

BIBLIOTECA NAZIONALE
VITTORIO EMANUELE
6
26 A
55

TRACTATUS
DE
HIERARCHIA
ECCLESIASTICA,

Præeminentia Sacerdotii,

Collectore

Ad[illegible]m Reverendo, Eruditissimoq; Domino

D. GUILIELMO BEYER,

S. T. Licent.

C. S. T. E. C. H. P. A.

Nunc primùm in lucem prodit.

ANTVERPIÆ,

Apud JOACHIMUM à METELEN,
Anno Christi MDCLXVI.

Permissu Superiorum.

Sit autem Dux verbi Christus (si mihi dictu fas sit) meus, qui universam illam Hierarchicam inspirat elucidationem. Tu verò, fili, juxta sanctam Hierarchicæ nostræ traditionis sanctionem, prout sancta decet, audi, quæ sacrosanctè proferuntur, ipsemet divinus, divinâ doctrinâ evadens. Dion. Cœl. Hier. c. 2. §. 5.

Sacerdotes, qui accedunt ad Dominum, sanctificentur, ne percutiat eos Dominus. Exod. 19.

Facultas Superiorum.

Um Viri docti legerint, & utiliter edi poſſe, cenſuerint librum, ſeu tractatum, de Hierarchia Ecclesiastica, &c. *auctore* R.D. Guilielmo Beyer, *S. Theol. Licent. Nos* JOANNES, *Epiſc. Caſtor. poteſtate ad id nobis factâ concedimus, ut is Liber excudatur, per Typographum quem auctor elegerit. In cujus rei fidem has litteris, noſtrâ manu ſignatas dedimus,* 14 *May*, 1666.

JOANNES,
Epiſc. Caſtor.

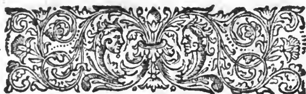
APPROBATIO.

Librum de Hierarchia Ecclesiastica ab Admodum Reverendo Do. GUILIELMO BEYER, Sacræ Theologiæ Licentiato &c. scriptum perlegi, mandato Illustrissimi Domini D. ac Reverendissimi in Christo Patris JOANNIS NEERCASSELII, Episcopi Castoriensis &c. in quo, doctrinam à Parisiensibus nostris, applaudente Clero Gallicano, & Congratulante Sorbona, traditam, insigni Confœderati Belgii Clero, omnibusque Hierarchici Ordinis cultoribus gratam, & utilem futuram, exponit Vir Eruditissimus.

Die 19. Februarii, Anno Domini 1666.

Ita censeo

JOSEPHUS COUSEBANT,
Theologus Parisiensis
Proton. Apost.

Illustrissimo ac Reverendissimo Domino,

D. JOANNI NEER-CASSELIO,

Episcopo Castoriensi,

V. A.

Domino suo Colendissimo.

Uantopere, Vir Illustrissime, ad bonum ordinem, & ornatum Ecclesiæ conducat, diversorum in ea graduum, officiorumq; & ministrationum distinctio, clariùs est, quàm ut multis verbis debeat explicari: Haud dubiè enim, ad Aulæ Dei majestatem & amplitudinem pertinet, habere in

terris diverſos ſibi miniſtrantium ordines, ad imitationem Cœleſtis Regni, in quo, non eſt unus duntaxat angelorum chorus, ſed elegantiſſimæ diſtinctæ Hierarchiæ, & beatorum ſpirituum ordines, aliorumque S S. claſſes & gradus.

Neq; parum facit, ad decorem ſponſæ, Chriſti Eccleſiæ, in terris militantis, quòd circumamicta ſit varietatibus, & velut corpus Chriſti myſticum, diverſis conſtet, & ornetur membris, inter ſe aptè cohærentibus, & eodem fidei & charitatis vinculo connexis, ſub eodem capite, Chriſto Domino, ejuſque in terris Vicario, Rom. Pontifice, S. Petri Apoſtoli ſucceſſore, cui Deus paſcendas oves ſuas, *Joan.* 21. & agnos commiſit, clavesque regni cœlorum dedit.

Hinc etiam magnoperè elucet, quomodo divina ſapientia attingat, à fine, uſque ad finem fortiter, & diſponat omnia ſuaviter, diverſos Eccleſiæ ordines Hierarchicos inſtituens.

Enimverò, propugnari ſatis Hierarchica iſta conſtitutio, non poteſt, cui novi quotidie adverſariorum conatus, perniciem

niciem intentant. Atque ut justa semper exstitit ordinis illius defensio, cujus religio, nunquam potuit citra sacrilegium violari: ita hoc maximè tempore necessaria est, cùm videmus, sacram illius Arcem, non unius aut alterius hominis ausu, temerari, sed publicâ multorum conspiratione, non tacitis, ut olim, cuniculis, sed apertâ vi, & evidentibus arietum machinis quassari.

Novi equidem, allisas iri, & irrito impetu, ad hanc Petram, divinâ soliditate fundatam, perventuras hostium sagittas. Novi, quàm frustra in veritatis exitium mendacia concitentur, in justitiæ ruinam, temeritas conspiret, in Ecclesiastici regiminis æternitatem, nupera Heterodoctorum commenta, subinde repullulent. Sed novi etiam, quàm sit zelotes Deus; quàm non patiatur segnes ac tepidos, sponsæ suæ Ecclesiæ defensores: quàm denique invisam habeat illorum audaciam, qui capiti membra confundere, avellere à parentibus liberos, divina omnia, humanaque miscere, in Augustæ Hierarchiæ locum, miseram quan-

dam anarchiam ſubſtituere, totâ animorùm contentione meditentur.

Hinc ſupremus ille, Eccleſiæ ſponſæ ſuę, ſupervigilans Paſtor, nunc, ſicut olim, excitavit, præcipuè in Eccleſia Gallicana, in ſocietate Sorbonica, præclariſſimos illos Hierarchiæ vindices, quos virtutis ſingularis, pietatis eximiæ, ſtupendæ eruditionis, vigoris Apoſtolici, quotidianos teſtes eſſe voluit, Petr. Aurel. & Franc. Hall. alioſque, qui accenſa vetuſtatis lampade, caliginem illam diſpellere conati, quam conſtantiſſimæ veritati, & tot retrò ſæculorum conſenſione firmatæ, cæca malignitas offundit; Scripturæ ac traditionis regulam, quæ in Chriſtiana fide potiſſimùm dominatur, humanis inventis objecerunt; quæque in Conciliorum ſanctionibus, Pontificum Oraculis, P P. monumentis, Theologorum, ac Juris Canonici peritorum voluminibus, ſparſa undique erant, & diſſeminata, in unius corporis compagem, quantâ potuerunt diligentiâ, collegerunt.

Cùm igitur Illuſtriſ. veſtræ paternitati placuerit, mihi hanc provinciam demandare,

dare, ut quædam traderem, quæ ad Hierarchiæ Ecclesiasticæ, ac Status Sacerdotalis commendationem facerent, de me, velut altera Ruth, existimavi, quæ cùm pauper esset, nullâ hæreditate, aut censu, ad divitis cujusdam agrum sese contulit, *sequens messorum vestigia*, & spicas colligens, quæ excidebant manipulis, quo scilicet labore penuriam arceret. Idem ipse conatus, qui conscius meæ egestatis, subivi campum fertilissimum, præfatorum DD. atque ibi sequens vestigia SS. PP. (qui sunt primi messores, qui tam copiosos manipulos, tamque abundantem messem, collegerunt, ut per eam hodiéque alatur S. Ecclesia, ac pascatur spirituali doctrinæ cibo) spicas nonnullas collegi, ad componendum hunc Tractatum, in XV. dispersum Quæstiones.

Qui diffusiorem postulant, adeant limpidissimos præfatos fontes, è quibus pleraque hausimus. Quid autem, & quantum ego assecutus sim, sapientes Aristarchi, ac prudentes Catones judicent.

Quem autem patronum eligerem, cuique committerem hanc collectionem meam, suâ auctoritate defendendam, ancipiti disceptatione, diu deliberandum non fuit, mihi nempe, Illustrissime Domine, primus omnium occurristi, neque sub alterius auspiciis, lucem videre poterat, aut feliciùs, aut securiùs. Enimverò, ea in te, tam illustri eminent splendore, tantâ fulgurant Majestate, ut majora, qui requirat ornamenta, aut labori suo munimenta, non sapiens æstimari meritò queat. Adde, quòd æquitas ipsa non postulare modò, sed imperare; non persuadere, sed visa mihi jubere, ut doctrinæ de Hierarchia Ecclesiastica, ac præeminentia Sacerdotii, non nisi Hierarcharum Principi, Sacerdotum supremo, qui hunc laborem injunxit, patronum adoptarem, à quo non posset, non multum trahere splendoris, sibi multum usurpare venustatis.

Quis non videat, quàm munificâ manu, immortale Numen, ea animo tuo indiderit ornamenta, quæ & virum summum deceant, & Pontificem, quem

vel

vel Deus ipſe nobis vivis expreſsit coloribus? Gallia, Brabantia, Colonia, te adoleſcentem vidit, ſpectavitque morum innocentiâ, felicique ad omnem doctrinam ingenii facilitate; principem juventutis, dum ibidem Philoſophicis ac ſumma cum laude, Theologicis præeſſes ſtudiis: habuere omnes, tuo exemplo, quid diſcerent, quidque (ſi ſaperent) agere poſſent; ſic idem eras & diſcipulus, & Magiſter; diſcebas quidem, ut alios, dum ferret uſus, docere poſſes, & ſimul docebas. Inſtrumenta comparabas promovendæ olim alienæ ſalutis, & promovebas; verbo ſeminabas, ſimulque metebas, menſes & annos ſagacitate præcurrēs. Beata profectò novalia, non ferro priùs ſubacta, quàm locuplete ſegete triumphantia; ubi vomerem à raſtro, aratrum à falce, à meſſe non diſtinguas ſationem.

Theologici tandem exacto ſtudii ſtadio, graviſſima te in Belgicis excepere munia, ac frequentiſſima pulpita. Quibus in muneribus eum te geſſiſti, qui muneribus adferres ſplendorem, non tibi munera. In hac te palæſtra exercebas

impiger, cùm ad nova, majoraque munia, ab Illustrissimis Episcopis, Ephesino & Trallensi, ad Archidiaconatus, ac Visitatoris generalis, acciris dignitatem. Præsagâ mente, præsentire dixisses, Præsules Illustrissimos, quis postea futurus esses, nam Episcopalis Eminentiæ te velut successorem designabant, & per varios quasi gradus, ad hanc, quam modò tenes, dignitatem, viam muniebant patentissimam.

Hîc latissimus dictioni meæ campus aperitur, si veritati per se loquenti, argumenta, (quod injuriosi laboris est) conquirere, solemque (quod parum sani est) velim illustrare. Ubi te ubique gnavum probasti, & strenuum, Spartamque tuam bellè adornasti, divinis jam dotibus prudentiæ, discretionis, vitæ integritatis ad cumulum auctis, ad venerandas Infulas, Cœlo adstipulante, applaudente Clero, summo Belgarum bono, bonorum non minori lætitiâ, assumptus es.

Quàm integrè Diœcesim vestram moderaris; quàm modestè gubernas; quæ sumpserit Religio incrementa, clarissima testan-

testantur ubique locorum monumenta. Vera virtus, ubique virtus est, ac sibi semper similis, nisi quòd crescat exercita. Illa te, in eum, quem tenes excellentiæ gradum, extulit, hic cum illa de dignitate contendit & eminentia. Nobile jurgium omninò, dum tanta undique luditur æquabilitate. *Nihil utilium subtraxisti, quò minùs annuntiares & doceres publicè, & per domos, testificans omnibus in Deum pœnitentiam, & fidem in Dominum nostrum Jesum Christum.*

Nobile Præconii compendium! hæc si molesta sint auribus, da quæso locum animo meo, da veniam laudandæ contumaciæ veritatis. Sustine, Vir modestissime, ut quam pro dignitate virtutem extollere in te non possum, illam aliis me pro modulo commendare. Diœcesim patentissimam, reconciliandis Deo hominibus, operosissimè lustras, gregem tibi, fideique concreditum, sacro divini eloquii pabulo, tutè reficis, alumnos ipse per te recreas, antiquos juxta ac juvenculos Sacramenti munimine confirmas. Non audire modò, quì quisque

Subditorum faciat officium, verùm & præsens, ut verbo dirigas, excites exemplo, vis spectare.

Quidni possis meritò, si deformati forent, morum simul exspectare reformationem? nam tuos mores convertis in præcepta, & hæc eadem quoque documenta sunt, quorum Magisterio, ambiguum redditur Legislatoris officium, dum non minus dicis, quàm jubes, neque magis illa præstas voce, quàm manu. Ars illa non modò imperatrix est operum, sed arbitra voluntatis. Hinc tanta moderatio in Clero, ac morum mutatio. Nonnè divitias, cum S. Greg. Ultrajectens. Episc. *dulce venenum*, & *præparationem ad interitum* appellas? nonnè ebrietatem, tanquam *inferni foveam*, fugiendam instanter prædicas? nonnè ad omnium vitiorum exstirpationem, & virtutum acquisitionem, jugiter instruis. Longior sim, si singula velim enucleatè percensere. Finiam, ne offendam.

Tantùm obsecro, Vir Illustrissime, ut hoc officioli qualecunque erga te me argu-

argumentum, suscipere non graveris: quod ut impar sit amori, atque benevolentiæ, quâ in me, quâ in utrumque Clerum afficeris, nam ut velim quidem, par facere, satisfacere non possum; at certè, nostri saltem animi possit esse monumentum, cujus veritas, ut confido, meliùs declarabitur deinceps factis, quàm modò possit scriptis. Tuus est hic liber, tuo jussu editus, tuâ fortè indigebit manutenentiâ, ut rem tuam, auctoritate, quâ polles, plurimâ, defende, tuere patrocinio. Interea Deum Opt. Max. precamur, ut te Ecclesiæ suæ, Clero tibi devotissimo, diu servet incolumem. Vovet totis visceribus medullis,

Illustma ac Revdissima Dominat. Vestræ

Humillimus Servus, & si pateris, Filius,

GUILIELMUS BEYER.

Pio, ac veritatis studioso
LECTORI.

On abs re censui, erudite Lector, consilii mei erga hanc à me adornatam collectionem, compotem te facere: agnosces inde, nihil hîc agi, quod privatam meam utilitatem respiciat: publicam eruditorum; imò Ecclesiæ, quæsitam fuisse. Faxit Deus, ut quâ mente opusculum hoc agitatum fuit, recipiatur, ut Dei cultui, Patriæ, Clerique decori, & legentium deserviat utilitati.

Quidam disponunt ea, inquit Senec. de brev. vit. in fin. *Quæ ultra vitam sunt, moles magnas sepulchrorum, & operum publicorum dedicationes, & ad Regum munera, & ambitiosas exequias*: verùm altiores sunt animæ, quibus in subeundo scribendi labore, nihil antiquius occurrit, quàm publico prodesse; Ecclesiæ, Cleri, publicam causam agere; ordinem Hierarchicum bonis imbuere præceptis, veritatem à calumniis vindicare, ejusque hostes retundere; dignitatem PP. assertum ire; cum obtrectatoribus manum conserere. Equidem laude dignissimos, quisquam per se censere debet: interim audiatur Joan. Gers. Canc. Par. de laud. Script. tom. I. oper. *Scriptor* (qui profert de Thesauro suo nova & vetera) *Ecclesiam ditat*,

tat, Scriptor Ecclesiam armat, Scriptor Ecclesiam custodit, Scriptor posteris sal sapientiæ ministrat, Scriptor largitur, miseretur, & commodat, & plurima quæ essent transcribenda.

Scripseram pridem, & quasi paleas amovens, grana congregaveram quædam, in otio meo litterario, ad memoriæ conservationem, ex variis excerpta libris, quæ ad Hierarchiam Ecclesiast. cognoscendam, ac præcellentiam Sacerdotii, supra cæteras Hierarchicas functiones, pertinerent, quæ Schedâ suâ premere, & intra domesticos parietes continere, decreveram, judicia vitans humana, ne reprehensione dignissimus judicarer, qui materiam, disertis meritò Scriptoribus reservandam, impudens occupassem. At ubi Hierarcharum Princeps, Illustrissimus meus, (cui refragari nefas duxi) aliter injunxerit, ego, quantumvis nullis eruditionis ornamentis excultus, confisus auxilio ejus, cui facilè est ditare pauperem, qui aperit, & nemo claudit, claudit, & nemo aperit, quique & mutos facit loqui; securus de patrocinio Imperantis, nòn ingenio meo inventa, sed ab ore suscepta Magistrorum, quia perutilia videbantur, ad lucem apponere curavi.

Nec tamē temeritatis, sed obedientiæ gratiâ, hoc tam ingens, parva cum cymba, ignarus nauta, pelag⁹ navigare cępi. Nec affectu abreptus, vel odio alicujus ordinis, sed simplici

plici intuitu veritatis, ac amore Cleri nostri latitantis, ac fermè labefactati, nisi altior, ac fortior supponatur manus, quod unicè anhelamus. Potiùs amo dicere cum S. Bern. ad Guil. Abb. *Laudo*, inquit, *omnes ordines, & diligo, ubicunque piè & justè vivitur in Ecclesia; unum opere teneo, cæteros charitate, faciet autem charitas (fidenter loquor) ut ne illorum quidem fructu frauder, quorum instituta non sequor. Sicut in domo Patris sui, Christus dicit, esse multas mansiones: ita multi ordines sunt, in una Ecclesia, quæ unitas, tam hîc, quàm ibi, consistit in una charitate.*

Nec me etiam deterruit ab hoc labore; ævum nostrum, tam felix esse librorum, qui scripti sunt, & quotidie scribuntur, à Viris doctissimis, pleni eruditione & scientiâ, in omni genere facultatis, in omni materia, ut videri queat superfluum, quod ultra scribitur. Sed hanc abundantiam librorum, nunquam mihi visum est, (ut quibusdam ineptè) vertendam esse, vitio hujus ætatis: quinimò, felicitatem æstimandam, bonamque sortem nostri ævi, quòd inter cætera, quæ affligunt, in hoc, à Deo ditatur, ut videat, & miretur, viros sapientes, qui scripserint ad miraculum, docta & erudita, quæ magno fructui sunt Ecclesiæ.

Proinde judico non esse rationem justam, quâ avocentur hi, quibus datum est, id posse, ad Ecclesiam instruendam, & fideles

les

les ad virtutem excitandos. Quantumcunque enim ſcribitur, reliquum ſemper eſt, quod ſcribatur, neque falſum erit unquam, quod per Salomonem Spiritus S. propalarit, *faciendi plures libros, nullus eſt finis.*

Neque limitem eſſe convenit, quòd ſaliva multorum ſit tam varia, qui indigent varietate doctrinæ; Hi enim de hac guſtant, illi de alia. Præclarè Gerſ. *Sicut exterior*, inquit, *guſtus, ſecundùm perſonas, & tempora diverſificatur, & nunc iſto, nunc illo cibo delectatur, interdum quoque vilioribus edulijs ampliùs exhilaratur, & confovetur; ita & de interioris guſtus palato cenſetur. Unde in fine 2. Machab. c. 15. inducitur, quòd alternis uti delectabile eſt, & nunc aqua, nunc vinum delectat.* Poſtremò Gerſ. docet, quòd in menſa ſapientiæ, nova ſemper fercula proponi debent.

Abſit tamen à me, obſcuro & abjecto, ut arbitrer, me in menſa ſapientiæ recentia fercula poſſe ponere, qui nonniſi aliena profero, ſed ut S. Hier. ait, *In domo Dei unusquiſque offert, quod poteſt; nec aliorum opes, aliorum inopiâ, queunt fœdari; imò magis ornantur, quia oppoſita, juxta ſe poſita, magis illuceſcunt.* Item ſecundùm Auguſt. lib. 1. de Trin. c. 3. *Utile eſt plures libros à pluribus fieri, diverſo ſtylo, non diverſâ fide, etiam de quæſtionibus eiſdem, ut ad plurimos res ipſa perveniat, ad alios ſic, ad alios verò ſic.* Et ſecun-

eundùm eund. alibi, *nova aliquibus ampliùs placent, & conferunt.*

Porrò, Si quid, in hisce, labore nostro compilatis, minùs veritate fultum, aut non satis cautione tutum, imprudenti exciderit, zeli, non stomachi rem considera; idque totum, Candidi Lectoris, doctiorumque judicio, ac imprimis S. Matris Rom. Ecclesiæ, quam filius, totâ pietate veneror, censuræ, subjectum velim; nemo ita industriâ aut ingenio pollet, ut omnia colligat, intelligat: nec veto, imò posco, ut manum alius addat. Benignè in me consulet, si quis monebit, aut suggeret. A te peto tantùm, prudens Lector, cum J. Lips. tom. 3. de vest.

Ne mea dona tibi, studio dispostа fideli,
Intellecta priùs quàm sint, contempta relinquas.

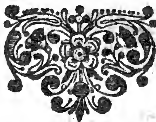
Nam multi judicant, priusquam legerint: Quid? etiam priusquam inspexerint quidam; contemptores scilicet honestarum artium, & quorum voto, jam diu doctrina omnis, sit funus. Non audi, ô Deus, exclamat Lips. neque Solem hunc è mundo tolle. Unde malignioribus illud Aurelian. ad Senat. præscribo, *Si habeant propriarum venena linguarum hi, quibus nihil placet*: quibus verò in hoc Tractatu, laboris mei cura placuerit, pro me, ad Dominum, intercessores esse dignentur: quatenus hoc pondere corruptionis exuto, à meorum absolutus

inve-

veniri merear, vinculis peccatorum. Valete benigni Lectores, legite & percipite. Amen.

Incipio ergò, cum Freculpho, Episcopo Lexov. dicere.

Te duce, Christe, vias facilè est nos ire per omnes,
Quod natura negat, varios fessosque labores,
Dasq́, ausus fragili, dans grandia vincere posse:
Parvula mens trepidat hominũ, quæ tangere dura,
Miratur tetigisse quidem, gaudet superasse.
Si quid enim fuerit dignum laude, & memorandum,
Nec sibi, sed Domino tribuat, quæ gesta videntur:
Qui dedit ingenium stolido, qui cuncta gubernat,
In cælis, terris, perque omnia sæcula semper:
Cujus ego auxilio jutus, non viribus æquis,
Arripui celsos, cæli transcendere colles, &c.

Erudi-

Eruditissimo Viro, ac multum Reverendo Domino, Domino

GUILIELMO CORNELII BEYER,

Librum de Ecclesiastica Hierarchia in lucem emittenti.

Scripsisti: satis hic dixi, Guiljelme, virorum
Lumen doctorum, gloria, dux hominum.
Aureus in cœlis micat ut Sol: sic quoque fulges
Inter sacratos Religione Viros.
Lumen Sol astris: Tu das, quis denegat? Orbi:
Purgas, illustras, perficis. An magis hôc?
Angelus officio tria præstas munia, major
Munere. Qui te non, quàm malè torpet, amat!
Frendeat hîc Momus, mordaci Zoylus actu
Te laniet, feriat murmure, dente fremat.
Exclamo: vana hæc. Per te longæva vetustas
Vivet, & in seros transferet acta Patres.
Præmia det mundus vano peritura labori:
Immortali operi non peritura dabit
Cœlum ingens, fructusq; Tibi, usuramq; reponet
Polliceor: doctos scribere perge libros.

REINERUS INGELIUS,
J. U. L. & Christianiss. Regi
à Consil. & Eleëmos.

Libri

Libri de Ecclesiasticâ Hierarchiâ in lucem emissi amicum, non censorium Testimonium.

*theo*Log*V*s *es*, & *h*I*stor*I*ographos*
GVILIeLM*e* De BeIIer.
*se*D*q* V*a*L I *s*? InsIgnIs, *præstans*, M*agn*I*f*ICV*s*.

Ita testor ego InfrasCrIptVs
ReneruVs IngeLIVs IVrIs
VtrIVsqVe LICentIatVs,
& gaLLIæ regIs ConsILIarIVs
& eLeeMosynarIVs.

*Sa*LV*o ro*M*anæ e*CCL*es*I*æ*, *ne*C
non VIC*ar*II *aposto*LICI
M*e*L*Io*rI, & I*ntegrè ser*V*ato* IVDICI*o*.

Ad

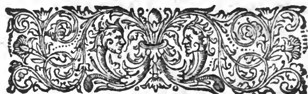
Ad Eundem.

E Gregius quondàm Vates hæc dicta reliquit:
Carmen amat, quiſquis carmine digna gerit.
Quis nunc, BEYERO *ſancti moderamina Cleri*
Exponente, magis carmine digna profert.
Auſtriacæ gentis primùm qui ſcripſit honores,
Nunc Hïërarcheiæ jura ſacrata docet.
Scilicet ingenuâ Natura hoc edocet arte;
Ut ſemper Magnos ſcribere magna juvet.
Quæ gens Auſtriacâ major? quæ major in orbe eſt,
Quàm non mortalis ſponſa decora Dei.
Divitis ingenii eſt, immania Cæſaris acta
Condere, materiâ ne ſuperetur opus.
Divitioris erit; qui grandia Cæſaris acta
Scribens, divina his addere jura poteſt.
Hæc quiſnam poſſit, ſi quis rogat? inſpice librum,
Invenies digni tu monumenta Viri.

AMore ſCrIptorIs LIbrI DIXIt.

WARREBOLDUS VAN DAM.

Tracta-

Tractatus De HIERARCHIA ECCLESIASTICA, In XV. Distinctus Quæstiones.

QUÆSTIO I.

De Hierarchia Generatim, Præfatio.

Icut Fluviorum, ita errorum initia sunt, & progressus; parvi fontes continua aquarum accessione, in ingentes evadunt Fluvios, & minimus error initio, consecu-

tiones longe deteriores parit; nam ut docet Chryſ. in c. 2. poſter. ad Tim. Hom. 5. ſubſiſtere error non poteſt: *Nam quid novi fuerit inventum, ſemper nova id parturit; infinituſque fit error ejus, qui tranquillam fidamque ſtationem littoris egreſſus, per devia cæperit vagari.* Periculoſiſſimè itaque aberrat, qui offendit in limine, impingit in portu: de quibus Pſ. 57. dicitur, *Erraverunt ab utero, locuti ſunt falſa.*

Talis eſt error eorum, qui triplicem diſtinctam *Hierarchiam* Eccleſiaſticam, ſtatuunt, ſupremam *Chariſmatum*, mediam *ordinis*, tertiam *Juriſdictionis.* *Quare cum is*, teſte Stobæo, Apot. 58. *Qui ſemel aberraverit in quadrivio, ferè in varia diverticula, tandem deviat: nec errorem bene explicat, niſi regreſſus, quaſi novam viam ineat: Ita qui errare cæpit, facilè multos errores congerit, niſi paulatim intermittat, ac quaſi recens ad intermiſſam diſputationem redeat.*

Conſilium proinde ſaluberrimum iſtud erit, ut quia in trivio, vel etiam in quadrivio errarunt, unicæ Hierarchiæ Eccle-

Ecclesiasticæ *ordinis*, & *jurisdictionis* poteſtati inſtructæ, & *charismatum* diversitate exornatæ, planam, & calcatam à majoribus viam, ſequi, quàm per inacceſſa, diſtinctarum Hierarchiarum diverticula vagari, ac redire ad viam, eamque Hierarchiæ notionem ſequi, quam & nominis enodatio, & uſus approbavit, à qua qui deflectit, in non minima abſurda, & errorum præcipitia labatur, neceſſum erit.

CAPUT I.

De origine vocis Hierarchiæ, & uſu, apud D. Dionyſ.

UNam Hierarchiam Eccleſiaſticam, conſtitui oportere, quæ dotes habere debeat ſuas, *ordinem* ſcilicet, *Iurisdictionem*, & *Charismata*: nec ſine Jurisdictione, ſine imperandi auctoritate, & obediendi neceſſitate (quod toties impugnant) eam fingi poſſe, vel ipſa nominis ipſius expoſitio demonſtrat: nam ſi vim nominis expendimus, Hierarchia eſt ἱεραρχὴ, *ſacer Principatus*.

Principatum qui dicit Eccleſiaſticum,

principantium imperium, parentium subjectionem denotat. Inde enim quia S. Petrus, Princeps Apostolorum refertur, Apostoli & Episcopi, Principes dicuntur, inferunt Catholici adversus Acatholicos, auctoritate & imperio, Petrum cæteris Apostolis, Apostolos & Episcopos, reliquis esse Prælatos. Quam rectam collectionem infirmat, quicunque absque imperio, & subjectione Principatum aliquem Ecclesiasticum statuit: Vox ista heterodoxorum est, Principatum Petri; Supra cæteros Apostolos, *Charismatum* esse, non *Iurisdictionis*: nec abluderet à vero, si principatus propriè dictus, Ecclesiasticus aliquis, in sola *Charismatum* præeminentia consisteret.

Verùm id, ad evertendam frivolam istam distinctionem, firmissimum est, quod nullus antiquorum scriptorum, in alio sensu, aut aliter, *Hierarchiam Ecclesiasticam* acceperit, quam prout tres prædictas dotes conjunctas, indivisasque complectitur. Fusius istius nominis acceptionem, & originem explicabimus: tum quod auctor Hier. Conc. Trid. secutus anteriores quosdam hæreticos, ad discussionem, sess. 23. c. 4. & c. 6. nomen *Hierarchiæ*, tanquam peregrinum, prophanum, scripturæ S. non solum ignotum, verùm etiam contrarium à nescio quo Dion. excogi-

cogitatum, à nullo PP. antiquorum usurpatum reprehendat; tum quod ex abusu istius vocis, modernorum nonnullorum, novitius error prodierit.

Primus hujus nominis auctor, censetur Dion. antiquissimus scriptor: is autem modo supra explicato, *Hierarchiam* sumpsit, & ita sumptam definivit, utroq; tam de coel. quã de Eccl. libri prioris siquidem c. 1. enumerans ea, quæ in utraque *Hierarchia*, sibi respondeant, satietatis ejus, quæ sola mentis contemplatione habetur, sacras disciplinas, signa esse, & simulacra, dicit, cælestis Hier. Beatitatem referentia; quemadmodum, *& eos, qui hic sunt graduum ritè dispositorum ordines, signa esse*, testatur, *virtutis, in angelicis Hierarchiis, circa divina optimè consonantis & ordinatæ*: imperii simul & subjectionis, in utraque tam Eccles. quàm cælesti Hierarchia non semel ut infra docebimus, meminit. ideoque in utraque *ordinem* & *imperium* quoddam, (quod in Ecclesiastica Hierarchia *Iurisdictio* dicitur) & Charismata collocat.

Cap. verò 3. Hierarchiam universam ita definit, *est quidem Hierarchia, meo quidem judicio, sacer ordo, scientia, & actio, quæ ad divinitatis similitudinem, quoad ejus fieri potest, & pro proportione Illustrationum, quæ divinitus datæ sunt, ad Dei imitationem traduntur.* Qua definitione, tria ista in Hie-

A 3 rarchia,

rarchia, quæ neceſſaria dicimus, exprimuntur: primum ἱερὰ τάξις, *ſacer ordo*; alterum ἐπιστήμη, *ſcientia*, quæ unum eſt, ac potiſſimum, ex Chariſmatis Hierarchicis, tertium ἐνεργία, *actio*, ſive illa ſit purgatrix, ſive illuminatrix, ſive perfectrix inferiorum, ut eod. c. explicatur: quæ proinde qualiſcunque ſit, neceſſario Juriſdictionem cum Eccleſiaſtico Principatu conjunctam expoſcit.

Itaque iſta in omni Hierarchia admittit, *ordinem ſacrum*, *Energiam quandam*, & operationem aliorum directivam, quæ in Hierarchia Eccleſiaſtica, Juriſdictioni conjungitur: in cæleſti, omnis Juriſdictionis modum tranſcendit; & *ſcientiam*, quæ in Eccleſiaſtica Hierarchia *Chariſma*, ſeu propria quædam Dei gratia cenſetur, in cæleſti, viſio quædam longè ſuperioris ordinis vocitatur.

Id autem non minus evidenter confirmat, dum eod. c. 3. aliam Hierarchiæ deſcriptionem tradit, tria iſta complectentem. *Nam*, inquit, *qui Hierarchiam dicit, is profecto ſacram quandam ordinatam diſpoſitionem* (quo nomine Eccleſiaſticos ordines, ſeu gradus ſacris cæremoniis operam navantium, & adſcriptorum vocare ſolet Dion.) *declarat, quæ divinæ ſit pulchritudinis ſimulacrum.* Nam & ordines Eccleſiaſticos, participationem eſſe ſacerdotii Chriſti,

ſti, & characterem, ornatum quendam eſſe animæ, à Deo impreſſum, divinitatis nota eos figurantem, qui ejus miniſteriis, & cultui ſunt mancipati, docent communiter Theologi poſt S. Thom. 3. p. q. 63. a. 1. 2. & 3.

Quæ cauſa fortaſſe fuit, ob quam Damaſc. l. 2. de fid. c. 3. *ornatum* Hierarchiam noſtram dixerit: eum verò ornatum ſplendoremque in Hierarchiis Angelicis longè nobiliorem, Dion. admittit, qui diſpoſitionem iſtam conſiſtere ſubdit, *in ordinibus ſcientiiſque Hierarchicus ſuæ illuſtrationis Myſteria ſacrè peragentem, & ad ſui principii ſimilitudinem, quam poteſt proximè accedentem.* Quibus verbis & ordinem in Hierarchia, & Chariſmata ſcientiarum oſtendit, non privata, quæ ad Hierarchiam conſtituendam, minimè ſufficerent, ſed Hierarchica, cum poteſtate agendi in alterum, eamque ad Deum, ſacris Cæremoniis & Myſteriis adducendi, & cum aliqua ſubjectionis, & principatus diſtinctione, quæ in eo conſiſtit, quod, ut mox ſubjungitur, *ordo Hierarchiæ hoc poſtulet, ut alii purgentur, alii purgent: quidam luce doctrinæ illuſtrentur, nonnulli illuſtrent: & aliqui perficiantur, alii perficiant, &c.*

Quæ omnia complexionem trium iſtarum dotum, *Ordinis, Iuriſdictionis*, & *Chariſmatum*, ad Hierarchiæ Eccleſiaſticæ,

immo etiam quodam Eminentiori modo, ad ipſius Cæleſtis integritatem neceſſariam credidiſſe, divinum Dion. oſtendunt.

CAP. II.

Alia Dion. loca expenduntur.

VErùm præcedentibus, lucem addunt & robur quæ ipſe Dion. lib. de Eccleſ. Hier. in eandem ſententiam adducit, cujus initio docet, & ſtatim præmonet, demonſtraturum ſe, ex divinis ſanctiſſimiſque ſcriptis, *quod quidem Hierarchia noſtra divinitus tradita, ac divinæ divinituſque efficientis ſit ſcientiæ & operationis, & conſecrationis ſeu ordinationis.* Quæ deſcriptio paucis multa complectitur, tres ſcilicet Eccleſiaſticæ Hierarchiæ dotes, *Chariſma ſcientiæ*, *operationem*, & *efficaciam miniſterii* circa alios, ſeu Juriſdictionis, & *Conſecrationem*, *ordinationem*, *initiationem*, quibuſdam Cæremoniis perficiendam.

Ulterius mentem ſuam explicat, in progreſſu cap. Gratiam ſacerdotalis & Hierarchici ordinis, vim divini ſacerdotii, ſcientiam Hierarchicam, officium illuſtrationis, illuminationis, & perfectionis circa ſubditos exponens, quæ omnia prætereo, in iis duntaxat verbis, ejuſdem cap. hæſurus, *ſed*

tamen

tamen tantum dici necessum est, & illam Hierarchiam, & omnem, & eam, quæ nunc à nobis laudatur, unam eandemque in omni Hierarchico munere hanc vim habere, ut & ipse pontifex pro suæ conditionis natura, modo & ordine, in divinis Mysteriis ac rebus perficiatur, Deificetur, & subditis suis divinam similitudinem, quæ ipsi divinitus inest, pro sua cuique dignitate impertiat: & inferiores tum perfectiores imitentur, tum inferiores se ad majora provocent, tum ipsi congressum faciant, tum pro virili parte aliis se duces præbeant, atque hac ipsa divinitus tradita, Hierarchicique ordinis consensione, & quasi Conspiratione pro sua quisque parte, id quod verè est honestum, & sapiens, & bonum consequatur.

Nihil iis est ad propositum efficacius, nihilque evidentius dici potuit. I. Enim Hierarchiam Ecclesiasticam, & omnem aliam, unam, eandemque esse significat Dion. Quamvis varias dotes includat, sui ipsius, & aliorum perfectionem, assecutionem propriæ perfectionis, & alienæ curationem, sui ipsius dispositionem ad officia Hierarchica dignè exercenda, per assimilationem cum Deo, & subditorum ad Deum directionem. II. In omni Hierarchico munere, eas omnes dotes non divulsas, sed conjunctas esse oportere, testatur. III. Hierarchicum ordinem tam Episcopalem, quam inferiorum & sacrorum graduum,

postulare affirmat, ut qui Hierarchizant, tanquam Duces subditis imperent; qui Hierarchizantur, tanquam subditi principantibus ordinibus obsequantur. IV. Eorum tamen omnium finem esse, assecutionem summi boni asserit, ad quam diversis quidem actionibus, sed unicæ Charitatis agitatione conspirent omnes, & sibi consentientes ferantur.

Quæ sanè doctrina, pro diversis functionibus diversas Hierarchias constitui respuit, sed ordinis Ecclesiastici Jurisdictionis atque Charismatum, in unaquaque Hierarchica functione, indivisam societatem probat. Insuper Hierarchiam omnem obsequentium sub imperantibus, subditorum sub præpositis suis atque ducibus, legitimam esse dispositionem: eaque sublata, Hierarchici ordinis notionem perverti, demonstrat. Quæ omnia nupero errori, ex Diametro repugnant.

Sed pergit Dionys. eod. c. 1. & in Hierarchia Ecclesiastica, ac unoquoque ordine (quos singulos, singulas Hierarchias appellari posse, ibidem asserit, teste Maximo) sive Episcoporum, sive Presbyterorum, sive Diaconorum, conjuncta hæc esse confirmat, *Scientiam* sacrorum, quæ Charisma est, *potestatem* sacrorum, quæ & ordinis, & jurisdictionis est, & *Consecrationem* Sanctam, quæ solius ordinis est: ita tamen,

men, ut ſuperior ordo, Auguſtiorem conſecrationem nactus, eminenter ſcientiam, & poteſtatem inferiorum omnium contineat. Quæ doctrina, prædictam illorum trium in omni Hierarchia connexionem, arguit; quin etiam argumentum ſubminiſtrat, diverſitatem Chariſmatum, vel functionum diviſim ſpectatorum, Hierarchiarum diverſitatem non operari: alioqui Hierarchia ſuperior, Epiſcoporum v. g. quæ inferiorum Chariſmata, & functiones, & operationes complectitur, cæteras quoque Hierarchias, in ſe contineret.

Infinita alia propè ſunt, quæ S. iſte doctor, pro omnium dotum prædictarum, in unaquaque Hierarchia, indiviſa ſocietate locutus eſt; quæ fuſius à nobis explicanda ſunt, quia, cum nominis *Hierarchiæ*, parens exſtiterit, ejus ſenſum, cæteros ſecutos fuiſſe, probabile eſt, nec in alia Hierarchiam, quàm in qua eam Dion. uſurpavit, ſignificatione ſumpſiſſe.

CAP. III.

Eodem ſenſu, poſt Dionyſ. cæteri SS. PP. nomen Hierarchiæ uſurparunt.

NEque nos iſta conjectura fefellit: nam qui deinceps SS. PP. Hierar-

chiæ nomen ſumpſerunt eodem itaq; ſenſu, non alio ipſum uſurparunt. S. Maximus accuratus Dion. interpres, ab ea ſignificatione, Scholiis in ſuper. cit. loca, minimè diſcedit, ſed ex iis, quæ ipſe ſcripſit, circa inſcript. lib. de Cæl. Hier. hoc loco, deſumere ſufficiat, ſic enim ibi præfatur, *ſciendum igitur eſt, quod Hierarchia quidem ſit principatus ipſius diſpoſitionis ſacrorum & veluti cura; & Hierarcha ſacrorum princeps & curator, & proviſor, nec tamen ſacerdotum: ſed is, qui ſacra, & ipſorum conſtitutionem, atque Eccleſiæ & Myſteriorum diſponit, nec tamen princeps ſacerdos.*

Quæ definitio, à S. Max. tradita, corrigere debet modernos, ne pertinaciter defendant, *Hierarchiam*, ſeu ſacrum principatum, dici poſſe, vel Chariſma Dei, ſine ordine & juriſdictione, vel alterum eorum, ſine alio; quippe cum audiant, Maximum duo hæc conjungentem, ſacrorum ſcilicet diſpoſitionem, quæ eſt ordinis, cum cura ſacrorum, quæ Juriſdictionem infert. Cui enim ſacrorum procurandorum obligatio imminet, is ſubditos habeat, neceſſum eſt, quibus iſta ſacra procurare teneatur: atque ita aliqua Juriſdictione perfrui debet; Chariſmatum verò, iis illigatam diſtributionem, non negat, ſine quibus videlicet, neminem poſſe ſacra legitimè procurare, docet c. 3. Cæl. Hier. *ſecundùm differentiam & eminentiam ordinum.*

num etiam sciendi facultatem inesse oportere, edisserens. Sed & subjectionem in Hierarchia, etiam Cælesti admittit, in c. 5. ejus libri, *superiores, seu transgredientes, & inferiores, ac submissos, velutique incurvatos, alios ordines, admittens.*

Antiochus Monachus Palæstin. Lauræ S. Sabbi, qui à M. annis scripsisse creditur, Hom. 122. de dign. & funct. Pontif. Hierarchici nominis dignitatem, nonnisi Episcopo, & cæteris è clero, ejus adjutoribus tribuit è Dion. nam serm. de Past. incepto, verba ista conjungit, inserens quæ huic instituto faciant, *Hæc est enim Hierarchia, sacer ordo, & scientia: est itaque Hierarchiæ scopus, & assimilatio Deo, in quantum homini possibilis est, & cum eodem unio, Deum habens, sacræ totius scientiæ & operatoriæ virtutis præceptorem: & quidem aciem mentis, Pastor seu Episcopus in Divinissimum illum decorem indeclinabiliter intendens, & pro modulo virium, Deum imitatus, suos etiam* vel sic suos etiam, *in eodem sacro Cætu convivas*, seu socios, ἀλ(?)ζῶ(?)ς, *divinas imagines perficit, specula nitidissima, & capacia primariæ illius lucis; radii prorsus divini: Hanc rursus Hierarchicam functionem, in cætera suo quæque ordine elucentia transmittit: non enim fas sit sacrorum cæremoniis, aut sacris initiatis quidquam omnino efficere præter proprias, & eas sacras constitutiones.*

Nolim lectorem, in hujus textus lectione, infructuosam operam terere; eum itaque moneo, ut ex ista Antiochi Doctrina, quæ ex c. 3. Dion. desumpta, scholiisque Maximi, in eundem locum illustrata est, hæc mecum discat; I. Monachos alloquentem, locum istum, nunquam dignitatis ipsorum Hierarchicæ, mentionem ob oculos ipsis posuisse: tunc solùm Hierarchiæ mentionem fecisse, cum de Episcopis, & Pastoribus, Jurisdictionem habentibus, & ad ponendam animam suam pro ovibus suis, pastoratus lege obstrictis, verba faceret; ac proinde & *Ordinis*, & *Iurisdictionis* Hierarchiam esse censuisse.

II. Hierarchiam ab eo, & ordinem sacrum, & scientiam definiri; quæ ordo & scientia Jurisdictionis Hierarchicæ seu pastoralis, quam ibi explicat, connaturaliter adnexa sunt.

III. Non pro modulo scientiæ, & Charismatum, licere unicuique, in perficiendis, illustrandis, purgandis, magis minusve occupari, sed pro modulo sui gradus, & ordinis Ecclesiastici, quod etiam inculcat, Hom seq. *in omni Hierarchica purificatione*, unumquemque docens, in ordine perstare suæ functionis. Quod ipsum expresse docet S. Maxim. ex Dion. c. 3. Cæl. Hier. cit. prohibens, ne quis quicquam aggrederetur, *præter proprias sacræ*

cære-

cæremonialis consecrationis præscriptiones, quibus verbis sibi videri, ait, *eum declarare, quod non oportet aliquem in sacro gradu annumeratorum, aliquid supra proprium ordinem facere. Sed partim, quod propriæ incumbit dignitati efficere, & docentem tradere, non verò manum admovere iis, quæ dignitatem superant, sicut Presbyteros, docere, & donum offerre, non autem ordinare; Diaconos, docere, non autem baptisare debere, &c.*

IV. Sacris Cæremoniis ordinatum esse debere, insinuat, quicunque sacram sibi aliquam functionem, seu Hierarchicam, ausus fuerit arrogare, quæ duæ observationes, Hierarchiam *Charismatum*, à cæteris, quam nonnulli statuunt, omnino convellunt.

V. Perfici in convivio Eucharistico, Hierarchicis perfectionibus subditos, quæ etiam observatio juvat, ut discamus, perfectionem fidelium, nonnisi Eucharistiæ beneficio obtineri; ac proinde, cum ad eam perfectionem, Hierarchicæ aliæ duæ functiones, *purgatio* & *illuminatio*, ordinentur, nullius Hierarchicæ functionis capacem esse, qui ad Sacrificium Missæ, proximè vel remotè, ordinatus non fuerit, quam rationem infra fusius prosequemur.

CAP.

C A P. I V.

Aliorum PP. Sententiæ, hac de re.

SEd fusius, in unico Antiocho, Dionysianæ sententiæ interprete, dum moror, cæterorum ferè oblitus videor. Redeo itaque ad aliorum PP. & sententias, & locutiones, qui nonnisi Hierarchiæ, à Dion. expositæ, quæ ordine Jurisdictione, & Charismatis instructa esse debeat, meminêre.

Cyprianus seu quivis alius antiquus Auctor, serm. de oper. card. serm. de cænâ Dom. pro quovis sacerdote nomen Hierarchæ usurpat, iis verbis: *In his omnibus laborare se dicit Deus, nec esse voluntatem suam in Ministris impuris, indignatione districtâ testatur: sed Hierarcha pius, quem Spiritus S. compungit, excitat, inhabitat & sanctificat, elevatione manuum Crucis Mysterium repræsentans, confidentur orat pro sua & populi ignorantia.*

Amphiloch. in vita Bas. Episcopum appellat, *Magnum Hierarcham*, id est, Magnum Sacerdotem, c. 12. n. 111. *S. Ephraim manus imposuit Magnus Hierarcha.* Chrys. serm. de S. Joan. Theol. prope fin. tom. 6. ipsius oper. Episcopos per excellentiam, sed Jurisdictione præditos, & sacris Charismatibus

matibus instructos Hierarchas nominat, *His igitur Apostolis in potestate, & principatu & zelo succedunt, ut ante dictum est, venerandi DD. Hierarchæ, & Christi gregis pastores, vestigiis Apostolos consequentes.*

Sophron. Hierosol. Antistes Epist. Sergio Patriarchæ Constant. seu honor. PP. Rom. relata, Act. 11.6. Syn. Hierarchiam pro ipsa pontificali dignitate, & diæcesibus, ordinibusvè Hierarchicis subditis Episcopi Regimini usurpat: *Quia verò quædam Apostolica, atque prisca traditio, in Sanctis Dei per totum orbem Ecclesiis, tenuit, ut qui ad Hierarchiam* (id est Pontificatum) *deducuntur, qui ante illos Hierarchias* (id est, Diæceses, vel ordines Episcoporum Regimini subditos) *regunt, omnia synceriter conferant & exponant.*

Felix III. Epist. 5. ad Zenon. Imp. per dignitatem Hierarchicam, Ecclesiasticam, Pastoralem, sive Sacerdotalem, tam ordinis quàm jurisdictionis intelligit, hæc scribens adversus Petr. Alexandr. *Valentini & Eutychetis discipulum expelle à civitate simul, & Ecclesiastico Regimine, & à dignitate Hierarchica dejectum esse sancito.* VIII. Syn. PP. Act. 10. c. 11. beatos Spiritus, qui aliis præsunt, Hierarchas appellant, statuentes eos, *qui à Divina gratia ad munus Episcopi evocantur, honorandos esse, ut gestantes imaginem, & figuram SS. Cælestium Hierarcharum.*

Nice-

Nicephor. Callist. qui floruit sub Andronico Majore, & Michaële, Filio ejus, Andronicoque minore, Michaëlis hujus Filio, Palæologis, lib. 2. Hist. c. 34 agens de argum. Epist. 1. ad Timoth. ait, in hac Epistola, tanquam in Typo, seu forma adumbrata, rationem, & vitam Hierarchicam, id est, sacerdotum & Diaconorum, de quibus scilicet prudenter eligendis, & ritè ordinandis, Timotheum à se factum Episcopum exprimit, ac proinde ad Hierarchiam Ecclesiasticam, sacerdotes tum primi, tum secundi ordinis, ac Diaconos præsertim ad Hierarchiam spectare, eosque ordines Hierarchicos esse insinuat.

Idem quoque lib. 17. c. 19. Clericos honoratiores Hierarchas Primarios indigetat, eosque Monachis opponit, testatus, Aphtartodocitarum hæresi, *non solùm ex eis, qui Magistratus gesserunt, sed etiam Hierarchas, Primarios, & Monachos vita illustres, & ex Sacerdotali ordine, alios assensisse*, quatuor hominum genera denotans, Magistratus dignitate politica creatos, Monachos vitæ austeritate conspicuos, Antistites sacrorum, seu ex Clericis dignitate Ecclesiastica conspicuos, Sacerdotes inferioris notæ, & gradus, seu illi secundi ordinis intelligendi sunt, seu inter Sacerdotes secundi ordinis, qui nulla Jurisdictione, vel illustriori officio insignes.

Hæc

Hæc per Satyram allata teſtimonia, oſtendunt, Hierarchiæ & Hierarchæ nomen in Eccleſia Dei, regiminis, & dignitatis Eccleſiaſticæ, ac ſacri ordinis ſignificationem, continere. Alios jam Eccleſiaſticos ſcriptores, in eodem ſenſu, expendamus copioſius.

CAP. V.

Cæteri Eccleſiaſtici ſcriptores, expenduntur.

ELias Metropolit. Cretenſis, comm. in orat. I. Greg. Naz. Hierarchiæ mentionem facit, ſed in ea ſignificatione, qua exterius Eccleſiæ regimen, & gubernationem ſignificat, per homines ad id ſacris Ordinibus, Epiſcopatu, Presbyteratu, ac cæteris deinde ordinibus conſecratos, atque initiatos; ubi enim Hierarchiam noſtram, cum Cælesti contulit, in qua ordines quoque admiſit, & ſacras Cæremonias, ſeu Myſteria quædam, & duces aliquos cæteris prælucentes, loco præpoſitorum ac paſtorum: & legali, in qua externi quoque initiationum ritus habentur, mox ad utriuſque comparationem hæc ſubdit:

Ac ſpectes velim, quonam pacto in noſtra quoque Hierarchia Typus exacte ſervetur: an non enim ut illic, ſic in noſtra quoque Hierarchia,

chia, Hierarcharum ordo initiandi ac perficiendi vim habet; Sacerdotum autem illuminandi; Eorum autem qui deinceps sequuntur, purgandi ac discernendi. Verùm quodnam unumquodque horum sibi velit, si qui scire cupiant, Magni Dionysii liber eos docebit. Nos verò hæc eò commemoravimus, ut demonstraremus, quam similitudinem ea quæ à nobis celebrantur, ad princeps illud exemplar habeant, & quonam pacto animos in altum erigant.

Ex quo vel unico, discent neoterici, tantum abesse, ut ex analogia Hierarchiæ nostræ, cum cælesti & legali, elici possit divulsio ista sua Hierarchiarum, ut una sit *Charismatum*, eaque suprema; media *Ordinis*; tertia Jurisdictionis: ut potius ex ea, Hierarchiam nullam inferat Elias Cretens. quæ non ordinum Ecclesiasticorum consecrationem, regiminis exterioris auctoritatem, quæ à Jurisdictione haud differt, & Charismatum subsidium conjuncta habeat.

S. Germanus, ex Cyzicensi Episc. Patriarcha Constant. Hierarcharum Mentionem facit, sumpto nomine, pro Ecclesiæ Pastoribus, lib. contempl. Rer. Eccl. non longè ab init. ubi Ecclesiam, *in Prophetis prænuntiatam*, dicit, *in Hierarchis exornatam; & in Martyribus consummatam.* Et paulo post, ubi S. Petrum ἀρχιεράρχην τοῦ Χριστοῦ.

Prin-

Principem Hierarcharum, ſeu Paſtorum *Chriſti* vocat. Quæ ſignificatio Hierarchæ oſtendit, cum Hierarcha Paſtorem Eccleſiæ ſignificet, Hierarchiam ejuſdem eſſe paſtoratum.

VII. Syn. PP. Can. 21. qui ad Epiſcopatum evehendi ſunt, in SS. ſcripturis exercitatos eſſe debere definientes, hanc ex Dion. ſubdunt Rationem, *Noſtræ enim Hierarchiæ ſubſtantia, ſunt eloquia divinitus tradita, divinarum ſcilicet, ſcripturarum vera ſcientia.* Quo loco Hierarchia pro dignitate Ordinis ſimul & Juriſdictionis ſumitur, cui ſcientia conjuncta, tanquam ad ejus ſubſtantiam ſeu integritatem ſpectans, ac proinde Hierarchia nobis ibi exhibetur, tanquam ex tribus illis dotibus conflata, non in tres, pro tribus iſtis dotibus diviſa.

Verùm ex eodem quoque Can. juncta Anaſtaſii Bibliothecarii (qui ſtatim conſequenti poſt. 7. Syn. ſæc. floruit) verſione, nominis Hierarchiæ illuſtratio peti poteſt. Nam quos Chriſtianis plebibus, opponit 7. Syn. hos Latinè interpretatur Anaſt. *Qui Hierarchicam conſecuti fuerunt dignitatem*: & Gentian. Herv. *Qui ſacerdotalem dignitatem obtinent.* Quo certè loco de paſtoribus ſermo eſt, Ordine & Juriſdictione inſignitis, quibus ad ſubditorum inſtructionem, ſcientiæ ſcripturarum habendæ,

habendæ, tanquam ad suum statum pertinentis, onus, isto Can. ut vidimus, imponitur. Unde patet tria ista, ad eundem Hierarchicum ordinem, testimonio saltem Anast. Bibl. 7. Syn. interpretantis, concurrere.

Juvat ad eandem explicationem nominis, Conc. Laod. Can. 24. Quem Can. Dion. cognomento exiguus, meritis magnus, Monach. Scytha, (in cujus egregias laudes effunditur Cassiod. ejus æqualis, de div. lect. c. 23.) ut Latinis verbis reddit, *quod non oporteat Sacro Ministerio deditos, à Presbyteris usque ad Diaconos, & reliquum Ecclesiasticum ordinem, id est, usque ab Subdiaconos, lectores, exorcistas, & ostiarios, & ex numero continentium & Monachorum ingredi tabernas.* Quo Can. tria hominum genera denotari constat, quibus Tabernarum frequentatio interdicitur, primum genus eorum, qui singulariter. ἱερατικὸς dicuntur, quasi Hierarchici, qui sunt Episcopi, & Diaconi. Alterum *qui sunt deinceps sancti Ecclesiastici ordinis*, subdiaconi videlicet, quos ὑπηρέτας vocat, seq. c. 25. *lectores, cantores, exorcistæ & ostiarii.* III. tandem, τὸ τάγμα τῶν ἀσκητῶν, *qui sunt ordinis eorum, qui Monasticis officiis exercentur.*

Juxta quam Ordinum distributionem, Hierarchicis soli Episcopi, Presbyteri & Diaconi

Diaconi ſingulari jure adcenſebuntur, Eccleſiaſticis deinceps ordinibus, qui ad iſtos ordines, in inferiorum graduum officiis exercentur, ut ad ſuperiores diſponantur: Aſcetæ denique ſeu Monachi, qui puritati vitæ ſtudentes, eo aptiores ad Eccleſiaſticorum Ordinum aſcenſum evadunt, ſi cætera adfuerint, quò fuerint puriores.

CAP. VI.

Teſtimonium S. Greg. & Acacii. Archiepiſc. Conſtant.

ADdimus his, luculentum S. Greg. teſtimonium, lib. 3. indict. 12. Epiſt. 11. Maximiano Syracuſ. Epiſc. ubi Hierarchici viri fit mentio, pro principantis ordinis, & dignitatis Eccleſiaſticæ, atque auctoritatis viro: ſic enim loquitur Greg. *Illud quoque Charitatem tuam commonere curavimus, ut ſi quiſpiam Epiſcoporum de hac luce migraverit, vel (quod abſit) pro ſuis fuerit remotus exceſſibus, convenientibus Hierarchicis cunctiſque cleri primoribus, &c.* Quibus verbis, quis non videt Hierarchicorum nomine, eos ſolùm ſignificari, qui & Ordinis & Juriſdictionis prærogativa, non ſolum laïcis, verùm etiam inferioribus

bus clericis præcellerent, clerique primores essent.

Denique, ut quædam alia, quæ fortè sua multitudine nauseam excitarent, prætermittamus, iis omnibus veterum Auctorum sententiis, unicum addimus, ex Acacii Archiep. Constant. Epist. ad Petr. Archiep. Antioch. quæ habetur tom. 2. Con. Gen. Bin. p. 1. *Quomodo autem & ascendere nunc sacerdotalem thronum non erubescis, quem contaminasti per tuas blasphemias, extra Hierarchicum ordinem, & alienus factus es ab ovili Christi, &c.*

Videmus enim quadam gradatione miserabilem statum Petri Antioch. hîc describi; quod omni Pontificia dignitate sit exutus, atque adeò Pontificalem thronum ascendere minimè deberet: quod ab Hierarchico Ordine, sacerdotali scilicet & Diaconali pulsus, seu quod sacri Ministerii omni potestate privatus esset. Denique quod ab ovili Christi, & Ecclesiastica omni Communione ejectus esset, atque ideo Hierarchicum Ordinem, ibi sumi animadvertimus pro eo, qui & Ordinem & Jurisdictionem complectatur, & cæterorum Christianorum, qui sacris initiati non sunt, ordine superior sit.

CAP.

Cap. VII.

Eadem Mens, Medii ævi scriptorum, qui Theologiæ scholasticæ parentes, dici possunt.

IIs, quæ ex antiquorum Ecclesiæ PP. testimoniis, ad Hierarchiæ Ecclesiasticæ notionem, & conditiones exponendas adduximus, splendorem adferent, egregia seqq. sæculorum DD. testimonia, eorum præsertim, qui Theologiam Scholasticam, primùm pepererunt, vel plurimùm promoverunt. Ab his discemus, quænam sit Hierarchia Ecclesiastica, & quas dotes potissimùm, si propriè sumatur & adæquatè, suo ambitu Complecti ac Comprehendere debeat. Discemus enim Hierarchiam Ecclesiasticam ab iis vix sumi, nisi quæ tres prædictas dotes secum habeat: vel quæ saltem non ordinis potèstatem includat: nunquàm pro ea, quæ divinorum duntaxat Charismatum, absque ordine, & Jurisdictione, vel vim, vel aliquem usum habeat.

Primus in aciem prodit Hugo Victorin. qui fusè in ea Materia versatur, libris suis Annot. Elucid. in lib. Dion de Cæl. Hier. Ille ubique Hierarchiarum imperium;

Hierarchicos ordines, Principantes & Dominantes, cæteros qui ab iis perficiuntur, subjectos vocat: ubique tria ista, quæ exposuimus, in unam Hierarchiam conflandam, necessaria putat.

Exempli Causa, lib. 1. hæc scribit: *Imperium per partes & divisiones, gradus & ordines distributum est: ab eo descendens, & respiciens ad eum, & sub eo ordinatum, qui fons & causa est omnium, & principium primum; unum opus, & artifex unus, unum imperium, & unus Rector, unus princeps, & una Respublica. Item eandem sub se dominantibus bonitatem ac virtutem, secundum Mensuram participationis, & Ministerii Rationem, per ordines & gradus multifariam dispensavit; excellentioribus quidem, & supra positis imperio, majora & excellentiora dona impartiens: Inferioribus autem & suppositis gradibus minora Charismata: Et libere famulantia, ad subjecta quoque sine oppressione prælata concedens.*

Collige ex ista, studiose lector, Hierarchiam ibi ab Hug. Principatus & Imperii nomine insigniri, cujus varii, & ordines, & gradus, existant sub Deo, unico supremo principe, cujus auctoritas in alios, sub ipso dominantes transfunditur. Collige, imperii istius, seu Jurisdictionis facultatem, cum ordine, & Charismatum donis, esse conjunctam, & quantumlibet in gra-

dus

dus & ordines dividatur, tamen pro dignitate Ordinis, pro majori, vel minori participatione Imperii, & Jurisdictionis, Charismata communicari: ac proinde, nec ternionem Hierarchiarum, modernorum, nec Hierarchiæ absque respectu ad subditos, ullius admissionem, Hugoni nostro probari.

Patebit id amplius ex iis, quæ lib 4. ad explicationem Hierarchiæ, à Dion. traditæ subjungit. *Tria*, inquit, *in definitione Hierarchiæ principalia ponit, quæ perficiunt ipsam Hierarchiæ definitionem. Sunt autem hæc, ordo, scientia, & actio; horum trium si defuerit omnium aliquod, non constat Hierarchia. Primùm est ordo divinus, quia non est potestas, si ordinata non est à Deo, propter hoc, ait, ordo divinus, omnis enim potestas à Deo est: Et quæ à Deo sunt, omnia bona & ordinata: Propterea qui potestati resistit à Deo ordinatæ, Deo resistit.*

Propter hoc ergo Hierarchia est ordo divinus, id est, potestas à Deo ordinata, & secundùm Deum dispòsita: à Deo quippe est, per ordinationem, & secundùm Deum per imitationem, propterea ordo divinus, quia à Deo est, ut sit, & secundùm Deum est, ut qualis, & quantus sit. Deinde quia omnis potestas, quæ à Deo ordinata est, ad aliquid perficiendum atque complendum ordinata est; sequitur in definitione, post ordinem, scientia & actio: Scientia

 quidem,

quidem, quâ, quid faciendum sit, intelligant: Actio verò, quâ quod intellexerunt agendum perficiant. In ordine officium, in scientia discretio, in actione ministerium: Sine ordine præsumptio est actio, sine actione negligentia est ordo, sine scientia verò, & actio reprehensibilis, & ordo inutilis. Quid iis verbis ad instituti probationem, aut expressiùs, aut clariùs dici potuit?

Sequitur Guil. Paris. Episc. qui Tract. de univ. 2. p. princ. 1. p. q. 166. Cælestis Hierarchiæ denominationem, iis verbis explicat, *Hierarchia verò est ex Græco eloquio interpretatum, sacer principatus. Communiter igitur sacros principatus vocat omnes hujusmodi substantias, sacros propter elongationem & inaccessibilitatem ad omnem obsecrationem. Principatus verò propter sublimitatem & præcellentiam, quæ est eis super alias creaturas: Nec non & propter perfectionem subjectionis, quia primo principi atque principio subjectissimæ sunt, & à gubernatione sive Regimine ipsius nullo modo declinabiles, aut discrepabiles, similiter in eandem legem subjectionis, eandemque pulchritudinem gubernationis, prout posse acceperunt, & super hoc beneplacitum esse, sive injunctionem creatoris cognoscunt, vel intelligunt sibi subjecta & inferiora se summopere reducentes seu convertentes.*

Audis Doctissimum istum Præsulem, Hierarchiam absque subjectionis & impe-

rii vicibus nullam agnoſcere; eoſque ſolùm ſacro principatu exornatos credere, qui ſubditi ſummo principi, non quoſvis, ſed ſibi ſubditos & obnoxios, non quomodolibèt, ſed auctoritate à ſummo principe accepta, ad ſummi boni conſecutionem, & ad Dei imitationem reducere debeant. Eodem modo ad politicum principatum in tantum pertinent, qui principalis auctoritatis ſunt participes, & ſubditos habent, quibus imperent, vel jus imponant, aut reddant: quam comparationem fusè eod. cap. proſequitur.

CAP. VIII.

Argumenti Guil. Pariſ. & aliorum, continuatio.

SEd clariùs idem Guil. ſeq. c. Hierarchiam Eccleſiaſticam exhibet nobis, definitione, & diſtributione partium, à recentiorum omninò diverſam. *Addam*, inquit, *tibi*, & *aliam ſimilitudinem*, *Regni ſcilicet Spiritualis*, *quod gens Chriſtianorum clerum vocat*, *in quo Pontifex*, *vel ſacerdos ſummus ſimilitudinem tenet*, *primi*, *ac ſummi Regis*; *cujus loco eſſe*, & *cujus vices agere*, *quantum ad ſpiritualem gubernationem*, *ipſum dicunt in terris*. *Circa ipſum*

 verò

verò nulli intelligenti dubium esse, quin esse debeant, & assistere eidem jugiter tres ordines Clericorum, quorum primus instar Seraphim debet esse amore creatoris ferventissimorum, & totaliter ardentium: Secundus instar Cherubim debet esse sapientissimorum, & in rebus divinalibus eruditissimorum; Tertius instar Thronorum, seu sedium judicum, qui & jura Spiritualia, & leges Ecclesiasticas sive Clericales ad perfectum noverunt, & jura reddant petentibus, & ista Hierarchia trium istorum ordinum, vocatur apud Gentem Christianorum, sacer Cætus Cardinalium.

Manifestùm autem est tibi, quia tribus istis ordinibus vehementer indiget Respublica Spiritualis, & gubernatio ejusdem. Et manifestè vides, quia nulla major pernicies potest provenire Regno Spirituali sivè Clericali, quam si loco istius Hierarchiæ, è contrario se habens cætus, loco istius constituatur, &c. Dominationibus verò Patriarchæ, sivè primates, qui indubitanter post antedictos tres Ordines præ-eminentiores sunt in clero: Principatibus Archiepiscopi, sivè Metropolitani adaptantur, sicut & cognominatio eorum sonat: Potestatibus Episcopi; virtutibus Archidiaconi; Archangelis Archipresbyteri; Angelis Presbyteri convenienter respondent, juxta sermonem Prophetæ, qui dicit, quia sacerdos Angelus Domini exercituum est: Virtutibus autem ideò Archidiaconos comparari, quia eorum est virtute

tute irrumpere iniquitatem, cùm Iudices sunt, & ad eos jurgia pertineant. Quod si Presbyter Angelus Domini exercituum est, quis dubitat, consequens esse, quod & Archipresbyter Archangelus Domini exercituum sit. Potestates quoque non immeritò Episcopis aptantur, quoniam ad istos maximè pertinet, exercitus Spirituales regere, legiones ducere, Spirituales acies ordinare atque instruere, militiam Spiritualem, seu docere, &c. Commentario ista non indigent.

Legis Hierarchiæ notionem, toto hoc discursu, eandem, quæ spiritualis Regni, ac clericalis, cum imperandi auctoritate, & habitudine ad aliquos subditos expressam. Legis in ea Hierarchia, non Monachis locum assignari, ut Monachi sunt, multò minùs monialibus, non conversis Religionum Monasticarum, seu fratribus, ut vocant laïcis (nova ista sunt figmenta quorundam, prioribus sæculis inaudita) sed solis Clericis, in sacro ordine constitutis, ordinariam Jurisdictionem habentibus, iisque, qui iis dotibus præditi esse debeant, quæ sacrum principatum decent: secùs enim, ex inimicis Dei, insipientibus, & injuste judicantibus, collectum Cœtum, *Anti-Hierarchiam Ecclesiasticam malignantium, & Synagogam Sathanæ, & quodammòdo Regnum spirituale ejusmodi, Diabolo præparatum* fieri, ibid. affirmat.

Legis Eccleſiaſticæ Hierarchiæ, cum Cœleſti ſimilitudinem, atque analogiam ſervandam, nihil opus diſtinctis Hierarchiis, *Chariſmatis, Ordinis & Iuriſdictionis*, ſed configuratam Cæleſti, Hierarchiam ternam reperiri poſſe, in qua & Juriſdictio ordini & ordo Juriſdictioni, & utriſq; Dei dona, ſeu Chariſmata, ſtrictiſſima & indivulſa ſocietate devinciantur. Is igitur Guil. Pariſienſ. quamvis, propter religioſæ perfectionis æquiſſimam commendationem, aliorum poſſit videri eſſe, totus noſter eſt. In quibuſdam, fateor, dotibus, Cæleſtium ſpirituum ſanctitatem, referre regulares aliquando prædicat, iſtas tamen Regularis privatas dotes, iſtas pietatis regularis functiones, Hierarchicas dicere, ne cogitavit quidem, niſi ex ordinis Eccleſiaſtici Charactere, & Juriſdictionis ordinariæ auctoritate, proficiſcantur.

Comitem Guil. Pariſienſ. dabo alterum Guil. Antiſſiodor. Epiſc. Quàm egregiè ipſe, quàm apertè Hierarchiam nobis indicat, non ſine ſubditis, Ordine ac Juriſdictione pollentem, & conſortium Chariſmatum conſentaneè exigentem! Ita enim ſcribit lib. 2. ſumm. Theol. Tract. 3. c. 1. *Hierarchia eſt rerum ſacrarum & rationalium ordinata poteſtas in ſubditis debitum retinens ducatum. Ordinata poteſtas*, ponitur ibi genus; *Rationalium*, ad differentiam dæmo-

dæmonum, & pravorum hominum, quorum etsi poteſtas ſit ordinata, quia *omnis poteſtas à Domino Deo eſt*, ſicut dicit Apoſtolus non eſt tamen eorum principatus in ſubditis: *Debitum retinens principatum*, ponitur ad differentiam ſubditorum, qui ſunt res ſacræ & rationales, ſed eorum tantum eſt obedire, non principari, quia non habent ſubditos.

Petrus Lombardus Epiſc. Pariſ. licèt ab Hierarchiæ nomine abſtineat, tamen in eo favet lib. 1. ſent. diſt. 10. quod prælationem in ſuperioribus Spirituum agminibus admittat, ac proinde & ſubjectionem in inferioribus, quòd tres medios ordines inter utroſque ſuperiores & inferiores, conſiſtere doceat. *Non modò dignitate vel loco, ſed etiam officio, quia præceptum Divinum à ſuperioribus accipiunt, & deferunt ad inferiores.*

Cap. IX.

De uſu ejuſdem vocis, apud S. Thomam.

S. autem Thomas 1. p. q. 108. a. 1. in corp. evidentiùs Hierarchiam quidem *ſacrum Principatum* deſcribit, eoque nomine & principem, & multitudinem ordinatam ſub principe, intelligi docet, atque adeò Hierarchiam omnem inſinuat, in

imperandi auctoritate, & parendi necessitate constitutam: unde etiam colligit, manifestum esse, eos errare, & contra intentionem Dionys. qui ponunt in divinis personis Hierarchiam, quam vocant *supercælestem*: in divinis enim personis, est quidam ordo naturæ, sed non Hierarchiæ. *Nam*, ut Dionys. dicit, c. 3. Cæl. Hier, *Ordo Hierarchiæ est, alios quidem purgari & illuminari, & perfici, alios autem purgare & illuminare, & perficere, quod absit, ut in Divinis ponamus*. Atque iterùm a. 2. in corp. unam Hierarchiam dicit esse, *unum principatum, id est, unam multitudinem ordinatam, sub Principis gubernatione*. Ex quo concludit, ordinum in ea diversitatem requiri, ne inordinata ipsa & confusa sit.

Ad 3. quoque fatetur, quod objectum fuerat in Ecclesiastica Hierarchia, ordines distinctos esse, secundùm diversas functiones purgandi, illuminandi & perficiendi, quas infimis etiam Angelis, respectu hominum convenire posse, subjungit: denique a. 4. ordinem Gubernationis, cum ordine Hierarchiæ confundit, & distinctionem Ordinum Angelorum completivè quidem, secundùm dona gratuita, dispositivè autem, secundùm dona naturalia peti affirmat.

Quæ quidem omnia, si Ecclesiasticæ Hierarchiæ, pro suo modulo applicentur, ut certè applicari debere, ipse insinuat, dum Eccle-

Ecclesiasticam à cælesti exemplar desumere fatetur, ostendent Ecclesiasticam Hierarchiam nullam esse, secundùm S. Thom. sine gubernandi potestate; ordines quoque Sacros, in Ecclesiastica Hierarchia, admittendos esse; Deumque, qui Angelis secundum naturalia, seu pro majori dignitate naturæ, nobiliores vel ignobiliores gratias distribuit, naturæ perfectionem in hominibus non attendere, Charismata sua, pro diversitate Ordinum Ecclesiasticorum, quos instituit, & quos istis gratiis ornaturum promisit, distribuere solere, ac communicare, quemadmodum ostendit opusc. 15. contra impugnantes statum religionis, c. 4. ita ut Ecclesiastica Hierarchia, omnem simul *Ordinem*, *Iurisdictionem*, & *Charismata*, secum habere necessum sit.

Idem verò S. Doctor, plurima, fortè alibi commodiùs exponenda, docet: Quibus Monachos, ut Monachi sunt, à superiori Hierarchia amovet, opusc. 15. c. 4. cit. Unum hoc specimen doctrinæ profero, ex eodem cap. excerptum. Proposuerat sibi solvendum hoc Argumentum quod ab impugnantibus statum Religionis adversus Mendicantes solebat objici, quia *nec Papa, nec aliquis mortalium, potest Ecclesiasticam Hierarchiam, divinitùs ordinatam, aut mutare aut evertere, cum nulli prælatorum data sit potestas in destructionem, sed in ædifi-*

cationem, ut dicitur 2 Cor. 10. *sed iste est ordo Ecclesiasticæ Hierarchiæ, quòd Monachi & Ordines, sunt in ordine perficiendorum, ut patet in 6. C. Eccl. Hier. ergo non potest hoc aliter immutare, ut scilicet Religiosi perficiendi habeant officium.*

Aliter hoc arg. solvit D. Thom. aliter solverent neoterici: Dicerent, hîc non destrui Hierarchiam Ecclesiasticam, quantumvis ad Ecclesiasticas functiones exercendas, Mendicantes destinentur: Eos, quà Monachi sunt, ad Hierarchiam Ecclesiasticam, & clericalem spectare: quà Mendicantes sunt, etiam ad sacerdotium: quà Theologi sunt, jurisperiti, vel aliis scientiis instructi, ad Charismatum Hierarchias pertinere, Episcopos & Curatos, nihil præ illis habere, quò *Hierarchiæ* nomen sibi vendicent.

At ille modestiùs & veriùs agnoscens, Hierarchiæ propriam maximè rationem, Episcopis, Presbyteris, & Diaconis ordinaria auctoritate præditis, convenire, ita respondit, *Dionys. ibi loqui, de Monachis Laïcis, qui non sunt Episcopi, Presbyteri, vel Diaconi; Si tamen de omnibus intelligeretur, non destruere Hierarchiam Ecclesiasticam Papam, mittentem Monachos ad prædicandum, quia, sicut supra dictum est, in Ecclesiastica Hierarchia ille, qui est inferioris ordinis, potest superioris officium exercere, etiam in suo ordine manens,*

manens, sicut etiam, & in Cælesti, & ulterius potest ad superiorem ordinem promoveri, quod non est in Cælesti.

In qua solutione, supponit, Ecclesiasticam Hierarchiam, pro pastorum tam superiorum quàm inferiorum coordinatione, usurpari: Agnoscit Monachos, Hierarchici ordinis Clericis, inferiores esse; ex commissione tamen, superiorum ordinum Hierarchicorum officia Ecclesiastica peragere posse, manentes tamen in suo ordine, quia ut eodem cap. sæpiùs asserit, non ideò sunt gubernatores, quamvis delegatâ auctoritate populos pascant, nisi etiam ordinariâ pascerent; nec officium habent, sed officii tantùm executionem: Quod & confirmat, 2. 2. q. 188. a. 4. ad 1. docens, *quòd auctoritate Prælatorum aliquis prædicet, vel alia hujusmodi faciat, non supergredi discipulatus, vel subjectionis gradus.*

Ipsos tandem, infra ordinatam divino jure Hierarchiam, collocatos, ad superiorem istam Hierarchiam, per electionem legitimam, provehi posse, asserit: Quod in Hierarchia Ecclesiastica secùs quàm in Cælesti contingere observat; in qua unusquisque, in quo collocatus est gradu, semper permanet; nec Angelorum ullus v. g. ad Archangelorum gradum ascendere unquam potest: cum è contrà, ab uno Hierarchiæ Ecclesiasticæ gradu ad supe-

riorem aliquis promoveri possit. Unde nec Monachos ut Monachos, statu Clericos, nec Monachos Mendicantium Ordinum, statu, sacerdotes aut sacerdotium sibi debitum arrogare, nec eo etiam statu, quo Hierarchicis functionibus occupantur, vel Hierarchicum officium habere, vel Hierarchicè prædicare, aut quippiam aliud facere, vel Hierarchicis ordinibus ex mente S. Thom. adnumerandos esse, adversus novitiam præsumptionem, innotescit.

C A P. X.

De eadem voce, apud S. Bonavent.

NEc dissimilis est sententia S. Bonav. 1. enim, serm. 21. lib. qui in scribitur, *lumine Eccl.* Hierarchiam cum S. Dion. definit, *Ordinum divinum, scientiam & actionem, ad Dei-formem, quantum possibile est, assimilatam, & ad inditas ei assimilationes, proportionaliter ad Dei similitudinem ascendentem.* Addit, *Ordinem respondere Patri, scientiam sacram Filio, operationem Spiritui Sancto. Unde Hierarchiam dici potentiam, scientiam, actionem: Potentia enim sine scientia, sine actione infructuosa est, &c.* Quibus verbis indicat, in omni Hierarchia, tria hæc conjuncta esse, *Ordinem, Scientiam,* (quæ Charisma in Ecclesiastica Hierarchia, dicitur) & *Operationem*, quæ Jurisdictioni Ecclesiasticæ respondet.

Et

Et ita quamvis ſingulæ Hierarchiæ, ut poſtea oſtendit, aliæ Patri, aliæ Filio, aliæ Spiritui Sancto, ratione ejus, quod in eis excellit, approprientur, quamlibet tamen Hierarchiam, ſigillatim ſumptam, tria prædicta complectentem, Patri ratione ordinis, potentiam ad agendum Conferentis; Filio ratione ſcientiæ, de functionibus ſuis, Hierarchicos viros inſtruentis; Spiritui Sancto ratione Juriſdictionis, potentiam Ordinis complentis, reſpondere debere, putat. Ordinem verò in unaquaque Hierarchia primùm requiri, ſed eum ſine ſcientiæ chariſmate, vel ſine operandi auctoritate, infructuoſum eſſe, ait: quod acceptionem Hierarchiæ, apud antiquos uſitatam, corroborat.

II. Parte 3. Centiloq. ſect. 16. eandem definitionem tradit, Hierarchia eſt ordo divinus, ſcientia, & actio: ut ordo, id eſt, ordinata poteſtas reſpondeat Patri, ſcientia Filio, actio Spiritui Sancto. Aliam quoque ei connectit Eccleſiaſticæ Hierarchiæ, quam *Magiſtralem* vocat, & quam etiam Angelicæ convenire poſſe, affirmat, *Hierarchia eſt rerum ſacrarum, & rationabilium ordinata poteſtas, debitum in ſubditis obtinens principatum.* Quæ definitio omnem Hierarchiam Eccleſiaſticam, gubernationis eſſe, ſeu Juriſdictionis & ſine ſubjectione cogitari non poſſe, probat.

III. Apo-

III. Apolog. Paup. 4. Resp. 3. p. a. 1. Religiosos, ait, *Pensatis multiformi utilitate ac numerositate animarum, numerositate indigentium plebium, & raritate sufficientium Ministrorum, sub-cælestem Hierarchiam voluisse & debuisse approbare:* Nomine enim sub-cælestis Hierarchiæ opus est, ut Pastorum Ecclesiæ Ordinem, intellexerit Bonavent. A quo, Mendicantes, exigente Ecclesiæ non solùm utilitate, verùm etiam necessitate foveri, suscipi, ac probari debuisse, contendit.

IV. In declaratione terminorum Theol. *Hierarchia Angelica*, inquit, *est Angelorum multorum habitudo ad invicem, in scientia, in actione, Dei-formitate, illuminatione, & ad Deum ascensione. Hierarchia Ecclesiastica, est rerum sacrarum, & rationabilium, ordinata potestas, debitum in subditis retinens principatum.* Quam ultimam definitionem, idem Sanctus, in sent. d. 9. *Magistralem* vocat, & utrique Hierarchiæ, tam Cælesti, quàm Ecclesiasticæ, communem, dicit.

CAP. XI.

Duo difficilia loca, ex S. Bonavent.

VErùm iis in speciem repugnantia, duo loca Bonav. proponi possunt. I. ex libr. cit. qui *Luminar. Eccl.* inscribitur, serm.

ſerm. 20. & 22. Opuſcul. ejus 1. p. Alterum, ex Tractat. de Hierarchia Eccleſiaſtica in varias partes diſtribut. 2. p. Opuſcul. ipſius. Utrobique enim videtur Chariſmatum Hierarchiam ſtatuere, à ſacris ordinibus & Juriſdictione Eccleſiaſtica diverſam: Poſteriori quidem loco, in Eccleſiaſtica Hierarchia homines recenſens, qui ordines Hierarchiarum Angelicarum expreſſiùs referant, tribus ordinibus I. Hierarchiæ, Cæleſtes comparat. Perfectorum quidem tres ordines, Hierarchiæ I. Angelicæ reſpondentes, ſtatuit, docens: Spirituales & contemplativos, propter fervorem dilectionis, ſimiles Cherubinis, propter plenitudinem ſapientiæ, Seraphinis; propter juſtitiæ & humilitatis virtutem, Thronis; quorum omnium exemplum ferè unicum profert, religioſæ vitæ ſectatores.

II. Hierarchiæ dominationibus, Pontifices & Paſtores, Imperatores ac Clericos propter prælationis officium, & Clericalis ſtatus libertatem, aliaſque dotes comparat. Virtutibus quidem eos, qui viriliter Juſtitiam defendunt, Paſtores ac Judices. Poteſtatibus, Reges ac Principes ſæculares, generosè compeſcentes eos, qui Hierarchiam prælationis, & ſubjectionis ordinationem impediunt. III. Hierarchiæ principatibus, ſubditos bonos aſſimilat; eoſque

eosque qui suis Majoribus humiliter obtemperant, per donum reverentiæ, Thronis; Archangelis verò, eos, qui virgineâ castitate conspicui sunt; Angelis, qui misericordes, & cæteris compatientes.

Priori verò loc. idem Bonav. plurimos Ordines Hierarchiæ Cælestis enumerat; serm. quidem 21. Hierarchiæ perfectivæ novem ordines statuit, totidem Ecclesiæ ordinibus respondentes. Scientiam Contemplantium, 1. Hierarchiæ Ecclesiasticæ, pro variis rationibus, Seraphim, Cherubim & Thronis, assimilat. Actionem infimæ Hierarchiæ, prout varia est, Dominationes, Virtutes, & Potestates, referre docet. Denique eos, qui vitam, ex scientia & actione permixtam ducunt, Principatibus, Archangelis, & Angelis similes tradit.

Serm. verò 22. prosequitur eandem Anagogicam Tractationem. ac 1. Hierarchiam illuminativam, novem ordines repræsentantes enumerat, tres fundamentales, respondentes 1. Hierarchiæ Cælestis ordinibus, scilicet ordinem Apostolorum, Seraphim; Propheticum, Cherubim; Patriarchalem, Thronis. Tres ordines, Ecclesiæ splendorem promoventes, nempe Martyrum, Dominationibus; Confessorum Virtutibus; Virginum Potestatibus respondentes. Tres denique Consummantes,

mantes, nimirum præſidentium ſeu Prælatorum, Principatibus; Magiſtrorum ſeu docentium, Archangelis; Regularium, Angelis; quos omnes novem, etiam Patri, & Filio, & Spiritui Sancto reſpondentes, facit.

Deinde, ratione aſcenſuum, & graduum Eccleſiæ, triplicis generis gradus, ſtatuit, tres purgativos, Oſtiariorum, Lectorum & Exorciſtarum: Quorum primi, ſimiles Angelis, excommunicatos, & alios immundos ab Eccleſia excludunt; ſecundi, Archangelos referentes, Catechumenos; Tertii, Principatus, Energumenos, ſacris adjurationibus, à Dæmone liberant. Tres item illuminativos: Acolythorum, qui per exempla illuminant, in quo reſpondent Poteſtatibus; Subdiaconorum, qui per documenta mediocria, Epiſtolarum ſcilicet lectionem, illuminant, Virtutibus ſimiles; & Diaconorum, qui per ſublimiora documenta Euangelii, quod legunt, illuſtrare audientium mentes dicuntur, in quo dominationibus comparantur. Tres denique perfectivos, Sacerdotum, Epiſcoporum, & Patriarcharum, Thronis, Cherubim & Seraphim reſpondentes: Quibus omnibus ſummus Pontifex eminet.

Præterea, ratione exercitiorum, novem item ordines ſtatuit: Contemplativorum Mona-

Monachorum supremæ Hierarchiæ; Activorum seu Clericorum, infimæ. Et Mixtum, qui est Prælatorum, mediæ. In I. ordine, tres ordines Monachorum recenset, Contemplativorum, pro suis fundatoribus orantium, qualis est Carthusianorum, Cistercienſium, Præmonstratensium, Grandimontensium, & Canonicorum Regularium, qui Thronos exhibent; alium eorum, qui contemplationi intendunt, per modum speculatorum, Cherubinis similes, quales sunt Prædicatores, & Minores; & tertium eorum, qui vacant Deo, per modum excedentium, Seraphinis Configurati, in quibus Consummabitur Ecclesia. Prælatorum tres similiter Ordines, Episcoporum, Presbyterorum, Diaconorum. Denique tres Ordines Laïcorum, Principum, Consiliariorum, & Subditorum.

Quibus omnibus adjungit, & animæ Hierarchicæ, varios gradus statui posse, naturæ, gratiæ, & industriæ, quos iterum, cum aliqua comparatione, ad Hierarchias Cælestes subdividit. Passim ex iis argumenta depromunt, qui suam *Charismatum* Hierarchiam somniant, & cum per omnia, ordinibus istis, à Bonav. prolatis, non consentiant, suæ tamen sententiæ, ab iis locis, auctoritatem emendicare coguntur.

CAP.

CAP. XII.

Solvitur difficultas, ex locis S. Bonav.

VErùm infirma ista probatio est. 1. quia sermones isti, Opuscul. *de lum. Eccles.* toti sunt Anagogici ac Mystici: cujus etiam notæ est, tractatus de Ecclesiastica Hierarchia inscriptus, de quo si Bonav. ipsum consulas, hoc judicium ab eo audies, *Impossibile est, ut dicit Dion. aliter nobis lucere divinum radium, nisi varietate sacrorum voluminum, anagogicè circumvelatum. Ideò Theologia, Poëticis informationibus usa est, ut ex rerum visibilium similitudinibus, allegoricæ allocutiones, & Mystici intellectus transumptiones formentur, & sic sensibilibus, & visibilibus, spiritualia & invisibilia coaptentur. Hujus rei gratia, præsens opusculum, etsi laboriosum, mihi tamen, & aliis parvulis in Christo, lac petentibus (ut spero) non infructuosum, offero ad ædificationem domus Domini, qui est sublimi & gloriosus in sæcula sæculorum. In quo agitur de proprietatibus rerum naturalium, quas secundum parvitatem meam nunc tropologicè, nunc allegoricè, nec non quandoque anagogicè, rebus Spiritualibus comparavi: Iunioribus relinquens materiam exercitii, sensibilia insensibilibus, & Carnalia Spiritualibus coaptandi.*

Ex

Ex quibus vides, scopum S. Doctoris, in hoc opere, non esse Hierarchiæ doctrinam tradere, sed anagogicè ac figurativè, Cælestis Hierarchiæ dotes, ad homines transferre, relinquendo etiam cæteris liberum, ut in eadem materia, piè & ad ædificationem proximi, ludant atque excurrant. Unde in opusc. isto sicut & serm. cit. opusc. *lum. Eccles.* super-cælestis Hierarchiæ, in Trinitate, mentio fit, quam S. Thom. supra nequaquam admittendam, credit; animæ quoque Hierarchicæ ordines varii statuuntur, cum certum sit, propriè dictam Hierarchiam, animam sibi ipsi esse non posse.

Temerarium itaque est, ex istis locis, in quibus, non doctrina Theologica traditur, neque asserendæ de Ecclesiastica Hierarchia veritates statuuntur, sed Mystici conceptus proponuntur, libertate unicuique relictâ, eosdem ad morum ædificationem, & Angelorum commendationem, magis ac magis ampliandi, ad eorum, inquam normam, Theologicam, de Ecclesiastica Hierarchia tractationem Metiri, neglectis iis, ejusdem Auctoris, in quibus se *Magistraliter* loqui, & receptam à Theologis doctrinam tradere, profitetur.

Dum ergò S. Bonavent. varios ordines Christianorum, Hierarchiæ cælestis, vel Ecclesiasticæ Ordinibus, comparat, non ideò

ideò illos Hierarchiæ Ecclesiasticæ, strictè sumptæ inserendos, aut sacri principatus propriè dicta subjecta esse putat; sicut nec Gregor. omnes bonos, omnes Hierarchiæ Ecclesiasticæ propriè dicta membra esse, putat, quamvis eos cælestis Hierarchiæ ordinibus conferat, hom. 34. in Euang.

II. Quia nec iis ipsis locis, quæ à nobis cit. sunt, Bonav. unquam dicit, se divisiones Hierarchiæ Ecclesiasticæ, aut propriè, aut impropriè dictæ, multò minùs propriè dictæ tradere; sed solùm se comparationem quandam instituere hominum & Angelorum, secundum varias dotes, in illis præsertim, qui salvandi sunt, refulgentes, ratione quarum, Hierarchiæ Angelicæ assimilari possunt.

III. Quia tantum abest, ut in iis divisionibus, Hierarchiæ propriè dictæ partitionem agnoscat S. Bonav. ut prædicti opusc. de Eccles. Hier. par. I. Hierarchiam Ecclesiasticam propriè dictam, definiat ipse tribus prædictis dotibus, *Ordinis*, *Iurisdictionis*, & *Charismatum* plênè instructam, ad quam nonnisi per clericales gradus in Ecclesia receptos ascendatur, cæteras autem comparationes, quas postea subjungere proposuerat, valere duntaxat insinuat, ad vitæ nostræ conformationem, cum beatis spiritibus, & ipsorum imitationem explicandam. Quod ne ex meo dixisse

videar,

videar, ipsum loquentem audire præstat.

Tertia est sub-cælestis, scilicet humana, quæ in prædestinatis hominibus perficitur, & præcipuè in prælatis. Hæc autem Hierarchia humana, ad similitudinem Cælestis Hierarchiæ ordinata est, & disposita, & secundum majorem, vel minorem gratiæ, sive potestatis perceptionem, in majori, vel minori, sive in excellentiori, & inferiori gradu, ordinatissimè constituta. Unde in Iob dicitur, nunquid nosti ordinem Cœli? Aut rationem ejus pones in Terra! Nosse Cœli ordinem, est cognoscere supernarum virtutum ordinatissimam dispositionem: Ejus rationem in terra ponere, est vitam & officium hominum, quamdiu in terra sunt, secundum similitudinem Cælestium Spirituum, Sanctè & reverenter ordinare. Unde novem sunt ordines ordinandorum, sicut novem sunt Sancti ordines Angelorum. Est enim ordo Episcoporum, Presbyterorum, Diaconorum, Subdiaconorum, Acolythorum, Exorcistarum, Lectorum, Psalmistatus, & Ostiariorum: Sicut Moysi dictum est, inspice & fac secundum exemplar, quod tibi in monte monstratum est, &c.

Nostra itaque exemplaria sunt SS. Angelorum Agmina ordinata, ut scilicet secundum ipsorum ordinationem & operationem, nostram (quantum possibile est) ordinemus conversationem. Ut igitur illa omittamus, ratione difficultatis, & prolixitatis, quæ dixit Dionys. in

Eccl.

ccl. Hier. hoc sufficiat de hoc ista vice, quod cclesia militans, in suis membris, disponitur cundùm similitudinem Ecclesiæ triumphan-s, & hoc, quoad ordinationem, & quoad ctionem. Est enim Hierarchia, (ut dicit ion.) ordo divinus, scientia & actus, Deifor-e similans, & ad inditas ei divinitus illumi-ationes proportionaliter ascendens. In ordine, otatur distinctiò illorum, qui per ordinatum fficium, majorem vel minorem recipiunt pote-tatem. In scientia, notatur discretio; in actio-e verò, ministerium: Sine ordine enim, præ-umptio est actio: Sine actione, negligentia est rdo: Sine scientia & discretione est actio re-rehensibilis, & ordo inutilis; & ideo tam in rdine, quàm scientia & actione, hominum po-testas, Dei uniformitatem imitatur, & secun-dùm modum & mensuram suæ illuminationis, in ordine suo proficit, & rectè discernendo, & benè operando, & ad Dei conformitatem, quantum possibilè est, ascêndit. Locus iste mutilus est. *Tunc verò Angelorum Hierar-chiæ, quibus per imitationem, & vitæ confor-mationem; dum tres electorum hominum ordi-nes, secundùm trinas conditiones sivè differen-tias singulas appropriatas comparantur; & hi tres salvandorum status significantur, per illos tres, quos dixit Ezechiel liberandos, si fuerint, inquit, in civitate hi tres viri, scilicet, Daniel, Noe, & Iob, &c.*

Noli lector, itaque si sapis quæ de con-

formitate vitæ ſalvandorum ad Sanctos Angelos, & de illorum ab his imitatione, fructuosè à S. Doctore ſcripta ſunt, ad ſacri Principatus, & Eccleſiaſticæ Hierarchiæ dignitatem transferre, neque qui dotes aliquas Angelorum magis, quàm alii imitantur, eos nobiliores Hierarchas dicendos putes; nam noſtræ, & cæleſtis Hierarchiæ differentia eſt, quòd hæc poteſtatem gubernativam, præſertim ſignificat, in actione poſitam: Illa verò, in contemplatione potiſſimùm, & Dei poſſeſſione conſiſtit. In hac majorem quis gradum obtinere poſſit, qui cæteris præfertur, & ſanctus non ſit: in illa verò, eadem ſit dignitatis Ordinis, & ſanctitatis in ſingulis, proportio.

Cap. XIII.

Aliqui alii Celebriores Scholaſtici, Theologi proferuntur.

Is Scholæ Theologicæ Mag. adjungendus Gabr. Biel. in 2. d. 9. q. 1. docens, Hierarchiam dici, quaſi ſacrum principatum, definitioneſque ejuſdem Hierarchiæ creatæ, ſup. traditas, probans, tum illam, quod nimirum ſit, *Rerum ſacrarum, & rationabilium ordinata poteſtas, in ſubditis debitam retinens principatum*; Tum iſtam, *ut ſit*

ordo

ordo sacratus, & scientia & operatio, quæ ad Dei similitudinem pro viribus nititur, &c. Denique, hanc postremo loco adjungens, *Hierarchia creata est sacra quædam potestas, plures continens ordines, communicans inferioribus determinato ordine, quod à prima potestate divina suscepit.*

Quæ omnes definitiones Hierarchiam nullam esse demonstrant, quæ non *Ordine, scientia,* & *actione*, instructa sit; quæ non potestatem *Ordinis* & *Iurisdictionis*, simul cum *Charismatis* habeat; quæ non principantium & subditorum collectio sit, quæ totius præsentis disputationis summa est.

Adjungendus Rich. de Med. villa, Ordin. Minor. Doct. clarissimus, qui eadem d. q. 1. Magistralem nuncupat prædictam definitionem, *Hierarchia est rerum sacrarum, & rationabilium* (*rationale* interpretatur idem esse, quod *intellectuale*) *ordinata potestas, debitum in subditis retinens principatum*; quam utique definitionem, Ecclesiasticæ, & Cælesti Hierarchiæ communem, asserit. Ibid. quoque, non esse concedendum, ait, inter personas divinas, propriè dictam Hierarchiam esse, *quòd inter eas non sit ordo principandi*, sed summa æqualitas; innuens proinde, Hierarchiam propriè dictam, non esse, nisi inter eos, quorum aliqui principantur, alii verò principantibus subjiciuntur.

Idem tandem in 4. d. 4. q. 3. comparans, Hierarchiæ Ecclesiasticæ, ac Cælestis ordines, novem hujus, septem duntaxat illius, esse contendit; disparemque utriusque Hierarchiæ rationem esse, quòd ordines omnes Ecclesiasticæ Hierarchiæ, ad corporis Christi consecrationem, ordinari debeant: quod ipsum docuerat S. Bonavent. ibid. Quæ doctrina, acceptionem Ecclesiasticæ Hierarchiæ confirmat, pro solis clericorum ad Christi corpus conficiendum ordinibus, exclusis cæteris.

Item Durandus de S. Port. Dominican. familiæ insigne ornamentum, Apostol. quondam Pœnitent. & Episc. Meldens. Qui Hierarchiam à Dionys. traditam, ut sit *ordo divinus, scientia & actio*, nobis ita explicat, in 2. d. 9. q. 1. Ut hæc tria, unam Hierarchiam conflare, necessum sit, nec Hierarchia sit, si aliquid eorum desit, nec absurdum esse putat, quod Hierarchia, quæ unitate tantùm ordinis una est, per hæc tria diversorum generum, integra definiatur.

Qui pariter, in 4. d. 24. q. 2. objectioni, adversus numerum septem ordinum, satisfaciens, respondet, quòd licèt Hierarchia Ecclesiastica sit exemplata à Cælesti, non tamen potest eam imitari in omnibus, unamque Hierarchiam Ecclesiasticam tamen esse, testatur, quamvis Cælestis, propter plures modos recipiendi,

divinam

divinam illuminationem, diversa sit; cum è contra, homines in statu viæ, uno modo recipiant ordines: Ordines verò septem tantùm in eadem Ecclesiastica Hierarchia, statuit, quia quotquot sunt Ecclesiastici Ordines, ad unum Eucharistiæ sacrificium referuntur.

Quæ omnia, quo sensu, Hierarchiam Ecclesiasticam pro ordinis Hierarchia, sumpserit, nec varias illas Hierarchias probaverit, manifestè demonstrant. Quòd verò nobis, in omni Hierarchia Ecclesiastica perfecta, Jurisdictionem admittentibus, non repugnent, postea explicabimus.

Nec silendus, Henr. Gandav. quodl. 6. q. 23. a. 1. Ubi Hierarchiam ratione Charismatum, sub uno Deo Monarchâ, in eo sensu dici, fatetur, quo sensu etiam creaturæ irrationales, sub Deo, ad Deum reduci possunt imperfectè, creaturæ verò rationales, ad Deum perfectiùs reducuntur; eamque reductionem, ac proinde Hierarchiam ipsam, in ea fundatam, in Ecclesia Militante incipere, in triumphante finiri docuit: eamque ab Ecclesiastica Hierarchia discriminat: Et ita oberrationem eorum detegit, qui dispositionem istam creaturarum, sub Deo, quatenus ad ipsum Deum referuntur, ut ei uniantur, à quo exierunt, cum Hierarchia Ecclesiastica confundunt: Et Bonav. aliisque Mysticis DD. similiter

 locutis,

locutis, lucem adfert, quam utique auget, dum consequente serie, de ordine Hierarchico, militantis Ecclesiæ, ita disserit.

In qua, inquit, *sub Deo Christus, secundùm quod homo, caput est & Monarcha, non tantum in spiritualibus, sed etiam in temporalibus*, &c. *Unde de ipso dicit Dionys. c.* 5. *Eccl. Hier. in ipso perficitur, & completur, omnis Hierarchiæ nostræ dispositio: Ipse autem tanquam homo, peregrè proficiscens in altum, non absque regimine, & ordine, in terris relinquere nos voluit, ne tumultuaret juvenis contra senem, & contra sapientem fatuus, sed inferiores in donis, & naturalibus & gratuitis, per superiores in ordine debito custodiret, & sic in Hierarchia totius Ecclesiæ militantis, esset principans, & cui principaretur, invenire. Quæcunque enim ut dicit Philos.* 1. *Pol. Constituunt unum aliquod commune, sive in conjunctis, sicut homo ex corpore & anima, sive in divisis, sicut exercitus in militibus, in omnibus est, invenire principans, & subjectum: quemadmodum in Harmonia Musica, est unus sonus principalis; & in mixto, unum elementum prædominans: & in homine anima corpori, & intellectus appetitui sensibili, & in domo vir uxori, & universaliter masculus feminæ, & homo bestiis. Unde quæcunque personæ, talem habent inter se distantiam in gratuitis, sive naturalibus, sive acquisitis, sive à Deo datis, quamvis distent prædicta ad invicem,*

cem, talem inter se habent dispositionem, quòd unum natum est, & debet, alteri principari, & ipsum dirigere.

Ex iis, & aliis, quæ ibid. subdit, fundamenta contrariæ opinionis subvertuntur, & adversum eorundem insultus, Catholica sententia munitur.

CAP. XIV.

Itemque facultatis Theologicæ Parisiens. & Conc. Provinc. Senon. ac Syn. Diæc. Carnot. decreta, ante Conc. Trident.

INter ultimos patientur adversarii, Joan. quoque Gersoni, Cancell. Parisiens. honorificum locum esse, à quo scilicet Hierarchiæ varias acceptiones, ejusque præsertim, quæ omnibus suis numeris absoluta esset, addiscere potuerunt.

Audiamus eum loquentem de potestate Ecclesiastica, consid. 9. Ubi Hierarchiæ Angelicæ, & Cælestis, hanc comparationem instituit, *Papalis auctoritas suo modo, cum Cardinalibus, imitatur triplicem primam* (Angelorum Hierarchiam;) *alteram verò mediam, imitatur Patriarchalis, Archiepiscopalis, & Sacerdotalis auctoritas, in habentibus subjectos sibi: quod dicitur propter curatos,*

vel etiam propter solos titulares Episcopos, carentes plebe. Ultimi sunt instar tertiæ Hierarchiæ, qui hierarchizantur in Ecclesia, sed non alios auctoritativè hierarchizant, quemadmodum sunt populi, & simplices religiosi, secundùm Dionysium.

Clariùs certè & expressiùs, in prædictæ Hierarchiæ Hierarchizantis gratiam, serm. contra Bull. Mendicant. *Si quis, ergò,* inquit, *petat, quomodo stabit Christianitatis Regnum, in his inferioribus? Resp. Hæc erit, servando ordinem, & exemplar regni superioris, Regnum Cælorum, certo ordine, & essentialibus conditionibus, atque permanentibus (quas nos Hierarchias appellamus) institutum est. Hæc est determinatio S. Dionys. in libro suo, quem ea de causa edidit, de Cælest. Hier. & institutione S. Pauli,* &c. *Apparet per has duas considerationes, in sancta Ecclesia, ordinem esse Hierarchicum, & essentialem, hoc est, ordinatum, stabilem & permanentem, ad* Ephes. 4. & 5. *Exemplum in homine, qui regnum est personale, videmus, membrum unum alteri jungi, certo ordine.*

Et hic est ordo in sancta Ecclesia, ut sit unus Papa, Iesu Christi Vicarius, sint Cardinales, Archiepiscopi, Episcopi, Apostolorum successores, sint curati, successores 72. discipulorum, quos dicemus in seqq. Patet si aliquis homo, aut status, sine causa vel necessitate, perturbare vellet hunc Ordinem, illi resistendum est, &c.

Item

Item postea Christianitatis Regnum fundatum est, & institutum in ordine, & dispositione Hierarchicæ prælationis, hoc est, Deus sic suam ordinavit Ecclesiam, ut in sancta Ecclesia esset ordo prælaturæ ad gubernandos alios, & ad Deum dirigendos, secundùm tres, quæ ad prælaturam spectant, operationes, purgare, illuminare, & perficere, & hunc servando ordinem, stare debet regnum Ecclesiæ sanctæ hic inferiùs, sic enim est in superiori Regno Cælorum, &c.

Eorum autem omnium DD. ac PP. quos pro explicanda Hierarchiæ notione, proferendos judicavimus (nam inumeros alios proferre possemus, tam ex Sæcularibus, quàm ex Regularibus viris; quique huic *Hierarchiæ* acceptioni, ut pro Pastorum sub-ordinatione sumitur, non inviti faverunt, & quos, ne fastidium generemus) brevitati studentes, libenter omittimus: agmen claudet Henr. Kalteis. Dominican. S. Theolog. Prof. in Acad. Colon. & Hæret. Pravit. inquisitor, Orat. habita per duos dies, adversus Bohemos, de libera predicatione verbi Dei, factâ continuatione, altero die, non longè ab initio.

Notandum, inquit, *quod sicut in Ecclesia triumphante, sunt tres Angelicæ Hierarchiæ, quarum Trinitas beatissima, caput est, quarum supremam, illuminat ipsa Trinitas per se, suprema mediam, & media infimam, & non è converso: Ita in Ecclesia militante, sunt tres sta-*

tus, suo modo illam imitantes, sub uno capite, quod est Christus secundùm quod homo; summum Papa, loco Christi, tenet in terris; medium Episcopi, loco Apostolorum; tertium curati, loco 72. discipulorum: Ex quibus apparet, quòd secundùm divini principatus Ordinem, quæ Hierarchia vocatur, sunt ordinarii Ecclesiæ DD. ad quos inexcusabiliter, ratione qualitatis sui status pertinet, illuminare populum Dei, ac cæteros actus Hierarchicos exercere, scilicet ad Papam, Episcopos, ac plebanos, vel loca eorum tenentes, &c. Nam unguentum, id est, pinguedo totius Ecclesiasticæ sanctitatis, ut est in capite, scilicet in Christo homine, prout congruit Ecclesiæ Hierarchiæ, descendit in barbam suam, id est, in B. Petrum, proximum ejus vicarium, & quemlibet ejusdem legitimum successorem: dehinc in Barbam Aaron, id est, cujuslibet prælati, seu Episcopi; legitime succedentis: dehinc in vestimentum, id est, Ecclesiasticos: dehinc in oram vestimenti, id est, populares, qui sunt extrema pars Ecclesiasticæ Hierarchiæ.

Probat ex Bern. hanc sub-ordinationem necessariam esse; ac tandem concludit, *quòd summa diligentia invigilandum, ne hic ordo Hierarchicus, tam regulariter à Deo institutus, ab ullo infringi patiatur, &c.* Quæ omnia, quàm perfectè iis consentiant, quæ nos de Hierarchia scripsimus, ex prædictis innotescet.

Jam

Jam verò turmatim, totius facultatis Theologicæ Parif. fenfum, non nuperum, qui ex cenfura librorum Anglicanor. patuit, (qua de re eruditiffimè agunt, duo illa præclariffima lumina, facultatis Parif. Petr. Aurel. & Franc. Hallier in fuis refpectivè elucubrationibus) fed antiquiorem profero, ex litteris ipfius facultatis, ad Reg. Francifc. I. datis, ann. 1535. cum à Rege, occafione nafcentis, in Germania hærefis, rogata fuiffet, proferre fententiam, in quibus de Hierarchia fic fcripfit: *Firmiter tenendum eft, Hierarchiam Ecclefiafticam, quam politicam Ecclefiæ, nonnulli vocant; fanctam effe, & utilem, fed etiam jure divino inftitutam, quæ ufque ad confummationem fæculi perduratura eft, nec in humana effe poteftate, illam inftituere aut deftituere.* Poftea dividit illam, eadem facultas, *in Papam, Epifcopos, & Plebanos*, feu *Curatos.*

Similiter Conc. Prov. fenon. fub Anton. A prato, Cardin. tempore Clem. VII. ann. 1528. in decr. Mor. c. 1. *Orandus*, inquit, *igitur benigniffimus Deus, ut fatifcentem Petri naviculam, tutâ tandem ftatione recipiat, fanctiffimum Dominum noftrum Papam, & ftatum Hierarchicum Ecclefiæ, in perfecta charitate contineat: & Chriftianiffimum Regem noftrum, ac fupremum Dominum incolumen nobis fervet, votorumque compotem effi-*

 ciat,

ciat, ut commissus illi populus, &c. Quid eò loci, per ſtatum Hierarchicum intelligi poteſt, quàm ſtatus Paſtorum & Prælatorum Eccleſiæ, qui Papæ conjungitur, & unitur, & cujus mentio, in Eccleſiaſticis precibus, Regum temporalium, ac populorum mentioni, præmittitur?

Syn. denique Carnot. ann. 1626. apud Bochell. lib. 3. tit. 2. decret. c. 81. Ad Eccleſiaſticam Hierarchiam, nemini, niſi per ſuſceptionem tonſuræ clericalis, aditum, patere, teſtatur; ac proinde, Hierarchiam Eccleſiaſticam, collectionem eſſe, virorum ſacramento ordinis initiatorum, ſatis evidenter inſinuat; ſic autem loquitur, iſta Syn. *Cum ſecundùm SS. PP. ſanctiones, qui volunt, in Domini ſortem, Eccleſiaſticæ Hierarchiæ adſcribi, ut primam tonſuram Clericalem accipiant, à ſuo Epiſcopo, eam petere debeant, &c.*

Cap. XV.

De explicatione Hierarchiæ, per Conc. Trident.

Ab iis verò gradus nobis faciendus eſt, ad Conc. Trid. de Hierarchia definitionem. Syn. enim Trid. Præcedentium utique ſcriptorum, inſiſtens veſtigiis, nec novam

novam ſibi fingens, Hierarchiæ acceptionem, ſed uſitatam ſupponens, c. 4 ſeſſ. 23. apertè & evidenter, Hierarchiam definit, poteſtatem *Ordinis, Iuriſdictionis,* & *Chariſmatum* donis, conſtantem.

Quòd ſi quis, inquit, *omnes Chriſtianos promiſcuè, N. T. Sacerdotes eſſe, aut omnes pari inter ſe poteſtate Spirituali præditos, affirmet, nihil aliud facere videtur, quàm Eccleſiaſticam Hierarchiam, quæ eſt,* Cant. 6. *ut Caſtrorum acies ordinata, confundere, perinde, ac ſi contra S. Pauli,* 1 Cor. 11. *ad* Epheſ. 4. *doctrinam, omnes Apoſtoli, omnes Prophetæ, omnes Euangeliſtæ, omnes Paſtores, omnes ſint DD. Proinde Sacro-Sancta Syn. declarat, præter cæteros Eccleſiaſticos gradus, Epiſcopos, qui in Apoſtolorum locum ſucceſſerunt, ad hunc Hierarchicum ordinem, præcipuè pertinere, & poſitos, ſicut ait idem Apoſt.* Actor. 20. *à Spiritu Sancto regere Eccleſiam Dei: eoſque Presbyteris ſuperiores eſſe,* &c. *docet inſuper,* &c. *eos, qui tantummodo à populo, aut ſæculari poteſtate, ac Magiſtratu vocati, & inſtituti, ad hæc miniſteria aſcendunt, & qui ea propriâ temeritate ſibi ſumunt, omnes non Eccleſiæ miniſtros, ſed fures, & latrones, per oſtium non ingreſſos, habendos eſſe.*

Poteſtatem ordinis, iis verbis contineri fatentur, ſed ſolam volunt contineri: cæteras dotes, ab Hierarchia, à Trid. ibi explicata propellunt, quòd hæc doctrina,

ſacramenti ordinis explicationi, inſerta ſit. At quàm aperta etiam Juriſdictionis in ea Hierarchia neceſſitas, inſinuatur, dum ſcilicet ipſa, ut Caſtrorum acies ordinata, ſub Epiſcopis, tanquam potiſſimis Hierarchis, deſcribitur, ita ut ſicut omnis exercitus, ſuis ducibus paret, atque ordinatâ diſpoſitione ſubjicitur : Similiter tam Presbyteri, quàm reliqui inferiores miniſtri, Epiſcoporum Juriſdictioni, ex Chriſti inſtitutione ſubdantur: Dum nonniſi accepta facultate, ab Eccleſiaſtico præpoſito, ad Eccleſiaſticos gradus aſcendi, aut ipſorum miniſteria exerceri poſſe, definitur?

Quid enim eſt, quæſo, iſta licentia, quæ inferioribus ad iſta miniſteria Eccleſiaſtica, liberè exercenda, conceditur, ordinis eſt, an Juriſdictionis? certè Juriſdictionis particula quædam eſt, quâ in hac vel illa Eccleſia, huic, vel illi populo, ſacrorum miniſteriorum fructus impendere, ab habente ordinariam Juriſdictionem, conceditur. Gratiarum quoque ſeu Chariſmatum, implexas Hierarchiæ Eccleſiaſticæ notioni dotes, eadem Syn. oſtendit, dum ad ejuſdem explicationem, quam Hierarchiam Ordinis fatentur, nos etiam Juriſdictionis eſſe, monſtravimus, Apoſtoli ea loca proferuntur, ex quibus potiſſimùm, ſuam Chariſmatum Hierarchiam conficiunt & confirmant.

Fixum

Fixum ergo ac ratum ſit, non ita de Hierarchia Ordinis, Conc. Trid. loqui, ut ad ejus perfectionem atque integritatem, ordinem ſolùm Eccleſiaſticum ſufficere, ſed inſuper Juriſdictionis poteſtatem, & Chariſmatum divinorum ſubſidia, neceſſaria eſſe, cenſeat; quam proinde Hierarchiam, ita cumulatè dotibus iſtis inſtructam, ita munitam, in tres ordines diſtribuit, c. 6. dum ait, *Si quis dixerit in Eccleſia Catholica, non eſſe Hierarchiam, divina ordinatione inſtitutam, quæ conſtat ex Epiſcopis, Presbyteris, & Miniſtris, anathema ſit.* Quibus verbis, licet ſummi Pontificis, qui jure divino præeſt omnibus Hierarchis, & Fidelibus populis, licet Archiepiſcoporum, Primatum, Patriarcharum, non meminerit, quos conſtat, non divina, ſed Eccleſiaſtica ordinatione inſtitutos, ab Hierarchia tamen nec gradus iſtos, nec Juriſdictionem excludit; ſed duntaxat, ſacrum principatum, omnibus ſuis numeris abſolutum, dividit in eos ordines, quibus Juriſdictio connaturalis eſſe poteſt, quibus officia Juriſdictionem inferentia, conſentanea ſunt, & Chariſmata ordini, atque officio, adnexa debentur.

Quos ordines eſſe docet, Epiſcoporum, Presbyterorum, & Miniſtrorum: Quo nomine *Selectos*, quos vocat Dionyſ. *Miniſtros*, id eſt, Diaconos interpretamur, quos

Mini-

Ministrorum nomine duntaxat, significavit Trid. Conc. definire scilicet nolens, quæstionem duplicem, primam, an reliqui etiam ordines, à Diaconatu diversi sint, ex divina ordinatione, an verò ex Ecclesiæ institutione addititii: Alteram, an eisdem, principatus quoque sacer, connaturalis sit, v. g. num etiam Subdiaconorum Ordini, & aliis inferioribus, officia Jurisdictionis, adnecti consentaneè possint, sicut Episcoporum ordini, Amplissima jurisdictio congruit, & Presbyterorum ordini, & curatorum; Diaconis, Archidiaconorum officia, Jurisdictionem adnexam habentia, demandantur. Unde Syn. Trid haud dubiè, tam ordinis, quàm Jurisdictionis mixtionem, Hierarchiæ Ecclesiasticæ conflandæ, necessariam censuit; eamque fuisse mentem, omnium PP. Conc. Trid. Auctor alioqui damnandus, sed in iis, quæ hæresi minimè favent, nequaquam gratuitò mendax censendus, testatur, lib. 6. Hist. Conc.

Unde monitum hîc velim, eos, qui eas dotes, quas Trid. Syn. ut perfectam Hierarchiam constituant, conjunctas exposcit, divulsas à se invicem, atque abstractas, quasi distinctas, perfectas Hierarchias conficere contendunt, eos inquam, nec Concilii mentem, nec totius antiquitatis, quam Conc. secutum est, sensum percepisse, fatea-

fateamur, necessum est: Quis enim probet, Conc. Trid. mentem, eum assecutum esse, qui fateatur, novam se, & sine cujuspiam auctoris præcedentis ductu, Hierarchiæ divisionem, invexisse? Scilicet, Trid. Syn vestigia sequitur, qui primus à nemine calcatam viam terit? Longè itaque à percipienda Conc. Trid. mente aberrant, qui novam viam adaperiunt redeundumque eis ad communem, & antiquam Hierarchiæ notionem, si quidquam appositè ad sensum Trid. Syn. voluerint loqui.

CAP. XVI.

De ejusdem nominis acceptione, apud Recentiores Societatis Jesu, scriptores.

NEc tantum, hanc Trid. Syn. mentem assecuti sunt, inter Scholasticos, Scot. in 4. d. 24. q. 2. a. 2. aut Albert. Pigh. toto libro, de Eccl. Hier. aut Sander. lib. 7. de visib. Monarch. eccl. & alii passim, qui Hierarchiam, juxta nostrum sensum acceperunt. Sed & plures, è Societate Jesu scriptores, qui non minimam Doctrinæ ac pietatis laudem assecuti. Hanc Syn. Trid. mentem perceperunt: Card. Bellarm. dum lib. 1. controv. gener.
de

de Menbr. Eccl. seu de Cler. c. 11. Respond. ad object. Kemnit. Numerum ordinum Ecclesiæ septenarium, ex eo impetentis, quòd tres tantum ordines Hierarchiæ, à Dionys. referantur, consecutionem negat. *Tres enim sunt*, inquit, *Hierarchiæ in Ecclesia militante, ut etiam tres sunt in Ecclesia triumphante: Prima est Pontificum, secunda Sacerdotum, tertia Diaconorum: Diaconi enim etsi ministri dicuntur, & sint, si comparentur ad Sacerdotes, tamen sunt etiam principes & præsules, si comparentur ad plebem, & ideò dicuntur Hierarchæ. Ordines autem inferiores, non præsunt populis, sed tantum ministrant Diaconis, & Sacerdotibus.*

Potuitne clariùs Bell. non solùm nostræ sententiæ, de Diaconibus, in principantium ordinem, præ cæteris inferioribus clericis transferendis, assentiri, quàm iis verbis assensus est? Potuitne certiùs insinuare, præter ordinem, Præsulatum quoque, seu potestatem gubernationis, ac Jurisdictionis, ad Hierarchiam requiri: defectu cujus, inferiores Diaconatu ordines, licet veri ordines essent, Hierarchici tamen non essent: Putasne eum, qui ministeria, & functiones ministrorum Ecclesiæ, Hierarchica negavit, secundùm Dionys. mentem, quòd Jurisdictionem connaturalem minimè obtinerent; Monachorum ut monachi sunt, etiam eorum quos fratres Laicos

Laïcos dicimus, etiam monialium, Hierarchica putasset? Respuisset sanè novam istam præsumptionem, quam ne quidem in ullius mentem venturam, suspicatus est.

Hunc sensum ejusdem Trid. Syn. agnovit, & tradidit, Henr. Henriq. in Acad. Salmat. S.T. Prof. de Sacram. lib. 10. c. 25. §. 1. dum ait, *Hierarchia Ecclesiastica constituitur ex variis membris, cum dispari gradu dignitatis, & cum potestate clavium*, cui Hierarchiæ Papam, Cardinales, Legatum à Latere, ac Nuntium Apostol. Patriarchas, Primates, Archiepiscopos, Episcopos, vicarios Episcoporum, & alios inserit, & c. seq. §. 1. *In Ecclesiastica Hierarchia, sunt varia membra, & unum excellit alterum, in gradu & potestate ordinis: quod vero est ordine æquale, aut inferius interdum excellit gradu dignitatis Ecclesiasticæ*, quam §. 2. à attendi docet, respectu *Iurisdictionis in Foro Contentioso*. Ex quo colliges, mentem ipsius esse, Hierarchiam Ecclesiasticam, & Ordinis, & Jurisdictionis complexione constare: Ita scilicet, ut in membris istius Hierarchiæ unicæ, inter se comparandis, tam hujus, quam illius habeatur ratio, & fieri possit, ut uno respectu, unum alteri præcellat; & ab alio, alterius ratione vincatur.

Nec ignoravit hanc Trid. mentem, Franc.

Franc. Turr. vir ex eadem Soc. Doctissimus, not. suis, in cap. 44. lib. 8. Constit. Apost. Ubi ex eo, quod Episcopi, Presbyteri, & Diaconi, *Dynastæ* dicantur à S. Clem. novatores nostri temporis hæreticos, tanquam ordinis Hierarchici turbatores, refellit, quod in eam, alios, quàm eorum graduum viros, intrudant. *Ego*, inquit, *Apostolicam doctrinam negant, qui clerum & Ecclesiasticam Hierarchiam, quæ ex clero constat, non separant à Laïcis, quin eam prorsus tollunt*: Ergo secundùm ejus mentem, Hierarchia solùm ex clero constat, nec nisi ex Episcopis, Presbyteris, & Diaconis, quos *Dynastas* appellat S. Clem. & qui secùs sentiunt, Apostolicam doctrinam evertunt: Audis, quàm severe, Turrian. doctrinam aliorum stringat?

Nihil tandem de Conc. Trid. audiisse videbitur, Magallian. S. Script. olim in Hispania Professor, dum Proæm. in tres D. Paul. Epist. scilicet utramque ad Timoth. & unicàm ad Tit. Sect. 8. Ecclesiæ gubernationem, prout est in summo Pont. rectè vocari dicit Monarchiam. *Si autem*, inquit, *spectetur, quatenus ab illo derivata, ad inferiores prælatos funditur, Hierarchia, id est, sacer principatus, rectè appellatur*. Tum Sect. 9. in qua, tam Ordinis, quàm Jurisdictionis, potestatem Hierarchicam explicat, & unam ab alia, in Hierarchiæ constitutione,

tutione, nequaquam diſtinctam eſſe, oſtendit. Plurium expreſſiora alia teſtimonia daturus, niſi hæc ſufficiant.

Sed quid neceſſum eſt, varia auctorum teſtimonia colligere, quibus placuerit, non ex una poteſtate, vel Ordinis, vel Juriſdictionis, multo minus, ex liberali in aliquos, Chariſmatum ſacrorum diffuſione, Hierarchiam conficere, aut ex una, ex iis dotibus, perfectè aliquos Hierarchicos, & principantibus ordinibus inſertos dicere, ſed nonniſi ex complexione iſtorum omnium, perfectè Hierarchiæ ſtatum conflare? Quid, inquam, hæc referre neceſſum eſt, cum facilior ſit, & expeditior, adverſariorum conſtringendi ratio, ſi cogantur ipſi, aliquem nominare, qui Hierarchiam, aut Ordinis, excluſa Juriſdictione, aut Juriſdictionis, excluſo Ordine, aut (quod vel leviter inſinuatum nunquam legent) Hierarchiam Chariſmatum aliquam, ab Ordine Eccleſiaſtico, & Juriſdictione ſeparatam, apertè ſtatuerit.

Si aliquem, ex Antiquis auctoribus nominaverint, herbam porrigo: ſi ex recentioribus, ante enatas iſtas controverſias, temeritatis apud me, ſe utcunque excuſabunt, quamvis auctoritatis, parum inde ſententiæ, conciliaturi ſint: ſi vero (quod indubiè ſperamus futurum) nec ex antiquis, nec ex recentioribus, ante enatas iſtas

con-

controversias, qui secum in acceptione Hierarchiæ, omninò consenserint reperire possint, ullum proferre possint: nemo est, qui non videat, vocis innovationem, doctrinæ innovationi, tanquam necessariam, excogitatam fuisse; doctrinæ verò novitatem, vel hoc unico præjudicio, esse damnandam.

QUÆSTIO II.

De Hierarchiæ Ecclesiasticæ, propriè dictæ, Natura.

CAPUT I.

Definitio Ecclesiasticæ Hierarchiæ traditur, & explicatur.

Hierarchiæ Ecclesiasticæ propriè dictæ, ex prædictis natura, facilè colligitur, varias ejus definitiones, ex Dionys super. prolatas, in animum revocare oportet, quibus consentiunt Maxim. & Antioch. Palæst. Monach. descriptiones, quas item illustrant Hug. à S. Vict. & aliorum Theologor. prolatæ super. explicationes.

Expe-

Expedit etiam meminiſſe ejus definitionis Hierarchiæ, juxta quam dicitur, Hierarchia, rerum ſacrarum, & rationabilium, ordinata poteſtas, debitum in ſubditos retinens principatum.

Circa quam obſervare conveniet, iſtos auctores, qui eam tradiderunt, cit. nempe Guil. Antiſſiod. Bonavent. Rich. Gabr. Biel. itemque Dionyſ. Carthuſ. in 2. d. 9. alioſque plures, qui eandem, tanquam Magiſtralem, ac celebrem in ſcholis, commendarunt, iſtos, inquam, voluiſſe hac definitione, Hierarchiam, non ſolùm perſonarum, verùm etiam actionum comprehendere, ideoque nomine communi, rerum, non perſonarum uſos fuiſſe: quamvis, ut mox dicemus, Hierarchiæ perſonarum, hæc definitio convenire poſſit; itemque voluiſſe, Hierarchiam Eccleſiaſticam, etiam & Cæleſtem, hac definitione complecti, nec ullam aliam Hierarchiam propriè dictam, inter homines atque Angelos, quam iſtam, cui hæc definitio conveniret, agnoviſſe, nec ad Sacerdotalis Ordinis ſeu Clericalis, quæ in Angelis locum non habet, Hierarchiam, definitionem ſuam reſtrinxiſſe.

Quia verò de Hierarchia jam loquentes: de perſonarum Hierarchia, non functionum, loqui ſolemus, nec de Hierarchia Cæleſti, verba hæc facimus, ideo nos Hierar-

Hierarchiam Ecclesiasticam, in eo sensu sumentes, Hierarchiam definimus, *hominum Sacrorum ordinatam potestatem, debitum in subditos, retinentem principatum*, seu ducatum. Quâ definitione tam veteris, quàm novæ legis Hierarchiam, complectitur: Non enim ab Ecclesiastica Hierarchia, seu Sacro Ecclesiastico principatu, legalem rejicimus, cui novæ legis status succedit, qui ab initio mundi, vel saltem à receptione legis, sicut & Ecclesia decurrens successionis non interruptæ tramitem, regiminis eandem quodammodo formam servat, eatenusque diversus est, quatenus fœcunditatis in nova lege successibus copiosior, gratiarum copiâ uberior, rerum prædictarum eventu illustrior, promissorum præstantiâ clarior, antiquæ legis principatum, ampliori longè gloriâ superat, qui tamen nostri & principatus, & sacerdotii, & initium videtur esse & origo.

Unde sicut idem fluvius dicitur, & qui primum, aquarum paucitate, inglorius, accurrentium undique rivulorum copia, intumescit, & deinde profluentes largiter alveos suos, latius emittit; robur unum est, quod tenaci radice fundatum, ramos exinde suos felicius expandit: Ita una est Ecclesiastica Hierarchia, quæ in statu naturæ confusior, in statu Mosaïcæ legis ordinatior, in statu gratiæ optimè composita multo-

multóque ſacratior, fœcundior, & locupletior effecta eſt. Quod reſpiciens Apoſt. ad Epheſ. 1. *Super omnem Eccleſiam, tam quæ in Cœlis, quàm quæ in Terra eſt, Chriſtum caput datum* eſſe ſcribit: *Eccleſiæ, quæ in Terra eſt*, nomine, tam fideles in nova lege futuros, quàm qui in veteri fuerant, haud dubiè intelligens, quibus ſcilicet utriſque, caput eſt Chriſtus, utroſque connectens, & utrorumque Redemptor agnoſcendus.

Poteſtas dicitur [*Hierarchia*] nullus enim principatus, abſque poteſtate, & agendi auctoritate: duo enim iſta, nomine *poteſtatis* ſignificantur, nomenque iſtud, & pro ordine Sacro, qui poteſtas quædam eſt ad actiones Ordinis, cujuſmodi ſunt Sacrificii, & Sacramentorum confectiones, ac celebrationes, aliaque ſacra miniſteria; & pro Juriſdictione ſumitur, quæ poteſtatem actus quoſdam legitimos faciendi, & agendi in ſibi ſubditos, importat. Dicitur [*poteſtas Sacrorum*] hominum, eorum ſcilicet, qui in alios, eoſque purgandos, illuſtrandos, perficiendos (in quibus poteſtas ſacra conſiſtit) ordinati ſunt ac conſecrati.

Dicitur [*poteſtas ordinata*] *Quæ enim à Deo ſunt, ordinata ſunt*, ad Rom. 13. ideoque Dionyſ. c. 13. Cæl. Hier. Hierarchia omnis, ἱερὰ τάξις, ſeu ſacer ordo dicitur. Conſiſtit autem iſte ordo, 1. in au-

ctoritate superiorum circa inferiores, ut docet Dionys. eodem c. *Ordo Hierarchiæ hoc postulat, ut alii purgentur, alii purgent: alii illuminentur, alii illuminent: alii perficiantur, alii perficiant*: quod fusiùs prosequuntur Nazianz. Orat. 26. Isid. Pelus. lib. 2. Epist. 116. & alii passim.

II. Consistit etiam in eo, quod tota virtus inferiorum Hierarchiarum, in superiori contineatur, & non è contra; ut docet Dionys. c. 5. Cæl. Hier. asserens, *Eos quidem ordines, qui superiores sunt, inferiorum etiam illustrationibus, virtutibusque, esse præditos, extremos etiam iis, quæ superioribus insunt, carere.* Item c. 11. ejusdem lib. *Summi Spirituum ordines, abundè etiam inferiorum, sanctas proprietates habent, ultimæ autem excellentes, nobiliorum in totum perfectiones non habent.* Quibus similia habentur c. 1. Eccl. Hier. Quod ipsum confirmat Ambr. in c. 4. Epist. ad Ephes. docens, *in Episcopo omnes Ordines esse, qui primus sacerdos est*, &c.

III. In eo, quòd vetitum sit, supra suum Ordinem, cuiquam aliud aggredi, quod ipsum & Dionys. jubet, c. 3. Hier. Eccl. loc. à nobis super. cit. Atque in eo, Constit. Apost. lib. 3. c. 11. Ἐκκλησιαστικὴν ἁρμονίαν, *Ecclesiasticum Concentum & Ordinem*, collocant.

IV. Quod inferiores in superiores

omnem

omnem actionem Hierarchicam rejicere, ac refundere debeant, & per inferiores superiores agere dicantur, tanquam per ministros suos, quemadmodum sup. ex eodem Dionys. c. 13. Cæl. Hier. docuimus. Quod etiam ex ejus Epist. ad Demoph. discere poteramus.

v. Quòd omnia consentire debeant, nec ullum aliud contemnere, ut fusè docent Naz. Orat. sup. cit. Nyss. Hom. 13. in Cant. S. Leo. serm. 10. in quadrag. & alii passim.

vi. Quòd unumquodque Hierarchiæ membrum, suo loco stare, nec unquam alteriùs officia, usurpare debeat, singulaque singulorum utilitatibus deserviant: in quo, *Harmoniam Ecclesiæ omnium membrorum*, collocat, Ambr. lib. 3. de Off. c. 3. *Ordinem Ecclesiæ*, Naz. Orat. 26. cit. Quod si secus fiat, ut præpostero ordine ponantur, Hierarchiæ Ecclesiasticæ membra, & unum supra aliud indebitè efferatur, totum exinde corpus deformari, tradunt Aug. de civ. lib. 14. c. 12. Bern. de Consid. ad Eug. lib 3. c. 4.

vii. Denique, quòd divinæ gratiæ, motiones, illustrationes, virtusque omnis operandi divina, à Deo ad supremum Hierarcham, eoque Mediante, ad supremos Ordines, ab iis ad Medios, à Mediis ad inferiores transferantur, quod

copiosè pariter divin. Dion explicat, c. 9. 10. & 13. Cæl. Hier. & Epist. ad Demoph. & Breviùs, c. 5. Eccl. iis verbis: *Mos quidem divinitatis hic est sanctissimùs, per prima, secunda & inferiora, ad divinissimam lucem suam deducere*, quod fusè postea, tam in ordine naturæ, quàm gratiæ, prosequitur. Explicat id ipsum eleganter Clem. Alexand. lib. 7. strom. egregia ista comparatione, *quemadmodum ergò vel minima pars ferri, lapidis magnetis spiritu, movetur per multos annulos ferreos extensa: Ita etiam qui sunt virtute præditi, divino Spiritu attracti, cum primâ mansione conjunguntur, deinceps autem alii, usque ad postremam.* Confirmant Athan. lib. de Comm. Essent. nec non qq. ad Antioch. Resp. ad 31. Nazianz. Orat. 12. S. Leo Epist. 84. & Serm. 3. in die Anniv. Assumpt. suæ; Pisid. de Mund. Opif. S. Maxim. Schol. in S. Dionys. Pachym. & alii passim.

Adduntur in prædicta definitione, ista verba, *debitum in subditis retinens principatum*, quibus duo significantur, 1. Hierarchiam omnem, subditos habere, in quos exerceatur; alterum, debitum inter eos ordinem, observari debere, nec indebitam potestatem, quemquam usurpare oportere: hanc verò mutuam, inter agentia & patientia, necessitudinem: hanc perficiendi alium,

alium, obligationem, recipiendi ab alio perfectionem, indigentiam: hanc necessitatem parendi, & auctoritatem imperandi, Hierarchiæ pulchritudinem, non solùm, verùm etiam unitatem fovere, ostendunt, S. Greg. lib. 4. indict. 13. Epist. 52. Episcopis Galliar. & Greg. 7. lib. 6. Epist. 35. Rothomag. Turon. & Senon. Archiepisc. his verbis; *Ad hoc dispensationis divinæ provisio, gradus diversos & ordines constituit esse distinctos, ut dum reverentiam minores, potioribus exhiberent, & potiores minoribus dilectionem impenderent: vera Concordiæ fieret ex diversitate contextio, & rectè officiorum gereretur administratio singulorum; neque enim Universitas, aliâ poterit ratione subsistere, nisi ejusmodi magnus eam differentiæ ordo servaret*, &c. Vide etiam ea de re fusiùs disserentem, eundem Greg. Magn. lib. 28. Moral. c. 6.

Ex quibus, definitio Hierarchiæ, non recens fictæ, sed à Majoribus traditæ, nobis constat, qui Ordinem connotet, ac consecrationem eorum, quos suo ambitu complectitur; item eorum dein Jurisdictionem, *potestatis Ordinatæ* nomine, debitoque in subditis principatu, significatam, Charismataq; tandem, quæ ad actus Hierarchicos facultatem agendi, ipsis tribuunt non auctoritatem: excluditur autem per hanc definitionem, fictitia Hierarchia Charisma-

 tum,

tum, cui nec subditi ex adverso respondent, in quos principatum exerceat suum, ac potestatem ordinatam agendi tribuat, modo super explicato: excluditur temporalis principatus, ad quem, non consecratione, non ordinatione opus est: excluditur ordinatio dæmonum, quæ & inordinata est, quia à Deo non habet initium; nec sacra est, vel Sacrorum, nec debitum exercet principatum: excluditur Hierarchia Cælestis, quia hominum non est, sed Angelorum; vel si hominum est, non jam humanâ consecratione, illustrium, nec humano principatu fruentium, sed hominum, in Angelicos Ordines, & Hierarchias, quodammodo translatorum, qua de re Theologi, 1. p. disserunt, cum S. Thom. q. 108. a. 8.

CAP. II.

Quædam observationes, circa istam definitionem.

VErùm aliqua circa prædictam definitionem, ulteriùs observanda sunt: 1. Quidem, ad definiendam Hierarchiam actionum, retineri potuisse, traditam ab antiquis, definitionem, *Ut sit rerum sacrarum, & rationalium ordinata potestas, in subditis debitum retinens principatum.* Eo enim, quòd

quòd ſit rerum rationalium poteſtas, id eſt, quæ ratione geruntur, & diſponuntur, à naturali poteſtate differt. In eo, quòd ſit *rerum ſacrarum*, à temporali poteſtate, quæ circa prophanas verſatur. In eo, quòd debitum in ſubditis retineat principatum, ab uſurpata, & illegitima, rerum ſacrarum invaſione, quæ *poteſtas facti*, dicitur, *non juris*, diſcriminatur, & à privata poteſtate, quâ unuſquiſque in ſeipſum agit, non in ſubditos, diſcernitur: & ita Hierarchica poteſtas, à cæteris poteſtatibus, ſeparatur.

Sed hæc definitio, Cæleſti, & Eccleſiaſticæ Hierarchiæ conveniet: ideoque adhibendæ erunt, aliquæ particulæ, quibus Angelicam Hierarchiam ab humana, Eccleſiaſticam à Cæleſti diſtinguas, ut quòd *hominum Viatorum* eſſe dicatur: Ita enim humanam ab Angelica, Eccleſiaſticam Hierarchiam à Cæleſti ſeparabis.

Alterum obſervandum eſt, in prædicta definitione, utroque illo modo explicatâ, alio modo Chariſmata includi, alio verò, tam Ordinem, quàm Juriſdictionem: nam Hierarchia directè poteſtas dicitur, tam Ordinis, quàm Juriſdictionis, poteſtas autem Chariſmatum directè non dicitur. Etenim poteſtas, quam Hierarchicam eſſe, prior definitio oſtendit, habet tres conditiones, quarum nulla poteſtati ſeu facultati, quam Chariſmata tribuunt,

æquè convenit ac poteſtati Ordinis vel Juriſdictionis.

I. Dicitur poteſtas ſacrorum hominum, quod propriè poteſtati Ordinis convenit, quæ ſacros homines facit, & nonniſi per conſecrationem, ad altaris miniſterium tribuitur: Convenit etiam poteſtati Juriſdictionis, tum quòd poteſtatis Juriſdictionis pars potiſſima, quæ v. g. in abſolutione à peccatis, & in ordinatione ſacrorum miniſtrorum, aliiſque conſiſtit, in poteſtate ordinis fundetur, & ab eâ ſeparari ac divelli nequeat: tum quod cæteræ Juriſdictionis partes, licèt per accidens aliquando, ab ordine ſeparentur, tamen hæc ſæparatio violenta ſit, & accidentaria, nec ex divina inſtitutione perpetua, nec officia Juriſdictionis qualiſcunque, in Eccleſia Dei, ullis præterquàm ſacro ordine initiatis, debita ſint, aut connaturalia, ut oſtendemus; è contra verò, quod ad Chariſmata ſpectat, *Spiritus ubi vult, ſpirat*, Joan. 3. & effunditur nonnunquam *ſuper omnem carnem*, Joël. 2. & Actor. 2. Ideoque non poteſt æquè dici poteſtas ſacrorum hominum, ac poteſtas Ordinis ac Juriſdictionis.

II. Eadem poteſtas dicitur ordinata propter varios gradus ſibi ſub-ordinatos, & ab uno principio dependentes qui gradus vel attenduntur ſecundùm poteſtatem Ordinis, quæ in Epiſcoporum, Presbyterorum

rorum & Diaconorum ordinibus, sibi subordinatis, diversa est; vel secundùm potestatem Jurisdictionis, quæ in Patriarcharum, Archiepiscoporum, aliorumque gradibus, à summo Pontifice dependentibus, ordinata resplendet: non item potestas Charismatum, quæ dividitur singulis, prout *vult spiritus*, & ita diversa censetur, ut ab eodem tamen spiritu, immediatè, singulorum animis infundatur, ut colligitur ex 1 *Cor.* 12.

III. Dicitur potestas ista, *in subditis debitum retinens principatum*, quod potestati Charismatum, præcisè non competit, cui nulli solitariè spectatæ, subditi debentur, sive speciatim, sive generatim: cum è contra, potestati ordinis, subditi aliqui, generatim saltem & indeterminatè respondeant: potestati verò Jurisdictionis, saltem perfectæ, determinati aliqui subditi debeantur.

Similiter in definitione posteriori, potestas *circa res sacras & rationabiles*, est potestas Ordinis, quæ circa res sacras & rationabiles, dicitur versari, quatenus potestas, est Ordinis, cui proprium est, circa sacra mysteria, quæ ratione & consilio fiunt, non bonitate aut sanctitate ministri, perficiantur; & ideò *res rationales* vocantur, *sacra* verò *officia* sunt, quia ad Altaris ministerium referuntur, in quo omnis sancti-

tatis & consecrationis fons Christus; & ideò *res sacræ*, dicuntur. In subditis verò debitum retinet principatum, quatenus est potestas Jurisdictionis: Charismatum autem potestas, tanquam solùm annexa potestati Ordinis, ac Jurisdictionis, in Hierarchia consideratur, sive tanquam dispositio, ad utramque potestatem, consentaneè & congruenter recipiendam; sive tanquam utramque adjuvans, & in suis officiis, utrique deserviens.

Unde Charismatum ista virtus, homines non quidem Hierarchas efficit sed Hierarchicos, nec ullos Hierarchiæ inserit; sed dignos facit, qui vel Hierarchiæ, tanquam primores inserantur, eo nempe sensu, quo apud Sidon. *Sacerdotales viri*, dicuntur, non *sacerdotes*, qui morum sanctitate præcellunt, lib. 4. Epist. 9. & in conc. *Episcopales* vocantur, qui non sint Episcopi, sed Episcopatu digni; vel certè dignos facit, qui Hierarchicis functionibus intersint, iisque subjaceant: quam acceptionem videtur amplexus Dionys. c. 3. Eccl. Hier. in Theor. *Hierarchicorum, ab omni admixtione, liberam prudentiam*, commendans; eorum nomine, sanctum omnem populum complectens, iisque opponens, qui desertâ divinâ vitâ, ac moribus, cum perniciosis dæmonibus consentiunt; & ideò ministri voce illos à sacris expel-

expellentis, hos verò retinentis, diſcerni docens.

Non itaque principatum ullum, poteſtas iſta Chariſmatum tribuit, ſed ornat, & ad ſua officia habilem facit: non hominem ad gradum majorem promovet, ſed ſuo gradu dignum, & officiis ac gradui parem præſtat: Actionibus potiùs neceſſaria eſt, quàm gradui. Atque ideò Dionyſ. Hierarchiam præſertim, tam pro functione ſumens, quàm pro gradu Hierarchico, Hierarchiam & *ſcientiam*, & *operationem* definivit. Theologi verò Hierarchiam, potiùs pro gradu ſumentes, quàm pro actione, non *operationem*, ſed *poteſtatem* eam definiunt, nec *ſcientiam* eſſe dicunt, ſed *poteſtatem*, ſcientiâ, aliiſque Chariſmatis, ad ſua munia ritè obeunda, ad gradum legitimè tenendum, indigentem definiunt.

Quamvis utrique conveniant, quòd nec Dionyſ. Hierarchiam ſine poteſtate ordinata, quam *ordinem* vocat, interprete Hug. lib. 3. Cæl. Hier. Nec Theologi Hierarchiam, omnibus ſuis numeris abſolutam, putent, niſi & ſcientiam & operationem habeat.

QUÆSTIO III.

Quòd omnis Hierarchia, subditos habeat.

CAPUT I.

Probatur ista veritas, variis rationibus, ex præcedentibus.

EX prædicta definitione patet, Hierarchiam agentium, nullam esse, quæ non subditos habeat, circa quos, suam activam potentiam exerceat, & in quibus, debitum principatum retineat. Quod cum à nonnullis, novitati magis, quàm antiquitati, studentibus, passim negetur, fusiùs hîc nobis, & accuratùs probandum est. Omitto definitionis præcedentis auctoritatem, non à nobis fictæ, sed à majoribus nostris acceptæ, ex qua apertè id convincitur. Omitto nominis *Principatus* vim, & ἐνεργείαν, quem absque subditis statuere, vel cogitare, ridiculum omninò est, & à nativa vocis significatione, penitùs alienum. Omitto eodem modo, servata proportione, de Hierarchia, seu sacro principatu

cipatu

cipatu, loquendum, quo modo de temporali; at temporalem principatum, sine subditis, nemo hactenus somniavit. Omitto omnes actus Hierarchicos, in subditos terminari, ac proinde & ipsam Hierarchiam.

CAP. II.

Probatur à consensu Theologorum, & PP. circa Quæstionem, utrum detur aliqua Hierarchia divina.

VErùm prætermittere non possum Theologorum, & PP. Consensum. 1. enim, Theologi, inter personas divinas, nullam Hierarchiam ideò admittunt, quòd nulla aliâ superior sit, nulla aliâ inferior. ea est ratio D. Thom. q. 108. a. 1. in corp. Ubi enim docuit, distingui Hierarchias; *ratione multitudinis subjectæ*; mox subdit, *Unde manifestum est, eos errare, & contra intentionem Dion. loqui, qui ponunt in divinis personis, Hierarchiam, quam vocant, supercælestem, nam ut Dion. dicit, 3. c. Cæl. Hier. Ordo Hierarchiæ est, alios quidem purgari, & illuminari, & perfici: alios autem purgare, & illuminare, & perficere.* Ea Ratio Rich de Med. Vill. inter personas divinas, Hierarchiam non esse, asserentis, quòd inter eas, *non sit ordo principandi*, sed summa

æqualitas : eadem cæterorum pluriùm Theologorum eſt ratio.

Eadem quoque eſt ſententia & ratiocinatio PP. Dionyſ. mentem ex loc. cit. colligere poſſumus; verbis enim à D. Thom. cit ſubdit, beatitudinem divinam, ab omni diſſimilitudine liberam eſſe, purgare quidem, illuminare & perficere, *ſeu potiùs, non tantum eſſe purgationem, illuminationem, perfectionem, ſed eſſe ſupra omnem purgationem, ſupergredi imitationem illuminationis, imò ipſam perfectionis auctorem eſſe principalem, & omnis quidem ſacri principatus cauſam eſſe, eo omni quod ſacrum eſt, per excellentiam præſtantiorem.* Quibus verbis ſatis, ni fallor, oſtendit, non ſolùm ſacram Trinitatem ſupergredi, Hierarchiam omnem, ſed & divinam beatitudinem, quia ipſa videtur tranſcendere omnem Hierarchicam functionem; cauſam tamen ipſam eſſe totiùs Hierarchiæ, quæ ad eam aſſimilationem, quam Dei viſione aſſequimur, tendit, quemadmodum eodem c. docet.

Athan. eadem ſententia eſt, qui Hierarchiam à Trinitate excludit, Reſp. ad q. 13. var. qq. tom. 2. inter ejus opera. Ibi enim jubet tam patrem, quàm Filium, & Spiritum S. dici τοὺς ἀνάρχους, *durationis principio, & principatu dignitatis carentes*, καὶ τοὺς ζυναναρχοὺς, *ſimul principii, & principatus expertes.* Nazianz. pariter carm. de Princ. abſo-

absolutè Deum ἄναρχον, statuit. Quamvis de patre possit intelligi. Cum ergò Principatus, & Principii expertes, personas divinas, Athan. saltem velit, ab iis quoque Hierarchiam excludit, quam scilicet recentiores, & *sacrum principium*, & *sacrum principatum*, præ se ferre, asserunt: & in Trinitate, *principii*, non *principatus*, rationem inferre, affirmant. Veteres verò, à principio sacrorum, non à principio sacro, æque ac à principatu sacro, deducere, docuimus.

Esto itaque, ponamus, principium aliquod originis, & principatum in divinis personis, admitti, non tamen una persona princeps est sacrorum, respectu alterius, nec alterius princeps dici potest. Hilar. siquidem lib. 6. de trin. hanc, ut Arrianam propositionem damnat, *principatur autem*, (Pater) *ei* (Filio) *utpote Deus ejus*, cum sit ante ipsum: Atqui Hierarchia, ut inter personas divinas, admitteretur, oportet unam esse alterius principem, seu principium sacrorum, movens & dirigens aliam, ad actiones sacras: igitur nulla, in personis divinis Hierarchia.

Dionys. tamen c.3. Cæl. Hier. Ign. Epist. ad Trall. Guil. Parisiens. & Hug. de S. Vict. in c. 3. Dionys. itemque Sophron. in Encom. Ang. & S. Bonavent. in Apol. Paup. Resp. q. 3. p. a. 1. Hierarchiæ increatæ, inter

inter personas divinas, testes proferunt. Sed nullus eorum sententiam ipsorum probat: iique omnes, duntaxat in Deo Hierarchiam, seu sacrum principatum, respectu Creaturarum admittunt, non personarum divinarum inter se, aliquam Hierarchiam, adstruunt. De Dionys. ex prædictis, certa res est. Hug. Vict. eadem quoque mens est, qui Comm. in istud c. Dionys. non semel, Hierarchiam seu sacrum principatum Deo tribuit, in quantum omnia moderatur, virtutem, & potestatem omnibus tribuit, seu, in quantum (ut idem Hug. loquitur) lib. 1. c. 3. cit. *Sacrum omne imperium, per partes, & divisiones, & gradus, & ordines distributum est, ad eum, & sub eo ordinatum, qui fons, & causa est, omnium, & principium primum; unum opus, & artifex unus, unum imperium, & unus Rector, unus princeps, & una Respublica.*

Quod etiam sibi velle Ignat. haud dubium est, apud Trall. dum Angelicis Hierarchiis, quas se intelligere non posse, dicit, subjungit, *Spiritus sublimitatem, & Domini Regnum, & incomparabilem Dei Patris omnipotentis divinitatem.* Etenim Ign. vel nullam Hierarchiam Deo hic tribuit, vel eam, quæ *βασιλείαν, seu Regnum,* importat. Atqui hæc, testibus modernis, non admittitur in Trinitate, quam *principium* esse, non *principatum*, dicunt: & certum

est,

eſt, inter divinas perſonas, non eſſe βασιλείαν, ſeu Regnum. Igitur Ign. ſolùm reſpectu Creaturarum, Deum Hierarcham ſtatuit, ſeu ut convenientiùs cum Dionyſ. loquamur, ὑπεριεράρχην, ſuper omnes Hierarchas, & Hierarchias, principem ſcilicet omnium creaturarum, quibuſcum ſocietatem habere dici non poſſit.

Quo etiam argum. probatur, Sophron. vel nullam Hierarchiam admittere, vel ſolùm reſpectu creaturarum, eam admittere: quòd enim meminerit, *trini unicique Principatus, undecunque perfecti*, id utique verum eſt, ſed addendum, ejuſdem meminiſſe à creaturis participati: etenim Sophron. ita alloquitur, *Vos ſecundaria, luminaria, emanatione planè beata, è prima luce prodeuntia, rectè appellamini, ut quæ immenſum infinitumque, trini, unicique principatus illius, numeris omnibus abſoluti, ſplendorem, quantum fas eſt, citra ullum medium excipiatis, exceptumque cæteris mentibus, ut intelligentiis communem faciatis.* Quâ ſimili phraſi, Principatus paulò poſt affatur, *ô flecti, moverique neſcii principatus, qui à divino principatu, omnis principii experte, omniſque principatus auctore, & nomen & dignitatem principatus, citra controverſiam accepiſtis.* Quibus verbis, ita principatum in Deo admittit, ut omnis iſte principatus, in creaturas tendat, non in ipſa Trinitate ſe contineat.

Nec

Nec aliud intendit Guil. Parif. p. 1. 2. p. c. 173. & 175. fusiùs, ubi de Ordinum Angelicorum, cum fanctiſſimæ Trinitatis aſſimulatione, differitur, & beatiſſima Hierarchia trium puerorum ; Angelicorum *Ordinum, imago eſt pulcherrima glorioſiſſimæ, atque ſuper-eminentiſſimæ Trinitatis, & repreſentatio ejuſdem expreſſa, prout poſſibile eſt, creaturis affirmatur.* Quam imaginem repetit, ex affectibus, qui in iſtis ordinibus elucent, & patris poteſtatis, Filii ſapientiæ, Spiritus Sancti Bonitatis ſeu amoris, appropriatis dotibus, ſeu attributis, reſpondent; quantumvis à tota Trinitate perficiantur: quæ quidem probant, divinam eſſentiam exemplarem eſſe cauſam, omnium Hierarchiarum, ſicut & effectionem, & Hierarchiæ creatæ finem, in aſſimilatione cum Deo, conſiſtere, ſed non probant, inter perſonas divinas, dari aliquam Hierarchiam, ſeu ſacrum principatum.

Similiter nec Bonavent. loc. ex Apol. paup. cit. inter perſonas divinas Hierarchiam ſtatuit, ſed reſpectu ſub-cæleſtis Hierarchiæ, cujus acta diſponit, & approbat, ut ibid. inſinuat, mentemque ſuam clarè aperit, in 2. d. 9. in Enarr. Ubi inter Hierarchiæ increatæ definitionem unicam, & tertiam, quæ creatæ Hierarchiæ deſcriptiva eſt, hanc diſtinctionem ponit, quòd prima illarum attenditur principaliter,

ter, penes *Egressum à Domino*, sed ultima, penes *regressum*. Acsi diceret, Deo Hierarchiæ rationem convenire, quatenus ab ipso creaturæ egrediuntur: creaturis verò, Hierarchiæ rationem tribui, in quantum Hierarchica omnis actio, nititur pro fine habere, assimulationem cum Deo, quam superiores in inferioribus perficere adnituntur.

Quæ differentia satis ostendit, Hierarchiam, si quæ in Deo sit, attendendam esse, penes creaturas: divinæque essentiæ simplicitatem ac pulchritudinem, veluti fundamentum solùm esse, divini principatus, consummativam verò vim divinitatis, rationem esse, quodammodo formalem ipsius, seu diffusionem liberalem divinitatis ad extra, (ut vult Biel in eâ. d. q. 1.) ejus principatus statuendi, potissimam esse rationem.

Ex quibus proinde tantùm abest, ut quis, Hierarchiam inter personas divinas, absque inferioribus colligere, aut aliquam sine actione ulla, cum sola passione, exemplo ejusdem Hierarchiæ, prout Spiritui Sancto tribuitur, deducere possim, aut ex eo, quòd dicatur, Angelos inferioris Hierarchiæ, quia in alios nihil agunt, impropriè tantùm in Hierarchia esse, jure coargui possit. Mitto, impropriè loqui nonnullos, dum passionem in Trinitate admit-

admittunt, quandoquidem terminatio, quæ verbo passivo exprimitur, in Deo quidem, non tamen ulla passio locum habere queat: quæ duo valdè differre, vel hoc exemplo percipies, quòd propriè pati oculus videns, à visione dicatur; paries verò, eò quòd videatur, non pati, sed terminare visionem censeatur: & universim id tantùm quod subjectum est actionis ac passionis, dicatur patiens, non autem id, quod terminus est actionis: Nam ut etiam istud exemplum subjungam, verbum mentis non dicitur patiens intellectionem, sed terminans: eodemque modo, nec verbum divinum pati, dum producitur à patre, sed terminare productionem patris, dicendum erit.

Hæc obiter tantùm monenda erant. Regredior ad susceptam disputationem, convinco, cùm Theologi, quicunque hactenus scripserunt, vel Hierarchiam Trinitatis nullam admiserint, qui & plures sunt, & nobilioris notæ, quòd in Trinitate, superiores & inferiores gradus non agnoscerent; vel si qui admiserunt, qui paucissimi sunt, ii à prioribus tantùm voce differentes, Hierarchiam istam, in Sanctissima Trinitate, respectu creaturarum, quarum effectrix & exemplaris causa est, adstruant, eique proinde inferiores assignent; convenire omnes, quotquot scripse-

scripserunt unquam Theologos, nullam esse Hierarchiam propriè dictam, quæ non inferiores habeat, in quos agat.

CAP. III.

Idem probatur, ex notione Hierarchiæ, tam latè, quàm strictè sumptæ, quòd sit ordo, vel ordinatio inferioris & superioris.

THeologorum etiam consensus, ex eo innotescit, quòd illi ipsi, qui Hierarchiam, in latiori significatione usurpant, nusquam tamen eam concipiant, nisi in imperantiûm & parentiûm; mutua relatione, positam: Nam v g. S. Thom. eò loci, quo Hierarchiam, latiùs usurpare videtur, pro agentium & patientium collectione, ac societate; eam tamen ita sumit, ut non in seipsis singula agere, & pati possunt, nullumque inter se imperantium, vel parentium, principum & subditorum Ordinem retinent, sed ut ordine isto, mutuaque relatione se respiciunt; sic enim loquitur, 1. p. q. 108. in corp. *Resp. dicendum, quòd Hierarchia est sacer principatus, ut dictum est, in nomine autem principatus, duo intelliguntur, scilicet ipse princeps, & multitudo ordinata sub principe.*

Proinde

Proinde Hierarchiam negat S. Thom. concipi ullam poſſe, in qua, non in eo, in quo Hierarchia conſtituitur, neceſſum ſit, vel agentem reſpectu alterius, vel patientem eſſe: vel principis vel ſubditi locum tenere eum, qui in ea collocatur: vel imperantium, vel parentium ordini, adcenſeri. D. Thom. ſequuntur cæteri: quare qui Hierarchiam alio modo explicant, non *ἱεραρχίαν* nobis exponunt, ſed *ἀναρχίαν*. Sed ulteriùs illi ipſi Theologi, qui communi illi Hierarchiæ acceptioni conſentiunt, fatentur penes eos, qui principatus participes ſunt, Hierarchiam longè meliori titulo reſidere, ac proinde ſtrictæ ſumptæ Hierarchiæ rationem, ſolis iis tribuunt, qui ſubditos habent, in quos ſuum principatum exerceant.

Neque verò aliud ſibi vult Trid. Syn. dum ſeſſ. 23. c. 4. Hierarchiam latiùs acceptam, eſſe, *ut Caſtrorum aciem ordinatam*, docet. Nam ſtrictiùs ſumptam, ex ſolis Epiſcopis, Presbyteris & Miniſtris conſtantem, aſſerit, c. 6. ejuſd. ſeſſ. non admittit frivolas aliorum diſtinctiones, Trid. Syn. quaſi nempe de ſola Hierarchia Ordinis locuta ſit, & aliam agnoverit: Licèt enim Can. hæc ſolutio utcunque applicari poſſit, quo ordinatorum quidem, ſed non excluſa Juriſdictione, fit mentio. At c. 4. Syn. cit. hæc reſtrictio non convenit, in

qua

qua univerſim, & fuſiſſimè, de omni Hierarchia loquitur Eccleſiaſtica, etiam prout ad populum ipſum extenditur, qui tamen neutiquam in Hierarchia collocatur, niſi in quantum ſuis paſtoribus ſubeſt; nec paſtores, niſi in quantum ſuis populis præſunt, ut ex utriſque, *Caſtrorum acies ordinata*, conſurgat: Sed paſtoribus præcipuè Hierarchiæ rationem, in ſtrictiori, & magis proprio ſignificatu tribuens, ſolos eos Hierarchiæ adnumerat, qui imperii ſacri, & poteſtatis ſpiritualis activæ in ſubditos, ex ſua conſecratione, & ordine, capaces ſunt: in Hierarchia proinde latè ſumpta, neminem collocandum putans, niſi agentium in alios, vel patientûim ab aliis, initiantium alios, vel initiatorum ab aliis, imperantium, vel parentium loco: in eadem verò ſtrictiùs accepta, & magis propriè, eos ſolùm collocans, qui ſubditos habere poſſunt, & ex eo ordine ſuo, ac gradu, connaturaliter debeant.

Nec alio modo loquuntur PP. ex quibus, ut aliquos proferam, 1. mihi nominandus, Hierarchicæ ſcientiæ Mag. S. Dionyſ. qui lib. Cæl. Hier. paſſim, Angelos diverſorum ordinum, vel ſuperiores, *ὑπερβεβηκότας*, vel inferiores, *ſubmiſſos*, *incurvatos*, *ὑφημένους*, eſſe, aſſerit: quod lib. de Eccl. Hier. non minùs frequenter repetit,

eoſdem

eosdem gradus superioritatis, & subjectionis, inter Ordines Hierarchiæ admittens, ut supra ostendimus, quod c. 1. Enucleatè tradit, iis verbis, Hierarchiæ vim, in eo sitam esse, docens, *Ut & ipse Hierarcha, pro sua natura, modo, & ordine, in divinis Mysteriis ac rebus perficiatur, atque divinitatem consequatur, eisque, qui ipsi parent, divinam similitudinem, pro sua cuique dignitate impertiat: & inferiores tum superiores imitentur; tum inferiores ad majora se excitent; tum ipsi progressum faciant: tum pro virili parte, aliis se duces præbeant: atque hæc ipsa divinitùs tradita, Hierarchicique Ordinis consensione, & quasi conspiratione, pro sua quisque parte, id, quod verè est, & honestum, & sapiens, & bonum consequatur.*

Discimus enim ex istis verbis, omnem Hierarchiam, superiorum & inferiorum ordinem esse, superiorúmque munus esse, ut postquam ipsi divinitatis formam in se susceperunt, aliis imprimant, medii verò Ordines, ut à superioribus moti, inferiores se excitent, eos verò, ut dignè opus suum exequantur, oportere quidem medii Ordinis viros, superiores imitari, sicut ipsos omnium infimi, imitari pariter debent; illos verò, Dei in se formam exprimere; eaque conspiratione, Hierarchiæ finem, qui, divina est similitudo, obtineri, &c.

Nihil verò adversarios juvat, quod & suæ

suæ perfectionis, singuli Ordines studiosi esse debeant, quatenus perfectionem, quam acquisierunt, in alios refundant, neque enim dubitamus, quin etiam, qui virtutis Hierarchicæ capaces sunt, satagere debeant, ut ad Hierarchicas functiones, circa inferiores ritè obeundas, per sui perfectionem admittantur, & ita alios perficiant, ut & ipsi perficiantur. Sed hoc præsertim urgemus, nullam agentium Hierarchiam à Dionys. admitti, quæ non sit superiorum erga inferiores, quæ non subjectas habeat sibi personas, in quas pro suo jure, agere possit. Vide eund. Dionys. loc. sup. cit. ex c. 5. & 6. Eccl. Hier. ubi initiantium, & initiatorum ordines describit, & fusè Epist. ad Demoth.

CAP. IV.

Aliorum PP. *testimonia, hac de re.*

IGnat. Dionys. subjungo, qui Epist. ad Philipp. quòd Episcopis Presbyteri, Presbyteris Diaconi, populus Presbyteris & Diaconis obediant, τὴν εὐταξίαν, *decorem Ordinis Ecclesiastici*, seu Hierarchici esse, admonuit, quod & passim alibi inculcat. Nazianz. testem etiam adduco, Orat. 1. Apol. ita de ordine, haud dubiè Hierarchico, disserentem: *Nam quemadmodum in*

corpore, aliud membrum Principatum habet, & velut præsidet, aliud subest & regitur: ad eundem quoque modum Deus, vel æquitatis lege, quæ meritum cujusque perpendit; vel etiam providentiæ, per quam omnia velut inter se devinxit, hoc in Ecclesiis constituit, ut alii pascantur & pareant, quibus videlicet id utilius est, ac tum sermone, tum opere ad officium dirigantur: alii autem ad Ecclesiæ perfectionem, Pastores ac Magistri sint, nimirum qui virtute, conjunctioneque, ac familiaritate apud Deum, vulgo sublimiores sunt, rationem animæ ad corpus, aut mentis ad animam obtinentes. Nazianz. Hierarchiam Ecclesiæ hîc describit, superiorumque & inferiorum Ordinum, eam diversitatem inferre, docet, ita ut Hierarchia non sit, nisi per respectum superiorum ad inferiores, quæ propriè dicta est Hierarchia, vel inferiorum ad superiores.

Fusiùs autem idem Nazianz. Orat. 26. Hierarchiæ eam esse rationem ostendit, ut in ea, nonnisi superiorum & inferiorum gradus, ordinesque statuantur; quodque *superioritatem*, ut vocant, vel *inferioritatem*, non dicit, illud ad Hierarchiam, per se & formaliter neutiquam spectare; nec aliquod membrum, in Hierarchia collocari posse, nisi in superiorum, vel inferiorum ordine. Athan. quidem Orat. adversf. Gent. *Concinnam dispositionem universi*, ex eo oriri, con-

contendit, quòd superiora contra inferiora, veri moderatoris ductum sequentia, non insurgant, sed omnia in commune, unum ordinem efficiant mirificum; concentum unum ex diversis sonis contingere, arte Musici, omnes sonos, ad concentum Harmoniæ miscentis, superiores scilicet & inferiores: Quibus exemplis patefacio, Hierarchiæ Ecclesiasticæ unitatem, absque inferiorum & superiorum ordinum distinctione, sub uno moderatore, nullam esse.

Ad quod etiam probandum, utor ratione Chrys. Hom. 26. in c. 11. prior. ad Cor. *Nam in honore æqualitatis, contentionem facit.* Quod confirmat, Hom. 37. ordinem ex eo præsertim nasci docens, quòd tam majora, quàm minora, debito suo loco constituantur. Quod Imper. paucis constringit, lib. 1. de Offic. Præf. Urb. *Sit*, inquit, *Societas muneris, ita ut inferior gradus, meritum superioris agnoscat.* In eo ergo, in quo membra alicujus totius, sunt ordinatè disposita, in eo, unum rationem superioris, alterum rationem inferioris, habere, necessum est: atqui membra Ecclesiæ Hierarchica dicuntur, quatenus ordinatè disponuntur, sub uno aliquo principe: Hierarchiam enim qui dicit, sacrum ordinem, vel sacram ordinationem, intelligit; igitur eo ipso, quo membra Hie-

rarchica dicimus, ea, vel ut superiora aliis, vel ut inferiora cogitamus.

Atque ita latè sumpta Hierarchia, nonnisi superiorum & inferiorum, sub ea ratione, complexionem, sub uno principe Christo, vel summo Pontifice, significat, duosque habet ordines, quos explicuit Nazianz. superiorum & inferiorum; ad quorum unum, si restringere ipsam velimus, quis non proculdubio fateatur, satiùs esse, ut tam ad superiorum, quàm inferiorum ordinem, Hierarchia restringatur; atque ita ut strictiùs sumpta Hierarchia, *superiorum* sit *ordo*, inferiores habens; latiùs sumpta, *ordinatio* sit *superiorum*, & *inferiorum*, quatenus mutuâ istâ relatione se respiciunt.

Prior verò hujus argum. propositio, probatur, exemplo acervi lapidum, domus, corporis humani. Etenim acervus lapidum, ideò ordinatam dispositionem partium habere, negatur, quia tumultuariè lapides in eo collocantur, absque eo, quòd necessum sit, unum potiùs, quàm alium, superiorem, vel inferiorem locum occupare. E contra, ordinata dispositio domus, & corporis humani, dicitur, quia partes singulæ, cùm domus, tum corporis humani, suum locum exigunt, superiorem hæ, inferiorem illæ. Igitur eo ipso, quo partes aliquæ, ordine dispositæ dicuntur, secun-

secundùm superiorum & inferiorum respectum considerari debent.

Alterum argum. ex priori sequitur: Etenim rerum diversarum unio, nonnisi beneficio ordinis, & ordinatæ dispositionis, unitatem alicujus totius efficit; atqui partes omnes Hierarchiæ, unum quid efficere debent: partes quidem Hierarchiæ, latiùs sumptæ, unum Ecclesiæ corpus, continens initiatores & initiandos omnes, ipsosque etiam Catechumenos, exteriori voto, & professione Fidei, ad Ecclesiam (licèt non sacramento) pertinentes: Ejusdem verò, strictiùs sumptæ membra, unum principatum efficiunt, unumque sacrum ordinem, cæterorum initiatorem. Ad quam utramque significationem Hierarchiæ, Cypr. alludens, lib. de unit. Eccl. & *Ecclesiam unam*, & *Episcopatum unum* esse, demonstrat, quia ad Ecclesiæ unitatem requiritur, ut totum Ecclesiæ corpus, gregum, Pastorumque adhæsione, unum sit, Principatus ipse Ecclesiæ, Pastorum omnium mutuâ Charitate, ac sub-ordinatione, in unum coalescat, quod fusè, toto isto lib. Sanctus iste Doct. demonstrat.

Igitur Ecclesiæ unitatem scindit, qui principatus sacri unitatem violat, qui potestates, Ecclesiasticæ Hierarchiæ, aliquas inserit, non ordinatas, id est, ut mox ostendimus, diversos ordines Hierarchiæ, inter

se minimè subordinatos, & quorum neuter, respectu alterius, superioris, vel inferioris, rationem habeat, constituit.

Cap. V.

Continuatio Præcedent. Capitis.

PRæcedentibus PP. adjungo auctoritates aliorum duorum gravissimorum PP. primúmque Leon. testimonium profero, qui Epist. 61. ad Maxim. Antioch. negat, prædicandi officium, extra sacerdotalem ordinem, cuiquam esse concedendum: *Cùm*, inquit, *in Ecclesia Dei, omnia ordinata esse conveniat, ut in uno Christi corpore, & excellentiora membra, suum officium impleant, & superiora inferioribus non resultent.* Ac si nempe ita argueret S. Leo, nemini Hierarchica officia, extra sacerdotalem ordinem tribuenda: utpote cùm Ecclesiæ ordo postulet, ut nonnisi superiores gradus in inferiores agere, nec inferiores, turbato Ecclesiæ ordine, in superiores assurgere debeant: ordinemque Ecclesiæ in eo consistere, ut & superiora, & nobiliora Ecclesiæ membra, ratione ordinis S. & Jurisdictionis, auctoritatem habeant, in inferiora, ut in ipsa, ex officio publico agere possint: deteriora verò in suo loco subsideant,

deant, & ſuperioribus ad perfectionem majorem obtinendam ſubjiciantur.

Ex Hier. verò iſta profero, quibus in omni Hierarchico ordine, legali, Eccleſiaſtico, & Cæleſti, ſuperioritatis cujuſdam & dominationis vim, & poteſtatem, neceſſariam ſcribit, eodem modo, quo in exercitu, & publico regimine. Audiatur lib. 2. contra Jovinian. c. 15. ex eoque loco, ea præſertim verba pendantur: *Archangelus utique aliorum minorum eſt Angelorum Archangelus: & poteſtates, & dominationes habent aliqua, ſuper quæ exerceant poteſtatem, & quæ in ſubjecta dominentur. Hoc in Cælis eſt, hoc in miniſterio Dei, ne nos ſolito more irrideas, atque ſubſannes, ſi imperatores poſuerimus, & præfectos, & comites, & tribunos, & centuriones, & manipulos, & reliquum militiæ ordinem.*

Audiatur lib. 1. adverſ. Ruffin. *Quæ diſtributiones officiorum*, inquit, *non ſolùm in præſentiarum, ſed etiam in futuro ſæculo erunt, ut per ſingulos profectus, & honores, & aſcenſiones, & deſcenſiones, vel creſcat aliquis, vel decreſcat, & ſub alia, atque alia poteſtate, virtute, principatu, & dominatione fiat. Et poſt exemplum terreni Regis, totamque palatii deſcriptionem, per quam diverſa miniſteriorum Dei officia demonſtrabam, addidi: & putamus Deum Dominum Dominorum, Regemque Regnantium, ſimplici tantùm mini-*

sterio esse contentum, quomodo Archangelus non dicitur, nisi qui prior est Angelorum: Sic principatus, & potestates, & dominationes non appellantur, nisi subjectos aliquos habeant, & inferiores gradus. Lege etiam lib. 1. comm. ejusd. in c. 1. ad Ephes. lib. 2. in c. 3. Ubi eadem ferè repetita habentur.

Iis itaque omnibus repugnant, qui Hierarchiam Charismatum aliquam comminiscuntur, in qua, superiorum & inferiorum gradus nulli sunt, nec subjectionis ordo, nec subditi, sed collaterales ordines existant: cùm etiam in ista Charismatum diversitate, quatenus Ecclesiæ, seu Ecclesiasticæ Hierarchiæ membra distinguit, superioritatem & inferioritatem agnoscat Bern. lib. 3. de Conf. c. 4. nec eorum Charismatum ministros publicos, quos subjunxit Deus, comparandos doceat, sed superioribus subjiciendos: nec id immeritò, nemo enim publico nomine, vel ex officio publico, ullam cujusvis etiam Charismatis, v. g. scientiæ, aut liberationis à Dæmone, aut cujusvis alterius functionem exercere potest, nisi qui supremus est Hierarcha; vel si inferior sit, à supremo potestatem habeat, aut legitimum duntaxat in ejus communione usum: inferioresque sortitur, aut commodatos à superiore, à quo mittitur, aut proprios: atque ita Charismatum falsò sibi aliquis fingit Hierarchiam

rarchiam nullis superiorum & inferiorum gradibus distinctam.

Probationem istam firmo, auctoritate Hug. à S. Vict. lib. 9. in c. 9. Cæl. Hier. quæ in tantùm Hierarchicum aliquod opus statuit, quo prælationis & auctoritatis in subditos, particeps magis fuerit, *Ducere*, inquit, dico Hierarchicè, id est, *secundùm modum & mensuram prælatonis suæ.* Et paulò post, *ideò Hierarchicè ducunt, quia in eo, in quo prælati non sunt, duces esse non possunt.*

Cap. VI.

Probatur, Hierarchiæ Ecclesiasticæ ordo necessarius, in superiorum & inferiorum collocatione, exemplo Hierarchiæ Cælestis.

Patet prædicta veritas, exemplis Hierarchiæ Cælestis, in quâ jam testimonio Hier. docuimus, subjectionis & prælationis gradus esse; propriéque loquendo, Hierarchiam Cælestem admitti, in superioribus respectu inferiorum.

Sed id ulteriùs est confirmandum, 1 quidem auctoritate S. Dionys. qui c. 4 lib. de Cæl. Hier. ordinem à Divina lege sancitum, Theologorum consensu firmatum, ait, nempe *ea, quæ secùndùm locum obtinent*

ab iis, quæ primûm ad divinitatem excitari. Etenim non ſolùm in iis Spiritibus, qui ſuperioris & inferioris ordinis; verùm etiam in iis, qui ſunt ejuſdem: hæc lex ab ordinante principatu, ſuper-eſſentiæ omnia ſuperantis, ſancita eſt, ut in unaquaque Hierarchia primi ſint, & medii, & poſtremi ordines, ac virtutes, & inferiorum ſint diviniores initiatores, & manuductores ad divinum aditum, & illuſtrationem & communicationem. Deinde idem Dionyſ. ejuſd. lib. c. 7. 8. & 9. paſſim ſuperiores Angelos, ἀρχικῶς, erga inferiores ſe gerere; ſeu cum imperio, ἡγεῖσθαι, καὶ ἐπιστατεῖν, *præſidere, & præcipere*, docuit. Etiam c. 15. ubi fusè, ſuperiores inferioribus ἱεραρχεῖν, inferiores verò ἱεραρχεῖσθαι, demonſtrat.

Athanaſ. libell. de comm. eſſent. Patr. Fil. & Spir. S. prope fin. Hierarchiam Angelicam, ita nobis deſcribit, ut nullus ſit eorum ordo, qui non ſubjiciatur, nullus, qui non præſit, *Throni ſcilicet, Cherubim & Seraphim, qui continuò, & ſine ullo mediatore, aut interprete, à Deo diſcunt, utpote cæteris ſublimiores, & Deo propinquiores, & ab iis erudiuntur inferiores ordines, atque ita cæteri pro ſuo gradu. Poſtremi autem omnium ſunt Angeli, qui & hominum pædagogi ſunt cenſendi.* Quæ omnia repetit, iiſdem ferè verbis, Reſp. ad interr. 31. qq. ad Antioch. Nazianz. ſimiliter Orat 26. & in Angelis, ordinem

ordinem istum superioris & inferioris esse, testatur.

Fusè etiam Greg. Magn. prælationis & subjectionis gradibus, Angelorum distinctiones metiri oportere, disserit, Hom. 34. in Euang. Quod expressiùs affirmat; principatuum & dominationum (quos in secunda Hierarchia ordines statuit) nomen explicans, iis verbis: *Principatus etiam vocantur, qui ipsis quoque bonis Angelorum spiritibus præsunt, qui subjectis aliis, quæ sunt agenda disponunt, eis ad explenda divina ministeria principantur. Dominationes autem vocantur, qui etiam potestates, dissimilitudine altâ transcendunt. Nam principari, est inter reliquos, priorem existere: Dominari verò, etiam subjectos quosque possidere. Ea ergo Angelorum agmina, quæ mirâ potentiâ præeminent, pro eo, quòd eis cætera ab obediendum subjecta sunt, dominationes vocantur.*

Quod etiam eleganter explicat, lib. 28. Moral. c. 2. *In conspectu conditoris, Angelica ministeria, ordinatâ graduum dispositione, distincta sunt: ut & pro communi fœlicitate, beatitudinis opificem suum, simul videntes gaudeant: & tamen pro dispositione dignitatis, alii aliis subministrent. Ad Prophetam Angelus Angelum mittit, & quem secum de Deo gaudere, communiter conspicit, & docet, & dirigit: quia eum, & per superiorem scientiam virtute cognitionis, & per præstantiorem*

rem gratiam, culmine potestatis excedit.

Nec minùs clarè id ipsum annuit Isid. Hispal. lib. 1. sent. c. 12. *Inter Angelos*, inquit, *distantia potestatum est, pro graduum dignitate, ministeria eisdem sunt distributa, aliique aliis præferuntur, tam culmine potestatis, quàm scientiâ virtutis. Igitur alii aliorum præceptis obediunt, atque jussis.* Id ipsum etiam asserit, S. Ephrem, Orat. ad correct. eor. qui vitiosè vivunt, & honores appetunt: *Nam*, inquit, *si in Cælis etiam, ubi omnes incorrupti & immortales, cùm ministratorii sint spiritus, noluit Deus unicum cunctorum esse ordinem; sed in iis quoque potestates instituit, & dominationes, nullusque sibi præscriptum ordinem excedit, cùm omnia debito ibi modo & ordine, constituta sint: cur nos injustis in invicem contentionibus exercemur. Angeli & Archangeli, imperata sibi non transgrediuntur; at nos invicem collidimur, &c.*

Ex ordine Hierarchiæ Cælestis, Greg. Magn. ordinem prælationis & subjectionis in Ecclesia servandum, concludit, lib. 4. indict. 13. Epist. 52. *Quia verò*, inquit, *quæque creatura, in una eademque qualitate gubernari, vel vivere non potest, Cælestium militiarum exemplar nos instruit: quia dum sunt Angeli, & sunt Archangeli, liquet, quòd non sunt æquales, sed in potestate & ordine sicut nostis, differt alter ab altero. Si ergo*

inter

inter hos, qui sine peccato sunt, ista constat esse distinctio; quis hominum abnuat, huic se libenter dispositioni submittere, cui novit etiam Angelos obedire.

Item Bern. lib. 3. de cons. c. 4. *Nec vilem reputes formam hanc, quia in terra est, exemplar habet in Cœlo, &c. Ego enim propter similitudinem dictum reor, quòd sicut illic Seraphim & Cherubim, cæteri quique usque ad Angelos & Archangelos, ordinantur sub uno capite Deo: ita hîc quoque sub uno summo Pontifice primates, vel Patriarchæ, Archiepiscopi, Episcopi, Presbyteri vel Abbates, & reliqui in hunc modum. Non est parvipendendum, quod, & Deum habet auctorem, & è Cœlo ducit originem.* Et lib. de Ord. vitæ. *Si enim Angelus Angelo imperat, & inter jubentem & obedientem, summa manet concordia, videat ille, quàm graviter peccat, qui debitam suis majoribus exhibere reverentiam, non curat.*

CAP. VII.

Nonnullæ objectiones proponuntur, & explicantur fusiùs.

AT, inquies, ultimus saltem tertiæ Hierarchiæ Angelus, non habet subditos, igitur Hierarchia, absque subditis consistit. Item, etiam circa Deum Hierarchicè,

chicè, beati isti spiritus occupantur, eum laudando, magnificando, clarificando, benedicendo; ergo saltem Hierarchia non consistit, formaliter in eo, quòd habeat subditos. 111. Etsi superiores Angeli in inferiores agant, tamen ab iis ordinibus abesse Jurisdictionem, & principatum Hierarchicum, siquidem prohibitionis, minarum, coërcitionis, fori interni, aut externi, nullam, in pacatissima Pacis visione, mentionem esse; quorsum igitur nos Hierarchiam omnem, ad Ordinem & Jurisdictionem reducimus? Item, videtur sequi, tertiam Hierarchiam Angelicam impropriè Hierarchiam esse, sublato ad homines respectu; eamque, sistendo in solis Angelicis ordinibus, Hierarchizatam, non Hierarchizantem.

Nituntur præcipuè, eæ objectiones, auctoritate Gerson. triplicem Hierarchiam, iis verbis distinguentis, de Pot. Eccl. consid. 9. *Tres primi Ordines Hierarchizant, non Hierarchizati ab aliis, tres medii Hierarchizantur & Hierarchizant, tres infimi Hierarchizantur & non alios Hierarchizant.* Quæ omnia hìc accuratiùs sunt expendenda, ex quibus & solutio object. per se declarabitur.

CAP.

CAP. VIII.

Judicium PP. de ſententia Gerſonis.

HAnc quidem Gerſon. ſententiam, tanquam communi omnium ſententiæ contrariam, impetunt nonnulli moderni, docentes, Principatus Archangelos, hos Angelos illuminare, quibus conſentaneè docere debent, Seraphim Cherubim, Cherubim, Thronos.

Sed res iſta non adeò conſtat, ac ipſi putant: Nam ſententiæ Gerſon. favent plurimi PP. ipſe Dionyſ. c. 6. Cæl. Hier. docet, primam Hierarchiam, *circa Deum ſemper exiſtentem, & præ cæteris, eum nullâ re interjectâ, conjunctam eſſe.* Eod. quoque cap. primam Hierarchiam, ex tribus conſtantem ordinibus, ait, *unam, & ejuſdem generis*, ἕνα, καὶ ὁμοταγῆ: Eamque totam, *primoribus effectivis divini principatus ſplendoribus, immediatè conjunctam.* Fuſiùs quoque c. 7. toti primæ Hierarchiæ, proprium facit, edoceri à Deo, ideóque Hierarchia iſta πάσης ὑφέσεως ἀμιγῆς, ab illo dicitur, nihil ſubjectionis admixtum habens; ſeu non Hierarchizata. cap. quoque 8. mediam Hierarchiam à primâ purgari, perfici, & illuminari, aſſerit, & c. 9. Angelorum primam Hierarchiam, circa ſecundam, Hierarchicas

rarchicas functiones exercere; secundam tertiæ; tertiam hominum Hierarchiis imperare, dicit, ac si diceret, ergo homines solùm Hierarchizantem esse; quod ipsum repetit c. 10.

Athan. supra, tres primæ Hierarchiæ ordines, nullo interprete aut mediatore, à Deo immediatè condiscere, non alios ab aliis discere, testatur. Quod etiam Greg. Hom. 32. in Euang. ordines totiûs superioris Hierarchiæ, ab intimis *nunquam recedere, nunquam mitti*, docet, *sic contemplatione intimâ perfrui, ut ad explenda foras opera, minimè mittantur*. Legimus tamen aliquando mitti, utrum verò per seipsos mittantur, an verò mitti dicantur, *quòd per subjecta agmina agantur, quæ in eo, quòd à majoribus veniunt, majorum vocabula sortiuntur*, determinare non audet. Angelos item ab Archangelis, in eo distinguit, quòd hi summa, illi infima annuntient.

D. Thom. q. 108. a. 6. in corp. tres istas Hierarchias ita distinguit: quia *prima Hierarchia accipit rationes, verùm in ipso Deo: secunda verò in causis universalibus; tertia verò secundùm determinationem, ad speciales effectus*. Quod ipsum dixerat fusiùs a. 1. in corp. & propter istam rationem, primam Hierarchiam secundùm Dionys. c. 7. Cæl. Hier. immediatè ad Deum extendi, & quasi in vestibulis Dei collocari, asseverat;

rat: Ibid quoque principatus, ab Angelis & Archangelis, distinguit, quòd & nationibus præsideant: quam distinctionem clariùs tradunt Bonavent. in 2. d. 9. in explic. text. Richard. ibid. q. 2. & alii, ordines istos distinguentes; quòd principatus Regnis, Archangeli Provinciis, Angeli singularibus hominibus præsint.

Sed & Richard. explicare videtur clariùs hanc sententiam D. Thom. de distinct. trium Hierarchiarum, dicens, primæ Hierarchiæ Angelos, *in Deo non tantùm videre rationes, secundùm quas Deus de lege communi, regit aliquas partes mundi determinatas, vel universum orbem, sed etiam rationes, quibus prædicta regit, secundùm leges, quas dispensat ex privilegio speciali*, secundæ Hierarchiæ, *quamvis in Deo non conspiciant rationes, quibus Deus regit universum, & ejus partes determinatas, secundùm leges, quas dispensat ex privilegio speciali, sed eis revelatur à Deo, mediantibns Angelis primæ Hierarchiæ, tamen in Deo immediatè conspicere rationes, quibus Deus regit universum de lege communi. Denique tertiæ Hierarchiæ spiritus, nec ad primam, nec ad secundam cognitionem attingere; sed tantùm immediatè conspicere in Deo rationes, quibus regit universum de lege communi.* Quæ sententia, si vera est, videtur, nullus ordo primæ Hierarchiæ, illuminatione alterius egere, quan-

quandoquidem Deus eos æternas rationes gubernationis suæ edoceat. Secundæ verò Hierarchiæ spiritus, eas, quas nescit speciales rationes, à solis primæ Hierarchiæ ordinibus, edoceri: sicut etiam tertiæ ordinis, nonnisi à secundæ spiritibus illuminari.

Ipse quoque D.Thom. a. 6. ad 4. explicationem principatuum à Greg. traditam, quòd bonis spiritibus præsint, virtutibus mediæ scilicet Hierarchiæ convenire, affirmat, quibus quædam fortitudo convenit, dans efficaciam inferioribus spiritibus, ad exequenda divina mysteria, quasi nempe vis & efficacia Hierarchica, non uni ordini tertiæ Hierarchiæ in aliam, sed superioris Hierarchiæ alicui ordini tribuenda sit. Suares quoque lib. 1. de Ang. c. 13. n. 10. *Probabile esse*, ait, *Angelos secundi Ordinis, dictos esse Archangelos, propter aliquam majorem dignitatem, in opere ministrandi, non propter aliquam potestatem, quam habeant in Angelos primi Ordinis, quasi ad regendos, vel movendos illos: Nam Angeli ad custodiendas privatas personas deputantur; Archangelis verò, Regum, Principum, Pontificum, & similium personarum cura committitur; Angeli ad privata beneficia communium hominum, Archangeli verò ad graviora negotia, & publica commoda hominum destinantur.*

CAP.

CAP. IX.

Quibus auctoritatibus, contraria sententia nititur.

SEd & sententia contraria, suis non caret auctoribus: Dionys. apertiùs eam docere videtur, c.7.Cæl.Hier.ubi loquens, de ordine Seraphim,ait,ipsum propinquissimum esse Deo, ideóque subdit, *primas effectrices Dei revelationes & initiationes ad eum, ut maximè vicinum, principalius ordinari.* Quo etiam cap. de ordine Cherubim, affirmat, eum habere vim, largè communicandi inferioribus sapientiam: item sub fin. c. ait, primum ordinem, eos, qui deinceps sequuntur, scientiæ suæ participes facere: c. 9. secundam Hierarchiam, tertiæ imperare, affirmat. Tertia verò, quæ ex principatuum, Archangelorum, & Angelorum ordinibus constat, hominibus, δι' ἀλλήλων ἐπιστατεῖν, id est, *uno per alium præsidere.* cap. verò 10. ex eo, quòd scribitur, Isa. 6. *Seraphim clamare, alter ad alterum;* infert, *quod Theologicarum notionum, primi secundos, participes faciant.* Item c. 12. ordines subditos Cherubim, participes fieri cognitione, cum respectu ad ipsos: c. 13. seqq. ordinibus omnibus, Seraphim, suæ

lucis

lucis splendorem, eximiè & priùs cæteris communicare, omnesque sacras expiationes, 1. Seraphim, ut auctori, tribui debere, contendit.

Iis similia, passim leguntur, apud S. Maxim. Dionys. Comment. Quæ omnia probant, non solùm, subjectam esse unam Hierarchiam altcri, verùm etiam ordines unius Hierarchiæ, superioribus esse subditos, ab iisque purgari, perfici, illuminari, seu ἱεραρχεῖσθαι, id est, ut loquitur Gers. *Hierarchizari*; imo & in uno, & eodem ordine, posse unum aliquem superiorem, inferiorem alium, seipso inferiorem, illustrare.

Athan. videtur id ipsum sentire, loc. cit. asserens siquidem ordines inferiores deinceps semper doceri à superioribus: videtur id etiam de ordinibus intelligere, non solùm de Hierarchiis; concludit enim, Angelos infimos esse; eosque hominum esse DD. Quibus verbis insinuare videtur, eos à superioribus illuminari, & quia alios Angelos, ipsi illuminare non possunt, hominum illuminandorum curam, eis esse demandatam.

Greg. Magn. lib. 4. indict. 13. Epist. 52. cit. Angelos, Archangelis subditos esse, non obscurè insinuat; nec non Hom. 34. in Euang. cit. quæ post enumerationem istorum omnium ordinum, subdit, *Super-*

nas iſtas diſtinctiones, beatorum ſpirituum, ita eſſe conditas, ut aliæ aliis ſint prælatæ.

Damaſc. lib. 2. de Fid. c. 31. de Angelis hæc habet, *Cæterùm ſplendoris & ordinis ratione, inter ſe differunt: ſive pro ſplendoris portione, ſedes illis ſua conſtituta ſit: aliique alios, ob ordinis vel naturæ præſtantiam, illuſtrent.* Quibus verbis videtur aſſerere, non ſolùm Hierarchias ſuperiores, verùm etiam ordines inferioribus lucem ſuam communicare.

Apertiſſimè Bern. lib. 4. de conſid. c. 4. Ubi Epiſcopos, qui Archiepiſcopis, Abbates, qui Epiſcopis, parere nolunt, hoc modo conſtringit, *Niſi tu fortè Angelorum quempiam, dicentem audiſti, nolo ſub Archangelis eſſe, aut ex alio quolibet inferiorum ordinum aliquem, non ferentem ſubeſſe cuiquam, niſi Deo.*

Communiter etiam PP. tam Luciferum, quàm Michaëlem, Angeloram duces fuiſſe, docent, quos ita interpretari, ut inferiorum tantùm Hierarchiarum, atque ordinum, non ejuſdem etiam Hierarchiæ, & Ordinis, Angelorum, Rectores ac Principes exſtiterint; vel, ut ſingulari quodam privilegio, non ex connaturali ordine, inter omnes Angelos ſervari ſolito, ducatum in cæteros habuerint, minùs eorum menti videbitur fortè conſentaneum: Ideóque non tantùm diverſarum Hierar-

chiarum

lucis splendorem, eximiè & priùs cæteris communicare, omnesque sacras expiationes, 1. Seraphim, ut auctori, tribui debere, contendit.

His similia, passim leguntur, apud S. Maxim. Dionys. Comment. Quæ omnia probant, non solùm, subjectam esse unam Hierarchiam alteri, verùm etiam ordines unius Hierarchiæ, superioribus esse subditos, ab iisque purgari, perfici, illuminari, seu ἱεραρχεῖσθαι, id est, ut loquitur Gers. *Hierarchizari*; imo & in uno, & eodem ordine, posse unum aliquem superiorem, inferiorem alium, seipso inferiorem, illustrare.

Athan. videtur id ipsum sentire, loc. cit. asserens siquidem ordines inferiores deinceps semper doceri à superioribus: videtur id etiam de ordinibus intelligere, non solùm de Hierarchiis; concludit enim, Angelos infimos esse; eosque hominum esse DD. Quibus verbis insinuare videtur, eos à superioribus illuminari, & quia alios Angelos, ipsi illuminare non possunt, hominum illuminandorum curam, eis esse demandatam.

Greg. Magn. lib. 4. indict. 13. Epist. 52. cit. Angelos, Archangelis subditos esse, non obscurè insinuat; nec non Hom. 34. in Euang. cit. quæ post enumerationem istorum omnium ordinum, subdit, *Supernas*

nas iſtas diſtinctiones, beatorum ſpirituum, ita eſſe conditas, ut aliæ aliis ſint prælatæ.

Damaſc. lib. 2. de Fid. c. 31. de Angelis hæc habet, *Cæterùm ſplendoris & ordinis ratione, inter ſe differunt: ſive pro ſplendoris portione, ſedes illis ſua conſtituta ſit: aliique alios, ob ordinis vel naturæ præſtantiam, illuſtrent.* Quibus verbis videtur aſſerere, non ſolùm Hierarchias ſuperiores, verùm etiam ordines inferioribus lucem ſuam communicare.

Apertiſſimè Bern. lib. 4. de conſid. c. 4. Ubi Epiſcopos, qui Archiepiſcopis, Abbates, qui Epiſcopis, parere nolunt, hoc modo conſtringit, *Niſi tu fortè Angelorum quempiam, dicentem audiſti, nolo ſub Archangelis eſſe, aut ex alio quolibet inferiorum ordinum aliquem, non ferentem ſubeſſe cuiquam, niſi Deo.*

Communiter etiam PP. tam Luciferum, quàm Michaëlem, Angeloram duces fuiſſe, docent, quos ita interpretari, ut inferiorum tantùm Hierarchiarum, atque ordinum, non ejuſdem etiam Hierarchiæ, & Ordinis, Angelorum, Rectores ac Principes exſtiterint; vel, ut ſingulari quodam privilegio, non ex connaturali ordine, inter omnes Angelos ſervari ſolito, ducatum in cæteros habuerint, minùs eorum menti videbitur fortè conſentaneum: Ideóque non tantùm diverſarum Hierarchiarum

chiarum Angelos, inferiorum Hierarchiarum alios illuminare, verùm etiam superiorum, in eadem Hierarchia, ordinum; imo & in eodem ordine, aliquorum vim istam esse, ex sensu PP. communi, interpretari debemus: Ac proinde non simpliciter dicendum esse, tres inferiores Angelorum nullatenus Hierarchizare, sed tantùm infimum ordinem, nec infimum totum, sed aliquos, vel aliquem, ex isto infimo ordine.

D. Thom. quoque q. 108. cit. a. 5. ad 3. principatus tertiæ Hierarchiæ, *Cæterorum ductores* esse asserit, *cum ordine sacro: illi enim, qui alios ducunt, primi inter eos existentes, principes propriè vocantur, secundùm illud* Psal. 67. *prævenerunt principes conjuncti psallentibus.* ibid. ad 4. docet, *Archangelos dici, quasi principes Angelos, quia respectu Angelorum, sunt principes, respectu verò principatuum, sunt Angeli.*

Similia plura habentur apud cæteros Theologiæ Scholasticæ DD. quorum tamen plurimi ita exponi possunt, ut per accidens tantùm, propter majus bonum & universalius, quod procurant ordines tertiæ Hierarchiæ, cùm è contra, inferiores tertiæ, bona minora, minúsque universalia satagant; consentaneum esse, ut in iis, inferiores superioribus obsequantur, quemadmodum interpretatur Suar. loc. cit.

CAP.

CAP. X.

Quænam harum ſententiarum, probabilior.

PRobabiliorem longè, poſteriorem iſtam ſententiam arbitror, utpote quæ ordini magis faveat, & ordinatiorem Angelorum ſocietatem conſtituit. Alteram tamen, ſi quis defendat, abſit, *ut omnium convitiis vapulet.* Unde temperatè Aug. in Enchr. ad Laur. c. 57. in Quæſt. magis enodatâ, non facilè ſe quemquam reprehenſurum, nec facilè quicquam certi ſe pronuntiaturum, profitetur iis verbis, *Quomodo autem ſe habeat beatiſſima illa, & ſuperna ſocietas, quæ illi ſunt differentiæ perſonarum, ut cùm omnes, tanquam generali nomine, Angeli nuncupentur*, &c. *Sint tamen & ibi Archangeli: & utrum iidem Archangeli nominentur virtutes*, &c. *Et quid inter ſe diſtent, quatuor illa vocabula, quibus ipſam Cæleſtem ſocietatem videtur Apoſtolus eſſe complexus, dicendo, ſive ſedes, ſive dominationes, ſive principatus, ſive poteſtates, dicant qui poſſunt; ſi tamen poſſunt probare, quid dicant: Ego me iſta ignorare, confiteor.*

Et libello adverſus Priſcill. & Orig. ad Oroſ. c. 11. *Altiora*, inquit, *te, ne quæſieris, & fortiora te, ne ſcrutatus fueris, ſed quæ tibi præcepit*

præcepit dominus, illa cogita semper, ut magis in istis, temeraria præsumptio, quàm cauta ignoratio, culpanda videatur. Certè ait Apost. sive sedes, sive dominationes, sive principatus, sive potestates: & esse itaque sedes, dominationes, principatus, potestates in Cælestibus apparatibus, firmissimè credo, & differre inter se aliquid, indubitatâ fide teneo. Sed quo me contemnas, quem magnum putas esse Doctorem, quænam ista sint, & quid inter se differant, nescio. Nec eâ sane ignorantiâ periclitari me puto; sicuti in obedientiâ, si Domini præcepta neglexero, &c.

Absit itaque, ut alterutram sententiam, qui defenderit, *convitiis omnium vapulet*: quamvis, ut dixi, probabilior, posterior sententia longè videatur, quæ potest dici non displicuisse Gersoni; quem explicare licet, quasi tres infimos ordines, collectivè sumptos, nullos Angelos Hierarchizare docuerit, licèt distributivè sumptos, aliquos, puta superiores, Hierarchicam auctoritatem, in inferiores, habere posse, crediderit.

Eodem modo, & ipsum Angelorum ordinem, Dionys. complere, & determinare omnes Cælestium naturarum ordines, ac distinctiones, & extremo loco nuntiandi hominibus proprietatem obtinere, docet, c. 9. Cæl. Hier. Quamvis & inter ipsos, secundùm istam sententiam, aliqui sint

sint extremi, alii verò ab hominibus remotiores sint, qui & nuntianda hominibus, non ipsi annuntient, sed inferioribus patefacienda commendent. Quam explicationem qui renuerit, Dionys. ejusdem, quo Gerson. falsitatis incuset, necessum est, iisdem ferè verbis utentem, c. scilicet 15. supremæ Cælestium naturarum descriptiones, ἱεραρχοῦσας, seu *præsidentes & Hierarchizantes*, & ἱεραρχουμένας, seu *Hierarchizatas & subditas* asserendo, medias verò modò Hierarchizatas, modò Hierarchizantes esse, quod ipsissima est Gerson. sententia.

Quid autem senserit Gers. nostra parum interest; dicimus duntaxat, supponendo sententiam Gerson. eamque minimè exponendo, vel approbando, nullatenus ex ipsa, quocunque modo explicata, sequi, Hierarchiam propriè dictam esse, quæ activâ virtute careat, tertiamque Hierarchiam, collectivè sumptam, impropriè Hierarchiam dicendam, quatenus nempe ei competit Hierarchizari, non Hierarchizare: quòd si ejus ordinibus, Hierarchizare conveniret, non negamus, quin propriè Hierarchiæ titulo gauderent; sed duntaxat iis, quibus conveniret, passiva Hierarchizatio, non activa, Hierarchiæ strictè sumptæ rationem, denegamus.

Addimus, id respectu Angelicæ Hierar-

chiæ, prout in ſeipſa concluditur, intelligendum eſſe: etenim ut ad homines refertur, nullum eſſe Angelicum ordinem, nullum Angelum, cui non Hierarchia, ſeu ſacer principatus ſaltem in homines conveniat.

Cap. XI.

Confirmatur amplius hæc doctrina.

NEque enim nova eſt; ſed PP. & Theologorum, qui de hac re ſcripſere; qui omnem Hierarchiam propriè dictam, in activa virtute conſtituunt, eiq; proprium munus adſcribunt, ἱεραρχεῖν οὐκ ἱεραρχεῖσθαι, *Hierarchizare*, *non Hierarchizari*, ut ſup. paſſim oſtendimus. In eoque divinus ordo magis elucet, quod Angelicam, & humanam Hierarchiam ita conjunxerit, ut quemadmodum divina Hierarchia, non intra ipſum Deum exerceatur, ſed ad creaturas, extra ipſum fertur, ita Hierarchiam Angelicam, poſtquam in ſeipſa completa fuit, in homines extendi oporteat, ut principatus ejus amplitudo cernatur, & per Angelicam Hierarchiam humana Deo ſocietur.

Quod eleganter deſcribit nobis Dionyſ. c. 9. lib. cit. de Cæl. Hier. docens, Principatuum, Angelorum & Archangelorum ordines, ſuperiorum interpretes, hominum Hierarchiis, uni per alium imperare, *ut ſit ordine, & excitatio in Deum, & converſio, & cum*

& cum eo Societas & unio, non à Deo, omnibus Hierarchiis optimè indita, & cum communicatione superveniens, & cum sanctissimo decore progressio. Confirmatque Athanas. loc. cit. quibus ita Angelicam Hierarchiam cum humana conjungit, & ultimi beatorum spirituum, τ̃ ἀνθρώπων διδάσκαλοι, hominum præceptores existant.

Itaque principatus sacer propriè dictus, subditos habere debet, ipsique Angeli eatenus principatu isto potiuntur, quatenus vel subditos habent Angelos, vel homines: quatenus enim ipsi Deo subjiciuntur, vel Angelis superioribus, neutro respectu, propriè loquendo, principatus participes sunt, nec, ut ex Dionys. ostendimus, Hierarchizant, sed solùm Hierarchizantur, rationemque subjectionis nanciscuntur, ad principatum quidem necessariam, non ut ejus partem, sed ut oppositam relationem. Eodem scilicet modo, quo filiatio paternitati necessaria est, & paternitas filiationi, quæ tamen vicissim opponuntur: unde quemadmodum filius, sub ea ratione, non est paternitatis particeps, nec pater filiationis; ita nec subjectionis ordo, Hierarchiæ sub ea ratione, seu sacri principatus, particeps dici potest.

Quam veritatem confirmat, quòd fatentur communiter, post resurrectionem hominum generalem, nullas Hierarchias

Angelicas fore, quoad officia illa, & actiones, quæ in prioribus statibus habentur, id est, secundùm rationem Hierarchicam, quæ in officiis, muniisque consistit; quamvis remaneat ista inæqualitas naturæ, gratiæ, & gloriæ, quam fundamentum fuisse, distributionis inæqualis istorum officiorum, probabilè est: cui consentit Apost. 1 *Cor.* 15. Ita de istis ordinibus Hierarchicis loquens, ac si in eo statu remanere omnino non debeant. *Deinde*, ait, *finis, cùm tradiderit Christus Regnum Deo, & Patri, cùm evacuaverit omnem principatum, & potestatem, & virtutem. Quod idem est*, inquit Aug. lib. 1. de Trin. c. 8. *ac si diceretur, cùm perduxerit credentes ad contemplationem Dei, & Patris, &c. tunc revelabitur Filio Pater, cùm evacuaverit omnem principatum, & omnem potestatem & virtutem, id est, ut necessaria non sit dispensatio similitudinum per Angelicos principatus, & potestates, & virtutes.* Cui interpretationi, Anselm. in eum loc. Alens. 2. p. q. 41. m 4. a. 19. S. Thom. 1. p. q. 108. a. 7. ut idonei testes adjunguntur.

Ex quibus arguere, in hunc modum licet, *Si quamdiu*, ut loquitur Anselm. *præsentis vitæ conversatio tenetur, necessarios hactenus Angelicos principatus, & potestates, & virtutes habemus, per quorum dispensationem gubernemur, & bona opera, & mala superare*

perare possimus, & ideo in futuro sæculo evacuabuntur omnes hujusmodi prælationes. Si teste Aug. cit. sublatâ necessitate dispensationis, respectu hominum, per Angelos procurandæ, ordines Angelicæ Hierarchiæ evacuantur, sequitur, I. nihil esse absurdi, si Angelorum Hierarchiam, saltem tertium & ultimum, per respectum ad homines, constitui dicamus, eo verò respectu sublato, impropriè tantùm ipsam Hierarchiam dici; quandoquidem tota dispositio officiorum & ordinum, in Angelis, propter homines fiat, ad quorum gubernationem, Deus quædam, sibi vicinioribus Angelis communicat, quæ ipsi remotioribus patefaciunt, ut per inferiores executioni demandentur.

Sequitur II. nec in actionibus Angelorum erga Deum, Hierarchiam consistere, nec in divinis gratiis, quos à Deo recipiunt, quippe cum remanentibus jugiter actionibus ipsorum, circa Deum, quibus nempe in perpetuas æternitates, ei acclamabunt, gratias agent, laudes concinent, cæterisque ejusmodi actionibus, cultum indeficientem, & venerationem impendent, remanentibus circa ipsos, divinis influxibus; Hierarchica tamen dispositio, ac distinctio cessabit.

III. Sequitur, in prælatione, & gubernatione, Hierarchiam, ex illorum PP

 mente,

mente, interpretantium Apost. consistere, qui nempe doceant, nonnisi propter istam gubernationem, & dispensationem, sacram illam ordinationem, in Angelis, quam Hierarchiam dicimus, institutam esse, ejusque necessitate sublata tollendam ipsam, atque evacuandam.

Quòd si aliquando, apud Divin. Dion. vel apud S. Thom. legimus, in divinarum illustrationum recipiendarum varietate, totius quoque Hierarchiæ Cælestis distinctionem, fundari; ex eo demum concludere licebit, in passionem radicaliter, ordinum Hierarchicorum distinctionem, fundatam, licèt formaliter Hierarchiæ ratio, in relatione superiorum ad subditos, consistat. Sicut enim potentia videndi, radicaliter respicit animam, cujus est proprietas, & à qua naturali emanatione profluxit: Formaliter autem respiciat visibile, circa quod, ut proprium objectum versatur, & cujus percipiendi essentialiter vis est, & facultas naturalis.

Ita Hierarchia omnis, seu, sacer principatus, radicaliter respicit Deum, à quo omnis principatus emanat, & ex quo, ut loquitur Apost. ad Ephes. 3. *Omnis Paternitas in Cœlo; & in Terra nominatur*: respicit & superiores, per quos scilicet, ad inferiores, vis omnis Hierarchica defertur, principatusque, & virtutis agendi divina commu-

communicatio trajicitur: Formaliter autem respicit inferiores, in quos agendi vis, & officium datur, & propter quos auctoritas, potestas, ac dignitas Hierarchica conceditur: quos proinde subditos, qui non habet, nequaquam dignitatis, vel virtutis Hierarchicæ, particeps dici potest.

Cap. XII.

Enucleatur magis responsio, ad objectiones, cap. VII. præc.

Neque verò, dum subditos, in omni Hierarchia, tanquam necessarios, ad principatus sacri exercitium, & splendorem exigimus, eos subditos necessariò rerequirimus, qui minis, coërcitionibusque ducantur: aut eam, in Cælesti præsertim Hierarchia, Jurisdictionem requirimus, quæ contentiosa sit, litigiosa, & pœnarum inflictrix. Absit, ut hæc unquam, animum nostrum cogitatio subierit, sed pro conditione status Jurisdictionem, potestatem prælationis disparem ponimus.

Et quidem in Cælesti Hierarchia, inter bonos Angelos, eam Jurisdictionem, seu potestatem prælationis, vimque principatus sacri desideramus, quæ in directione & imperio, seu in jussionum divinarum manifestatione ac promulgatione consistit, ut

ut ex prædictis patet: quamvis & boni Angeli, in malos potestatem habeant coërcitivam, ut ostendit Michaël. pugna ac victoria, cum Dæmonum principe, *Apoc.* 12. & ligatio Satanæ, ab Angelo bono, *Tob.* 8. & *Apoc.* 20. & explicatio nominis *potestatum*, à Greg. tradita, Hom. 34. in Euang. juxta quam nempe, potestates vocantur, *Hi, qui hoc potentiùs cæteris, in suo ordine, perceperunt, ut eorum ditioni, virtutes adversæ subjectæ sint, quorum potestate reformantur, ne corda hominum tantùm tentare prævaleant, quantum possunt.*

Quod ipsum tradunt pariter Aug. lib. 20. de civ. c. 7. item S. Greg. lib. 2. mor. c. 11. & seqq. & lib. 4. c. 12. Andr. Episc. Cretens. in 20. c. Apoc. Bed. in c. 8. Tob. D. Thom. 1. p. q. 64. a. 4. ad 3. & lib. 4. contr. Gent. c. 90. Abul. in c. 20. Math. q. 506. & alii. Extenditur etiam eorundem Angelorum bonorum principatus, nonnunquam ad coërcendos homines, eosque castigandos, quemadmodum variis exemplis constat, quæ tum ex scripturis SS. tum etiam ex vitis PP. colligi possunt.

Similiter autem esto principatus sacer, hominum coërcitivam potestatem nonnunquam includat, quando nempe, omnis generis Jurisdictionem includit, & culpam reperit, quam plectat, nihilominus ex prædictis patet, sufficere aliquando ad principatum

patum sacrum, restrictam saltem, ac limitatam potestatem, perficiendi actus legitimos, cum aliquâ potestate immutandi personas sibi subjectas; seu, sufficere vim, auctoritatem & facultatem dirigendi homines, ad suum finem, etiam sine coërcitione, cum ordine Hierarchico, conjunctam; nec esse necessum, ut qui imperandi potestatem habet, & obligandi, illico coërcendi. puniendi, & in foro exteriori judicandi habeat potestatem.

Nam nec curati, secundùm hodiernam Ecclesiæ consuetudinem, forum habent externum, aut legislativam potestatem, quamvis Jurisdictionem habeant, ratione potestatis, quam habent, tum absolvendi, in foro pœnitentiæ, & ligandi; tum subditis imperandi hîc & nunc, quæ ad salutem eorum, necessaria videntur, legésque superiorum manifestandi ac promulgandi: atque ideò ab Ecclesiastica Hierarchia, à nemine rejiciantur: ac proinde nemo earum rerum peritus, aut forum contentiosum, aut legislativam virtutem, aut omnimodam coërcitivam potestatem, ad Ecclesiasticam Hierarchiam simpliciter requisivit.

Multominùs verò principatus mutilatus, aut imperfectus dici potest, si coërcitiva facultas, seu punitiva, principi desit, defectu culpæ, in quam animadvertas, &

peccati, in quod sæviat: neque enim minùs Apostolorum Hierarcha fuit S. Petrus, quamvis in illis, confirmatis in gratiâ, nihil esset, quod plectere excommunicatione posset, nihil quod censuris puniret: neque bonorum minùs principes sunt, sacræ nostræ Religionis Antistites, quàm malorum, quamvis, ut rectè monet S. Greg. lib. 1. indict. 9. Epist. 24. Joanni Episc. Const. & aliis Patriarchis, ita affectus, Rector esse debeat, *Ut & benè agentibus, sit per humilitatem socius, & contra delinquentium vitia per zelum justitiæ erectus: quatenus & bonis in nullo se præferat, & cùm pravorum culpa exigit, prioratus sui potestatem agnoscat: ut & honore suspenso, æqualem se subditis benè viventibus deputet, & contrà perversorum culpas, ex zelo justitiæ crescat*, &c.

Quæ eadem ferè inculcat, Hom. 18. in Ezech. & p. 2. past. cur. c. 6. repetit verò l. 7. Epist. 64. iis verbis, *Si qua culpa, in Episcopis invenitur, nescio quis Episcopus, sedi Apostolicæ subjectus non sit: cùm verò culpa non exigit, omnes secundùm rationem humanitatis, æquales sunt.*

Quidni igitur principatus Angelicus, integer, perfectúsque censeatur, quamvis prout inter bonos Angelos exerceatur, coërcitionis expers sit: non quòd non posset superior Angelus, inferiorem coërcere, si de-

si delinqueret, cùm & malum Angelum aliquando corripiat, & flagellet, dum delinquit, sed quòd in isto statu beatissimo, quo pacificè perfruuntur omnes, nec ipsi delinquere, nec divinæ voluntati contradicere, nec inter se rixari, vel seditiosè contendere possint.

Cap. XIII.

Probatur ultimò, Hierarchiæ Ecclesiasticæ ordo, in superiorum & inferiorum collocatione, exemplo Hierarchiæ legalis.

Ultimum argument. quo Hierarchiam novæ legis, ordinationem esse superiorum, & inferiorum, probamus, ita ut regentium, & initiantium, sacer principatus dici, & superiorem quemdam, in subditos auctoritatem, continere debeat, sumitur ab exemplo Hierarchiæ legalis, qualis à Moyse, divini numinis interprete, composita, atque ordinata fuit: hæc siquidem principatus fuit, cum subjectione, in eaque soli Mystæ, quibus sacerdotalis ordinis viri respondent, principatus sacri, & Hierarchiæ, propriè participes dicti sunt.

Audiatur Dionys. c. 5. Eccl. Hier. *Ea verò secundùm legem Hierarchia, consecratio.*

quidem, seu ceremonia, & ad spiritualem cultum introductio. Duces autem ad eum ii fuerunt, qui sacri illius tabernaculi ritum, à Moyse, primo Hierarcharum, secundùm legem, mysta, seu initiatore, ac duce didicerant.

Audiatur Greg. Nazianz. Orat. 26. circa med. Ubi scilicet ordinem in Ecclesiis necessarium esse, ut alii jubeant, alii pareant, alii doceant, alii discant, persuadere nititur, exemplo V. Testamenti, in quo unus cæteris præerat Aaron, sub quo Levitæ alii, præstantiores divini mysterii partes implebant, *Nec quicquam non distinctum, non ordinatum erat, ne quidem minimarum rerum.*

Innumeros ejusdem ordinis testes, Judæos, Christianosque, citare possem si res ista dubia, vel controversa foret; si non, & à Neotericis doceretur, qui Hierarchiam agentium, in ordine sacerdotum, & Levitarum, præcipuè constituunt: quibus prophetas adcensent, eosque nec ordine valdè dispares, nec Jurisdictione inferiores.

Et tamen quasi sacerdotii Christiani vis, minor esset, aut necessitas, Hierarchiæ agentium, in nova lege, plurimos inserunt nullo ordine insignitos, nullâ prælatione illustres, nullâ Jurisdictione cæteris valentiores, scilicet, in nova lege, absque auctoritate, Hierarchicarum functionum participeps

ceps aliquis erit, & tamen in veteri, si istis credimus, publicè vaticinandi auctoritas desiderari videtur, ut actio illorum Hierarchica dici possit.

Sufficiunt ista generatim, ad naturam Hierarchiæ intelligendam, quæ utique magis innotescet, ex iis, quæ in seqq. qq. fusius differemus.

QUÆSTIO IV.

De necessitate Ordinationis, ad Ecclesiasticam Hierarchiam.

CAPUT I.

Utrum ordo sacer, seu consecratio personæ, per Sacramentum Ordinis, ad Ecclesiasticam Hierarchiam requiratur.

PRo solutione Quæst. quædam præsupponenda. 1. Hierarchiam omnes, *ordinem* definiunt; sed ordinis diversa est acceptio: Nam cùm generatim ordo pro statu sumitur, ut in L. Div. Mar. ff. de Offic. præs. accipitur

tur aliàs, pro dispositione qualibet superioris & inferioris, l. 4. ff. de Sen. solet tamen sæpiùs sumi pro statu, seu conditione subli-miori, & principali personæ, gradúque dignitatis, quo quis aliis excellit, & supereminet, ab eaque significatione profluxit, ut sacramentum istud, quo nempe quis novitate benedictionis, à communitate vulgi, segregatur, & *populi doctor rectorque consecratur*, quemadmodum loquitur Greg. Nyss. Orat. de S. Bapt. seu, quo quis in Divinorum ministrorum ordinem coaptatur, seu ut verbis Nazianz. utar, *Magnum hunc gradum assequitur, atque in eorum, qui appropinquanti Deo, appropinquant, numerum adscribitur, ac sacri status & honore Ordinis afficitur.* Sacramentum, inquam, illud, Ordinis Sacramentum dicitur, quia statu, ordine, gradu, honore sublimior ac superior evadit.

De hujus ergo Sacramenti necessitate, quæstio instituitur: Utrum hoc Sacramento Ordinis initiatum esse oporteat, qui Hierarchiæ Ecclesiasticæ inseritur. Ubi 1 I. distinguendum, quòd alius, perfectum in Hierarchia locum obtineat, alius imperfectum: alius Sacramento Ordinis initiatus sit, alius per accidens, nondum Sacramento Ordinis sit initiatus, quamvis inchoatâ, per electionem ad dignitatem Ecclesiasticam, ordini necessariò connexam

xam, quodammodo videatur ejus ordinatione, jam quodammodo ordinatus dici possit; sicut ipso nomine Ordinis, quo nondum initiatus est, insigniri solet, *Episcopi*, v.g. *Archipresbyteri*, *Archidiaconi*, qui ad ejusmodi dignitates electus est, eo quod nempe Ordinem sibi destinatum omnium votis complectatur, & ad eum certâ spe atque exspectatione tendat, & jus petendi conceditur. Hac adhibita distinctione, responsio facilis est, eaque trimembris.

CAP. II.

Nemo perfectè in Hierarchia esse potest, qui non Sacramento Ordinis actu, de facto sit insignitus.

HÆc est communis omnium PP. & DD. Scholasticorum, qui de Hierarchia propriè locuti sunt, nam PP. omnes, qui Ecclesiasticæ Hierarchiæ nomen hactenus sumpserunt, Dion. Maxim. Germ. Constant. Syn. 7. PP. Anast. Biblioth. Dion. Monach. El. Cret. S. Greg. & alii DD. quos omnes, postea secuti, Hug. Vict. Guil. Par. Antiss. & cæteri, aliique supra cit. ad initiatos Sacramento Ordinis, hanc vocem restringunt, ut supra fusè ostendimus:

mus: Nec ullum adversarii citare possunt, qui ad Hierarchiam Ecclesiasticam, ullos quàm ordinatos clericos, perfectè in ea collocandos admittat.

Quorum omnium sensum complexa, Syn. Trid. *Hierarchiam divinâ ordinatione institutam, ex Episcopis, Presbyteris & Diaconis, constare,* definit can. 6. sess. 23. Quibus proinde omnibus, propriè & perfectè, aliquos, nullo Sacramento Ordinis initiatos, Hierarchiæ inserendos, contendere, à temeritatis notâ, & gravi periculo erroris, excusari non potest; sicut nec excusari, omnium Catholicorum judicio posset, aut à suspicione hæresios, notáque temeritatis, qui octo vel novem, propriè dicta sacramenta, admittenda esse, propugnaret; quantumcunque à Sacramenti Ordinaria, & usitata inter Catholicos definitione deflecteret.

Ratio hujus assert. multiplex; integra & generalis petitur ab institutione Christi, qui principatum Ecclesiasticum hunc constituit, ad quem, nonnisi per consecrationem divinam, ascenderetur. *Nec enim,* inquit Apost. ad Hebr. 5. *Quisquam sumit sibi honorem: sed qui vocatur à Deo tanquam Aaron, sic & Christus non semetipsum clarificavit, ut Pontifex fieret, sed qui locutus est ad eum, Filius meus es tu, ego hodie genui te.* Quem locum fortiter urget Clem. Rom. lib. 2.

lib. 2. Const. Apost. c. 27. & iterum lib. 3. c. 10. Quo loco hanc rationem, seu explicationem, Apost. adjungit: *Hujusmodi namque dignitas, per impositionem manuum Episc. datur: qui verò non est ad eam ordinatus, sed potiùs sibi jam rapuit, hic supplicio Oziæ afficietur.* Divina ergò ista institutio fuit, ut nemo in Ecclesia cæteris superponeretur, nemo in sublimiori gradu collocaretur, ac sacri principatus particeps fieret, nisi Sacramento Ordinis initiaretur, & ut loquitur Tert. Scorp. c. 9. *Cum toto Sacramento, cum propagine nominis, cum traduce Spiritus S.* traditam Apostolis & Discipulis potestatis saltem particulam aliquam hæreditaret.

Altera, ex natura Hierarchiæ sumitur. Hierarchia ex Dionys. Maxim. & cæteris ἱερὰ τάξις, id est, *sacer ordo* definitur: atqui ordo dicitur, propter distinctionem graduum, quos Christus in suo principatu instituit; sacer propter sanctitatem sacramenti gradui annexam. *Sine ordine*, inquiunt Hug. lib. 4. Cæl. Hier. Bonavent. Tract. de Eccles. Hier & alii passim, *præsumptio est actio* sine sacramento periculosa dantibus, sacrorum attrectatio, recipientibus sæpe inutilis: certè inordinata & præpostera.

III. Ex officio, & scopo Hierarchiæ nostræ. Illam Dionys. c. 1. Eccles. Hier. ejusque

ejusque interpretes θεαρχικὴν, seu *Deificantem* vocant, ejusque munus esse docent, subditos sibi Deos efficere, divinamque similitudinem singulis pro suo modulo impertiri: quod confirmat Naz. Orat. 1. & 23. ubi sacerdotalis Ordinis viros, θεοποιοῦντας, καὶ θεουργοὺς, *Deum efficientes*, & *Deum operantes*: quemadmodum & Ambr. sacerdotalem Ordinem seu Hierarchiam, *Deificam professionem* vocat, de dign. sac. c. 3.

Nemo verò Deificare potest ex officio, statu & gradu, Deique formam impertiri, nisi Deificetur, divinam in se formam atque imaginem priùs recipiat per ordinationem: quod eleganter ostendit, Dion. c. 5. Eccl. Hier. inferiores ordines, immundorum scilicet, sanctæ Plebis, & Monachorum, negans, ad Hierarchica munia purgandi, illuminandi & perficiendi, pertingere posse; quæ Episcoporum, Presbyterorum & Ministrorum ordinibus conceduntur, de quibus subdit, *Diviniores autem virtutes unà cum suis, inferiores quoque sua perfectione ac virtute, sanctas scientias agnoscunt. Quoniam tamen sacerdotales distinctiones divinarum actionum imagines sunt ornatissimi, atque inconfusi divinarum operationum Ordinis, insitos sibi fulgores indicantes.* Subdit eas in primas, ultimas & medias esse distributas, *experimento in seipsis divinas actio-*

actiones ordinatas esse atque impermixtas.

Itaque consentaneè concludere possumus, non ordinatum in eo statu & ordine, cui Deificationis munus conveniat, neminem esse posse; sicut Deificare velle, non Deificatum, absurdum est: ita Hierarchica munia, quibus Deificationis scopus propositus est, non ordinatum, adire velle præsumptuosum esse: temerè affectare principatus gradum ac munia, eos, qui non habent Characterem præfecturæ suæ; Characterem, inquam, *Dominicum, Dei imaginem, potestatis à Deo acceptæ notam, sacerdotii Christi signaculum.* Legatur Pachym. in paraph. 3. c. Cæl. Hier. Dionys. Quo nullus expressiùs hoc argumentum urget.

IV. Ratio, quia si credimus recentioribus, Hierarchia dicitur quasi, τ̃ ἱερῶν ἀρχὴ, *sacrorum principium*, quibus verbis intelliguntur illi, quicunque ad sacra ministeria, publico nomine, & ex officio publico cooperantur: Nam privatim, & apud se, unusquisque Christianus, sacras Deo victimas offert, à quibus, *Regale sacerdotium*, denominatur, ut explicant fusiùs Orig. Hom. 9. in c. 16. Levit. & Hom. 4. in c. 6. Basil. lib. 2. de Bapt. q. 8 Isid Pelus. lib. 3. Epist. 75. S. Leo serm. 3. in anniv. assumpt. suæ, & alii passim: neque tamen Hierarchicum habent sacerdotium, sacrúmque principatum gerunt, sed suis terminis contenti

manere

manere debent, non altioris Ordinis ad se functiones rapere, aut dignitatem usurpare.

Eorum autem, qui sacra administrant, secundùm Dionys. duo sunt genera: quidam enim dicuntur ἱερεῖς, Latinè sacerdotes, ita dicti ab Isid. Hisp. lib. 17. Orig c. 12. quasi *sacra dantes*: ex quibus aliqui sunt ἀρχιερεῖς, *Pontifices*, qui primis sæculis passim, *summi sacerdotes*, dicebantur, iique sunt Episcopi; alii sunt iis inferiores, id est Presbyteri. Posterioris verò generis dicuntur, λειτουργοὶ, qui sacra facientibus *ministrant*, (quod potiùs dicendum, quàm qui *obsequuntur*; nam & laici, quos nemo λειτουργοὺς, dixerit, sacra facientibus obtemperant) juxta quam proinde divisionem, sequitur, nullos sacrorum publicos ministros, publicaque principia dici posse, nisi qui Episcopi, vel Presbyteri, vel Diaconi, seu ministri, inferiores Diaconis, sub-Diaconi, Acolyti, Exorcistæ, Lectores, Ostiarii, ordinati fuerint. Atque ideò Sacramentum ordinis, ad perfectum in Hierarchia locum, necessarium esse.

Prædictam verò divisionem, sequitur Bas. lib. 2. de Bapt q. 8. cit. ubi sacram omnem functionem, duplicem facit: unam, quàm τῆς ἱερωσύνης, alteram, quam λειτουργίας, nomine indigetat, quibus etiam nominibus, cæteri Græci PP. seqq. sæculorum

lorum auctores, sacra omnia publica ministeria continent, & inter se distinguunt, sed eorum primum solis Episcopis, & Presbyteris, alterum solis iis, qui ordinati sunt, λειτουργοὶ, Diaconi scilicet seu ministri, tribuunt, ex ejusd. Bas. & cæterorum testimonio.

Igitur principem esse rei sacræ, seu functionis ministrum, nullum, nisi sacramento ordinationis insignitum, majores nostri putaverunt: ac proinde, nec ullum, in Hierarchia, saltem perfectè collocandum, nisi qui eodem sacramento initiatus sit.

CAP. III.

Confirmatur præcedens assertio, aliis Rationibus.

IGitur Ratio est, quia, ut quis perfectè sit in Hierarchia, strictiori significatione, nemini vel earum rerum mediocriter perito, dubium est, quin ex officio publico & ministerio, debeat sacras aliquas functiones exercere; etenim Hierarchiam ita strictè sumptam nemo cogitat, nisi tanquam statum, ordinem, gradumque aliquem, qui sacer dicatur, propter sacrorum functionem publicam ipsi adnexam; atqui officium publicum sacrarum functionum nemini perfectè convenit nisi ordinato.

Igitur

Igitur nec ulli, nisi in ordine sacro constituto, perfectus in Hierarchia locus concedetur.

Probatur minor, I. Quia sacrarum functionum potestas, nemini in lege Mosaïca ordinariè concessa est nisi ordinatis, quorum gradibus Episcopi, Presbyteri, Diaconi, cæterique ministri succedunt: imò & naturæ veluti quodam ductu, quibuslibet, omnium ferè populorum consensu, inditum est, ut quos sacris præficiunt, eos consecratione quadam cæteris, sanctiores & augustiores reddant.

II. Quia sacræ omnes functiones, vel sunt ad Deum, cui nomine totius Plebis hostiæ, preces, sacrificia offeruntur; vel ad plebem, cui sacra traduntur, & explicantur. Utrúmque verò ordinationem requirit, quâ quis deligatur è populo, tanquam internuntius pro populo ad Deum, Dux populi & Doctor futurus, quâ segregetur pro populo apud Deum intercessurus, vicissimque Dei Oracula revelaturus, & ejusdem potestate sacris cæteros initiaturus: quem delectum ex divina institutione sæquitur destinatio ab Episcopis Dei vicariis, quorum est Dei nomine, quos Deo placituros putant, gratos habere, & ad opus divinum approbare, sanctificare, ac divino Charactere seu notâ dignitatis in Signire.

III. Ad

111. Ad hoc etiam opus est consecratione publicâ, nomine publico factâ, ut delecti ministri apud plebem sanctiores & augustiores fiant, utpote superiores cæteris, & dignitate quadam publicâ ornati, & sacro quodam Magisterio præditi, ad quem gradum inauguratione opus est; tum ut ipsi sanctiores sint, atque augustiores; tum ut majori venerationi sint apud populum, quatenus ipsis faciliùs Laïcorum colla subdantur; tum ut excitentur ipsi consecratione sua, ad sanctè pièque vivendum; tum denique, ut gratiâ divinitùs concessâ, ad eadem officia, multis difficultatibus obsita, valdéque ardua, juventur & confirmentur: talis autem consecratio, non est alia à Sacramento Ordinis: igitur ad perfectam Hierarchiam, opus est Sacramento Ordinis.

Confirmatur hæc ratio, innumeris PP. testimoniis, passim toto hoc Tract. inserta leguntur, quibus Ordinationis Sacramentum ad functiones sacras obeundas, necessarium esse constat, ex divina Christi institutione. Quibus addimus testimonia Vict. ad c. 3. Marc. docentis, *Presbyteros ad sacra ministeria ordinari.* Et Justinian. nov. 137. c. 1. *Episcopos, Presbyteros, Diaconos, & cæteros clericos, ad orandum pro populo* destinari. Ex iis enim concluditur, sacra officia, ac publica, rectè saltem & consentaneè, absque

alio disciplinæ genere institutum dicentem; quòd de Laïcali vita ad Pontificatum emersisset. Item Græci PP. passim secuti Dionys. libr. de Cæl. & Eccl. Hier. Clem. Rom. lib. 3. Constit. c. 10. sacra munia, τὰ ἱερατικὰ ἔργα, vocant, quasi sacerdotalia, eaque Episcopis, Presbyteris, ac Ministris, propria faciunt; innuentes sacrum ministerium cum sacerdotali confundi, & sacerdotalis Ordinis viris, sive in primo, sive in secundo, sive in tertio sacerdotio constitutis, convenire, quam sacerdotalis Ordinis acceptionem Dionys. c. 2. Eccl. Hier. Maxim. in Schol. ejusd. c. Opt. Milev. lib. 1. contr. Parm. & alii passim, sufficienter illustrant.

CAP. IV.

Ne quidem imperfectè quisquam in Hierarchia esse potest, cui non Sacramentum Ordinis debitum sit, cui non servatâ Ecclesiæ lege atque institutione sui officii, illicò sit conferendum.

ASsertio hujus cap. facilè ex probatione præc. deducitur Et quidem quòd ne quidem imperfectè sit aliquis in Hierarchia propriè dictâ, nisi vel ordinatus sit, vel esse debeat, patet: quia nemo po-

 test

test ne quidem imperfectè Hierarchiam propriè dictam cogitare, nisi tanquam sacrum Principatum, eam concipiat. Sacer autem non est absque ordine sacro, vel debito ad habendum ordinem sacrum: duobus enim modis dicitur sacer, 1. ratione principii. 2. ratione objecti: utróque modo dicatur, non tamen sacer dicetur, nisi vel adsit ordo sacer, vel adesse debeat.

Si dicatur sacer, ratione principii, res clara est: nam ideò sacer dicetur, quia Ordini sacro vel conjungitur, vel conjungi debet. Si ratione objecti, ex prædictis, res non minùs evidens est: Nam ad functiones sacras docuimus, & sacra publica ministeria neminem consecrari, nisi per ordinem sacrum: qui ergo eas exercet absque ordine, vel indebitam sibi functionem usurpat; vel ad tempus solùm concessam: ac proinde in principatu sacro nemo est, nisi qui vel ordine sacro initiatus est, vel esse debet.

Principatus quoque in Ecclesia nullus est, cui non debeatur sacer ordo, ut enim principatus dicatur, debet includere ordinariam Jurisdictionem, vel voluntariam, vel necessariam: neque sufficit, quòd officii alicujus publici executionem tribuat, quin etiam tribuat officium: Sicut nec in civili Resp. dicitur principatus, aut magi-

stratus,

ſtratus, niſi officium habeat, & poteſtatem ordinariam: atqui nulla juriſdictio ordinaria, ne quidem voluntaria, eſt in Eccleſia, cui non ordo debeatur: quibus enim Deus aliquorum actuum legitimorum exercendorum, & officium, & ordinariam poteſtatem dedit, quos aliis præfecit, eos voluit eſſe ordine ſacro ſublimiores, ſicut ſtatu & officio ſunt ſuperiores.

Multò magis verò iis, quibus ordinaria neceſſaria Juriſdictio convenit, ordo aliquis ſacer debitus eſt: nam Ordinis & Juriſdictionis ſanctiſſima connexio eſt, ita ut etiam ſi fortè ad horam, vel ad breve tempus, Juriſdictio ſeparetur ab ordine ſacro, cum eo tamen debeat, ſecundùm Chriſti inſtitutionem, quantò citiùs fieri poterit, eſſe conjuncta.

Confirmatur; nam ad Hierarchiam, aſcenſus fingi tantùm poteſt, vel ratione Chariſmatum, vel Ordinis, vel Juriſdictionis, teſtibus etiam modernis: atqui certiſſimum eſt, ratione Chariſmatum præcisè neminem eſſe in Hierarchia, quòd fortè latiùs, aliàs ſumus explicaturi: conſtat omnes, qui ſunt in Hierarchia Ordinis, verè ordinatos eſſe debere, & de ordine propriè dicto ſermonem eſſe, ubi de Hierarchia eſt mentio: ſupereſt ergo Juriſdictio, quæ vel ordinaria eſt, vel delegata: delegata autem non conſtituit hominem in

Hierarchia ex prædictis; ordinariæ debetur sacerdotium, vel saltem diaconatus; atque ita nemo in Hierarchia propriè esse potest, cui non debeatur sacerdotium, vel diaconatus.

Cap. V.

Imperfectus ei in Hierarchia locus est, cui expedita Ordinis potestas relinquitur, cum Jurisdictione scilicet saltem voluntaria; etsi per accidens desiit fortè necessaria, eaque ordinaria Jurisdictio.

LIquet similiter hæc assertio: etenim quis dubitet, non ordinatum aliquem, qui electus sit in Episcopum, v. g. aut Presbyterum curatum, aut Archi-Diaconum, eo ipso, sacri principatus esse aliquatenus participem? Quandoquidem Episcopus jam dici soleat, curatus, aut Archi-diaconus; jam Jurisdictionis officia, munia exerceat, ut constat ex toto tit. de elect. & electi potest. aliisque passim: jam subditos habere censeatur; eique ordo iste debitus sit, quem gradus exposcit, ad quem scilicet ab Ecclesia admissus est. Confirmans enim electionem alicujus in Episcopum, eo ipso concedit, ut Episcopus consecretur, cum dignitas

dignitas Episcopalis consecrationem includat: qui admittit aliquem ad curam animarum, eum Presbyterum; qui ad Archi-diaconatum, illum Diaconum ordinari permittet.

Igitur electi ad ejusmodi dignitates, aut alias, quibus sacer ordo annexus est, verè in Hierarchia, licèt nondum perfectè, propter defectum alicujus, quod ei debetur, locum tamen habere aliquem, dici debent.

Cap. VI.

Ignat. malè, auctor Hierarchiæ Ordinis, à Jurisdictione divulsæ, profertur, qui contrarium doceat.

QUidam, studio contentionis magis, quàm ductu Veritatis, nituntur, Hierarchiam Jurisdictionis, ut distinctam, ab Hierarchiis Ordinis, & Charismatum, adstruere. Adducunt PP. testimonia, ad Hierarchiam Ordinis, solitariè sumptam, probandum: Sed si benè expendantur, eam Jurisdictioni strictissimè alligatam, eandemque Jurisdictionis Hierarchiam esse, ostendunt. Citant ergò ign. verba, ex Epist. ad Smyrn. quæ mutila ex parte, restituimus: *Honora, fili mi, inquit scriptura, Deum & Regem. Ego autem dico, honora*

quidem Deum, ut omnium auctorem & Dominum: Episcopum autem, ut principem sacerdotum imaginem Dei referentem: Dei quidem propter principatum; Christi verò propter sacerdotium: & secundùm hunc oportet & Regem honorare. Neque enim Deo quisquam præstantior est, aut similis ei in rebus creatis: nec Episcopo, qui Deo consecratus est, pro totius mundi salute, quidquam majus in Ecclesia, &c. *Nam sacerdotium bona omnia transcendit*, &c.

Rectè quidem, in iis verbis agnoscunt recentiores, ordinem, sed non eum, quem ad actiones Monachatus dejiciunt, & privatæ vitæ functiones: sed ordinem sacerdotii, cujus fastigium tenet, ordo Episcopalis: Ordinem, inquam, qui in sacrificiis, pro totius mundi salute, offerendis, versatur sed in iisdem etiam agnoscunt Jurisdictionem, propter principatum, ratione cujus, Dei imaginem Episcopus refert, & Regi assimilatur. Quare si consentaneè concludere aliquid vellent, ordinem Episcopi, (& idem dicas de cæteris) ad illam Hierarchiam spectare, colligerent, quæ simul Ordinis Sacramento instructa & Jurisdictione, integrum, suisquè numeris absolutum, sacrum efficiunt principatum.

Etenim subdunt, *Ignat. expressiùs eo loco, Hierarchicos Ordines, dignitatemque describere, Epist. scilicet ad Trallian. ubi hæc habet: quid*

quid enim est Episcopus? nisi qui omni principatu, & potestate superior est, & cunctis dominatur, quantum qnidem homo dominari potest, factus pro virili sua, Dei imitator: quid autem ordo sacerdotum? nisi sacer cœtus, & consiliarii, atque assessores Episcopi: quid verò Diaconi? nisi virtutum Angelicarum imitatores, purum & immaculatum ministerium exhibentes, ut S. Stephanus, S. Iacobo, Timotheus & linus Paulo, & Clemens Petro.

Quid ex eâ sententiâ, vel à subtili Logico exspectares, nisi & Ordinis, & Jurisdictionis, mixtim hîc referri, functiones, ut pateat Hierarchiam Ecclesiasticam & Ordinis & Jurisdictionis esse, nec earum dotum unam, ab alia separandam, aut divellendas eas esse, quas Deus indivulsas esse voluit, & Ignat. conjunctim retulit? Concludunt insuper ita, *quæ dicta, licèt Iurisdictionem sapiant, ad Ordinem tamen melius videntur referenda, cum eximius iste principatus Episcopornm, in Ordinis ministerio positus sit, ipso Ign. interprete, Epist. ad Heron. Diac. Nihil absque Episcopo facias: ipsi enim sunt sacerdotes, tu autem minister sacerdotum. Illi baptizant, sacrificant, eligunt, manus imponunt, tu autem ipsis ministras. Hos autem Ministros & Diaconos, nonne Ordinis potius, quàm Iurisdictionis ministerium, postulat & excipit?*

Sed nonne & Ordinis & Jurisdictionis

 mini-

miniſtri, ſunt Diaconi? lege conſtit Apoſtolicas, ex quibus diſcemus, quæ Juriſdictionis eſſent, omnia, ferè ab Epiſcopis, per Diaconos, actitata olim fuiſſe, preces quaſvis ad Epiſcopum, per eos directas, reſponſa, relata, monita, juſſa Epiſcoporum, per Diaconos inſinuata: nonne & actus illi, quorum apud Ign. mentio eſt, & ad Juriſdictionem, & ad Ordinationem ſpectant? nam v.g. Baptiſmus & ordinatio, ut legitimè fiant, tam Ordinem, quàm Juriſdictionem requirunt; & electio ſolam Juriſdictionem, non actualem Ordinem requirit.

Concludere ergò debebant, Ign. Juriſdictionem ab ordine, & Ordinem à Juriſdictione ſeparare, minimè voluiſſe; duo hæc, ut ſibi invicem complicata, ad unius principatus Eccleſiaſtici & poteſtatis Epiſcopalis, ac ſacerdotalis complementum, neceſſariò requiſita, fuiſſe complexum.

Sed iterum divinum iſtum virum, Ign. nempe, unam Ordinis, non autem Juriſdictionis Hierarchiam, attigiſſe, ſe conficere putant; tum quòd perſonæ eædem, ab illo numerentur, quæ à Dionyſ. *Epiſcopus, Presbyteri, & Diaconi*; tum quòd eadem officia: Primum probant, nam, Epiſt. ad Smyrn. *Omnia*, inquit, *inter vos, bono ordine fiant in Chriſto: Laici Diaconis ſubditi ſint, Diaconi Presbyteris, Presbyteri Epiſco-*

Episcopis, Episcopi Christo, quemadmodum ipse Patri. Et Epist. ad Antiochens. *Saluto S. Presbyterorum collegium, saluto sacros Diaconos, & amabile mihi nomen: saluto subdiaconos, Lectores, Ostiarios laborantes, exorcistas confessores: saluto costodes sacrarum portarum, Diaconissas in Christo: saluto afflatas Christo virgines.*

Circa quem textum hæc commentantur, *fortassis, cantores Ign. appellare, eos, quos ætas posterior Psalmistas: qui tam in statu & ordine, non sunt, quàm in officio: quemadmodum neque confessores sacrum statum obtinent; sed quasi sanguine ipso dedicati, à Laicorum vulgo exempti, ad SS. Personas adjunguntur. Virginum alia ratio est, quas votiva castitas in statu perpetuo collocat.*

Alterum, quod eadem sint officia, apud Dionys. probarit, ex Epist. ad Smyrn. *Nemo absque Episcopo, quidquam eorum faciat, quæ ad Ecclesiam pertinent, non licèt absque Episcopo, neque Baptizare, neque offerre, neque sacrificare, neque agapem celebrare.* Item ex Epist. ad Ephes. *Omnes in gratiam nominatim congregamini, communiter, obedientes Episcopo, & Presbyteris, animo inseparabili, unum panem frangentes, qui est immortalitatis medicamentum; nemo erret, nisi quis sit intra altare, pane Dei privatur. Quorum verborum hunc sensum adstruit, ut in ipsa Ecclesia, uni Episcopo, & Presbyteris, fidei & orationis unita-*

unitate, communicare omnes debeant.

Quod confirmant, ex Epist. ad Trallian. *Qui intra altare est, mundus est: inde & Episcopo obedit, & Presbyteris, & Diaconis: qui verò foris est,* (hæreticus & schismaticus) *hic est, qui sine Episcopo, & Presbyteris, & Diaconis, quippiam facit: ejus inquinata est conscientia, & est infideli deterior.* Ipsum Diaconorum ministerium, non aliter, (pergunt) quàm per Eucharistiæ dispensationem explicat eodem loco, dicens, *oportet & Diaconis, Mysteriorum Christi Iesu, omni modo placere; nec enim cibornm, & potionum sunt Diaconi, sed Ecclesiæ Dei ministri.* Hæc ex Ignat. moderni, non satis fideliter.

CAP. VII.

Conclusio Præc. Cap.

SEd jam adverte lector, quam conclusionem ex Præc. eliciant: *Cùm,* inquiunt, *in personis Iurisdictio, neque in actione coërcitio, vel imperium appareat, nemini dubium esse debet, quin solum ordinem respexerit magnus Ignat.* Quid dicitis? nonne vobis videtur satis expressisse Jurisdictionem Ign. satis coërcitionem indicasse, satis imperium insinuasse, dum toties Episcopis Presbyteris, Diaconis, obediendum
præ-

præscripsit? nonne subditos legitis? eos verò Jurisdictionis correlativa esse, quis dubitat? obedientiæ mentionem, apud Ign. frequentem inspicitis: at Jurisdictioni & imperio respondet, *parendi atque obediendi debitum:* exclusionem à sacris, inobedienti Episcopo, Presbyteris, & Diaconis inflictam, videtis: sed ea maxima, gravissima & ultima, Ecclesiasticæ Jurisdictionis pœna, Can. *Corripiantur*, 24. q. 3. c. sacro de sent. excomm. & aliis passim.

Electionis, & ordinationis ministrationum, ac Baptismi solemnis, apud Ign. mentionem attenditis: Negatisne esse functionem Jurisdictionis, vel imperii majoris esse, jus constituendi Magistratus, Rectores, DD? Itemque cooptandi solemni ritu, & auctoritate propria, aliquem, in societatem aliquam? seu corporis cujuslibet, ac communitatis, tam civilis, quàm Ecclesiasticæ; tam sacræ, quàm prophanæ juribus donandi? quorum primûm per electionem, atque ordinationem, alterûm per baptismum solemnem, faciunt Episcopi, vel Ecclesiastici Ministri, quibus Episcoporum vice conceditur.

Quid ergo, ex iis Ign. locis, Jurisdictionem, ab ordinis consortiò excludunt, quibus arctissimè connexam, ostendit Ignatius? si fatentur *obedientiæ* nomine Juris-

dictionem sufficienter innui, insulsissima est argumentatio: non enim solùm non inferunt quod intendunt, sed contrarium inferre debent ei, quod intendunt. Si eodem nomine negant, Jurisdictionem Ecclesiæ, sufficienter innui, videant, ne exarment Ecclesiam, potissimis suis telis, quibus Hæreticos, politicosque, Jurisdictionem ei adimentes, confodit: quibus enim potissimùm armis, pugnat Ecclesia, pro Jurisdictione suâ tuendâ, nisi quia dixit Apost. *obedite præpositis vestris, & subjacete eis, ipsi enim pervigilant, quasi rationem, pro animabus vestris reddituri*, ad Hebr. 13. &, *si quis non obedit verbo nostro*, ad Thess. 3. nisi quia & scriptura S. & PP. plebi fideli, Pastoribus ab Ecclesia constitutis, parendum obediendúmque præscribunt.

Ignat. ajunt, Episcopos, Presbyteros, Diaconos, nominasse, colligunt exinde, Jurisdictionis Hierarchiam, non texuisse; contrarium colligere debuerant. I. Enim, Jurisdictionis, isti Ordines sunt capaces, ipsis, solisque, Ecclesiastica debetur Jurisdictio. II. Vel ipsorum nomina, Jurisdictionem sonant: Episcopi siquidem *speculatores* dicuntur, & super-intendentes propter Jurisdictionem, eminentiam in omnes, & regendi sollicitudinem: Presbyteri quasi *seniores* dicuntur, & senatores;

con-

consiliarii scilicet, assessores & coadjutores Episcoporum, quales in sua ordinatione memorantur, & ab ipso Ign. Epist. ad Trallian. disertè asseruntur; cui Greg. Naz. Orat. 23. Cypr. de singul. Cleric. Ambr. in c. 5. prior. ad Timoth. Themist. Orat. 13. adstipulantur.

Diaconi tandem, superiorum ordinum ministri dicuntur, sed in populum Jurisdictionem exercentes potentissimam: quippe, *imitatores Angelicarum virtutum*. & ita in *Episcoporum* nomine, Principalissimam, in *Presbyterorum* voce, consultissimam, in *Diaconorum* appellatione, efficacissimam Jurisdictionem, intelligis. Desinite ergo ita ratiocinari, ut quia Episcopi, Presbyteri, Diaconi, ab Ignat. nominantur, Jurisdictionis mentionem nullam, eum facere, dicatis; quinimò, quia eorum mentionem facit, Jurisdictionem quoque cum ordine comprehendit.

Cap. VIII.

Dionys. quoque ordinem cum Jurisdictione conjunxisse, in explicanda Hierarchia.

SEd inquiunt, Dionys. consentit Ignatius, eosdemque nominat. Quid tum? ad

ad tribunal ipsius Dionys. me sisto, judicem ipsum non recuso: superiùs enim toties demonstratum est, Jurisdictionis etiam mentionem, Dionys. fecisse; Episcopisque, Presbyteris, ac Diaconis, ac generaliter omnibus, qui in Hierarchia, strictiori significatione sumpta, consisterent, Jurisdictionem tribuisse, ut eo judice, lite eos cadere, oporteat.

Sed quoniam eum solùm, functionum Ordinis, mentionem fecisse, gloriantur, quas, fateor ipsum diligentiùs explicasse; ipsarúmque mysteria, ut par erat, exposuisse: Jurisdictionis tamen necessariæ, eum etiam mentionem fecisse, vel ex iis, quæ citavimus, vel ex istis, quæ subdimus, discere potuerant. An non Episcopos passim ἡγεμόνας, vocat, & ἱεράρχας, quæ nomina Jurisdictionem haud dubiè sonant? An non c. 5. Eccl. Hier. sacerdotem, non acceptâ ab Episcopo licentiâ, nihil aggredi, nihil tentare præcipit, quæ Jurisdictionis Pontificiæ, Prærogativa est, non ordinis.

An non eod cap. & aliis, de immundorum à sacris exclusione, & expiatione pœnitentium, meminit, qui Jurisdictionis necessariæ potissimi sunt effectus? Annon sponsionis baptizandi, mentionem facit, c. 2. p. 1. quâ se scilicet obstringit ejus decretis, ac voluntati perfectè obtemperare? eáne insufficientia videntur, ad firmandum

dum sacrum Episcopi imperium? An non eod. cap. p. 3. Baptizatus quivis, decretis, legibusque Episcopi, devinctus & obligatus esse dicitur? Nónne hæc Episcopalis Jurisdictionis vestigia sunt, ac monimenta?

Hæc omnia, aliáque plura, reperire poterunt, quæ Episcopalem Jurisdictionem, toto hoc opere, non omisisse, nec reticuisse Dionys. persuadere poterant, nisi obfirmato adversus veritatem tam apertam animo ad scribendum sese accinxissent.

Sed unum est, quod pertinaciam eorum frangere fortè queat, quòd definiens Dion. Hierarchiam istam, de qua ipse ageret Jurisdictionis etiam strictissimè sumptæ, non fuisse illam, expertem, significet. Quid enim, quæso, Jurisdictio strictissimè sumpta, nisi *potestas de publico introducta, cum Iurisdicendi, & æquitatis statuendæ necessitate?* ut notant Alciat. ad fin. c. 24. lib. disp. 2. Gloss. & ibi Barthol. in l. 1. ff. *de Jurisdict. omnium Iudic.* Gloss. in Authent. *de defens. civit.* §. *jurisjur.* & alii passim.

Atqui Jurisdictionem ita sumptam, Hierarchiæ suæ, tribuit Dionys. c. 3. Hier. Eccles. in Theoria, *Est enim Divina Hierarchia, justitiæ plena, ac unicuique pro dignitate, salubriter consentaneam tribuit, rerum divinarum communionem, sanctéque pro modo & captu, secundùm tempus concedit.*

Igitur

Igitur propriam Jurisdictionem Dionys. isti Hierarchiæ, quam tractat, attribuit.

Cap. IX.

De Ignat. mente iterum disputatur, & recentiorum periculosa expositio, refellitur.

CONsentiens itaque Dionys. Ignatius, Jurisdictionem similiter, veris Hierarchiæ membris adscribit, ut patet ex variis testimoniis cit. Quibus, Episcopis, Presbyteris, & Diaconis, quos solos in suam Hierarchiam transcribit, obediendum esse, præcipit; quod utique Epist. ad Antiochen. consequenti serie, post salutatos *Presbyteros*, & *Diaconos*, quos à cæteris separat, *sub-Diaconos*, *Lectores*, *Cantores*, *Ostiarios*, *Laborantes*, *Exorcistas*, *Confessores*, nominat; eisque postea *Diaconissas*, & *Sacratas Deo Virgines*, adjungit; noli tibi fingere, Lector, perfectam in iis verbis haberi Hierarchiæ enumerationem.

I. Enim sibi ipsi esset contrarius, dum alibi solos Episcopos, Presbyteros & Diaconos nominat. II. Quia, quibus locis, solos Episcopos, Presbyteros, & Diaconos memorat, manifestè se de Ecclesiæ principibus, & primoribus agere, ostendit, iis obedien-

obediendum docens: at loco isto ad Antioch. de Hierarchia se agere, nullatenus significat; quinimò diversorum Ordinum, vel conditionum homines salutandos, suo nomine duntaxat præscribit, quæ res alienissima est ab Hierarchiæ assignatione. III. Inter eos numerat *Confessores*, quos nemo dixerit, ad Hierarchiam ordinis spectare, nec, testibus ipsis recentioribus, in eam inseri possent, *quod neque sacrum statum obtineant*. Imo nec *Psalmistæ*, seu cantores ipsi, videntur in eam coaptandi, si benè verba eorum intelligantur, quibus, eos admitti, *tam in statu & ordine non posse*, *quàm officio*, afferunt.

IV. Imprudenter proindè, & sine fundamento, contra omnium sensum, quod Confessoribus, quod Psalmistis denegant, virginibus attribuunt; quasi virginum alia ratio sit, *quas votiva castitas, in statu perpetuo collocat*. Unde non est probabile, Ignat. contrariam habuisse sententiam, ei, quàm disertè constit. Apost. produnt, lib. 8. sicut enim istius libri, c. 23. Confessorem, quantumvis magno honore dignus habeatur, non ordinari asserit, ità nec virgines, quas proindè falsò, Ignat. inter ordinatos; in Hierarchia ordinis, reposuisse, contendunt moderni. V. Inaniter etiam id astruunt, ex eo, quod post ordinatos, eorum fiat mentio; quasi non etiam, merè

merè Laïcorum mentio, fieri non potuerit post clericos: cùm ipsi confessorum factam fuisse, fateantur, quos Laïcorum numero non eximunt: officia verò, & functiones, Ignat. non ordinis solùm, verùm etiam Jurisdictionis protulisse, ex aliis locis probare, non est opus.

Quòd si pergant novitii isti Scholastici, ea, quæ de obedientiâ Episcopis, Presbyteris, & Diaconis, exhibendâ, à populo, dicta sunt à PP. ita interpretari, ut de unitate, & communione populorum, cum eorum graduum viris, in unitate fidei, & orationis, solùm intelligantur; & in ea tantùm communione, Ecclesiæ unitatem constituisse, caveant, ne in suspicionem Calvinianæ hæreseos veniant, à cujus auctoribus, istam unitatis Ecclesiæ explicationem mutuati sunt; & quibuscum, Ecclesiæ unitatem, in sola fide, & oratione communionis, non autem, in sub-ordinatione populorum, tanquam verè subditorum Pastoribus suis, veram Jurisdictionem habentibus collocare reformident.

Augent certè hanc suspicionem, quæ ipsi, in diminutionem potestatis Episcopalis, & inficiationem popularis obedientiæ, subdunt, in Resp. ad object. ex sententia Ign. Epist. ad Philadelph. decerpta: objiciunt enim sibi, eandem, ex Ign. in Ecclesia, subjectionem requiri, cum eâ, quam in pro-

prophana politia, videmus, dicente scilicet Ign. *Principes pareant Cæsari, milites principibus, Diaconi, & reliquus clerus, simul cum omni populo, & militibus, & principibus, & Cæsare, pareant Episcopo: Episcopus Christo, sicut Christus Patri, & ita unitas servabitur.*

Constat verò propriè dictâ Jurisdictione, Cæsarem principibus, principes militibus imperare: Ergo eandem Jurisdictionem, in Episcopo, & Presbyteris, desiderare videtur Ignat. Resp. *Comparationem in illa specie subjectionis, non fieri, sed tantùm in genere, ut Ecclesiastici ritus, non minùs pacatè, Relligiosèque tractentur, quàm externa negotia.*

Quid est, quod te adeò vexas, Philosopho Scholastice, ut Jurisdictionem Episcopis abneges? An quia hanc putas, Episcopis deesse? Hæreticus es, si hoc sentis. An quia adesse quidem credis, sed non ab Ignat. memoratam fuisse: sed quibus velles, clarioribus verbis, Ignat. uti potuisset, si explicare eam voluisset: Parendum Episcopis, Presbyteris, Diaconis, prædicat, ut milites Imperatori, ut subditi principibus, ut Episcopi Christo, ut Christus homo Patri?

Majoremne aliquam, aut strictiorem subjectionem assignare potuit? cur ergo, nec iis verbis contentus es: sed solùm expressam

pressam dicis ab Ignat. *pacis*, *unitatis*, & *tranquillitatis* commendationem? quasi verò pax & tranquillitas, in humanis rebus, absque imperio haberi, vel unitas Ecclesiæ, absque subjectione populorum suis pastoribus, foveri posset. Hanc strictam subjectionem, si negas, suspicionem præbes æquissimam, quòd nostris novatoribus faveas; si non negas, imperitum te argumentatorem exhibes, qui iis verbis, quæ imperium, & Jurisdictionem involvunt, Hierarchiam Ordinis, expertem omnis Jurisdictionis, elicis.

Cap. X.

Ignat. Epist. ad Heron. Diacon. adversus Neotericos.

UT autem te, Doctor Neoterice, efficacius convincam, quandoquidem ex una particula Epist. 13. Ignat. ad Heron. quâ Diaconum istum, in Altaris solùm ministerio deservientem, nobis ab Ignat. exhibitum, contendis, ut sicut Stephanus Jacobo, & Presbyteris ministrabat, ita Episcopo, & Presbyteris duntaxat, in altari eum ministrare debuisse, inferas, ex Ign. testimonio: ego è contra, & infirmam omninò, & imbecillem tuam probationem ostendo, quia nec *ministerii* nomen, ad solum

ſolum Altaris miniſterium reſtringere oportet: conſtat enim Stephanum, & in Dominici verbi prædicatione, & in aliis, Hieroſolymis miniſtraſſe: & falſam aſſertionem tuam, ac mutilatum à te Ignat. teſtimonium proferri, oſtendo.

Etenim alia utique tota Epiſt. Diaconorum officia, deſcribit, quæ imperium aliquod in plebem, oſtendunt, ut quòd aliis, leges Dei interpretari jubeatur; quòd contra traditionem docentes, pro lupis habere, moneatur; quòd viduam honorare; pupillis patrocinari; omnes ad Synaxim nominatim inquirere; ſine Epiſcopo nihil facere; ſorores fratreſque hortari; virgines ſervare, ut pretioſa Chriſti monilia; pauperes non negligere, depoſitum cuſtodire præcipiatur: quòd & Eccleſiam Antiochenam ei commendet.

Hæc omnia diverſa ſunt, à miniſterio Altaris, & Juriſdictionis, à Diaconis participatæ, inſignia teſtimonia ſunt: Igitur falſum eſt, Diaconorum officia, Eccleſiâ & altari, ab Ignat. circumſcribi.

Quod autem de Juriſdictione fori exterioris, addis, & adverſum fideles, fruſtra à te factum, implicandæ quæſtionis gratiâ: non enim hîc agitur, de ſola Juriſdictione fori exterioris, in quo ex formula diſceptari oporteat, liteſque agitari: non de foro, in quo, adverſus aliquem pronuntiari, neceſ-
ſum

sum sit, eumque lite repellere: simplicior ut plurimùm fuit, Jurisdictionis Ecclesiasticæ formula, prioribus iisce sæculis.

Contendo, itaque, non solùm Jurisdictionem voluntariam, quæ ad Hierarchiam imperfectam sufficit, & necessariam, quæ necessitatem, obtemperandi inducit, Ignat agnitam, & ab Ignat. expressam, etiam in Diaconis, tanquam ordini Diaconorum, tunc temporis, vel adnexam, vel connaturalem: ac proindè non solum insufficienter, verùm falsò, Ignat. auctorem Hierarchiæ Ordinis, sejunctæ ab omni Jurisdictione proferri.

De Tridentinorum PP. sententia, jam non disputo, superiùs enim satis à nobis discussa, & examinata est: sufficienterque demonstratum, nec ordinem sine Jurisdictione, nec Jurisdictionem sine ordine Tridentinis PP. ad perfectam Hierarchiam, sufficere visa; utráque desiderari, nec sine gratiarum divinarum consortio.

CAP.

CAP. XI.

Utrum electi Pontifices, non ordinati, imperfectè sint in Hierarchia collocandi.

EX quibus omnibus patet, quàm frivolæ sint objectiones eorum, qui Ordinis Hierarchiam, ab Hierarchia Jurisdictionis distinctam, non unam, & eandem Hierarchiam, duabus istis dotibus instructam, probare conantur; quas omnes, hîc non retexo, utpote quæ tam ex iis, quæ dixim. quam quæ sparsim, toto hoc opere dicemus, nullo negotio difflari possint. Levis tantùm mora nobis, in ea sola object. expungenda, terenda est, quo nos summo Pontifici, & Episcopis, contumeliosos esse, probare quis contenderet; quòd eos, si electi tantùm fuerint, nondum ordinati, imperfectè tantùm, de Hierarchia esse, docuimus.

Ubi imprimis desidero, in tali homine modestiam, quòd exinde nos, tanquam contumeliosos, Episcopis non consecratis, audacter incusare vellet, quia Pontificem, vel Episcopum electum, nondum perfectè de Hierarchia Ecclesiæ, ex ordine & Jurisctione constanti, esse, docuimus: quòd

quòd ad Theologiam, & DD. provocet, utrum hoc admitti possit: quasi non Theologia id admittat quod canones, quod usitata in Ecclesiâ loquendi forma, quod ratio manifesta persuadent. Si enim canones consulis, nondum Pontifex, vel Episcopus dici debet, qui nondum Episcopus consecratus est, quamvis electus; imò etiam confirmatus fuerit: Nondum, inquam, dicitur Pontifex, vel Episcopus, tantùm abest, ut perfectè dicatur Pontifex, vel perfectè Episcopus, aut perfectum in Hierarchia, tanquam Pontifex aut Episcopus, locum tenere, asseratur.

Hæc qui ignorat, consulat plurimas Romanorum PP. Epistolas, quæ si Episcopo, nondum consecrato, scriptæ sint, nunquam ad Episcopum inscribuntur, sed simpliciter electo diriguntur. Legat & varios passim canones, præsertimque toto tit. *de elect. & electi pot.* In quibus eadem ratio loquendi servatur. Notet etiam & cap. *Tua nup. de iis, quæ fiunt à Prælat. sine consensu capit.* Cujus statim initio, electus antistes, Episcopo opponitur, & tanquam distinctum membrum, scribitur. Observet etiam id adeò pro constanti haberi, ut Glossa in Clement. I. *de pœnis*, verbo, *ut quemvis Pontific.* ausa fuerit tueri constitutionem, pœnas inferentem iis, qui Episcopis injurii sunt, offendentes *electos*,

nondum

nondum consecratos, qui Pontifices, id est, Episcopi non sunt, non videri includere.

Quòd si quis etiam speciatim circa summum Pontificem, aliqua quærat, quibus hanc sentiendi rationem, & loquendi morem istum, perspectum habeat, legat recitatam à Greg. Turon. Rom. Gregorii ad summum Pontificatum, tam electionem, quàm ordinationem, descriptam, lib. 10. Hist. c. 1. electionem quidem, iis verbis, *Gregorium Diaconum plebs omnis elegit*, ordinationem verò istis, *majoribus data perceptione, ipsum jussit institui.* Item, *ad Pontificalis gratiæ officium, consecratus Papa, urbi datus est*, quasi tunc primùm perfectè instituatur, & Pontifex detur, cùm demum consecretur.

Eandem phrasim olim observatam referre pigeret, cùm passim occurrere possit: sed prætermittere non possum, eximiam summorum Pontificum, circa hæc tempora, modestiam, quos, notat Baron. tom. 8. ad ann. 690. electos Pontifices, antequam consecrarentur, neque solos Ecclesiam gubernasse, neque tanquam omnium primos, se gessisse, sed Archi-Presbyterum, post hunc electum, tum primicerium, quarto loco consiliarium: quod utique probat, ex Epist. Cleri Rom. ad Scotos, apud Bed. lib. 2. Hist. Angli. c. 19. in qua, hoc ordine subscribunt. Hilar. Archi-

 Pres-

Presbyter, Joann. Diaconus electus, Joann. Primicerius, & Joann. Consiliarius.

Neque desunt rationes, ob quas asseri debeat, Episcopus, nondum Consecratus, nondum plenè ac perfectè esse Episcopus. I. Quia in Consecratione, electo crimina iterum objici possunt, quæ eum ab ordinatione repellant, ut constat ex c. *illud*, dist. 23. & aliis passim; ex Justinian. Novell. 63. p. 1. §. *si quis*, & 123. c. 14. & ex formula, in ordinationibus observari solita, contestandi coram populo, ut si quis intercedere voluerit ordinationi, eâ animi moderatione, & cautelâ, quâ decet, id faciat, ex Cypr. Epist. 68. ad Cler. & Pleb. in Hispan. consist. Orig. Hom. 6. in Levit. c. 8. Euseb. lib. 6. c. 55. & p. 1. c. 2. a. 2. §. 4. Oper. Hall. de S. Elect.

Altera quia juxta doctrinam Innoc. III. c. *licèt de Transl. Episc.* Illud *spirituale fœdus conjugii, quod inter Episcopum & Ecclesiam, intercedit, in electione initiatum, ratum in confirmatione, & in consecratione intelligitur confirmatum.* III. Quia nec ipsa Jurisdictio in variis actibus, liberè sese explicat, nisi ordinationi conjungatur: imò & judicandi, ac deponendi clericos officium, nemini connaturale est, nisi cui ordinandi potestas est connaturalis: quippe cùm ejusdem sit destituere, cujus est instituere, ejusdemque judicare, cujus est ordinare, ut ex

ex PP. ſententiis manifeſtè patet. IV. Quia Epiſcopus non eſt alius, à ſummo ſacerdote, ex communi PP. loquendi more: At ſummus ſacerdos, quâ fronte perfectè dici poteſt, qui ſacerdos ordinatus non fuerit?

Itaque cùm ex iis omnibus, liquidò conſtet, nec quemquam perfectè Epiſcopum, aut Hierarcham, nec Pontificem, ſeu Hierarcharum Hierarcham, perfectè conſtitutum, dictum olim fuiſſe, cui deeſſet conſecratio, ad confirmationem electionis, ad amplitudinem majorem Juriſdictionis, ad connaturalem agendi modum, ad ſanctiorem & auguſtiorem electi majeſtatem, ad vigorem ſacerdotalem, & facilitatem operandi, ex gratia provenientem. Quis adeò ineptus erit, ut contumelioſam Epiſcopis, hanc formulam loquendi probet, quod Epiſcopi electi, nondum conſecrati, negentur perfectè in Hierarchia locum tenere, quibus nempe perfectio aliqua debita deeſt, ad conſummationem poteſtatis, ad cumulum dignitatis, ad denominationem omnimodam ſui ordinis?

Cap. XII.

Continuatio Præced. Cap.

SCrupulosè ſcilicet moderni, imperfectè de Hierarchia, aut ſummum Pontificem, aut Epiſcopum quemlibet, nondum conſecratum, dicere reformidant, quia nunquam putant, caput *incompletè* dici poſſe de corpore; cùm tamen nunquam niſi incompletè dici poſſit, ſi videlicet integritas ſpectetur corporis, quæ nunquam in ſolo capite conſiſtit, vel eâ ſolâ parte completur. Sed præterea pars aliqua, imperfectè & incompletè, quantum ex ſe eſt, de corpore eſſe dicitur, quando perfectum & integrum exiſtendi in corpore modum, nondum eſt aſſecuta.

Ex prædictis autem conſtat, eum, qui nondum eſt conſecratus Epiſcopus, nondum perfectè, Eccleſiæ ſuæ caput, conſtitutum dici, nondum Eccleſiæ ſuæ perfectè ſponſum eſſe; & ideo Eccleſiam, aliquâ ſaltem ratione, dici manere viduatam, donec conſecratum habeat antiſtitem, ut colligitur ex Conc. Chalced. c. 25 Worm. c. 76. Pelagii Pontif. c. *quoniam*, d. 100. aliiſque; & explicat Innoc. III. c. *inter corpor. de tranſl.* ac proinde quis neget, etiam hoc ſenſu, Epiſcopum electum ac confirmatum, ſi conſecratus nondum

nondum fuerit, incompletè caput esse dicendum, quòd rationem capitis, plenam, omnique suâ vi ac potestate instructam, nondum habeat, habiturum utique cumulatiùs, cùm electioni ac confirmationi, consecratio accedet.

Quantò periculosiùs in ea re loquuntur, novitii auctores, dum Antistitem, ac ipsum summum Pontificem, in Hierarchia Jurisdictionis constituunt, & ab Hierarchia Ordinis, in qua locum habeant monachi & monachæ removent: scilicet, monachis, etiam fœminis, in pluribus Hierarchiis locus erit, quàm summo Pontifici electo, nondum consecrato: scilicet, propter debitum (ut falsò credunt) sacerdotium, fratri alicui, ex mendicantibus, in Hierarchia Ordinis, non infimus locus tribueretur, à qua electus Episcopus, vel ipse etiam summus Pontifex, cui haud dubiè sacerdotium, ac summum sacerdotium debetur, exscindi debebit, *nisi propter clericalem tonsuram, & habitum*, ut ipsi loquuntur.

Quasi verò, non contumeliosum sit, caput pedum loco, cum simplicibus clericis collocari. Scilicet licebit Hierarchiam Ordinis, non habentem Hierarcham, constituere, tunc scilicet, cùm continget, Ecclesiam aliquam, Episcopo non consecrato, viduatam reperiri: denique honorificentius erit, summum Pontificem, vel

electum Episcopum, nondum consecratos, ab aliqua Hierarchia excludi, vel ad infimum locum dejici, quàm imperfectè, in totali Ecclesiastica, constitui. Apage has nænias, quas solidè refutant, duo illi, intrepidi Hierarchiæ Vindices, Petr. Aurel. & Franc. Hall. in suis respectivè commentariis, aliique.

QUÆSTIO V.

De Divisione Hierarchiæ, ratione Ordinis, in Episcopos, Presbyteros, & Ministros.

CAPUT I.

Episcopalem, Presbyteralem, & Diaconalem, veros ordines Hierarchicos esse.

AUctoritatibus PP. id generatim probatur. Trident. Conc. Sess. 18. de Sacram. Ord. Can. 6. post Dionys. lib. de Eccl. Hier. Maxim. Scholiis in Dionys. Antioch. Monach. Lauræ sabbæ in Palest. Hom. 122. Theophil. in c. 19. Luc. & alios passim, tres ordines

nes Hierarchicos, Episcoporum, Presbyterorum, & Diaconorum, statuit: nam per *ministros*, quos ibi Episcopis & Presbyteris conjungit, non dubium est, quin saltem Diaconos intelligat, quos Dionys. nonnunquam simpliciter λειτεργὸις, seu *ministros*; aliquando λειτεργὸις ἐκκριτοῖς, *selectos ministros* vocat.

Pluribus id supra testimoniis PP. confirmavimus, quibus nempe Principes, Duces, Patres, Dominationes, hos tres ordines dictos, & prioribus Ecclesiæ sæculis existimatos, tutati sumus.

Fusiùs id jam probaturi sumus, 1. variis PP. auctoritatibus, quibus Episcopos, Presbyteros, & Diaconos, Ecclesiasticæ gubernationi præfectos, ac proinde, Ordines Hierarchicos, Jurisdictionis coërcitivæ, ex suo statu atque ordine capaces, comprobamus. Taceo Dionys. ejusque sequaces, quorum supra varia testimonia, pro ista Hierarchiæ distributione, in istos ordines, retulimus. Constitutiones Apost. Clem. passim, tres istos ordines, ut Jurisdictionem & auctoritatem habentes, numerant, præsertim lib. 7. c. 32. & lib. 8. c. 45. itemque lib. 2. c. 16. 17. 18. 25. 26. 28. & aliis passim, quibus scilicet locis, dum referuntur Ordines, quorum auctoritate populus continetur, quibus laïci obtemperare, quorum prudentiâ regi debent, eorum

tantùm trium Ordinum fit mentio. cap. quoque 30. Episcopum Deum, Diaconos ut Dei Prophetas honorandos, scribunt.

Canones quoque Apostolorum, quæ spectant ad Ecclesiæ regimen passim Episcopis, Presbyteris, Diaconis tribuunt, quos solos in Ecclesiæ regimine nominant: reliquos autem clericos, ubi de disciplina agitur, memorant: Sed quidam ex ipsis id expressiùs significant; ex eis 35. seu 32. apertiùs, Episcopos, Presbyteros & Diaconos, curam populi suspicere posse, & ordinariam Ecclesiæ Jurisdictionem ostendit iis verbis, *Si quis delectus Episcopus, Officium publicum, curamque populi suæ fidei commissam, non acciperit, hunc excommunicatione puniri, donec susceperit, eodem quoque modo, & Presbyter & Diaconus.* Supponit enim iste canon, etiam Presbyteros & Diaconos curam populi suscipere, eisque committi alicujus loci fideles solere, ad quem scilicet locum regendum qui post ordinationem suam pergere negligerent, punirentur.

Ostendit & can. 38. apud Zonar. quo scilicet solis Presbyteris, & Diaconis vetatur, non autem cæteris clericis, ne quid novi, circa Ecclesiæ disciplinam, inconsulto Episcopo moliantur: eò quòd nempe solis ipsis disciplinam procurare Episcopi auctoritate, per singulas regiones conveniret:

niret: quare hunc Canon. interpretatus Zonar. *Presbyteris & Diaconis, qui sub Episcopis, per vicos seu Regiones dant operam sacris*, hoc Can. vetitum dicit, ne à seipsis aliquid moliantur, v.g. ne mulctent aliquem; ne ab Ecclesia repellant, sententiamque ab Episcopo latam aut laxent, aut imminuant, aut intendant: Pontificalis enim ista potestatis hæc esse, quam nisi de gratia, & per indigentiam acceperint ab Episcopo, tale quid non eis esse permissum.

Quibus conformia habet Balsam. in can. eundem, sed num. 39. apud ipsum. Quæ quidem ostendunt, tam Presbyteros quàm Diaconos aliquos in vicis fuisse, quibus ita gubernatio populi credita erat, ut tamen majora negotia, sine Episcopi sententia exequi non possent. Demonstrat & Can. 44. aliàs 45. qui Episcopum, Presbyterum, vel Diaconum, cum hæreticis, vel solùm comprecantes, segregatione punit: *Sin autem eis tanquam clericis aliquid operari permiserit*, depositione. Ostendit enim hic Can. non solùm Episcopum, sed & Presbyterum, quin etiam Diaconum clericalia officia exercendi, tanquam Hierarchicam habentes auctoritatem, quibusdam aliis potestatem facere potuisse.

Qui Canones rectè consistunt cum

Can. 58 ubi Episcopi tantùm & Presbyteri mentio, quorum uterque punitur, si nullam cleri, vel populi curam gerat, neque doceat pietatem ac religionem: sermo enim ibi est de clero, & populo civitatis, qui nonnisi ab Episcopis, & Presbyteris civitatensibus, non à Diaconis edoceri solebant, non de vicaneis Ecclesiis, quæ aliquando Diaconis etiam administrandæ tradebantur, ut mox confirmabimus. Itaque patet ex Canonibus Apostolorum, tam Episcopis, quàm Presbyteris & Diaconis, animarum curam committi solitam: ac proinde eos ordines Hierarchicos esse, quibus nempe Jurisdictio, & principatus sacer convenire possit.

Idem Constit. Apost. Auctor. qui dicitur Clemens, Epistolis ejus nomine inscriptis, quæ à Ruffino Latinitate donatæ, non possunt non habere maximam ab antiquitate commendationem: iis, inquam, Epistolis, tres istos Ordines Hierarchicos commendat, nam Epist. I. Ecclesiam navi comparat, *Cujus Dominus sit omnipotens Deus, gubernator verò Christus. Tum deinde Proretæ officium Episcopus impleat, Presbyteri nautarum, Diaconi dispensatorum locum teneant.* Epist. verò 3. tres istos ordines Episcoporum, Presbyterorum & Diaconorum, populorum gubernationi, & directioni præfectos, memorat, dum ait,

Audire

Audire Episcopum attentiùs oportet, & ab ipso suscipere doctrinam fidei: monita autem vitæ à Presbyteris inquirere; à Diaconis verò monita disciplinæ. Ignatius Antioch. discipulus S. Joan. Christianos pluribus Epist. rogat, ut eorum Ordinum viris, tanquam Ductoribus & Rectoribus suis pareant. Epist. quidem ad Trallian. hanc Ordinationem præclarè demonstrat; nam de Episc. primùm hæc habet, *Episcopo subjecti estote velut Domino, ipse enim vigilat pro animabus vestris, quasi rationem Deo redditurus.* Et paulò post, *Necesse itaque est, quicquid facitis, ut sine Episcopo nihil tentetis.* De Presbyteris & Diaconis statim subdit: *Sed & Presbyteris subjecti estote, ut Christi Apostolis, qui spes vestra est, hoc autem pacto viventes, in eo inveniemur. Oportet & Diaconis ministeriorum Christi ministris, per omnia placere, nec enim ciborum & potuum ministri sunt, sed Ecclesiæ Dei administratores: ipsi itaque tales sunt: At vos reveremini illos, ut Christum Iesum, cujus vicarii sunt.*

Eadem etiam Epist. prærogativas singulares principatus Episcopalis, Presbyteralis, & Diaconalis, explicat iis verbis, *Qui verò foris est, hic is est, qui sine Episcopo, Sacerdote & Diacono quippiam agit, & ejusmodi inquinatam habet conscientiam, & infideli deterior est. Quid enim aliud est Episcopus, quàm is, qui omni principatu & potestate*

ſuperior eſt, & quoad homini licet, pro viribus imitator Chriſti Dei factus? Quid verò Diaconi, quàm imitatores Angelicarum virtutum, quæ primum & inculpatum miniſterium illi exhibent, ut S. Stephanus, B. Iacobo; Timotheus & Linus Paulo; Anacletus & Clemens Petro? Qui igitur iis non obedit, ſine Deo prorſus, & impius eſt, & Chriſtum contemnit, & conſtitutionem ejus imminuit.

Quibus verbis, quod inter legendum aliquos PP. & Concilia, obſervari ſingulis ferè paginis poteſt, hoc expreſſiùs nobis explicat S. Ignat. nimirum cùm omnis principatus, ritè ac ſapienter ordinatus, tribus præſertim conſtare debeat, auctoritate nimirum ad imperandum; prudentiâ ad judicandum ac deliberandum; virtute & diligentiâ ad exequendum: Triplicem in Eccleſia Ordinem principantem, à Chriſto conſtitutum fuiſſe, Epiſcoporum, quorum auctoritas & principatus, omni poteſtate ſuperior eſt; Presbyterorum, qui prudentiâ conſpicui, Epiſcopis tanquam conſilarii & ſenatores aſſident; Diaconorum, qui induſtriâ, fortitudine, & celeritate præditi, quæ ab Epiſcopis ſancta, à Presbyteris deliberata fuerint, perficiunt, eaque executioni mandari procurant.

Idem quoque Ign. Epiſt. ad Magneſian. eandem, ſecundùm prædicta officia Ordinum

num Hierarchicorum, distributionem confirmat, dum ait, *Hortor, ut hoc sit omnibus studium, in Dei concordia omnia agere, Episcopo præsidente Dei loco, Presbyteris loco Senatus Apostolici, Diaconis mihi suavissimis, ut iis, quibus commissum est, Iesu Christi ministerium.* Qui locus, si diligenter attendatur, Episcopis, Presbyteris, & Diaconis præsidentiam, seu sacrum principatum, differentem tamen, attribui demonstrabit.

Tharsensibus eundem ordinem servandum præscribit, ut scilicet Presbyteri Episcopis, Diaconi Presbyteris, populus Presbyteris & Diaconis pareant: adeóque illum necessarium putat, ut libenter se eorum animarum vicem subiturum dicat, qui ipsum custodierint, quibuscum nempe dominus sit indeficienter. Philippensibus, Philadelphiensibus, Smyrnensibus, eandem legem inculcat, quos omnes alloquens, ordinem Hierarchicum hunc statuit, ut Laïci Diaconis subditi sint, Diaconi Presbyteris, Presbyteri Episcopis, Episcopi Christo, sicut ipse Patri.

De Ordinibus quoque Presbyterorum & Diaconorum, suis Antiochensibus in eandem sententiam scribit; de primo quidem, *Presbyteri pascite gregem, qui inter vos est, donec Deus designaverit, eum, qui principatum in vobis habiturus est.* De altero verò

Diaconi agnoſcant, cujus ſint dignitatis, & enitantur, ut inculpati ſint, ut ſint Chriſti imitatores. De utroque ſtatim ſubjungit, *populus pareat Presbyteris & Diaconis.* Denique idem Ignat. ad Epheſios ſcribens, ejuſdem ſub-ordinationis ſervandæ, eos admonet.

Polycarpus ejuſdem σύγχρον☉, & Apoſtolorum ſimiliter diſcipulus, ſciens, quantùm Eccleſiæ Dei intereſſet, ſi ſinguli, Ordines Hierarchicos, quibus ſibi parendum eſſet, agnoſcerent, eodem proinde ſtudio ductus, ſcripſit ad Philippenſes, *ſubditi eſtote Presbyteris, & Diaconis, ſicut Deo, & Chriſto.*

CAP. II.

Idem Confirmatur teſtimoniis PP. ſeqq. ſæculorum.

SEquenti ſæculo, in Eccleſia Dei, eadem Hierarchia, ordinumque diſpoſitio, in honore & pretio fuit. Clem. Alex. apud Græcos celebris, eam nobis commendat, lib. 6. ſtrom. poſt med. his verbis, *Nam hîc quoque in Eccleſia progreſſiones Epiſcoporum, Presbyterorum, Diaconorum ſunt, ut arbitror, imitationes gloriæ Angelicæ illius œconomiæ, ac diſpenſationis.*

Ex Latinis, Tert. de Fug. in perſec. c. 11.

Hoc,

Hoc, inquit, *sentire & facere omnem servum Dei oportet, etiam minoris loci, ut majoris fieri possit: Si quem gradum ex persecutionis tolerantia ascenderit: Sed cùm ipsi auctores, id est, ipsi Diaconi, Presbyteri & Episcopi fugiunt, quomodo Laïcus intelligere poterit, quâ ratione dictum, fugite de civitate in civitatem: itaque cum duces fugiunt, quis de gregario numero sustinebit, ad gradum in acie figendum suadere.* Eo siquidem loco, minoris Ordinis clericos, Episcopis, Presbyteris & Diaconis, quos populi auctores, id est, in eum auctoritatem habentes, & duces, statuit. lib. de cor. Mil. c. 3. Præsidentium nomine, tres istos ordines, complectitur, dum ait, Eucharistiæ sacramentum, *nec de aliorum manu, quàm præsidentium sumi*, convenisse. At certum est ex Just. Apol. 2. à trium Ordinum istorum viris, sumi hoc sacramentum. Ideóque Pamel. hoc nomine, Episcopos, Presbyteros & Diaconos intelligit. lib. quoque de Monog. c. 11. Episcopos, Presbyteros & Diaconos nominat, à quibus Matrimonium peti oporteret, Presbyterosque & Diaconos *ejusdem sacramenti* vocat, quia ambo sunt Ordinis Hierarchici.

Tertio sæculo, Orig. & Cypr. præceptorum suorum Clem. & Tert. mentem clariùs expresserunt: hic enim ubicumque de Ecclesiæ gubernatione & regimine agitur,

tur, Presbyteris & Diaconis scribit, quatenus auxiliares manus adhibeant, ut patet ex ipsius Epist. 4. 5. 6. 8. 10. 13. 14. 15. 18. 23. 24. 28. 29. 32. 33. 34. 35. 36. 37. ad Presbyteros & Diaconos inscriptis: ipse penes Diaconos passim auctoritatem regendi, monendi, corripiendi populum constituit; nam, v. g. Epist. 6. Presbyteris & Diaconis scribit, se ad eos debuisse accedere, *Ut ea, quæ circa Ecclesiæ gubernacula, utilitas communis exposcit, tractare simul, & plurimorum Consilio limata, examinare posset.*

De Confessoribus etiam quæritur, eos *nec à Presbyteris, nec à Diaconis regi posse.* Epist. 10. de Martyribus, in officio per Presbyteros & Diaconos, continendis ita scribit, *Et credideram quidem Presbyteros & Diaconos, qui illic præsentes sunt, monere vos, & instruere plenissimè, circa Euangelii legem, sicut in præteritum semper sub antecessoribus nostris factum est, ut Diaconi ad carcerem commeantes, Martyrum desideria Consiliis suis,* & scripturarum præceptis gubernarent. Epist. 12. Presbyteris & Diaconis oves concreditas, ait, ab iisque monendas & instituendas iis verbis, *quod quidem nostros Presbyteros, & Diaconi monere debuerant, ut commendatas sibi oves foverent, & divino magisterio* (id est, divinâ lege, & ordinatione suscepto) *ad viam deprecandæ salutis instruerent.*

Epist.

Epist. 13. lapsis concedit, *ut si infirmitatis periculo occupati fuerint, non exspectatâ præsentiâ Episcopi, si Presbyter repertus non fuerit, apud Diaconum quoque exomologesim facere delicti sui possint.* Epist. 15. auctoritatem regiminis Presbyteris & Diaconis attribuit: *Item*, inquit, *Presbyteris & Diaconibus non defuit Sacerdotii vigor, ut quid minùs disciplinæ memores, & temerariâ festinatione præcipites, qui cum lapsis communicare jam cœperant, comprimerentur intercedentibus nobis.* Epist. 24. Presbyteris & Diaconis, de ordinatione Saturi in Lectorem, & Optati in Hypo-diaconum, illis nescientibus factâ, scribens, *Quod*, inquit, *communi consilio omnium nostrum cæperat, necessitate urgente promotum est.* Epist. 27. communicationem fidelium in Ecclesia, cum Presbytero vel Diacono fieri significat. Epist. 49. ministerium Diaconi, *Diaconium sanctæ administrationis* vocat. Epist. 64. Diaconos *Episcopatus, & Ecclesiæ ministros* nominat.

Leguntur etiam apud eund. Cypr. litteræ Presbyterorum & Diaconorum urbis Romæ, quibus constat, vacante per Fabiani mortem, Romanâ sede, pœnes Presbyteros & Diaconos urbis Romæ, auctoritatem regiminis totius Ecclesiæ, ex antiquo more pertinuisse.

Ex Græcis, Orig. apertè tres istos ordines Episcoporum, Presbyterorum, Diaconorum,

norum, tanquam Principantes, & Hierarchicos nobis depingit, Hom. 1. in Ps. 37. *Omnes Episcopi, Presbyteri, atque Diaconi erudiunt nos, & erudientes adhibent correctionem, & severiùs reprehendunt.* Et in Math. Tract. 24. Ubi quod fuit olim apud Judæos, velle vocari Rabbi, illud ipsum apud Christianos, ait, velle vocari Episcopum, Presbyterum aut Diaconum: Hom. quoque 7. in c. 6. Jos. observandi fidelem curam & auctoritatem, Sacerdotibus & Diaconis tribuit, *Observemus*, inquit, *nos invicem, & uniuscujusque conversatio nota sit maximè Sacerdotibus & Diaconis.*

Notanda etiam inscriptio Conc. Antioch. adversus Paul. Samos. apud Euseb. lib. 7. c. 24. *Dionysio & Maximo, & omnibus ubique in orbe terrarum, in administratione collegis Episcopis, Presbyteris, Diaconis, & universæ Catholicæ sub cœlo Ecclesiæ.* Nam iis verbis, Episcopi, Presbyteri, Diaconi, in administratione Ecclesiæ, collegæ vocantur: iisque speciatim Epistola Synodica dirigitur, & isti gradus Catholicæ universæ Ecclesiæ, tanquam pastores gregi, tanquam duces exercitui opponuntur.

CAP.

CAP. III.

Prosecutio Præcedent. Capitis.

QUarto sæculo, Conc. Nyc. Can. 14. secundùm Verſ. Iſid. Merc. Epiſcopis & Presbyteris, populum colligendi, ſacramque Synaxim habendi, & offerendi ordinariam poteſtatem; Diaconis verò in eorum abſentia, eandem tribuit. Quibus Diaconis, Conc. Ancyr. c. 2. ſimiliter eandem poteſtatem competere potuiſſe, ſignificat. Conc. verò Antioch. c. 1. eandem poteſtatem innuit, & clariſſimè inter præſides atque præpoſitos Eccleſiarum, Epiſcopos, Presbyteros, & Diaconos, recenſet, juxta Verſ. Latinam Dionyſ. Exig. *Si quis autem eorum, qui præeſſe noſcuntur, Eccleſiæ, aut Epiſcopus aut Presbyter, aut Diaconus poſt hanc definitionem tentaverit, aut ſubverſionem populorum, Eccleſiarumque Perturbationem ſeorſim colligere, & Paſcha cum Iudæis peragere, &c.* Idem Conc. c. 5. plebem ſub præpoſitura Presbyteri & Diaconi colligi, clariſſimè oſtendit, dum ſeorſim ab Epiſcopo colligentes, punit. *Si quis Presbyter, vel Diaconus, contempto ſuo Epiſcopo, ſeipſum ab Eccleſia ſequeſtravit, & ſeorſim colligens, altare conſtituit, & commonenti Epiſcopo, non acquievit, &c.*

Qui-

Quibus consentiunt plurimi PP. unum profero Baſ. & S. Ephrem hic p. 2. Opuſc. quod *interrogation. & reſponſ.* inſcribitur, prope fin. hos ordines tanquam principantes conjungit, *Pontifices, Sacerdotes, & Levitas.* Sed apertiùs ſeq. Opuſc. quo variis qq. de abrenuntiatione in Bapt. & aliis ſatisfit, trium iſtorum ordinum viros, tanquam animarum curam habentes, in Dei judicio, interrogandos, aſſerit, *Tunc fratres interrogabuntur paſtores, Epiſcopi ſcilicet, & principes, de proprio ſtatu, & de grege ipſorum, requirenturquè ab unoquoque oves rationales; quas à ſummo paſtòre Chriſto paſcendas ſuſceperunt. Quòd ſi ex negligentia ipſius Epiſcopi, vel Principis, ovem diſperdi contigerit, de manu ipſorum requiretur ſanguis ejus. Similiter quoque Presbyteri rationem reddent, pro Eccleſiæ ſibi creditæ populo: Præterea Diaconi, & cuncti fideles, pro animabus eorum, qui in illorum ſunt familiis, pro uxore & filiis, pro ſervis & ancillis, daturi ſunt Rationem.* P. quoque 2. in Serm. paræn. de 2. Adv. Dom. *Tunc,* inquit, *ſanguis eorum, qui ex Epiſcoporum, & Paſtorum ac Presbyterorum negligentia perierunt, ex eorum manibus requiretur; tunc quod quiſque talentum accepit, & appoſuit, repetetur; & omnis quidem Chriſtianus, de iis, quæ audivit, exquiretur; præcipuè autem Pontifices, Sacerdotes & Levitæ; nam potentes potenter tormenta patientur.*

Baſil.

Basil. verò in Anaph. tres Hierarchias Angelicas statuit, quas *tres Ecclesias* vocat, quibus Episcoporum, quos Archi-Presbyteros, eò quòd Presbyteris præsideant, nominat, Presbyterorum & Diaconorum Ordines respondentes facit, à quibus Trinitas celebretur; ita enim juxta interpr. Masii, ex Syriaco factam, loquitur Basil. de SS. Trin. *In tribus Divinæ Majestatis Ecclesiis, ternis sanctificationibus, sancta pronuntiabunt, & in hac etiam nostra terrena Ecclesia, ab Archi-Presbyteris, Presbyteris, & Diaconis suis, exaltatur, celebraturque.*

Ex Latinis autem Opt. Millev. lib. 1. cont. Parm. & 2. tres istos Ordines, ut Sacerdotales & Hierarchicos, memorat: lib. quidem 1. dum ait, *Quid commemorem Laïcos, qui tunc in Ecclesia multi fuerunt, nullâ dignitate suffulti? Quid ministros plurimos? Quid Diaconos in tertio, quid Presbyteros in secundo Sacerdotio constitutos? Ipsi apices & principes omnium aliqui Episcopi, &c.* lib verè 2. dum Ecclesiam in eadem membra distribuit, dicens, *certe membra sua habet* Ecclesia, *Episcopos, Presbyteros, Diaconos, Ministros, turbam Fidelium.* Etenim videtur Ecclesiam ita partitus fuisse, ut in ea graduum ista ascensio esse videretur; primò, sunt aliqui nullâ dignitate suffulti puta Laïci, quibus emineant Ministri, seu inferiores Clerici, nullâ

quidem

quidem dignitate Hierarchicâ superiores, sed tantùm purè ministeriali: Iis præcellant Diaconi, in tertio Hierarchico gradu, Diaconis præferantur Presbyteri in secundo: Episcopi omnium sunt apices & principes.

Quem sensum esse Opt. Mill. confirmat locus ejus alter ex 2. lib. ubi non jam quinque, sed quatuor in Ecclesia Ordines seu gradus statuit; unum eorum, qui Hierarchicis gradibus præferuntur, tres verò Hierarchicos Ordines, *Cum sint*, inquit, *sicut supra dixi, quatuor genera capitum in Ecclesia, Episcoporum, Presbyterorum, Diaconorum, & Fidelium.* Quam divisionem, tanquam cum priori eandem tradit, etsi prior quinque membris, posterior quatuor tantùm concludatur: Atqui eadem dici non potest, utraque ista divisio Ecclesiæ, nisi sub uno membro posterioris divisionis, duo aliqua prioris contineantur; puta sub eodem membro Fidelium, turba Fidelis, & Ministri comprehendantur, in quantùm scilicet, nec turbæ Fidelium, nec Ministris convenit Hierarchica auctoritas, quæ Diaconis in tertio Sacerdotio, & Presbyteris in secundo, atque Episcopis in primo constitutis, seu cæterorum apicibus, ac summitatibus convenit. Unde tres istos gradus Episcoporum, Presbyterorum & Diaconorum, Laïcis paulò post opponit, dicens,

Inve-

Invenistis Diaconos, Presbyteros, Episcopos, fecistis Laicos. Ac si diceret, quos invenistis in gradu principantium, redegistis ad gradum subditorum.

Cap. IV.

Proferuntur PP. Quinti sæculi.

HIsce subjungo, tres quoque insignes, quinto sæculo, Ecclesiæ DD. ex Latinis, Hier. & Aug. prior variis locis, tres prædictos Ordines Hierarchicos, & principantes facit: Duo duntaxat ejus testimonia, hic subjicere liceat. 1. ex lib. 3. comm. in c. 5. Mich. *Principes domus Iacob, & reliqui de domo Israël (sive ut meliùs in Hebræo scriptum est Iudices domus Israël) non sunt alii, nisi* Episcopi, *Presbyteri & Diaconi.* Alterum ex lib. 1. adv. Jovin. c. 19. *Episcopus,* inquit, *& Presbyter, & Diaconus, non sunt meritorum nomina, sed officiorum.*

Posterior verò, Epist. 148. ad Valer. tres quoque istos Ordines, propter Ecclesiasticum regimen, difficultatibus innumeris obsitos: propter auctoritatem verò & dignitatem, hominibus acceptabiles esse solere, pronuntiat, *Ante omnia,* inquit, *peto, ut cogitet religiosa prudentia, nihil esse in hac vita, & maximè hoc tempore, faciliùs & lætiùs, & hominibus acceptabiliùs,* Episcopi, *Pres-*

Presbyteri & Diaconi officio, si perfunctoriè atque adulatoriè res agatur; sed nihil apud Deum miseriùs, tristiùs & damnabiliùs: item nihil esse in hac vita, & maximè hoc tempore difficiliùs, laboriosiùs, piriculosiùs, Episcopi, aut Presbyteri, aut Diaconi officio, sed apud Deum nihil beatiùs, si eo modo militetur, quo noster imperator jubet.

Hom. quoque 7. inter 50. seu serm. 15. in Append. de div. ab Episcopis, à Presbyteris & Ministris, id est, Diaconis, animarum curam exigi, tanquam à præpositis, asserit. Ac proinde eorum Ordines Hierarchicos esse demonstrat: *Si*, inquit, *diligenter attenditis, charissimi, omnes Sacerdotes Domini, non solùm Episcopos, sed etiam Presbyteros, & Ministros* Ecclesiarum, *in grandi periculo esse cognoscitis: ipsis enim contestatur Spiritus S. dicens, clama, ne cesses*, &c. Et iterum, *Si non aununtiaveris iniquo iniquitatem. De ipsis etiam Apostolis, obedite præpositis vestris, & subjacete eis, ipsi enim pervigilant, tanquam rationem reddituri, pro animabus vestris.*

Ex Græcis autem Cyr. Alex. lib. 13. de Ador. in Spir. & Ver. tres istos Ordines Hierarchicos, ex Analogia V. T. colligit, quemadmodum mox proferemus: iis quoque addo Can. 3. ex iis, qui Canones Romanorum ad Gallos dicuntur, & Innoc. 1. tribuuntur à Sirm. quo tres isti spe-

ſpeciatim ordines, Epiſcoporum, Presbyterorum & Diaconorum, Magiſtrales dicuntur, *Qui*, inquit, *militat Chriſto, qui in ſede reſidet magiſtri, qui militiæ diſciplinam non poteſt cuſtodire.*

Cap. V.

Speciatim Diaconatum Ordinem Hierarchicum eſſe, oſtenditur, variis Argumentis.

EX dictis exploratam habere poſſumus, cæterorum Eccleſiæ PP. mentem ac ſententiam, nempe tres iſtos, in Eccleſia Dei, ſacro principatu præditos, atque Hierarchicos ordines eſſe. De quorum duobus primis, quia dubitari non poteſt, ideo de Diaconatu, quod & ipſe principantis, ſeu Hierarchici rationem ordinis, in Eccleſia Dei habeat, quibuſdam aliis argum. §§. ſeqq. conficimus.

§. I. *Diaconos quibuſdam plebibus olim præfectos.*

1. Enim certum eſt, Eccleſiarum quarundam ſpirituali regimini, atque adminiſtrationi, non ſolos Presbyteros, verùm etiam Diaconos olim, licèt rariùs, præfe-

ctos fuisse. Id utique constat ex canonibus Apost. sup. cit. Antioch. quoque Conc. can. 1. & 2. mentio etiam Diaconorum, regentium plebem in Conc. Eliber. c. 77. *Si quis Diaconus regens plebem, sine Episcopo vel Presbytero, aliquos baptizaverit, Episcopus eos per benedictionem perficere debebit.* Nec non in Conc. Tol. sub Recar. c. 12. quo jubetur, ut in Ecclesia vicana, si Presbyterum ejus facultas habere non permittit, vel Diaconus instituatur. Tol. IV. c. 26. *Quando Presbyteri, vel Diaconi constituuntur per Parochias, aportet eos primam professionem Episcopo suo facere.*

Exemplum etiam habemus, tum apud Greg. Tur. de glor. Confess. c. 30. referentem. Cantinum, qui postea Arvernorum fuit Episcopus, Ecclesiam vici Isiodorensis rexisse in Diaconatu. Et apud Bed. lib. 2. c. 12. In quo mentio fit Jacobi Diaconi, à Paulino in sua Ecclesia relicti, *Qui magnas antiquo hosti prædas, docendo & baptizando eripuit.* Eoque sensu, intelligi debet, decretum illud Leon. IV. Epist. 2. *Regendam esse*, dicentis, *unamquamque Parochiam, sub provisione ac tuitione Episcopi, per Sacerdotes, vel cæteros Clericos, quos ipse cum Dei timore providerit.* Si enim Clerici à Sacerdotibus distincti, non sunt alii, quàm Diaconi, qui ex Tol. IV. cit. aliquando in parochiis ordinantur.

§. II. *Dia-*

§. II. *Diaconos Virginibus sacris, & monialibus olim præpositos.*

11. Eosdem quoque Diaconos certum est, quibusdam Collegiis, vel personis in Ecclesia Dei regendis, olim destinatos fuisse. Cypr. eos, Virginum sacrarum directores narrat, Epist. 62. ad Pompon. *Et cùm*, inquit, *omnes omnino disciplinam tenere oporteat, multò magis præpositos & Diaconos curare, hoc fas est, qui exemplum & documentum cæteris de moribus suis præbeant*; Iisdem proinde Diaconis, Virginum directoribus, Ambros. lib. 1. de Off. c. ult. potestatem facit, *ut pudicitiæ ulciscantur injuriam.*

Habemus etiam exemplum Amonis Diaconi, qui Virgines sacras erudierat in fide, ex Martyrologio Rom. & Menelogio Græcor. 1. Sept. Monacharum quoque rectores esse solebant: Nam, inquit Justinian. Nov. 123. c. 36. *Monachæ sibi eligunt vel Presbyterum, vel Diaconum*, pro sacris ab Episcopo confirmandum. In monasteriis virorum idem fuit in usu. S. Bened. c. 62. suæ reg. *Si quis*, inquit, *Abbas sibi Presbyterum, vel Diaconum ordinari petierit, de suis eligit, qui dignus sit Sacerdotio fungi.* Diaconus Sacerdotio fungi dicitur, id est, Hierarchica potestate, juxta loquendi mo-

 dum,

dum, ab Opt. Millev. super. usurpatum. Exstant & exempla superioris ævi, & ante S. Bened. nam apud Sever. sulpit. Dial. 3. c. 13. Cato Diaconus refertur, *Ad quem Monasterii administratio pertinebat.*

§. III. *Diaconos immundorum præcipuam curam habuisse.*

111. Speciatim etiam personarum certum genus, tanquam maximè proprium, regendum ac purgandum, toti Diaconorum ordini assignatur. Dionys. c. 5. Eccl. Hier. & 6. Immundos huic Ordini purgandos, ex proprio statu eorum, subjicit: de quo ordine immundorum, c. 6. ita loquitur, *Unus quidem arcetur, propterea quòd tum etiam à ministris, scriptis divinis, quæ vim obstetricandi habent, ad vitalem partionem & formetur, & effingatur.* Dionys. sequuntur Maxim. Pachim. & alii interpretes, Antioch. Pal. Hom. 123. & alii.

Circa eos verò hæc potissima Diaconi officia esse solebant, quòd eos ad S. Synaxim suo tempore accedere & recedere præciperet; quod capita inclinare eos juberet; omnesque pro ipsis ad precandum suâ comprecatione moneret, ut constat ex Const. Apost. lib. 8. c. 5. 6. 7. 8. Liturgiis Basil. & Chrys. testimonio ejusd. Chrys. de incompr. Dei nat. Hom. 3. & 4. in 2. ad Cor.

Cor. Hom.2. & 3. in Epist. ad Ephes. & 61. ad pop. Antioch. quòd eos per doctrinam, adhortationes & monita, ut Ecclesiæ Dei, tanquam sancti exhiberentur, reformaret, ut docent Dionys. & Maxim. & alii Cit.

Quomodo verò id intelligendum sit, Diaconos, immundos præsertim sibi subditos habere, quos & plebi Fideli, & Virginibus SS. atque Monachis præfuisse diximus, facilè utique colligi potest, quia nempe Diaconi, nec sacras Virgines, nec Monachos aut Monachas, ad perfectionem adducere poterant, ad quam illæ ex suo statu tendebant: nec plebi fideli sacramenta ista conficere, vel administrare poterant, quibus ordinariè indigent, non ipsis v. g. pœnitentiæ sacramentum administrare, non corpus ac sanguinem Christi, sed solùm sanguinem distribuere poterant: atque ita quamvis illorum omnium directioni aliquando præficerentur, in absentia scilicet Presbyteri, iis tamen etiam in vita spirituali, per media ordinaria fovenda ac promovenda, nequaquam sufficiebant, sed accersiri sæpiùs oportebat Presbyteros, qui Diaconorum impotentiam supplerent.

At verò circa immundos, ea omnia præstare poterant, quæ eorum statui conveniebant; purgare siquidem eos tum

doctrinâ, tum exhortationibus ac correptionibus poterant; tum etiam manuum impositionibus, & precationibus salutaribus, ac benedictionibus. Aliisque præviis ritibus, ad baptismum, vel perfectam altari reconciliationem præparare. Quorum proinde propria veluti materia, in quam se propria Diaconorum, virtus καθαρτικὴ, seu purgativa exerceret, immundi dici poterant scilicet catechumeni, energumeni & pœnitentes.

CAP. VI.

Quædam officia publica, nonnisi præsente Presbytero, vel Diacono, celebrata. Varia officia publica explicantur.

IV. OFficia publica in Diœcesanis Ecclesiis, nonnisi præsente Presbytero, vel Diacono, celebrari poterant; ita ut cæteri Clerici, in persolvendis istis officiis, Presbytero inservirent: ipsi verò Ecclesiæ vicanæ capita essent. Conc. siquidem Tarrac. sub Horm. Papâ, can. 7. secundùm editionem Garsiæ, hoc statuit, *De Diœcesanis Ecclesiis, vel clero, id placuit custodiri, ut Presbyteri, vel Diaconi, qui inibi constituti sunt, cum Clericis septimanas ob-*

ser-

servent: id est, ut Presbyter unam hebdomadam, quâ expletâ succedat ei Diaconus similiter: eâ scilicet conditione servatâ, ut omnis Clericus die Sabbathi ad vesperas sit paratus; quo faciliùs die Dominico solemnitas, cum omnium præsentiâ celebretur. Tolet. verò 1. tempore Anastasii, uno & ampliùs antea sæculo, can. 9. decreverat, ut lucernarium nisi in Ecclesia non legatur, aut si legatur in villa, præsente Episcopo, vel Presbytero, vel Diacono legatur.

Nec obstat, quòd prioribus verbis ejusd. c. ad officium Ecclesiæ, Episcopi, vel Presbyteri præsentiam requirere videatur, dum ait, *Nulla professa vel vidua, absente Episcopo, vel Presbytero, in domo sua Antiphonas cum Confessore, vel servo suo faciat* Videtur enim prioribus istis verbis, solemnior officii divini recitatio, quum alternantibus Choris fieret in Hispania, vetita nisi præsente Episcopo & Presbytero: Minùs verò solemnis, quæ *lucernarium* vocabatur, præsentibus non solùm Episcopo, vel Presbytero, sed etiam præsente Diacono permissa.

Vel certè prior pars Can. prohibet in civitate, in quâ & professæ Virgines, & viduæ seu Diaconissæ esse solebant, ne istæ cum Confessore suo, id est, oratorii procuratore (nam Confessio erat sacellum seu cubiculum, vel tabernaculum ex auro,

 argento,

argento, aut pretiosâ materiâ, fabrefa-ctum, ut passim apud Anast. Biblioth. videre est) ac servo alternatim in domo sua canant. Sed preces istas, nonnisi præsentibus Episcopis, vel Presbyteris in urbe celebrent: Posterior autem, lucernarias preces in villis, Presbytero vel Diacono præsente fieri concedit.

Probabiliter etiam conjicere possumus, tempore Conc. Tolet. Antiphonas canendi morem in villis, propter raritatem ministrorum, nondum receptum fuisse, sed tantum in civitatibus Episcopalibus, in quibus numeriosior clerus, alternis cantare poterat: quæ conjectura, ut explicetur, observari convenit, Antiphonam dictam à particulis ἀντὶ, & φωνὴ, quasi *vox contra vocem*: Antiquitùs proinde Antiphonam dictam, alternam & reciprocam cantionem, cùm vicissim, vel psalmi Choris alternis psallerentur, vel Antiphonæ, quæ versiculis tunc temporis constabant, alternatim concinerentur.

Quòd utique explicat Isidor. lib. 6 Orig. c. 19. *Antiphona*, inquit, *ex Græco interpretatur vox reciproca, duobus scilicet Choris, alternatim psallentibus, ordine commutato; sive de uno ad unum, quod genus psallendi, Græci reperisse dicuntur: Responsorios Itali tradiderunt, quod Carmen, inde Responsorios cantus vocant, quòd alio desinente, id alter respondeat:*

ſpondeat: Inter Reſponſorios autem & Antiphonas hoc differt, quòd in Reſponſoriis unus verſum dicit, in Antiphonis autem verſibus alternant Chori. Socrat. lib. 6. c. 8. & Niceph. lib 13. c. 8 ab Ignat. Antioch viſione cæleſtium Chororum alternis ita canentium incitato, hanc alternis Choris canendi formam, Eccleſiæ Antioch. relictam, ad alias Eccleſias dimanaſſe, tradit. Sigeb. in Chron. ad ann. 382. & Suid. verbo *Chorus*, eundem morem ad Flavian. Antioch. Præſulem, & Diodor. Tharſenſ. auctores referunt.

Idem tamen Sigeb. ad ann. 387. ab Ignat. hujus originem repetit, & ab Ambroſ. primùm ad Latinos delatum tradit: cui, in eo, quod ad Ambroſ. pertinet aſſentiri videntur Aug. lib 9. Conf. c. 7. & Paulin. in vit. S. Ambr. qui innovationem iſtam ſub Siricio ponunt, cùm Juſtina Valentiniani mater Arriana, in Catholicos fureret. Syn. autem Tol. 1. ſub Anaſt. Sir. ſucceſſore ut probabilius eſt, anno 400. habita, tredecim ſcilicet annis poſt, Juſtinæ in Eccleſiam Mediolanenſem furores, Hiſpanienſes Eccleſias, Mediolanenſis Eccleſiæ ſecuta exemplum, hunc alternis canendi morem docuiſſe videtur: maximam enim cum Eccleſia Mediolanenſi neceſſitudinem, Hiſpaniæ Epiſcopos tunc habuiſſe, patet ex actis ejuſd. Syn. in quibus

Epiſcopi dicuntur *exſpectantes pari exemplo, quod Papa, qui nunc eſt, quod S. Simplicianus Mediolanenſis Epiſcopus, reliquique Eccleſiarum reſcribant Sacerdotes.*

Tam recentem itaque morem, primùm Eccleſiam civitatis pervaſiſſe, non vicanas, ſeu ruſticas, in quibus propter penuriam clericorum, alterna iſta Pſalmorum, Hymnorumque modulatio, ſervari minùs commodè poterat, omnino probabilè eſt. Atque adeò ubi de Antiphonis, nonniſi præſentibus Epiſcopo, vel Presbytero canendis, prohibitio eſt, de officiis divinis, quæ in civitate peragerentur, videtur eſſe ſermo: Ubi verò de officiis illis, quæ agerentur in villis, nominatim de lucernariis precibus mentio facta eſt, ſatis viſum eſt, ſi Presbytero, vel Diacono præſente celebrarentur.

Lucernares autem illæ preces fusè deſcribuntur, lib. 8 Conſt. Apoſt. c 35. 36. & 37. ab Epiph. verò in Syn. λυχνικοὶ ψάλμοι. vocantur. A Baſil. lib. de Spir. S. c. 29. & S. Greg. Nyſſ. in Vit. S. Macrinæ, ἐπιλύχνιος εὐχαριστία, *Lucernalis gratiarum actio.* In Liturg. Præſanctif. εὐχαὶ τοῦ λυχνικοῦ, *preces ad Lucernam.* λυχνικὸν, ſeu *Lucernarium*, à Pallad. c. de Tabenneſ. & à 6. Syn. c. 91. ab Ambr. lib. 3. de Virg. *hora incenſi.* Ab Hier. Epiſt. ad Læt. *Sacrificium Veſpertinum.* A Conc. Emerit c. 2. à Caſſian. lib. 3. de.

de Diurn. Orat. c. 3. *Lucernalis hora.* In regulis Monasticis, tam eâ, quæ est S. Aug. c. 1. quàm quæ est Isid. c. 9. & Mag. c. 34. §. 2. *Lucernarium.* Eas autem ideò, vel Episcopo, vel Presbytero, vel Diacono præsentibus, non autem aliquo eorum absente, celebrari permissum est, quia Synaxim S. nonnisi ab istis hierarchicorum ordinum viris haberi permittitur.

CAP. VII.

Diaconis olim Ecclesiasticæ Disciplinæ cura permissa.

V. Diaconis similiter disciplinæ cura commissa, & coërcendi potestas attributa, passim legitur. Clem. Epist. 1. ex vers. Ruff. *Diaconi verò Ecclesiæ*, inquit, *oculi sunt Episcopi oberrantes, & circumlustrantes, cum verecundia actus totius Ecclesiæ; & perscrutantes diligentiùs, si quem videant vicinum præcipitio, & proximum esse peccato, ut referant hæc ad Episcopum, & commoneri posset is, qui in præcipitium lapsurus est, uti revocetur, & non corruat in peccatum. Negligentiores quoque, & eos, qui rariùs ad audiendum verbum Dei accedunt, nec sollicitè ad Episcopi tractatum conveniunt, ipsi commoneant & hortentur.* Et paulò post: *Sed de*

 peregrinis,

peregrinis similiter Episcopo suggerant resovendis, & cætera his similia, quæ ad cultum Ecclesiæ, & disciplinam pertinent, Diaconis curæ sint.

Diaconos certè oculos esse Episcoporum Archi-Diaconum verò totum esse oculum, ait Isid. Pelus. lib. 1. Epist. 29. & lib. 4. Epist. 188. ab eod. Clem. in Const. Apost. l. 2. c. 44. Diaconus vocatur Episcopi, *auris, & oculus, & os, & cor, & anima*: Ratio subditur, *ne Episcopus sollicitudine multarum rerum, sed graviorum tantùm urgeatur.* Ejusd. verò l. c. 30. Diaconus similiter, *Angelus, & Propheta Episcopi*, esse dicitur. Diaconos verò eosdem *Dei Archangelos*, vocat Orig. Tract. 14 in Math. cit. quoque lib 2. Const. Apost. c. 57. iidem Diaconi nobis exhibentur, populum fidelem cum imperio, in Ecclesiis disponentes atque ordinantes, observantes eundem, eique invigilantes, cum auctoritate etiam corripientes, & corrigentes, si minùs modestos se, vel negligentes exhibeant. Quod ipsum Chrys. Hom. 2. in 2. ad Thessal. Hom. 83. in Math. & alibi, suo testimonio confirmat.

Legimus ejusd. Clem. lib. 2. c. 57. & lib. 8. c. 11, Const. Diaconorum judicio relictum, qui ad Ecclesiam admittendi, qui rejiciendi essent; excitant populum iidem Diaconi, orationem altâ voce indicant; item silentium, quo quisque debeat in

in Ecclesia gestu consistere proclamant, ut constat ex omnibus Liturgiis antiquis, item Chrys. Hom. 2. de script. Obscur. Ambr. Præf. in Ps. Cyr. Alex. lib. 13. de ador. in Spir. Greg. Tur. lib. 7. c. 8. Isid. Hisp. lib. 2. de Off. c. 8. & aliorum passim luculentis testimoniis.

Quantæ auctoritatis etiam illud est, quod ad eum spectaret, Laïcum quantalibet sæculari dignitate præstantem, indignum à S. mensæ communione rejicere, ut expressiùs testatur Chrys. Hom. 83. in Math. Possunt & Diaconi excommunicare, non item inferiores Clerici, quod expresse docent Constit. Apost. lib. 8. c. 28. *Diaconus excommunicat Hypo-diaconum, Lectorem & Cantorem, & Diaconissam, si hoc facere opus sit, absente Presbytero: Hypo-diacono non licet excommunicare Lectorem, aut Cantorem, aut Diaconissam, aut Clericum aut Laïcum: ministri enim sunt Diaconorum.*

Mentio apud Optat. lib. 1. Lucillæ potentissimæ feminæ, à Cæciliano Diacono correptæ. Eum qui corripere potuit, eundem Ecclesiasticam pœnam inferre potuisse, probabilè est. Mentio quoque in actis Conc. Chalced. act. 10. Maræ cujusdam Diaconi, à proprio Archi-diacono, non ab Episcopo suo, excommunicati. Plura etiam hujusmodi exempla apud antiquos

tiquos auctores occurrunt. Itaque dubium non est, quin Diaconi, Ecclesiasticæ Jurisdictionis, ex statu suo & ordine, capaces sint, ac proinde sint Hierarchici.

Denique, ut ab aliis innumeris referendis abstineam, quorum aliqua ex seqq. constabunt; hoc solùm adjungam, Diaconorum ordini, tam ex Ecclesiæ Græcæ, quàm Latinæ usu, plurimas dignitates adnexas esse, cum jurisdictionis officio. Archidiaconatus in utraque Ecclesia celebris, sed in Latina celebrior, *Qui*, ex Conc. Later. sub. Alex. III. c. 3. *animarum curam habet annexam.* Cancellarii quoque, Primicerii, Camerarii, & similes dignitates, in Diaconali ordine effulgent. In Ecclesia verò Græca supponit Cabas. interr. 4. factâ Joanni Episc. Citri, in Resp. ejusd. Joan. lib. 1. Resp. seu lib. 5. totius juris Græco-Romani, à Leunclav. editi, Diaconis propria officia Ecclesiastica attributa esse. Ipsi quoque ἐξωκατάκοιλοι, quos Balsam. discept. de Off. Chartophil. & Proterd. tanquam quinque sensus Patriarchæ, commendat, quos ἄρχοντας vocatos Balsam. ibid. docet; itemque Citrius in resp. quos tandem Conc. Florent. in clero Græcanico, tanquam *excellentes* nominat. Illi, inquam, ordine Diaconi, saltem posterioribus temporibus erant, teste Cedreno, c. 9. de Off. Eccl. Constantinop. n. 4. Itaque ex

ex Ecclesiæ disciplina apparet, Ordinem Diaconorum principantibus, id est, jurisdictionem habentibus, jure merito adcenseri posse.

QUÆSTIO VI.

Solos istos Ordines Episcoporum, Presbyterorum, Diaconorum, non cæterorum inferiorum, Hierarchicos esse.

CAPUT I.

Auctoritatibus PP. id suadetur.

Quæ hactenus diximus nempe tres istos ordines, Episcoporum, Presbyterorum, & Diaconorum, Hierarchicos esse, salvâ & incolumi fide, negari non possunt, quandoquidem constat, ex definitione Conc. Trid. superiùs allatâ, Hierarchiam ex tribus ordinibus illis constare, Episcoporum, Presbyterorum & Ministrorum; ex quibus cùm potissimi sint Diaconi, si qui Ministri Ecclesiæ, Hierarchiæ inseri debent, eos præ-

sertim

ſertim huic principatui ſacro, adnumerandos, tanquam potiſſimos miniſtros, eſſe conſtabit. Per miniſtros autem, Diaconos (quo nomine paſſim apud PP. Diaconi ſignificati reperiuntur) Synodus intelligit. Miniſtrorum autem nomine potiùs quàm Diaconorum uſa eſt, propter quæſtionis illius, quam jam aggredimur, obſcuritatem, *Sintne* ſcilicet *alii etiam ordines, inferiores Diaconatu, dicendi Hierarchici*, quam, propter loquendi morem, apud Catholicos quoſdam uſurpatum, qui illos Ordines Hierarchicos etiam appellitant, dirimere noluit.

Porro Hierarchici ordinis nomine propriè ſumpto, quemadmodum explicuimus, pro eo, qui radicem aliquam in ſua conſecratione, juriſdictionis habet, & cui conſentanea eſt aliqua ordinaria Eccleſiaſtica juriſdictio propriè dicta, quam coërcitivam & neceſſariam diximus indubitatum eſt, nullos alios formaliter ordines Hierarchicos eſſe dicendos, quàm tres ſuper. aſſignatos Epiſcoporum, Presbyterorum & Diaconorum. Omnes PP. auctoritates ſuper. adductæ, id probant, cùm omnes PP. ſuper. cit. qui Hierarchicos ordines enumerantes, tres iſtos ſolùm numerant, incuriæ & oſcitantiæ argui deberent ſi reliqui, quos prætermittunt, Hierarchici eodem titulo & jure dicendi eſſent.

Argu-

Argumentum itaque optimum ab universali sibentio PP. desumi potest, non putasse eos, inferiores Diaconatu Ordines Hierarchicos esse, quandoquidem nunquam eos Hierarchicorum, seu principantium numero comprehendunt; nunquam ubi de Ecclesiastica gubernatione agitur, sub-Diaconos in ejus partem vocant; nec sub-Diaconis, aut aliis inferioribus clericis, ut eam tueantur, rescribunt, sicut Presbyteris & Diaconis; nec ullæ, ex Ecclesiæ disciplina, dignitates, jurisdictionem annexam habentes, sub-Diaconis, aut aliis inferioribus ordinibus addictæ leguntur; nec excommunicandi potestas his attribuitur. Quinimò in Const. Apost. lib. 8. c. 28. expressè denegatur, licèt Presbyteris & Diaconis tribueretur; nunquam ordinaria populi Christiani cura, sub-Diaconis, vel aliis infra sub-Diaconos clericis, sicut superioribus sub-Diacono ordinibus, ab Ecclesia demandata, in tota antiquitate reperitur.

Tertull. quoque sup. cit. minores ordines, dispositiones ad Episcopatum, Presbyteratum & Diaconatum: hos verò, & principantes ordines, & ducatum habentes, commendat. Ignat qui sub-Diaconorum, & aliorum Ecclesiæ graduum inferiorum meminit, nunquam iis obediendum, sed solis prædictis tribus gradibus, præ-

præcipit. Clem. Alex. & Basil. sicut tribus Hierarchiis cælestem, ita tribus ordinibus Episcoporum, Presbyterorum, Diaconorum, terrestrem Hierarchiam, adinstar cælestis effictam, absolvunt. Nec si aliós Hierarchicos Ordines in Ecclesia agnovissent, rectè ternarium in utráque Hierarchia, terrestri & cælesti, numerum, tanquam solemnem observassent. Opt. ut sup. probavinus, tres tantùm gradus Sacerdotii, id est, Hierarchicos statuit, extra eos, ministros inferiores statuit. Hier. in c. 5. Mich. loc. cit. non alios; judices domus Israël, seu Hierarchica præditos in Ecclesia dignitate, expresse affirmat, *Nisi Episcopos, Presbyteros. & Diaconos.* Expressior auctoritas ejusd. Hier. in c. 2. Epist. ad Tit. Quo loco, tres prædictos ordines præsidentium statuit, eosque minoribus ordinibus opponit, iis verbis, *Non solùm Episcopi, Presbyteri & Diaconi, debent magnoperè providere, ut cunctum populum, cui præsident, conversatione, sermone ac scientia præcedant, verùm & inferioris gradus exorcistæ, lectores & æditui, & omnes omninò qui domui Dei serviunt.* Canones Rom. singulari lege speciatim Episcopo, & Diacono, injunctam castitatem probant, quod in sede magistrorum sedeant.

Has autem omnes probationes concludo, cum auctoritate Conc. Laod. c. 24. quòd

quod ἱερατικοὺς, seu eos, qui in sacerdotio constituti sunt, id est, Hierarchicæ dignitatis participes, Presbyterum & Diaconum ponuntiat, iis opponens, ἐκκλησιαστικὴν τάξιν, ordinem Ecclesiasticum, sub quo Sub-Diaconos, Cantores, Exorcistas constituit: cui subnectit, τὸ τάγμα ἀσκητῶν, *Ordinem Monachorum.* Item testimonio Theoph. in c. 19. Luc. loc. cit. quo scilicet ex tribus operationibus Hierarchicis, purgatione, illuminatione, perfectione, ex quibus unaquæque uni, ex tribus istis Ordinibus Episcoporum, Presbyterorum, & Diaconorum, sit propria, tres Ordines Hierarchicos, nec plures, nec pauciores his verbis concludit, *Vides omnes ordines cum operationibus, & neque plures, neque pauciores.*

Et Philippi Abbat. Bonæ-val. qui ordines sacros, cum Hierarchicis confundens, tres illos duntaxat sacros esse, non inferiores, tradit, de Contin. Cleric. c. 107. *ii duo*, tertium, puta Episcopatum, qui supremus est, quia minùs vulgaris est, silet, *scilicet Presbyter & Diaconus, sacris ordinibus dicuntur insigniti, & sacrarum scientiâ scripturarum debent esse præ cæteris eruditi: ut non tenebris ignorantiæ, sed sapientiæ compedibus, laudabiliter irretiti, & ad docendum, quæ didicerint, & ad faciendum, quæ docuerint, inveniantur expediti. Sunt præter istos alii, qui etiam circa Altaris ministerium occupantur,*

pantur, & ad id peragendum, à Pontificibus ordinantur: Qui etsi gradum sanctitatis habere non negantur, non tamen eorum sacri ordines appellantur. Non enim quisquam Sub-Diaconum, Acolythum, Exorcistam, Lectorem, Ostiarium, locum sanctitatis negabit obtinere; quamvis constet, eos, Presbyteris & Diaconis subjacere, quia & illa sancta sunt, quo illi debent, jure sui ordinis, providere, & ista sacrosancta, & si quid ampliùs potest dici, quæ Presbyter & Diaconus jubentur adimplere.

Probat scilicet Philip. ille vir, suo sæculo, non exigui in Ecclesia nominis, hos solùm gradus sacros esse, quòd ad regendum destinati essent, reliqui solùm ad ministerium, & spirituale Presbytero & Diacono exhibendum officium. In quo non re, sed nomine duntaxat, ab ipso dissentiunt. Urban. II. summus Pontif. can. *nullus*, dist. 60. Petr. Blef. c. 47. Mag. sent. in 4. d. 24. qui eos ordines sacros præ cæteris dictos volunt, quòd eos solos primitiva habere videretur Ecclesia, vel ut interpretatur Can. Urban. Innoc. III. c. *A multis.* de *ætat. & qual. ordin.* quòd eos solos pro sacris, primitiva Ecclesia habuerit.

CAP.

Cap. II.

Rationibus id ipsum demonstratur.

Porro variæ rationes, pro demonstranda bonitate, & integritate divisionis Hierarchiæ, in ordines Episcoporum, Presbyterorum, & Diaconorum, exclusis aliis, proferri possunt.

1. A Theoph. loco mox cit. expressè traditur, non plures scilicet esse debere, Hierarchicos ordines, quàm diversa sint functionum Hierarchicarum genera: sicut enim artificum collegia diversa statuuntur, pro diversis functionum generibus, quibus operam suam addicunt, ita diversi ordines Hierarchici statuuntur, prout ad diversas functiones obeundas homines diversimodè consecrantur: atqui consecrantur duntaxat homines, ad tria genera sacrarum functionum obeundarum, Diaconi ad purgationem immundorum, Presbyteri insuper ad illuminationem plebis fidelis, & sanctæ, Episcopi ad perfectionem præterea sanctissimorum Monachorum, ex Dion. Maxim. Antioch. & aliis, sup. cit. Igitur neque plures, neque pauciores ordines Hierarchici statuendi sunt.

Quòd si quis contendat, inferiores ordines etiam purgare, Resp. erit, non au-

ctori-

ctoritativè, ut vocant, id ministerium exercere, sed purè ministerialiter: neque enim possunt, immundum, quem purgant, ant punire, aut aliquid ei imperare, vel præcipere, aut ordinare, nisi quòd à Diacono ordinatum & imperatum fuerit: ideóque Const. lib. 8. c. 28. cùm excommunicandi Diacono potestatem dedissent, eamque Sub-Diaconis, & cæteris inferioribus Clericis abdicassent, hanc rationem subdunt, *Ministri enim sunt Diaconorum.* Ex quo proinde concluditur, eos, quamvis actus aliquos Hierarchicos attingant, non tamen Hierarchicè attingere, proindéque nec Hierarchicos esse posse.

Altera ratio huic omninò affinis est, tot debent esse ordines Hierarchisantium ordinum, quot Hierarchisatorum, & quot diversi ordines sunt subditorum, tot diversi ordines principantium, quorum singuli singulos subditorum ordines, ex suo præsertim officio, moderentur: atqui in Ecclesia tres sunt ordines Hierarchisandi à Dionys. statuti, puta immundi, plebs fidelis, & SS. Monachi: igitur & tres ipsis respondentes ordines Hierarchisantes, neque plures, neque pauciores Episcoporum, Presbyterorum, & Diaconorum.

III. Ratio, quæ ex dictis S. Ign. sup. prolatis colligi potest, ea est, quia, ut ex ipso inferebamus, principatus omnis tribus

præ-

præsertim constat, nempe auctoritate, consilio & exequendi industriâ, atque celeritate: atqui hæ tres dotes, in tribus Ecclesiæ ordinibus præsertim elucent, auctoritas in Episcopo, qui ideò ἱεράρχης dicitur, à principatu & auctoritate: Consilium in Presbyteris, qui ideò dicuntur πρεσβύτεροι, quasi senes & senatores, consilio potentes, consiliarii & assessores Episcopi: celeritas & industria exequendi in Diaconis, quorum nomen aptum, & consentaneum ministerium, seu Διακονίαν sonat, & in quibus industria præsertim & peritia rerum agendarum laudatur ab Hier. Epist. 18. ad Evagr. *Diaconi eligant de se, quem industrium noverint, & Archi-Diaconum vocent*: quæ tamen industria in exequendo, ita Diacono convenit, ut à potestate minimè separetur. Quâ de re Sid. Apollin. lib. 4. Epist. 25. de Joanne, in Cabilonensem Episcopum electo, in Archi-Diaconatu diu retento, loquens, *In quo*, inquit, *seu gradu, seu ministerio, multum retentus propter industriam, diu dignitate non potuit augeri, ne potestate posset absolvi*; è contra verò, esto industria & celeritas in sub-Diacono, aliisque inferioribus ministris laudari possit, quia tamen à potestate, hæc industria sejuncta est, ideò Hierarchicos istos ordines non constituit.

IV. Ratio, tot debent esse ordines in nova

nova lege, quot in veteri, nam Hierarchiæ noſtræ umbra & figura & typus fuit, quæ ad ejus exemplar, quod Moyſi in monte Synai exhibitum erat, firmata eſt, ex Dion. c. 3. Eccl. Hier. p. 1. at in veteri lege, tres tantùm erant ordines, ſummi Pontificis, Sacerdotum minorum, & Levitarum, quibus in nova lege reſpondent Ordines Epiſcoporum, Presbyterorum & Diaconorum, ut docet Hier. Epiſt. 85. ad Evagr. in fine, iis verbis, *& ut ſciamus traditiones Apoſtolicas ſumptas de V. T. quod Aaron & Filii ejus, atque Levitæ in templo fuerunt, hoc ſibi Epiſcopi, Presbyteri & Diaconi vindicent in Eccleſia.* Quod ipſum fuſiùs narrant, Iſid. Hiſp. lib. 2. de Off. c. 5. 7. & 8. Aquiſgran. Conc. PP. ſub Ludov. pio lib. 1. c. 7. 8. & 9. atque paſſim rituum, & officiorum divinorum tractatores: Igitur tres tantùm ſunt in Eccleſiâ Hierarchici ordines Epiſporum, Presbyterorum, & Diaconorum.

1. Simili argumento uſus eſt Cyr. Alex. probans, tres in Eccleſia, ſicut & in lege, ordines eſſe Hierarchicos, ſeu ſacro principatu præditos, & in populum auctoritatem habentes., verba ejus ex lib. 13. de ador. in Spir. & Ver. hæc præſertim excipe: *Quòd ſi quis velit, etiam Eccleſiæ ordinem perquirere, illam legis præfigurationem jure admirabitur, Epiſcopis enim, utpote qui duces creati ſunt, nec non etiam iis, qui inferioris dignitatis*

nitatis gradum gerunt, Presbyteris, inquam, concreditum est altare, & quæ intra velum continentur: quibus etiam dici convenit [& custodient Sacerdotium suum] Diaconis verò illud [custodient custodias tabernaculi, & omnia vasa ejus] & custodias populi] Quid? nonne ipsi præcipiunt, clamantes in Ecclesiis, nunc quidem tempus esse, ut populi Hymnum dicant, & modestè ac decenter stent, interdum verò ut quiescant: præterea ad orandum excitat? &c. Principatus hîc Ecclesiæ describitur, ad formam Mosaïcæ compositus, in quo duplex potestas Diaconis adscribitur, una ad altaris ministerium, altera ex ea consequens, ad populi regimen in sacris & gubernationem. Quod argumentum fusiùs postea explicat, Hierarchiam in veteri lege adumbratam, ex iis tribus ordinibus constantem, nobis haud dubiè proponens.

CAP. III.

Potissima ratio petita, à potestate, in corpus Christi verum; Episcopis, Presbyteris, & Diaconis, præ cæteris clericis, communi.

V. RAtio, eaque potissima, hoc principio innititur, quòd apud Theologos

 rece-

receptissimum est, potestatem in ordine ad corpus Christi mysticum, in potestate ad corpus Christi verum fundari: ita nempe, ut nemo consecratus dici possit, ad sacrum populi Christiani regimen ac gubernationem, nisi primùm ad sacrificii Christiani administrationem sit consecratus. Quod principium nobis illustrandum est, quia per ipsum præsertim distinctio Ordinum Hierarchicorum, à non Hierarchicis explicanda est. Veritas autem hujus principii multifariam explicatur.

1. Enim homines, in iis, quæ ad sacra & divina pertinent, nonnisi sacris personis se subjectos esse putaverunt, nec ullis nisi sacris, Deóque devotis hominibus, ad sacrificia Deo offerenda destinatis, in iis, quæ ad religionem spectant, parere religiosum putaverunt; ab iis divinam legem voluntatemque discendam crediderunt; quos ipsi Deo devoverant, & ad victimas offerendas destinaverant, tacito scilicet naturæ instinctu credentes, Deum se familiariùs iis communicare, qui Deo devoti essent, ab iisdem divina responsa ad nos referri debere, per quos dona nostra ipsi divino numini offerrentur: Atque ita sacerdotium, & sacrificandi potestatem, cælestis magisterii fontem & originem esse crediderunt.

Hoc Ethnici ipsi sibi persuaserunt; hoc

ab

ab ipso Deo traditum Judæi tenuerunt, solos religionis duces summos Pontifices, secundi ordinis sacerdotes, & Levitas habentes, qui & ipsi ad sacrificandum constituti erant: priores quidem duo ordines, ad sacrificia Deo offerenda destinabantur: Levitæ verò & templi ministeriis, & tabernaculi vasis, & iis, quæ ex sacrificio in sartagine frixa Deo offerebantur, aliisque ejusmodi ministeriis circa sacrificium præerant, ut ex 1. Paralip. c. 6. 9. & aliis colligere est: tres ergo isti ordines populi institutioni à Deo præfecti fuerant, iique maximè, quibus sacrificandi munus præsertim competebat, juxta illud Aggæi 1. *Interroga Sacerdotes legem.* Malach. 2. *Labia enim Sacerdotis custodiunt scientiam, & legem requirent ex ore ejus*: c. 17. Deut. *Veniésque ad Sacerdotes Levitici generis*, aliaque passim.

Sed & tertius Levitarum ordo, cui pars aliqua circa sacrificia concredebatur; idem quoque ad populi magisterium, licèt inferiori loco, accersebatur: Nam ex antiqua haud dubiè traditione, Josaphath, Synagogæ Judaïcæ collapsam disciplinam restaurans, 2. Paralip. c. 17. Sacerdotes & Levitas misisse dicitur in civitates Juda, habentes librum legis, *qui circuibant cunctas urbes Iuda, atque erudiebant populum.* Quæ quidem lex & disciplina, si à Gentilibus, Judæisque servata est, ut nonnisi Sacerdo-

tibus & ministris ad sacrificia, quæ Deo offerrentur destinatis, sacrum circa religionis observantiam imperium, sacerque principatus conferretur; eadem potiori ratione lex Euangelii censeri debet, in qua sicut sacrificium est præstantius, & ministrorum prærogativa dignior: quatuorque proinde in nostra lege rationes (de quibus §. seqq.) occurrunt, propter quas necessarium videtur, ne potestates istæ disjungantur: Sed iis tantum ordinibus, quibus circa sacrificium Euangelicum potestas committitur, potestas & auctoritas circa populum Christianum ordinaria, stabilis, & ex consecratione concedatur.

§. I. *Ratio I.*

Ut magis innotescat, Christum potestatis, in populum auctorem esse, cæterosque Ecclesiasticos Magistratus, nonnisi ejus esse vicarios, & locum tenentes; idcirco voluit ipse Christus, ut nemini in populum, quem passione sua, seu sacrificio crucis cruento suum effecit, & à servitute redemit, potestas conveniret, cui non ipse corporis sui & sanguinis, in sacro Missæ sacrificio distribuendi potestatem contulisset.

§. II. *Ratio II.*

Tum propter eandem causam, tum ad dig-

dignitatem Hierarchici Magistratus, & ductoris populi consentaneum fuit, ut sicut omnes Christiani populi, notâ quadam, signaculo & charactere Dominico consignantur, tum ut inter oves Dominico gregi socientur, tum ut Christi castris ad specialem militiam aggregentur, ex Aug. lib. 6. de Bapt. c. 1. lib. 2. contr. Parmen. c. 13. lib. 2. contr. Crescon. c. 30. serm. ad Cæsar. Eccl. Pleb. de Emer. & tract. 6. in Euang. Joan. ita & signaculo quodam & charactere exornentur, qui Christiani populi duces sunt consecrandi, ex eod. Aug. de Bon. Conjug. c. 24. & serm. cit. de gest. cum Emer. cujus testimonium confirmant Conc. Flor. decretum union. & Trid. sess. 5. c. 9. necnon sess. 23. c. 4. & can. 4. atque character ex D. Thom. 3. p. q. 23. a. 3. in corp. est character Christi, & participatio quædam sacerdotii Christi ab ipso derivata: constatque ex Theologis, præter characteres Laïcis omnibus Christianis baptisatis, & confirmatis communes, nullos alios esse characteres, quàm qui ad Eucharistiæ sacramentum & sacerdotium sunt instituti; ideóque Characterem quemcunque qui à Laïcorum sorte & conditione hominem eximit, & in superiorem ordinem translatum exornat, potestatem aliquam vel remotam, vel proximam in Christi corpus & sanguinem, conferre

 opor-

oportet: proximam quidem solis sacerdotibus, sive secundi ordinis ad consecrandum, Diaconis verò duntaxat ad distribuendum: remotam verò cæteris inferioris ordinis clericis.

Atque adeò Theologi post D. Thom. Supplem. Quæst. 37. a. 2. in corp. numerum septem ordinum, ex diversa habitudine ad Eucharistiæ sacramentum ac sacrificium colligunt. Idem etiam ex eodem principio, nec Presbytero potestatem absolvendi à peccatis, aut extremam unctionem conferendi; nec Episcopo potestatem confirmandi convenire posse, statuunt, nisi cui potestas consecrandi Christi corpus conveniat. Igitur ad spiritalem sacrumque Ecclesiæ principatum nemo consecratur, nisi per characterem, qui potestatem tribuit circa istud sacramentum, in quo proinde, potestas circa corpus Christi mysticum, ex consecratione debitâ fundatur.

§. III. *Ratio III.*

Quia totius Hierarchiæ finis, est Eucharistiæ distributio, vel participatio, quod apertè docet, Dionys. lib. de Eccl. Hier. c. 3. p. 1. Qui ut baptismum, omnium divinarum illustrationum principium, ita Eucharistiam finem & consummationem esse, docet, *finis autem unicuique propositus,*

atque

atque summa est divinorum mysteriorum, ei qui initiatur communicatio. Quod ipsum cum Dionys. duplici argum. comprobare facilè est, 1. quidem, quia ut ead. p. c. docetur, *Neque enim ferè licet, nullum sacramentum perfici Hierarchici muneris, nisi divina Eucharistia necessariò (summam eorum, quæ in singulis sacramentis peraguntur, complectens) ejus, qui initiatus est, cum uno Deo conjunctionem collectionemque sanctè efficiat.*

Alterum, quia Hierarchiæ nostræ scopus est assimilatio & unio cum Deo, ex Dionys. c. 1. Eccl. Hier. Antioch. Hom. 122. & aliis; atqui Dei unio per Eucharistiam maximè & perfectissimè procuratur; nec in hac vita major ulla contingere potest, quàm quæ homini per Eucharistiæ sacramentum contingit, quod utique fusiùs docet idem Dionys. c. 3. ejusd. lib. p. 3. nec dubitare poterit ullus, qui præsentiam Dominici corporis & sanguinis, in eo sacramento, & certò crediderit, & piè veneratus fuerit; cui proinde nos concorporeos & conformes imagini filii ejus, hujus virtute sacramenti fieri necessum est; imò etiam secundùm Apost. 1. ad Cor. 10. *Unus panis, unum corpus multi sumus omnes, qui de uno pane participamus.* Igitur scopus & perfectio totius Hierarchiæ, in corporis Dominici sumptione & traditione consistit.

Ratio prætereà Dionyſ. Epiſt. ad Demoph. cujus verba inferiùs proferentur, eſt, quia priùs debent à Deo inſtrui Hierarchici viri, quàm populum purgare, perficere, illuminare poſſint, quod ipſe etiam paſſim docet lib. de Cæl. & Eccl. Hier. atqui per communicationem, quam in exhibendo altaribus miniſterio, recipiunt Hierarchici viri, Epiſcopi, Presbyteri, Diaconi, à Deo inſtructi redduntur, & ut idem S. Doctor, lib. de Eccl. Hier. c. 1. explicat, *Divinis iſtis ſignis Deiformes* fiunt, & *Deificantem ſcientiam* acquirunt. Ut verò Epiſt. ad Demoph. explicat, *ii qui myſticè ſemper ad Divinum altare præſtò ſunt, cernunt, audiuntque Divina, quæ eis apertè oſtenduntur, & cum modo benigno ad ea, quæ extra Divina vela & integumenta ſunt, prodeunt, Monachis morem gerentibus, ſancto populo & ordinibus, qui expiantur, ſacra enuntiant pro dignitate.* Igitur poteſtas in ordine ad populum, ſupponit poteſtatem in corpus Chriſti verum.

Alio modo poteſt hoc formari argum. Ut priùs aliquem debere conſecrari dicamus, ad familiarem cum Deo ſocietatem, antequam conſecretur ad divinorum communicationem: ac proinde priùs ad altaris miniſterium, quàm ad populi purgationem, illuminationem & perfectionem.

§. IV. *Ra-*

§. IV. *Ratio IV.*

IV. Denique Ratio, quia pœna præcipua, quâ Disciplina Ecclesiastica continetur, est privatio à sacris, & sacramenti Dominici susceptione, quam excommunicationem dicimus, quæ olim in sacris conventibus infligi delinquentibus solebat, dicente Tert. Apol. c. 39. *Ibidem etiam exhortationes, castigationes, & censura divina: nam & judicatur magno cum pondere, & apud certos de Dei conspectu: summumque futuri judicii præjudicium est, si quis ita deliquerit, ut à communicatione orationis & conventus, & omnis sancti commercii relegetur.*

Consentaneum verò est, & connaturale potestati isti excommunicandi, ut nemini ordinaria sit, seu ex statu debita, nisi cui potestas communionem impertiendi, ac sacramentum corporis & sanguinis Dominici (cujus susceptio communionis Ecclesiasticæ consummatio est) distribuendi conveniat: ejusdem enim est rejicere, cujus est admittere. Igitur nemini convenit potestas, in corpus Christi mysticum, seu in populum, qui excommunicationis pœnâ terretur & corrigitur, nisi cui distribuendi sacramenti corporis, & sanguinis Dominici, potestas concessa est.

Quam rationem expressit S. Greg.

Naz. Orat. 1. iis verbis, *Ubinam porro, & à quibusnam Deus mysticis illis, & sursum ferentibus sacris coleretur (quibus nec majùs quicquam, nec præstantiùs apud nos est) si nec Rex nec præfectus esset, nec Sacerdotium, nec sacrificium, nec alia omnia, quibus inobedientes homines & contumaces, ob ingentia peccata mulctati sunt.*

Cap. IV.

Conclusio argumenti, cap. præced.

EX hoc itaque principio, ita probato & explicato, argumentari licet. Tot sunt ordines Hierarchici, seu sacrum in populum principatum exercentes, neque plures, neque pauciores, quot sunt ordines sacri, potestatem in corpus Christi mysticum habentes: atqui tres tantùm sunt illi ordines; supremus Episcoporum, ad quos ex institutione Christi, suprema, summa ac independens ab alio ordine, sacramentorum administratio, refertur; quique ideo passim sacerdotes κατ' ἐξοχὴν vocantur, v. g. ex Cypr. Epist. 29. & 52. ab Ambr. de dign. Sacerd. c. 2. de Sacram. lib. 1. c. 1. lib. 2. c. 5. lib. 3. c. 2. Chrys. toto ferè libro de Sacerd. Leone mag. Epist. 89. ad Episc. Vienn. Prov. Conc. Sard. c. 10. & 20. imò & *summi Sacerdotes*, atque Antistites vocantur, ut

ut ab Euseb. Epist. ad Episc. Tusc. & Camp. ab Ambr. Epist. 34. & lib. 2. de Sacram. c. 6. Gaud. Brix. tract. in die ordin. suæ, Fausto in Præf. lib. 1. de lib. Arb. & Hom. de vid. quæ ei à quibusdam tribuitur. Sidon. Epist. 11. & 25. lib. 4. Epist. 5. & 6. lib. 7. in fin. conc. Conc. Hisp. 2 c. 7. Car. Mag. lib. 7. c. 323, & aliis passim: quos ideo Hierarchas appellavit Dionys. tanquam à supremo Sacerdotii gradu nomen sortitos, de Eccl. Hier. c. 1.

Medius Presbyterorum est ordo, qui sacrificandi quidem potestatem habent, sed dependentem à potestate Episcoporum, à quo & fiunt, & suæ potestatis exercitium ac leges, & altaris ac templorum consecrationem accipiunt: Quorum ideò potestas inferior minùs libera ac soluta, sed dependens circa ipsum Domini sacrificium, ut ostendunt Ignat. Epist. ad Trall. & ad Smyrn. Clem. Epist. 3. Arel. 1. Conc. c. 19. Laod. c. 19. Carthag. 2. c. 9. & 3. c. 32. Atque ideò & angustior illorum, circà corpus Christi mysticum potestas; & ab Episcoporum ordine ita dependens, ut jurisdictionis usum ei omninò subtrahere Episcopus possit.

Tertius tandem & infimus Diaconorum, qui circa corpus Christi imminutam tantùm potestatem habent, ad illud scilicet ex commissione Presbyteri, distribuendum,

 non.

non autem ad conſecrandum, ſeu ex proprio officio illud diſpenſandum, ſed ad inſerviendum immediatè ſacerdoti ſacrificanti, non ad ſacrificandum. Qui proinde in corpus Chriſti myſticum, cæteris ordinibus inferiorem tantùm poteſtatem habent, executricem nempe decretorum & imperiorum, à ſuperioribus ordinibus promananitum: ut ſicut ab aliis conſecrata diſtribuere poſſunt, ita & ab aliis imperata, executioni demandare, pœnas etiam Eccleſiaſticas infligendo ac decernendo poſſint: quod cæteri ordines, quibus diſpenſatio ſacramenti Dominici, & immediatum altari miniſterium denegatur, facere non poſſunt.

Eo argumento uſus eſt Ignat. Epiſt. ad Trall. locis ſup. cit. probans ipſis parendum eſſe, quòd non ciborum & potuum miniſtri tantùm eſſent, ſed inculpatum miniſterium conſecranti exhiberent. Accedit ad prærogativam Diaconorum circa corpus Chriſti verum, quod calicem conſecrandum ſimul cum ſacerdote, Deo offerant, dicendo cum eo, *offerimus tibi Domine.*, ut notant Rubr. Miſſal. & Gavant. argumentum ex plurali locutione ſumens, quòd non ſolus Presbyter ea dicere debeat.

CAP.

CAP. V.

Ecclesiæ Ritus, praxim & disciplinam, ternarium Hierarchicorum ordinum numerum, probare, ampliorem improbare.

1. *Ex Episcopis, Presbyteris, & Diaconis, S. R. E. Cardinalibus.*

PRædictis rationibus, quibus adæquatam Hierarchiæ divisionem, in tres ordines Episcoporum, Presbyterorum & Diaconorum probavimus, accedunt plurimæ aliæ, ex ritibus Ecclesiæ, praxi, & disciplinâ, quibus ordinibus istis quædam privilegia conceduntur, præ cæteris inferioribus quæ Hierarchicos eos ordines ab Ecclesia creditos, non alios, significant.

1. Enim cùm Romanæ Ecclesiæ Cardinales, ad totius orbis regimen, à Rom. Pontifice assumuntur, ex omnibus ordinibus Hierarchicis, aliquos ad eam dignitatem promoveri necessum est, at ex iis tribus ordinibus assumuntur, non ex aliis, ex usu in Ecclesia recepto, cujus meminit Glossa, *ut ii* in Clement. 2. de ætate & qual. ordin. Confirmatque Conc. Basil. singulis etiam istis ordinibus commodè officia distribuens, ut supra ex Sess. 23.

 ejusd.

ejuſd. conc. protulimus. Igitur tres tantùm inferri poſſunt eſſe ordines Hierarchici, Epiſcoporum, Presbyterorum & Diaconorum.

Cap. VI.

Epiſcopi, Presbyteri, & Diaconi, in Conciliis.

11. Conciliis quoque generalibus, ex omni ordine Hierarchico, aliqui regulariter intereſſe ſolent, ad diſceptationem cauſæ, quamvis Epiſcopi ſoli tanquam principes judicent, ut proprio jure ſubſcribant: atqui iis, ex Eccleſiæ veteri conſuetudine, interſunt Epiſcopi, Presbyteri, & Diaconi duntaxat: quod cum innumeris exemplis pateat, aliqua ſolùm proferemus, Romani, ſub Cornelio adverſus Novatum, in quo 60. Epiſcopi, Presbyteri totidem cum Diaconis convenere, teſte Euſeb. lib. 6. c. 35. Eliberitani, ſub Marcello, in quo reſediſſe Presbyteri, adſtitiſſe dicuntur Diaconi, cum univerſa plebe. Arelat. 1. ſub Sylveſtro, in quo plurimi Diaconi, non alterius ordinis clerici numerantur. Rom. item 2. ſub eod. in quo Presbyteri aſſediſſe, Diaconi adſtitiſſe, ſed & alii clerici adfuiſſe, ſed ad teſtimonium ſolum, narrantur. Et Conc. Tol. 1. ſub Innoc. in quo idem ordo

ordo servatus, & aliorum passim. Id verò Tol. IV. can. 4. præsertim constat, in quo, quis in concilio ordo servandus sit, accuratè iis verbis cautum fuit, *Post ingressum omnium Episcoporum, atque consessum, vocentur deinde Presbyteri, quos causa probaverit introire. Nullus se inter eos ingerat Diaconorum, post hos ingrediantur Diaconi probabiles, quos ordo poposcerit interesse; & coronâ factâ de sedibus Episcoporum, Presbyteri à tergo eorum resideant, Diaconi in conspectu Episcoporum stent. Deinde ingrediantur Laïci, qui electione concilii interesse meruerint.*

Quòd Laïci etiam concilio intersunt, Diaconorum prærogativæ non officit; non enim ad discussionem causarum, in conciliis agitatarum, neque ad ullum officium Ecclesiasticum, aut Laïci, aut inferiores clerici, locum unquam habuerunt, sicut Diaconi, quorum aliqui etiam legatorum sedis Apostolicæ personam sustinuisse, & inter præsidentes concilio recepti fuisse leguntur, v. g. ad Ephes. I. Hilarius Diaconus missus à S. Leone, apud eund. Leon. Epist. 25. Syn. 6. generali; Joan. Diac. & 8. Marinus item Diaconus, uterque Apostolicæ sedis fuit legatus.

Absentium quoque Episcoporum loco, interdum mittebantur, v. g. Diaconi duo, Herennius & Agapetus à Lucif. Calarit. alii à Paulino, Maximus & Calemerus, ad Syn.

Syn. Alexand. missi referuntur, ab Athan. Apol. 2. Besula Diaconus Carthagin. à Capreolo, Carthag. Episc. missus, ad Syn. Ephes. 1. qui litteras excusatorias omnium Episcoporum Africæ deferret, & eorum nomine concilio interesset, quem inter PP. conc. act. 1. nominatim subscribentem, in fine act. 6. animadvertere licet. Ætherium quoque Diac. passim ab Episcopo suo, non benè valente, in eod. conc. subscripsisse legimus. In Chalced. Calosirium Episc. Arsinoitensem, per Eliam primum Diaconum suum subscripsisse, per eum interpretem locutum fuisse, act. 1. ejusd. conc. notatum observamus. act. 2. & 6. Dionysium Diac. nominatum, tanquam locum tenentem Photini Episc. Chytrorum, ac subscribentem animadvertimus. act. 8. Photinum Archi-diac. locum tenentem Theoctisti, Episc. Pessinuntis: quibus similia in aliis actionibus ejusd. conc. atque in aliis passim conciliis deprehendi possunt.

Quamvis enim in conc. Emerit. c. 5. loco suo, Diaconos, Episcopis mittere vetitum fuerit, ne cum Episcopis, in contemptum Presbyterorum, priori loco sedere viderentur, tamen Trullana syn. c. 7. Diaconis & Episcopos suos repræsentare, & tunc temporis Presbyteris præferri concessit: neque Emerit. Conc. decretum, aut

ex

ex usu prioris ævi scriptum, aut in usu postea fuisse etiam in Hispania constat: nam ante istud, concilio Tol. v. Petrus Diac. subscripsit, agens vicem Episcopi sui Antonii. Sexto Wamba & Severinus Diaconi. In 7. Clem. & Ambros. post idem verò Emerit. conc. decem circiter annis, in Tol.xi. Liberatus & Egila Diaconi inducti, Segobiensis & Mumuli Arcanicenses Episcoporum vicarii admissi sunt. Tol. xii. Asturius Diac. agens vicem Hospitalis, Valentinæ Eccl. Episc. subscripsit. Tol. xiii. Spasandus, Lamesus, Gisibertus, Dexter, Unicomalus, Boromellus, Calumnosus, Habitus, Diaconi nomine variorum Episcoporum subscripsernnt.

Quod in seqq. conciliis potest facilè adnotari, cùm tamen nullum unquam sub-Diaconum, aut in inferioribus solùm ordinibus constitutum, aut tanquam legatum, conciliis præsedisse, aut absentium Episcoporum locum tenuisse, legamus: nisi fortè quis Atarbium, concilio Constant. i. per Cylum lectorem suum interfuisse, ex concilii subscriptionibus colligat: quod exemplum, quia rarum, pro nihilo haberi potest.

CAP.

Cap. VII.

Propria quæque Diaconorum officia, in conciliis.

Erant autem & propriæ quædam Diaconorum partes, in conciliis, quæ nullis inferiorum ordinum clericis communicatæ leguntur. I Enim officium Diaconorum erat, adventantes in concilium deducere: quod officium collige ex Athan. Apol. 2. qui Arrianorum Synodum reprehendit, quòd in ea Commentariensis, seu Carcerarius, loco Diaconorum Ecclesiæ adventantes introduceret.

II. Erat, acta publica legere, eaque evolvere, & synodo proponere: quo officio Sabinianum Diaconum in conc. Aquilejensi, præside S. Ambr. ex actis ejusd. conc. Itemque Ætium Archi-diaconum Constant. Calchedonensi functum, singulis plurimis actionibus legimus, quibus duobus officiis successit Cartophylax Constant. ex ordine Diaconorum, in Ecclesia Orientali, quem Anastas. Biblioth. ad act. 2. syn. 8. chartarum custodem asserit, ab eoque quoslibet tum Patriarchæ, tum Ecclesiastico conventui præsentari, & intromitti, præter eos, qui à cæteris Patriarchis mittuntur. Quæ eadem officia

officia confirmat Balsam. in Medit. de off. Chartular. ac I. defens. eundem Cartophylacem commendans, quòd citra meditationem, in synodo ea proferat, quæ vel ipse, si dicendum ei foret (nota Græcam adulationem) adferret Moyses; Aäroni ideò & Baruch ipsum comparat: cui etiam extra Patriarchale tribunal, tanquam referenti personam Patriarchæ, rectè primam sessionem dari ante Episcopos contendit.

III. Querimonias clericorum ad conc. deferebat Archi-diaconus, ex Tol. IV. can. 3.

IV. Diaconorum officium erat, gesta conciliorum significare aliis, seu ut ajunt, intimare: hoc enim Archi-diaconis, tanquam proprium munus, tribuit Tol. I. c. 28.

V. Erat, quòd publicè in iisdem conciliis ventilandis & discutiendis, Diaconi etiam adhibentur, quemadmodum Athan. exemplo patet, quem nondum Episcopum dignitate virtutis magis, quàm gradu spectabilem, in syn. Nyc. inter primos fidei defensores fuisse, atque exinde Arrianorum odium in se concitasse, refert Naz. Orat. 21. in laudem ipsius: quem pariter strenuum cum Eustathio Antioch. veritatis defensorem, & certaminis adversus Arrianos, participem, tradit Theodor. lib. I. Hist. c. 8. Quo tempore eum Diaconum solùm

solùm fuisse, imò & Archi-diaconum Alexandr. ex ejusd. Greg. ead. orat. & ex Epiph. Pan. Hær. 68. & aliis, passim constat.

Quibus omnibus præstat auctoritas Syn. Alex. apud eund. Athan. Apol. 2. testatur, Arrianos in Athanasium Alex. Diac. iras convertisse, *Quia jam antea ejus pro Christo pietatem, in Syn. Nyc. ubi magnâ cum libertate contra Arrianam hæresim disseruerat, experti essent.* Patet etiam exemplo Paulini Diac. quem eundem esse putant cum eo, qui lector antea Ecclesiæ Mediol. tempore S. Ambr. fuit, ac ejus vitam, rogatu S. Aug. scripsit. Is autem adversus Cælestium, in concilio Episcoporum, strenuè decertavit, teste Aug. de pecc. Orig. cont. Pelag. lib. 2. c. 2. & 3. Victorem quoque testatur liber Pontif. Damaso adscriptus, *Quòd fecerit Concilium, & collatione factâ cum Presbyteris & Diaconibus constituerit, ut à decima tertia Luna primi mensis, usque ad Vigesimam primam die Dominica custodiatur sanctum Pascha.*

VI. Subscribebant nonnunquam proinde Conciliis Diaconi, etiam suis nominibus, quibus nunquam inferioris ordinis clerici subscripsisse leguntur. Hinc accidit, ut, teste ipsomet Athan. Apol. ad Constant. non longè ab init. Episcopi, Presbyteri & Diaconi, in exilium à Constantio abire

abire jussi, quòd in Athanasium subscribere recusassent. Hinc etiam legitur Jacobus Diac. & Archimandrita, in con. Constant. sub Flaviano, adversus Eutychetem subscripsisse: Conc. quoque Antissidior. duo Diaconi, Conc. Tol. XI. Archi-diaconus Tol. & alii subscripsisse leguntur.

VII. Leguntur & Epistolæ Synodicæ, nomine Episcoporum, Presbyterorum & Diaconorum aliquando conscriptæ; nam v. g. Epistola Synod. Conc. Antioch. adversus Paul. Samosat. ad Dionys. Papam, apud Euseb. lib. 7. c. 24. & Episcoporum, Presbyterorum & Diaconorum nomine inscripta legitur, & ad Episcopos, Presbyteros & Diaconos hoc modo, *Dionys. Maximo, & omnibus ubicunque in orbe terrarum collegis, Episcopis, Presbyteris, Diaconis, & universæ ac Catholicæ sub cœlo Ecclesiæ, Helenus, Hymeneus, &c. Et reliqui omnes Episcopi, & Presbyteri, & Diaconi, qui civitates, & regiones finitimas apud nos incolunt, & Ecclesiæ Dei, quæ apud nos sunt, dilectis fratribus.*

Ex quibus omnibus patet, admitti in Concilium solitos, non solùm Episcopos & Presbyteros, verùm etiam Diaconos: quam quidem prærogativam profero, non quòd Presbyteros & Diaconos, jure id exigere posse credam, quasi illegitimum sit Concilium, ad quod ipsi convocati non fuerint,

fuerint, quandoquidem sciam Concilium Episcoporum esse, ut fortè alio tractatu docebitur: sed quòd exinde contendam, ordinem Presbyteratus, & Diaconatus, aliquem aptiorem, magisque idoneum efficere, qui Concilio interesse, & ad negotiorum Ecclesiasticorum tractationem, discussionem, judicium, præ cæteris advocari debeat: utpote quòd isti ordines Hierarchici sint, ac proinde Ecclesiasticæ jurisdictionis, non solùm ordinariæ, verùm etiam delegatæ magis capaces, ipsisque consentaneum sit, rei Ecclesiasticæ judicium, quod alios ordines nequaquam deceat.

CAP. VIII.

Episcopi, Presbyteri & Diaconi benedicunt.

111. ID ipsum nobis indicat prærogativa Episcoporum, Presbyterorum & Diaconorum, supra cæteros ordinum inferiorum clericos, quod soli benedictionem super populum fundere possint, quam & antiquam ostendemus, & in Ecclesiæ lege firmatam. Nam benedictionem dare, videtur esse superioris & principantis, ex eo enim Apost. ad Hebr. c. 7. Melchisedech Abrahamo superiorem ostendit, quòd ei bene-

benedixerit, *Sine ulla autem contradictione, quod minus est, à meliore benedicitur.* Et Nicol. 1. Epist. ad Michaël. cujus testimonium refertur â Grat. dist. 12. c. *denique*, colligit, superiorem ab inferiore benedici minimè debere. Ergo cum Ecclesia, his tribus solùm ordinibus, benedicendi populo potestatem faciat, sequitur, Ecclesiam eos solos ordines pro Hierarchicis & principantibus habere.

Quòd autem iis solùm ordinibus, benedictionis conferendæ potestas, ex Ecclesiæ lege concedatur: 1. Constat, ex Constit. Apost. Clement. lib. 8. c. 28. in quo primùm de Episcopo habetur, *Episcopus benedicit, non benedicitur.* De Presbytero postea subditur, *Presbyter benedicit, non benedicitur*: Quam Lectionem Gretser. lib. 1. de Bened. c. 7. rectè corruptam esse conjecit, alioqui nullum esset inter Presbyterum & Episcopum discrimen: quod consentaneè statuetur, si dicamus, Presbyterum benedicere & benedici ab Episcopo: Episcopum verò benedicere, & à nullo benedici: quam textus restitutionem, seqq. de Presbytero verba, necessariam ostendunt: Subjungitur enim, *benedictionem accipit ab Episcopo aut com-Presbytero, item dat com-Presbytero*, id est, benedicitur ab Episcopo, seu potius benedicendi potestatem ab eo accipit, vel à com-Presbytero, cui popu-

populus ſubjectus eſt, & com-Presbytero ſimiliter benedicendi facultatem tribuit, populo nempe ſibi ſubdito: de Diacono verò paulò poſt dicitur, ***Diaconus non benedicit, neque dat benedictionem, accipit verò ab Epiſcopo & Presbytero***, id eſt, Diaconus non benedicit propriâ auctoritate, ſed miniſteriali acceptâ ab Epiſcopo & Presbytero, atque adeò nec benedicendi alteri poteſtatem tradere poteſt, licèt ab alio accipere poteſt.

Hoc ergo ſenſu dicendum eſt, Diaconum à ſe non benedicere, ſed ab alio, puta Epiſcopo, vel Presbytero acceptâ poteſtate: quod tamen privilegium eod. cap. Conſtit. Apoſt. clericis & Diaconiſſis denegant, quibus ſcilicet neque benedicendi, neque aliquid eorum faciendi, quæ Presbyteri, vel Diaconi faciunt, poteſtatem permittunt. Atque ideò dicendum eſt, dignitatem iſtam Hierarchicam, quam vetuſtiſſimus hujuſce libri ſcriptor, in ordine Diaconorum potius, quàm in aliis inferioribus agnovit, cauſam fuiſſe, ob quam benedicendi populo poteſtatem, quæ maximè Epiſcopo, & eo abſente, Presbytero convenit; Diaconis etiam attribuerit.

Maximè verò propriam dixi Epiſcopis & Presbyteris, benedicendi auctoritatem, iis enim Hierarchicè populum benedicere convenit, qui, ut ait Hier. Epiſt. 1. ad Heliod.

Heliod. *Christi corpus sacro ore conficiunt.*

Nam cùm juxta principia, à nobis sup. statuta, potestas in corpus Christi mysticum, à potestate in corpus ejus verum diffluat, iis proprium esse debet, suâ auctoritate populum benedicere, quibus divinitus concessum est, Christi corpus consecrare, ideóque S. Athan. in vit. S. Ant. *Ipsum Episcopis & Presbyteris, quasi humilitatis discipulum, ad benedicendum càput submittere,* Diaconibus verò ad se venientibus inter orandum cedere, eosque tanquam DD. interrogare solitum, refert; proprium scilicet faciens, Episcopo & Presbytero benedicere, Diacono verò cum iis commune docendi munus tribuens. Hinc etiam ostendit Isid. Hisp. epist. ad Ludefr. relatâ can. *Perlectis* dist. 25. ad Presbyterum pertinere dicens, *sacramentum corporis & sanguinis Dominici in altario Dei conficere, orationes dicere, & benedicere dona Dei.* Hinc Gratian. 16. q. post can. Hinc etiam benedictionem dare nonnisi *Sacerdotum esse,* docuit. Quia verò Diaconi, ab aliis consecrata, ministrare possunt, ideo benedictionem pariter Sacerdotis nuntiare, & tanquam ministri superiorum ordinum proferre possunt. Quod utique permissum iis, in officiis divinis conjicio, dum nempe, ut sup. docuimus, vel vicanis Ecclesiis præficerentur; vel alternis cum sacerdote die-

 bus,

bus, intra ſeptimanam, officio divino præeſſent.

Superſunt veſtigia iſtius in Eccleſia poteſtatis, 1. quod benedictio cerei Paſchalis, publicè Diacono in Eccleſia concedatur: cujus rationem myſticam tradit. Rupert. lib. 6. c. 30. Alterum, quòd Diacono hoc ſit commune cum Epiſcopo & Presbytero, ut recitans horas Canonicas, dicat verba iſta, *Dominus vobiſcum*, quæ ſalutationis populi & benedictionis rationem obtinent, quod nullius inferioris ordinis viris conceditur: Sed eorum loco dicere jubentur, *Domine exaudi rationem meam*, quemadmodum præſcribit Rubrica Brev. Rom. inter Gener. 30. n. 3 quæ *verſum iſtum non dici notat ab eo, qui non eſt ſaltem in ordine Diaconatus, nec à Diacono præſente Sacerdote, niſi de ejus licentia*: vide Gavant. in Rub. Brev. ſect. 5. c. 16.

Porro Diaconi dignitatem praxis iſta comprobat, quandoquidem, ut docet Petr. Dam. Opuſc. 11. c. 10. qui iſtam orationem recitat, totam Eccleſiam repreſentet, eamque, ut ait Gloſſ. in c. *Hoc quoque, de Conſecr.* diſt. 3. alloquitur; at repreſentare totam Eccleſiam, eique benè precari ac ſalutare, videtur ad præpoſitum ſolùm ſpectare. Ideóque excommunicati, à quibus per excommunicationem aufertur juriſdictio, verba iſta dignitatis & auctoritatis

dicere

dicere prohibentur, secundùm Hostiens. in c. *Illud*, *de Cler. excom. ministr.* Gloss. Pragm. sanct. tit. *qualiter horæ Canon. sint Celebr. extra Chor.* verbo, *tenentur.* Abbat. in c. 1. *de Celebr. Miss.* q. 12. Navarr. Misc. 77. *de Orat.* n. 3.

Cap. IX.

Inter Episcopos Archi-Episcopi, inter Presbyteris Archi-Presbyteri, inter Diaconos Archi-Diaconi.

IV. PRærogativæ prædictorum ordinum, efficacius argum. est, quòd Ecclesiastica nomina istorum ordinum, cum præfixâ principatus voce legantur, non cæterorum, nam Archi-Episcopos, Archi-Presbyteros, Archi-Diaconos passim legimus; Archi-subdiaconos verò, Archi-Acolytos, Archi-Lectores, Archi-Exorcistas, vel Archi-Ostarios non legimus, nisi fortè quòd semel Archi-Subdiaconi mentio fiat in Conc. Altissiod. c. 3. cujus officium fuerit, Chrisma ad Presbyteros Parochitanos deferre, absque ulla tamen jurisdictionis, vel principatus sacri prærogativa. Quòd verò vox ἀρχὴ, quæ principatum sonat, voci significanti, inferiora Diaconatu ministeria, non præficia-

 tur,

tur, superioribus verò ordinibus præficiatur, causa hæc est, quia principatus ii ordines capaces sunt, illi non item.

Nec in nominibus tantùm, vim facimus, sed in rebus; nam ideo Archi-Episcopi admittuntur, quòd inter Episcopos, aliqui, & dignitate potiores, & jurisdictione majores esse possint. Ideò Archi-Presbyteri, quia & inter Presbyteros, aliquis præesse cæteris, eorumque curam habere solet. Ideò Archi-Diaconi, quia non ex alio ordine, quàm Diaconorum, necesse est eligi, qui Diaconis præsit, cùm ex illo ipso, ordines, sacri principatus moderatores, eligere possint, & sacri DD. quales Archi-Diaconi, teste Maximo in c. 1. Eccl. Hier.

E contra verò, quia cæteri ordines, sacro principatui minùs idonei sunt, ideo ad principandum illis ordinibus, non ex ipsorum singulis ordinibus, sed ex superiorum numero eliguntur: constat enim ex Isid. Epist. ad Ludifred. Archi-Diaconum imperare Sub-diaconis & Levitis; ad Primicerium pertinere Acolythos, Psalmistas, atque Lectores; ad Thesaurarium Ostiarios. Quos omnes, ex ordine saltem Diaconorum fuisse, colligitur ex cap. *Cùm in cunct.* §. *inferiora*, *de elect.* & *electi. pot.* Itemque ex c. fin. *de Fil. Presbyt.* quibus istæ dignitates, beneficiis, curam animarum habentibus,

tibus, æquiparantur: & ex c. unic. *de Offic. Primic.* in quo etiam circa Diaconos officium ejus extenditur, ac proinde saltem Diaconus esse debere, declaratur: Denique ex c. 2. de Offic. Custod. Ubi præcipuæ istæ dignitates statuuntur, Archi-Diaconus Primicerius & Custos, quem Thesaurarium aliter vocant.

Et sanè sub Diaconi alicujus regimine, & custodia, inferiores Clericos multos legimus, v. g. Majorinum Lectorem, *In Diaconio Cariliani Archi-Diaconi*, tradit Optat. lib. 1. contra Parmen. Theodoretum Lectorem, Theodoro Diacono in custodiam datum ad erudiendum, Chrys. Epist. 61. Paulinum vitæ S. Ambr. scriptorem, primùm Mediolani sub cura Casti Diaconi, deinde Carthagene apud Fortunat. Diacon. resedisse, ipse de se testatur in vit. Ambr. Gregorium Agrigentin. Episc. Donato Archi-Diacono erudiendum traditum ab Episcopo, scribit Metaphr. ejus vit. c. 2. S. Patroclum Clericum factum ab Arcadio, Bituricæ urbis Episc. traditum, refert Greg. Turon. lib. 1. de vit. PP. c. 9. Joannem verò quendam puerum, ab Innoc. Rutenæ Episc. cùm Clericus factus esset, Archi-Diacono datum, lib. 10. Hist. c. 8. memorat. Innumeri alii referri possunt, qui in Diaconorum potestatem dati sunt è Clericis: cùm in potestatem Sub-Diaco-

 norum,

norum, aliorumque inferioris ordinis, nunquam Clerici instituendi traderentur.

Quare syn. Rom. sub Zachar. c.7. (quam nomine syn. Rom. sub Sylv. refert Gratian. d 93. c. *A Sub-diac.*) licet monachum Abbati, Abbatem Ostario, Ostarium Lectori, Lectorem Exorcistæ, Exorcistam Acolyto, Acolytum Sub-diacono, in omni loco obsequium repræsentare jubeat, sive in publico, sive in gremio Ecclesiæ: quia scilicet æquum est, ut minor majori serviat, & *consueta in ordine suo servitia* exhibeat, eisque assurgat, ex c. *statuim.* juncta glossa, *consueta, de* majorit. & obed. in gratiam tamen Diaconatus ordinis decernit, ut à Sub-diacono, usque ad Lectores omnes, subjecti sint Diacono Cardinali urbis Romæ, in Ecclesia repræsentantes ei honorem, subditi, inquam, sint, & in ejus potestate consistant.

CAP. X.

In Episcoporum, Presbyterorum, & Diaconorum ordine, Clerici Consistebant.

v. EST, quòd nemo in minoribus ordinibus, vel Sub-diaconatu initiaretur,

tur, ut ibi sisteret, quemadmodum ad Diaconatum, Presbyteratum, & Episcopatum, in iisdem ordinibus moraturum aliquem (nisi Ecclesiæ utilitas, eos ad altiorem gradum vocaret) Ecclesia consecrabat. Quæ observatio colligitur, ex Tert. Phrasi, c. 11. cit. de fuga, *Hoc sentire & facere omnem servum Dei oportet, etiam minoris loci, ut majoris fieri possit, si quem gradum ex persecutionis tolerantia ascenderit, sed cùm ipsi auctores, id est, ipsi Diaconi, Presbyteri, & Episcopi fugiunt, &c.* Videntur enim his verbis, inferiores gradus Diaconatu, ita cum superioribus conferri, ut hi principatum habeant, illi ad eum principatum tendant.

Colligitur ex Cypr. qui vix de gradibus inferioribus Diaconatu meminit, nisi factâ mentione destinati ad superiores ascensus: nam v. g. de ordinatione Saturi in Lectorem, & Optati in Sub-diaconum, verba faciens, Epist. 24. examinatum ait, an *congruerent illis omnia, quæ esse debent in his, qui ad Clerum parabantur*, quasi nempe ad Clerum paretur, qui in his gradibus constituitur: de Aurelii promotione ad Lectoratum scribens, Epist. 33. *Merebatur*, inquit, *tales Clericæ ordinationis ulteriores gradus, & incrementa majora: non de annis suis, sed de meritis æstimandus: sed interim placuit, ut ab officio Lectionis incipiat.* Et

L 4 Epist.

Epist. seq. de ejusd. Aurelii & Celerini Lectoratu, *Hos tamen Lectores interim constitutos sciatis, & cæterum Presbyterii honorem, destinasse nos illis, jam sciatis.*

Quod ipsum insinuat Nazianz. Orat. 1. non longè ante finem asserens, *quod prius oportet, ut quisquam Ecclesiâ dignus sit*, id est, ut Ecclesiastico gradu, vel Ecclesiasticâ societate dignus videatur; *ac deinde sacrario*, quod Sub-diacono committebatur; *vel suggestu*, quem Lectores ascendere solebant (nam τὸ βῆμα utrumque significat, ejusque ascensum Juliano Lectori, idem tribuit Orat. 3.) *ac postea sedis principatu*, id est, aliquo ex Hierarchicis ordinibus. Annuit Paulin. Nol. qui se, cùm Lector creatus esset, ab officio Lectoris, optasse decurrere S. ministerii gradus, scripsit ad Sever. Epist. 6 Quia nempe ii ordines, verè gradus erant ad majorem ascensum. Favet S. Leo, Epist. 87. ad African. c. 1. circa fin. statuens, *Ne primum, vel secundum, vel tertium*, (id est, Episcopi, Presbyteri, & Diaconi) *in Ecclesia gradum, quisquam Laïcorum, quibuslibet suffragiis fultus ascendat, priusqnam ad hoc meritum per legitima argumenta perveniat*: ac si diceret, ad primum, secundum & tertium gradum, in quibus stari potest, per legitimas & constitutas, cæterorum ordinum probationes, tanquam dispositiones quasdam, esse conscendendũ.

Colli-

Colligitur ex Syric. Epist. 1. ad Himer. c. 9. Zozym. Epist. 1. ad Hesich. c. 3. Quorum uterque post quædam interstitia, si sanctæ vitæ meritum adfuerit, ab uno ad alium Clericum ascendere, usque ad Diaconatum, debere præcipit, sed ubi ad Diaconatum aliquis pervenit, hunc Zozym. non ait, debere consecrari Presbyterum, sed posse *Presbyteri Sacerdotium promereri.* Siricius autem ex Diaconatu, qui dignus judicatus fuerit, *non immeritò Presbyterio, vel Episcopatu sacrandum,* pronuntiat: quòd uterque de Presbyteratu pari ratione sentit; prior quidem verbis mox allatis; posterior autem illis, quibus Presbyterum benè meritum, & sufficienti tempore probatum, si exactior ad bonos mores vita perduxerit, Episcopatum non assequi, sed sperare debere, dixit.

Quibus certè locutionibus, indicant inferiores ordines gradus tantùm esse ad Diaconatum, Presbyteratum & Episcopatum: ad eos verò iri demonstrant, ut & in iis sistatur, nisi Ecclesiæ utilitas exposcat, ut à Diaconatu quis ad Presbyteratum, à Presbyteratu ad Episcopatum sublimetur. Atque hinc est, quòd tot SS. viros, in Diaconii, Presbyterii, & Episcopatus munere obiisse legamus; & toto vitæ tempore ad senium usque perstitisse, quòd de aliis non ita frequenter legimus.

VI. Petitur præsertim ex integro tit. de off. Archi-Diac. lib 1. & 6. decret. in quo judicandi, visitandi, corrigendi, officiales constituendi potestas Archi-Diacono (quem sufficit esse Diaconum) imò qui non poterat olim esse nisi tantùm Diaconus vendicatur: totque prærogativæ conceduntur, ut dejici se, non promoveri interdum crederent, qui ex hoc gradu ad Presbyteratum promoverentur, ut patet ex Querimonia Ætii Archi-Diaconi Constant. apud S Leon. Epist. 56. ad Julian. Coensf. 57. ad Martian. 58. ad Pulcher. & Honorati Archi-Diac. salonit. apud S. Greg. lib. 1. Epist. 10. ad Honorat. & 20. ad Natal. Episc. lib. 2. indict. 10. Epist. 14. ad Natal. 15. ad universos Episcopos Dalmat. 26. ad Anton. Sub-diaconum.

CAP. XI.

Plures aliæ, Episcoporum, Presbyterorum, & Diaconorum, prærogativæ.

VII. Ratio sumitur, ex variis aliis prærogativis Episcoporum, Presbyterorum, & Diaconorum, supra cæteros inferiores ordines, ut quòd soli Diaconicum seu sacrarium ingrederentur, ex conc. Laodic. c. 19. & Theodor. lib. 3. Hist.

c. 17.

c. 17. quem etiam morem habuit Ecclesia Gallicana, ex conc. Agath. c. 69. Quo argum. Dionys. Epist. ad Demoph. Monachorum, quod sancta sanctorum non ingrediantur, ordinem ἱερατικὸν non esse, nec ad populum docendum, atque illustrandum, vim & auctoritatem habere, defendit.

Item quòd soli isti ordines apud Græcos, intra sanctuarium ante altare conferantur, reliqui extra sanctuarium; quo ritu significari videtur, eos solùm tres prædictos ordines, in Ecclesia sacrum gerere principatum. Quòd etiam in ordinatione significant Latini, apud quos soli Episcopi, Presbyteri ac Diaconi, manuum impositione sacrantur: quo ritu, S. Bonav. in 4. d. 24. q. 2. a. 2 & a. 2. q. 1. Eximiæ, excellentis, & universalis potestatis collationem significari, testatur, quandoquidem manus sit organum organorum, & instrumentum universalissimum, ad omnes effectus.

Præterea; quòd olim nonnisi ex Presbyterorum, vel Diaconorum ordine, Episcopi eligi permitterentur, c. *final.* d. 60. Quòd Sub-diaconi, & inferiorum ordinum Clerici, Diaconis oppositi, *insacrati ministri* dicantur, ab Agath. conc. c. cit. quòd ea ratione dictum interpretatur, quia ad Hierarchicas actiones minimè consecrati erant, sicut Diaconi & superiorum ordinum Clerici.

 Quòd

Quòd eorum ordinum, utpote ad Ecclesiæ gubernationem magis necessariorum, scriptura S. mentionem fecerit, cæteros verò omnes siluerit. Denique quòd Chore-Episcopis Sub-diaconos, & Cæteros inferioris gradus clericos, ordinare liceret, non item Diaconos, ex Conc. Ancyr. c. 12. Antioch. c. 10. Nic. Epist. ad Radulph. Bituric. & aliis.

CAP. XII.

Objectiones in contrarium proponuntur, ac dissolvuntur.

Liquidò constat, ex iis omnibus, non gratis, neque perperam, aut sine fundamento, Episcoporum, Presbyterorum & Diaconorum ordines, præ cæteris inferioribus Hierarchicos esse dicendos: superest ut & peritioribus in ea scientia satisfaciamus; nonnullasque objectiones, quæ contra hanc sententiam proponi possunt, subministremus, easque diluamus. Objici enim possunt, adversus prædictam divisionem, in gratiam Sub-diaconatus, & minorum ordinum.

1. Auctoritas Trid. Syn. quæ sess. 18. de Sacram. Ord. c. 6. Hierarchiam divinâ ordinatione institutam, adversus impugnantes,

tes, hanc statuit, *quæ constat ex Episcopis, Presbyteris & Ministris.* Atqui ministri etiam sunt Sub-diaconi, & reliqui inferioris gradus Clerici. Igitur ii pariter ad Hierarchiam spectare debent.

Alterum expressiùs Syn. Diæc. Carnot. ann. 1526. quæ tonsuram Clericalem aditum, ad Hierarchiam Ecclesiasticam, constituere videtur: tit. siquidem de Sacram. Ord. hæc habet, *Cùm secundùm PP. sancti-nes, qui volunt in sortem Domini, Ecclesiasticæ Hierarchiæ adscribi, ut primùm tonsuram Clericalem accipiant, à suo Episcopo eam petere debeant, &c.*

III. S. Aug. qui lib. I. de mor. Eccl. c. 33. non solùm Episcopos, Presbyteros & Diaconos, sed & alios Sacramentorum ministros, populis Christianis præesse significat, iis verbis: *Quàm enim multos Episcopos, optimos viros sanctissimosque cognovi, quàm multos Presbyteros, quàm multos Diaconos, & hujusmodi ministros Divinorum Sacramentorum, quorum virtus eo mihi mirabilior, & majore prædicatione dignior videtur, quò difficilius est, eam in multiplici hominum genere, & in ista vita turbulentiore servare: non enim sanatis magis, quàm sanandis hominibus præsunt.*

IV. Quia ordines omnes personarum, vel sunt initiantium, qui propriè sunt Hierarchici, vel initiandorum, qui impropriè

 tantùm

tantùm dicuntur Hierarchici, quòd Hierarchicis subsint ordinibus: atqui Subdiaconi, & cæterorum inferiorum ordinum Clerici, non sunt inter initiandos constituendi, nam ex Dionys. c. 5. & 6. Eccl. Hier. & aliis sup. cit. initiandorum ordinum primus est sanctissimorum Monachorum, secundus, plebis fidelis; infimus immundorum: Ergo debent Subdiaconi, & cæteri inferioris gradus ministri, inter Hierarchisantes statui; ac proinde eorum ordines sunt verè ac propriè Hierarchici.

v. Quia ex Theophyl. in c. 19 Luc. sup. cit. tot sunt ordines Hierarchici, quot sunt actiones Hierarchicæ, & unaquæque actio Hierarchica, ordini Hierarchico respondet: atque adeo ordo iste erit Hierarchicus cui una ex istis actionibus Hierarchibus, puta vel perfectio, vel illuminatio, vel purgatio conveniet: atqui inferioribus Diaconatu ordinibus, purgatio saltem convenit; nam, ut ait S. Thom. q. 37. Supplem. a. 2. in corp. *Solis Episcopis convenit perficere; illuminare autem Presbyteris; purgare autem ministris omnibus.* Et in resp. ad 1. *Sed tertius* (supple ordo) *habet unam ex functionibus, scilicet purgare: ipse scilicet Diaconus, qui minister dicitur, & sub hoc omnes inferiores ordines comprehenduntur.* Ad quod etiam explicandum juvat, quòd

tanquam

tanquam ex aliorum sententia profert ibid. S. Thom. in corp. *Quia Ostiarius purgat exterius, segregando bonos à malis etiam corporaliter: interius verò Acolytus, quia per lumen, quod portat, significat se interiores tenebras pellere, & utroque modo Exorcista, quia Diabolus, quem expellit, utroque modo perturbat: sed illuminatio, quæ fit per doctrinam, quantum ad doctrinam Propheticam, fit per Lectores, quantum ad Apostolicam, fit per Sub-diaconos, sicut quantum ad Euangelicam, per Diaconos fit.* Ad singula ista sigillatim, per tria seqq. cap. respondendum est.

Ad 1. Trid. Syn. determinare tantùm voluisse, quòd ab hæreticis impugnabatur, esse nempe in Ecclesia Dei, vel divinâ ordinatione Episcopos, Presbyteros, & aliquos ministros, ad regendum populum specialiter consecratos, nec ἀναρχίαν istam, quam inducunt novatores nostri, qui dignitatem Sacerdotii, populo ex æquo cum sacerdotalis ordinis viris communicant, admitti posse, sine divinæ institutionis perversione. Determinare noluisse, quòd ab iis nullatenus in dubium vocabatur, sed à Catholicis, quorum aliqui negant, inferiores Diaconatu ordines, à Christo institutos, quidam ab Apostolis, quidam ab Ecclesia, post Apostolos statutos dicunt; alii verò eorum etiam auctorem Deum faciunt, aliqui verò de nomine potius, quàm de

de re disputantes, supposità istorum ordinum divinâ institutione, in duas tamen diversas sententias abeunt, & quidam eorum Hierarchicos eos esse, affirmant, alii negant.

Ad definitionem itaque Trid. Syn. integram habendam, mentemque ejus assequendam, sufficit, aliquem ministrorum ordinem Hierarchicum dicere: non enim dixit syn. ex omnibus ministris Ecclesiæ Hierarchiam, sed ex ministris constare; ad quod sufficit, quòd aliquis ministrorum ordo sit Hierarchicus. Dici etiam potest, prolatos indefinitè ministros, sumi posse pro Diaconis, quia qui sunt potissimi mi-nistri, ideo sumpto, analogo, pro præcipuo analogato, absolutè & sine additò ministri dicuntur Διάκονοι, cui voci nomen *ministri* respondet, quâ voce prolatâ simpliciter, apud Ambr. lib. 1. de off. c. 5. & lib. 1. de Sacram. c. 2. Isid. Hisp. lib. 2. de off. c. 2. Aquisgran. Conc. 1. c. 7. & alios passim scriptores, Diaconus intelligitur.

Ad 2. dicendum est, Syn. Carnot. (cui & alii DD. consentiunt) dum aditum ad Hierarchiam, clericalem tonsuram esse, insinuat, nihil aliud velle, quàm eam necessariam esse dispositionem, ad ordines Hierarchicos, non quidem dispositionem duntaxat, ut ii dignè recipiantur, vel exerceantur, sed præterea, ut legitimè & recipi

&

& exerceri possint, pietas quidem, sanctitas, scientia, necessariæ sunt dispositiones, ut quis licitè possit, ad ordines superiores admitti, eorumque functiones exercere: sed non requiruntur istæ conditiones, nisi ratione subjecti, ut nempe dignus sit aliquis, functionum gradu & ministerio: non ut legitimus sit minister ab Ecclesia probatus, & ad suam functionem legitima auctoritate præditus: sublatâ siquidem pietate, scientiâ, & sanctitate, deest aliquid ad dignitatem personæ, & dignam ministerii executionem, nihil autem deest auctoritatis, & juris, ad functiones istas legitimè exercendas.

Monachatus similiter dispositio est, ad S. ordinationem, non respuenda, sed nullatenus necessaria: at verò Clericalis tonsura, ipsique minores ordines, dispositiones sunt, ut legitima sit ad Diaconatum, & ad Sacerdotium promotio: sine tonsurâ, & minoribus ordinibus, ac Sub-diaconatu, non Diaconis jus est integrum, non potestas plena, non auctoritas legitima. Nam ut de tonsurâ aliquid dicam, nonnè verum est, Presbyterum, qui Clericus tonsuratus non fuerit, ad Ecclesiastica beneficia jus minimè consecutum existimari, ex praxi Ecclesiasticorum Judiciorum? atque ideò dixit Isid. apud Gratian. c. *Sicut*, d.40. *sicut viri & mulieris digna conjunctio unum facit*

facit matrimonium: & sicut duorum copulatio, unum perficit corpus, ita Clericatus, & Sacerdotium, unum faciunt Presbyterum, & electio & consecratio, unum faciunt Episcopum: quæ omnia unum faciunt corpus.

Nonnè etiam verum est, eum, qui Sub-diaconatu, vel minore ordine prætermisso, Diaconus, vel Presbyter ordinatus fuerit, in functionibus Sub-diaconatus, (quas tanquam Presbyter & Diaconus eminentius continet) exercendis, minùs juris & potestatis habere, quòd ad eas specialiter, per singularem consecrationem destinatus non fuerit? Atque adeo nec legitimum ministrum superiorum ordinum quos recepit ab Ecclesia, judicari, nec ipsi eorum exercitium permitti, donec prætermissos ordines quanto cytiùs recipiat; ut de eo, qui Sub-diaconatus ordine prætermisso, Diaconus ac Presbyter ordinatus fuerat, expressè statuitur, c. *sollicitudo*, d. 52.

Cap. XIII.

Prosecutio solutionis argumentorum præc. cap.

Ad 3. præc. c. arg. Dico, 1. non esse necessarium, quòd verba Aug. quibus *præesse* Clericos dicit, hominibus sanandis, ad

ad omnes ab ipso enumeratos referantur, sed sufficere, quòd ad aliquos solùm, quorum proinde virtutem supra Monachos extollat, referri possint neque enim dum alicujus dicti ratio redditur, opus est, quòd singulæ rationis partes, omnibus membris enumeratis conveniant: unde sicut non omnes Episcopi, Presbyteri & Diaconi, quorum sanctitatem ibi laudat Aug. in vitâ turbulentiore degebant, cùm ex iis etiam aliqui in monasteriis degerent, ita nec omnes isti Clerici populis præerant, sed soli Episcopi, Presbyteri, & Diaconi.

11. Posse etiam inter præsidentium ordines, seu Hierarchicos, ministros Diacono inferiores referri, tribus titulis, puta *dispositivè*, *finaliter*, & *ministerialiter* atque imperfectè, seu privatim non publicè. Dispositivè quidem, quia sicut in aliqua religione novitii dicuntur religiosi, quia novitiatus est dispositio necessaria ad religiosam professionem; ita & dici possunt clerici inferiores, qui disponuntur ad gradns Hierarchicos, ad eosque ex statu suo præparantur, aliquo pacto Hierarchici, & inter præsidentium ordines comparatè ad Laïcos referuntur: eodem modo, quo primo-geniti regum in regnis, quæ successione ad eos deferuntur, & designati ad imperium Cæsares, principes dicuntur, non quòd principatum gerant, sed quòd ad prin-

principatum ex suo gradu disponantur, & jam destinentur.

Sed & notandum est, illas dispositiones solere potiùs *formæ* nomine donari, quæ homogeneæ sunt, quam quæ heterogeneæ; propter hanc enim rationem, rectè dispositio in Philosophicis vocatur *habitus*, & passio *patibilis qualitas* dicitur, licèt fortè specie differant, quia tamen ejusdem generis sunt, & unum est alterius incrementum, unum alterius veluti semen, ideo quod tale dispositivè est, tunc temporis absolutè tale dicitur: at ubi diversa generis dispositio est, à forma non accipit nomen formæ, neque enim v. g. ob eam causam calor accipit nomen ignis, nec pietas & sanctitas nomen ordinis S. ad quem disponit, sed rectius *dignitas minor*, alterius, cujus initium & inchoatio quædam est, nomine donari potest.

11. Finaliter, isti ordines dicuntur Hierarchici, quæ ratio à priori non valdè differt: quandoquidem dispositio sit propter formam, & ideo in ratione dispositionis, ad eam tanquam ad finem referatur; nihilominus, quia quædam ad formam disponunt, in quibus tamen per se sisti potest, sine ulteriori relatione ad finem, ad quem scilicet ex sua natura minimè tendunt, v. g. calor dispositio est ad ignem, & tamen per se calor intendi potest, etiam sine relatione

ad

ad ignem, & ita eſt medium, ut poſſit eſſe finis, in quo agens naturale conquieſcat, eumque intendat, abſque eo quòd productionem ignis appetat: ideo connexio diſpoſitionis cum fine, aliquando major, aliquando minor: tunc verò à fine præſertim denominatur diſpoſitio, quando naturâ ſuâ ad finem tendit, nec in ea per ſe ſiſtitur.

Tales autem diſpoſitiones ſunt minores ordines, & Sub-diaconatus reſpectu ſuperiorum, ut in iis per ſe minimè ſiſtatur, ut ſupra docuimus, ſed ad ordines Hierarchicos naturâ ſuâ gradus iſti referantur: unuſquiſque enim minoribus initiatur ordinibus, Sub-diaconatu, ut vel Diaconus, vel Presbyter, vel Epiſcopus fieri poſſit, & ut ait Tert. ſup. cit. c. de fug. *Hoc ſentire, & facere omnem ſervum Dei oportet, etiam minoris loci, ut majoris fieri poſſit.* Eæ ſunt aſcenſiones, quas diſpoſuit in Eccleſia Dominus. Itaque finaliter ordines iſti Hierarchici ſunt, quia per ſe naturâ ſuâ, ad Hierarchicum ordinem referuntur.

Poteſt & alio ſenſu, ordo quivis Diaconatu inferior, dici finaliter Hierarchicus, quia ad finem Hierarchiæ, S. Euchariſtia, ex inſtitutione ſua, refertur, altaris autem miniſterio, & SS. Euchariſtiæ Sacramenti, legitimæ celebrationi omnes deſtinantur, ex S. Thom. Suppl. q. 37. a. 2. in corp.

III. Mi-

111. Ministerialiter ordines minores simul cum Sub-diaconatu, Hierarchici dici possunt, quia, ut sup. explicuimus, officia eadem, quæ ab Hierarchicis ordinibus attinguntur, possunt non Hierarchicè, & absque cognitione causæ, ac sine auctoritate puniendi inferiores ordines, obire, quibus defunguntur Hierarchici ordines, qui vi suâ, potestatem aliquam in corpus Christi obtinent, in qua potestate jurisdictio omnis Ecclesiastica, ex prædictis, radicatur; eadem inquam, officia ministerialiter inferiores Clerici obire possunt: non quidem singuli omnia, sed aliqua duntaxat: nam potestatis integræ Diaconorum officia, sibi quodammodo partiti sunt.

Sub-diaconus, Acolytus, & cæteri inferiorum ordinum Clerici, qui ideo Diaconorum ministri dicuntur, neque habent cognitionem causæ, neque judicandi, ne quidem hîc & nunc, potestatem, sed sub manu Diaconi sunt, & in ejus directione: Exorcistæ v.g. ut exorcismos super hunc vel illum fundant, absque eo, quòd de ejus possessione à Dæmone, judicium ferre debeant: Ostiarii, ut hunc vel illum ab Ecclesia ejiciant, vel ad Ecclesiam admittant, non concesso eis judicio cujusquam excludendi, vel admittendi, Diaconi verò, licèt exequendi potestate præditi sunt, tamen

tamen in casibus singularibus habent judicandi auctoritatem.

Denique nec inferiores Diaconatu ordines, ad corpus Christi, vel sanguinem consecrandum, vel dispensandum ordinantur, in qua tamen consecratione ordinariâ, quævis potestas Hierarchica circa populum radicatur; ac proinde quæcunque ex officio sui muneris peragunt, sine ista ordinatione ac consecratione, Hierarchicè non censentur agere.

Materialiter autem operationes *præfecturæ*, spectavit Aug. si fortè eas minoribus Ordinibus, & Sub-diaconatui attribuit, non autem formaliter, quasi purè, ut ab iis proficiscantur, sint Hierarchicæ, cùm tantùm sub ea ratione sint ministeriales.

Denique ad imperfectè Hierarchisandum, minorum ordinum Clerici ordinantur, qui nempe ad privatim singulos fideles commonendos, adhortandos, excitandos ad pietatem, instruendos in fide, jus, potestatem & auctoritatem ab Ecclesia recipiunt, insuperque obligationem, ut cæteris ordinibus initiandorum præluceant. Ex quorum nempe numero, & ad exemplum, & ad privatam eruditionem, & ad Dei cultum specialem segregati, & pro populo, exemplo Levitarum consecrati sunt.

CAP.

CAP. XIV.

Solutio arg. IV. *&* V.

POtest & prædicta hæc solutio, IV. quoque argum. applicari; nam cùm actiones easdem, quas exercent Hierarchici ordines, sed non eodem modo, obeant inferiores; hinc partim ad initiantium ordines spectant, partim ad initiandorum; partim ad sacra administrantium, partim ad patientium classem referuntur. Initiantes sunt, quia initiandi actiones, purgandi & illuminandi, inferiori modo eliciunt: initiandi sunt, quia radice potestatis initiandi cùm careant, non suâ, sed delegatâ potestate, videntur initiationem sacram, sive ἱερουργίας, sive ἱερολογίας perficere.

Agentes sunt, quia movent: patientes, quia moventur: agentes sunt patientes, quia non movent, nisi moti, quomodo enim Baculus non movet, nisi à Brachio motus, quia principio vitæ, & motus, in omnem differentiam loci, caret. Illudque principium jurisdictionis circa populum fidelem, nonnisi in ordinibus Hierarchicis reperitur, ideo inferiores ordines, si quid agunt, nonnisi ab Hierarchicis ordinibus moti, agunt, non propriâ virtute, sed alienâ. Brachium verò, etsi instrumentum

animæ

animæ dici poſſit, nihilominus propriâ virtute, ſibi naturaliter inditâ, agere dicitur, ſed quæ, qualiſcunque eſt, animæ eſt.

Similiter & Diaconus, quia habet poteſtatem diſpenſandi corpus Chriſti ſibi connaturalem, quæ virtus miniſterialis, & inſtrumentalis Sacerdotis virtus eſt, ideò & inſtrumentum dicitur, ac miniſter Sacerdotis, ſed ad modum inſtrumentorum conjunctorum, quæ & ipſa vivunt, & virtutem habent ſibi ingenitam, quia ſuppoſitorum ſunt inſtrumenta, non vim tantùm extrinſecùs advenientem, qualis eſt virtus inſtrumentorum ſeparatorum, quibus inferiores Diacono ordines aſſimilantur, miniſtri miniſtrorum, & deſervientia Diaconis inſtrumenta.

Quæ ſanè ratio, explicandi Hierarchicam Diaconorum virtutem, oſtendit, inter ordines verè Hierarchicos, & Laïcorum ſtatum, medios eſſe ordines Eccleſiaſticos miniſterialiter Hierarchiſantes, non Hierarchicè, & auctoritativè operantes, qui proinde propter participationem extremorum, modò ad Hierarchicos ordines revocantur, & ſub ordine Diaconali conſtituuntur, modò verò ad initiandorum ordines revocantur.

Quod quidem inſinuat Syn. Laodic. c. 24. *Miniſtros altari deſervientes atque Hierarchicos,*

rarchicos, & quodam modo Sacerdotales, à Presbyteris, usque ad Diaconos, alios deinceps admittit, τ̃ ἐκκλησιαστικῆς τάξεως, *Ecclesiastici ordinis*, inter quæ refert ὑπηρέτας, id est, Sub-diaconos, Lectores, Psaltes, Exorcistas & Ostiarios, Ecclesiastici ordinis, non tamen Hierarchici, quibus τοὺς ἀσκητὰς, id est, monachos, iisdem ferè legibus constrictos, adjungit, qui nec ad Hierarchicum (τ̃ ἱεραρχικὸν) nec ad Ecclesiasticum (τ̃ ἐκκλησιαστικὸν) ordinem pertineant.

Eadem etiam solutio arg. postremo satisfacit: etenim patet ex dictis, inferiores ordines Diaconatu, actiones Hierarchicas materialiter tantùm, non formaliter attingere: purgare scilicet & illuminare, sed non Hierarchicè, nec purgandi vel illuminandi rationem, quatenùs Ostiariis, Lectoribus, Exorcistis, Acolytis, Sub-diaconis tribuitur Hierarchicam; licèt eadem actio, ut fit à Diaconis, Hierarchica censeatur, quippe quæ ab his auctoribus fiat ut Hierarchicis, ab illis purè ministerialiter, quemadmodum explicuimus: atque hæc de his satis, nunc aliqua, de excellentia ordinum Hierarchicorum, ac præcipuè sacerdotii delibanda.

QUÆ-

QUÆSTIO VII.

Functiones Hierarchicæ, Ecclesiasticorum ordinum, præponendæ, cæleſtis Hierarchiæ, ſeu Angelicæ cuſtodiæ, officiis.

CAPUT I.

Præcellentiam Sacerdotii, ſupra officium Angelicæ cuſtodiæ, non officere Angelorum dignitati.

SUnt neoterici, qui officium Angelicæ cuſtodiæ, officiis Sacerdotum & Epiſcoporum, præferunt. Et quia prælatio omnis, unius officii, ſupra aliud, illius, quod inferiori loco ponitur, videtur quædam eſſe depreſſio, ideò conantur, quicquid de præſtantia Sacerdotalis & Epiſcopalis officii dicitur, criminari, quaſi in contemptum Angelicæ cuſtodiæ, cui plurimùm debemus dicatur.

Sed æquiſſimè ferent, beatiſſimi illi ſpiritus, ſi hominibus à Chriſto demandata

quædam officia, quæ sine Christi ipsius contemptu, officiis ipsorum postponi non possunt, pro rei veritate præferamus; non invident dignitati Christi, non dignitati hominum, quæ cum Christi dignitate conjuncta est. Sequamur ergo exemplum Apost. quomodo in ejusmodi comparationibus loquendum sit, nobis præmonstrantis, Epist. ad Hebr. c. 2.

1. Enim, Christum naturam inferiorem Angelicâ assumpsisse, fatetur, Angelis tamen hypostaticâ unione, potestate & auctoritate longè superiorem esse, prædicat, auctoritate Proph. Reg. Psal 5. in cujus explicationem hæc addit, *Eum autem, qui modico quàm Angeli minoratus est, videmus Iesum propter passionem mortis, gloriâ & honore coronatum: ut gratiâ Dei pro omnibus gustaret mortem. Decebat enim eum, propter quem omnia, & per quem omnia, qui multos filios in gloriam adduxerat, auctorem salutis eorum per possessionem consummare. Qui enim sanctificat & sanctificantur, ex uno omnes.*

Nec dubitat idem Apost. ex eadem Christi Domini præcellentiâ, super Angelos, aliquam similiter nostrûm omnium suprà Angelos prærogativam deducere, ut Angeli Dei ministri sint, nos autem fratres dici possimus, subjungit enim, propter quam causam non confunditur fratres eos vocare, dicens, Psal. 21. *Narrabo nomen*

tuum

tuum fratribus meis: in medio Ecclesiæ laudabo te. Et iterum Psal. 17. Ego ero fidens in eum. & iterum Is. 6. *Ecce ego, & pueri mei, quos dedit mihi Deus: quia ergo pueri communicaverunt carni & sanguini, & ipse similiter participavit eisdem, ut per mortem destrueret eum, qui habebat mortis imperium, id est, Diabolum, & liberaret eos, qui timore mortis, per totam vitam obnoxii erant servituti. Nusquam enim Angelos apprehendit, sed semen Abrahæ apprehendit: unde debuit per omnia fratribus similari.*

Quòd si licuit Apost. Angelos naturâ nobiliori præditos, illâ, quam Christus assumpsit, Christo non solùm subjicere in pluribus, (quòd sine summa impietate negari non potest,) verùm etiam nobis ipsis hominibus, lutea vasa portantibus, in ea dignitate postponere, quæ nobis, ex consortio ejusdem cum Christo naturæ, provenit, ratione cujus, Dei fratres vocari, & ejusdem cum Christo Deo substantiæ, dici possumus: quo etiam titulo. hoc summum nobis divinâ dignatione beneficium contigit, & ad hoc dignitatis fastigium erecti sumus, ut nostram naturam divinæ personæ unitam, gloriari possimus, *communicantes gloriæ Christi*, cui carnis & sanguinis communione, conjungimur, secundùm quam homo verbo divino unitus, Deus incarnatus, & homo Deus factus est.

Similiter & licebit nobis ratione Sacerdotii, cujus per ordinationem fuimus participes, Angelis non solùm coæquare, verùm etiam præferre.

Quis Vice-Regem, cui Rex omnem suam potestatem commisit, temeritatis arguat, si eo se titulo, ministris & domesticis Regis, quantumvis honoratioribus, ac genere nobilioribus, præferat? si non patiatur vicariam suam potestatem, ac dignitatem vilescere, si loci sui dignitatem implere satagat? Quis enim non potiùs eum, tanquam loci sui immemorem carpat, si aliquid sibì de Majestate Regiæ potestatis, quam representat, delibari patiatur? Nonnè absque ambitionis notâ licet, imaginem pulcherrimæ formæ, & optimè elaboratam, etiam si apud te existat, alteri imparis artificii, & pulchritudinis simulachro, apud alium existenti præponere? etiam in lutea materia, Praxitelis, ac Phidiæ industria, imperitorum statuariorum circa marmor impensæ operæ, præferri solet.

Non ergò Angelos contemnimus, dum Sacerdotium Christi, in delegato sacerdote, Angelorum custodiæ præferimus; dum vicariam potestatem magni Regis, ministrantium circa nos officiis, antitypum & apographum Sacerdotii Christi, effictam potestatis ejus, exemplo ab ipso imaginem, Angelicæ virtutis delineationibus, vir-

virtutem & influxum Spiritus S. per Sacerdotes, tanquam per canalem quendam prodeuntem Angelicæ operationi ante ponimus. Angelos itaque naturâ, ſtatu, conditione, Sacerdotibus præſtare, non abnuimus: at officium Angelicæ cuſtodiæ, paſtorali officio inferiùs eſſe, ſine contemptu Angelorum; contra quoſdam, contendimus, in ſeqq. cap.

CAP. II.

Inſignes prærogativæ Sacerdotii, in productione corporis, & ſanguinis Chriſti, ac ſanctificatione hominum.

HOc itaque deterſo: Pro dignitate Sacerdotii, ſupra munus animarum cuſtodiendarum, Angelis conceſſum, hoc potiſſimum argum. urgendum duco, non conceſſa nempe eſſe, Angelorum cuſtodiæ, plurima, quæ Sacerdotio conceſſa ſunt. Prærogativa ſiquidem Sacerdotii inſignis eſt, quod Chriſtus, *cum dilexiſſet ſuos, qui erant in mundo, in finem dilecturus eos*, ſine fine, ſine modo, & ad Patrem rediturus, eximiæ ſuæ erga nos delectionis, ſtupenda teſtimonia exhibere voluerit: hujuſque rei cauſâ, duo, ſupra omnem cogitationem miranda, ſupra omnem, cuivi-

unquam (si fortè dignitatem matris Dei exceperis) dignitatem concessam, efficere decreverit, quæ in uno Sacerdotio reperiantur.

1. Enim, ut nobiscum semper versaretur, nec nos deseruisse dici posset, qui & moriturus erat, & ad Patrem ascensurus, de Sacerdotum ordinatione, & creatione cogitavit, per quos nobis & corpus suum, & sanguinem communicaret, & Spiritum S. effunderet, ut per eos & nobis, & in nobis viveret, & nos à peccati morte liberati, cum ipso, & Spiritu ejus viveremus, & carnis ejus manducatione, ac sanguinis potu, ad immortalem cum ipso vitam pararemur. Ex quo fit, ut Sacerdotium quodammodo semen sit spirituale, quo Christus in hominibus non solùm per gratiam, verùm etiam per substantiam vivit: quod innuisse visus est Tert. Scorp. c. 9. dum Apostolos missos ait, *cum toto Sacramento, cum propagine nominis, cum traduce Spiritus S.* dum succedentes Apostolis Sacerdotes, *hæreditarios discipulos, Apostolici seminis frutices* appellat.

Habet ab ista prærogativa Sacerdotium duo, quibus Angelicæ custodiæ, longo intervallo præferatur: unum, in quo quodammodo B. Mariæ Virgini coæquatur: sicut enim ista semel Christum produxit, & in mundum effudit; ita quotidie Sacerdotes,

dotes, eundem sacris altaribus sistunt, & ut ait Hier. Epist. 1. ad Heliod. *Christi corpus sacro ore conficiunt.* Æmulatur enim divini Patris personalem dignitatem, in eo positam, ut verbum producat suum, quod quotidie incarnatum, expressione verbi, Sacerdotes producunt. Cogitet unusquisque, quàm honorifica sit Sacerdotii dignitas, cui quodammodo Christum compellare, iis verbis licet, quibus eum divinus Pater affatur, *ego hodie genui te*, seu ego hodie produxi te.

Ex quo loco, si potuit Paulus, ad Hebr. 1. dignitatem Christi, super omnes Angelos inferre, quia nulli Angelorum tale quid unquam dictum est, quidni & liceat nobis, Sacerdotalia munera ex eodem, supra Angelica officia extollere, quia nullus unquam Angelus hoc Christo dicere potuit, quod sacerdos sacrificans potest dicere, *ego hodie produxi te.* Hanc excellentiam super Angelos spectarunt, & mirati sunt, Chrys. lib. 3. de Sacerd. Hom. 93. in Math. & 60. ad Pop. Antiochen. item Hom. *in laud. eorum, qui comparuerunt in Eccl.* Et Bern. serm. in cæn. Dom. Quibus etiam addes eund. Chrys. Hom. 51. in Math.

Alterum ad Sacerdotii, supra Angelicam custodiam, præcellentiam demonstrandam, ex eadem prærogativa colligitur, quod divinum Spiritum Sacerdos,

 supra

ſupra populum effundat, Deo nos uniat, Deoſque efficiat: effundit autem Spiritum Dei, tanquam inſtrumentum, Deo quodammodo conjunctum, ſanctificationis divinæ: ut quemadmodum per humanitatem Chriſti hypoſtaticè unitam, à verbo omnes ſanctificamur, *de plenitudine enim ejus, omnes accepimus*, Joan. 1. Ita Sacerdotii virtute, omnes ſanctitatem à Chriſto accipiamus.

Sanctificari quidem humanitatem Chriſti oportuit, ut eſſet inſtrumentum redemptionis, & ſanctificationis generis humani; ſanctificantur in ſua ordinatione Sacerdotes, ut ſint inſtrumenta ſanctitatis, & meritorum, & ſatisfactionis ejus, hominibus communicandæ: humanitas Chriſti, per verbum quidem formaliter, ad hoc opus redemptionis humanæ ſanctificatur. Sacerdotes verò Chriſti, ad idem opus ſanctificationis hominum ſanctificantur per Spiritum S. in quorum proinde ordinatione dicitur, Joan. 20. *Sicut me miſit Pater, & ego mitto vos.* Et paulò poſt, Chriſto inſufflante, adjungitur, *accipite Spiritum S. quorum remiſeritis, &c.*

Sanctitas divini verbi in humanitatem Chriſti, operante Spiritu S. effluxit, juxta illud Luc. 1. *Spiritus S. ſuperveniet in te, & virtus altiſſimi obumbrabit tibi, ideóque & quod naſcetur ex te Sanctum, Filius Dei vocabitur.*

cabitur: Similiter & sanctitas humanitatis Christi, ad sanctificationem cæterorum, per Sacerdotum ministerium, operante Spiritu S. defluit; quod utique significat Christus, Joan. c. 17. dum se *in Apostolis* ait *Clarificatum*, dum sanctitatem à Patre suo acceptam, se in eos refundere, & illos sibi quodammodo in eo similes, nobis repræsentat, iis verbis: *Sicut tu me misisti in mundum, & ego misi eos in mundum, & pro eis ego sanctifico meipsum: ut sint & ipsi sanctificati in veritate.* Et paulò post, *& ego Claritatem, quam dedisti mihi, dedi eis: ut sint unum, sicut & nos unum sumus.*

Ac si diceret, eo fine, quo Pater eum misit in mundum, ut salvaretur mundus per ipsum; ita & missos Sacerdotes, Apostolicæ potestatis hæredes, ut per eos similiter mundus salvaretur: quâ potestate remittendi peccata, & sanctificandi homines ipse donatus est, eadem potestate à se ipsos quoque donatos ac si testaretur, quòd semetipsum sanctificarit, infinita aggregando meritorum & satisfactionum opera, ut hi sanctificati in veritate, aliis eandem sanctitatem impertirent, in veritate docentes, & veritatem gratiæ per sacramenta exhibentes: eandem tandem quam habet claritatem, & dignitatem, iis se largiri, ut sint unum agens cum Patre, communicatione sanctitatis, sicut ipse cum Patre

ſuo unum eſt, ob unitatem virtutis, ratione cujus ei neceſſum eſt, id ipſum operari, quodcunque Pater operatur, Joan. c. 5.

CAP. III.

Enucleatur magis, modus ſanctificandi homines, per Sacerdotium.

ATque ut hanc prærogativam Sacerdotii, in ſanctificandis hominibus, oculatiùs & attentiùs intueamur, duas tantùm reperio rationes, explicandæ virtutis, per quam tam ſacramenta, quàm Sacerdotes, gratiam in Chriſtianorum animabus producunt. D. Thom. 3. p. q. 62. a. 1. in corp. a. & in Reſp. ad 2. ſaltem ſecundùm interpretationem plurimorum, ex diſcipulis ipſius, cenſere videtur, duplicem eſſe virtutem in Sacerdote, & ſacramentis producentibus gratiam; unam propriam, quæ competit eis ſecundùm propriam formam, ſicuti ſecuri competit ſcindere, ratione ſuæ acuitatis; alteram inſtrumentalem, quæ ſit virtus quædam influxa, ab agente principali, habens ſe per modum motus, quo pacto ſecuris, ut eſt inſtrumentum artis, & movetur per artem, non tantùm habet quòd ſecet, ſed quòd artificiale aliquod opus elaboret.

Alii

Alii verò, priorem virtutem, ut minimè necessariam rejiciunt, dicuntque, instrumentum cum agente principali conjunctum, ad producendum effectum supernaturalem, nullam aliam habere virtutem, quàm agentis principalis; puta Dei, & agere virtute Dei, non sibi insidente, sed sibi assistente, & quodammodo adhærente, ejusque imbecillitatem & impotentiam supplente.

Utramvis opinionem sequamur, nihil refert: ex utràque scilicet patebit, ad quantam sacerdos vi ordinationis suæ, ad quam sacramenta, vi ordinationis suæ dignitatem evehantur: Nam si priorem sententiam sequamur, quantæ dignitatis est, influxam quandam ab ipso Deo virtutem, Sacerdotem suscipere, & impressionem divinæ virtutis, quoties sanctificandis animabus vacet! Si verò posteriorem, quæ in schola communior est, amplectamur, illustrabit istam prædictam Christi Domini sententiam, ostendetque, vi Sacerdotii hominem ad hoc sanctificari, ut sit unum agens cum Christo, eodem aliquali modo, quo Christus ratione divinitatis est unum agens cum Patre.

Etenim Christus est unum agens cum Patre, non solùm, quia ad eadem opera, & actiones concurrit, ad quæ concurrit Pater, sed maximè, quia eandem habet vir-

tutem, quam habet Pater; atque Sacerdos similiter ad hominis sanctificationem concurrit, quam non propriâ virtute, sed instrumentali tantùm attingit, non solùm eandem habet actionem, & terminum eundem producit, quem producit Deus, quod Creaturis omnibus Deo cooperantibus convenit, verùm etiam per eandem virtutem agit, per quam Deus agit: Non enim aliam habet vim effectus supernaturalis producendi, quàm divinam sibi assistentem virtutem, quæ per Sacerdotium, vis ejus dicitur, & potestas.

Igitur summa in eo prærogativa est Sacerdotis, ratione cujus Sacerdotium, officia Angelicæ custodiæ longè præcellit. Quid enim habet Angelus ratione Angelicæ custodiæ, huic simile vel affine? Quicquid agit officii istius, per propriam virtutem agit, nunquam conjungitur Deo, in ratione unius agentis, ut tota virtus sua, virtus sit vel Dei ipsius, vel influxa à Deo virtus: quod diximus Sacerdoti, quatenus sanctitatem hominis, attingit, competere: atque ita patet, Sacerdotium, aliquid homini tribuere, ratione cujus, ad majorem dignitatem evehatur, quàm Angelus, per officium ipsi demandatum, custodiendorum hominum, promoveri dici possit.

Confirmatur, etenim vicarii, & ejus cujus

cujus locum tenet ac tuetur vicarius, eadem eſt poteſtas, ut colligitur ex c. *Rom. de Appellat.* Et Leg. 1. §. 1. ff. *quis, & à quo appelletur* : ideóque ab iis non appellatur ad eos, quorum locum tenent, ut iiſdem juribus definitur: Atqui Sacerdotes Dei vicarii ſunt, quo nomine ab Ambr. appellantur in c. 11. Prior. ad Cor. *Chriſti ſunt vicarii*, quo eoſdem nomine, exornat idem Ambr. in 1. ad Tim. c. 5. *Locum ſunt tenentes Ieſu Chriſti*, ut Ign. loquitur, Epiſt. ad Trall. Nec abnuit Script. S. quin immo expreſsè docet, dum eos, *Legatione fungentes pro Chriſto*, nobis deſcribit, 2. Cor. 5. Et ad Epheſ. 6. Nec ab eorum ſententia appellatur ad Chriſtum, ſed ut eadem Script. teſtatur, Math. 16. & 18. quæcunque ſolvuntur eorum miniſterio in terris, erunt ſoluta & in cœlis, quæcunque ligata erunt in terris, ligata erunt & in cœlis. Igitur eandem habent illi cum Deo & Chriſto poteſtatem: quòd innuit Chriſtus, Joan. 20. dum ait, *Sicut miſit me Pater, & ego mitto vos.*

Habent ergò Sacerdotes, vi Sacerdotii, divinam virtutem: niſi enim eam haberent, quomodo peccata dimittere poſſent? cùm Luc. 5. ſcriptum ſit, Quis poteſt dimittere peccata, niſi ſolus Deus? Nihil verò tale ſibi vendicare poſſunt Angeli, ratione officii ſibi à Chriſto commiſſi, cu-
ſtodien-

ſtodiendarum animarum : non vicarii Chriſti ſunt, non ſolvunt animas, non ligant, non auctoritate Chriſti vel Dei judicant, non divinâ auctoritate utuntur, non ejus locum tuentur; quod privilegium hominum ſupra Angelos, fusè explicat Chryſ. lib. 3. de Sacerd. c. 5. Ex quo hæc ſolùm excerpimus, *Etenim qui terram incolunt, atque in ea verſantur, iis commiſſum eſt, ut ea, quæ in cælis ſunt, diſpenſent: iis datum eſt, ut poteſtatem habeant, quam Deus optimus, neque Angelis, neque Archangelis, datam eſſe voluit: neque enim ad illos dictum eſt, quæcunque alligaveritis in terra, erunt alligata & in cælo, & quæcunque ſolveritis in terra, erunt ſoluta & in cælo.* Et paulò poſt: *Pater omne judicium Filio dedit : cæterum video, ipſum omne judicium à Deo filio, illis traditum, &c.*

Quanto ergo intervallo, poteſtas judiciaria Chriſti ſuperat, poteſtatem Hierarchicam Angelorum in homines, tanto intervallo poteſtas Sacerdotalis, quæ eadem eſt poteſtas Chriſti, quam illis communicari totam, ex Chryſ. Chriſtus voluit, Angelorum poteſtatem Hierarchicam in homines ſuperabit : Eodem itaque titulo, & officium Paſtoratus humani, officio Angelicæ cuſtodiæ, iterum Chryſ. prætulit, ſerm. 40. de Laud. S. Paul. Apoſt. Tom. 5. ejus oper. iis verbis : Et Angelis quidem ſæpe, diver-

diversarum gentium cura commissa est, sed nullus illorum, ita populum sibi creditum gubernavit, ut Paulus universum gubernavit orbem.

Scio ipsum quædam subdere, quæ correctionis loco esse dici possunt, sed ea quidem, fateor, correctionis locum habere, si ad amplificandam hominis supra Angelos, non officii Sacerdotalis hominis, supra officium custodiæ Angelicæ, quod nos solùm urgenus, excellentiam traherentur. Ne quis ergò inde simpliciter, Angelos homine inferiores esse, ex officio Hierarchico Angeli, inferiori officio Hierarchico hominis, concluderet, rectè subjunxit paulò post Chrys. *Michaëli gens commissa est Iudæorum: Paulo verò terræ ac maris, atque universi orbis habitatio ipsumque desertum: & hoc non ad injuriam, quod absit, Angelorum: Sed ostendimus esse possibile, illis hominem copulari, juxtàque illorum merita consistere.*

Lubeat etiam audire Petr. Dam. eandem Pastoratus Ecclesiastici, ac Sacerdotii prærogativam, in Petro explicantem, serm. 16. de S. Petr. Apost. Rationemque proferentem, cur Petrum, *Conventus Angelicus non mediocriter revereatur*: *unus est enim*, inquit, *quem prænobilitant singularis primatus insignia, Clavicularius Regni cœlorum, lingua fidei, fundamentum. Consummatur honor & dignatio*

tio gloriosa, hominem in terris positum, cœlis imperitare, & inter Angelorum choros, judiciariæ virtutis exercere virtutem. Et paulò post, *Et licèt assistant Angeli præsidentis imperium exspectantes, & administratorii Spiritus, assignata sibi ministeria sortiantur: nullus tamen eorum ligandi atque solvendi possidet potestatem.* Item, *quid est, quod Angelorum & hominum agminibus exclusis, solus Petrus in consortium divinæ Majestatis, & cum Domino residet præsidente?*

Rursum serm. seq. de SS. Apost. Petr. & Paul. *Cùm intueor Petrum, quem ipsa manus omnipotentis, Regni cælestis clavibus investit, cui Pater revelat Filii Majestatem, super quem fundatur Ecclesia, cui potestas ligandi & solvendi, conceditur, qui cœlos claudit & aperit, quod Cherubim & Seraphim habere non legitur, vehementer admiror.*

Cap. IV.

Prærogativa Sacerdotii amplius inquiritur, ex conformitate Sacerdotii, cum divino Principatu.

AD prædictas Sacerdotii prærogativas, singulæ quæcunque proferuntur rationes, referri possunt, quia potestas omnis Sacerdotum, vel circa corpus Christi verum,

verum, vel circa myſticum verſatur; circa corpus Chriſti verum, ut illud conficiat; circa myſticum, ut ſanctitatem ejus procuret. Nihilominus, quia diverſis viis, ad inquiſitionem dignitatis Sacerdotii tendi poteſt, aliæ quædam ſunt, quas omittere non poſſumus.

1. Quòd Sacerdotium imago ſit, & character Sacerdotii Chriſti: altera, quòd ejuſdem Sacerdotii, tanquam ſigilli cujuſdam, imago divinitatis imprimatur: ratione cujus prioris prærogativæ, Sacerdos redditur Deiformis, ratione poſterioris, Deificans: quas duas conditiones, nec habet, nec dare poteſt, officium Angelicæ cuſtodiæ. Prior in duas partes ſcinditur. 1. Enim probandum, Sacerdotio nos Deo conformes fieri; tum verò ſpeciatim attendendum, nos Chriſti imaginem & characterem, ſpeciatim per Sacerdotium ſuſcipere, & Chriſti Sacerdotii, humanum, antitypum eſſe. Paſtoratum verò hominis, ſive Sacerdotium Dei imaginem eſſe, ex pluribus comprobari poteſt. 1. Quia teſte S. Ign. Epiſt. ad Trall. Epiſcopus typum Dei Patris omnium gerit. Quod clariùs explicat Clem. Rom. lib. 2. Conſt. Apoſt. c. 11. in quo alloquens Epiſcopum, ipſum hortatur, ut locum ſuum, dignitatemque, ſuis actionibus declararet, quod ratione iſtâ perſuadere conatur, *Utpote qui exemplar Dei, apud*

apud homines, repreſentas, præſidendo omnibus hominibus, Sacerdotibus, Regibus, Magiſtratibus, Parentibus, Filiis, Magiſtris. Ideóque ab eod. Clem. lib. 2. c. 26. de Epiſc. dicitur, *Hic poſt Deum terrenus Deus, qui honore veſtro frui debet, de eo enim & ſimilibus ajebat Deus, ego dixi, Dii eſtis, & filii altiſſimi omnes; & Diis populi tui non detrahes. Epiſcopus igitur vobis præſideat, ut dignitate Dei cohoneſtatus, quâ Clerum ſub poteſtate ſua tenet, & toti populo præeſt Diaconus verò aſſiſtat huic, ut Chriſtus Patri, ac miniſtret ei ſanctè in omnibus.* Similiter & Dionyſ. c. 1. Eccl. Hier. eam vim, ait, Sacerdotii *ὡς θεωθῆναι, ut Deus fiat* Pontifex; & Hierarchiam noſtram θεουργικὴν, *Deos efficientem vocat.*

Sumetur autem ſimilitudo Sacerdotii, cum Deo, præſertim, ratione præſidentiæ, cui officium Angelicæ cuſtodiæ aſſimilari non poteſt: Nam Angeli quidem hominibus adſiſtunt, regunt, gubernant, quod & Regibus & Principibus convenit, eoſque illuminant, inſtruunt, quod & pœdagogi & miniſtri faciunt; ſed non eos ſpiritualiter, aut carnaliter generant, quos cuſtodiunt: Sacerdotes verò ſpiritualiter generant, quos regunt. Conſt. Apoſt. lib. 2. c. 26. cit. Hanc rationem præmittunt, ob quam ſcilicet ſacerdos, Deus quidam terrenus ſit, *Nam*, inquiunt, *hic eſt ſecundùm*

Deum

Deum Pater vester, qui vos per aquam & Spiritum S. in adoptionem regeneravit.

Copiosè verò c. 32. ejusd. lib. enumerant eædem Conſt. varia beneficia quæ à ſacerdotibus nobis proveniunt, quorum nulla, vel dignitate ſimilia, ab Angelis dari poſſunt: non quòd Angeli, iis minùs digni, hominibus fuerint, quibus ea committeret Deus, ſed quod placuerit Deo, hominem paulò minùs ab Angelis minoratum, ad officia longe majora, longe diviniora, ſacerdotii Filii ſui, immerentes ſublimare. Ea verò ſunt, quòd per eos acceperimus Spiritum S. in impoſitione manus baptiſantis; quòd ſancta dogmata didicerimus; Deum cognoverimus, cogniti à Deo ſumus; ſignati oleo exultationis fuerimus; declarati filii lucis. Poſt hæc verò omnia enumerata, elegantem ſubdunt ad ſingulos Apoſtrophem, *Per Epiſcopum tuum, Deus te, homo, adoptat, cognoſce Filii dexteram, quæ eſt mater tua: ama eum, qui ſecundùm Deum, factus eſt Pater tuus, & cole hunc.*

Quàm ingens hæc prærogativa, officii ſacerdotis, ſupra Angelicæ cuſtodiæ munus, quantò digniùs eſt, & ad divinæ poteſtatis, atque auctoritatis ſimilitudinem propiùs, eſſe ſupernaturale largiri, hominem nihil ſpiritalis vitæ habentem, nulla à natura ſemina, generationis ſpiritalis adferentem, manuum ſuarum impoſitione, ver-

verborum, ore suo prolatorum, ministerio, Sacerdotem ad spiritalis vitæ lucem emittere, creare in eo novum spiritum, eumque à tenebris ad lucem educere; novum hominem secundùm Deum creatum producere?

Divinitas quædam videtur hæc dignitas, & Angelicæ custodiæ officio, ac illustrationum Angelicarum, quibus inferiores à superioribus illustrantnr, beneficio longè dignior, Angelus inferiorem quidem novâ veritatis alicujus luce illustrat, & ab eo tenebras ignorantiæ abigit, hominem custodit, regit, & aliquatenùs etiam illuminat: quid tum? hæc omnia cedant oportet regenerationi ad vitam spiritualem, ad quam sacerdos, hominibus tribuendam, consecratur: cùm scilicet omninò majus sit facere, vel quòd non erat, existat, & novum esse supernaturale habeat, quam non habebat: ac vitæ novitate instauretur; quàm, ut existens & vivens, quarundam perfectionum & ornamentorum accessione meliùs sese habeat.

Cap. V.

De dignitate Paternitatis Sacerdotalis, quædam.

Hanc igitur dignitatem Sacerdotii admirans, Procop. Gaz. comm. in Exod.

Exod. Sacerdotium à terræ contagio abſcindens, Sacerdotes cœlo adſcribere, ait; quandoquidem ſcriptum ſit, Math. 23. *Et Patrem nolite vobis vocare, ſuper terram, unus eſt enim Pater veſter, qui in cœlis eſt.* Unde cùm ſacerdotium, faciat ſacerdotes, Patres neceſſariò cæleſtes, & Patris divini aſſimilatione quadam cognomines faciat, neceſſum eſt, divinæ Paternitatis, & fecunditatis ſine corruptione filios procreantis, imaginem aliquam exhibentes.

Eandem porro Paternitatis, ac fecunditatis ſacerdotalis prærogativam, quam nemo Angelis tribuerit, egregiè nobis deſcribit Chryſ. lib. 3. de ſacerd. c. 5. 1. autem, ſacerdotum principatum nobis extollit, *Sine quo ſcilicet neque ſalutis, neque promiſſorum bonorum compotes fieri poſſumus; nam ſi non poteſt quis, in regnum Cælorum ingredi, niſi per aquam & Spiritum S. regeneratus fuerit, & qui non manducat carnem Domini, & ſanguinem ejus non bibit, æternâ vitâ privatur: omnia autem hæc non aliter, quàm per ſacroſanctas illas manus perficiuntur, quî fiet, ut citra illorum opem, aut gehennæ ignem evitare quis poſſet, aut repoſitæ in cœlo coronæ, præmia aſſequi?*

Ubi hæc facundo calamo deſcripſit Chryſ. quæ ſunt maxima, nec parùm ad ſacerdotii dignitatem promovendam valent, hæc addit, ad Paternitatis ſacerdo-

talis

talis prærogativam commendandam, quâ diximus ſacerdotes Angelis anteponi, *Hi enim ſunt, hi ſunt, inquam, quibus tum concreditæ ſunt, ſpirituales parturigines, tum etiam baptiſmatis partus à Deo eſt commiſſus: per hos ipſos, Chriſtum induimus, unà cum Dei Filio ſepelimur: beati illius capitis membra efficimur: quo nomine, Sacerdotes meritò non modò plus vereri debemus, quàm vel Principes, vel Reges, verùm etiam majori honore, quàm parentes proprio honeſtare. Hi enim ex ſanguinibus, illi verò auctores nobis ſunt, nativitatis ejus, quam à Deo habemus, beatæ regenerationis illius libertatis veræ, atque adeo adoptionis ejus, quâ nos per gratiam Filii Dei ſumus.*

Quàm nobilis illa ſacerdotum Paternitas, quæ divinum, tum in æternis proceſſionibus, tum in temporali creatione, modum agendi, exprimit? Nam ſicut divinus Pater, ſuâ cognitione, verbum producit, ſimulque cum verbo, & per verbum Spiritum S. verbo vero, & Spiritu S. omnia extra ſe creat; juxta illam David. ſententiam, Pſal. 33. *Verbo Domini cœli firmati ſunt, & Spiritu oris ejus, omnis virtus eorum.* Similiter ſacerdos, Hierarchicâ cognitione formæ, à Chriſto inſtitutæ, verbum ſacramentale producit, quo verbo accedente ad elementum, Spiritum S. in cordibus ſuſcipientium ſacramentum diffundit,

fundit: atque ita & verbi prolatione, & Spiritus S. diffusione, novum hominem secundùm Deum procreat, & sanctificantem gratiam, tanquam è nihili latebris evocat?

Quid in Hierarchicis Angelorum, sive superiorum erga inferiores, sive erga homines quos custodiunt, simile aliquid aut excogitari, aut explicari potest? De hac verò spirituali Sacerdotum paternitate, loquebatur Apost. ad Ephes. 3. dicens, *Hujus rei gratiâ, flecto genua, ad Patrem Domini nostri Iesu Christi, ex quo, omnis paternitas in cœlo & terra nominatur, ut det vobis secundùm divitias gloriæ suæ, virtute corroborari, per Spiritum ejus, in interiorem hominem.* Quænam enim, quæso, est illa paternitas, de qua loquitur Apost. nisi illa, cujus fœcunditatem, & ampliationem in Ecclesia Dei, & exoptat ardentissimè, & submissè à Deo efflagitat?

Hanc autem, cur non à Divino Patre communicari, à quo omnia communicantur, quæcunque in nobis bona reperiuntur, sed ex Patre Divino *nominari*, dixit Apost. nisi quia parùm esset, paternitatem Sacerdotalem, à Deo Patre nobis dari, nisi paternitatis Divinæ, eam esse expressam similitudinem, insculptam tanquam signaculo Divino Sacerdoti, ac formæ denominationem, ab ipsa Divina paternitate, tan-

quam ab exemplari desumptam, dicere insuper voluisset?

Seu mavis, hæc mens est Apost. ut ex paternitate Divina, denominari Sacerdotem Patrem, credi voluerit, ne videlicet aliò se Sacerdos putet, spiritalem fidelium Patrem, nisi quo Pater divinus secundùm spiritum nobis Pater: Nam per gratiam Pater divinus, nos adoptat, & filios suos efficit, per eandem quoque gratiam, Sacerdos pater noster est, per quam scilicet nos Deo adoptat, & filiorum Dei, ac cohæredum Christi dignitatem nobis tribuit: hocque ipsum est, quod Aug. Enarr. in Psal. 77. ad commendationem paternitatis Sacerdotalis esse docuit, dum verba Christi, Math. 23. sup. cit. quibus unum cœlo Patrem esse testatus est, non ideò dicta esse interpretatur, ut hoc vocabulum honoris humani, de loquendi consuetudine tolleretur: *Sed ne gratia Dei, quâ in æternam vitam regeneramur, naturæ vel potestati, vel etiam sanctitati cujusdam hominis tribueretur.*

Ex quo colliges, dignitatem paternitatis Sacerdotalis, Angelicis officiis præcellentem, non præjudicare dignitati Angelicæ, quia in Deum refunditur. Nam quòd Sacerdos spiritualiter hominem regenerat, non ipsius est, sed Dei; nec à seipso hoc habet, sed à Deo; nec sibi generat, sed Deo; nec quos generat, in suam familiam ad-

adſciſcit, ſed in divinam tranſcribit: quis autem ineffabilem iſtam generationem concipere poterit? Quis non hanc ſublimem generandi poteſtatem, omnibus officiis Angelicæ cuſtodiæ, & actionibus Hierarchicis præferat? Cùm enim Filium Dei eſſe, majus quippiam ſit, quàm cogitari poſſit: facere Filium Dei, & Filium Deo generare, major erit ſublimitas, quàm ut aliquid, quòd ad Deum minus attineat, eidem æquari poſſit.

CAP. VI.

Aliæ rationes, ſimilitudinis, Sacerdotii, cum Divino Principatu.

POſſem addere plurima Paſtoratus, & Paternitatis ſpiritalis beneficia, quæ ſicuti Paternitatem carnalem longè exuperant, ex Chryſ. lib. 3. de ſacerd. c. 3. qui ea fusè enumerat, & Paternitati naturali præfert, ita & Angelicæ cuſtodiæ officiis, actibus Hierarchicis præcellunt. Neque enim Angeli aliis Angelis, quibus præſident, aut vitam ſupernaturalem conſervant, aut morbos animi, aut ægritudines depellunt, aut pœnas remittunt, aut eas Deo reconciliant: quæ omnia Sacerdotes circa ſubditos ſibi populos exhibent: quorum popu-

lorum, eò vita miserior, quòd iis indigeant à Sacerdote remediis; at certè Sacerdotum, tantò virtus efficacior, quòd hæc etiam præstare possit, quæ nec Angeli aliis Angelis, si iisdem miseriis subjacerent, à quibus, meliori utique sorte, & conditione perfruentes (quâ de re non ambigimus) eximuntur, exhibere possunt.

Quæcunque ergo sit Angelorum conditio, (quam humanæ meliorem esse, non inviti fatemur) eorum tamen Hierarchica potestas, minor esse arguitur, quàm Sacerdotis, quia hæc ad plura, & præstantiora beneficia valet, ad quæ functio Hierarchica unius Angeli circa alium, nec si Angelus ad nostram conditionem excidisset, sufficere videretur. Unde nec hominum vitam, Angeli custodes, interioribus gratiæ donis muniunt; nec peccato emortuam, vitæ reddunt; nec languentem gratiæ dono roborant; nec voluntati, cujus solius sanatio, totius hominis curatio est, medicamenta adhibent; sed inferiori animæ parti, cujus morbus quantumcunque sanetur, ex voluntatis ægritudine, ac debilitate, indies recrudescet.

Malim iis omnibus explicandis, immorari fusiùs, interim dum transeo ad aliam rationem, quâ sacerdotium Dei imaginem referre, demonstretur, beneficentiæ Divinæ imaginem, Sacerdotii virtute expressam,

preſſam, hac breviſſimâ enumeratione donorum, quæ nobis ex Sacerdotio proveniunt,cum Clem.Rom.lib.2. Conſt.Apoſt. c.33. concludam, ob quam, ipſe Sacerdotes honorandos demonſtrat, *Qui vos per aquam Deo regenerarunt, Spiritu S. impleverunt, corpore ſalutari, & pretioſo ſanguine vos dignati ſunt, vobiſque peccata remiſerunt, & ſanctæ ac ſacræ Euchariſtiæ participes fecerunt, ac promiſſionis Dei conſortes, ac Chriſti cohæredes conſtituerunt.*

Altera verò ratio, ob quam, Sacerdotium, ſimilitudinem Divini Principatus, inſigniter referat,præ Angelico principatu, petitur à poteſtate vitæ & necis, quæ ſpiritaliter Sacerdotibus convenit, quam nullus Angelus in alium, imò nec in hominem ipſum, ſimiliter obtinet: Cum enim ſingulare hoc ſit privilegium, vitæ & mortis arbitrium apud ſe habere, quod nobis, 1. Reg. 2. in Cantico Annæ, indicatum eſt, *Dominus mortificat, & vivificat, deducit ad inferos, & reducit.* Hoc Sacerdoti, quod per eſſentiam ſibi proprium eſt, per gratiam commune, Deus eſſe voluit: nam ut de Sacerdotibus, ait S. Clem. loco mox cit. *Hi poteſtatem vitæ & mortis, à Deo acceperunt, in judicandis iis, qui deliquerunt, & in damnandis ad mortem ignis ſempiterni, & iis, qui ſe ad rectè vivendum convertunt, abſolvendis & vivificandis.*Angeli verò nec in homi-

nes, quos custodiunt, nec in Angelos, quos illuminant, potestatem talem habent: Sacerdotum itáque humanus principatus longè potior, ac perfectior Angelico, sive in Angelos inferiores, sive in homines.

CAP. VII.

Eadem prærogativa Sacerdotii, ex conformitate, cum Sacerdotio Christi, & cum ipso Christo, colligitur.

QUantum etiam ornamenti, & dignitatis, Sacerdotio accedit, ex imagine Sacerdotii Christi, impressâ Sacerdoti, ex imitatione principatus Christi, & ejus, ut ita dicam, descripta ac delineata in nobis figura, ac similitudine, quis dignè referre, ac cogitare possit? Christus ab Apost. ad Hebr. 1. c. dicitur, *Splendor gloriæ, & figura substantiæ ejus*, id est, hypostaseos ac personæ Patris character, ac figura personæ ipsius: Sacerdotem autem splendorem esse gloriæ Christi, ostendunt cit. verba Christi Dom. Joan. 17. de Apost. loquentis, *Et ego claritatem, quam dedisti mihi, dedi eis.* Eam verò figuram esse, & characterem hypostaseos, ac Sacerdotii Christi, facilè est, tum auctoritate PP. tum ratione persuadere.

Tert.

Tert. lib. 4. in Marcion. c. 35. Christum, ideo *authenticum Pontificem Dei Patris* nominat, *disceptatorem & elimatorem humanarum macularum*, ut ostenderet, ipsum nostri Sacerdotii exemplar esse authenticum ac prototypum: Sacerdotium verò nostrum ejusdem apographon: eamque figuram Sacerdotii Christi, in duobus maximè elucere, & quòd peccati maculas, sanguinis Christi applicatione, Sacerdos extergat, quas ejusdem effusione Christus sufficienter abolerit; & quòd diremptorem se Christus, & judicem humanarum culparum, aliquando exhibiturus sit, cujus vice jam sacerdos judicat.

Ejusdem similitudinis mysteria referat, Clem. Alex. lib. 1. pœdag. c. 6. scribens, *Si quidem Pastores sumus, qui Ecclesiis præsumus, ad imaginem boni Pastoris.* Imaginis verò istius expressionem fusè postea collocat, in nutritione spiritali Christianorum: quam cum ejusdem generatione conjunctam, nobis exponit; adeò ut quemadmodum Christianus fœtus, Christi sanguine, in utero Ecclesiæ, ejusdem Christi & sacerdotis operâ formatus, & verbo fidei concipitur, ita quoque eductus jam in lucem Christianus fœtus, eodem sanguine ad ubera quodammodo impulso, eóque distendente, & per modum lactis manante, operâ sacerdotis nutriatur.

Nutrit, Christus Christianum; nutrit Ecclesia Christianum; verbo nutrit Christus, verbo nutrit Ecclesia; sanguine suo Christus nutrit, sanguine Christi nos alit, nos reficit Ecclesia: parùm refert, uberibus Christi, Christianum nutriri dicas, an uberibus Ecclesiæ, nam cùm Christus & Ecclesia, unum corpus sint, cujus Christus caput est, cætera verò membra sunt, ideo ubera Ecclesiæ, ubera Christi; & ubera Christi, ubera Ecclesiæ. Vis scire, quænam sint ubera Christi, nonne sacramenta? Ea verò, nonnè & Ecclesiæ sunt? Ecclesiam verò cum dico nutrientem, Pastores intelligo, eos qui sacramenta conferunt, & verbum Dei administrant.

De Christo Christianum nutriente, ita Clem. Alex. *Dominus autem Christus, fructus Virginis, non beata dixit ubera fœminea, nec ea ad nutrimentum delegit: sed cùm amans & benignus Pater verbum implevisset, ipsum jam spiritale alimentum, factus est bonis, & maturatis hominibus.*

De Ecclesiis, & sacerdotibus, Christianum alentibus, paulò post subjungit: *Una autem sola est mater virgo: mihi autem placet eam vocare Ecclesiam, lac non habuit mater hæc sola, quoniam sola non fuit mulier. Virgo est autem simul & mater: quæ suos accersens infantulos, sancto lacte, nempe verbo infantili enutriat. Ideo autem lac non habuit,* quòd

quòd lac esset hic infantulus pulcher & appositus, scilicet corpus Christi, novum cœtum verbo enutriens, quem ipse Dominus carnali labore peperit.

O Divinam Christo, sacerdotis configurationem! eodem alimento nutrientis Christianum, quo Christus nutrit; Christi sanguinem propinantis, quem Christus propinavit; carnem distribuentis, quam Christus distribuit; verbum fidei annuntiantis, quod Christus prædicavit. Obstupescant Angeli, ad hæc mysteria, nec Divinæ isti configurationi Sacerdotis cum Christo, cedere renuant, qui Christi vestigia submissè venerantur & adorant.

Quàm egregiè etiam hanc similitudinem, ad moralem veritatem trahit, Isidor. Pelus. lib. 1. Epist. 136. Herm. Com. iis verbis, *Episcopus enim, qui Christi typum gerit, ipsius munere fungitur, atque ipso etiam habitu, illud omnibus ostendit, se boni illius, ac magni Pastoris, imitationem esse, qui gregis infirmitates sibi ferendas proposuit.*

Præclara est hæc pastoralis muneris, cum Christo comparatio, quæ nec Angelis convenit: Christus peccata populi sustulit, factus pro nobis peccatum: annon & pastores atque sacerdotes Ecclesiastici, animam suam populo obstringunt, & populi peccata portant, ut & pro illis satisfacere aliquando obligentur, & populi peccata,

Deus adversum ipsos interdum ulciscatur, sicut adversus Christum, generis humani peccata ultus est: quorum neutrum in Angelo custode, vel superiore respectu inferioris animadvertitur: in quo advertis, & principatum sacerdotalem, Christi principatus figuram magis exprimere, & arctiore etiam cum iis, in quos Hierarchico principatu extollitur, necessitudine, sacerdoti constringi.

CAP. VIII.

Confirmantur hæc omnia, ex communi Theologorum doctrina, de charactere ordinationis.

PRobat etiam nostram explicationem, tum Dionys. tum Theologorum doctrina, de charactere ordinationis: ex quo scilicet patet, characterem quemlibet esse, participationem sacerdotii Christi, & configurationem cum Christo; differenter tamen characteri ordinationis, & characteribus Baptismi & Confirmationis, id convenire: nam character ordinationis, nos Christos facit, & sacerdotes, sacerdotii Christi, virtutisque ejus activæ participes: characteres verò alii, faciunt nos Christianos, & effectuum sacerdotii Christi recipiendorum capaces. Character ordinatio-nis

nis duces efficit, loco Christi, ejusque principatus insignibus ornat: Alii, sub Christi signo militantes nos ostendunt, & ab iis, qui in aliis, quàm Ecclesiæ Christianæ castris militant, distinguunt.

Configurant nos Baptismi & Confirmationis characteres Christo, ut membra ipsius dicamur & influxum ejus vel simpliciter, vel convenientiùs participemus: configurant nos character ordinationis, ut non solùm membra ejus dicamur, sed & capitis officio fungamur; recipientes Christi influxus, & in alios, ministerio sacerdotali, derivantes. Hanc doctrinam confirmamus 1. testimonio Dionys. c. 2. Eccl. Hier. p. 3. hæc verba proferentis, *Eum qui ita deducitur, beata Divinitas in communionem sui recipit, eique proprium suum lumen quasi signum tradit, divino eum numine afflans, sortisque ac ordinis eorum, qui divino numine afflantur, participem faciens.*

Ex quibus verbis characteris Baptismi dignitatem maximam, possumus intelligere, ut sit signum quoddam, & participatio Divini splendoris ac claritatis; communicatio Divinitatis; recensio in eorum numerum, qui ex ipso quo fiunt membra Christi, divinis influxibus, à Christo, tanquam à capite provenientibus, subjiciuntur, quemadmodum membra omnia, capitis influxibus patent, & obnoxia sunt.

N 5 Ma-

Majorem verò Sacerdotalis characteris possumus, servatâ proportione, nobilitatem colligere, ut nempe & signum, & participatio sit longè augustior, claritatis & splendoris Christi, non solùm sacerdotes configurans Christo, ut sint membra ejus, & membra corporis ejus, sed ut loco ipsius, etiam & ipsi, capita corporis Christi, esse possint; nec solùm Christo uniantur, sed & sibi, & Christo, alia corporis membra uniant, existentes unitatis Ecclesiasticæ principia, ita ut cætera membra, per adhæsionem ipsis cum Christo, unionem & locum in corpore Christi, obtineant: Sicut character Ducatus, & Imperatorius sub Rege, efficit, ut ii demum milites Regis, hujus vel illius milites dicantur, qui Imperatori vel Duci, characterem ejus, & notam Imperatoris ac Ducis habenti, adhæserint.

Hunc characterem, Aug. *Sacramentum Domini*, vocat, de bon. conjug. c 5. distinguitque à charactere Baptismatis, lib. 2. contr. Parmen. c. 13. & lib. 1. de Bapt. contr. Donat. c. 1. quòd ille sit Sacramentum dandi Baptismi, quemadmodum explicuimus.

Sed doctrinam priùs traditam, omnium apertissimè, tradit S. Thom. 3. p. q. 63. integrâ, sed maximè, a. 3. tum in argum. *Sed contra*; tùm in corp. art. tum in resp. ad 2. nam 1. loco, character à quibusdam, *ita*

apud

apud eum definiri dicitur, ut sit *distinctio, à charactere æterno* (id est, verbo divino) *impressa animæ rationali, secundùm imaginem, consignans, Trinitatem creatam, Trinitati creanti, & recreanti, & distinguenti à non configuratis, secundùm statum fidei*, id est, cultus divini, & Religionis Christianæ.
II. Loco concludit, *characterem sacramentalem, specialiter esse characterem Christi, cujus Sacerdotio configurantur fideles, secundùm sacramentales characteres, qui nihil aliud sunt, quàm quædam participationes Sacerdotii Christi, ab ipso Christo derivatæ.*

III. Tandem, exemplo militum & ducum Regiorum, explicat, quomodo *illi, qui deputantur ad cultum Christianum, cujus auctor est Christus, characterem accipiunt, quo Christo configurantur.* Hæc enim omnia, sacerdotium nostrum, sacerdotii Christi, quandam esse participationem, & configurationem cum Christo, evidenter demonstrant.

Quæ quidem ex eo confirmare possumus, quòd si sacerdotium nostrum, distinctum esset à Christi sacerdotio, & non quædam participatio, non solus Christus dici posset verus, ac summus sacerdos, quem tamen, ἀληθῆ καὶ μόνον θεοῦ ἀρχιερέα, scribit Euseb. lib. 1. Hist. c. 3. potestque colligi, ex verbis istis Apost. ad Hebr. 7. *Et alii quidem plures facti sunt Sacerdotes,*

idcirco quòd morte prohiberentur permanere, hic autem, eò quòd maneat in æternum sempiternum, Græcè, ἀπαράβατον, *intransibile habet Sacerdotium*: Quibus quidem verbis, unicum Christi & indeficiens sacerdotium, rectè explicatur, hoc sensu, quòd unicum sit archetypum, sacerdotium Christi, cujus expressa tantùm exempla gerant, inferiores Christo sacerdotes; unum sit sacerdotii lumen, sed radii multi, in hominibus emicantes; robur unicum potestatis, tenaci radice Divinitatis fundatum, cujus tot rami numerantur, quot sunt, qui ejus sacerdotio, per ordinationem inseruntur; fons unicus in Christo potestatis, sed rivuli multi, exundantis in nos gratiæ largitate profluentes: atque ideo, qui dignitatem sacerdotii diminuit, nihil aliud, quàm ipsum Christi sacerdotium contemnit.

CAP. IX.

Comparatio specialis Sacerdotii, cum officio Angelicæ custodiæ.

QUòd si sigillatim prædicta omnia, ad comparationem sacerdotii, cum officio Angelicæ custodiæ, & Hierarchicis superioris Angeli, erga inferioris functionibus, conferamus, sacerdotium longè dignius, officiis istis, & nobilius esse, colligemus:

mus: neque enim per characterem, sed per solam Dei voluntatem, deputatur Angelus, ad principatus sui, circa inferiores, tum homines, tum Angelos, exercitium; neque ullo signo regali, aut participatione Divini alicujus signi exornatur: illuminationes quidem Divinas recipit, quas communicet, sicut sacerdos instruens aliquem, de mysteriis fidei, illustrationibus divinis imbuitur, quibus alios perfundat.

Et in eo par videtur utriusque esse ratio; nisi fortè majorem illustrationem esse dixeris Angeli, quàm sacerdotis, quod ut plurimum verum est: sed non ex eo, utriusque officii dignitas petenda est, instrumenta sunt illa exercendi officii, quæ non semper majorem officii dignitatem ostendunt: illa porro præsertim petenda est, ex potestate, muneri adjuncta, & consecratione, atque initiatione, ad munus gerendum. Quorum utroque, sacerdotium, Angelicis officiis, tum circa inferiores Angelos, tum circa homines præstat.

Potestatem majorem ostendimus. Augustiorem quoque & sacratiorem sacerdotis initiationem esse, quis non videt? Quandoquidem sacerdotem initiandum, oporteat, per characterem Christo configurari, ejusque sacerdotii participem fieri; notâ ejus regali, interiùs consignari; spiritali signaculo Dominico divinitùs exornari;

nari; insignia Christi principatus genere; indelebilia, sempiterna: cùm è contra, Angelus ad officium, v. g. custodiæ hominis, solâ exteriori deputatione assumatur; temporaneum hoc munus gerat; nullâ investiatur Regiâ notâ; nullo signo indelebili præemineat, aut homini quem custodit, aut Angelo, quem illuminat: cessatura sit aliquando Hierarchicarum functionum operatio, & distinctio in Angelis: nunquam autem distinctio sacerdotis ab aliis, finienda sit.

Possem plurima, ad hujus rationis illustrationem adjungere: sed quia prærogativæ istæ, attentâ potiùs meditatione percipi, quàm fusiori sermone exponi possunt, ideò silendum satiùs judico, quàm loquendum.

Unùm etiam est, quod lectori potiùs cogitandum relinquere, quàm amplificare malumus, stupendum istud, divinæ erga sacerdotes dignationis, mysterium: quòd ut omnis indignandi, adversus sacerdotii sublimitatem, Angelo tolleretur occasio, Christus etiam seipsum, sacerdote inferiorem, quodammodo efficere voluit: nunquid enim, ut argumentatur Apost. ad Hebr. 3. *Ampliorem honorem habet domus, qui fabricavit illam?* at sacerdos, Christum conficit. Nunquid & arguit idem S. Paul. ejusd. Epist. c. 7. *Sine ulla contradictione, quòd*

quòd minus est, à meliore benedicitur? sed Christus in Missæ sacrificio, à sacerdote benedici voluit. Nunquid & datorem, meliorem suo dono esse, convenit? sed sacerdos nobis dat ipsum Christum; Christus in altari, sacerdotis voci obedit, eique quodammodo subjicitur.

Hæc ubi quis perceperit, desinet Angelos in alteram partem trahere, quasi sacerdotali gloriæ invideant, quam, cum sua aliquali imminutione, super omnem potestatem, & dignitatem efferri, Christus instituit: non indignè ferent, sanctissimi illi spiritus, eorum dignitati cedere, quorum dignitas, ut ex Ambr. retulit, Leo X. in conc. Lateran. sess. 11. Bullâ *dum intra, nullis potest comparationibus adæquari.*

CAP. X.

Prærogativa ultima Sacerdotii, quòd homines Divinos faciat.

ULtima tandem prærogativa Sacerdotii, ex pluribus, quas explicandas suscepimus, est, quod Deificandi vim habeat, hominemque in Deum transformandi, per gratiam. Hinc Dionys. c. 1. Eccles. Hier. nostram Hierarchiam θεεργικήν, *Deos efficientem* vocat; passimque θεεργοὶ tum à Dionys. tum à Maxim. dicti sacerdotes.

Nazianz.

Nazianz. verò Orat. 1. Egregiè hanc sacerdotis prærogativam explicat, dum sacerdotem nobis describit; *Cum Angelis stantem, cum Archangelis glorificantem, ad supernum altare sacrificia transmittentem, Christi Sacerdotio fungentem, figmentum instaurantem, imaginem exhibentem, superno modo opificem agentem, & ut majus dicam, Deum existentem, & Deos efficientem.* Quàm multa hîc videntur officia sacerdotis enumerari, quædam communia ipsis cum Angelis, stare coram Deo, & Divinum numen glorificare: quædam verò potiora & sublimiora.

Quæ rectè ab Elia Cretensi, Schol. in dict. Orat. n. 25. explicantur, quòd cùm Christi sacerdos, ad ejus imitationem sacrificet, *Nec id tantummodo, verùm etiam hominem Dei figmentum refingat, atque bis majora, per sacram & divinam generationem efficere dicatur, quà fit, ut imago ad exemplar suum recurrat, & ii, qui initiantur, cum Divino Spiritu copulentur, atque ad perfectissimam (quantum ipsorum captus fert) exemplaris imitationem reducantur, & in superno mundo, & Angelico vitæ statu reponantur. Pontifex enim Christo per Baptismum indutus, Sanctoque Spiritu delibutus, ac per adoptionem Deus effectus, per spiritalem hanc generationem homines procreat, procreat autem non simpliciter, sed superno modo, Angelum ex homine,*

homine, atque, ut quod majus est, dicam, Deum reddens; hinc quippe per spiritualem hanc regenerationem, divino modo esse incipimus: nam nostra illa, quæ ex semine fit procreatio, tametsi ex Deo, invisibili modo procreante est, tamen naturalis, & quodammodo corporea est. Quæ autem ex Baptismo est, cùm Divina quædam sit spirituales nostras affectiones in id, quod Divinum est, transmutat, atque ad cælestis statum informat.

Quo etiam sensu intelligi posse, ait Elias, quòd Greg. cum Angelis stantem hominem, dixit; quamvis & alio sensu explicari posse, fateatur, quod Angeli præsentes, Divino sacrificio, à sacerdotibus oblato, intersint. Quæ sanè tota Greg. textus expositio, à vetusto Patre, quantum sacerdotium, officiis circa homines, vel alios Angelos, efferatur, ad oculum demonstrat. Idem verò Nazianz. Deificationis munus, proprium esse sacerdoti ostendit, Orat. 23. non longè ab init. ubi se ad hanc mensam mysticam, μυσταγωγεῖν τ̃ θέωσιν, *sacrum Deificationis munus*, obire dixit.

Deificatio autem illa, duobus modis perficitur. I. Dei imitatione per bonos actus. II. Gratiæ sanctificantis receptione, & unione cum Deo, quemadmodum exponit S. Dionys. c. 1. Eccl. Hier. Hæc ultima ratio Deificationis, magis propria est, quia per gratiam Divinum esse accepimus, per

Per quam scilicet primi illius doni sanctificationem (τ̃ πρώτων ἀγιασμῶν) recipimus, quam Divini Spiritus insufflatione, primus homo, ad imaginem Dei conditus, acceperat, ut explicat D. Cyrill. advers. Anthropomorph. c.2. Quem ideo primum hominem, Greg. Nyss. Orat. 3. de resurr. θεοειδῆ, seu, *Divinâ formâ præditum*, asserit. Per eandem gratiam, ut ait, S. Petr. Epist. can. c. 4. *efficimur Divinæ consortes naturæ.*

Angelis quidem, sicut & hominibus, commune est, quòd eorum illustrationibus, sicut & sacerdotum exhortationibus, ad Dei imitationem pertrahi possimus: quamvis sacerdos, hoc saltem proprium habeat, quod ab eo, speciatim Deus, nos de mysteriis fidei, & Christianæ vitæ elementis, quibus ad Christi imitationem gradimur instrui velit, non ab Angelis immediatè edoceri; quodque exemplis suis, ad imitationem Dei, præire nobis possit, cum Angelorum exempla, ab hominum oculis, longè remota ac seposita sint: sed hanc partem ego non attingo. Id solùm ad honorem, & commendationem sacerdotii urgeo, quod sacerdos, quasi medius, inter humanam & Divinam naturam, per sacerdotium, in Deum quodammodo transformatus, & Divinam vim suscipiens, homines infusione Divinæ gratiæ, naturæ com-

communione melioris, & quodammodo Deos, id eſt, Divinos efficiat. Rectè Iſidor. Peluſ. lib. 3. Epiſt. 20. Hermog. Epiſc. *Inter Divinam & humanam naturam, Sacerdotium, veluti medium, interjectum eſt, ut illam colat, atque obſervet, hanc autem in melius commutet, quocirca ſi quis eò ſublimiùs ſentit, ne mentis quidem & prudentiæ particeps, eſſe mihi videtur.*

Cap. XI.

Nihil Sacerdotio ſublimius, cogitari poſſe.

NIhil ergo ſublimius ſacerdotio, ſentire aliquis poteſt, non officium Angelicæ cuſtodiæ, non illuminationem Angelicam huic adæquare poſſumus: non illa animum ita immutant, ut Divinus illicò reddatur, & in novam Dei formam transmutetur. Propriam ſibi Deus communicandæ gratiæ poteſtatem vendicat, dicente Proph. Reg. Pſal. 83. *Gratiam & gloriam dabit Dominus*: cujus tamen poteſtatis participationem, ſacerdotibus dedit, tunc præſertim, cùm ipſis, abſolvendi à peccatis, & in novam per Baptiſmum vitam, regenerandi poteſtatem, tradidit: ſi quid majus concipere potes, eâ veritate, quæ, & Chriſtum Deum producit, & animabus imprimit, Divinæ naturæ imaginem & gratiam, quâ

quâ efficimur Filii Dei, hæredes Dei, cohæredes Christi, animabus infundit, si quid, inquam sublimius, si quid Divinius concipere potes, nobis revela.

Non ego dubito, quin Angeli, nullum tale sibi officium, nullam tantæ dignitatis virtutem collata fuisse, libenter fassuri sint, quia ad DeiMajestatem spectat, ut adoptandi in Filios Dei potestate, nihil majus statuatur; ad ejus munificentiam, & in providendo sublimitatem pertinet, ut quibus vult, sua munera dispertiat, & inferioribus nonnunquam naturæ sublimiora & nobiliora dona largiatur. Angelos beatos, Deo propinquiores, Deoque unitos, magis quàm sacerdotes, in hac mortali vita, statuas, per me licet. Sed hoc singulare privilegium habeant sacerdotes, quòd Deo, per gratiam sanctificantem, unire strictiùs hominem possint, quàm Angelus, aut hominem, aut alium Angelum: quod dissolutam, per peccatum, hominis cum Deo amicitiam, absolvendo à peccatis, religare, dissolutasque voluntates copulare queant.

Quod ubi agnoveris, non dubito, quin sacerdotium, officio Angelicæ custodiæ, & quibuslibet actionibus Hierarchicis, superioris Angeli, erga inferiores, nobilius ac præstantius admissurus sis; quin stultum putes esse, Angelorum munus, & dignitatem, supra sacerdotum elevare, qui, ut ait,

ait; Hier. Epist. 1. ad Heliod. *Apostolico gradui succedentes, Christi corpus, sacro ore conficiunt: per quos & nos Christiani sumus, qui claves Regni cœlorum habentes, quodammodo ante judicii diem judicant, qui Sponsum Domini sobriâ castitate custodiunt.*

CAP. XII.

Fundamentum, quo adversarii, adversus ea, quæ pro prærogativa Sacerdotii, diximus, excipiunt, dissolvitur.

SUfficiunt ista, ni fallor, quæ nos fusiùs, ad commendationem Sacerdotii, explicuimus, ut ex iis pateat, sacerdotium, & officia Hierarchica Ecclesiæ militantis, longè præstare, & præcellere, officiis tum Angelicæ custodiæ; tum Hierarchicis Angeli superioris erga inferiores, quod etiam obiter, allatis super. argumentis, tetigimus. Vide etiam, quæ per modum recapitulationis dicemus, subseq. Quæst.

Et sanè, quia ad ea omnia PP. testimonia, quibus expresè PP. asserunt, functiones sacerdotales, superare omnia officia Angelica; potestatemque sacerdotalem, nullâ comparatione, adæquari posse; pluraque, & nobiliora, à sacerdotibus, quàm ab Angelis ex officio præstari; quid, inquam, ad hæc, & his similia, respondere

dere habeant moderni, equidem non video.

Sed quia non sufficit, adversarium confodere, nisi etiam nos, ab ejus ictibus & insultibus præstemus immunes: solvendæ sunt quædam objectiones, quas adversus traditam hanc doctrinam intentant.

Præcipua objectio, sumitur ex eo, quòd instrumenti dignitas, aut utilitas, universè & absolutè loquendo, ex eo, non spectari debeat, quod agit, sed ex majore, aut minore cum causa primaria, propinquitate: nam digitus, inquiunt, penicillo, nobilius instrumentum est, quia manui conjunctius, & ipsa manus, instrumentum nobilissimum est; quia moventi animæ, ad quælibet efficienda, promptiùs famulatur.

At fundamentum hoc inutile: nam quantumvis ad ejus veritatem nihil desideraremus; nihilominùs, ad vim argumentorum nostrorum retundendam, nullius esset efficaciæ ac roboris. Etenim non hîc agimus, sitne Angelus nobilius instrumentum, seu nobilior minister Dei, quàm sacerdos? jam fassi sumus, Angelum sacerdote nobiliorem esse; nec negamus, quin sicut digitus nobilior est penicillo, ita Angelus nobilior sit homine. Sed quæstio, à nobis discussa, hæc fuit, quodnam esset præstantius officium, an Pastorum, an Angelorum custodum?

Fun-

Fundamentum itaque hoc, ad quæstionis, de qua agitur, diſcuſſionem, nihil facit. Argumentorum autem noſtrorum vis omnis, integra & illibata conſiſtit: quandoquidem officii cujuſlibet, muneris & gradus dignitas, & utilitas, ex utilitate maximè, & dignitate functionum, ad quas officium iſtud, & munus deſtinatur, vel gradus inſtituitur, colligere ac metiri oporteat; ſpectandumque, quid per ſe agat iſtud, ad quid agendum conferatur, cui uſui gradus iſte conferatur: atqui docuimus, functiones ſacerdotii, longè præſtantiores, ac nobiliores eſſe, functionibus Angelicæ cuſtodiæ: igitur, ſuppoſitâ etiam virtute fundamenti contrarii, noſtrorum argumentorum vis & firmitas perſiſteret.

11. Nec in omnibus, fundamentum iſtud veritati conſentit: 1. Enim, quod ad utilitatem ſpectat, abſolutè falſum eſt; plus enim ad utilitatem inſtrumenti cujuſque ſpectandam, expendere oportet, quid quodque inſtrumentum agat, & ad quot functiores, & quantum conferat, quàm, ex conjunctione inſtrumenti, cum cauſa principali, vel ſeparatione ab ipſa, de utilitate judicare conveniat: capilli v. g. conjunctiores ſunt inſtrumentis artificialibus, quibus tamen, quia ad artis operationes minùs conferunt, nullum ferè in-

O ſtrumen-

ſtrumentum ſeparatum, inutilius dici poteſt.

Similiter penicillus, conjunctior eſt agenti principali, ſubſtantiâ colorotâ, quæ ad pingendum adhibetur: nam mediante penicillo, tabellæ iſta apponi & affingi ſolet, quæ tamen ad pingendum longè utilior, quia omninò neceſſaria eſt: Adeps quoque, & carnea moles manus, inſtrumentum eſt conjunctum homini, cujus utilitas, ad opera artis, longè minor, ſpiritibus vitalibus, ad motum manus omninò requiſitis: acumen enſis, minus conjunctum homini pugnanti, manuariâ ejuſdem ſcutulâ, quæ tamen ad feriendum minus confert: Chirothecæ ſunt conjunctiores agenti principali, inſtrumentis, quæ ad varia opera artis adhibentur: quæ tamen, licèt quibuſdam operibus artis inſerviant, minus tamen ad ea utiles ſunt, quàm ipſa inſtrumenta, quibus ad opera artificialia uti ſolemus.

Deinde, nec verum eſt, inſtrumenta conjunctiora, nobiliora ſemper eſſe, inſtrumentis magis ſeparatis, nam v. g. cœli, motu ſuo producunt calorem, calore raritatem, vel aliquam aliam aut qualitatem, aut ſubſtantiam, in qua ſerie actionum, motus longè conjunctior eſt cœlo, quàm calor, cujus tamen motus, eſſentia utpote imperfecta, & in continuo fluxu poſita, calore,

calore, qualitate perfectâ ac permanenti, dignitate inferior est.

Similiter actio quævis ignobilior termino, quæ tamen agenti conjunctior, quàm sit terminus: semen conjunctius generanti embryone, embryo tamen semine nobilior; & in artificialibus videre est, non semper, instrumenta artificialia, nobiliora ea esse, quæ sunt conjunctiora: in moralibus quoque contingit, Regem v. g. per ministros Palatinos, inferiores dignitate, duces exercituum, & gubernatores provinciarum, monere, eorumque consilia dirigere: ita ut conjunctius instrumentum, ignobilius sit remotiori, minusque conjuncto.

Denique malè ad commendationem conjunctioris instrumenti adfertur, quòd agenti promptius famuletur, quandoquidem certum sit, & ipsam manum, quæ in exemplum adducitur, minus promptè famulari, & ministrare artifici, quàm penicillum, aut aliud quodvis instrumentum artificiale, quorum nullus toties artifici resistit quoties resistit manus quæ scilicet ad quodvis opus, assuetudine flexilis reddi debet, & docilis, antequam pro nutu artificis regatur, quæ torpore, continuóque usu, vel assuetudine, vel morbo artifici dirigenti renititur: quibus modis, cætera instrumenta, nunquam artifici resistunt.

Imbecillum itaque argumentum eorum, quo Angelos, nobiliores Dei ministros, sacerdotibus esse probant, ex istis generalibus axiomatibus, 1. quòd instrumentum conjunctius agenti principali, nobilius semper sit, & utilius. Altero, quòd instrumentum, quo causæ principali conjunctius, eò minus ei moventi renitatur.

CAP. XIII.

Fundamentum hoc, inductivum est erroris; & contrarium ex eo sequitur.

SEd jam argumenti imbecillitatem non moror; parum est, non esse firmum, ad impugnandam veritatem; nisi potentissimum ostendatur, ad statuendum errorem. Hoc enim argum. convincitur, utilius esse ad hominum salutem, officium Angelicæ custodiæ, quàm Sacerdotium: atque adeo Angelorum circa nos operam, utiliorem esse, magisque necessariam, meritis & satisfactionibus Christi, quæ nobis per sacramenta, ministerio Sacerdotum applicantur, quod sine errore & blasphemia dici nequit. Etenim ita ex principiis eorum disputare licet: *Instrumenti dignitas, aut utilitas universè & absolutè loquendo, ex eo spectari non debet, quod agit, sed ex majore, aut minore, cum causa primaria, proquinquitate,*

tate, seu, *instrumentum utilius censetur, quo causæ primariæ conjunctius est*: atqui Angeli custodes, ex eorum principiis, causæ primariæ, putà Deo, propiora sunt instrumenta & conjunctiora, quàm Sacerdotes; ergo Angeli custodes, non tantùm digniores, sed & utiliores sunt hominum saluti, quàm Sacerdotes.

Augebit difficultatem, quòd ex eodem principio, quod astruunt, contrarium sequatur, ei, cujus ipsi probationem intendunt. Etenim axioma illud, quòd utilitas & dignitas instrumenti, ex conjunctione & propinquitate majori, cum causa primaria repetatur, quo sensu probabilissimum est, de instrumento intelligendum est, in ratione instrumenti considerato, non in ratione entis per se existentis, propinquitas enim cum causa primaria, ad dignitatem instrumenti materialiter sumpti, ut quædam res est, parum utique confert, sed conducit maximè ad dignitatem instrumenti, in ratione instrumenti & formaliter spectati: atqui hoc axioma sic expositum, Angelorum ministerium dignitate cedere sacerdotio, ostendit.

Etenim licèt Angelus, quatenus beatitudine perfruitur, Deo magis uniatur, quàm sacerdos in via positus, qui eo ipso, quo in via est, corporis corruptibilis mole, tanquam macerie interpositâ, à Deo separatus

 dici

dici poteſt: ob quam cauſam dicebat Apoſt. *Cupio diſſolvi, & eſſe cum Chriſto:* nihilominus, ſi concipiatur, in ratione inſtrumenti noſtræ ſalutis, Hierarchicè per ſacramenta Deo cooperantis, magis utique Deo conjungitur, quàm aut Angelus cuſtos, aut Angelus Hierarchicè illuminans alium; nam ſacerdos, prout inſtrumentum eſt Dei, ſaluti noſtræ per ſacramenta Deo cooperans, non propriâ ullâ virtute, ſed vel eadem, quâ Deus agit, agit & ipſe, & ad agendum ab eo elevatur, vel influxâ quadam, & participatâ virtute, à Deo prodeunte, ad agendum movetur, quæ utraque ratio agendi, intimam inſtrumenti cum cauſa primaria, in ratione inſtrumenti, rationem arguit, nec Angelo convenit, qui quaſcunque actiones Hierarchicas agit, eas virtute ſuâ motrice, proprio intellectu, ac voluntate, per ſpecies & habitus ſibi inditos, efficit. Igitur illud principium, quod tanquam ſententiæ contrariæ fundamentum ſtatuitur, intentum noſtrum probat atque confirmat.

CAP. XIV.

Rationum allegatarum firmitas, adverſus modernorum conatus, aſſeritur.

EVerſo hoc fundamento, facilè eſt, inanitatem reſponſionum, quibus moderni

derni, has noſtras probationes, conantur concutere, lectori demonſtrare: nec multâ ad id induſtriâ opus eſt: Quandoquidem vel ſolâ collatione argumentorum noſtrorum, cum eorum reſponſionibus, voluiſſe vim eorum effugere, videbuntur, non ſolvere.

1. Enim, ajunt, *Viatoribus hæc conceſſit Deus, merâ voluntate, quæ cum beatis ſpiritibus communicata, velle poterat.* Sed hoc effugium eſt, & extra rem omninò reſponſio; non enim agitur, potueritnè Deus, Angeli officia æquare, cum hominum miniſteriis, & ad eam dignitatem evehere, ad quam homines evexit, ſed utrum de facto evexerit, illudque officium cuſtodiendi homines, quo ex divinæ providentiæ lege, de facto funguntur, ei æquiparari debeat miniſterio, cui ſacerdotes ſuos, in nova lege, Chriſtus voluit mancipari, & utrum illorum Hierarchica poteſtas, quam in cuſtodiendis hominibus exercent, dignitate æqualis ſit, ei, quam illi, ex Chriſti inſtitutione acceperunt.

Sicut enim manet inconcuſſa iſta veritas, quam Paul docuit, ad Hebr. 1. *Chriſtum tantò meliorem Angelis effectum, quantò differentius præ illis nomen hæreditavit*: manet & ejus firma probatio, quam ſeqq. verbis expreſſit, *Cui enim dixit aliquando Angelorum, Filius meus es tu, ego hodie genui te?*

& rursus, ego ero illi in Patrem, & ipse erit mihi in Filium? & cùm iterum introduxit primogenitum in orbem terræ, dicit, & adorent eum omnes Angeli Dei: & ad Angelos quidem dicit, qui facit Angelos suos Spiritus, & ministros suos flammam ignis, &c.

Potuisset tamen, si ita voluisset, Angelica natura, æquè ac humana, uni ex personis Divinis uniri, atque ita potuisset Angelus, & verè dici Filius Dei, & æqualem cum homine Deo conditionem nactus, æqualem quoque sortiri honorem, parem venerationem & cultum: nec differens nomen hæreditare, ab eo, quo Deus homo nuncupatus est. Sed non spectatur, quid fieri potuerit, sed quid reverà factum sit, atque adeo, quia (sicut notavit idem Apost. c. 2. ejusd. Epist.) *Nusquam* Deus *Angelos apprebendit, sed semen Abrahæ apprehendit*, ideo absolutè necessum est dicere, majus beneficium Dei fuisse, erga humanam naturam, quàm Angelicam, majoremque hominis in eo dignitatem, quàm Angeli, *non enim Angelis subjecit Deus Orbem, sub Christi pedibus omnia subjecit.*

Similiter quantumcunque potuerit Deus, Angelicæ custodiæ officium, iisdem vel majoribus ditare privilegiis, quibus humanum in nova lege privilegium exornavit; quandoquidem constat, reverà non exornasse, non est spectandum, quale, & cujus

excel-

excellentiæ de facto exiſtat. Unde cùm reverà non eas habeat eximias dotes, non inſignes ac divinas facultates, nec ullas alias ejuſdem dignitatis notas, cum iis, quas Sacerdotium complectitur, haud benè ad Divinam poteſtatem recurritur, de qua non diſputatur, dum duo iſta diverſa, & Angeli cuſtodis, & hominis Sacerdotis officia, qualia à Chriſto inſtituta ſunt, inter ſe conferuntur.

Subdunt aliam reſponſionem: *Neque ipſam* (Angelorum) *operam & miniſterium vacua eſſe, permiſiſſe Deum: ut non incommodè dici poſſit ea immediatè hominem facere, Angelum quodammodo mediatè.* Perperam autem iſta ſubjungunt: tum quòd aliqua ſint opera Sacerdotis, ut mox dicemus, quæ neque mediatè, neque immediatè ab Angelo fiunt; tum quod id ipſum, quantumvis daremus, non tamen officium Angelicæ cuſtodiæ, Sacerdotii dignitatem æquaret: quia mediatè tantùm ad opera gratiæ concurrere, officii longe ignobilioris eſt, quàm immediatè ad illa cooperari: Conferunt ſiquidem mediatè, & potentiæ & actiones naturales, & inanimata quædam atque inſenſibilia, nullâ ſupernâ virtute elevata, ad opera gratiæ, v. g. objecta, phantaſmata, cæteraque id genus, quorum tamen in ratione motivorum, aut cauſarum, ad gratiam operantium, longè dete-

rior est conditio, sacramentorum conditione, & aliorum, per quæ immediatè gratia animabus infunditur.

Neque hîc sistunt, sed insuper addunt; *Deinde, si quid privatim homini Deus dedit, quo jure, inde deducis, inferiorem homine Angelum?* idemnè etiam de Mariâ Virgine profiteris? A scopo penitus aberrant: neque enim inter nos agitur, utrum homine Angelus dignitate inferior sit: neque hoc deducere unquam conatus sum: quin imò, Angelos, expresſè dicimus, *Hominibus naturâ superiores esse, ac conditione beatiores.*

Quid ergò deducere, aut colligere tentavi? illud utique, quod supra in tit. habetur, quodque sæpius inculcavi, officium Angelicæ custodiæ, officio pastorali inferius esse: illud autem omninò diversum est, ab eo, *inferiorem homine esse Angelum:* quemadmodum aliud est, humanam Christi naturam inferiorem esse Angelicâ, aliud officium mediatoris seu redemptoris, Christo homini conveniens, inferius esse officio ministerióque Angelorum: prius enim fatetur Apost. posterius diffitetur, ad Hebr. 2. citans enim David. verba, Psal. 8. eaque Christo applicans, *Minuisti eum paulò minus ab Angelis, gloriâ & honore coronasti eum, & constituisti eum super opera manuum tuarum, omnia subjecisti sub pedibus,*

bus ejus. Hæc ad explicationem iſtius verſus ſubnectit, *In eo enim, quod omnia ſubjecit, nihil dimiſit non ſubjectum ei. Nunc autem necdum videmus omnia ſubjecta ei: Eum autem qui modicò quàm Angeli minoratus eſt, videmus Ieſum propter paſſionem mortis, gloriâ & honore coronatum.*

Similiter ergo verum eſt, quod concluſi, officium Angelicæ cuſtodiæ, ignobilioris eſſe conditionis, officio paſtorali: Illud verò falſum, quod nunquam concludere, cogitavi, *homine inferiorem eſſe Angelum.*

Exemplum autem B. Mariæ Virginis, huic loco non conſentit: non enim B. Virginem, in natura, cum Sacerdotibus conferre licet, quia & Sacerdotum, & B. Virginis, eadem natura eſt, ſed diſpar conditio; hæc Θεοτόκος, ſeu Deipara, illi corporis Dei conſecratores ac ſacrificatores, quæ duæ conditiones habent ſe per modum excedentis & exceſſi, nec à nobis uſquam inter ſe collatæ ſunt, nec una alteri præpoſita, vel æquata.

Cap. XV.

Utrum Episcopi omnia obeant munia Angelicæ custodiæ, illuminentur immediatè à Deo, & Angelos aliquando illuminaverint.

INferunt præterea moderni, nos Angelos deprimere, eò quòd, *Omnia custodum Angelorum munia*, juxta nos, *Episcopi & Sacerdotes videantur obire, ipsam etiam illuminationem: nam & in hac, inferiores esse Angelos hominibus, ex eo patere*, ajunt, *putà Apostolos à Christo; Angelos autem infimæ Hierarchiæ, non à Deo immediatè, sed à superioribus mentibus illuminari*: *quæ*, inquiunt, *si vera sunt, cui bono custodes Angeli? cur singulis hominibus, non beatum genium sed Sacerdotem custodem, non adjungit Deus?* Duas hasce argumentationes conjungunt, quas, Deo adjuvante, duobus seqq. cap. dissolvemus.

1. Enim dicimus, Angelorum custodum, omnia ministeria, Sacerdotes & Episcopos obire, nullum scilicet genus esse functionis Angelicæ custodiæ, quod non Sacerdotes obeant. longâ enumeratione id probare, haud difficilè, vide cap. 4. quæst. seq. cujus & nullam partem negant recentiores, sed solùm, non tantundem posse,

posse, sacerdotis, quantum Angeli custodis, in eo genere, operationem; quod an verum sit, mox discutiemus. Sed etsi verum esset, non obstaret, quin vera esset ista propositio, nullum esse genus actionis, Angelicæ custodiæ, quod non suo modo, esto imperfectiori, sacerdos defungatur.

Atque adeo Sacerdotii prærogativam maximam esse, quòd non omnes actiones Sacerdotales possint in Angelum custodem cadere: non enim potest ordinariè baptizare, non sacrificare, non à peccatis absolvere: quæ tamen actiones nobilissimæ sunt, & præstantissimæ, quæcunque autem potest Angelus custos; ea possit sive perfectiùs, sive imperfectiùs sacerdos, sed & perfectiùs aliquas saltem earum posse, mox docebimus.

Exinde verò colligi nequit, Angelo custode non opus esse: sicut nec ex eo, quòd Episcopi, omnia Presbyterorum & Diaconorum munia obire possunt, non sequitur, Presbyteros & Diaconos inutiles esse, maximè verò cùm non eodem modo, sed diversis, quod efficit sacerdos, efficiat Angelus, & unius opera, alterius operam juvet: nam v. g. per aquam benedictam, & alia sacramentalia, sacerdos pericula ab homine avertit, in quæ Deus aliàs hominem permisisset incidere, nec ab Angelo custode præpediri voluisset: immo & quòd Ange-

lus custos ea avertat, & divinæ permissionis, & Ecclesiasticæ benedictionis, per sacerdotem factæ, nonnunquam effectus est, ut Catholica credit Ecclesia.

II. Excitat Angelus hominem ad bonum, commotione humorum, & specierum in phantasia delitescentium: id Sacerdos & sæpiùs & efficaciùs facit, à quo nempe, benè agendi rationem, enucleatiùs, & distinctiùs edocemur, cujus objurgatio, & increpatio, magis sensum ferit, pudorem majorem incutit, majori cum imperio fit, putà vice Christi, cujus loco sacerdos præsidet, cui proinde Christus gratiam suam sæpius adnexuit.

III. Et Dæmones coërcent Sacerdotes, atque exorcismis abigunt, eo mirabiliùs, quòd non virtute naturali, non qualitate aliqua impressa, sed sola Christi invocatione, & verbo, id præstent, eoque potentiùs, quòd sæpiùs executores suæ jussionis habeant bonos Angelos, aliquando etiam Deum ipsum.

IV. Orationes deferunt Sacerdotes, & orant, quæ duo, in iis, Chrysolog. distinguit, sicut & in Angelis, Serm. 26. iis verbis, *Versatur inter altaria semper, peccatorum causas, & dolores populi suscipit, fert, offert, ingerit preces, accipit, refert, restituit impetrata, ex homine, totus in Angelum, substitutus.* Quæ etiam duo distinguere videtur Aug.

Aug. Epiſt. 120. ad Honorat. 121. ad Prob. & lib de Dilig. Deo, ut ſcilicet offerre Deo orationes, ſit Deum ſuper noſtris precibus conſulere, & quod ſuper hoc faciendum ſit, vel evidenter, vel latenter reportare: orare verò ſit petere.

Orationes verò noſtras Sacerdotes offerunt, ſuaſque non petitiones, ut Angeli, ſed Chriſti ſatisfactiones, & merita, quorum diſpenſatores conſtituti imò & Chriſtum ipſum, qui exauditur à patre, pro ſua reverentia, offerunt, atque adeo longè exaudibiliores noſtras preces faciunt, & à Deo potentiùs, quæ volunt, exorant, quàm Angeli; quia non ſuâ vi, ſed Chriſti meritis ſibi ad applicandum commiſſis, ad impetrandum in ſacrificio, & ſacramentis, nituntur.

VI. Nec dubium eſt, quin pœna ſpiritualis, quæ animam ipſam attingit, major ſit & præſtantior, corporali quacunque punitione, ut oſtendit Chryſ. lib. 3. de Sacerd. c. 5. Hom. 5. in Iſaïam, & Hom. 8. in Act. Angeli tamen corporaliter tantùm puniendi vim habent; vinculum autem Sacerdotale, etiam animam conſtringit. Ideóque & puniendi officio, Sacerdotes perfruuntur, & nobiliùs quidem quàm Angeli ipſi, noſtri cuſtodes, eodem potiuntur.

Epiſcopos, dico, immediatè à Deo, non-

nun-

nunquam illuminari, quemadmodum Apostolos à Christo, quibus nempe Episcopis, Apostolicum illud proferre licet, *visum est Spiritui S.* Audet id quis negare, qui se Catholicum dicit? quòd negare non potest, nisi Conciliorum Ecclesiæ, cum novatoribus nostris, auctoritatem infirmet, quam PP. quam Theologi DD. admittunt: audet id negare, quod non solùm, allatus Scripturæ S. textus, Act. 15. in quo Conciliorum forma, & auctoritas elucet, probat, verùm & alia Scripturæ S. testimonia confirmant? Quæ scilicet de illuminatione Episcoporum, in conciliis, ab ipso Christo, & Spiritu S. PP. interpretati sunt, cujusmodi sunt ista; *Ecce ego vobiscum sum, omnibus diebus, usque ad consummationem sæculi*, Math. 28. *Paracletus autem Spiritus S. quem mittet Pater in nomine meo, ille vos docebit omnia, quæcunque dixero vobis*, Joan. 14. *Cum venerit paracletus quem ego mittam vobis à Patre, Spiritum veritatis, qui à Patre procedit, ille testimonium perhibebit de me*, Joan. 15. *Cùm autem venerit, Spiritus ille veritatis, docebit vos omnem veritatem*, cap. seq.

Quæ omnia promissa, Ecclesia Catholica, non solùm ad Apostolos, verùm etiam ad successores eorum, pertinere censuit. Tu autem neoterice, ad successores pertinere negas, contra Ecclesiæ sensum, quæ imme-

immediatè Spiritum S. conciliorum Patribus adesse, & divino lumine, ipsis prælucere, ne errorem definiant, credidit, & ex iis locis eruit. Tu verò, spretâ istâ Episcoporum, in conciliis prærogativâ, sine quâ, conciliorum etiam generalium, & summi Pontificis veracitas, periclitatur, quâ sublatâ, Moyse, & 70. senioribus, quibus de spiritu Moysis, Deus per seipsum communicasse legitur, longè inferiores nostros antistites statuis, eamque prærogativam ordinariam, ac promissione certam, indubitatam, transfers ad extraordinarium quoddam beneficium, quo *hominum electi* quidam, id est, si mentem tuam capio, monachi, *prout Deo visum*, immediatè à Deo sunt illuminati.

In quo à Calv. & Luth. in eo solùm dissentis, quod singulos illos fideles, & prædestinatos, θεοδιδάκτους, putent, Tu electos quosdam, & Hierarchiæ fictitiæ Charismatum primores: in eo verò consentis, quòd Spiritum à Deo, sacerdotibus promissum, ad Ecclesiæ ædificationem, & perennitatem, contra Divina oracula adimis: Tu iniquior, qui, quod Sacerdotibus universis, ex singulari Sacerdotii prærogativa, promissum est, ut ad quosdam monachos transferas, quos contemplatione, cæteris præcellere asseris, beneficium paucorum, verè gratuitum facis, quod in favorem Eccle-

Ecclesiæ promissum est. Quo errore, nullus Ecclesiæ capitalior esse potest, utpote qui totius Ecclesiasticæ gubernationis formam, & definitionis certitudinem convellat.

Ita ergo cæcutit quis, ut non videat, se, ita sentientem, hæresim docere,& in transfugarum, ab Ecclesia Catholica, castris militare? Obstrepit tamen, & quæ, cum Catholicis dico, si vera sunt, non esse opus Angelica custodia, fremit. Itane, unum fidei dogma, ab alio destrui, putas? Quid leves istas consecutiones, adversùm consentientem Ecclesiæ doctrinam, contexis? redi ad Ecclesiam Catholicam, quæ istorum dogmatum consensum docebit.

Cap. XVI.

Angeli illuminantur, à Pastoribus Ecclesiæ.

Reprehenditur etiam sed immeritò, quòd ordinariè docetur, Angelos custodes, utpote ex infima Angelica Hierarchia, selectos, non immediatè à Deo edoceri, sed Angelorum superiorum ministerio. Ita Dionys. c. 3. cæl. Hier. Athan. lib. de comm. Ess. Damasc. lib. 2. de fid. c. 3. Bern. de consid. lib. 3. c. 4. & alii. Affertur & exemplum ex Scripturis, Angelorum

rum Persarum & Judæorum, quos inter se altercantes, Michaëlis superioris Angeli ministerio, de Dei voluntate certiores factos, ex c. 11. Dan. discimus.

Nec dubium etiam est, quin sano sensu dici quoque potest, Angelos, *quoad aliqua*, à Pastoribus Ecclesiæ illuminari: tum quòd secundùm plurimos PP. & interpretes, fundamentum hoc habeat, in S. Paulo, Epist. ad Ephes. c. 3. *Sibi datum esse*, scribenti, *in gentibus Euangelizare investigabiles divitias Christi, & illuminare omnes, quæ sit dispensatio sacramenti absconditi, à sæculis, in Deo, qui omnia creavit, ut innotescat Principatibus, & Potestatibus cælestibus, per Ecclesiam, multiformis sapientia Dei.* Tum quòd id ipsum asseratur, ab Orig. Hom. 23. in Luc. Chrys. Præf. Hom. in Joan. & Hom. 4. contra Anom. Hier. in c. 3. ad Ephes. Theod. in Dial. qui inscribitur immut. Sedul. in Collect. hujus loc. Haim. in eund. loc. Mag. sent. lib. 2. d. 11. & aliis.

Unicum proferam S. Chrys. qui prædicto in Euang. Joan. Prol. de Joan. loquens, cujus sapientiam supernæ virtutes admirentur, hæc habet, *Nihil enim nobis humanum, sed à Spiritus S. profundis, & abditis thesauris, omnia proloquitur, quæ neque Angeli priusquam hic diceret, noverunt: namque & ipsi nobiscum, per Ioannis vocem, & per nos didicerunt, quæ cognovimus; quod beatus etiam*

etiam Paulus, iis verbis significavit, ut innotescat nunc Principatibus Cælestibus per Ecclesiam, multiformis sapientia Dei, si igitur Principatus, & Potestates, Cherubimque, ac Seraphim, hæc per Ecclesiam didicerunt, planè constat, ipsos Angelos, summâ cum attentione, ejus sese auditores exhibuisse. Quippe idcirco non parùm honoris consequimur, quòd nobiscum Angeli didicerint, quæ nesciebant. Quòd autem per nos, longè magis honoramur: sed per quos, vel quales nostrum nondum diximus.

Idem quoque Orat. 4. contra Anom. seu de incompreh. Dei nat. non longè ab init. fusè hoc probandum suscipit, eodemque Apost. testimonio, comprobat.

Scio, varios alios sensus loci Apostol. tradi posse, Greg. Nyss. Hom. 8. in Cant. OEcum. in eum loc. sed clariùs D. Thom. & alii recentiores in eund. non per Ecclesiam, tanquam docentem, instructos Angelos, sed in ea, tanquam in objecto, nova vidisse Angelos, multiformis sapientiæ Dei effecta, quæ prævidere non poterant. In quem etiam sensum Hier. & Sedul. trahi possunt.

Primas. verò, cujus etiam explicationem probat Sedul. per *Principatus* & *Potestates*, eos intelligit, qui rebus Cælestibus, donisque, per Ecclesiam principantur. Ambrosiaster secutus etiam Orig. lib. 1. Periarch. c. 6.

c. 6. & alii de malis Angelis, id ipsum exponunt; sed erroneè hoc adjungere visi, Orig. & Ambros. quòd Ecclesiæ prædicationibus, quidam ex dæmonibus convertantur, quod additamentum Ecclesia reprobat.

Aug. lib. 5. de Gen. ad litt. c. 19. cujus testimonium colligit Beda comment. in dictum loc. ad Ephes. subtiliùs, & mysterium incarnationis absconditum, à sæculis, in Deo, exponit, *quia omnis creatura, non ante sæcula, sed à sæculis*, ea per Ecclesiam innotuisse, affirmat, *quia ibi primitùs Ecclesia, quo post resurrexionem, & ista Ecclesia congreganda est, ut simus æquales Angelis Dei.*

Hæc ergo veritatis studio profero, non simpliciter assero, Angelos illuminari ab Ecclesiæ Pastoribus, sed tanquam opinionem probabilem, id assero iis verbis, *Angelos quoad aliqua, à Pastoribus Ecclesiæ illuminari*: quòd proinde, nec universim, nec simpliciter, nec certò affirmamus, sed cum restrictione & dubitatione; nec tam ad astruendam prærogativam Pastorum, quàm ad prærogativam Angelorum, ex opinione probabili, infirmandam.

Concludit iterum recentiorum nonnemo, dicens, *Atque ut hîc desinant, quòd jam iterum, materiâ cogente, retracto, mihi persuadere non possum, in tantam confidentiam venisse*

venisse Sacerdotem, aut Episcopum ullum quantum isti efficere volunt, ut se Angelis absolutè præferant, sibi operam Angelorum, necessariam esse, denegent, à se Angelos, non ab Angelis illuminari prædicent, Sacerdotes se, quàm Angelos esse, malint.

Conclusio ista scopum non tangit; neque enim Sacerdotem absolutè Angelo prætulimus, sed Sacerdotium, custodiæ Angelicæ officiis; nemo nostrum, operam Angelorum sibi necessariam non esse, persuadere conatur; sed opera sacerdotis, quâ Christi merita, & satisfactiones, nobis applicantur, magis necessaria cuique, quàm sit Angelica custodia; nemo non se ab Angelis illuminari, fatetur, sed & potentiùs, & frequentiùs, & distinctiùs, & utiliùs, à Sacerdote, homines illuminari solere, sine quo scilicet nemo credere potest, ad Rom. 10. quàm ab Angelo custode.

Denique Sacerdotium non desinet esse nobilius, Angelicæ custodiæ officiis, quamvis ob statum beatitudinis, quo fruitur Angelus, de quo obtinendo securus non est sacerdos, rari sint, qui non se Angelos esse malint, quàm sacerdotes.

Egregium tamen est, quod huic voto contrarium, edocere videtur, vetus auctor, de visitat. infirmor. inter opera Aug. Tom. 9. c. 2. iis verbis: *Plus debet mihi Christus quàm alicui Cælestium. Quod tu es fieri dignatus,*

tus, est Deus, non factus est, quod Angelus, etsi sit magni consilii Angelus; te exaltavit super Angelos, tu enim judicabis Angelos. Nollem habere locum Angeli, si possem habere locum debitum homini. Ad curiam Dei sui, Dei tui præcessit, Deus tuus, homo tuus, &c. Non jam ab Angelis minoratus, imò gloriâ & honore coronatus, & super opera manuum Dei constitutus. Quem igitur habes intercessorem, habeas mediatorem: constitue tibi proprium adjutorem, & si Deus pro te, quis contra te?

Addo etiam, votum istud, quo aliquis hominum, malit esse Angelus, quàm Sacerdos, imprudentis votum esse; id siquidem prudenter duntaxat cupere debemus, quòd esse possumus, at Angeli esse non possumus, sed similes Angelis Dei; contendere itaque oportet, ut iis similes simus, quibus utique maximè similes evadimus, si Sacerdotio ritè fungamur; sacerdos enim bonus, *Angelus Domini exercituum est*, Mal. 2. Angeli officium habet: imò plusquam Angeli officium, in quo, quia animas potentiùs Deo lucrari potest, quàm Angelus, quis dubitet, quin sancti isti viri, qui Deum magis, quàm seipsos amant, malint ad majorem gloriam Dei, magis promovendam, Sacerdotio ritè fungi, quàm Angelicâ gloriâ ampliori, illicò donari? Nunc aliqui errores perlustrandi.

CAP.

Cap. XVII.

1. *Error, quem ad probandam prærogativam Angelorum, ſupra Sacerdotes, invehunt, putà, ex nullo capite, Hierarchicis actionibus, hominem Angelo æquiparari poſſe.*

QUoniam igitur non poteſt veritati, niſi falſitas, eſſe contraria, nec falſitas, niſi falſitate defendi, nec veritas errori, unquam patrocinio eſſe potuit: ideo, eos, qui auctores, officia Angelicæ cuſtodiæ, Sacerdotii functionibus, poſtponentes, reprehendunt, in aliquos neceſſariò errores, impingere oportuit.

Ubi imprimis, non eſt dubitandum, quin Sacerdotium, ſimpliciter, Angelicæ cuſtodiæ officiis, præponendum, ſecundùm quid tamen, Angelica cuſtodia, inferius eſſe, dici poſſe. Nulla enim ferè res eſt, ſimpliciter aliâ, longè nobilior, quin ſecundùm quid, eadem ignobilior videri poſſit. Unde & Angelum, non ſimpliciter, ſed ſecundùm quid, actionibus Hierarchicis, hominem antecellere, non eſt negandum; nihil etiam nos aliud intendimus, quàm actiones Hierarchicas Angeli, Sacerdotalibus ſimpliciter eſſe ignobiliores, ſed ſecundùm quid nobiliores, in quantùm

quantum, officia ea nobis exhibet Angelus, quibus nulla tantæ necessitatis, ipsi rependimus: in quantum etiam, ab Angelo, superiori in ordine constituto, & in ordinatiori longè Republicâ, meliori & beatori; quàm nostra sit, collocato, functiones istæ proficiscuntur.

Sed longè aliter loqui videntur recentiores: quamobrem simpliciter ita concludunt, *Quare actionibus Hierarchicis, hominem Angelus antecellit.* Et paulò post, *Quapropter nullo ex capite, meo quidem judicio, non superat Ecclesiasticam Hierarchiam Cælestis seu Angelica.* Sibi tamen contradicunt, dum manifestè, sacrificium excipiunt, quo sacerdos superior sit Angelo; ac proinde aliquo capite superiorem fatentur, quem ex nullo superiorem dixerant. Et his similia, libros eorum examinanti, facilè occurrunt.

Refellitur autem hic error, tum ex prædictis supra copiosè; tum ex ista eorum concessione, quòd sacrificium semper excipiant, dum de prærogativa Angeli & sacerdotis agitur; nam hujus exceptionis nullus alius sensus esse potest, quàm sacrificium, præstantiorem esse functionem, quàm sit ulla Hierarchica functio Angeli: ex qua proinde propositione concessa, sic argumentor: simpliciter eorum actio Hierarchica præcellit, quorum præstan-

tissima functio Hierarchica, aliorum præstantissimæ functioni præponenda est: nam in comparatione duorum, quod præstantissimum sit in unoquoque genere, cum præstantissimo, in alio conferri solet; atqui præstantissima functio Sacerdotii, puta sacrificium, nobilior est, qualibet præstantissimâ functione Hierarchicâ Angeli, & adversarii fatentur, & PP. super. cit. docuerunt, igitur simpliciter sacerdos, Hierarchicis functionibus, Angelum antecellit.

11. Sicut æquè ad sacrificium Sacerdotis concurrit Angelus, atque ad sacramenta, quæ à sacerdote conficiuntur, perinde quoque exstinctio culpæ, ac reconciliatio hominis cum Deo, in Baptismo, & in sacramento Pœnitentiæ, collatio plenitudinis Spiritus S. in sacramento Confirmationis, infusio gratiæ, in omnibus sacramentis, præcellunt quibuslibet actionibus Hierarchicis Angeli, ac sacrificium ipsum præcellat, ut super. prolatum est; ac proinde, nulla est ratio, cur potius excipiatur ab adversariis, sacrificium, quàm sacramentorum administratio.

Confirmatur hæc probatio, quia nimirum functio Angeli Hierarchica, non potest ulla fingi, nisi aliorum respectu, non sui ipsius, neque enim seipsum Angelus beatus, aut purgat, aut illuminat, aut perficit,

cit, sed alios duntaxat inferiores, à quibus nescientiam tollit, divinitùs sibi revelata communicans: atqui eæ tantùm sunt actiones Hierarchicæ, purgatio, illuminatio, & perfectio, ex Dionys. Maxim. & aliis, ideóque nonnisi in ordine ad alios, functiones Hierarchicæ admittendæ sunt. Quæ causa est, ut iidem ipsi recentiores, post judicii diem, fateantur, *Hierarchias Angelicas non fore, quoad officia illa, & actiones, quæ in prioribus statibus habentur.*

Hoc verò supposito, certè sine errore dici nequit, quòd ignobiliores sint, actio consecratoria corporis, & sanguinis Christi, actio, quâ perfunditur animâ, gratiâ sanctificante, itemque fide, spe, & charitate, quæ necessariò cum gratia sanctificante infunditur, quâ anima donatur charactere Sacerdotali, aliisque ornamentis perficitur, actione quavis, quâ superior Angelus inferiorem, de rebus ad suam salutem, & beatitudinem, minimè pertinentibus, instruit. Neque enim, sive dignitatem objectorum spectes, sive necessitatem actionis, sive effectuum dignitatem, actio superioris Angeli, in inferiores, prædictis æquiparari ullo modo potest; multóque mallet Angelus inferior, si charitatis vacuus esset & gratiæ, charitatem recipere, aut gratiam, quàm recipit homo, ministerio sacerdotis, quàm ignotas sibi providentiæ divinæ, circa

homines revelationes, quas solùm ministerio superiorum Angelorum edocetur, suscipere.

Nec sine blasphemia, & contemptu divinissimæ unionis, cum Christi corpore, & sanguine, in Eucharistia, sine despicientia mysteriorum, necessariorum ad salutem, quæ objecta aliquando futura sunt nostræ salutis, quorum cognitione imbuimur à Sacerdote, & fidem recipimus, per sacramenta, sacerdotis ministerio collata; sine spei felicitatis æternæ contemptu, cujus habitum infundit sacerdos; sine neglectu sacerdotalis potestatis, quam ministerio Episcoporum recipimus; ac tandem sine contemptione Divinæ gratiæ, quæ nos Divinæ naturæ participes facit, præferri potest revelatio quorundam, quæ circa homines contingunt, iis omnibus, quæ à nobis enumerata, sacerdotum ministerio obveniunt. Ac proinde propositio ista, quòd *actionibus Hierarchicis, Angelus hominem simpliciter antecellat*, cum errore, & contemptu rerum divinissimarum conjungitur.

Cap. XVIII.

Prosecutio præced. Cap.

NEc nos movet, quòd Hierarchia Angelica sit superior, & archetypus nostræ;

noſtræ; quòd Angelica ſit in termino, noſtra in via, à qua ſæpe aberrat; nam hoc magis Dei, erga Eccleſiam ſuam, bonitatem commendat, quòd in inferiori Hierarchia hominum, ex qua, non ex cæleſti, naſci voluit, ſimiliter aliquos voluerit, poteſtate Hierarchicarum actionum nobiliſſimarum præditos eſſe.

Item Hierarchia quidem Angelica, ratione ſcientiæ perfectiſſimæ, conſtantiæ in bono indeficientis, ordinationis perfectiſſimæ, ſymphoniæ, ac conſenſionis inter omnes ordines, & ordinum inter Angelos mirabilis, noſtræ archetypus conſtituta eſt, & ita ſumma gloria hominum fuerit, ſi eas dotes, pro modulo ſuo, exprimere conentur, utpote qui in inferiori ſtatu, conditione longè mutabiliori, & inordinatâ magis ſocietate verſentur: nihilominùs hoc non impedit, quo minùs in hac turbata Eccleſiaſticâ ſocietate, & imperfecta, perfectiores eſſe voluerit, Hierarchicas actiones, quæ non imitentur, Angelicæ operationis modum, ſed Chriſti ſolius, Pontificis, & Hierarchæ à Deo Patre, conſtituti, quales eſſe Sacerdotales functiones, ſuperiùs docuimus.

Denique, quòd Hierarchia Angelica in termino ſit, jamque beata, actionum ſacerdotis Hierarchicarum nobilitati, non derogat, quin potiùs hinc factum eſt, ut

actiones, quas unus Angelus circa alium exercet, minùs ad æternæ vitæ felicitatem conferant, quàm conferant illæ, quæ in Hierarchia inferiori, exercentur à Sacerdotibus. Hinc fit, ut quia Christus caput nostrum, frater noster, quoad humanitatem, morte suâ redemit genus humanum, ideo ex eodem genere, quosdam esse voluerit, veluti servatores cæterorum, qui pretium redemptionis nostræ, ab ipso persolutæ, expenderent, & aliis applicarent: quales inter Angelos nulli.

Atque ita contingit, ut quia actiones istæ, quæ semen æternæ vitæ conferunt, & pretium nostræ salutis applicant, longè superiores sunt, iis functionibus, quibus ii, qui beati sunt, demum exornari possunt; actiones Hierarchicæ hominum, circa alios, actionibus Hierarchicis Angelorum, circa socios suos, dignitate inferiores existant.

Cap. XIX.

Alter error, in depressionem virtutis Sacramentalium; ipsorumque Exorcistarum; itemque prædicationis verbi Dei, factæ hominibus; & precum à Sacerdotibus fusarum.

Ex eodem contemptu, & ignorantia Divinorum mysteriorum, adversarii, &

& iſta effutiunt, *Potiùs autem, ut credas, aquam à Sacerdote benedictam, tantundem poſſe, ad averruncanda mala, quàm Angelum? Sacerdotum adhortatione, virtutis ſtudium, & amorem, æquè in nobis excitari, ut Angelicâ illuminatione, vel phantaſiam pervadente? non potentiùs dæmonum vim, & importunitatem, à nobis abigi, Angelicâ virtute, quàm Exorciſtarum miniſterio; efficaciores eſſe apud Deum, Sacerdotis preces pro populo, quàm Angeli pro cliente?*

Porro eadem periculoſiùs ſcribunt, ut non ſolùm, opera iſta humana, minùs efficacia, ſed nullatenus efficacia eſſe, docere videantur; ita enim loquuntur, *Quis enim credat docenti, nos à periculis liberari, per ſacramentalia, per Sacerdotes confecta; ad bonum excitari, & revocari à malo, per Sacerdotum exhortationes; dæmones coërceri, per Exorciſtarum miniſterium, æquè perfectè, ut per Angelorum cuſtodiam?*

Non cogitas bone vir, aquæ benedictæ vim, à Chriſto tribui, juxta quod, ex ritualibus Græcorum libris, in Hagiaſmo, ſeu ritu aquæ benedictæ ſcribitur, *Gratia ſpiritus, fideliter haurientibus, inviſibiliter conceditur à Chriſto Deo, & Salvatore animarum noſtrarum.*

Eam ergo vim Angelicam, cum Sacerdotali, conferre te putas? Chriſtum cum Angelis componis: idem facis, dum Exor-

ciſtarum vim elevas, ut Angeli poteſtatem præferas: parum enim eſſet, ſi Exorciſtarum miniſterium, ſolitariè à Chriſto deprimeres, ſed quoniam illud miniſterium, niſi in nomine Chriſti, non exhibetur, *cujus vim nominis, dæmones* perhorreſcunt, ut ait Juſtin. Dial. contra Tryphon. quod confirmat, q. 40. ad Gent. quoniam vim huic miniſterio; præſtat ſolus Chriſtus, eamque poteſtatem, hominibus conceſſam, *Imperabilem*, & *ſummi Dei poteſtatem, quæ interdum ſanctis conceditur, ut imperent infimis poteſtatibus*, vocat Aug. lib. 83. qq. q. 79. qui etiam ibidem, Exorciſmos, *ſigna publicæ juſtitiæ*, appellat, *quæ efficaciam habeant, propter honorem, excellentiſſimi Imperatoris*, quantumvis à malis, vel ſciſmaticis aſſumantur.

Ideo qui Exorciſtarum virtutem deprimit, Chriſti deprimit. Tu verò, vir docte, vim iſtam Chriſti Dei, virtuti Angelorum, tanquam ignobiliorem, eo ſolùm titulo ſubjicis, quòd per homines transfundatur: quaſi verò, indignitas inſtrumenti, Dei dona, virtutemque, vitiare, aut viliorem facere poſſit.

In comparatione verò exhortationum, Sacerdotis & Angeli, ac generatim doctrinæ ab utróque traditæ, non cogitas, legi in Scripturis SS. de hominibus, *quomodo credent ſine prædicante* homine? non legi, quo-

quomodo credent, fine illuminante Angelo: non cogitas parum ad fidem, & morum converfionem valere, aut exhortationem Sacerdotis docentis, aut illuminationem Angeli, phantafiam pervadentis? folam Chrifti gratiam, ad affenfum fidei operari, tollere à nobis *cor lapideum*, & dare *cor carneum*: Providentiæ tamen Divinæ conformiùs effe, ut homines, per homines, Chrifti vicarios falvet, quàm per Angelos: tum, ut Chrifti vis, & auctoritas, magis in noftra converfione eluceat; tum ut humilitatis, & obedientiæ difcentibus, charitatis verò exercendæ docentibus, fovendæque ftrictiùs humanæ focietatis, occafiones utrifque præbeantur. Ideóque legimus, Act. 10. ad Cornelium, Angelum miffum, non qui eum doceret, fed qui S. Petrum, à quo doceretur, accerfendum moneret.

Angelos, non dubium eft, in noftra converfione concurrere, fed cùm nihil in intellectum cadat, fecundùm ordinem naturæ, quòd nòn priùs in fenfum incurrerit, ordinariè verò Angeli, exterioribus fignis, nos nequaquam moveant; vifiones enim Angelorum, & auditio vocis, ab iis productæ, inter extraordinaria Divinæ providentiæ miracula numerantur; hinc fit, ut ut Angeli, fpeciebus ab hominibus immiffis, folummodo uti foleant; ac proinde

minor, in hominibus instruendis, & illuminandis, eorum sit opera, quàm hominum: Deo ita res omnes, secundùm ordinem naturæ convenientiorem, disponente.

Addit alias rationes, Chrys. serm. 40. de Laud. S. Paul. prope fin. Tom. 5. iis verbis, *Cujus autem rei gratiâ, non Angelis potiùs, hæc prædicationis cura commissa est? ut nullum scilicet excusationis colorem, de se inveniret anima negligens, ac metu ad diversitatem naturæ confugeret, dormiendo. Deinde ut tanto etiam major, operum admiratio nasceretur, quando de natura inferiore procederent. Quomodo enim non admirabile hoc atque improvisum videretur, cum ex terrena lingua, sermo prosiliens mortem fugat, peccata dissolvit, tenebras cæcitatis illuminat, & mutatione mirificâ, terram convertit in cælum.*

Denique parum attendis, Sacerdotum, pro populo sibi commisso, preces, non esse à sacrificio Christi, non ab ejus satisfactionibus, & meritis, removendas; Christum esse, qui, ut ait Claudian. Mamert. lib. 1. de stat. anim. c. 2. *Principaliter apud Divinitatem summæ Trinitatis, humani generis oblata sanctificat, peccata expiat, vota commendat.* Eóque proinde potentiores esse sacerdotis preces, quæ & Christi intercessionem habent adjunctam, merita Christi offerunt, satisfactiones applicant; quo scilicet potentiora

tiora ſunt, minúſque repelli poſſunt, Chriſti merita, preces & ſatisfactiones; merita quæ offeruntur; preces, quibus noſtræ, ex inſtitutione ſua, innituntur; ſatisfactiones, quæ per Eccleſiæ auctoritatem applicantur.

Quòd ergo Angelorum preces, pro cliente, abſolutè precibus Sacerdotum præponis, non in Angelorum honorem, ſed in Chriſti contemptum cedit, hic enim per Sacerdotem, ſuum corpus & ſanguinem offert Deo Patri, hic Eccleſiæ publicis precibus, dignitatem & valorem, ſuis precibus & meritis, adjunxit, ſacerdotemque ſuarum ſatisfactionum & meritorum diſpenſatorem fecit, non Angelos cuſtodes: atque ita, dum cuſtodis Angeli officia, tibi videris extollere, Chriſti deprimis.

CAP. XX.

Alii errores, injuriam gratiæ Chriſti, prædicationi verbi Dei, & miniſterio legis Euangelicæ inferentes.

ORiuntur ex iiſdem fontibus illæ propoſitiones, quas gratis, & abſque fundamento proferunt. Primam, quidem his verbis, *Et ſanè quantumcunque aurem feriat Apoſtolicus concionator, niſi ſenſus interiores*

 diſponat

disponat Angelus, non plus proderit, quàm æs sonans, & cymbalum tinniens.

Alteram, *Deinde per eos* (Angelos) *à Sacerdotibus nostris, Hierarchicas actiones fieri* (sic enim lubet Pachimer. interpretari) *quasi illis præsideant, & omnia rectè, perfectéque confici, procurent; nam Sacerdos, v. g. ut baptizet infantem, non tantùm externo motu, aquam debet aspergere, & mystica quædam verba loqui: sed etiam ad hanc actionem, ejus phantasia debet concurrere, ut prudens loquatur, ut id intendat facere, quod Catholica facit Ecclesia, hominis autem phantasiam, ut propriam quandam Provinciam, ab Angelo gubernari, jam ante dixim. Quod si hac decoratum à Deo prærogativâ, magnum Eliam sibi persuaserunt, Hebræi DD. ut nullus, eo absente, circumcidatur infans, eamque ob rem, in ejus sacramenti apparatu, duas ornent sedes, alteram circumcisionem peracturo; alteram, Eliæ sub aspectum non cadenti. Quanto potiori jure, id in sacramentis nostris, Angelicæ custodiæ, & Hierarchico officio, debitum esse, putabimus.*

Cui propositioni omninò affinis est, & alia: *Addo denique, quòd maximè in hac causa, Majestati favet Angelorum, & non ipsos, absque illorum opera, & pœnè dixi labore, hu præsidiis uti non posse, ita disponente Deo, ut comministri sint nostri, operum duces, & perpetui, in sanctissimis illis mysteriis, adjutores, ut seq. libro videbimus.*

Qua-

Quarum propositionum scopus est, ostendere, nec posse concionatorem, quemquam ad Deum adducere, nisi Angelicâ operâ, auditores, ad assentiendum concionatori, moveantur; nec posse quemquam, aut Baptizare, aut sacramentum quodvis conficere, nisi phantasia ejus, ab Angelo ad proferenda verba, & applicandam, juxta ritum Ecclesiæ, materiam, moveatur. Ne utrum autem in Scripturis, aut in PP. fundamentum habet, in quibus tamen veritas tanti momenti, fundari deberet.

Et sanè miror, viros, qui tam acriter, tam audacter defenditis, necessariam Dei gratiam non esse, ut bonum opus morale, omni ex parte perfectum, ab homine efficiatur, jam operam Angeli necessariam esse, ad sacramentalia verba proferenda, juxta intentionem Ecclesiæ, etiam absque fide, ac bono proposito (nam ministrum sacramentorum, aut fide, aut bonâ voluntate præditum esse, ad validam sacramenti collationem, & suscipienti fructuosam, necessum non est, secundùm Ecclesiæ Catholicæ, adversus Donatistas, definitionem) tam audacter, tam temerè pronuntiatis.

Nec advertitis, dum dicitis, *Quantumcunque aurem feriat Apostolicus concionator, nisi sensus interiores disponat Angelus, non plus*

profecturum, quàm æs sonans, aut cymbalum tinniens. Et iterum clariùs, *Cùm sine Angelica opera, Sacerdos hominem non justificet; imò sæpe Angeli soli, obices omnes, qui difficultatem creant, tollere soleant.* Hos effectus, gratiæ proprios, vos Angelis tribuere. At verò è contrario, S. Aug. Tract. 3. & 4. in Epist. 1. Joan. & alibi passim infinitis ferè locis, effectum proprium Divinæ, ac medicinalis Christi gratiæ, (adversus cujus necessitatem, & efficaciam, non leviter excanduistis, & etiamnum excandescitis) esse docet, *disponere sensus hominis*, & omnes difficultates tollere, & obices, qui receptionem Euangelii præpediunt.

Inter illos autem obices, locum potissimum tenet cupiditas; dolorque carnalis, & voluptas terrena; hæc omnia, scilicet impedimenta, secundùm vos, tollit Angelus, sensus interiores distinendo, & ad justificationem præparando: cui ergo bono ampliùs Divina gratia? si difficultates omnes, obices omnes, qui justificationem impediunt, Angelicâ tolluntur operâ? si sensus interiores disponit Angelus? si ea suavitate eos repleat? ut quod de gratia, dixit Aug. lib. de Spir. & litt. c. 28. *Faciat plus delectare, quod præcipit, quàm delectare, quod impedit, hoc est, quodcunque bonum temporale, cujus delectatione peccamus.*

Pelagianus hic error est, in quem incauti
inciditis.

inciditis. Catholica verò Ecclesia, in contrarium docet, frustra aut Angelum, aut hominem, exteriùs credenda, vel facienda, Christianæ legis opera proponere, nisi Deus interiùs suadeat; carnis adversarios insultus reprimat; obices, quos cupiditas nectit, justitiæ delectatione removeat: ubi verò propositum à Concionatore, fidei objectum fuerit, quantumvis ad credibilitatis, ut vocant, motiva proponenda, cooperari soleat Angelus, ab eo tamen actu, quamvis cessaverit, internam Spiritus S. motionem, & lumen sufficere, ut tenebræ omnes animi fugentur, & convictus, propositarum rerum veritate, animus, concionatori exteriùs prædicanti, assentiat, Deo interiùs perficiente assensum, & illuminante animum: àtque adeo, si necessarius sit, Angeli, sensus interiores disponentis, concursus, (ut somniant) ad hoc, ut Apostolicus concionator, aliquid proficiat, non hominis exinde operæ detrahi, sed Divinæ gratiæ virtuti derogari.

Neque nos, Angelicæ illuminationi detrahimus, quam & libenter agnoscimus, & summoperè commendamus; sed eam adeo necessariam esse, ut positâ prædicatione verbi Dei, nequeat gratia Divina incredulitatis obicem, & difficultates, acceptandæ fidei repugnantes, perrumpere; sed præparandus omninò sit animus noster, Ange-

Angelico miniſterio, quo difficultates iſtæ, & impedimenta credendi ſuperentur: hoc eſt, quod negamus; & quod, nulla Patris cujuſquam auctoritate comprobatur.

CAP. XXI.

Afferuntur nonnullæ auctoritates; ſed gratis.

PRoferunt quidem quaſdam auctoritates, quibus Angelos, hominum doctores eſſe, probare contendunt; ſed eæ, nequidem trahi poſſunt, ad eam, de quâ jam diſputamus, propoſitionem probandam; præter Aug. fortaſſe, in Pſal. 8. & D. Thom. q. 111. a. 1. ad 1. ſententias, quas tamen à ſenſu Auctorum detorquere oportet, ſi propoſitionem iſtam, quam docent adverſarii, ex iis eruere, aliquis contendat. Uterque, fateor quandam prærogativam, Angelorum illuminantium, ſupra homines agnovit: Sed non illicò neceſſum eſt, ut exiſtimationem modernorum fallacem, amplexi ſint.

Placet maximè opinio, Franc. Suaris, qui Tract. de Ang. lib. 6. c. 16. n. 24. ſecutus alios, quos laudat, prærogativam iſtam, illuminationis hominis ab Angelo, vel alio homine, in eo ſtatuit, quòd *Angelus ſuperiori virtute, & majori acumine mentis, poſſit*

possit docere, quàm homo; majorem efficaciam habeat, circa ordinationem, & applicationem phantasmatum, quàm homo. Ipsaque phantasmata, ab Angelo excitata, & subtiliora reddat, & iis meliùs ordinatis, vim intellectus nostri adjuvet & confortet. In eóque, tam ex mente S. Aug. quàm D. Thom. præferri, dico, illuminationem hominis, ab Angelo, illuminationi hominis, ab homine, quod hæc exterior tantùm sit, meráque objecti propositio, nullam vim conferat audienti: illa verò interior, & quæ vim intellectus promoveat, qui utique intelligit ea, quæ defucatis magis, meliusque dispositis phantasmatis repræsentantur.

Non negant tamen, isti SS. DD. quin exterior ista propositio, simpliciter necessaria magis sit ad credendum, sed potiùs id expresse, ex Apost. docet S. Thom. nec ajunt, interiorem istam illuminationem, quæ fit interdum ab Angelo, simpliciter ad credendum necessariam esse, aut simpliciter exteriori, quæ fit ab homine, nobiliorem: quinimò ita de humana loquuntur, ut & utilitate, & dignitate, præferri videatur Angelicæ, quæ circa homines ordinariè exercetur: tum quod illa, rerum nondum auditarum, aut sensu ullo perceptarum, notitiam omnium primam ingenerare possit; Hæc, rerum

tantùm,

tantùm, quarum species in phantasia asservantur, notitiam refricare queat; ac proinde prior, posteriori magis necessaria, atque universalior videatur; tum quod signis magis obscuris, & æquivocis (cujusmodi in visionibus contingunt) Angelus hominibus, Divinam voluntatem patefacere soleat; homo verò, verbis usitatis & notioribus, quibus titulis, nos supra, illuminationem ab homine factam, alteri prætulimus.

Gratis quoque, & leviori fundamento nixi, adeo imbecillam humanæ mentis virtutem faciunt, ut nec verba sacramentalia, Sacerdos proferre, nec aqua infantem abluere possit, absque ministerio Angelico, quo phantasmata moveantur, & excitentur; quasi verò, ad actus peccati, in quibus plus doli, & ingenii reperitur, Angelos semper phantasiam movere oporteat: quas actiones, si propriâ virtute exercere possumus, quidni & prolationem verborum sacramentalium, & ablutionem infantis, aquâ elementari? Quos actus materialiter nihil habere supernaturale, contendunt iidem auctores: quos etiam actus, aliquando malos esse, & ministri malitiâ infici, remanente sacramenti valore, & efficacia, Catholici omnes admittunt.

Ad hos actus, tam faciles, & naturæ captum, non excedentes, non necessariò, bonitate morali donatos, Angeli ministerium necessariò requirere, quis, si ratione polleat, audebit asserere? Quis rem adeo gravem, adeo momentosam, & ad hominum salutem spectantem, nullâ aliâ, quam ductâ, ex Rabinicis fabulis, inani conjecturâ, statuere præsumet?

Ejusdem vanitatis est ista, Angeli custodis prærogativa, supra Sacerdotem, quam unus è modernis, ita explicat, *Scio, illum Sacerdotem legatione ad Deum fungi, pro populo, sed in hoc officio (sacrificium semper excipio) Angelo seipsum inferiorem profitetur; cùm in venerando Missæ canone orat, sacrificia illibata perferri, per manus S. Angeli, in conspectu Divinæ Majestatis.*

Inquibus verbis, præterquam, quòd contradictio inesse videtur, cùm illud ipsum, in quo, inferiorem se Angelis, Sacerdotem profiteri, asserat, pars sit sacrificii; ac proinde, vel auctor sacrificium minimè excipere, vel in eo, de quo agitur, Sacerdotem inferiorem dicere, non debebat: quâ tamen donatâ, & remissâ libenter repugnantiâ, temerè, in oblatione sacrificii Missæ, Sacerdotem Angelo postponit, conjecturam ex iis verbis ducens, quæ non de Angelis, sed

de

de *Christo*, *magni consilii Angelo*, interpretantur, Alger. lib. 1. de sacram. corp. & sang. Dom. c. 14. Stephan. Eduens. de sacram. Alt. c. 17. & alii: quæque etsi de Angelis, sive custodibus, sive aliis, intelligantur, dignitatem Sacerdotis nihilo inferiorem ostendunt.

Nam quòd Angelorum preces, nostris adjungi petimus, quas scimus nostris puriores, & sanctores esse; quòd memoriam passionis, corporis & sanguinis Christi, ac meritorum ejus, ab Angelis, sanctiùs recoli, & Patri Divino, exhiberi petimus; non illud ostendit, in offerendo ipso corpore, & sanguine Domini, in sacrificium, & hostiam, Patri, cujus oblationis dignitas, omnes preces superat, non esse Sacerdotis, potiores partes, quàm Angeli, ut & alii auctores, videntur admittere.

QUÆ-

QUÆSTIO VIII.

Errores quorundam, Paſtoratum & Sacerdotium, tribuentium Angelis; itemque Eccleſiam inviſibilem, ſine Sacerdotibus, & Paſtoribus viſibilibus, fingentium, refelluntur.

CAPUT I.

Angelos, non eſſe veros Paſtores, oſtenditur.

NOn contenti nonnulli, Sacerdotii functiones elevaſſe, eaſque Hierarchicis functionibus Angelicis, & cuſtodiâ Angelorum, longè inferiores, docuiſſe, Hierarchiam Eccleſiaſticam, unico, quod ei contulit Chriſtus, privilegio, ſpoliare conantur ſtatuentes quædam, quæ ab hæreſi, vix ullus, excuſare poteſt: nam 1. verba iſta S. Petri, *Paſcite, qui in vobis eſt; gregem* Angelis cuſtodibus, æquè dicta eſſe, autumantes, ſicut Epiſcopis, & Angelos, earum animarum Paſtores

Pastores esse, quarum sunt custodes: probanti enim, Episcopos Angelis, quoad functiones, præferendos, ex eo, *Cui Angelorum dictum est, pascite, qui in vobis est, gregem Dei, sicut Episcopis dictum est?* Illi quæstioni, inquiunt, statim satisfacere potest quis, ex verbo Dei, *Illis Angelis, de quibus Psalmista ait*, Psal. 90. *Angelis suis mandavit de te, ut custodiant te, in omnibus viis tuis; nam quid est aliud, Angelos habere curam, custodiendarum ovium Dei, quàm Pastores earum esse?*

Unde Duas hasce propositiones, statuunt, *Officium, quo funguntur Angeli, in custodiendis animabus, idem esse, cum officio Pastorali Episcoporum.* Alteram, *Officium custodiendarum animarum, quod Angelis convenit, præstantius esse, officio Episcopali*: quarum tamen priorem, ut Hæreticam; alteram, ut falsam, ac temerariam, & fortè erroneam, damnavit, facultas Theologica Parisiens. Et ne gratis hoc dixisse videar, solidè, utramque nostræ assert. partem confirmemus.

Primùm ergo, Hæreticam esse, hanc propositionem, quod Angelis custodibus, pastorale Episcoporum munus, attribuerit, patet ex Scripturis; 1. Enim, in Scripturis SS. nonnisi hominibus dictum legimus, *Quorum remiseritis peccata, &c.* Joan. 20. *Hoc facito in meam commemorationem*, Luc.

Luc. 22. *&c. Ite, baptizate, & docete, baptizantes eos, in nomine Patris, &c.* Math. 28. De hominibus quoque dixit Apost. Jac. 5. *Infirmatur quis in vobis, adducat Presbyteros, &c.* Quibus tamen omnibus, Pastorale Episcoporum, & Presbyterorum officium, maximè continetur.

II. Paul. ad Ephes. 4. scribens, dicit, *Deum dedisse dona hominibus*, mox ipse subdit, *& ipse dedit, quosdam quidem Apostolos, quosdam autem Prophetas, alios verò Euangelistas, alios autem Pastores & DD. ad consummationem sanctorum, in ædificationem corporis Christi, quod est Ecclesia.* Quibus verbis, manifestè innuit, Pastores Ecclesiæ, homines esse debere, non alios:

III. Idem Paul Epist. ad Hebr. 5. soli homini, Episcopatum attribuit, seu Pastoratum, qualis Episcopis convenit. *Omnis Pontifex*, inquit, *assumptus, in iis constituitur, quæ sunt ad Deum, ut offerat hostias, & sacrificia, pro peccatis.* Quibus verbis, conditionem ad Pontificatum exigit, ut Pontifex ex hominibus assumatur; cujus conditionis rationem reddit, ut ejusmodi Pontifex, *Condolere possit iis, qui ignorant & errant, quoniam & ipse circumdatus est infirmitate*, quæ ratio Angelis congruere, ac convenire non potest.

IV. Deinde conciliorum quoque testimoniis, eadem propositio, hæreseos convincitur:

vincitur: nam Conc. Flor. decr. Eug. dum, meminit, ministrorum cujuslibet sacramenti, Sacerdotum atque Episcoporum meminit, quorum postea ordinationem describit, quæ Angelis convenire nequit. Itaque cum pascendi officium præcipuum, sit, administratio sacramentorum; (pascunt enim Pastores, *verbo* & *sacramentis*, sed maximè sacramentis;) manifestè innuit Conc. Flor. nullos se agnoscere Pastores, præter homines, ritu in Ecclesia recepto, ordinatos, atque consecratos.

Idem fermè ex Trid. argumentum deduci potest, hujus Catholicæ veritatis statuendæ: quibus omnibus, si PP. testimonia, quæ certè sunt plurima; si Theologorum; si Christiani orbis consensum adjungas; non dubium est, quin ista propositio, sit articulus fidei, quòd verum Pastoris officium (quod nimirum, in *Verbi Divini prædicatione*, & *sacramentorum* præsertim *administratione*, consistit) solis hominibus conveniat; contrariáque propositio, quæ illud Angelis tribuit, sit hæretica.

CAP. II.

Officium custodiæ Angelicæ, officio Pastorali, inferius esse.

QUamvis, quæst. præc. hac de re, copiosè egimus, non abs re tamen visum,

visum, quædam, memoriæ juvandæ gratiâ, & quia materia digna est, paulò compendiosiùs recolligere. Eadem igitur facilitate, ut credo, falsitatis, ac temeritatis, & fortè erroris, redarguetur ista propositio, quæ munus custodiendarum animarum, quo funguntur Angeli, Episcopali, aut Sacerdotali muneri, vel æquiparat, vel anteponit.

1. Enim certum est, muneris Episcoporum, ac Sacerdotum esse, remittere peccata, solvere per absolutionem, ligare per censuras, juxta illa Christi Domini verba, quæ legimus in Scripturis, *Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis; & quorum retinueritis peccata, retenta sunt.* Item, *quæcunque ligaveritis super terram, erunt ligata & in Cœlis, & quæcunque solveritis super terram, erunt soluta & in cœlis*; eorumque muneris sit, per *Baptismum, extremam Unctionem*, aliáque sacramenta, gratiam infundere: imò etiam per *Ordinationem*, si de Episcopis sermo sit, juxta illud Pauli, *resuscita gratiam, quæ data est tibi, per impositionem manuum Presbyterii.*

At hoc officium quocunq; Angelicæ custodiæ officio, præstantius est: nam docent Theologi, (nec certè alia, Angelorum custodum officia, sine errore fingi possunt,) Angelicæ custodiæ, eos effectus esse, putà, *externa pericula avertere, animam vel ad*

bonum excitare, vel à malo avertere, dæmones coërcere, orationes hominum ad Deum deferre, pro nobis orare, delinquentes corrigere; atque hæc omnia, longè sunt inferiora potestate, quam habent homines, *justificandi animas, infundendi gratiam, peccata remittendi, ligandi per censuras.*

Confirmatur, 1. Tum, quia illi omnes, Angelicæ custodiæ effectus, sunt naturalis ordinis, quoad substantiam; nam pericula avertunt, naturalibus causis: animam ad bonum excitant, & à malo avertunt, vel excitando humores, ac spiritus animales, & objecta visibilia exhibendo, quod omninò naturale est; vel species aliquas sensibiles, in phantasia producendo, qui modus producendi, licet sit supernaturalis, ex communiori sententia Theologorum; species tamen ipsæ productæ, omninò sunt naturales, ex omnium consensu. Dæmones verò coërcent, naturali omninò immissâ qualitate; vel voluntate Divinâ, cui contradicere nequeunt, propositâ; vel certè Deo ita volente, ac disponente, incusso dæmonibus timore: orationes autem hominum ad Deum deferunt, & pro ipsis precantur, viâ omninò naturali: delinquentes tandem puniunt, eâ, quâ pollent, in hæc inferiora corpora, virtute motrice naturali, ut satis patet.

At verò effectus, quos, Ecclesiæ Pastores,

res,

res, ratione sui muneris producunt, sunt verè & propriè supernaturales, putà *gratia habitualis*, cæteræque virtutes supernaturales, quæ in sacramentis infunduntur, ut ex fide constat; ideóque dicebat S. Aug. Tract. 72. in Joan. *Difficilius esse, hominem justificare* (quod efficit Sacerdos) *quàm cœlum & terram creare*, quod nequit facere Angelus: proindéque, quantò supernaturales effectus, naturalibus præstant, tantò pastorale Episcoporum & Presbyterorum officium, Angelorum, homines custodientium, officio anteponendum est.

Confirmatur II. Tum, quia Angelicæ custodiæ, omnia officia, circa nos, corpus tantùm nostrum, vel certè facultatem corpoream, phantasiam scilicet humanam attingunt; Sacerdotes verò atque Episcopi, in animas ipsas habent potestatem; has ligant, has solvunt, easdem justificant, intellectum fidei dono, voluntatem spei, & charitatis, animam ipsam gratiæ ornamentis illustrant. Sicut ergo, Greg. Naz. Orat. ad civ. Naz. Ambr. de dign. Sacerd. c. 2. Chrys. in verb. Isai. Hom. 4. & 5. aliique PP. colligunt, principatum Sacerdotalem, Regio, tantò, superiorem esse, quantò, anima corpori præferenda est, quòd hujus, ad corpora, illius, ad animas, virtus extendatur: ita quóque eodem titulo concludemus, custodiæ Angelicæ munia,

officio Pastorali, longè esse inferiora.

Confirmatur hæc ratio ex D. Chryf. 3. de Sacerd. Sacerdotes hoc titulo, Angelis præferente, & nullam, potestate Sacerdotali, ratione istorum effectuum, majorem esse, pronuntiante: *Etenim*, inquit, *qui terram incolunt, atque in ea versantur, iis commissum est, ut ea, quæ in cœlis sunt, dispensent; iis datum est, ut potestatem habeant, quam Deus Opt. Max. neque Angelis, neque Archangelis, datam esse voluit; neque enim ad illos dictum est, quæcunque alligaveritis in terra, erunt alligata & in cœlo, & quæcunque solveritis in terra, erunt soluta & in cœlo;* Math. 16. & 18. *Habent quidem & terrestres principes, vinculi potestatem; verùm corporum solùm: id autem dico, Sacerdotum vinculum, ipsam etiam animam contingit, usque ad cœlos pervadit; usque adeo, ut quæcunque infernè Sacerdotes confecerint, illa eadem, Deus supernè rata habeat, ac servorum sententiam, Dominus confirmet: quidnam hoc aliud esse dicas, nisi omnem rerum cælestium potestatem, illis à Deo concessam? quorumcunque enim peccata remiseritis, remittuntur eis, & quorumcunque retinueritis, retenta sunt: Quænam, obsecro, potestas, hac unâ, major esse queat? Pater omne judicium dedit Filio, cæterùm video, ipsum omne judicium, à Deo Filio, illis traditum.*

Cap. III.

Aliæ rationes ob quas, officium Angelicæ custodiæ, officio Pastorali, inferius est.

II. Igitur, quemadmodum ex Apost. Epist. ad Hebr. c. I. Christus *tantò melior Angelis effectus est, quantò præ illis, differentius nomen hæreditavit*, ita tantò nobiliores, ratione sui officii, Sacerdotes esse, conjicimus, quantò præ illis, excellentius nomen sortiti sunt: Angelos quidem, custodes nostros, *administratorios Spiritus*, dicimus: Sacerdotes verò, *Salvatores, Christos, legatione pro Christo fungentes, ministros Christi, dispensatores mysteriorum Dei, vivifici corporis Christi, ac sanguinis, consecratores, terrenos Deos* dictos, novimus; qui tituli, quæ elogia, longè, omnes, Angelorum custodum, titulos, exuperant.

III. Eadem dignitas, officii Episcopalis, supra officium Angelorum custodum, ex potestate, quam habent Sacerdotes, & Episcopi, ad consecrandum corpus Christi, ac sanguinem, & utrumq; fidelibus tribuendi, quam non habent Angeli, abundè colligitur. Quæ enim potestas, huic comparari possit? Quod officium, huic muneri, poterit adæquari? Quæcunque enim Angeli operantur, ostendunt tantùm, inferiora

hæc corpora, ipsis esse subdita, & quoad motum, localem præsertim, subjecta: at non ostendunt, eos, integram aliquam substantiam, posse producere, sicut Sacerdotes aliquando producunt, aut Filium Dei, universæ creaturæ Dominum, ipsis esse subjectum, sicut Christus Dominus consecrandus, Sacerdotibus veluti subditur, ad quorum verba se sistit.

Adstant quidem, dum Christi corpus consecratur, beati illi spiritus, & ut loquitur Chrys. in Laud. eor. qui compar. in Eccl. & Hom. 93. in Math. & 60. ad Pop. Antioch. *Angeli huic stupendæ adsistunt mensæ, & cum reverentiâ hanc circumvallant.* Sed *quod Angeli videntes horrescunt, neque liberè audent intueri, propter emicantem inde splendorem*, hoc Episcopi, & Presbyteri, conficiunt, hoc liberè tractant, manibus tangunt, fidelibus pro suo arbitratu, distribuunt, ab eo, indignos, auctoritate removent, hoc pascuntur, huic uniuntur, & fiunt unum Christi corpus, & una caro, aliosque corpori Christi compaginant, carne Christi reficiunt, sanguine potant. Itaque hoc titulo, longè eminentius est, officium Pastorale, Angelorum custodum officiis.

Confirmatur hæc ratio, 1. ex Chrys. 3. de Sacerd. *His Presbyteris*, inquit, *data est potestas, quam Deus, nec Archangelis concessam*

sam esse voluit: operantibus enim illis, tum sacra hæc, quæ dico, perficiuntur (nempe consecrationis mysteria) *& peccata etiam hominibus remittuntur*; tum ex Bern. ferm. in Cœn. Dom. aut alio ejusdem temporis Doct. ubi Sacerdotis, corpus Christi consecrantis, excellentiam, his verbis extollit: *Quicquid de ascensu Sacerdotis, in illâ horâ, seu profectu, cogitari potest, vel dici, longè infra dignitatem veritatis est*: & clariùs ibid. ubi potestatis, consecrandi corpus ac sanguinem Christi, dignitatem, his verbis magnifecit, *ô præclara & reverenda, potestas vestra! certè non est potestas, post Deum, sicut potestas vestra, forsitan audire vultis, & audire delectat apertiùs, quænam sit ista tanta potestas, cui nihil in cælo, vel in terra, valeat comparari. Ad quod ego, consecrare videlicet corpus, & sanguinem Domini, super potestate vestra, super tam insigni spectaculo, super tam solemni, dignitatis vestræ privilegio, stupet cælum, miratur terra, contremiscit homo, reveretur plurimùm, Angelica celsitudo.* Et paulò post, *Nulli Angelorum, nullis spiritibus supernis, sed tantùm hominibus, nec tamen omnibus, sed ordini vestro tantùm, mandatam esse, tanti sacramenti celebrationem in altari.* Tum denique ex B. Laur. Justin. serm. de Christ. corp. qui in ejus potestatis commendationem, eadem scripsit.

CAP. IV.

IV. & V. *Ratio. Dignitatis, officii Pastoralis.*

Ipsa dignitas officii Sacerdotalis, ex eo, ostenditur, quòd Angelorum custodum omnia ministeria, Sacerdotes ac Episcopi obeant, insuperque iis, quæ supra retulimus, auctiores sint: obire autem ipsos, omnia, Angelorum custodum munia, eorum omnium enumeratione patebit; I. Enim pericula plurima à nobis avertunt; nam in aquæ benedictæ usu, aliorumque sacramentalium, quæ à Sacerdotibus, & Episcopis conficiuntur, credimus, à multis nos periculis quotidie liberari: nec Sacerdotis dignitatem imminuit, quòd liberationem istam, Angelorum custodia, sæpe perficiat; quin imò, Sacerdotum in eo prævalebit auctoritas, quòd eorum voci, Angeli quodammodo obsequi, & quod ipsi voluerunt, studioso famulatu perficere, atque exequi videantur.

II. Sicut Angeli, animam ad bonum excitant, & à malo avertunt, ita & Sacerdotes, *arguendo, obsecrando, increpando, in omni patientia & doctrina*, ad bonum inducunt, & à vitiis, commissos sibi populos revocant. III. Dæmones quoque coërcent, & exorcismis abigunt, juxta Christi

sti Domini verbum, quo Apostolis virtus ejiciendorum dæmoniorum, promittitur: nec Sacerdotes tantùm, sed & inferiores ministri, Exorcistæ nimirum, id præstant.

IV. Orationes hominum ad Deum deferunt, ideóque Dei, & hominum, mediatores, passim à PP. dicuntur, lib. 2. const. Apost. c. 30. Chrys. lib. 3. de Sacerd. Hier. Epist. ad Fabiol. Greg. 2. Past. c. 11. Isidor. Pelus. lib. 1. Epist. 149. & aliis, officiumque istud Angelicum, perfectissimè exhibent. Quæ causa fuit, ut hæc de Sacerdote diceret Chrys. serm. 26. *Versatur inter Altaria semper, peccatorum causas, & dolores populi suscipit, fert, offert, ingerit preces, accipit, refert, restituit impetrata, ex homine totus in Angelum, substitutus.*

V. Pro populo sibi commisso Deum orant, & eò potentiùs exorant, quò efficacius, pro ipsis exhibent sacrificium; juxta illud Pauli de Pontifice, quem constitutum dicit, *Ut offerat Hostias, & sacrificia pro peccatis.*

VI. Tandem delinquentes etiam sæpe puniunt, non tantùm ut ministri, quòd Angelo custodi competit, sed ut judices; nec spirituali tantùm pœnâ, quam non infligit Angelus, verùm etiam corporali nonnonquam, sicut Apost. Paulus, incestuosum Corinthium, *tradidit in interitum car-*

nis, ut spiritus ejus salvus fieret: & olim, qui communione Ecclesiasticâ submovebantur, solebant etiam à Dæmonibus agitari.

v. Si quæ ratio esset, ob quam, Angeli, Ecclesiæ Pastoribus præferendi essent, ea vel sola, vel potissima esset, quòd ipsi Pastores Ecclesiæ, ab Angelis, utpote superioris ordinis, illuminentur: at vice versa, dicere possumus, Angelos, quoad aliqua, à Pastoribus Ecclesiæ illuminari; quippe cum doceat nos, Paul. ad Ephes. 3. scribens, sibi ut Apostolo, ut Pastori, datum esse, *Ingentibus Euangelizare, investigabiles divitias Christi, & illuminare omnes, quæ sit dispensatio sacramenti absconditi, à sæculis, in Deo, qui omnia creavit, ut innotescat principatibus, & Potestatibus Cælestibus, per Ecclesiam, multiformis sapientia Dei.* Itáque nec isto titulo, quo Angeli custodes officio superiores viderentur, superiores tamen Pastoribus, dici possint.

Adde, Pastores aliquo modo, etiam quod ad istam illuminationem spectat, Angelis custodibus, sunt superiores: Etenim communis est opinio Theologorum, post Dionys. 4. 9. & 13. Cæl. Hier. Athan. lib. de comm. Essent. & alios PP. Angelos custodes, non esse, ex quatuor primis ordinibus, sed ex reliquis inferioribus; superiores autem Angelorum ordines, à Deo illu-

illuminari, & Dei voluntatem, aliis notam facere: inferiores autem, non ab ipso Deo, sed à superioribus, divinam voluntatem edoceri: ut ex prædictis, Dion. & Athan. nec non Damasc. lib. 2. c. 3. Bern. 5. de consf. c. 4. & aliis PP. constat, Et ex Scriptura S. colligere est, in qua videmus, Angelos cnstodes Persarum, & Judæorum, inter se altercantes, de Dei voluntate, alterius superioris Angeli ministerio, certiores factos: at verò, Episcopi, à Deo immediatè illuminati sunt, putà Apostoli à Christo, possuntque dicere cum Apostolis, *visum est Spiritui S. & nobis*, ipsi verò, Dei voluntatem, alios docent, ideoque eo etiam titulo, videri possunt, Angelis custodibus superiores. Vide quæ dixim. super. quæst. c. 16.

CAP. V.

Idem Confirmatur, testimoniis PP.

ULtimò, non obscurè, eandem sententiam, PP. Confirmant; tum ii, qui sacerdotalem potestatem, tanquam *divinam, mirabilem, & omnium maximam*, prædicant, angelisque ipsis *venerabilem*; officiumque Pastorale, vel *ipsis Angelis formidabile*, asseverant: tum ii, qui Episcopos & presbyteros, *Deo Patri*, vel *Christo*; Diaconos verò, *Angelis* comparant: tum denique

que ii, qui distinctis verbis, dignitatem Pastoralis officii, supra Angelorum officia extollunt, vel certè eam, ut ipsis non imparem, commendant. Multa, ad quodlibet eorum ostendendum, PP. testimonia, præc. quæst. adduximus, nobis in præsenti, aliqua sufficiet, in medium protulisse.

S. Ephrem, Diac. Edess. de dign. Sacerd. vocat Sacerdotium, seu Pastorale officium, *stupendum miraculum*, & *inexplicabilem potestatem.* Idem, orat. de sacerd. ait, *donum altitudinis, dignitatis Sacerdotalis, intellectum, & rationem omnem, cogitationemque excedere.* S. Chrys. 3. de sacerd. docet in D. Paulo, sacerdotio attribui, ὑπερβάλλουσαν δόξαν, *incomparabilem gloriam.* Etsi Ambr. de dign. sacerd. c. 2. creditur, *Honor & dignitas Episcopalis, nullis poterit comparationibus adæquari*; quidni ergo, si cum Angelorum custodum officio comparetur, ipsum, dignitate exuperare censeatur?

Isid. Pelus. lib. 1. Epist. 71. non Angelicum sacerdotium, sed θεῖον χρῆμα, *divinum quiddam* appellat; Christianosque asserit, Pastoris officium, debere, ἐκθειάζειν, id est, inter *res divinas* referre; ideo Sacerdotes & Pastores passim, non tantùm *Angeli*, sed *Dii*, vocantur, & à Davide, ad Deum, proximo gradu accedere dicuntur; de Divina

vina enim erga nos dignatione, in sacerdotibus novæ legis mittendis, vaticinans, hæc habet: *Secundùm altitudinem tuam, multiplicasti filios hominum*; in quo versu, loco verbi *multiplicasti*, habetur in Græco, ἐπολυώρησας, quod interpretatur Chrys. in Psal. 137. ὕψωσας, ἐπῆρας, *elevasti, extulisti*, quibus proinde verbis, sacerdotes novæ legis, proximo ad Deum gradu accessuros, prædicit. S Greg Naz. orat. 3. sacerdotis, seu Pastoris dignitatem, appellat, *omnium ornamentorum maximum, & præstantissimum.*

Honorificè omninò, & magnificentissimè, de Episcopi dignitate atque officio Constit. Apost. lib. 2. c. 26. loquuntur: *hic*, inquiunt, *post Deum, terrenus Deus, qui honore vestro frui debet. De eo enim, & similibus, ajebat Deus, ego dixi, & Dii estis, & filii altissimi omnes, & Diis populi tui non detrahes: Episcopus igitur vobis præsideat, ut dignitate Dei cohonestatus, Diaconus verò, adsistat huic, ut Christus Patri.* Eædem Const. lib. 2. c. 12. Episcopum, tanquam Deum, potestate fretum, judicare præcipiunt; ad Laicos quoque, hæc, de Episcopis, summoperè honorandis, verba dirigunt; *Si Moyses, à Domino appellatus est Deus, Episcopum, ut Deum, in honore habete, & Diaconum ut Prophetam ejus.* Eos verò acriter reprehendunt, qui ludicrum & jocularem pu-

tant honorem Pontificalem, qui imitationem habet, magni Pontificis, Jesu Christi, Regis nostri.

Consentit & Ignat. de ministris Ecclesiæ Trallianos commonens: *reveremini illos, ut Christum ipsum, cujus Vicarii sunt, & Episcopus, typum Dei Patris gerit.* Et post aliqua: *Quid enim est aliud Episcopus, quàm is, qui omni principatu, & potestate superior est, & quoad homini licet, pro viribus imitator Dei factus? &c. Quid verò Diaconi, quàm imitatores Angelicarum virtutum, quæ purum & inculpatum ministerium, illi exhibent?* En quomodo Episcoporum officium, Divinæ gubernationi comparetur, Diaconorum verò ministerium, Angelicæ custodiæ. Idem, Episcopum, dicit, *præsidentem*, εἰς τόπον Θεοῦ, *Dei loco*, Epist. ad Magnesian. passimque eum, Deo, Christoque comparat. August. in Psal. 103. Verbi Dei Prædicatores, pastoresque, non inferiores (quales ex prædictis, sunt Angeli custodes) sed ratione sui officii, *sublimes Angelos Dei*, appellat, *adhuc in carne mortali.*

Syn. Trid. Sess. 7. c. 1. de reform. post Bern. pastoratum, *onus Angelorum humeris formidandum*, appellavit. An verò idem, de custodiæ animarum officio, dici potest? neutiquam sanè; nam pastoratu longè inferius est. Isid. verò Pelus. lib. 1. Ep. 129. Pastoralia officia, sacraque omnia ministeria,

ria, Angelis eſſe περιπόθητα, ſeu amabilia, & vehementer ab ipſis expeti, docet. Theoph. verò Nycen. Epiſt. 3. eadem ipſis, ἐπιθυμητὰ καὶ φρικτὰ, *deſiderabilia*, & *formidanda*, affirmat. Clem. Alex. lib. 7. ſtrom. ſacerdotem, ratione ſui muneris, *æqualem Angelis*, prædicat, *precatur*, inquit, *cum Angelis, ut qui jam ſit æqualis Angelis*: quantæ dignitatis, putas, debere eſſe officium, quod homines, naturâ longè diſpares, conditione pares facit? cum è contra, Angelorum cuſtodum munus, non tam Angelos extollat, quàm ad humanam ſocietatem dejiciat.

Clariùs verò Naz. c. 17. dum & ſacerdotium, Angelis venerabile & ipſorum conditioni non impar, aſſeverat: *Sacerdotium*, inquit, *ipſi quoque Angeli puri, puriſſimi Dei cultores, tanquam ipſorum cultui, minimè impar veneratione dignantur*: quomodo iſtud? niſi Angelicæ cuſtodiæ officium, non exæquet tantùm, ſed ſuperet.

Apertiſſimè autem Bern. Serm. ad Paſt. in Syn. congreg. qui incipit, RR. Fratr. *Quantam*, inquit, *dignitatem, contulit vobis Deus? quanta eſt prærogativa ordinis veſtri? Prætulit vos Deus, Regibus & Imperatoribus, prætulit ordinem veſtrum, omnibus ordinibus; imò (ut altiùs loquar) prætulit vos Angelis & Archangelis, Thronis & Dominationibus: Sicut enim non Angelos, ſed ſemen Abrahæ apprehendit, ad faciendam redemptionem: Sic*

non

non Angelis, sed hominibus, solisque Sacerdotibus, Dominici Corporis & Sanguinis, commisit consecrationem: omnes enim, sicut ait Apost. ad Hebr. 1. sunt administratorii Spiritus, in ministerium missi, propter eos, sed longè excellentius est officium vestrum, quod admirabile est, & non solùm in oculis vestris, sed etiam Angelorum.

His procul dubio verbis, nihil clariùs, nihil apertiùs, nihil ad quemvis etiam pertinacem convincendum efficaciùs: nam & Angelis, ratione Pastoralis officii, homines præfert, & officium sacerdotale, seu pastorale, Angelorum, officio anteponit.

Iis omnibus, nihil est, quod addi debeat, nisi fortè placet, etiam D. Francisci sanctissimi viri auctoritatem, coronidis loco, adjungere; qui, teste ipsius vitæ scriptore fidelissimo, S. Bonav. sæpe dicere solebat, si sibi occurrerent simul, Angelus & sacerdos, se priùs Sacerdotem salutaturum, quàm Angelum; tantæ nimirum dignitatis sacerdotem esse, judicabat, ut cùm sciret, Angelos, hominibus, naturâ superiores, esse, ac conditione beatiores; nullius tamen ponderis, Angelicæ naturæ excellentiam, conditionis eminentiam, duceret, præ officii sacerdotalis dignitate, quâ solâ, homines, naturam, officia, conditiones Angelorum, superarent.

CAP. VI.

Non docet S. Ambros. contrarium.

QUid iis omnibus opponat, neotericorum quis, miserum est dicere. Ambr. auctoritatem opponit, cujus verba infeliciter detorquet, ut id videatur dicere, quod nunquam sapienti viro, videbitur cogitasse: *Non solùm*, inquit Ambr. lib. 2. in Luc. *Episcopos ad tuendum gregem, Dominus ordinavit, sed etiam Angelos destinavit.* Ergo, infert ille, arbitratus est Ambr. munus Angelici Pastoratus (si tamen Pastoratus dicendus, qui improprius tantùm est, & & valdè imperfectus) esse nobilius, vel saltem majoris in Ecclesiam beneficii.

Quasi verò, sacramentorum beneficia, quæ nobis à Pastoribus conferuntur, & prædicationem verbi divini, quæ ad fidem necessaria est, ex D. Paulo, dicente, *fidem esse ex auditu, auditum autem per verbum Dei*, Ambr. Angelicæ custodiæ postponeret? absit.

Quid ergo, inquies, Ambr.? Hoc duntaxat, putà, non solos Ecclesiæ prælatos, sed & Angelos, à Pastoribus illis, mysticè designari, qui nascente Domino, *Vigilantes*, describuntur, & *custodientes vigilias noctis, super gregem suum*, Luc. 2. Hæc enim sunt ipsius verba, *Grex igitur populus, nox sæculum,*

sæculum, Pastores sunt Sacerdotes. Aut fortasse etiam ille sit Pastor, cui dicitur: Esto vigilans & confirma. Quia non Episcopos, ad tuendum gregem, Dominus ordinavit, sed etiam Angelos destinavit. Quibus verbis, nulla omninò comparatio, inter ipsos Angelos custodes, & Ecclesiæ prælatos continetur, ut ex ea, præcellentia custodiæ Angelorum, supra dignitatem Pastoralem, argui possit.

Sed demus, hisce verbis, inesse aliquam comparationem, quid demum ex iis deduci poterit, nisi Angelos nobiliores esse, naturâ & conditione, hominibus, divinamque providentiam ordinasse, ut non tantùm homines, qui aliis hominibus, quibus naturâ, & conditione, æquales erant, verùm etiam Angeli, naturâ & conditione superiores, iisdem custodiendis destinentur?

Quid inde infers, mi bone vir, quid Ambr. auctoritatem venditas? desine PP. scripta, adeo infeliciter, ad alienum sensum detorquere, & Pastoralis officii dignitatem, jam tandem monitus, edisce. Nunc alias conjecturas suas, quibus nituntur adversæ partis auctores, errores suos tueri, expendamus.

CAP.

CAP. VII.

Conjecturæ, quibus Pastoris officium, Angelis tribuere, conantur. Confirmatur nostra assertio.

NOn est hîc, de lanâ caprinâ, in alicujus cerebro natâ, quæstio mota, nam si rei de quâ agitur momentum spectes, fidei articulus est, quem impugnant: facultas enim Theologica, ut ante dixim. damnavit tanquam propositionem hæreticam, quòd *Angeli sint animarum Pastores.* Nec de nomine tantùm *Pastorum*, controvertitur, sed de officio, eóque non diverso, ab eo, quod Episcopis, ab omnibus, tribuitur: absurdum enim omninò est, hæreticum esse, *Pastorum nomen*, *Angelis assignare*, cùm fides, non circa nomina, sed circa res versetur: qui erraverit tantùm in nomine, si rem ipsam teneat, malè dicetur hæreticus; nec abusio nominum, retentâ rei ipsius verâ doctrinâ, dicetur hæresis, sed Catachresis. Pastorum ergo nomine, quisquis abuti voluerit, salvâ fide poterit, dummodo rem ipsam, nomine significatam, teneat.

Rem igitur ipsam tangunt adversarii, & Pastorum officium, Angelis conantur tribuere, puerilibus satis conjecturis, nixi: Qua-

Quarum, I. Est, quia Pastoribus Christum euangelizaverunt, *Pastoribus*, inquam, *Sacerdotum & DD. figuris, si Ambr. Greg. Eucher. fides.* II. Quia Angeli, in veteri lege Pastores fuerunt, P. Aurel. consentiente, ajunt, quidni ergo, & in nova lege, Pastores existent?

III. Quia officium Pastoris est, oves ab hædis discernere, Math. 25. *Sicut Pastor segregat, oves quidem à dextris, hædos autem à sinistris.* Atqui Angelis, ad hoc ministris, Christus utetur, Marc. 14. *Mittet enim Filius hominis Angelos, & colligent de Regno ejus, omnia scandala.* IV. Quia Ecclesia nunquam esse potest, sine Pastoribus; futura autem esset sine Pastoribus, nisi Angeli Pastores esse, admittantur, de quo argum. infra dicemus. V. Quia in lib. Herm. Pastor. vir quidam, habitu Pastoris, ei apparuisse dicitur, quem Margarin. de la Digne, Paris. Theologus, custodem interpretatus est.

Hæc argumenta, non nomen tantùm, sed rem ipsam tangunt, eóque collimant, ut non nudum nomen, sed ministerium & officium Angelis vendicent. Præsertim illud, quòd in visibilium Pastorum defectum, Angelos invisibiles substituit: nam cùm Ecclesia, sine veris Pastoribus, esse non possit: si Angelos solos Ecclesiæ Pastores, superfuturos aliquando, adversarii cre-

credant, necessum est, & eosdem credant veros esse Pastores.

Verùm hæc argumenta, nihil adversus id, quod asserimus, probant: si quid enim probarent, hoc solùm, aliquo sensu, Angelos esse Pastores, sed non eo sensu, quo Episcopos. At illud nunquam negatur, sicut nec facultas Paris. unquam damnavit, sed tantùm hoc damnavit, posse nempe Angelos, eo sensu, Pastores dici, quo sensu, Pastores dicuntur, Episcopi: quam propositionem, ex sola verborum explicatione, hæreticam esse, facilè, prudentibus & Catholicis persuaderi, est.

I. Quia Pastores dicuntur Episcopi, quia sacramenta administrant, quibus generantur, nutriuntur, sanantur, reguntur, foventur. Atqui eo modo, Angelos, constat non esse Pastores, quandoquidem ex Conc. Flor. & Trid. pateat, ministros ordinarios sacramentorum, esse solos homines, ritu sensibili, ab Ecclesia Catholica, ordinatos.

II. Quia & alia sunt, eo sensu, Pastoris officia, quæ passim nobis, Ecclesiasticis canonibus præscribuntur, quæ ab Angelis aliena sunt.

Hæc solùm, ex Trid. proferam, tum sess. 13. c. 1. de reform. *Illud primùm eos* (Episcopos scilicet) *admonendos censet, ut se Pastores, non percussores esse, meminerint: atque ita præesse sibi subditis oportere, ut non in eis*

eis dominentur, sed illos, tanquam filios & fratres, diligant: elaborentque, ut hortando, & monendo, ab illicitis deterreant, ne ubi deliquerint, debitis eos pœnis coërcere cogantur: quos tamen, si quid per humanam fragilitatem peccare contigerit, illa Apost. 2. ad Tit. 4. *est ab eis servanda præceptio, ut illos arguant, obsecrent, increpent in omni bonitate, & patientia.* Et paulò post, *Cùm sit diligentis, & pii simul Pastoris officium, morbis ovium, levia primùm adhibere fomenta, post, ubi morbi gravitas ita postulet, ad acriora & graviora remedia descendere: sin autem, ne ea quidem proficiant, illis submovendis, cæteras saltem oves, à contagionis periculo liberare.*

Quo cap. potestas ferendarum censurarum, Pastoribus inesse demonstratur, & & quis sit modus salutaris, censurarum ferendarum, ostenditur, quæ omnia in Angelos non cadunt.

Sed plura c. 1. de reform. sess. 23 officia Pastoris, ab Angelis aliena referuntur, his verbis: *Cùm præcepto Divino, mandatum sit omnibus, quibus animarum cura commissa, oves suas agnoscere, pro his sacrificium offerre, verbique Divini prædicatione, sacramentorum administratione, ac bonorum omnium exemplo, pascere, pauperum, aliarum miserabilium personarum, curam paternam gerere, & in cætera munia Pastoralia incumbere.*

III. Et Pastores, eo sensu, Episcopos, dicunt

dicunt Scripturæ, quo Angelis convenire nequit: nam Pontificem, *ex hominibus aſſumptum*, prædicat Apoſt. ad Hebr. 5. *In iis conſtitui, quæ ſunt ad Deum, ut offerat hoſtias, & ſacrificia, pro peccatis.*

Nota, *Ex hominibus aſſumptum*, non ex Angelis: & ad Paſtoratum, ac Sacerdotium, electione ſenſibili, atque ordinatione, aſſumendum, tanquam Aäronem, vult eod. c. Apoſt. dum ait, *Nec quiſquam ſumit ſibi honorem, ſed qui vocatur à Deo, tanquam Aaron*: eundem nobiſcum infirmum deſcribit, *Qui condolere poſſit iis, qui ignorant & errant, quoniam & ipſe circundatus eſt infirmitate*: & B. Petr. Paſtoris officium præcipuum ſtatuit, exemplo præeſſe ſeniores ſeu Presbyteros admonens, Epiſt. 1. Canon. c. 5. *Paſcite, qui in vobis eſt, gregem Dei, providentes non coactè, ſed ſpontaneè ſecundum Deum, neque turpis lucri gratiâ, ſed voluntariè, neque dominantes in Cleris, ſed forma facti gregis, ex animo*: quæ exhortatio, in Angelos cadere non poteſt. Denique Apoſt. ad Epheſ. 4. Paſtoratus munus Eccleſiæ, Deum dediſſe, affirmans, ait, Deum, *dediſſe dona hominibus*, hominibus, inquam, non Angelis: ut diſceremus, Paſtores Eccleſiæ, à Deo datos, non Angelos eſſe, ſed homines.

CAP.

Cap. VIII.

Angeli non dicuntur simpliciter Pastores, eò quòd, unam alteramve Pastoris functionem obeant.

PRæcedentia igitur argum. ferè omnia, & superiùs protulimus, quibus tamen respondent adversarii, fatendo, ea officia Pastoralia, Angelos non obire, sed alia esse, quibus defungantur. Hoc verò urgemus; non igitur illos, Episcoporum munus Pastorale, obire: quod unum probandum susceperamus. Jam verò addimus, nec Angelos, simpliciter Pastores esse dicendos, quòd unam, aut alteram Pastoris functionem obeant; imò nec ullâ, communi ipsis, & Pastoribus, functione, Pastores dici posse, cùm nullam eo modo obeant, quo ipsi Pastores.

Nam Pastoris nomen, metaphoricum est, à Pastoribus ovium deductum, nec in docendo, aut illuminando, Pastoris propriè officium, munusque consistit, nisi in quantum, & doctrina ista, & veritas, quâ mens illuminatur, eadem quoque pabulum est, quo pascitur, quo reficitur: per modum autem pabuli, ab Angelis, doctrina non ministratur, sed ab hominibus, qui eam, Pastorum more, audientibus proponunt, aure tanquam ore sumendam, tum sen-

ſenſuum inferiorum actione, tanquam ſtomachi calore, coquendam, ut nutrire tandem animum poſſit.

Atque adeo Angeli, etſi DD. noſtri, & animorum illuminatores, dici queant, Paſtores tamen propriè nominari non poſſunt; tum quod Paſtorum varia officia, minimè habeant; tum quòd ea ipſa officia, doctrinæ & illuminationis, ratione quorum Paſtores, à recentioribus dicuntur, & quæ ab ipſis exercentur, impropriè tantùm pabuli rationem habeant prout ab ipſis miniſtrantur; ac proinde nonniſi ab iis impropriè, Angeli Paſtores denominari poſſunt.

Atque eæ rationes ſunt, propter quas PP. Paſtores & Sacerdotes, Angelos eſſe, negant. Innumeros referre moleſtum foret: unico contentus ero Chryſ. qui licèt de ſacerdotio, loqui videatur, quatenus cum Paſtoratu confunditur, tota tamen ſententia manifeſtè, Paſtoratum, non Angelo, ſed homini à Deo communicatum, oſtendit; hujuſque rei rationem aperit, Hom. 69. in SS. Petr. & Eliam, tom. 1. ejus oper. Edit. Pariſ.

Propterea enim, non Angelo, neque Archangelo, ſacerdotio fungi, commiſſum eſt, (liberi enim ſunt à peccandi libidine) ne videlicet, ob ſeveritatem, eos, qui ex populo peccarent, confeſtum fulguribus transfigerent: ſed homini, à

R *Deo*

Deo cathedra hæc commissa est, qui peccatis colligatus est, ut si quem peccantem invenerit, suorum peccatorum, conscius, in eum, qui peccat, benignus efficiatur. Nam si Angelus sacerdos fuisset, & aliquem stuprum inferentem invenisset, statim eum de medio sustulisset, cùm ipse huic libidini subjectus non esset. Si Angelus, potestatem sacerdotii functiones obeundi accepisset, peccantes homines non doceret, sed in iram mortiferam concitatus, repente illos perderet, propterea quòd talis non esset. Itaque ob id homini, commissa est Ecclesia, quòd sciat se delinquere, & peccata expertus, iis, qui peccant, veniam dare possit, ne irascente illo, Ecclesia inanis fieret.

CAP. IX.

Responsio ad conjecturas, Cap. VII.

NUgæ videntur conjecturæ istæ, quibus nititur contraria opinio. I. enim, ex eo, quòd Pastoribus, qui figuram gerebant, Pastorum Ecclesiæ, Angeli Christi nativitatem extraordinariè nuntiarint, Pastoratus ordinarium officium, Angelis tribuendum esse, nemo Theologus, nemo Dialecticus probare aggreditur: si enim ad syllogismum, argumentatio ista reducatur, illius majorem propositionem, nulla probabilitate muniri, statim omnes advertent: ita

ita enim oportebit argumentari: ii, veri sunt, & ordinarii Pastores, qui pastoribus ovium, suâ vigilantiâ, Pastores Ecclesiæ referentibus, Christi nativitatem annuntiarunt: atqui Angeli, Pastoribus hujusmodi, Christi nativitatem annuntiarunt; igitur sunt illi veri, & ordinarii Pastores. Majorem ubi negavero, hærere adversarium in ejus probatione, oportebit.

Altera conjectura, quæ tota, Pet. Aurel. Doct. Sorb. verè eximii, auctoritate, nititur, ejusdem verbis dispungitur: non enim, Aurel. ait, Angelos, in veteri lege, fuisse veros Pastores, sed aliquod ministerium, & curam pastoralem, videri habuisse: quæ longè utique differunt: nam veros Pastores, ad omnia Pastorum officia, potestatem habere, necessum est, non enim denominatio Pastoris simplex, & absoluta, nisi adæquatâ potestate Pastoris circumscribitur; bonum enim ex integra causa nascitur, nec à partiali quodam officio Regis, Doctoris, Episcopi, Presbyteri, Rex, Doctor, Episcopus, presbyter denominantur, nam partiale aliquod officium, pluribus aliquando dignitatibus, gradibus, muneribus, convenit.

Vera ergo, Aurel. propositio, aliquod *munus Pastorale, gessisse Angelos, in nova lege,* & ut ipsius verbis loquar, pag. 165. *fuisse aliquod eorum ministerium, curamque Pastoralem, in lege veteri, quòd non modo præsidere, & custodes*

stodes Synagogæ, sed etiam primi legislatores, prædicatores, promulgatores fuerint legis, apud universam congregatam multitudinem filiorum Israël. Non tamen sequitur, eos veros, & ordinarios Pastores simpliciter fuisse, quia nec sacramentorum, nec sacrificiorum administratio, ordinarium eorum munus erat, nec judicandi populum, & exteriùs regendæ, docendique munere fungebantur: quæ tamen ad Pastoris ordinarii rationem, necessaria sunt.

Pastoratus tamen munia plura, eos, in veteri lege, quàm in nova, attigisse, ibid. eruditè docet Aurel. resque per se clara est, cùm scilicet eo statu, legem populo Moysaïco, tradiderint, ex S. Paulo Act. 7. & ad Gal. 3. sub visibili columna *ignis*, per noctem, *nubis*, per diem, eundem duxerint, Exod. 13. 2 Esdr. 9. Psal. 98. pane, suâ operâ confecto, nutrierint, Psal. 77. de eventibus futuris, in tabernaculo consulti, respondere solerent, passimque variis aliis sensibilibus signis, se eis adjutores præberent; quorum nullum, in nova lege præstatur, ut frustra quæratur, *quæ potior sit unius legis causa, quam alterius? Quâ suâ causâ, tam gloriosum titulum, intelligentes substantiæ, amiserint?*

Eadem scilicet, ac si quæreres, quâ suâ culpâ post judicii diem, Angelorum custodum titulum amittent? Quæ interrogatio inepta

inepta est; non enim ex aliqua culpa Angelis deperit, quod ex ordinatione providentiæ, mutari circa illos, in ordine ad homines debuit: natura porro status Evangelici postulat, ut cum antea, *multifariam, multisque modis*, etiam per Angelos *Deus, loqueretur Patribus, in Prophetis, novissimè loqueretur nobis in filio*: nec per alios, *quàm per se ipsum* aut vicarios à se constitutos homines, Christus fidelibus loqueretur, Ecclesiamque à se fundatam regeret, gubernaret, eamque per suæ potestatis vicarios, & ejusdem secum naturæ consortes, administraret.

Lege Aurel. pag. 165. & 166. quem, si quis, non contentionis libidine, sed addiscendi cupiditate legerit, poterit hæc mysteria, ediscere, quæ videbatur antea omninò ignorare.

111. Moderni, extra chorum saltant: non enim probant, tòto hoc tempore viæ, quo custodes nostri sunt Angeli, actus Pastorum ab iis exerceri; multò minùs, eos Pastores esse: sed de die judicii verba faciunt, in quem diem, officium custodiæ Angelicæ minimè est protrahendum; nam de custodia Angelica, & Angelo custode, sermo institutus est, utrum scilicet, *custodia nostra ab Angelo, Pastoratus sit*, utrum, enim *esse custodem*, idem sit, ac *esse Pastorem*: quare aliud eis probandum, quàm quod probare contendunt.

Deinde, probatio eorum, multis modis inanis eſt: tum quòd, quantumcumque totum, quod intendunt, concederemus, ſequeretur tantùm, aliquod munus paſtoris, idem etiam eſſe Angeli cuſtodis; ex quo non ſequitur, eſſe idem, Angelum hominem cuſtodire, ac paſcere, qua de re diſputatio inita erat: tum quod nec in eo munere, quod proferunt, Paſtoris ullum officium appareat.

Sed tantùm elucet, Chriſtum, Paſtorem animarum noſtrarum, judicem & rectorem, pro dignitate iſta, quam ſuſtinet, bonos à malis, tanquam oves ab hædis ſeparaturum; Angeloſque, non tanquam Paſtores, ſed tanquam apparitores Paſtoris magni, Chriſto in eo officio miniſtraturos. Quod non eſt, Paſtorem eſſe aut Paſtoris officio fungi, ſicut nec apparitores Epiſcopi, & in ſegregandis bonis à malis, miniſtrantes, Paſtorum officio fungi dicuntur, quia purum, ſicut & Angeli, miniſterium exhibent, non cauſæ cognitionem habent.

IV. Non moramur, quam modò, hæreſim continere, docebimus.

Ultima tandem conjectura, vix meretur reſponſionem, omninò enim puerilis eſt: nam ſi ex eo, quod *Paſtoris* habitu, Angelus apparuerit, ſequeretur, verum, eum, paſtorem eſſe, cùm magis, ſub forma *ſtellæ*, apparuerit, ex communi plurium PP. Sententia;

tentia; cùm Ezechieli, sub simulacris quatuor animalium; Judæis, in columna nubis & ignis; Joanni, sub persona hominis, pedes habentis, aurichalco similes, mammas habentis, zonam, &c. Denique cùm modò, sub hominis figura, modò sub alia, apparuisse Angeli, referantur, sequeretur, inquam, ea omnia esse Angelos, quorum formam induerent: quod omninò absurdum est.

Cap. X.

Alius error, Ecclesiam invisibilem, Pastores tantùm invisibiles habentem, refellitur.

Unum est Catholicorum principium, quo adversus quamlibet hæresim præscribitur, *dedisse Deum*, ut ait Apost. ad Eph. 4. *in Ecclesia Pastores & DD. ad consummationem SS. in opus ministerii, in ædificationem Corporis Christi, donec occuramus omnes, in unitatem fidei, & agnitionis Filii Dei, in virum perfectum, in mensuram ætatis plenitudinis Christi, ut jam non simus parvuli fluctuantes, & circumferamur omni vento doctrinæ, in nequitia hominum, in astutia, ad circumventionem erroris.*

Dedisse, inquam Pastores visibiles, ad ædificationem corporis Christi, quod est Ecclesia, ministerio doctrinæ attendentes, qui & erroribus resistant, & veritatem doceant, & ab hæreticorum astutia caven-

dum moneant, & in ſimplicitate veritatis ambulent, qui arguant, obſecrent in omni patientia & doctrina, ad quos, ſecundùm præceptum Chriſti, *Dic Eccleſiæ,* Math. 18. errores referantur, & contumaces, pro Ethnicis & Publicanis habendi, declarentur.

Hos itaque viſibiles Paſtores, nunquam defecturos, Eccleſia ſemper credidit, nec promiſſionem Divinam, novæ legi factam, unquam ceſſaturam, *dabo vobis Paſtores, juxta cor meum, & paſcant vos ſcientiâ & doctrinâ,* Jerem. 3. nec Chriſti prædictioni, Luc. 24. *Oportere prædicari, in nomine ejus, pœnitentiam, & remiſſionem peccatorum, in omnes gentes, incipientibus ab Hieroſolyma,* eventum defuturum. Hoc argum. Tert. lib. integro de præſcr. Vinc. Lirin. toto ſuo Commonit. adverſ. hæreſ. communiterque PP. omnes, hæreſibus omnibus obſtiterunt, & exortas oppreſſerunt, Eccleſiæ viſibilis indeficientem fidem, & gubernationem, pro indubitato principio ſupponentes, quod Aug. adverſ. Donat. lib. præſertim *de unit. Eccleſ.* toties iuculcavit, *doctrinam omnem* (ut loquitur Tert. c. 21. lib. cit.) *de mendacio præjudicans, quæ ſapiat contra veritatis Eccleſiam.*

Hoc principium in dubium revocant nonnulli, dum poſſe Eccleſiam, ſine viſibilibus Paſtoribus, nullos habentem paſtores viſibiles, ſed ſolos Angelos, inviſibiliter Eccle-

Ecclesiam latentem, abstrusam, in deserto fugientem Regentes, affirmant. Nihil eis affingo, nihil de eis mendaciter, ad odium vel invidiam dico, aperta sunt hujus sententiæ verba, *Addo ex Apocalypsi aliud, etsi non ejus roboris, non contemnendum tamen testimonium. Mulier enixa fugit in solitudinem, ut ubi pascant eam, diebus* 1260. Apoc. 12. *si mulier illa, Ecclesia est, metu persecutionum, in desertum abrepta; qui sunt Pastores ejus futuri? An homines? at illi ipsi sunt, qui fugiunt, qui latent, qui pascuntur. Angeli ergo, qui mulieris partum, rapiunt in cœlum, iidem matrem pascunt*: ita unus, è recentiorum choro scriptis celebris.

Tu ergò, vir præcipue, Ecclesiam Dei invisibilem adstruis, in deserto latentem, nullos habentem pastores, præter Angelos, invisibiliter eam regentes: eoque testimonio id confirmas, quo novatores nostri, hoc sæculo, similiter abusi sunt suam quamvis, ut notat Staplet. Controv. lib. 4. c. 10. nec Donatistæ, nec Luth. Melanth. aut Calvin. eo testimonio, *Apoc.* 12. Usi sunt, pro Ecclesia latenti statuenda, tamen ipse suo tempore, protestantes eo usos, refert, quos ibi studiosè refellit; cujus responsionem excepit, Guilielm. Fulco, hæreticus Anglus, eodem arg. latentem Ecclesiam confirmare adnisus, cujus item conatus, lib. 13. ex professo edito retundit. Molinæus quoque in

resp. ad Card. Perron. lib. 1. c. 9. jam alibi à se jactatam, adversus Ecclesiam visibilem, mulieris in desertum fugientis cantilenam, recantavit. Plessæus & alii, eandem, adversus Ecclesiam, objectionem proponunt, quam incautus hic vir, tanquam probabilem audet, pro errore suo adstruendo, proferre.

Certè magna animi humani imbecillitas est, ut se ab indubitato Catholico dogmate, vanæ cujusdam propositionis probandæ desiderio, & ambitione vincendi, abduci sinat. Redi ad mentem tuam, resipisce, pie vir, & qui communionem Catholicam nondum deseruisti, nec majorum fidem desere.

Agnosce, Catholicam Ecclesiam, minimè in deserto quærendam esse, cùm monuerit Christus, Matth. 24. *Si ergo dixerint vobis, ecce in deserto est, nolite exire: ecce in penetralibus, nolite credere* : in quem loc. Aug. lib. 13. contr. Faust. c. 13. *nec illi audiantur, qui sub nomine, quasi secretæ, & apocryphæ veritatis, & hominum paucitatis, dicunt, ecce in cubiculis, ecce in deserto: quia non potest abscondi civitas, supra montem constituta, quia sedes gloriæ exaltata, est sanctificatio nostra.*

Agnosce, Ecclesiam sub finem sæculi, regnante Anti-Christo, ad has angustias, constrictam iri, ut in deserto esse videatur, visibilem tamen futuram. neque enim in invisibilem sæviretur: habituramque Pastores

res visibiles, sicut & Diocletiani, & Decii temporibus habebat, quos fideles noscent, infideles ad necem inquirent: ac proinde, nec solos Angelos, Pastores futuros invisibiles: & licèt publicus Religionis usus, ob perturbationem maximam cessaturus sit, non tamen clam & privatim cessaturum.

Stabit etiam tunc temporis Capitolii immobile Saxum, fundamentum, & Petra fidei, Romana Ecclesia, nec ulla persecutio tanta erit, quæ sacramenta omnia, quæ sine sacerdotibus administrari non possunt, è medio tollat.

Agnosce denique, si pascendi munus, Angelis tribui possit, & Angeli pascendis fidelibus sufficiant, & Pastores illi dici possint, qui Ecclesiæ nunquam defuturi promittuntur, nobis subtrahi invictissimum argumentum, quo hæreticos constringimus, dum ab iis, Pastorum suorum nomina, Episcoporum tabulas, Ecclesiarũ annales inquirimus: quandoquidem secundùm doctrinam tuam respondere possent, aliquo tempore, sibi Angelos pro Episcopis, pro pastoribus exstitisse, Ecclesiam suam in deserto, in abscondito fuisse, Pastores Ecclesiæ, Deum quidem nunquam ab Ecclesia substracturum; sed sufficere, quòd Angeli pascant, quòd Pastores soli aliquo tempore superstites, existant, eos quoque veros esse Pastores, quorum sollicitudo & cura Ecclesiæ,

non defuerit, quamvis probari non possit.

Cap. XI.

Tertius error, Angelos Sacerdotes esse.

IIs omnibus consentit etiam error eorum, qui probare conantur, Angelos sacerdotes esse, utentes ad hoc Dion. auctoritate: cui imprimis respondendum, ne tanti viri nomine, error ab ipsis defensus, illustretur.

Nego itaque unquam à Dion. Angelos *Sacerdotes* Dictos: cap. quidem 9. 10. & 13. Cæl. Hier. ἱεράρχου nomen, Angelo attributum lego: sed nego, Hierarcham apud Dion. iis locis, idem esse, quod Pontificem, Episcopum, & Sacerdotem: quis enim nesciat, ἱεράρχην, eum esse, qui cujuslibet Hierarchiæ princeps sit? quare cùm duæ sint Hierarchiæ, Cælestis & Ecclesiastica, diversæ & differentes, diversa quoque utriusque sunt capita, diversi principes, Hierarchæ diversi, Ecclesiasticæ Episcopus, Cælestis summus Angelus: Quin etiam, in unaquaque Hierarchia Angelica, in unoquoque ordine, qui supremus est, Hierarcha quoque aliquis admitti potest.

Quòd si apud quosdam interpretes Dion. sacerdos dicitur, & sacerdotio fungi, qui supremam in Angelos habet potestatem, voluerunt intrepretes, similitudine quadam nominum, similitudinem officiorum, utrius-

utriuſque Hierarchiæ principum, ſignificare, non autem Angelos propriè Sacerdotes eſſe, unquam aut putarunt, aut perſuadere ſe crediderunt.

Nec plus movet, quod ex c. 15. Dionyſ. Angelus, Pontificiam veſtem indutus, pingi dicatur, eò quòd, ad Divina abſtruſaque ſpectacula perducat: Nam ex picturis, argumenta imbecilla ducuntur, & pictura, non quid ſit Angelus, ſed quo ſigno viſibili, magis referri poſſit, indicat: atque adeo non Sacerdotem, ſed Sacerdotibus ſimilem, Angelum demonſtrat.

Quod urgent, in Scripturis, Pontificiâ veſte, Angelum indutum, legi, non probat, in Scripturis, Angelum Pontificem, aut Sacerdotem nominari. Sicut nec, quòd eod. Dion. teſte, eod. c. & 10. apud Ezech. *Alati, capite, manibus, aliis membris* præditi, beati iſti Spiritus, legantur, probat eos, aut pennatos, aut aliis membris præditos eſſe. Male autem ex S. Maxim. Daniëlem & Jeremiam, hoc loco notari, dicunt, à Dion. nam Maxim. ad Ezech. & Daniël. veſtis Sacerdotalis deſcriptionem, revocat, nullâ factâ mentione Jeremiæ.

Graviori argument. inſiſtit unus eorum, dum officii Sacerdotalis poteſtatem, cum Angelo partitur maximamque partem hujus muneris, Angelo aſſignat, quod ſuperiùs refellitur.

Concludit verò, sententiamque suam aperit, iis verbis, *Confirmatâ Angelis, Episcoporum & Sacerdotum nuncupatione, quid apertiùs postulas, ut rem ipsam, & pro modo, munus & officium asseram?* Quæ verba, non nomine tenus Sacerdotes, sed reipsa & officiis, Angelos ab iis dictos, ostendunt, quod refellerem uberiùs, nisi tum superiùs id satis refutassem, tum etiam hunc errorem revocasset is idem, *Ubi*, inquit, *Angelos appello Episcopos, & Sacerdotes, non sumo Episcoporum, aut Sacerdotum nomen, strictè ac propriè, sed tantùm latè, & impropriè: quod eo loco, satis expressum putavi, his verbis, confirmata Angelis Episcoporum, &c.* Cui declarationi nihil habeo, quod addam.

Levis autem est excusatio, in iis verbis, *pro suo modo*: nam cùm res diversi generis, eandem formam participant, quia excellentioris generis subjectum, eam excellentiùs obtinet: ideo *pro suo modo*, tum nobilius, tum ignobilius subjectum, eam formam participare dicuntur, licèt propriè omnibus commune dici possit, v. g. quia & Angelus, & homo, scientiæ capaces sunt, sed Angelus nobiliùs res novit, quàm homo, ideo *pro suo modo* uterque scire dicetur, quamvis scientia seu cognitio propriè utrique attribuatur.

Ideóque non ea vis est istorum verborum, *pro suo modo*, ut Angelum impropriè, homi-

hominem propriè Sacerdotem denominet: quin imò potiùs, ex iis vocibus, Angelus propriè, homo impropriè Sacerdos diceretur: quia homini & Angelo Sacerdotium, ſed Angelo nobiliùs, homini ignobiliùs attributum, tota hæc moderna propoſitio ſignificabit, ut ſi analogicè tantùm, utrique tribuatur, Angelum, utpote nobiliorem, præcipuum analogatum eſſe, ex iis verbis, intelligere oporteat.

Notus igitur hujus novitii error, quem declaratione ſua eluit, quam jure optimo extorſerunt ab eo DD. Sorbonici, tum ut hæreſi hoc ſæculo invaleſcenti occurrerent, quæ, ex Sacerdotii ſignificatione ſimiliter detortâ, oritur, dum Sacerdotes, omnes laïcos dicunt, novatores noſtri, acceptâ *Sacerdotis* voce, non pro eo, qui ad ſacrificium propriè dictum, ordinatus eſt, ſed qui Deo laudes, gratiarum actiones, orationes offert: nam juxta hanc ſignificationem, recentior ille, Angelos Sacerdotes conſtituit, juxta quam ſimiliter, Calvini & Lutheri ſectatores, populum quemlibet Chriſtianum, Sacerdotio propriè dicto fungentem, & ſolâ Eccleſiæ ordinatione, Clerum à populo diſtinctum, ſtatuunt.

Quem errorem, Syn. Trid. ſeſſ. 23. c. 4. damnavit: haud dubiè damnatura, ſi pariter Angelos, propriè dictos Sacerdotes, dixiſſent. Atque hæc de his ſatis.

QUÆ-

QUÆSTIO IX.

De præemenentia ordinis Hierarchici, ſupra Monachatum, & populum. Auctoritas & reverentia, ordini Hierarchico debita.

Expeditis iis, quæ de eminentia ordinis Sacerdotii, ſupra officia Angelorum dixim. Reſtant etiam quædam dicenda, de præexcellentia, ejuſdem ordinis Hierarchici, ſupra ſtatum Monachorum & ipſum populum; deque auctoritate, reverentiâ, ac honore, ordini Hierarchico debitis: unáque errores quorundam, in hac materia Hallucinantium, recenſendi, ac breviter refellendi, ut depreſſa, iis erroribus, Eccleſiaſticæ Hierarchiæ gloria, priſtino ſplendori reddatur.

C A-

CAPUT I.

Error est, nullam auctoritatem, vel præeminentiam supra populum, Hierarchiam ordinis continere: de auctoritate, quæ convenit vi ordinis, tam Hierarchici, quàm non Hierarchici.

OMissis pluribus erroribus extraneis, hunc proprium sibi, nonnulli Regulares volunt, quòd malè habeant, totum Clericalem ordinem, & ordinis Hierarchiam, ut ei, quà talis est, nullam auctoritatem attribuant. Ita enim, è præcipuis eorum, unus, tres istas Hierarchias, Charismatum, Ordinis, & Jurisdictionis distinguit; *Prima*, inquit, *dat auctoritatem excellentiæ; altera simpliciter potestatem, aut, ut Div. Thom. officium; ultima jurisdictionem.* Ita plerique alii!

At, pace eorum, meritò hic error refellitur. Negare certè non potes, Doctor novitie, quin majorem monacho, charitatis professori, vel doctori canonico, aut Theologo, auctoritatem in eos, quos purgant, quos illuminant, quos perficiunt, concedas, quàm Presbytero, vel Diacono baptizanti, in eos, quos baptizant, vel Pres-

functiones recipiendas populos, exercent? ii nequidem auctoritatem excellentiæ habere tibi videntur, quos regali Christi caractere, & notâ, insigniri oportet, ut Sacerdotii Christi vim, & operationem in cæteros, cum fructu derivent? nonne Rex dici posse videtur, qui ad regnandum unctus est, quamvis casu aliquo regno exciderit? Quot Regum infelices obitus deflemus, qui priùs regno privati, quàm vitâ fuerant? Eos tamen Reges dicimus, in quibus nihil regium, sive in corpore, sive in animo fuerit, præter relationem, ad præcedentem consecrationem, ad augustam Regiæ dignitatis majestatem adinventam.

Tu sublimem Sacerdotii unctionem, quæ animam magis, quàm corpus consignat, & indelebili notâ afficit, adeo parvi facis, ut irrisoriè Presbyteros, Jurisdictionis expertes, unctos tamen, & consecratos, ad spiritalem principatum, *Imperatores* voces. Et cùm S. Greg. lib. 4. c. 5. in 1. Reg. c. 10. scribat, *Qui in culmine ponitur, sacramentum suscipit unctionis*: tu depositâ ordinis Hierarchici, & Sacerdotalis reverentiâ, in nomen Imperatoris jocatus, & Sacerdotale divinissimum officium, audes dicere; *Et ille Vester, qui Missæ suæ operam locat auditturis, quam magnus Imperator est? quia non Hierarchizat actu, mysticum Eccle-*

siæ

secratione, radicem accepit Jurisdictionis, ut supra probatum est, & ad Jurisdictionem etiam consecratur, esto fortè consecratus, Jurisdictione nondum donetur.

Disce tandem, Sacerdotem, qui per unctionem, & consecrationem suam Ecclesiæ Rex princepsque constituitur, sed cujus virtus, sine subditis, & Jurisdictione, imperfecta est; ex eo, quòd Jurisdictionis, nomine alterius, exercendæ potestatem obtineat, ad Vice-Regis, non Regis officium sublimari: eumque Ecclesiastici principis dignitatem, sine populis, & Jurisdictione, habitu, non actu, consequi; officium verò, atque principatus perfectionem actu nancisci, cùm subditos proprios habuerit, cùm Jurisdictionem sortitus fuerit, & proprii Episcopi, vel Parochi officiis alligatus, sui ordinis ac muneris, non solùm receperit potestatem, verùm etiam obligationem contraxerit.

Disce denique, ob eminentiam, & sublimitatem, gradus Clericalis, ob destinationem ad Clericatum, nomine populi factam, pro quo scilicet, instar Leviticæ tribus, Deo consecratur; ob Regiam notam, per sacramentum ordinationis, Sacerdotalis ordinis viris impressam; ob assimilationem eorum cum Deo, & approximationem ad ipsum majorem; ob potestatem, circa corpus Christi, quam ordines Hierar-
chici,

chici, propiorem, non Hierarchici, remotiorem habent, in qua poteſtas circa populum, radicaliter, ex prædictis, ob Juriſdictionem voluntariam, quæ in omni functione ſacra, Epiſcopi, Presbyteri & Diaconi, reperitur; ob inaugurationem, & conſecrationem, quæ majeſtatem dignam imperio confert, & ſacrum aliquem principatum, in ordinationibus Hierarchicis infert, diſpoſitionem verò ad eundem, in non Hierarchicis inducit, ob has, inquam, omnes rationes, non ſolùm Epiſcopos, Presbyteros & Diaconos, verùm etiam inferiorum ordinum, & graduum Clericos, προεδρίαν, ſeu ſuperioris dignitatem, honorem, auctoritatem quandam, & præſidentiam, ac præfecturam ſupra populos, etiam excluſâ Juriſdictione, habere, dici poſſe.

Cap. II.

Veneratio, & Auctoritas, Clericis debita, à PP. aſſeritur.

HOc doctrinæ Hierarchicæ principium, à me doceri, ſi renuis, at PP. doctores hujus veritatis, non reſpuis. Orig. Hom. 7. in Hierem. *Nos*, inquit, *qui putamur aliquid eſſe, qui in Clericatus vobis ordine præſidemus. In tantum, ut quidam de minori gradu, ad hunc locum cupiant pervenire, noſſe debetis*,

debetis, non ſtatim in eo nos eſſe ſalvandos, quia Clerici ſumus. Multi enim & Presbyteri pereunt, & laïci beatiſſimi reperiuntur: Sed ſi ordinem Clericatus, & mereamur pariter, & habeamus. Quia igitur ſunt quidam Clerici, non ita viventes, ut & ipſi ex ordine, capiant fructum, & ornamento ſuæ ſint dignitati.

Expende ſingula, & Clericatum, gradum ſuperiorem Laïcali ordine, agnoſces, ac dignitatem, & honorem, non ſolùm poteſtatem: eamque demum dignitatem, in qua, qui conſtitutus eſt, ratione ſui ordinis, toti populo præſidere videatur.

Idem ſive Orig. ſive Cypr. lib. de ſingular. Cleric. Clericos omnes alloquens, *Contemplamini,* inquit, *quid ſit populo ſancto præeſſe, & conſiderate, quale ſit, divinis ſacramentis inſiſtere. Alteris placere debent, qui alteris vivunt, & talis convenit cura ſinceritatis ſacratis, qualia ſunt ſacrata ipſa, quibus exhibent obſequia ſervitutis, ne circa dominum offendant ipſi, quod tractant, aut circa populum, incipiant impedire, quod prædicant.*

Legis, Clericos populo ſancto præeſſe, divinis ſacramentis inſiſtere; aliis vivere, aliorum inſtructioni vacare, ſacra adminiſtrare: quibus proinde, non offendiculo, ſed exemplo, & gratiæ eſſe debeant; ſervitutem ergo Clericalem, ſummam eſſe dignitatem, quam qui habet, præeſſe dici poſſit, ex iis verbis facilè conjicies.

Sed

Sed audi, quomodo ipsi duces, ex suo statu, principesque vocentur: *Non est*, ait, *quod vobis in hac persuasione deceptoriâ blandiamini, ut quia spirituales estis, velitis inter flagitiosorum armenta versari, nec vos inhabiles pro Clericatus dignitate; quia majores majoribus consueverunt conflictiones occurrere. Acriùs divitibus, quàm pauperibus invidetur, & non inopes, sed locupletes infestat, infestatio sæva latronum. Plùs duces & principes, quàm milites, ab hostibus appetuntur in pugna.* Et paulò post, etiam Ecclesiæ Senatores eos vocat; *Sic igitur ambulate, sic agite, ut semper in Clericis, Ecclesiæ Senatus candidus constet.* Ecclesiæ Senatum, Presbyteros esse, supra, ex Ignat. demonstravi; liceat etiam mihi, aliud agenti, utrique adjungere, Hier. in c. 3. Isai. dicentem: *Et nos habemus in Ecclesia, Senatum Presbyterorum.*

Atque ex eo collige, Presbyteros istos, quos tu, tanquam missæ suæ operam locantes, irrides, & imperatores magnos scurriliter appellas, Christi imperatoris magni, vicarios esse; Ecclesiæ Senatores, Consiliarios Episcopi, ex suo statu, ad hoc scilicet ordinatos, ad hoc inauguratos fuisse, quantumcunque nec populum fortassis habeant, nec actuali Jurisdictione donentur, nec eorum consilio, Ecclesia indigeat, nec exposcat.

Denique addit idem Author, adhortans Cleri-

Clericos, *severitas*, inquit, *in vobis, circa feminas vigeat, auctoritas polleat, vigor teneatur, gravitas veneretur.* In Clericis scilicet omnibus, sicut in convictu, severitatem, ita in conditione vigorem, auctoritatem, venerationem admittit, quæ tu omnia excludis, solam eis, ab ordine potestatem, solum officium ipsis concedi propugnans, auctoritatem verò ab eis, non solùm jurisdictionis, verùm etiam excellentiæ ablegans.

Liceat tantillum ad hujus consecutionis explicationem excurrere, videndumque quid *auctoritatis excellentiæ* nomine, quam Hierarchiæ charismatum tribuit, Ordini denegat, hic bonus vir intelligere voluerit, ut ea explicatione, venerationem toti ordini Clericali, ipsum ademisse intelligas, *Auctoritas*, inquit, *duplex, altera cum imperio, & Iurisdictione conjuncta, ut in principe civitatis, qui jus publicum facit, & leges scribit, in quo suprema in omnes auctoritas residet. Alterâ, non ex jurisdictione, sed ex quadam excellentia profecta, quales virorum gravium, & sapientium, quorum responsa pro oraculis, facta pro exemplis sic habemus, ut ea tamen nullam parendi necessitatem inducant.*

Alibi, Regularium ordinem, cum Seraphinis comparans, hæc pronuntiat, *ipsum etiam auctoritate* ad Deum adducere: *non illa, quæ conjunctam habet jurisdictionem, sed*

S *quæ*

Sed audi, quomodo ipſi duces, ex ſuo ſtatu, principeſque vocentur: *Non eſt*, ait, *quod vobis in hac perſuaſione deceptoriâ blandiamini, ut quia ſpirituales eſtis, velitis inter flagitioſorum armenta verſari, nec vos inhabiles pro Clericatus dignitate; quia majores majoribus conſueverunt conflictiones occurrere. Acriùs divitibus, quàm pauperibus invidetur, & non inopes, ſed locupletes infeſtat, infeſtatio ſæva latronum. Piùs duces & principes, quàm milites, ab hoſtibus appetuntur in pugna.* Et paulò poſt, etiam Eccleſiæ Senatores eos vocat; *Sic igitur ambulate, ſic agite, ut ſemper in Clericis, Eccleſiæ Senatus candidus conſtet.* Eccleſiæ Senatum, Presbyteros eſſe, ſupra, ex Ignat. demonſtravi; liceat etiam mihi, aliud agenti, utrique adjungere, Hier. in c. 3. Iſai. dicentem: *Et nos habemus in Eccleſia, Senatum Presbyterorum.*

Atque ex eo collige, Presbyteros iſtos, quos tu, tanquam miſſæ ſuæ operam locantes, irrides, & imperatores magnos ſcurriliter appellas, Chriſti imperatoris magni, vicarios eſſe; Eccleſiæ Senatores, Conſiliarios Epiſcopi, ex ſuo ſtatu, ad hoc ſcilicet ordinatos, ad hoc inauguratos fuiſſe, quantumcunque nec populum fortaſſis habeant, nec actuali Juriſdictione donentur, nec eorum conſilio, Eccleſia indigeat, nec expoſcat.

Denique addit idem Author, adhortans Cleri-

Clericos, *severitas*, inquit, *in vobis, circa feminas vigeat, auctoritas polleat, vigor teneatur, gravitas veneretur.* In Clericis scilicet omnibus, sicut in convictu, severitatem, ita in conditione vigorem, auctoritatem, venerationem admittit, quæ tu omnia excludis, solam eis, ab ordine potestatem, solum officium ipsis concedi propugnans, auctoritatem verò ab eis, non solùm jurisdictionis, verùm etiam excellentiæ ablegans.

Liceat tantillum ad hujus consecutionis explicationem excurrere, videndumque quid *auctoritatis excellentiæ* nomine, quam Hierarchiæ charismatum tribuit, Ordini denegat, hic bonus vir intelligere voluerit, ut ea explicatione, venerationem toti ordini Clericali, ipsum ademisse intelligas, *Auctoritas*, inquit, *duplex, altera cum imperio, & Iurisdictione conjuncta, ut in principe civitatis, qui jus publicum facit, & leges scribit, in quo suprema in omnes auctoritas residet. Alterâ, non ex jurisdictione, sed ex quadam excellentia profecta, quales virorum gravium, & sapientium, quorum responsa pro oraculis, facta pro exemplis sic habemus, ut ea tamen nullam parendi necessitatem inducant.*

Alibi, Regularium ordinem, cum Seraphinis comparans, hæc pronuntiat, *ipsum etiam auctoritate* ad Deum adducere: *non illa, quæ conjunctam habet jurisdictionem, sed*

quæ sublimi quadam majestate eminet, quæ à virtute orta, veneratione potiùs, quàm imperio, socios dignitate pares, pietate inferiores coërcet, & invitat, quam sapientibus deberi diximus, & non sine probabilitate, Seraphinis, supra Angelos alios, possumus assignare.

Agedum, vir zelose, Monachorum ordinem, Clericis præfer, sit ille tibi, sapientiâ, sanctitate, prudentiâ venerabilis, iis omnibus destitutus, Clericalis ordo despicabilis videatur; vilis ille tibi, nulliusque apud populum auctoritatis sit; plùs apud te Laicorum, vel Monachorum, sacris minimè initiatorum, responsa possint, quàm totius Clericalis ordinis, & ordinatorum Sacerdotum, quos *legis divinæ custodes*, Aggæus & Malach. c. 2. Prophetiarum suarum, esse, asseverant. Prudentia, sapientia, scientia, quæ ad conciliandam fidem plurimum possunt (nam de sanctitate vobiscum Sacerdotes contendere, piaculum ducis) Monachorum ordini magis, quàm Clericorum, agnatæ sint naturæ dotes; illius potiùs, quàm hujus ordines tibi videantur.

Quæ omnia, quamvis execrandum totius Cleri contemptum, ac fastum præsumptiosi monachi immodicum præferant, nec sine horrore dici, vel audiri possint, ea tamen omnia tibi condono, quæ in homines peccas: At non erubescis, in Deum hæc convitia jacere, & in Christum ejus, ut

ut nempe Clericalem, seu Sacerdotalem ordinem, exclusâ jurisdictione, non eminere sublimi auctoritate, putes, quæ à sanctitate ordinis orta, à gradus excellentiâ, à configuratione cum Christo, ejusque Charactere, à participatione ejus virtutis, ac præcellentissimæ potestatis, à consecrationis & benedictionis ineffabili dignitate, non admirationem solùm excitat, non fidem, sed obsequium, reverentiam, & subjectionem quandam exposcit.

An nescis, solere etiam in Republica, ad obsequium, reverentiam, submissionem, homines magis, personæ alicujus status, & conditionis dignitate, quàm pietate & sanctitate alterius inflecti? Exempli causâ, æquam esse eam, quæ apud homines vigere solet, principis reverentiam, ut apud populum, auctoritatem aliquam habeant, qui in comitatu ejus sunt, qui ex ejus domo, qui insignia aliqua, & ornamenta ab ipso acceperunt; qui ejusdem cum ipso sunt equestris, seu militaris ordinis, qui dignitate aliqua militari, vel juridica præcellunt, quamvis in eos, ex populo, quibus venerationi sunt, nihil vi, nihil coërcitione possint.

An ignoras, eum semper ordinem, in quavis benè constituta Republica, constitutum esse, ut inferiores statu & conditione; iis assurgant, loco cedant, obsequium

deferant: Doctioribus autem, ſapientioribus, melioribus ſimiliter aſſurgere, vel honoris ac reverentiæ eadem officia exhibere, minimè teneantur. Atque ideo Clericalis ordinis viris potiùs, quàm monachis obſequi monentibus, inſervire rogantibus, non iraſci objurgantibus, populi debent, potiùs quàm monachis, quantumlibet piis, juxta illud Hier. Epiſt. ad Heliod. *Mihi ante Presbyterum ſedere non licet*: & innumeras PP. ſententias, quæ Sacerdotibus obtemperandum, & Clericis aſſerunt.

CAP. III.

Auctoritas & veneratio Clericis debita, vel ipſo ordinationis, & Clericatus titulo.

HÆc igitur cauſa eſt, ob quam paſſim, non ſolùm Epiſcopi & Presbyteri, verùm etiam reliqui Clerici, *reverendi*, *reverendiſſimi*, & *venerabiles*, dicantur. Sic enim Novel. 5. de Monach. in Præf. Monachi ſine elogio nominantur, Epiſcopi *ſanctiſſimi*, Clerici *reverendiſſimi* dicuntur: in Epil. Novel. 8. *Deo amabiles Metropolitæ, reverendiſſimi Epiſcopi*, & *Clerici* nuncupantur. Tit. Novel. 126. eſt, *de ſanctiſſimis Epiſcopis, & Deo amabilibus, & reverendiſſimis Clericis & Monachis*. cap. verò 1. ejuſd. Novel. *Sanctiſſimi Epiſcopi, & Presbyteri*, Diaconi,

Diaconi, Sub-diaconi, Lectores, & omnes alii *venerandi Collegii*, dicuntur, qui scilicet in Clerum allecti, quoquomodo fuerint. c. 18. *Reverendissimi*, Clerici dicuntur; 20 *Reverendissimi* item Presbyteri, & Diaconi: passim tum ead. Novel. tum alibi, Clerici hoc elogio exornantur, monachi nunquam.

In actis Ephesini, & Chalced. Conc. Clerici passim eodem honorifico nomine insigniuntur. Chrys. non solùm Episcopos, quod semper ferè facit, sed & Presbyteros; imò & Diaconos, hoc vel simili Epitheto afficit, nam v. g. Epist. 26. τ̀ τιμιώτατον, *reverendissimum*, seu *venerabilem*, Presbyterum appellat: 62. τιμιώτατον, ϗ εὐλαβέστατον, *reverendissimum & religiosissimum*: 67. Theodotum Diac. iis verbis, affatur, quæ honorificentissima sunt κύριέ μοι τιμιώτατε ϗ εὐλαβέστατε, *reverendissime ac religiosissime mi Domine*.

Sidonius Apollin. Epist. 2. lib. 3. Constantium Presbyterum *religione venerabilem*: Epist. 5. lib. 6. *venerabilem Dominum*, nominat, eamque denominationem, ex clericali ordine provenire, egregiè confirmat, lib. 4. Epist. 4. de Faustino loquens, *Sed provectu ætatis, ex militia Clericali, cùm esset amabilis priùs, cœpit modò esse venerabilis*; & reverentiam, maximè propriam, Ordini Clericali, demonstrat lib. 5. Epist. 7.

Hi sunt, qui invident, tunicatis otia, stipendia Paludatis, & reverentiam Clericis, originem nobilibus, consessum prioribus. Corippus similem loquendi rationem secutus est, lib. 3.

Hinc Levitarum venerabilis Ordo Canentum.

Cætera infinita propè, hujus rei testimonia, prætermitto, quæ miror viro erudito, vel ignota esse, vel si hæc novit, adeo immemorem ipsorum fuisse, ut auctoritatem ex veneratione profectam, Clericis detraheret, & Monachis, seu charitatis professoribus, juris Canonici, Theologiæ DD. attribueret. Nolo uberiorem istam disputandi segetem hîc attingere, de honore & reverentia, sacris hominibus debita: quam ex incogitantia, ni fallor, præcipiti, contentionis studio abreptus, Clericis, quo titulo ordinati sunt, adversarius abrogavit. Notior est observantia, Clericis debita, quàm ut probari debeat. Vide & quæ dicuntur quæst. XII. & seqq.

Cap. IV.

Venerationis & auctoritatis Clericorum, aliquæ rationes proferuntur.

OPortunus tamen hîc admonendi locus Clericos ideò passim, tum legibus civilibus, tum PP. sententiis, *reverendissimos*

mos dici, ut discamus, eorum, etiam exclusâ jurisdictione, tantam ex ordinatione debere esse reverentiam, ut quemadmodum lege 18. & 19. cod. *de Sacros. Eccl.* lege 33. 37. cod. *de Episc. & Cleric.* & alibi passim, venerabiles domus dicuntur, quæ Deo dicatæ sunt, & ad divinum cultum distinctæ: ita Clerici venerabiles & reverendi dicantur, quòd & Deo dicati sint, (quod Monachis competit) & ad publicum Dei cultum, seu Divinum ministeriũ (quod Monachis non competit) consecrati, Deique vice nobis loquantur: quod nec Monachis, eo præcisè titulo, quo Monachi sunt, tribui non potest.

Has reverentiæ Clericis debitæ causas, agnovit Constantin. Imp. apud Euseb. nam lib. 1. de ejus vit. c. 35. τοὺς θεοῦ λειτουργοὺς, *omnes Dei ministros*, cultus observantiâ complexus dicitur, & non tanquam vulgares homines, sed τῷ αὐτοῦ θεῷ καθιερωμένοις, *Deo suo consecratos*, & lib. 3. c. 22 εἶτα γὰρ πατέρας ἢ καὶ μᾶλλον προφήτας θεοῦ, *ut Patres quippe, imò & Dei prophetas*, omninò honorificè reveritus fuisse. Ut Patres quidem, quia per Divini verbi prædicationem, & sacramenta, quæ sunt vitæ spiritualis semina, spiritalem in lucem parturigines edunt: ut Prophetas verò, quia Dei oracula nobis & voluntates revelant.

Sufficerent itaque istæ rationes, ut Clerici venerabiles & reverendi dicerentur,

dici tamen *reverendos*, addo, quòd eis cæteri, ex Laïcali ordine, maximè obstricti sunt, à quibus scilicet divinissima beneficia recipiunt: quemadmodum enim, patribus præsertim & patronis, jure civili, ob recepta ab eis beneficia, reverentia debetur, lege apud Cels. §. *adversus*, ff. *de doli except.* Ita propter eandem rationem, quâ Laïci, toti Clericali ordini, maximè sunt obligati, à quo maxima ad salutem media recipiunt, veneratione maximâ Clericos prosequi debent, & jure illi, *reverendissimorum* elogio, insigniuntnr, habentque in Laïcos auctoritatem, non tantùm excellentiæ, verùm etiam beneficentiæ.

Frustra verò à Sacerdotibus, cæterisque Clericis, maximè in ordinibus Hierarchicis constitutis, jurisdictionem præscindit, & auctoritatem coërcitivam, quæ cùm in corpore toto Hierarchico resideat, in toto clero, in omnes ex eodem ordine, etiam jurisdictionis expertes, diffunditur. *Episcopatus*, siquidem Cypr. lib. de unit. Eccl. *unus* est, Sacerdotium unum est, Clericorum collegium unum.

Nec extra unitatem cæterorum Episcoporum, nec extra unitatem & concordiam Sacerdotum, nec extra Hierarchiæ integrum corpus, Episcopus ullus, Presbyter, Diaconus, aut alius minister, suo legitimè fungitur officio, quamvis unus sit, qui ma-

num imponat, Episcopus, à toto tamen Episcoporum collegio, quodammodo probari, opus est, cujus unitati cohæret, is, cui manus ad ordinationem imponitur, in cujus rei signum, & Presbyteri cum Episcopo, Presbyterum ordinante, manus simul imponunt, & Episcopi cum Episcopo, antistitem consecrante. Unus est Presbyter, qui consecrat, sed idem sacrificium offerunt, dispersi toto orbe Presbyteri, atque in sacra liturgia sacerdos dicit, *Memento, Domine, famulorum tuorum, pro quibus tibi offerimus, vel qui tibi offerunt, in typo unitatis*, inquit Aug. l. 3. de Bapt. & c. 17. *Petro dominus dedit potestatem. ut id solveretur in terris, quod ille solvisset.*

Addit, & illam unitatem, unam columbam dici, & qui per accipitrem baptizatur, validè tamen baptizari, quòd per ipsius columbæ ministerium baptizetur: & cap. seq. *Pax*, inquit, *Ecclesiæ, dimittit peccata, & ab Ecclesiæ pace alienatio, tenet peccata.* Item, *Petra enim tenet, Petra dimittit: Columba tenet, columba dimittit: unitas tenet, unitas dimittit.*

Mysteria ista non capis, familiari itáque exemplo compellabo: quid enim, si alicui Patrifamilias, operam suam famulus locat, nunquid & fratres, & cognatos, & consanguineos ejusdem reveretur, ipsisq; tanquam aliquam auctoritatem habentibus, in quibusdam saltem levioribus, parere æquum ac religiosum putat. Tu verò, qui sub aucto-

ritate Episcoporum, Presbyterorum, & Diaconorum aliquorum es, non cæteros ejusdem ordinis fratres, ac veluti collegas, venerationi habendos putabis? non aliqua eorum apud te erit auctoritas, quæ te, solâ reverentiâ tantorum nominum, eáque agnatione spiritali commoveat? irreligiosus es, si non te iis moveri, ac flecti finis.

Cap. V.

Expressiora pro præsenti veritate, PP. testimonia.

Sed nimium diu in quæst. adeò facili, ac perspicua, hæremus. Alia PP. commemorabo dicta, in quibus vi ordinationis solius, auctoritatem quandam magisterii, ac dignitatem, quæ non multum, ab auctoritate jurisdictonis recedat, Clericis, præsertim in Hierarchicis ordinibus constitutis, attribuunt.

Greg. Nyss. Orat. in Bapt. Christi, disertè id tradit, & eleganter explicat, iis verbis, *Eadem item verbi vis, etiam Sacerdotem augustum & honorandum facit, novitate benedictionis, à communitate vulgi segregatum, cùm heri, ac tempore superiori, unus è multitudine ac plebe, esset repentè redditur præceptor, præses, Doctor pietatis, mysteriorum latentium præsul.* Baf. in c. 3. Isai. in hæc verba, *& seniorem*, Presbyterum ordinatum dicit, *qui præsidentiâ cathedræ, dignus censetur, jamque adscri-*

adſcriptus eſt ordini Presbyteratus, qui talis eſt Presbyter, aut circumfert Characterem Presbyteri. Quibus diverſis verbis, ordinationem deſcribit, eamque ſignificat, per quam proinde Cathedræ præſidentiam obtineri, non obſcurè inſinuat.

Ambroſ. ſeu quiſquis Ambr. nomine pervetuſtus, eique σύγχρονος, in Epiſt. S. Paul. commentaria ſcripſit erudita, in c. 4. prior. ad Timoth. ordinationem videtur crediſſe, niſi ad docendum poteſtatem (ſaltem incompletam non daret) eáque duo, poteſtatem in Chriſti corpus verum, & myſticum, tanquam individuo nexu connexa, proponit; *ad hoc enim*, inquit, *creatur dux populo, ut hujus ſalutis ſollicitudinem gerat, admonendo, docendo, ut fructum habeat ordinatio, quem ad hoc Deus utique conſtituit, ut proficiat ſaluti plebis ſuæ, &c.* Paulò poſt, *Prophetia eſt, quâ eligitur, quaſi Doctor futurus idoneus: manus verò impoſitiones, verba ſunt myſtica, quibus confirmatur, ad hoc opus electus, accipiens auctoritatem, teſte conſcientiâ ſuâ, ut audeat vice Domini, ſacrificium Deo offerre.*

Auctor oper. Imp. in Math. quod vulgò nomine Chryſ. laudatur, Hom. 40. *Quis eſt prior filius? populus: prior enim populus creatus: deinde Sacerdotes, qui regunt populum.* Et paulò poſt, *Sacerdotes autem magis videntur obedientiam promittere Deo; præcipuè per*

hoc ipsum, quod specialiter in Dei ministerio constituuntur. Nam qui Doctor populi constituitur, &c. Item, *Sic Sacerdos, & omnis Clericus, etsi specialiter non promittat, tamen per hoc ipsum, quod Doctor constituitur aliorum, &c.* Ex mente itáque auctoris istius & Sacerdos ordinatur propter populum, & eo ipso, quò in ministerio constituitur, radicaliter saltem Doctor populi constituitur. Quæ ipsius creatio eum obstringit, ut forma populi fiat ex animo, cui & exemplis & Doctrinâ præluceat, obligatio verò populo imponitur, ut eidem & auscultet attentiùs, & acquiescat gratiùs, & obsequatur sollicitiùs, & honoris reverentiam religiosiùs exhibeat.

Quàm sæpè, quàm candidè, in eam sententiam, locutus est Hier. ad quàm scilicet, plura ipsius loca à nobis sup. cit. non obliquè alludunt, sed rectà collimant: ad eam ista quoq; tendunt, 1. ex Epist. 9. ad Salvian. ***Pro officio Sacerdotii, omnes Christianos, filiorum, loco diligimus, & profectus eorum, nostra est gloria.*** Hæc suo nomine Hier. scripsit & ad ignotam scripsit Presbyter Hier. sed sine jurisdictione, qui nec se Ecclesiæ adscribi passus est, quam regeret, nec propter humilitatem, ut testatus est Epiph. Epist. 60. inter Hieronymianos, ***Debita nomini suo exercere sacrificia, ausus est, & laborare in ea parte ministerii, quæ Christianorum præcipua salus est.***

Ille

Ille ipse tamen Hier. quia sacerdotii in ordinatione dignitatem obtinuerat, *Patrem se fidelis populi*, audet dicere: auctoritatem sibi in admonendis Christianis vindicat: *Officium* hoc esse *sacerdotii* jactat: hanc Sacerdotis curam, omnes Christianos complecti, asseverat: nec ab ea se Monachi immunes jactent: nam idem Hier. Epist. seq. ad Fir. ea verba, non sine bile effundit, quæ adversariis rectè congruunt, qui auctoritatem excellentiæ Monachatui tribuunt, quam sacerdotali ordini adimunt, qui sacerdotium, in jurisdictionis expertibus, ab omni auctoritate & principatu eximunt, solam potestatem eis relinquentes, dignitatis suæ, & auctoritatis vacuam: *quasi verò*, ut ait Hier. *& ipsi aliud sint, quàm Monachi, & non quicquid in monachos dicetur, redundet in Clericos, qui Patres sunt monachorum: detrimentum pecoris, pastoris ignominia est: sicut è regione, illius monachi vita laudanda est, qui venerationi habet, sacerdotes Christi, & non detrahit gradui, per quem factus est Christianus.*

Corollaria eorum verborum, potes facilè colligere, si velis. I. Monastici status prærogativas, Clericis meliori jure convenire. Alterum, Clericos monachorum Patres esse. III. Nec ad hanc paternam auctoritatem, Clericorum in monachos requiri jurisdictionem: huic auctoritati lo-

cum esse, statim atque quis gradum assecutus est. IV. Istum gradum, etiam jurisdictionis experti, venerationem & auctoritatem conciliare, propter officia & munia, quæ cum jurisdictione, conjunctus idem gradus exequitur: quia & per accidens est, quòd jurisdictionem non habet, & idem gradus est in jurisdictionis compote, & experte, quâ unitas sacerdotii facit, ut quòd unius functio est, unitatis officium appelletur. Quod toties docuit adversus Donat. Aug. dum *unitati*, *claves dari*, asserit, dum *unitati*, *purgandi vim*, attribuit.

CAP. VI.

Clerici non tantùm Patres, sed & præceptores & magistri populi.

PAtris auctoritatem Clericis attributam, audisti, Præceptoris & Magistri, iisdem, etiam inferioris gradus, Clericis attributam, jam si lubet audire, ab eodem Hier. poteris lib. 2. comm. in c. 2. ad Tit. *Nemo eorum, qui in Ecclesiis sunt, te segniter agente, sic vivat, ut se putet esse meliorem: qualis enim ædificatio erit Discipuli, si se intelligat, magistro esse majorem? Unde non solùm Episcopi, Presbyteri & Diaconi, debent magnoperè prævidere, ut cunctum populum, cui præsident, &c. verùm & inferior gra-*

gradus, Exorcistæ, Lectores, æditui, & omnes omninò, qui domui Dei inserviunt: quia vehementer Ecclesiam Dei destruit, meliores Laïcos esse, quàm Clericos.

Apposité sanè ad nostra principia Hier. licèt solos Episcopi, Presbyteri, Diaconi gradus Hierarchicos, populis cum jurisdictione præsidentes, statuat, universos tamen cujuslibet inferioris gradus, atque ordinis Clericos, magistrorum auctoritatem habere in populos, asserit, quia & populis ad benè agendum exemplo præire, & ad instruendos formari ac disponi debent.

Quin etiam idem Hier. lib. 2. comm. in c. 2. Mich. Episcopis, Presbyteris, & Diaconis, tanquam ducibus ac Patribus; plebem Dei, eo ipso titulo, quo solùm ad eos gradus ordinati sunt debere esse subjectam, ostendit iis verbis: *Duces populi, & ipse Dominus per Prophetam, duces populi mei nescierunt: stulti filii sunt, non intelligentes sapientes sunt, ut faciant mala, sed quia nescierunt me, & opere vocabulum destruxerunt: propterea filii stulti sunt, & non intelligentes, prudentiam ob hoc tantùm habent, ut subjiciant sibi simplicem gregem, & proterant pedibus suis, benè autem facere, & regere populum nescierunt. Nolite credere in ducibus, non in Episcopo, non in Presbytero, non in Diacono, non in qualibet hominum dignitate. Non hoc dico, quod istiusmodi gradibus in Ecclesia Dei,*

Dei, non debeatis eſſe ſubjecti, quicunque enim maledixerit patri, aut matri, morte morietur. Et Apoſt. docet, præpoſitis in Eccleſia obediendum, ſed quod aliud, ſit, honorare duces, aliud ſpem habere in ducibus, honoremus Epiſcopum, presbytero deferamus, aſſurgamus Diacono, & tamen non ſperemus in eis, quia aliàs hominis in homine vana, & certa ſpes eſt in Domino.

Denique lib. 4. comm. in c. 22. Hier. *Quicquid*, inquit, *Regiæ domui dictum eſt, intelligant Epiſcopi, ſociique eorum presbyteri, atque Diaconi, & omnis ordo, Eccleſiaſticus, quod ſi fecerint, quæ præcepta ſunt, & inter cætera, innocentem ſanguinem non fuderint, ſcandalizantes minimos quoſque, & percutiendi conſcientias ſingulorum, obtineant traditam ſibi à Domino dignitatem. Sin autem facere noluerint, atque contempſerint, ipſi redigunt Eccleſiam Dei in ſolitudinem, ingrediantur. autem de genere David, per portas Ieruſalem, & ſedeant ſuper thronum ejus, qui interpretatur fortis manu, & aſcendunt currus & equos, quando refrænant; & ſuas & populi perturbationes, & compoſito in Eccleſiam ingrediuntur gradu.*

In quo ultimo teſtimonio, tria hæc obſervare convenit: 1. Quoslibet Eccleſiaſtici ordinis viros, etiam infra Diaconos, quibus certum eſt, nullam nec olim, nec jam, ordinariam coërcitivæ juriſdictionis poteſtatem at-

attributam esse, Regiæ tamen dignitatis participes depingi, ratione scilicet suæ ordinationis, & modo à nobis supra explicato.
II. Percutiendi conscientiam singulorum, habere dici potestatem, quia ipsis quoque jus convenit, privatim saltem admonendi, & adhortandi legitima potestas, ex eo, quod sint Clerici, quibus etiam, exemplo prælucendi Laïcis, obligatio incumbit.
III. Iisdem, & suas, & populorum perturbationes refrænandi, auctoritatem quandam convenire, ob eandem rationem.

Aug. c. 33. lib. I. de Mor. Eccl. asserit, non solùm Episcopos, Presbyteros, & Diaconos, verùm etiam alios, inferioris gradus ministros, sanandis magis, quàm sanatis hominibus præesse.

Paulin. Nolan. quamvis se in sacerdotium, sine certa sede, sine Ecclesia, cui adiceretur, consecratum testatur, Epist. 6. ad Sever. idque se refugisse, studio vitæ privatæ, ostendat, ac proinde jurisdictionis expertem, & officii Pastoralis, significet, tamen eo ipso, quoquo sacerdos creatus esset, Pastoribus se adcensitum, testatur, Epist. 23. ad Amand. quâ nempe nuntiat, se invitum sacerdotem creatum, & opem ejus, ac Delphini Burdegal. sibi ratione unitatis Ecclesiasticæ debitam exposcit, quo in statu se ipse putaret, iis verbis describit: *igitur quia facti sumus de hostibus cives;*

cives, de longinquis proximi, de ovibus pastores, & positi sumus in fundamento Apostolorum & Prophetarum, &c.

Concil. Arvernense, can. 13. ad quam dignitatem & excellentiam, sublimentur Clerici, per ordinationem suam, ostendit, dum ait: *Cùm Presbyteri atque Diaconi, sublimi dignitatis apice prorogantur, actibus omninò renuntient sæculi, & quisquis ille est Presbyter atque Diaconus, Divino munere, benedictione percepta*, &c.

Denique ne innumera alia proferamus, Clericos omnes, etiam præesse quodammodo populis, auctoritate Tol. 8. Conc. & Isid. Hisp. quem sequuntur ferè cæteri, rituum Ecclesiasticorum scriptores, conficio: conc. quidem Tol. 8. c. 8. de omnibus ordinatis loquens, absurdum siquidem est, *eos, qui cæteris simpliciores & Laïcos habent, docere, ad alicujus ordinis promoveri statum.* Isid. verò Hisp. Epist. ad Ludifr. Clericos in singulis officiis præesse, sed Episcopum præordinatorem iis præferri, docet iis verbis, *& dum præsit unusquisque in singulis, ipse tamen est præordinator in cunctis.* Idem quoque lib. 2. de off. c. 4. Clericos per tonsuram, ad Regnum & sacerdotium destinari, testatur, *quòd verò*, inquit, *detonso capite, superiùs circuli corona relinquitur, sacerdotium regnumque Ecclesiæ, in eis existimo figurari. Tiara enim apud veteres constituebatur in capite.*

pite sacerdotum, hæc ex bysso confecta, rotunda erat, quasi sphæra media, & hoc significabatur in parte capitis tonsa, coronæ autem latitudo, aurei est circuli, qui Regum capita cingit. Utrumque itaque signum exprimitur, in capite Clericorum, ut impleatur etiam quadam corporis similitudine, quod scriptum est, Petro docente, vos estis genus electum, regale sacerdotium.

CAP. VII.

Ex ritu consecrationis Clerici, & monachi, huic auctoritas deesse, illi convenire, demonstratur.

NOn itaque, quod ex Isid. Hisp. protulimus, solius Isid. testimonium, neque eorum tantùm, qui Isid. exscripserunt sententiam, cujusmodi sunt Conc. Aquis-Gran. PP. sub Ludovico Pio, c. 1. Raban. lib. 1. *de instit.* c. 3. Hug. à S. Vict. lib. 1. *de Sacram.* p. 3. c. 1. sed totius Ecclesiæ, quæ, ut Clericorum omnium auctoritati, in populos suffragetur, eo ritu præcellentiam Clericorum, ac prærogativam superioris cujusdam erga inferiores indicari voluit, quo in Clericorum album, ac Catalogum, aliqui transferuntur.

Unde hoc interest, inter monachorum, & Clericorum capillitium, quòd monachi

ex

ex toto olim tonderentur, prout indicant S. German. Episc. Constant. in Theor. ubi hæc de monachis, *tonderi verò caput ex toto.* Salvian. Massil lib. 8. de vero judic. & provid. Dei, in fine, *non sine causa, itaque istud fuit, quod intra Africæ civitates, & maximè intra Carthaginis muros, palliatum & pallidum, & recisis comarum fluentium tubis, ad cutem tonsum videre*, Paulin. Epist. 7. *nec improbâ attonsi capitis fronte criniti, sed castâ informitate, capilium ad cutem cæsi.* Socrat. similiter lib. 3. c. 1. de Julian. Apost. *ad cutem abrasus, monachorum simulavit vitam.* De aliis taceo.

Clerici verò, ut jam diximus atque ex Euseb. lib. 10. Hist. c. 4. ex S. Germ. in eod. Theor. Greg. Turon. in vit. PP. c. 57. aliisque confirmari potest, in coronæ formam attondentur. Hoc discrimen adhuc servatur in fratribus Laïcis, qui ad cutem raduntur; non in Clericis, qui Clerici simul & monachi fuerunt, illi enim nobilioris status, putà Clericalis tonsuram retinent.

Illud autem in tonsura Clericali, Ecclesia consultò servavit, ex eoque diverso ritu, diversam utriusque benedictionem ac consecrationem esse, contendit. Clerici enim in modum coronæ attondentur, ut ad Regnum, ac Sacerdotium, consecrari videantur. Monachi verò toto capite raduntur,

tur, quod luctus & pœnitentiæ signum est, tam in S. Scriptura, Job. c. 2. Isa. 22. Mich. 1. quàm apud prophanos auctores, Herodot. lib. 1. Hist. Lucian. de Dea Syr. & alios passim. Atque adeò significatur, monachos ad lugendum, non ad docendum, aut regendum, institutos esse, juxta illam Hier. sent. contr. Vigil. *monachus non Doctoris, sed plangentis habet officium.*

Eaque de causa statuit III. Syn. Tol. c. 22. ut publicè pœnitentibus, imprimis Episcopus vel presbyter caput tonderent, ut sic in cinere & cilicio pœnitentiam agerent. Cùm ergò monachorum ordo, aliquid affine habeat cum Clericis, aliquid cum pœnitentibus, ut jure dubitavit olim Sydon. Apoll. lib. 4. circa personam Maximi, *Quod genus vitæ, de tribus arripuisset ordinibus, monachum ageret, an Clericum, pœnitentemvè.* Ideò & Clericos, & monachos, & pœnitentes, tonderi Ecclesia jussit; sed diverso Clericos ritu à monachis & pœnitentibus: Clerici enim, rectorum plebis ordini inseruntur, per tonsuram clericalem, in modum Coronæ: pœnitentes verò, & monachi, quia pœnitentiam profitentur, voluntariam aut coactam, abrasâ cute tonderi jubentur.

Turbare hæc omnia videtur, auctor nomine Hier. cit. à Gratian. 12. q. 1. *c. duo sunt.* Cujus testimonio triumphat adversarius,

ſarius, quaſi monachos cum Clericis confuderit, ſic enim ipſe, *duo ſunt genera Chriſtianorum, eſt autem unum genus, quod mancipatum divinis officiis, & contemplationi & orationi, ab omni ſtrepitu temporalium, ceſſare convenit, ut ſunt Clerici, & Deo devoti, videlicet converſi, &c. Hi namque ſunt Reges, id eſt, ſe, & alios in virtutibus regentes, & ita in Deo regnum habent. Et hoc deſignat corona in capite: Hanc coronam habent ab inſtitutione Rom. Eccleſiæ, in ſignum Regni, quod in Chriſto exſpectatur: raſio verò capitis, eſt temporalium omnium depoſitio.*

Nihil hic de Clericatu monachorum, quem ex eo tam acriter propugnat adverſarius, quem duntaxat moneo, ne dum de monachis hîc præſertim agi contendat, eorum tonſuram cum Clericali confundat, & utrique Regnum aſſignet, quod ſolis Clericis aſſignat, non item monachis.

Quid ergo eo loci pſeudo-Hieronimus? certè ſi dixero, duas extremas vivendi rationes hîc ſolùm depingi, laïcorum ſcilicet & Clericorum, nec monachalem ordinem commemorari, niſi ut particeps eſt utriuſque continentiæ ſcilicet, & aliarum virtutum, ſupra vulgi captum, cum Clericis, & ſubjectionis & paſſivæ tantùm purgationis, ſeu illuminationis, vel perfectionis cum Laïcis, facilè ſolvetur hic nodus adverſario inſolubilis, qui ſcilicet affirmare non poteſt,

poteſt, monachos in formam coronæ antiquitùs fuiſſe attonſos, cùm tam ſolidè contrarium probaverimus.

Quòd ſi etiam dixero, eorum, qui divino officio, & contemplationi mancipantur, duo genera ſtatui: unum Clericorum, cui competit corona, ſuique & aliorum regendorum poteſtas; alterum converſorum ſeu monachorum, cui ſolùm convenit raſio capitis, & regendi ſui ipſius, ac cupiditatis propriæ domandæ ſollicitudo, adverſarii pariter argumentum eludam & elidam; nec à ſenſu iſtius auctoris, quicunque ille ſit, abludere videbor. Ac proindè non unâ duntaxat viâ, ab adverſarii, quos in hoc teſtimonio ſtruxit, laqueis, expeditus evadam.

CAP. VIII.

Teſtimonium S. Franciſci profertur.

QUòd ſi antiquorum PP. teſtimonia, minùs aliquem movent, hunc moveat S. Franciſci, egregium in ſuo teſtamento teſtimonium; hic Spiritu Dei totus afflatus, dominorum auctoritatem, in ſacerdotibus etiam facinoroſis agnoſcit, eo ipſo titulo, quòd Sacramentum Chriſti, ſuo ore conficiant, aliiſque diſtribuant, ſic enim

enim loquitur : *Et ipsos* (sacerdotes Parochianos) *& omnes alios volo timere, amare & honorare, sicut meos dominos, & nolo in ipsis considerare peccatum, quia Filium Dei discerno in ipsis, & Domini mei sunt; hæc propter hoc facio, quia nihil video corporaliter in hoc sæculo, de ipso altissimo Filio Dei, nisi sanctissimum corpus, & sanguinem suum, quod ipsi recipiunt, & ipsi soli aliis ministrant.*

Hic SS. virorum, & fidelium, fuit sensus, qui in sacerdotibus, divinam potestatem, oculo fidei intuebantur. Tu verò, religiose vir, qui nihil, nisi quod ad fastum, & exteriorem quandam gloriam faciat, intueris, non sacerdotibus, Christi vicariis, Christi majestatem, auctoritatem ipsis conciliantem, conspicis, sed charismata, quæ exteriùs prodeant, admiraris, iis etiam naturales scientias, & linguarum peritiam adnumeras, quibus in tua Hierarchia charismatum, auctoritatem excellentiæ vendicas; vide, utrum hoc sit habere scientiam SS. utrum ad mensuram sanctuarii, de divinis rebus, judicium sit.

Fusè autem hunc errorem refellimus, quia ex ejus refutatione, dignitas Hierarchiæ ordinis, omniumque tam majorum, quàm minorum ordinum splendor, ac majestas elucet. Nunc alius investigandus,

gandus, non minori alacritate, num scilicet loco pœnæ, ad sacerdotium, sicut ad monasterium detrudi aliquis, æquo jure possit.

QUÆSTIO X.

An loco pœnæ, ad Sacerdotium, sicut ad Monachatum detrudi aliquis, æquo jure possit.

CAPUT I.

Criminosos ad Monachatum promoveri posse, non Sacerdotium.

EX eodem Cleri contemptu, provenit etiam hic error, *lapsos & facinorosos, prioribus sæculis, non minùs ad Sacerdotium, pœnæ loco, quàm ad monasterium adactos: Hac igitur ex parte, nullam Sacerdotis supra Monachatum, conciliari prærogativam.*

Ex hoc errore, hæc corollaria consequuntur, quæ cleri dignitatem omninò conspurcant. I. Æquè ad Clericatum facinorosos recipi posse, ac ad Monachatum. II. Dignitatem maximam, quam vix præ sublimitate appetere alicui licet,

pœnæ loco, infligi jure posse. III. Eam dignitatem, quæ pœnitentibus ab Ecclesia denegata est, pœnitentiæ agendæ idoneam esse.

Quis autem nesciat, nulli facinoroso Clericatum patere: obstare Apostolum, quo minùs scelere aliquo constricti, (& idem de aliis, proportione servatâ, dicendum) ad Episcopatum (sub quo continetur Presbyteratus) & Diaconatum reciperentur: obstare infinitas prope Ecclesiasticas leges, v. g. Apost. can. 12. 13. 14. & aliis. Clem. I. Epist 2. Steph. Epist. I. ante fin. & aliorum veteris ævi Rom. Pontif. quorum scripta dubia sunt, sed quæ ab Ecclesia, medio ævo, recepta & probata, auctoritatem habuerunt, Nic. I. c. 9. Carth IV. c. 67. & 55. Taurin. c. 7. Arausi. I. c. 24. Andeg. c. 5. Gerund. c. 8. Syric. Epist. I. ad Himer. c. 9. & ad Orthod. Epist. 3. Innoc. I. Epist. 4. c. 4. Epist. 23. ad Syn. Tol. c. 5. & 6. Leon. I. Epist. 89 ad Afric. Gelas. Epist. 9. c. 3. ad Episc. per Lucan. Hormisd. ad Episc. Hisp. c. I. Mart. Epist. Unic. ante med. Greg. lib. 3. Epist. 26. Januar. Calarit. atque innumera alia passim summorum Pontif. & Concil. decreta, quæ ante actæ vitæ innocentiam requiri volunt, ut nullius criminis conscientiâ teneatur, aut infamiâ laboret, qui ad Clericatum adspirat.

E con-

E contra verò, ad Monachalem vitam, eos, quos criminum conſcientia pungit, ſe conferre, & Eccleſiæ ſemper votum fuit, & monaſtica inſtitutio eos recipere, ſemper permiſit. Gelaſ. Epiſt. 1. aliis, 9. ad Epiſc. per Brutios & Lucaniam conſtitutos, c. 3. & 4. diſcrimen iſtud inter Monachatum & Clericatum oſtendit, decernens, *Ut ſi quis etiam, de religioſo propoſito, & diſciplinis monaſterialibus eruditus, ad Clericale munus accedat, imprimis ejus vita, præteritis acta temporibus inquiratur, ſi nullo gravi facinore probatur, &c.* ſupponit enim, aliquos monaſterialibus diſciplinis inſtitutos, & religioſo propoſito ornatos, quorum vita ante acta impurior, & gravibus criminibus infecta exſtiterat, quos utique hac lege, à ſacra ordinatione repellit.

Illud quoque diſcrimen apertè oſtendit Taraſ. Epiſc. Conſtant. Epiſt. Joanni Presb. & Hegum. ſeu Monacho, aut mundanarum rerum contemptori, quæ exſtat in fine VII. Syn. Tom. 3. Conc. Bin. p. 1. ſect. 1. iis verbis, *novi & meretrices, & publicanos, per pœnitentiam: verùm nullum ex his, in Sacerdotii dignitatem numeratum, niſi fortè id, ante Baptiſma commiſerit. Novi & Monachos aliquot, cùm in mundo eſſent, omni libidine conſpurcatos: cùm autem ſolitariè viverent, tanquam faces in orbe reſplenduiſſe: nullum*

tamen ex his Sacerdotem ordinatum. Quòd si autem id semel, atque iterum factum est, non tamen confestim legem in Ecclesia præscribit. Scimus sanctam Mariam priùs meretricem fuisse, postea factam continentem, non tamen inter Diaconas relatam.

Imò etiam Climac. criminosos potiùs, quàm alios, ad monasteria, utpote magis hac exercitatione indigentes, provocat, *de inanis vitæ fuga*, grad. 1. dum ait, *nemo pondus multitudinemque peccatorum attendens, indignum se monasticâ professione dicat, ne se ita decipiat, ut seipsum humilem existimet, si aut fruatur voluptatibus, arduam virtutis semitam ingredi detrectat, prætendens excusationes in peccatis. Nam ubi putredinis plurimum est, ibi maximâ medicorum arte opus est, ut ea putredo omnis depuretur. Qui enim sani sunt, medicorum tabernas non adeunt. Si vocante nos terreno, & mortali rege, & in suum obsequium coram se militare nos jubente nihil moraremur, neque occasiones quæreremus, sed omnibus dimissis illi summâ cum alacritate pareremus.*

Criminosos recipit ad probationem monasticam, S. Fructuosus in Reg. 19. *Qui gravioribus culpis se deliquisse cognoscunt, primùm eos optamus regulæ colla submittere: sub probatissimo abbate, in monasterio desudare, & cuncta retroacta peccata, tanquam*

quam ægrotos medico spirituali seniori manifestare, & sicut publicè peccaverunt, publicè pœnitere, & pœnitenda ultrò non committere.

Rationem mox assignat, cur æquum sit, illos recipere, *nihil prodest*, inquit, *si quis hodie subtractus, à Regni potentia exclusus, seriò constrictus, hodie carceri est mancipatus: ita nihil obstat, si hodie à carcere quis rapitur, & in regali honore constituitur; nullus ei sordes carceris imputat, sed hoc solùm laudat, quod in eo miratur.* Sed & paulò post addit: *Plerique sunt in monasteria ingressi, qui ob immanitatem scelerum excesserunt numerum, quos sancti canones foras Ecclesiæ agere pœnitentiam censuerunt, & nisi in fine vitæ, communionem percipere negaverunt.*

Neque verò eos tantùm recipi, approbat Bas. resp. ad interr. 10. in Reg. fusiùs disputatis; verùm etiam ex Christi Dom. verbis probat, Math. 11. *Venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos.*

Cautelam tamen adhibet, ut facinorosi districtiùs prohibeantur, tententurque accuratè, quatenùs dignoscatur, num eos ex animo pœniteat, num constans habeat pœnitentiæ agendæ propositum: ne videlicet, si absque examine reciperentur, cæteris detrimento forent, & institutum Monasticum, falsis probris, & nequissimis

maledictis magnoperè infamarent: nulla, ex vetuſtis monaſticis regulis, criminoſorum receptionem, in ordinem Monachorum, improbat: exempla paſſim plurima in vitis SS. PP. habemus, eorum, qui è teterrima vita, ad Monachatum ſuſcepti, Chriſti bonus odor fuerunt, & prioris vitæ maculas, ſplendore vitæ ſuperarunt.

C A P. II.

Non requirit ſtatus Monachalis, peccata præcedentia, neceſſariò.

NEque ideò tamen Monaſticum ſtatum, peccata præcedentia requirere, dicimus: imò nec facinoroſos, magis idoneos monaſtico ſtatui, quàm innocuos, ſed magis ejus indigos, cenſemus. Nam cum Dion. c. 6. Eccl. Hier. convenientiſſimum eſſe credimus, ut quis *actionum ſuarum ſanctimoniâ expiatus ſit*, & priùs expurgatus ſit, quàm Pontificis ordinis ſtatum exprimere conetur, priùs de Hierarchicis traditionibus edoctus, quàm ad ſacros ritus, propiùs intuendos, admittatur.

Et id viſum etiam conſentaneum Baſ. loc. mox cit. dum ait, *verùm neque illud tamen permitti debet, ut quivis illotis pedibus, in ſanctimoniam Domini mandatorum ingrediatur. Sed quemadmodum Dominus noſter*

Ieſus

Jesus Christus, adolescentem illum, qui ad ipsum accesserat, de superiore ejus vita percontatus est, cúmque rectè actam fuisse illam comperisset, quod ad perfectionem ampliùs præterea desiderabatur, ad illum jussit adjungere, quod ubi fecisset, tum demum sequendi se, ipsi potestatem fecisset.

Criminosi igitur non magis idonei sunt monasticæ exercitationi, imò minùs idonei, iis, qui in sæculari habitu, innocenter, & laudabiliter egisse, visi sunt, magis tamen remedio indigent, per monasticam vitam comparando, qui majori morbo, putà gravioribus criminibus detinentur: eò enim duriorem illis vitam agere, necessum est, quo anteà delicatiorem, & voluptatum inquinamentis fætidiorem egerint.

Adverte igitur Monasticæ, & Clericalis vitæ differentiam. Hæc ad divinum cultum & ministerium institutos, nonnisi castos, puros & integros admittit; vetus siquidem illa formula, etiam à paganis recepta, teste Cicer. 2. de leg. *ad Deos castè adeunto*, sacros ministros puros esse debere, probat: quod convenientiùs ad veram religionem transtulit Isa. c. 52. dum ait, *Mundamini, qui fertis vasa Domini*: transtulit David, Ps. 23. dum sibi interroganti, *Quis ascendet in montem domini; aut quis stabit in loco sancto ejus?* Resp. *innocens manibus, & mun-*

& mundo corde, &c. transtulit Ecclesia, dum in sacris clamare solebat Diaconis *ἁγία τοῖς ἁγίοις, sancta sanctis.*

Illa verò alia vita putà monastica, in squallore pœnitentiæ, in carnis maceratione, in austeritate exercitationis consistens, nec innocentes abigit, nec nocentes repellit, quibus prostremis, aptissimum est satisfaciendi, pro commissis peccatis, remedium.

Cùm itaque ab unoquoque Monachalis, pro pœnitentia agenda, eligi possit, ideo monasticam vitam, pœnitentiæ statum esse, concludit Syn. Trull. c. 43. *licet omni Christiano vitam asceticam eligere, & rerum ad vitam pertinentium deposi:â tempestate, Monasterium ingredui atque instar monachi tonderi, in quacunque prolapsione deprehensus fuerit: servator enim noster Deus, inquit, eum, qui ad me venit, non ejiciam foras. Tanquam ergo Monachalis vitæ instituto, agendam in pœnitentia nobis vitam, describente, ei, qui ad illud germanè ac sincerè accedit, acquiescimus, ac favemus, nec ulli ei mores impedimentum afferent, quò minùs proprium scopum adimpleat.*

CAP.

Cap. III.

Quo sensu, Monachi pœnitentes dicuntur.

PRæstò est etiam alia ratio, ob quam monasticæ vitæ status, dicatur *pœnitentia*, quia nempe humilitatis status est ac subjectionis, cui summa gloria, in gloria calcanda, summus honor in honoribus, & dignitatibus fugiendis acquirenda proponuntur: quæ cum ex scopo suo *vitam uniformem* sectetur, multiplici Clericalis functionis diversitate, occupari non potest, absque aliqua sui imminutione, ut postea dicemus, quam tamen imminutionem, charitate excitante patitur, ut animas Deo lucretur, atque ideo ad *pœnitentiæ* statum, humilitatis & subjectionis, licèt longè supra vulgarem vitam magis accedit: quia quibus in pœnam peccati, pœnitens privatur, iis, ut Deo perfectiùs adhæreat, ipsa renuntiat: quæ quidem Clericalis status, utpote perfectior, licèt diversa, & si in animos vulgares incidant, vix cum pietate consentientia, majori perfectione conjungit.

Hanc rationem tradit Syn. Constant. sub Phot. in Templo SS. Apost. congregata, prima secunda à Græcis dicta, eo can. quem citant Grat. septima, q. 1. c. *Hoc nequa-*

nequaquam, & Ivo p. 7. c. 144. editio verò Rom. correcta, fusiorem refert, quàm apud Balsam. habeatur, pauca hæc ex ipsa, prout habentur apud Gratian. referemus, *Præcipit S. Synodus, ut quicunque de Pontificali dignitate, ad pœnitentiæ descenderit locum, nequaquam jam ad Pontificatum resurgat. Monachorum enim vita, subjectionis habet verbum, & discipulatus, non docendi vel præsidendi, vel pascendi alios.* Porrò in eo can. Monachicum *pœnitentiæ* statum dictum fuisse, apparet, eò quod humilitatis & subjectionis status esset.

Denique propter habitum, pœnitentibus & Monachis similem, propter austeritates easdem in monasteriis devorandas, quæ in pœnitentia agentibus, imponebantur, quis dubitet, hoc vitæ genus, ob similitudinem, pœnitentiæ statum, & Monachos pœnitentes dici potuisse.

Non ego hujus vocis auctor, sed sanctissimi PP. quos reprehendat quis, necessum est, si me, inter *pœnitentes*, annumeratos fuisse Monachos, asserentem, redarguere voluerit: hos ego inter *pœnitentes*, à PP. relatos dico, sed non eo sensu, quo interpretari aliquis possit, quasi scilicet eos, ad *pœnitentium* publicorum classem, redigere voluerim, quos ab ipsis expressimè discerno, & super omnes populos fideles, supe-

superiori gradu, statuo. Itáque non *pœnitentes* publicè, à me dicuntur Monachi, sed eo sensu, quo Hier. Epist. 77. ad Marc. Presb. Celedens. *In sacco*, inquit, *& cinere volutati, de Episcopis sententiam ferimus, quid facit sub tunica pœnitentis, Regius animus? catenæ, sordes, & comæ, non sint diadematis signa, sed fletus.*

Etenim non hæc propria Hieronymo loquendi ratio, sed aliis passim PP. communis. Salvian. lib. 5. de Prov. Monachos carpens, qui vestem exuerint, non mentem, satis ostendit, pœnitentiæ nomen sibi venditasse, qui religiosam vitam profiterentur. *Tum præcipuè illi religiosi, novorum bonorum ambitores, & post acceptum pœnitentiæ nomen, amplissimæ, ac priùs non habitæ potestatis emptores, &c. Quomodo igitur tales isti, pœnitentiam se egisse, non pœnitent?* S. Bern. apertè se, utpote professione Monachum, pœnitentibus inserit, Epist. 99. ad Oger. *Quamquam non solùm temporis, sed nec meæ professionis est, huic rei operam dare, quam postulas, nec possibilitatis adimplere, quod optas. Siquidem vel Monachi, (quod videor) vel peccatoris (quod sum) officium non est docere, sed lugere. Indoctus quippe, quod & verè me fateor esse, si præsumat docere, quod nescit, nihil agit. Docere itáque nec indocto est in promptu, nec Mona-*

cho in uſu, nec pœnitenti in affectu.

In eandem ſententiam Petr. Vener. lib. 4. Epiſt. 17. ad Bern. Monacho utpote pœnitenti, nigras veſtes convenientiores eſſe, iis verbis aſſerit, *Nam, ut quod ſentio, fatear, viſum eſt, ut mihi videtur, magnis PP. illis, nigrum hunc, de quo agitur, colorem, magis humilitati, magis pœnitentiæ, magis luctui convenire.* Imò & in ordine monaſtico, Canonicorum Regularium, (quod tamen non adeo ſtrictè ipſis convenire, exiſtimo) pœnitentiæ ſtatum, agnovit Stephan. Tornac. Epiſt. 77. in quam ſe, Auguſtini regulæ ſectatorem, *habitum pœnitentiæ*, in Eccleſia S. Evurtii, Aureliæ ſuſcepiſſe, affirmat. Clariùs autem & apertiùs, Zonar. in Can. 2. Syn. Conſtant. primæ ſecundæ cit. ait, ſiquidem Monachorum vita, pœnitentiæ quædam profeſſio eſt.

CAP. IV.

Quàm ſit diverſa ratio pœnitentiæ, in Clericis, & Monachis.

QUomodo igitur in pœnitentiæ ſtatu, Clericalis, cum Monaſtica vita coæquatur? Monaſtica certè vita, pœnitentiæ agendæ convenientiſſima, quia & abjectionis, & luctus profeſſio ſuſcipitur. De abjectione,

abjectione, atque humilitate, jam dixim. de luctu & planctu, jam breviter dicemus: nam Hier. Epist. 62. ad Joan. Antioch. *Ob id enim & ego Antiochiam, & ille* (Vincentius) *Constantinopolim, urbes celeberrimas deseruimus, non ut te in populis prædicantem laudaremus, sed ut in agris, & solitudine, adolescentiæ peccata deflentes, Christi in nos misericordiam deflecteremus.* Chryſ. Hom. 14. in 1. ad Tim verè domus luctus sunt monasteria, ubi cinis atque cilicium, *Ubi solitudo, ubi risus nullus, nullus negotiorum sæcularium strepitus, ubi jejunia, ubi humicubationes.*

Bachiarius Epist. ad Januar. *Est Bosor citra Iordanem in solitudine, quæ interpretatur angustia, id cellula monasterii parva vel modica est, & Ramoth de sorte Galaad, quæ interpretatur excelsa mors, vel visio mortis; verè enim excelsa mors, pœnitentia esse, dicenda est, cùm mortificatis membris deducatur homo ad excelsa Cælorum.* Arnob. in Psal. 106. *Quare hoc inquiunt mundi homines, quid sibi volunt isti religiosi, plorare, sedere, in vinculis, in tenebris.* Bern. Epist. 99. cit. ad Oger. & Epist. ad Henr. Mogunt. 323. *Monachus non habet docentis, sed plangentis officium quippe cui oppidum, carcer esse debet, & solitudo paradisus.* Et serm. 64. in Cant. *Et scimus, Monachi officium esse, non docere, sed lugere.*

Opponuntur porro, apud Bern. lugendi

& docendi ſtatus, Clericorum ſcilicet & Monachorum. Unde & argumentum deſumo: quantùm Monaſticum ſtatum, pœnitentia decet exterior, tantùm Clericatum, cui docendi munus incumbit, dedecere: nam pœnitentia exterior, in ſolitudine præſertim exercenda; Clericalis functio in multitudine: hæc magiſterii gradum habet, & ſublimitatem profeſſionis, ac claritudinem, illa depreſſionis, ſubjectionis, & humiliationis, & ſtatus eſt, & occaſiones quærit: hæc pietatem, ad omnia utilem, illa corporalem exercitationem amplectitur: Hujus tota pulchritudo, tanquam *Filiæ Regis ab intùs*, illius in exterioris pœnitentiæ *fimbriis aureis*, ſpecies affulget.

Quare Monachalis ſtatus ſanctitati, pœnitentia exterior, nunquam repugnare, exiſtimata eſt; ſed lapſi Monachi, ad publicam admiſſi ſunt pœnitentiam, ipſiſque manus ad pœnitentiam, publicè impoſita fuit: nam & Baſ. reſp. ad interr. 8. reg. breviorum, Monachos pœnitentes recipi debere, ſtatuit. Et S. Benedicti reg. c. 44. ac Conc. Duziac. 2. c. 7 modum pœnitentiæ publicæ, pro gravioribus criminibus infligendæ, præſcribunt, & in cæteris monaſticis regulis, plurima circa eandem pœnitentiam, ſtatuuntur: paſſimque in vitis PP. innumera ejuſdem pœnitentiæ, Mo-

nachis

nachis impositæ exempla, occurrunt.

E contra verò, nec Clericis, pœnitentia publica imponi debet, nec qui pœnitentiam publicam subierunt, ad Clericatum, & Ecclesiasticos ordines, promoveri possunt. Primum siquidem vetant, aut vetitum ostendunt, & Diaconis, qui pœnitentiæ subjiciendos negant, Syric. Epist. 1. 14. Leo Epist. 92. ad Rustic. Narbon. c. 2. Conc. Carthag. 5. c. 11. Hibern. sub Leon. 3. Raban. c. 1. de pœn. Pœnitentiale Rom. & alii passim auctores.

Alterum autem, innumeris prope Canonibus prohibitum fuit, putà Conc. Nyc. 1. c. 10. Carthag. 4. c. 68. & 64. Agath. c. 43. Aurel. 3. c. 6. Epaun. c. 4. Arelat. 2. c. 25. Tolet. 4. c. 18 & 53. Tolet. 13. c. 10. Ancyr. c. 1. 2. & 3. Syric. Epist. 1. c. 15. Innoc. 1. Epist. 6. Agap. Maced. & Mauria. Episcopis Apul. Zozim. Epist. 1. c. 3. Hilar. Epist. 1. c. 4. Gelas. Epist. quibusdam 1. aliis 9. ad Episc. Lucan. c. 5. Horm. Epist. 4. c. 1. Greg. lib. 2. Registr. Epist. 25. Greg. 2. Epist. 3. ad Cler. & Pleb. Turing. Zachar. Epist. 4. ante med. vetustissimarum quoque Synodorum, in variis partibus habitarum decreto, cujus meminit Athan. in Epist. ad Rufinian. post princip. aliisque passim Ecclesiasticis legibus.

Cap. V.

Sacerdotium, vel Clericatum, pœnæ loco, imponi non potuisse, sicut Monachatum.

Quamobrem & Ecclesiasticos canones violant, & Ecclesiæ continuam praxim, imò & naturam, atque institutionem Clericatus pervertunt, qui pœnitentiæ loco, impositum cuiquam Clericatum (qua de re debet esse quæstio) æquè ac Monachatum, affirmant. Quomodo enim Clericatus, pœnitentiæ publicæ loco, imponi posset, si nec pœnitentia publica, cum Clericatu stare possit, nec Clericatus, pœnæ loco, haberi queat? pœna infligitur propter delictum, quod pœnam accersit, provocat, ac pœna dignum est; ideóque pœna definitur *noxæ vindicta*, seu *commensuratio fraudis*, lege *sancimus*, cod. *de pœn.* & *æstimatio delicti*, leg. *sanctio*, ff. eod. atque nunquam dici potest, conferri aut præcipi cuiquam, vel suaderi Clericatus, propter peccatum.

Quomodo enim Clericatus, propter peccatum præcedens conferretur, vel juberetur, quod propter peccatum prohibetur & denegatur? quomodo vindicta peccati diceretur, ea vitæ conditio, quæ & remune-

muneratio virtutis esse debet, & plùs habet honoris, quàm oneris; plùs dignitatis, quàm molestiæ? Quomodo commensurari deberet Clericatus, vel ordinum sacrorum susceptio, delicto, sicut pœna peccato, cùm pœna major, majori delicto, minor minori debeatur? è contra verò, quò quis flagitiosior est, eò magis indignus majori ordine, quò peccatum levius est, eò magis dignus est. Igitur nullâ ratione dici potest, pœnæ loco, Sacerdotium alicui jure impositum.

Illustratur tota hæc disputatio exemplo; nam quemadmodum Gratianus, Valentinian. Theodos. Imp. in infamiam decurionatus cedere putarunt, quòd quis pœnæ loco, curiæ dederetur; sic in infamiam Clericalis ordinis cedere, colligimus, si cui unquam, pœnæ loco, Clericatus datus censeatur: quod ergo in causa pari censuerunt Imp. hoc nos meliori titulo, asserere possumus: Hæc siquidem decernunt illi, leg. *ne quis*, cod. Justin. de Decur. & Theodos. leg. 108. eod. *Omnes itaque omninò judices, tuæ censuræ subditos admonebis, ne quis eorum existimet, curiæ, loco supplicii, deputandum, cùm utique unumquemque criminosum, non dignitas, sed pœna debeat comitari.* Nos verò simili argum. concludimus, ne quis Theologorum, pœnæ loco, Sacerdotio dedi quemquam existimet, cùm pœnæ ea condi-

conditio sit, ut deteriorem faciat conditionem ejus, qui punitur, non meliorem: hominis autem, qui in Clericum promovetur, ex illa promotione, meliorem fieri, & ex Clericatu, non minimam unicuique accrescere dignitatem, nemo inficiari possit.

Nec dicas, parem esse conditionem Monachatus; nam Monachatus per se dignitas non est, nec is, qui invitè suscipitur, & in pœnam imponitur, eam habet commendationem, quam habere solet; cùm non ad eluenda crimina, sed ad præcavenda suscipitur: atque adeò, pœnæ loco, imponi saltem ex consilio potest, nec diffitebitur adversarius, quominùs ipse saltem, ob præcedentia crimina, consuli possit, quorum tamen intuitu, unusquisque à Clericatu, & ordinatione removeretur: quin item possit, Monachalis vita, utpote austerior, peccati dici vindicta; quin pro mensura criminis, ea suaderi Monachalis conditio possit, quæ districtiorem habet, & severiorem observantiam. Quare absque errore summo, & contemptu Clericalis ordinis, nequit Sacerdotii, ea in re, supra Monachatum, quævis prærogativa negari.

CAP.

CAP. VI.

Respondetur exemplis, quibus ad Sacerdotium, aliquos adductos liquet.

EXempla verò, quæ Regulares proferunt, à proposito aliena, omninò esse videntur: nam tyrannica quædam facta, eáque duo vel tria proponunt, non Ecclesiasticam consuetudinem, non legem. Quid ergò, si per vim, & tyrannidem, coacti sunt aliqui, inire Sacerdotium hoc in Sacerdotii injuriam cedet? Hoc pari jure, ad Sacerdotium, & ad Monasterium invitos aliquos detrudi posse, monstrabit? Quam verum est, iniquæ causæ patronum, undequaque argumenta accersere: nec posse falsitatem, nisi iniquitate defendi.

Simili certè argumentandi ratione, quia à Donatistis leguntur, apud Opt. Milev. lib. 2. Eucharistia canibus objecta; ab Arrianis, calix benedictionis effusus, apud Athan. Apol. 2. ab hæreticis nostri sæculi, prophanis manibus, sacra ista attrectata, & in derisum exposita, nulla erit Eucharistiæ prærogativa, supra cibos communes; quin ipsa, sicut cæteri cibi, & canibus, absque sacrilegio tradi, & manibus prophanis attrectari, atque exponi queat

Reprobas, ut opinor Doctor regul. hanc impiam & erroneam consecutionem, quam

quam tamen præsenti disputatione imitaris: nam quia Meroveum Chilpericus, Leo IV. Imp. fratres jam Cæsares; Constantinus Gallum & Julianum, in clerum attonderi, malo utique exemplo, jusserunt, tu, nullam esse prærogativam Sacerdotii, contendis, quin pari jure, pœnæ loco, infligi possit ac monasterii ingressus: imò eò temeritatis tua prorupit audacia, ut ex Conc. Tol. VIII. c. 7. probare coneris, etiam aliquam fuisse Monastici status prærogativam, supra Sacerdotium, infers enim *possunt igitur homines, ex illorum opinione, nonnunquam ad Sacerdotium cogi: ad Monasticam professionem non possunt: non est ergo, ex illa parte, defæcacior Sacerdorii, quàm status Monastici sanctitas.*

Ais, homines facinorosos & sceleratos, ad Sacerdotium cogi, licitè posse; si hoc affirmas, apertè repugnas Tolet. can. quem citas; si negas, nihil efficis: nam ex eo, quòd nefario & sacrilego ausu, contra Sacerdotii dignitatem, attentatum fuerit, non concluditur, minor Sacerdotii dignitas, sicut nec sacramentorum sanctitatem inferiorem reddunt, quæcunque adversus eam, ab impiis & sceleratis attentantur.

Ais, forsan posse viros bonos & dignos Sacerdotio, cogi ad Sacerdotium, non item ad Monachatum. Neque, hoc, si verum sit, ad Sacerdotii diminutionem, sed potiùs

potiùs ad ejus commendationem facit: nam ad Reipubl. munera, & dignitatem Reipb. necessariam, cogi bonos & industrios, dignitati & muneri publico probrosum non est, sed potiùs honorificum: nec pœnæ locum habere potest, ad quam subeundam, boni viri cogantur; non enim pœna bonis, sed malis infligitur.

Ais, creditum à PP. Tolet. consensum, ne quidem extortum, requiri, ad sacramenti valorem: neque hoc in eodem can. apertè video: neque si eod. can. apertè haberetur, ideò verum credendum esset, cujus jam contrarium, ab Innoc. III. definitum, ac Theologorum communi consensu firmatum est. Infers, ex eo can. Monachatus, ex mente Hispanor. PP. supra Sacerdotium prærogativam, idque ineptè: nam Hispanorum pro Monachatu, etiam renitentibus impacto, plura sunt testimonia, quàm pro Clericatu.

Breviter hæc omnia tibi ostendo, quod ut præstem, primùm opus est, ut tibi Conc. Tol. VIII. can. 7. de quo nobis præsertim disputatio est, ex Garf. Layst. editione, non multum ab editione vulgata differente, exhibeam: ita enim loquuntur PP. *Septimæ assertionis accessu, adiit cœtum nostrum, tam inverecunda progressio, quàm ignobilis ac detestanda præsumptio, quosdam enim, aut necessitatum, aut metu periculorum,* *adeptos*

adeptos fuiſſe novimus, Eccleſiaſticarum officia dignitatum, & quoniam cùm illis hæc imponerentur, id ſibi fieri noluiſſe, teſtantur. Idcirco hæc ſpernere, atque ad priſtina pertentant conjugia, moreſque redire, tam nequiter Cæleſtia jura ſolventes, quàm promptè ſæcularibus exſtant illecebris inhiantes.

Mox verò duplici argum. hoc reprobant. 1. quod collatam ab Epiſcopo poteſtatem, nemo, ob ejus præeminentiam, & dignitatem, rejicere poſſit: quod ubi in laudem Epiſcopalis dignitatis, quædam protulerunt, ita inferunt; *Quomodo ergo, quod in ſe recipit, à ſe rejicere poterit, cùm hæc à nullo altero conferri, quàm ſolis Pontificibus novit, à quibus nec ligata ſolvi, nec ſoluta poterunt ab aliquo religari: Sic enim ad Petrum veritas ait, quodcunque ligaveris ſuper terram, erit ligatum & in cœlo: & quodcunque ſolveris ſuper terram, erit ſolutum & in cœlo. Nequaquam ergò aliquando poterit prophanari, quod Divinâ juſſione, ſimulque Apoſtolicæ traditionis auctoritate, ſacrum noſcitur extitiſſe.*

Alio argum. utuntur, ex perpetuitate, atque indelebilitate conſecrationis, ſemel collatæ, ejuſque adhærentiâ & firmitate, quolibet modo perfecta fuerit, adjungentes iſta.

Verùm ſicut ſanctum Chriſma collatum, & altaris honor evelli non queunt, ita quoque ſancto-

ſanctorum decus bonorum, quod his compar habetur & ſocium, qualibet fuerit occaſione perceptum, manebit modis omnibus inconvulſum. Ad exſtirpandum verò radicitùs hujus callidæ machinationis inutile argumentum, id ſibi rationabiliter dari noverint in objectum, quod ſacroſancti Baptiſmatis inappretiabile donum eſt ſemper: & ſæpe non ſolùm nolentibus, verùm etiam quod majus eſt, neſcientibus impertitur: ſed hoc à nullo penitùs prophanari permittitur: quòd ſi & hîc opponitur, necdum rationis capaces exiſtere, qui hoc probantur accipere, hîc omnimodo conticeſcunt, quia ſi majores impunè non deſerunt, quod parvuli, vel neſciendo, vel nolendo percipiunt, quantò magis non convenit violare, quod pro mortis, aut pœnarum evadendâ pernicie, occultâ Dei diſpenſatione, dignoſcitur obveniſſe.

Ex quibus hanc concluſionem eliciunt, *Recedant ergo talium deſideriorum impudorati fautores, & licèt inviti perceperint, quod non merebantur habere, libenter tamen ob cæleſte retineant præmium, quod nolendo, per terrenæ conſecuti ſunt neceſſitatis eventum: ut tamen inviti appetant bona diligere, quæ ſpontè videntur deſides impugnare.*

CAP. VII.

Enucleatur magis VII. *can. Conc. Tolet.* VIII.

1. Au-

1. AUtem non approbatur hoc can. violenter impactum cuique Sacerdotium, aut renitenti sacer ordo collatus, proindéque ex hoc can. inferri non potest, approbatum ab Ecclesia unquam fuisse, quòd invitus aliquis ad Sacerdotium vel Clericatum trahatur: multò minùs ex isto can. inferri potest, ab Ecclesia unquam aut probatum aut factitatum, ut quis pœnæ loco, ad Sacerdotium, vel Clericatum invitus cogeretur.

11. Nec isto can. probabile est, agi de iis, qui pœnæ loco, ad Sacerdotium detruderentur à principibus temporalibus, vel Magistratibus civilibus: quia enim non solet lex de iis fieri, quæ rarissimè contingunt, ideo nec de iis debet exponi, *l. ea quæ raro, 65.* ff. *de regul. jur.* & *l. antiqui,* & ibi Gloss. verbo *medietat.* ff. *si pars hæred.* c. *statut.* & ibi Gloss. *de rescript.* in 6. atqui raro admodum accidit, ut cogerent 5. & rariùs quidem, quòd quemquam pœnæ loco, ad id compellerent; illudque si toto orbe rarum fuit, in Hisp. rarissimum, ex qua vix duo, aut tria exempla, quæ id utcunque probent, proferri possunt, cùm tamen eorum exempla, si quæ forent, notissima extare deberent: quia vis istiusmodi nunquam, nisi in criminibus læsæ Majestatis, exhibita: quæ crimina ab historicis non tacentur.

Magnam

Magnam partem exemplorum, ex diversis provinciis, & sæculis, istius violentiæ perpetratæ, profert lumen illud fulgentissimum eruditorum, Francisc. Hallier. Doct. Sorbon. lib. de SS. Elect. p. 1. Sect. 5. c. 1. §. 6. pag. 198. & 199.

Ex iis autem exemplis, constat, quosdam, qui timerent sibi à principe, ad Sacerdotium sponte confugisse; vel tanquam asylum, ne amplius timerent supplicium, quod sibi ab iratis principibus, vel invidis, vel suspiciosis, inferri metuebant, vel tanquam ad quietiorem statum, qui suspicionem affectati imperii, vel turbarum ciendarum tolleret, quatenus scilicet ab iis minùs deinceps timeretur: alios verò, eosque paucissimos, à Principibus temporalibus, præter fas omne, violenter adactos, ad Ecclesiasticum gradum, non ut pœnam luerent alicujus criminis, sed ut quietiùs agerent, & movendi adversus ipsos, minùs oportunam occasionem haberent; non irrogatam itaque illis pœnam, in Sacerdotii susceptione, sed adempta turbandi media, impositam conditionem, ab omni tumultu magis abhorrentem, & innovandis Rebuspublicis minùs commodam.

De iis itaque tam rarò contingentibus casibus, legem Tol. Conc. VIII. quæ in delinquentes, numero plures, ex verbis ipsius Conc. lata videtur, intelligendam, nemo

probabiliter suspicari potest, nec ab exemplis istis, præter communem morem, usumque quotidianum, argumentum ducere licet.

III. Probabilius est, intelligi sanctionem Tol. Conc. de iis, qui vel ob penuriam Sacerdotalium virorum, & Ecclesiæ indigentiam, quam Conc. *Eventum necessitatum, & terrenæ necessitatis eventum* appellat, vel desiderium populi vehemens, habendi aliquem in Clericum seu Sacerdotem, ex quâ populi impressione periculum ordinatus incurrerit, inviti, ordinati fuissent, quod frequentissimè sæculis istis accidisse, constare potest, ex c. cit. lib. de SS Elect. Hal. §. 4. de cujus rei æquitate, & iniquitate, disputatur eod. c. §. 7. sed quòd inviti aliqui, ad Sacerdotium, vel Clericatum ita assumerentur, non est ad propositum: nec ex eo magis probare potest, quòd pœnæ loco, Sacerdotium alicui imponi possit, quàm quòd sanguis contineatur arteriis.

IV. Quòd etiam simpliciter invito, Sacerdotium, aut Clericatus collata, valida ac rata probentur; Tol. 8. apertè non dicit: neque verba ista, in quibus vim faciunt: quòd scilicet Hispani, sic ordinati, *Cùm hæc* (officia Ecclesiastica) *illis imponerentur, id sibi fieri noluisse, testati*, eóque prætextu, *ad pristina conjugia, moresque redire*, pertentasse

tentasse dicantur, intentum eorum evidenter probant: Nam dici posset, Hispanos istos, in ipsa ordinatione testatos, se antea noluisse, séque nonnisi vi ad consentiendum adactos, eamque coactam voluntatem, quæ tamen voluntas esset, ad ordinationem sufficientem esse, definiri: quo sensu, ordinari solitos invitos, explicat Aug. Epist. 204. Donato, dum ait, *Multi, ut Episcopatum suscipiant, tenentur inviti, includuntur, custodiuntur, patiuntur quæ nolunt, donec eis adsit voluntas suscipiendi boni operis.*

Vel certè dici posset reluctatos istos Hispanos, non ordinationis substantiæ, sed officiis, & obligationibus, eam consequentibus; atque adeò quod olim, in Ancyr. c. 9. Diaconis, in ordinatione reclamantibus, indultum est, ut nuptiis renuntiare minimè cogerentur, id sibi pariter indulgendum contendisse. Conc. autem Tol. VIII. tanquam injustam eorum petitionem refutasse, ob allatas rationes, quæ si probant, obligationem Clericatui adnexam, invito ab Ecclesia imponi posse, probant, & renitenti Monachatum posse imponi.

V. Quamvis Tolet. VIII. ratam simpliter renitentis ordinationem esse, censuisset, nobis tamen id hodierno tempore sentire non licet: obscuram hanc olim quæ-

V 2 stionem

ſtionem fuiſſe, ex eo conjicio, quòd quidam omninò nolentes, olim ordinati fuiſſe videantur. Nam refert Theodoret. in Philoth. c. 13. Macedonio neſcio, impactam à Flaviano Antioch. ordinationem, adeo ut cùm ille reſciiſſet, convitiis omnes & maledictis inceſſeret, & baculo quo nitebatur, Pontificem perſequeretur: & de Salamano, altero ſanctiſſimo Monacho, refert, Pontificem civitatis, cujus erat vicus, in quo ipſe morabatur, cùm viri virtutem intellexiſſet, voluiſſe illi dare, donum Sacerdotii, domunculæque, in qua habitabat, parte perfoſsâ, manum ipſi impoſuiſſe, & peregiſſe ſolemnem precationem, gratiamque, quæ ei advenerat, ſignificaviſſe, ab eo tamen nullam unquam vocem elicere potuiſſe.

Quòd ſi hæc opinio, cujus contrarium docuit Aug. lib. 4. de Bapt. c. 24. Epiſt. 14. ad Bonif. & alibi, PP. Toletanis viſa eſt probabilis, jam iis vera videri non poteſt, quandoquidem ab Innoc. III. c. *Major. de Bapt.* communique Theologorum & Canoniſtarum conſenſu, exploſa eſt; ac proinde nec ex eo, in favorem Monachatus, arguere aliquid poſſunt, quam veram exiſtimare non debent.

VI. Sive vera, ſive falſa ſit, parum ad inſtitutam diſputationem juvat: tum, quòd ex ea, non ſequatur, quod probandum eſt,

pœnæ

pœnæ loco, Sacerdotium alicui vel Clericatum imponi; nec firmitas consecrationis Sacerdotalis, etiam nolenti adhærentis, ad ejus sanctitatem elevandam proferri queat. Quin imò, si id sentiant PP. Tolet. scilicet, ut simpliciter invitus ordinetur, & ordinationi adnexam castitatis ordinationem, etiam nolens, suscipiat, id ad sanctitatem gradus istius pertinere putant, quem nolunt, nuptiarum commixtione, & reditu ad sæcularem vitam prophanari.

Tum denique, quòd si id senserint Hispani de Clericatu, multò magis de Monachatu, non ipsi solùm, sed & aliarum provinciarum Episcopi, clarioribus verbis id sensisse dicerentur. Lege Conc. Tol. IV. c. 48. & 54. Tol. X c. 6. Greg. Epist. 6. ad Aug. apud Gratian. 20. q. 1. c. *addidist.* Greg. II. Epist 4. ad Bonif. Aurel. V. Syn. c. 18. Mogunt. sub Car. c. 23. Wormat. c. 22. & 23. Tribur. apud Gratian. 20. q. 1. c. *quem progenitor.* Isidor. apud eund. ibid. c. *quicunque.* Smaragd. in Expos. reg. S. Bened. c. 59. leges etiam canones, quos mox proferemus, 3. 5. & 7. ejusd. Conc. Tol. VIII. quibus ad pœnitentiam peragendam Clerici, in Monasteria detrudi, præcipiuntur.

Nunquam ergo Sacerdotium cuiquam simpliciter impactum, rarissimè & quidem à principibus quibusdam, humana, non

 Divina

Divina ſapientibus, renitentibus ſecundùm quid, illumque ſtatum potiùs, quàm vel mortem, vel exilium intentatum eligentibus, loco pœnæ, procuratum eſt, quorum ſacrilegum Sacerdotii contemptum, Eccleſia nunquam probavit.

CAP. VIII.

Eccleſiam in Monaſterium aliquos invitos detruſiſſe.

EAdem verò Eccleſia, lapſos, ſaltem ſecundùm quid renitentes, in Monaſterium, ſuis legibus detrudendos, probavit, quorum aliquos ad tempus, alios in perpetuum, ſub Monaſtica regula, diſtringi voluit: alios in Monaſterio, tanquam in carcere & cuſtodia, non Monachos retineri, alios verò tanquam Monachos haberi, ſtatuit: quæ etiam legibus civilibus confirmata ſunt.

Primò quidem, quoſdam non inficior, in Monaſterio ſolùm, tanquam in carcere, & cuſtodia detentos, non ſub habitu & regula Monaſtica, neque Monaſticam vitam profeſſos, quis enim putet, hæreticos, ad Monaſticam profeſſionem, unquam ab Eccleſia receptos: ac Syric. & Innoc. I. Cataphrygas & Manichæos, ut refert Anaſt. in utriuſque vit. toto tempore, monaſterii

nasterii exilio damnasse, referunt; sed & quibusdam, damnatis ad mortem, quibus damnatio remitteretur, ad pœnitentiam, Monasterium datum fuisse, probat Anast. Sinaita, q. 131. Illos autem sub habitu potiùs, Monasterium pro carcere habuisse, quàm sub habitu Monastico, tanquam religiosam vitam professum meruisse, nonne probabiliùs est?

Neque pariter Monasticam vitam professi, dici possunt, qui ad tempus solùm, pœnitentiæ causâ, Monasterio traderentur, licèt ad Monasticam, vivendi rationem servandam cogerentur, etsi fortè sub veste Monachi, utpote sub habitu pœnitentiæ, laterent; cùm enim professio Monastica, perpetua esse debeat ac stabilis, ea saltem, quæ voto alligata est, qualis à tempore S. Benedicti, in Ecclesia Dei præsertim viguit, ideo ad eam admissi dici nequeunt; qui ad tempus tantùm in Monasterium detrudebantur.

Plurimos autem solùm ad tempus, pœnitentiæ causâ, in Monasterium fuisse detrusos, probant Conc. Lug. 1. sub Sigism. Rege Burgund. c. 3. *Quòd si se Rex præcellentissimus, ab Ecclesia, vel Sacerdotum communione, ultrò suspenderet, locum ei dantes, ad Sanctæ Matris gremium veniendi, SS. Antistites* (quos fortè pœnitebat, quòd Stephano, incesti crimine polluto, communi-

caſſent) *in Monaſteria ſe, abſque ulla dilatione, prout cuique fuerit oportunum, recipiant, donec pacem integram, ad charitatis plenitudinem conſervandam, ſanctorum flexus precibus, pro ſua potentia & pietate dignetur.* Hiſp. II. c. 3. *Deſertorem autem Clericum, cingulo honoris, atque ordinis ſui exutum, aliquo tempore, Monaſterio religari convenit, ſicque poſtea in Monaſterio Eccleſiaſtici ordinis revocari.* Nam non poterit in talibus, *pervagationis aboleri licentia, niſi fuerit in eis, propter correctionem diſciplinæ, ſubſecuta cenſura.*

Tolet. VII. c. 3. *Presbyteri autem ſive Clerici, quibus majoris honoris locus, apud eandem Eccleſiam fuerit, cujus Sacerdos obierit, ſi omni ſollicitudine, pro exequiis, aut jam mortui, aut continuò antiſtitis morituri, ad commonendum Epiſcopum, tardi inveniuntur, aut per quamcunque moleſtiam animi, id negligere comprobentur, totius anni ſpatio, ad pœnitentiam in Monaſteriis deputentur.* S. Greg. lib. II. indict. 6. Epiſt. 52. Joan. defenſ. Hi verò, qui eum, contra Dei timorem, *& Canonum ſtatuta condemnaverunt, excommunicati in Monaſterium, ad agendum pœnitentiam, ſex menſibus mittendi ſunt:* Et paulò poſt, *Epiſcopi verò, qui eum ordinare præſumpſerunt, vel perverſæ ipſius ordinationi, præbuere conſenſum, iidem communione privati, ſex menſibus, ad agendam pœnitentiam, in Monaſterio deputentur.*

Narbon.

Narbon. 11. c. 5. Clericum ſuum ſeniorem increpantem, vel injuriâ afficientem ita punit, *ut uno anno, in Monaſterio, ſciat abjicere ſuperbiam, unde inflatur.* Juſtinian. Nov. 123. c. 10. *Interdicimus ſanctiſſimis Epiſcopis, Presbyteris, & Diaconis, Sub-diaconis, Lectoribus, & omnibus aliis, cujuſlibet venerandi collegii, aut ſchematis conſtitutis, aut ad tabulas ludere, aut aliis ludentibus participes eſſe, aut inſpectores fieri, aut ad quodlibet ſpectaculum, ſpectandi gratiâ venire: ſi quis autem ex his, in hoc deliquerit, jubemus hunc, tribus annis, à venerabili miniſterio prohiberi, & in Monaſterium redigi.*

De eadem temporanea pœnitentia, in Monaſterio ſubeunda, loqui ſimiliter videtur, Conc. Tol. IV. can. 23. quo ſtatuitur, ut pupilli & parvuli, in uno omnes conclavi, ſub probato ſeniore deputati, qui traditis præceptis reſultaverint, monaſteriis deputentur, ut vagantes animi, & ſuperbi, ſeveriori regulâ diſtringantur. Exponendus etiam videtur, Conc. Narbon. can. 6. & alii.

Cap. IX.

Etiam in perpetuum, ad Monaſteria, detruſi nonnulli.

IN perpetuum quoque, ad Monaſteria, plurimi, ob atrocia quædam crimina,

præsertim ex Clericis passim relegari jubentur, sub Monastica regula continendi. Id statuunt Conc. Agathense, c. 50. *Si Episcopus, Presbyter, aut Diaconus, capitale crimen commiserit, aut chartam falsaverit, aut testimonium falsum dixerit, ab officii honore depositus, in Monasterium retrudatur, & ibi tantummodò, quamdiu vixerit, Laïcam communionem accipiat.* Epaunense, c. 22. *Si Presbyter aut Diaconus, crimen capitale commiserit, ab officii honore depositus, in Monasterium retrudatur, ibi tantummodò, quamdiu vixerit, communione sumendâ.* Aurel. c.7. *De adulteriis autem honoratorum Clericorum, id observandum est, ut si quis adulterium, aut confessus fuerit, vel convictus, depositus ab officio, communione concessâ, in Monasterio, toto vitæ suæ tempore, retrudatur.* Matiscon. II. c. 16. *Uxor Sub-diaconi, Exorcistæ, vel Acolythi, mortuo illo, secundo se non audiat sociare matrimonio. Quod si fecerit, separetur, & in cœnobiis puellarum Dei tradatur, & ibidem usque ad exitum vitæ suæ permaneat.*

Tolet. IV. c. 44. *Clerici, qui in quacunque seditione, arma volentes sumpserint, amisso ordinis sui gradu, in Monasterium, pœnitentiæ causâ, contradantur.* Tolet. VIII. c. 3. *Quòd si aliquis exstiterit, qui accuset, ille, qui hunc ordinem, munerum fuit acceptione lucratus, & suscepti honoris gradu privetur, & in Monasterio, sub perenni pœnitentia religetur.* Et

Et v. *Illi verò* (Sacerdotes & miniſtri incontinentes) *ſi omninò coërceri nequiverint, uſque ad exitum vitæ ſuæ, Monaſteriis deputati, diſciplinis Monaſticis maneant omninò ſubjecti.* Item c. 7. qui eſt de Sub-diac. *Quòd ſi hoc vulnere fuerint deinceps ſauciati, mox erunt ſub pœnitentiæ oneribus, uſque ad extremum vitæ, Monaſteriis religandi.* Pelag. Conſtant. defenſ. c. *Roman.* d. 82. *Romanus Eccleſiæ Theævenſis Clericus, pro crimine adulterii, quod commiſiſſe perhibetur, à Clericatus ordine depoſitus, in urbe Romana, ad agendam pœnitentiam, in Monaſterio, toto vitæ ſuæ tempore detrudatur.*

Greg. Magn. lib. 1. indict. 2. Epiſt. 42. Petr. Sub-diac. *De lapſis Sacerdotibus, vel quolibet ex Clero, obſervare te volumus, ut in rebus eorum, nullâ contaminatione miſcearis, ſed pauperrima regularia Monaſteria require, quæ ſecundùm Deum vivere ſciuntur, & in eiſdem Monaſteriis, ad pœnitentiam, lapſos trade, ut res lapſorum, in eodem loco proficiant, in quo agere pœnitentiam traduntur, quatenus ipſi, ex rebus illorum ſubſidium habeant, qui de corruptione ipſorum, ſollicitudinem gerunt.* Item lib. 2. indict. 11. Epiſt. 27. Marinian. Abb. de Bonif. viro clariſſimo, qui ſe injuſtè damnatum querebatur, decernit, *Si in veſtra cognitione, cujuſquam eum facinoroſi criminis reum eſſe putaverit, non ſolùm Dominici corporis, & ſanguinis ex-*

communicatione privatus sit, verùm etiam in Monasterium, ubi pœnitentiam agere debeat, retrudatur, ut criminis sui maculas, convenienti valeat, apud æternum judicem, lamentatione purgare. 94 Theod. Episc. Lilibæt. *Paulum præterea, quemadmodum Episcopum, in Monasterio, in quo est, in pœnitentia volumus permanere.*

Tolet. XI. Conc. c. 7. ejusdem pœnæ meminisse videtur, dum pro gravioribus criminibus duo genera pœnarum statuit, exilium scilicet, & retrusionem, supple, in Monasterium. Zachar. Papa, Epist. 11. ad Bonif. ejusdem quoque meminit, haud dubiè, his verbis, *Hos itaque ministros Satanæ, & non Christi, ubicunque repereris, charissime nobis, aggregato provinciali, & Sacerdotali collegio, omninò devita, & Sacerdotali honore privatos, sub regula Monachica, & pœnitentia submissos, vitam finire ordinabis.* Steph. 11. in resp. datis à Carif. villa, Brittaniaco Monast. c. 10. *Pro quo omninò abjiciendus est, & in Monasterium mittendus, ut illic, sub digna pœnitentia, suam lugendo finiat vitam.* Et paulò post, *Mulier verò illa, quam in uxorem, sacrilegus, ille Presbyter accepit, si cognovit, quia officio Presbyteri fungebatur, & ita cum eo juncta est, & illa in Monasterio submittatur.* Et c. 13. *Hic primùm omnium dignitatem, quâ illicitè uti præsumpsit, emittens, sub districta pœnitentia, & in Monasterium.*

rium mittatur, & omnibus diebus vitæ suæ plangens, quod incongruè egit, degat vitâ Monasticâ. Cabil. 11. c. 4. *Dictum nobis est, Presbyteros, propter suam negligentiam canonicè degradatos, sæculariter, gradu omisso, vivere, & pœnitentiæ agendæ bonum negligere. Unde statuimus, ut gradu amisso, agendæ pœnitentiæ gratiâ, in Monasterio, aut Canonico, aut regulari, mittantur.*

Cærera innumera proferri possunt, ex quibus in mentem veniunt concilia, Aquisgran. c. 175. Treslejan. c. 14. Rom. sub Eug. 2. & Leon. 4. c. 6. Lateran. æcumen. sub Alex. 3. c. 11. Lateran. aliud gen. sub Innoc. 3. c. 21. Alexand. 3. c. *Cleric. de excessu prælat.* Innoc. 3. c. *inter, de purgat. canon.* & c. *ut famæ, de sent. excomm.* Greg. 9. c. *gaudem. de convers. conjugat.* Carol. Magn. capitul. lib. 6. c. 9. & 90. & alibi.

C A P. X.

Quosdam ex iis, qui in Monasterium, pœnitentiæ causâ detrudebantur, ad Monachatus professionem, fuisse compulsos.

DUbium autem est, utrum ii omnes, qui in Monasterium, ad pœnitentiam agendam, in perpetuum detrudebantur, habitum Monachalem susciperent, ac Monachi censerentur.

Parùm intereſt, ad præſentem quæſt. nam certum eſt, prædictis canonibus, eos ad regulam Monaſticam ſervandam coactos; ideóque latum intercedere diſcrimen, inter Monaſticam & Clericalem vitam, ſeu regulam: nam vitâ Clericali indignus cenſetur, & à miniſteriis, ac functionibus Sacerdotii, à regula ordinéque Sacerdotali, à Catalogo omni Cleri arcetur, qui peccatum commiſerit, pœnitentiâ dignum: E contra verò, ad regulam obſervandam, vitamque Monaſticam agendam detruditur, qui tale peccatum admiſerit, ut pro pœna ſit, Monaſtica vita, atque exercitatio, ſive hæc ex voto ſuſcepta ſit, ſive ex Eccleſiæ lege: remunerationis autem, ac præmii duntaxat loco, Clericalis vita atque profeſſio, data ſit, nunquam in pœnam, Eccleſiæ judicio, dari poſſe exiſtimata.

Nec auctor ſupra, c. 1. loquitur de Monachatu, ſed de Monaſterio, aitque, non minùs pœnæ loco, lapſos & facinoroſos, ad Sacerdotium, quàm *ad Monaſterium* adactos: atque adeò parùm refert: an qui pœnæ loco, ad Monaſterium adigebatur, Monachus exſtiterit, an minimè exſtiterit, quandoquidem comparatio inter Monaſterium & Sacerdotium: & utrumque eodem jure, pœnæ loco, hoc ad miniſtrandum, illud ad habitandum, imponi potuiſſe,

tuisse, contra Ecclesiæ sensum existimat.

Quo etiam Clericatus contemptu, & Monastici status temerariâ præsumptione, satiùs etiam ducit, (Ecclesiastici, scilicet, honoris & decoris amantissimus) ut expulsorum regularium Sacerdotum, è Monasteriis, infamiâ, Ecclesia laboret, quàm si vel minimum dispendium Monasteria patiantur: cùm è contra, Monasteria, Clericorum facinorosorum receptacula, forent, ut intra privatos ipsorum parietes, Ecclesiæ dedecora concluderentur, nec, ut ejus verbis utar, *impietas & Apostasia, in lustris triumpharet & ganeis*. Sed de hac re alibi, si expedire visum.

Hic solùm adjungo, probabile etiam esse, plures ex iis, qui in Monasteria ad perpetuam pœnitentiam retrudebantur, præsertim si Clerici forent, Monachos factos fuisse, eosque Ecclesiam Monachos fieri voluisse, non autem, ut idem auct. loquitur, *Sine veste Monastica, sine regula, sine votis fuisse*, ad Monasteria, *tanquam ad triremes & metalla damnatos*.

I. Enim Tol. VIII. c. 5. cit. eos, *Monasticis disciplinis subjectos esse*, decernit, c. 3. & 7. *Monasteriis religantur*, id est, addicuntur & adstringuntur, hoc autem de Monachis dicitur. Tol. XI. sub *Regula* Monasticos submissos, ad finem vitæ per-
manere

manere debere, statuit, & hoc ipsum Monacho convenit. A Steph. 2. dicitur, *degere vitâ Monasticâ*, c. sup. cit. quod de eo, qui solùm in custodiam Monachis daretur, non adeo consentaneè dici possit. can. quoque seq. ostendit idem Papa, eosdem habitum Monasticum induisse, ait enim, *Hic qui ordinationem suam ignorat, omninò abjiciendus est, & sub arcta pœnitentia, in Monasterio mittendus, ut omnibus diebus vitæ suæ, in luctu & fletu, sub Monastico habitu conversetur.*

At, qui habitum Monasticum induerat & gesserat, hic Monachicam vitam professus habetur, passim variis Eccles. decretis, Tol. 6. c. 6. Tribur. apud Grat. 20. q. 1. c. *quem progenit.* Nic. Epist. ad Episc. Regni Ludov. apud eund. 26. q. 3. c. *præsens*, & aliis plurimis. Igitur & Clerici isti detrusi in Monasterium, cùm habitu Monastico induti, sub regula Monastica viverent, pro Monachis habebantur.

Id ipsum quoque deducitur, ex Constit. Urb. 11. c. *Mandam.* 19. q. 3. approbata ab Innoc. 3. c. intellexim. *de ætat. & qualit. ordin.* quâ nempe interdicitur, *Ne quis Canonicus Regularis professus, nisi (quod absit) publicè lapsus fuerit, Monachus efficiatur*; sequitur enim, eum, si lapsus fuerit, & in Monasterium, ad agendam pœnitentiam detrudatur, Monachum fieri solitum fuisse.

Col-

Colligitur etiam ex teſtim. P. Damian. Opuſc. 13. c. 6. *Nonnulli namque rectores fratrum, plus tribuentes Monaſticæ regulæ, quàm expediat, quibuſlibet è ſæculo venientibus, ſi, etiamſi graviter lapſi ſint, aliam pœnitentiam non imponant, niſi tantùm communem monaſterii ordinem ſervare, præcipiunt, &c.* Supponit enim P. Dam. facinoroſos lapſos, ad monaſterium venientes, Monachos fieri ſolitos: cui Monaſticæ profeſſioni nimium tribuerent aliqui rectores Monaſteriorum, dum eos perpurgatos, atque expiatos profeſſione credentes, nec ampliùs ſeverioris pœnitentiæ indigos, ad arctiorem vivendi rationem, Monachos factos, excitare negligerent, in eos ita declamat P. Dam. Monachus ſanctitate & doctrinâ, ſuo tempore celebris.

Hi nimirum auditores ſuos, in Hebalitarum ignobilitate conſtituunt, dum pœnitentiæ fervorem tollunt, dum non, poſt ſolutum debitum, amore perfectionis, ad alta conſcendere, ſed pœnarum, ſemper terrore conſtrictos, & cautione fæderis obligatos docent, ſub degeneris ignaviæ torpore languere, ut non cum his, qui juxta Garizim ſunt, ſecurè Dominum benedicant, ſed circa Hebal potiùs, cum ancillarum filiis, maledictionum jacula pertimeſcant. Qui hæc enim agit, quid diſtet inter decem millia talenta, & centum dena-

denarios, non attendit: nam si jus discretionis inspicitur, unusquisque quo magis gravatur offensis, eo majori gravandus est pondere satisfactionis.

Hæc, & alia fusè pius, iste Monachus, quæ leget alius, dum ei vacabit, attendetque, num ea conveniant, quæ ipse, Pharisaïco fastu, de Monacho, pronuntiat, dum ait, *Christi figuram, Monachus exprimens, graphicè nobis apparet, sanctus, innocens, impollutus, segregatus à peccatoribus, ut Christianæ legis Pharisæus, qui non habet necessitatem, quotidie priùs pro suis delictis, hostias offerre, & Deo hominibusque supplicare; hoc enim fecit semel, se ipsum offerendo, & in Dei familiam, inter therapeutas tradendo.* Iis item, quæ non minori fastu, alibi scribit; dum inter alia, quæ profert Monasticæ pœnitentiæ, ab Ecclesiastica, discrimina, quartum iis verbis exprimitur in margine, *Religiosi pro aliorum culpis Deo satisfaciunt*, quod in textu ita exponit, *ipso fine discriminantur*, (scilicet pœnitentia Ecclesiastica, & Monastica) *siquidem pœnitens ab Ecclesia pœnæ addicitur, ut suis propriis peccatis veniam mereatur: at religiosus non suis tantùm, sed maximè alienis, satisfactionem impendit suam*, & quia non ipsi sufficit asserere, Monasticam hanc pœnitentiam, in Jobo delineatum fuisse, *parum erat*, inquit, nisi & eam in Archetypo innocentiæ, Christo

Chriſto Domino *conſecraret, qui ſemel oblatus eſt, ad multorum exhaurienda peccata.* Non deeſt etiam ipſi ratio, cur tanto ſtudio, pœnitentiæ nomen, à Monachis amoveat, *quia*, inquit, *pœnitentes, vaſa contumeliæ, in Eccleſia, poſſunt appellari.*

Nec ea, ſecundùm Petr. Dam. loc. cit. mentem de publica pœnitentia, intelligi poſſunt, quaſi certum ſit, ſuſceptione monachalis ſtatus, omnia delicta iſta expiari, ut nihil pœnæ temporalis, ſatisfactionibus continuis, Monacho ſemel Deo oblato, perſolvendum ſit. Novi Monachatus profeſſionem, Baptiſmo comparari, ab eod. S. Doct. ibid. neque id diffiteor, quod à S. Bern. doceri ſcio, lib. *de præc. & diſpenſ.* c. 23. nec unquam Monaſticæ vitæ utilitatem deprimere cogitavi, cui, teſtimonium reddente mihi conſcientiâ, impensè me ſemper faviſſe, exiſtimo.

Quia tamen non debemus *conſuere pulvillos, cubitis* peccantiũ; nec exemplo Pſeudoprophetarum, *annuntiare pacem quando non eſt pax*, ſed *in timore & tremore ſalutem operari*, & ut omnes operentur, conſulere: ideo plena vanæ & inanis confidentiæ, iſta dixim. quæ Monachus iſte effundit, quæ piiſſimi, & religioſiſſimi ad SS. P. Dam. & Bern. interpretationem emendabunt: hic enim, *è multorum actualium delictorum tenebris*, non omnium, *in lumen virtutum evadere*,

dere, nos docuit, per professionem Monasticam: ille varias conditiones adhibuit, sine quibus Monachalis status, perfectam expiationem, nequaquam efficiat.

Uterque sæpius PP. præcedentium exempla secutus, Monachum ad pœnitendum, & satisfaciendum pro suis peccatis, studiosè inducit, nec vanam istam elationem persuadet, quasi non pro suis lugere ac satisfacere, sed pro alienis tantùm, ipsi ampliùs necessarium sit: quod iste alius persuadere conatur. Inter quem proinde, humanæ superbiæ typho Scribentem, & SS. PP. Divinæ gratiæ Spiritu illustratos, hoc interest, quòd hi sancto timore, animos legentium concutientes, negligentiam excutiant & torporem; ille superbiam, vanam confidentiam, ac Luciferianam præsumptionem, lectoribus suis immittat.

C A P. XI.

Duobus aliis Argumentis Confirmatur, doctrina, præc. capitis.

Sed ut redeamus, ad institutam Disputationem, dicimus, duobus adhuc argum. probari posse, eos, qui ad Monasterium, pro agenda pænitentia detruderentur, Monachismum solitos profiteri.

1. Ex responso Steph. S. Hastulpho, qui uxorem suam interfecerat, relato à Grat.

33: q.

33: q. 2. c. *admonere*, hunc enim Papa, ita alloquitur: *Relinque quapropter, te rogamus, hoc malum sæculum, quod te traxit, ad tam immanissimum peccati facinus; ingredere Monasterium; humiliare sub manu Abbatis, & multorum fratrum precibus adjutus, observa cuncta simplici animo, quæ tibi fuerint imperata: Si fortè ignoscat infinita Dei bonitas, peccatis tuis, ut refrigeret animam tuam, priusquam crucieris perpetuis flammis. Hoc levius & melius tibi certissimè, scias. Sin autem tuam publicam pœnitentiam permanens in domo tua, vel in hoc mundo, vis agere (quod pejus tibi, & durius, & gravius esse, non dubites) ita ut agere debes exhortamur.*

Ex duobus alterutrum, hoc can. præcipit summus Pontifex, putà vel Monachi professionem, vel duriorem, & observatu difficiliorem, in sæculo, pœnitentiæ executionem: ac proinde conditionatam obligationem imponit, ad professionem Monachatus, quo modo se erga laicos, qui nullâ speciali ratione, in Ecclesiæ potestate forent, Ecclesiam gessisse, probabile est; cùm è contrario, erga Clericos & alios, qui in Ecclesiæ potestate speciali, constituti essent, se gessisse, ex prædictis Can. Colligamus: quos nempe in Monasterium detrudebat, nullâ opinione eis relictâ: His ergò Monachatum, pro pœnitentia imponebat, & ita consulebat, ut si eum suscipere

pere nollent, severiorem pænitentiam, ejus loco, conjungeret.

Ex eo certè responso, patet eos, qui pœnitentiæ ergò, Monasterium peterent & sæculum relinquere, & Monasterium ingredi, & sub manu Abbatis humiliari, & reliquos Monasterii religiosos, pro fratribus habere, & eorum precibus adjutos, imperata exequi, uno verbo, verè Monachos esse.

Alterum petitur, ex D. Bern. sent. de præc. & Disp. c. 22. *Quod denique*, inquit, *quæritis, de quibusdam Episcopis, quos S. item Papa Greg. ad tempus in Monasteriis, pro eorum excessibus, legitur reclusisse: Utrumnam in suo, an in Monastico interim habitu, habitarint cum Monachis, ego nescio: nisi quod Credibilius videtur, nequaquam illos, insignem religionis habitum suscepisse, quem non erant habituri, sed tantùm quæsisse quietem in secretis Monasteriorum, & oportunitatem pœnitentiæ.*

Nam dubitat S. Bern. num ii, qui ad tempus in Monasterium, pœnitentiæ causâ, recludebantur, habitum Monasticum habuerint eâque solùm ratione inducitur, ut probabilius credat eos habitum nequaquam induisse, quòd illum non essent perpetuò habituri: eâ ratione satis apertè significans, si ad manendum perpetuò in Monasteriis fistis, alligati fuissent, habitum haud

haud dubiè Monasticum eos recepturos, & pro Monachis sese gesturos esse.

Leves in contrarium conjecturæ sunt istius novitii, supra, quibus tamen adeo temerè extollitur, ut *Catholicam assertionem* pronuntiet, nimirum ad Monasticum statum suscipiendum, & vovendum neminem unquam ab Ecclesia potuisse constringi: potissima ducitur à conditione religiosæ professionis, quæ simpliciter debeat esse voluntaria, cùm è contra, pœnitentiam à facinorosis & lapsis susceptam, dicat fuisse involuntariam simpliciter, voluntariam autem secundùm quid.

Sed hæc ratio, quam tanti æstimat, ad Catholicum, dogma non sufficit; imò ne sufficit quidem, ad efficiendum id, quod persuadere conatur, probabile: nam plurimi Catholici D D. putarunt, *pueros seu infantes oblatos à parentibus, adstringi perpetuò Monachatui, nec posse hunc statum repudiare, sive ante pubertatis annos, sive post, atque hanc antiquam fuisse Ecclesiæ praxim, & Monasteriorum.*

Quod fusè probat, Doctiss. Comment. concord. reg. F. Hugo Mainard. qui facultatis Theologiæ Paris. Baccalaureus aliquando admissus, non sine honore, postea congreg. S. Maur. & eruditione & pietate illustrauit, in c. 66. in ista verba, *per quam deceptus perire possit*: probat, inquam, pluribus

pluribus non exiguæ auctoritatis testimoniis, atque Ecclesiæ decretis. Ex quibus decantatum illud est, quod habetur in Tol. IV. c 48. *Monachum aut paterna devotio, aut propria devotio facit: quicquid horum fuerit alligatum, tenebit, proinde his ad mundum revertendi intercludimus aditum, & omnes ad sæculum interdicimus regressus.*

Hanc quæstionem prosequi, ego fusiùs nolo: imò nec planè probari istam, de potestate parentum in liberos, sententiam, significant communiter auctores, favorabiliorem libertati humanæ opinionem amplexati: fatentur tamen, vi argumentorum convicti, quòd si quis parentes magis reveritus, passus fuisset, absque ulla renitentia, sese Monasticâ veste indui, & in Monachum attonderi, Ecclesiam, in pœnam simulationis, & profanationis S. Monasticæ professionis, medio ævo saltem statuisse, ut quocunque modo oblatus à parentibus, qui professionem fecisset invitus, maneret Monasticæ regulæ adstrictus.

Id enim saltem colligitur ex Tol. IV. c. 48. cit. Tol. X. c. 6. Tribur. apud Grat. c. *quem progenitor.* 20. q. I. Mogunt. c. 23. Nic. 2 Epist. ad Episc. in Regn. Ludov. apud dict. Grat. c. *præsens*, q. cit. & Greg. III. Resp. ad Bonif. apud Ernd. ibid. ex Monasticis reg. S. Bened. c. 59. S. Isid. rel.

Rel. 20. q. 1. c. *quicunque*, & praxi Monasteriorum, cujus indicia sunt, formula petitionis apud Smaragd. in expos. c. cit. Reg. S. Bened. formula altera Wilidon. tempore Caroli Mag. cujus mentio fit in Chron. Novaleg. formula item alia, apud Ruthard. in c. istud reg. ex quibus omnibus, suam sententiam adstruere conatur Hugo Mainard.

Hoc autem ad præsentem quæst. abundè sufficit: si enim in pœnam criminis, quod non videtur ingens fuisse, Ecclesia iis temporibus, ab initio irritum, confirmare jubet votum: quidni ergò in pœnam criminis, Ecclesia ad Monasticum statum obligare aliquem possit? Ruit ergò *Catholicum* istud *dogma*, quod jactat iste alter, nihilque minùs, quàm Catholicum reperitur, quod D D. passim Catholicorum sententiis, & quod majoris est authoritatis, Ecclesiæ legibus, exemplis, & usu reprobatur.

Cap. XII.

Nonnullæ Objectiones in contrarium referuntur, ac refelluntur.

SEd contra Doctrinam traditam, audet non nemo è Regularibus, sic obljicere: *sanè si Tert. & Cyp. lapsos & pœnitentes, volumus recordari, reperiemus, susceptam ab illis pœnitentiam, fuisse, ut loquuntur, involuntariam*

X *sim-*

ſimpliciter, voluntariam autem ſecundùm quid, quatenùs alia ratio nulla ſupererat perſolvendæ pœnæ, & ſalutis aſſequendæ.

Erraſti 1. bone vir, in eo, quod pœnitentiam lapſorum, tempore Tert. & Cypr. dixiſti ſimpliciter involuntariam fuiſſe, & ſecundùm quid tantùm voluntariam. Nam Theologi poſt D. Thom. 1. 2. q. 6. a. 6. in Corp. ſentiunt, quod per metum fit, ſimpliciter voluntarium eſſe, ſecundùm quid autem involuntarium.

Rationem à D. Thom. ſubtiliſſimæ & exquiſitæ diſquiſitionis capies: à me verò faciliorem & planiorem: nam voluntas cùm vult ex metu, nollet quidem ſibi adeſſe volendi neceſſitatem, ſed tamen ſimpliciter vult, efficaciter vult, & actio ex iſta voluntate imperata & à principio interno, putà ab electione, & conſultatione procedit: quod autem ab interno principio eſt, quod ex electione & deliberatione fit, illud abſolutè voluntarium eſt, & ſecundùm quid tantùm involuntarium, quia extrinſeca duntaxat cauſa, ejus executioni occaſionem dedit. Atque ita cenſet Nyſſ. ſeu Nemeſ. l. 5. c. 1. ita Can & civiles leges loquuntur; coactam ſcilicet voluntatem ſimpliciter, ſine addito valuntatem eſſe, ſecundùm quid, ut ita loquar, noluntatem eſſe, quia quamvis his vel illis poſitis circumſtantiis, ipſis ſublatis nollent, tamen abſolutè vult.

Hoc

Hoc te docebunt Can. *Merito*, 15. q. 1. c. *Auctorit*. Ead. q. 6. c. *Difflic*. 23. q. 4. c. *Consul*. 74. d. Hoc inferunt ex Can. Glossa in c. *Merito*, & in c. Auctor. cit. Gloss. *invit*. in c. *cum inter*, de elect. Gloss. 11. in c. *Sup. his*, de renunt. Gloss. 1. in c. 2. *de his quæ vi*, Gloss. *Conditionalit*. in c. *Major*. §. final. *de Bapt*. Hoc docent lex *Mulier. ff. de eo, quod metu gestum erit*, § 5. *si metu coactus, adii hæreditatem, quia quamvis si liberum esset, noluissem tamen, coactus volui*. Et lex *si Pater, ff. de ritu nupt*. & aliæ plurimæ. Nec aliter nobis sentiendum est, qui voluntarii, & involuntarii actus, habemus rationem, prout peccato excusando, vel committendo sufficit: certum est autem, etiam mala, quæ metu fiunt, mala esse, ac vitiosa, nec tolli metu, actus malitiam, sed duntaxat aliquatenùs excusari.

Hæc quia vel nescis, vel non attendis, maluisti à communi Theologorum, Philosophorum Christianorum, juris utriusque DD. loquendi ratione deflectere, ut Aristoteli forsitan, lib. 3. Ethic. congruentius loqui videreris. Sed nec Arist. mentem cepisti, nam distinguit Arist. actionem ab objecto actionis, actionem, quamvis exteriorem, & objectum actionis interioris esse contingit; actiones ex metu mixtas, asserit, sed tamen ei, quæ spontè fit, similiores, unde & absque addito postea, illas

actiones, *spontaneas* vocat, & spontè agi ista dicit, quæ metu fiunt, probatque spontaneis similiores.

I. Quia in iis actionibus finis, qui inter optata bona, eminentissimum locum tenet, simpliciter est volitus, renitentia voluntatis tantùm est circa media quæ licèt sine ordine ad finem displiceant, ut tamen habent ordinem ad ipsum, eligibilia censentur, ac proindè absolutè volita sunt. II. Ratione principii, quia eæ actiones absolutè ab interiori principio proficiscuntur. III. Ratione instrumentorum, quæ expedita sunt, nec alligata, sed ab imperio voluntatis moventur.

Objecta verò, quæ ex metu tantùm volita sunt, ait, non esse simpliciter volita, sed potiùs simpliciter displicentia, & conditionatè tantùm, seu in ordine ad finem volita & placentia. *Nemo enim*, inquit, *quidquam tale ipsum, propter se, optaverit.* Nomina autem voluntarii aut involuntarii, dici solent, de actionibus, ut actiones sunt, non de objectis, seu de actionibus, ut objecta sunt. Itaque malè dixisti, pœnitentiam, tempore Tert. & Cypr. simpliciter fuisse voluntariam, secundùm quid involuntariam.

CAP. XIII.

CAP. XIII.

Alius error perniciosior refertur.

HIc primus error circa loquendi modum: nam circa res, graviorem errorem in iisdem verbis animadverto, & qui vergat in contemptum pœnitentiæ publicæ, prioribus istis temporibus usitatæ; in criminationem Ecclesiæ, tam accuratè, hanc publicam disciplinam præscribentis; in accusationem pœnitentium, tantâ devotione, humilitate, & obedientiâ, Ecclesiæ se censuræ subjicientium, & Sacerdotis sententiæ obsequentium: eos siquidem ita depingit, ut pœnitentiæ & satisfactionis osores; à pœnitentia, secundùm animi sui propensionem aversos; solo metu ad eam adactos; ejus, si liberum esset, negligentes, ac desertores.

Scilicet, hic tibi videtur vir docte, primis istis Ecclesiæ sæculis, fidelium fervor, ut si eos labi contingeret, nonnisi metu Ecclesiasticæ censuræ, vel divinorum judiciorum, pœnitentiam peterent, pœnitentiam reciperent, pœnitentiam acceptam observarent: simpliciter eam nollent; adeò ut si eludere Ecclesiæ disciplinam, si absque peccato effugere potuissent coërcitionem, à satisfactionibus, impositæ sibi per sacerdotem pœnitentiæ, abstinuissent. At quàm longè, ab eo animo aberant, bo-

niisti Christiani, qui licèt infirmitate humanâ aliquando laberentur, divinâ tamen gratiâ, utiliùs resurgebant, & ob peccata præterita, humiliores, & de remedio sollicitiores, & de futuris cavendis culpis cautiores.

Non ergò duntaxat involuntaria, & ex solo metu agenda pœnitentia, fidelibus tempore Tert. proponebatur, cujus, ad pœnitentiam, parænetica vox, aliud suadeat, lib. de pœn. c. 4. *pœniteat errorum, repertâ veritate, pœniteat amasse, quæ Deus non amat: quando ne nos quidem servulis nostris, ea, quibus offendimur, non odisse permittimus; obsequii enim ratio, in similitudine animorum constituta est.* & c. 5. seq. *neque enim, quia bonum est* (pœnitentiam agere) *idcirco auscultare debemus, sed quia Deus præcepit, ad exhibitionem obsequii, prior est Majestas Divinæ potestatis; prior est auctoritas imperantis, quàm utilitas servientis: bonum est pœnitere, annon? quid revolvis? Deus præcipit.*

Hoc Tert. sæculi ingenium fuit, hic genius, ad quam formam comparatos pœnitentes, cave, ne involuntariam simpliciter, & secundùm quid tantùm voluntariam egisse, dicas; & ita affectos fuisse, ut in pœnitentia observanda, non præcepto Dei parere, sed utilitati suæ servire, & pœnas etiam humanas, à se duntaxat avertere cogitarent: qui tam malè sentit de laudatis-

ſimo ſæculo , quid diceret de corrupto? Putaſne, Eccleſiam iſtius temporis, lapſis & facinoroſis pœnitentiam imponentem, hoc ſolùm cogitaſſe, ut pœna homines cogeret ad pœnitentiam, quam ſpontè putaret non amplexuros. Quàm longè ab eo conſilio aberant, qui, à ſpe communionis & pacis, pœnitentiam in exitu vitæ deprecantes, arcebant, quia, ut ait Cypr. Epiſt. 52. *Rogare illos, non delicti pœnitentia, ſed mortis urgentis admonitio, compellebat?* Quo exemplo, ſatis docebat, non placere ſibi pœnitentiam quæ ſolo pœnarum, etiam æternarum metu, non pleno pietatis affectu ſuſciperetur.

Vide quàm injurius ſis, in pœnitentiam priorum temporũ,quam ubi involuntariam ſimpliciter,& voluntariã tantùm ſecundùm quid prædicaſti, mox interjectis octo duntaxat lineis, actionem quæ non ſimpliciter, & omni ex parte voluntaria ſit,adeo dejicis ac deprimis, ut bonam eſſe neges, adductis iſtis, ex Nic. Papa verbis, *nullum quippe bonum, niſi voluntarium*: quo Arg. religioſarum actionum ex voto ſuſceptarum, meritum omne, non ſolùm imprudens evertis,ſed & pœnitentiæ, apud antiquos, nullum bonum fuiſſe, quòd voluntaria ipſa, omni ex parte non eſſet, imò ne quidem ſimpliciter voluntaria, ſed tantùm ſecundùm quid, inferendum cuique relinquis:

linquis: addo improvidus es, qui omnem sacram, ac religiosam observantiam impetere, nihili ducis, modò Monachatus honori, ac dignitati, tibi aliquid consentaneum dixisse, videaris. Nos, melioribus, imbuti Theologiæ Christianæ præceptis, pœnitentiam apud antiquos sancitam ita fuisse dicimus, ut tamen pœna, animi torporem excuteret, non agendi animum & constantiam præberet: occasionem suscipiendæ pœnitentiæ pararet, non, voluntatem duceret; multominùs, perseverandi facultatem ita tribueret; timor non tam ab Ecclesia incussus est, ad sanationem malæ voluntatis, quàm ad coërcitionem pravæ cupiditatis, quod in simili materia, sensisse videtur, Aug. lib. contra litt. Petil. c. 83. & alibi pluries.

Pœna, Ecclesiæ judicio, lapsis infligenda visa est, quæ peccati morbo detentos, & socordiâ gravatos excitaret, ut cùm ab Ecclesiæ communione, extorres se vidissent, meminissent, & se à cælesti beatitudine excludendos: eâque cogitatione excitati, tanquam de somno letargico emergerent, & ad salutem animæ suæ, non jam timore solùm, sed & amore evigilarent. Timorem enim salubriter incuti, ut aliud efficiat, & ad aliud disponat, colliges ex Aug. Epist. 48. ad vincent. & 50. ad Maced. & aliis.

CAP.

C A P. XIV.

Aliæ ſubtilitates, contra prædicta.

SEd iis prætermiſſis diſpungamus cæteras, ejuſdem Regularis, irregulares ſubtilitates. *Antiquo*, inquit, *Eccleſiaſticæ diſciplinæ jure, nuſquam videas, Clericos in Monaſteria detruſos, ad pœnitentiam, ſed tantùm ad Laïcam communionem damnatos.*

Regero ergò, coævam ferè Monaſteriorum in occidente ordinationi, hanc legem: cum enim, ex communi ore regulis Cæſarii, & Aureliani, Arelatenſium Epiſcoporum, Ferreoli, ut probabilius creditur, Vecienſis, Iſid. Hiſpal. Fructuoſi Bracchar. Antiſtitum; ac S. Bened. ordinis celeberrimi inſtitutoris, antiquiores in occidente non legantur, nec aliæ à Bened. Anianæ Abbate, in ſua concord. regularum, vetuſtiores referantur, ideo, ante hæc tempora, Clerici in Monaſterium detruſi non leguntur.

Statim verò, compoſitâ Monaſteriorum diſciplinâ, reguliſque præſcriptis, mos iſte, legibus Eccleſiaſticis invectus eſt, Agath. cit. cui Cæſar. Arelat. præfuit, & cæterorum Concil. Galliæ; moxque etiam ut in Hiſp. à S. Iſid. & Fructuoſo, ſeptimo

sæculo, Monasteria componi cæperunt, ac salutaribus legibus informari, Tolet. quibusdam Conciliis, mos iste firmatus est, qui etiam à Pelag. & Greg. Mag. Romanis PP. in Italia observatus, non multo tempore, postquam in eadem provincia, sub S. Benedicti regula, Monasticus ordo florere cæpisset. Itaque tunc, præsertim, cùm in Occidente vigere cæpisset, Monasteriorum disciplina, Clericos quoque lapsos, ad Monasteria detrudi cæpisse (quod tu, vir laute, à Monastico statu & regula, abhorrere defendis) notabis, si quid in lectione proficias, vide quid hic doceat, sidus illud illustre, Sorbonicæ societ. Fr. Hall. lib. 3. art. 1 v. §. vult. de ordin. Hier. cujus sensum ut plurimùm exprimimus: & alios.

Subdis, *eodem antiquo jure, seu in Ecclesia vetere Aurel. numquam legas, apostatas, excommunicatos, Monasterio addictos: erant enim tum Monasteria sanctitatis adyta, non scelerum ergastula.*

At scopum non feris: nam de Apostatis excommunicatis non agimus, sed de Clericis, qui excommunicari minimè solebant, neque extra Ecclesiam statui, sed de gradu dejici: quod enim ordinariè erat Laicos excommunicatio, hoc Clericis depositio, ut cuivis disciplinæ Ecclesiasticæ perito, manifestum est. A veritate autem aberras, quandoquidem ex vitis SS. PP. fures

meretri-

meretrices, homicidas, in Monasteria receptos legamus: quod ubi vacabit, legere poteris.

Neque ideò Monasteria, minùs dicenda erunt adyta sanctitatis, sicut Ecclesia, quamvis sceleratos excipiat, non desinit dici sancta, quia & sanctitatem docet, & ad sanctitatem informat. Tu veriùs Monasteria facis, scelerum ergastula, cùm ad ea, non tanquam ad locum pœnitentiæ, qui venerationi semper fuit, sed tanquam ad triremes & carceres damnatos, iisdem temporibus pronuntias.

Pergit: *Antiquo item jure, Presbytero, gradu moto, licebat sæculariter vivere, id est, more Christianorum Laïcorum, neque ulli exigebatur ulterior pænitentia, quam tamen Cabilon. à suis facinorosis postulat.*

Falleris, & antiquę disciplinæ ignarus es, in qua pro peccatis omnibus publicis, gravioribus, pœnitentia imponebatur; nec tam adempta laicis quævis communio, Clericis Ecclesiastica, seu Clerica, pro pænitentia erat, quàm pro pœna, extra propositum vagarer, si id probarem.

Cabil. Conc. & cætera, quæcitavimus, satis te redarguunt: quæ nempe evidenter demonstrant, Clerico deposito, ulteriorem pœnitentiam injungi solitam fuisse; nec ipsi sæculariter, more Christia-

norum cæterorum, vivere licuisse. Imò id tibi in mentem venisse, demiror, cùm certum sit, Clericum de gradu suo dejectum & continenter vivere in cælibatu debuisse, & alias Clericalis vitæ obligationes retinuisse, quod nec te velle negare, crediderim.

Instas, *in Ecclesia vetere, uni peccato, putà adulterio, una publica imponebatur pœnitentia, relabentibus nulla*, in Tolet. 8. *pœna reperitur, quando post cæteras coërcitiones, Monasterium irrogatur.*

Non distinguis, inter pœnitentiam clericis impositam & Laicis, una ab alia plurimùm differt; nam Laïci pœnitentiam explebant, antequam communioni Ecclesiæ redderentur, Clerici ademptâ tantùm communione Clerici, ne ex duobus gradibus simul exciderent, pœnitentiam impleturi, ad communionem Laïcam redigebantur, è qua, quia ad inferiorem gradum prolabi poterant, ideò si postea in grave facinus laberentur, residuâ interdum communione privabantur.

Cùm è contra, si Laicus, extra communionem Ecclesiæ positus, ad inferiorem gradum dejici non posset, quia nulla spes erat emendationis, ideò ubi ad eum gradum devolutus, non profecisset, nulla de cætero publica pœnitentia, ei, cui semel imposita fuerat, imponebatur, nec ipsa,

ex antiqua Ecclesiæ praxi repeti unquam solebat: sed non emendato, tempora protracta fuisse, & incorrigibiles interdum, excommunicatione publicâ punitos fuisse, rès notior est, quàm ut probari debeat.

Denique, inquis, *in Ecclesia vetere, inter Clericos acta non est pœnitentia: in Cabilon. ad canonicum Monasterium reus amandabatur.*

Iterum hallucinaris, quòd pœnitentiam Laïcis propriam, quæ absolutè pœnitentia dici solet, ab ea, quæ Clericis imponebatur, & solemnis pœnitentia non erat, non distinguis: nam certum est, pœnitentiâ illâ publicâ anxiâ, lugubri, & dedecorosâ, Clericos publicè non fuisse defunctos, ex Conc. Carthag. v. c. 11. Leon. Magn. Epist. 92. ad Rustic. Narbon. c. 2. & aliis supr. cit. pœnitentias tamen, & ἐπιτίμια, ut Græci loquuntur, pœnasque sceleribus pares, privatim, vel in domibus canonicis, vel in Monasteriis, ab iis Ecclesiam expetiisse, non minùs certum est: quod ex ipso S. Leon. Epist. cit. colliges; qui de iisdem Clericis, quos à probrosa pœnitentia exemit, subjungit, *Unde hujusmodi lapsis, ad promerendam misericordiam Dei, privata est expetenda secessio, ubi illis satisfactio digna, sit etiam fructuosa.* Pœnarum etiam, quas in pœnitentia positi subirent, exempla, leges, in Conc. Ilerd. c. 1. VIII. Syn. gen.

act. 2. Hibern. sub Leon. III. & aliis. Quæ sequuntur ex dictis facilè concidunt.

Cap. XV.

Quædam ex Canonibus adducta, examinantur.

SUperſunt quædam ex canonibus, in proprium ſuum caput, ab ipſo auctore adducta, & à nobis breviter examinanda. 1. inquit, *Monaſtici verò ſtatus profeſſionem, etiam ab reis illis, non niſi liberè initam, oſtendit, & Aſtulphi uxoricidæ cauſa, ſuper. adducta.*

Id nego, eâ cauſâ oſtendi, nam ut ex cit. can. *admonere*, 33. q. 2. monſtravimus, non ſimpliciter Aſtulpho prædicto conſulit, Monaſticum ſtatum, Nicol. Papa: ſed eligendum potiùs ei ſuadet, quàm graviorem, & duriorem, in ſæculo pœnitentiam, quæ Monaſticum ſtatum non amplectenti, ſubeunda ipſi eſſet: is autem non omninò liberè iniri dicitur, quòd eâ conditione proponitur, ut vel amplectendum ſit, vel durior pœna ſubeunda.

Deinde non par ratio Clericorum & Laïcorum, nam Clericis, in poteſtate Epiſcoporum, à quibus & verberibus, & carcere, & aliis pœnis, tanquam liberi à potentibus puniebantur, optio non ſemper relin-

que-

quebatur, vel eligendi Monasterii, vel alterius pœnitentiæ: Laïcis verò, qui à poteſtate iſta Patria magis ſoluti erant (excipe eos, qui ſe Eccleſiæ dediſſent, cujuſmodi erant Diaconæ matriculariæ, uxores Presbyterorum & Diaconorum, atque aliæ ejuſmodi utriuſque ſexus perſonæ) optio, vel Monaſtici ſtatus amplexandi, vel pœnitentiæ alterius ſubeundæ, minimè relinquebatur; ad quam nimirum, anathematis ſolùm intentata pœna, licèt fortè non vi, nec injectione manuum, ab Eccleſiaſtico præſule, compelli ſolebant.

Subdit, *Innoc. III. Orat. in Conſtantinop. explicatione*, id demonſtrare, cap. *poſt tranſl. de renunt.* ſed contrarium oſtendit. Innoc. III. oratio. Vim facit in iis Innoc. verbis: *Quòd* (Concilium) *in eo loquitur caſu, cùm propter aliquod crimen, Epiſcopatum quis deſerens, ad vitam Monaſticam, pœnitentiæ cauſâ, deſcendit. Nam*, inquit, *non devolvitur, non impellitur, ſed ſpontè deſcendit.*

Obſervatio hæc ridicula eſt, nam & aliquis invitus, & ſuperioris auctoritate coactus, deſcendere dici poteſt; idque videtur Innoc. intellexiſſe: non enim novam interpretationem ſubdit, ſed traditam explicat, dum ſubdit: *Unde quidam in eo caſu loqui dixerunt capitulum ſupra dictum, cùm quis pro crimine, de quo convictus fuerat, vel confeſſus, ab Epiſcopali dignitate depoſitus, in Mo-*

Monasterio exstitit, ad pœnitentiam agendam inclusus, vel cum aliquis propter grave crimen, pro quo, Episcopatum retinens, pœnitentiam dignè agere non valebat, cedendi obtentâ licentiâ, vitam Monachalem elegit.

Qui duo sunt modi, quibus quis pœnitentiæ causâ, ad Monachalem statum descendit, putà, si vel eum propriâ voluntate eligat, vel ad eum, judicis sententiâ compellatur. Quo utróque modo, inhabilem fieri aliquem, ad Episcopatum iterum capessendum, propter recordationem criminis, & pœnitentiæ perpetuæ horrorem, declarat Innoc. III. quod assertionem nostram confirmat, si non semper, saltem aliquando, etiam invitis, Monasticum statum, Clericis impactum fuisse.

Pergit: *Sequitur in Gratiano, quidam cedendi licentiam, cum instantia postulantes, eâ obtentâ, cedere prætermittunt. Eos ad cedendum decernimus compellendos.* Et hoc intentum nostrum probat, posse aliquos, ad Monasticum statum invitos, & in pœnam criminis compelli: quales sunt isti, ut ejus utar verbis, *Quia interim tempus extrahunt, neque hîc, neque illic pœnitentes, ad Monasterium adigendi, quod postularunt, ne inutili tergiversatione, animi sui levitatem, publicè demonstrent.*

Sed & ignoranter ea, ex Grat. citas, tanquam eadem serie, cap. *de renunt.* cit. cohæ-

cohæreant, cùm caput istud *quidam*, ex Conc. gen. Later. sub Innoc. III. c. 28. collectum habeatur, simul cum c. præc. Innoc. III. lib. 1. decret. Greg. tit. 9. Tu verò, apud Gratian. haberi putas, qui obiit ante Innoc. III. adeóque in canonica disciplina versatus es, ut collectionem Decretal. eandem putes, cum collectione Grat. qui error, nec in eo, qui per duos dies, Canonicæ disciplinæ operam dederit, tolerandus esset. Unde non jam miror, quòd toties, Grat. lectionem objicias, scilicet,

Oderunt tristes hilarem, indoctique peritum.

Præcedentibus tuis verbis, vide num hæc cohæreant, quæ sequuntur; *Eâ voluntatis libertate usus est Imp. Ludovicus Pius, cùm factione exauctoratus, jussus est ire in Monasterium, & ibi esse omnibus diebus vitæ suæ, quod ille renuens, non consentit voluntati eorum, maluitque publicam subire pœnitentiam, & quidem iteratò, ne quid in ea rebellione deesset, ad injuriam.*

Porro arg. ab isto exemplo ducti, nulla vis est, quinimò patet, eo tempore, Ecclesiæ morem fuisse, ut etiam Laici cogerentur, unum ex iis duobus eligere, aut pœnitentiam publicam, aut Monasticum statum, adeò ut electionem Monastici status, non omni ex parte liberam esse oportere, crederent, sed aliquâ onerosâ conditione, ejus

ejus refutationem gravari potuisse: quod tu modò negabas.

Quòd autem, non ad Monasticum statum, detrusus fuerit Imp. Ludov. sed id ei persuadere, per submissos quosdam Monachos, Lothar. conatus sit, testis est Nitard. lib. 1. Hist. *Quòd ipse Ludov. impius, Monachus fieri renuerit*, ait Tegan. de Gest. Lud. Pii: *Impium* Lodovicum nominans, quia nempe reverti iterum ad imperium cogitabat, cùm rescindi Monasticam professionem, vel metu susceptam, ex istorum temporum usu, non posse, resciret. Ostendunt igitur ista, adhibitis etiam minis, & terroribus, Monasticam vitam semel susceptam, dimitti minimè posse, quod negas: Et Laïcos quoslibet, non æquè, ac Clericos, in Monasteria, pœnitentiæ causâ, mitti solitos, quod fassus sum.

Cætera, quæ in eodem cap. addis, soluta ac refutata sunt: tu ex hoc specimine disces, quàm multa in singulis capitibus refutanda essent, si particulatim omnia discutere liberet, quod in hoc cap. efficere, rei, ad Ecclesiasticam disciplinam spectantis, non injucunda, nec incuriosa discussio, coëgit. Alios igitur errores, in contemptu Hierarchiæ, ordinationis Ecclesiasticæ, Ecclesiæ ipsius, cùm brevitati studeamus, omittimus: & præcipuè cùm nostri non est instituti, aliorum refutare errores, nisi in quantùm

quantùm materiæ, quam tractamus, adversentur directiùs. Sit ergò ultimum hujus quæst.

Cap. XVI.

An Regulares, donatum cælitùs Conciliis Spiritum, puriùs nobiliúsque custodiant.

ITa præcipuus Antagonista: *Regulares, assero, vitâ, moribus, institutis ad Ecclesiam non habentem maculam neque rugam, & sanctissimos ejus Canones, propriùs, quàm sæculares Clericos accedere: in Religiosorum claustris, disciplinâ, institutionibus, ajo, veteris Ecclesiæ sanctitatem, Canonum observantiam, Conciliis donatum cælitùs Spiritum, puriùs nobiliúsque, quàm apud reliquos in sæculo Clericos, meus hic campus est, exspecto, si quid contra audes.*

Thranosica, sunt ista, & gloriosi militis verba, optime vir, in contemptum Ecclesiasticæ ordinationis prolata, & virtutem sacramenti ordinationis mirè deprimentia, ac Divinæ providentiæ ordinem turbantia. Regularium totius nationis offensam, nullatenùs quæro; imò nec ullum Regularium ordinem impetere volo, nec eum, cui ipse adscriptus es, quam profundiùs veneror: scio quos feriam, tu ex eorũ numero unus, & præcipuus es. Canonum & disciplinæ Ecclesiasticæ, observantiam, vobis tribuitis;

tis; fortasse haud difficilè foret, cui plùs spiritus, & acuminis inest, contrarium ostendere: adi eruditissimos illos libros, P. Aur. & Fr. Hall. societ. Sorb. aliter te docebunt, si aure audias, & corde intelligas. Veteris Ecclesiæ sanctitatem vobis tribuitis; à qua vos, à qua nos progh dolor! multum absumus, quod non convitiandi cuiquam animo dico, sed & veritatis studio & doloris sensu. Sed hæc missa facio.

At verò, quis ferre poterit, quòd *Conciliis donatum cœlitùs Spiritum*, puriùs, nobiliúsque, quàm cæteri è Clero, id est, quàm Parochi, quàm Episcopi, quàm Archi-Episcopi, Primates, Patriarchæ, quàm ipsi summi Pontifices, custodiæ vos jactetis? ô imprudentem vocem! ô plenam, temeritatis, & erroris audaciam! scilicet habetis vos, non solùm cœlitùs missum Dei Spiritum, quo canones observentur, verùm etiam quo condantur. Et quidem puriùs, nec puriùs tantùm, sed nobiliùs, quàm quiuis è Clero proceres, in Conc. adunati, quàm summus ipse Pontifex, Conc. præsidens: tutiùs verò, securiùs, certiùs, Ecclesiæ regulas præscribetis, sed donante vobis Spiritu S. Cœlitùs misso, quàm Conc. PP. nisi Regulares sint, præscribere possint.

Vide in quos errores, te, disputandi calor, & Monachalis status, impensiùs fovendi cupiditas, impulerit. Quem putas circa canones,

nones, circa disciplinam, donatum Conciliis cœlitùs spiritum? nisi eum, qui datus est 70. senioribus, quos Moyses in adjutorium adsciverat, Num. 11. *Ut sustentent onus populi*; qui sedentibus in Cathedra Moysis, datus est ad docendum potiùs, quàm faciendum, juxta illud Math. *Super Cathedram Moysi sederunt scribæ & Pharisæi, omnia ergo quæcunque dixerunt vobis, servate & facite.* Qui super Apostolos effusus, ut doceret eos omnia, & suggereret omnia, quæcunque dixerat Christus, Joan. 14. ii, de omnis spiritus donatione securi, quæ à se decernerentur, ea Spiritus S. auctoritate firma, & providâ sapientiâ constituta, non dubitantes, de Conc. Hierosolym. sententiâ, scribere ausi sunt, Act. 15. *Visum est Spiritui S. & nobis.*

Hunc, vos Regulares, spiritum, cœlitùs Conciliis datum, habetis, puriùs nobiliúsque, quàm Cleri proceres, regularibus vestris minimè initiati ceremoniis; plúsque valebit, ad sapientiam gubernationis obtinendam, regularis professio, quàm sacra ordinatio, quàm gradus sublimis; quàm Divinæ providentiæ ordo, gratiam singulis statibus, pro sua cuique functione distribuens? Ubi quæso, & quando, hic vobis Spiritus cœlitùs Conciliis datus, vobis promissus, vobis attributus: inauditum hactenus istud, novum novitii commentum

tum est: procul prodigiosa ista dogmata, ne dicam hæretica, & totius ordinis Ecclesiastici destructiva.

Ejusdem furfuris, alterum, ex eodem Cleri contemptu, in totius ordinis probrum, continetur his verbis: *Ut non injuria quis possit dicere, scriptas olim Clericis leges, à religiosis accuratè servari, quoniam illi de religiosis facti sunt sæculares. Hi suis constricti regulis permanserunt.*

Nihil ego in depressionem regularis dicam sanctitatis; at quàm horrendum, quod regularibus solis, Ecclesiæ canonum observatio tribuitur! vigent, & quotidie reflorescunt, apud plurimos de Clero, quem, in contemptum, *sæcularem* vocas, Ecclesiæ leges, nec si marcuerint aliquamdiu, non aliis tribuendum est, quàm iis, qui consuunt pulvillos cubitis peccantium, & Ecclesiasticarum legum obligationem, distinctionibus frivolis, excusationibus imperitis eludunt. Atque hæc de his. Nunc

---

QUÆ-

QUÆSTIO XI.

De nunquam nimia multitudine Sacerdotum, examinatur.

Caput I.

Ridicula est sententia, de nunquam nimia multitudine Sacerdotum.

PEriculosum in praxi, & satis irregulare effatum, continetur, his verbis: *Si omnes quotquam usquiam sunt homines, si mulieres ipsæ, si brutæ animantes, si corpora, vita & sensu carentia, in Sacerdotes mutari, & augustissimam Eucharistiam facere possent, diceresnè, Divino illo colendi modo, infinitos illos ministros, esse superfluos?*

Bella sanè gradatio: Si sensus aliquis ei, vel ratio inesset: at quid ineptiùs fingi potest, quàm ista, brutarum animantium, & corporum tam sensu, quàm vitâ carentium, metamorphosis, in Sacerdotes & sacrificatores? Tu vir Dei, Sacerdotes Dei, & sacrificatores corporis Christi, ex brutis animantibus, ac corporibus, tam sensu, quàm ratione carentibus, emergere fingis, celeriùs multò, quàm fungos, aut tubera; in

in iis enim conflandis, natura saltem noctem moratur, Sacerdotes verò ex brutis animantibus, & corporibus inanimatis conficere, tibi ludus est. Profanæ istæ sunt, & ineptæ mentis observationes.

Ex iis verò stolidis existimationibus perniciosam, & in praxi periculosam consecutionem elicis. Nullo digno Sacerdotium unquam denegandum; nunquam nimiam Sacerdotum copiam esse posse; non esse eorum definiendum numerum; non ex definito numero, quantum Ecclesiæ sat est, digniores seligendos, tibi etiam absurdum videtur; dignitatis ad Sacerdotium indicium, rem moralem esse, non in indivisibili consistentem, sed in latitudine positam; pro penuria Clericorum, vel copia, aliquos dignos, vel indignos judicari.

Nonnunquam & irregularibus, & infra ætatem, à canonibus præscriptam, constitutis, ob Sacerdotalium virorum paucitatem, Sacerdotium indulgeri, tanquam dignis, quibus abundante Sacerdotalium virorum multitudine, aditus ad Clericatum intercluderetur, tanquam indignis. Disciplinæ Ecclesiasticæ ignarus es, si hæc non capis.

CAP. II.

Æquum esse, ut Clericorum determinatus sit numerus.

Quod

QUod de Episcopis toties, ex Conc. Sardic. can. 6. Leon. Epist. 87. ad Episcopos African. & aliis canonibus, inculcant DD. communiter, non eos passim esse constituendos, ne vilescat eorum auctoritas: id etiam de Presbyteris, & Diaconis, & cæteris Ecclesiastici ordinis viris, proportione servatâ, sentiendum est, non debere eos nimium multiplicari, ne numero vilescant: verum enim est illud Hier. Epist. 85. (cujus suo tempore proferendi, longè minor occasio erat) *Presbyteros turba, contemptibiles facit.* Verum est, quod usitatâ fertur paræmiâ, *pretiosa esse, quæ rara sunt*; nihilque tam egregium esse, quod non multitudine vilescat.

Consentaneè huic proposito, Bern. de convers. ad Cleric. c. 29. *Dilatata videtur Ecclesia: ipse etiam Cleri sacratissimus ordo, fratrum numerus, super numerum multiplicatus est: verùm etsi multiplicasti gentem, Domine, non magnificasti lætitiam, dum nihil minùs apparet decessisse meriti, quàm numeri accessisse.* Paucorum certè perfectio est: *Si non omnes*, inquit Christus, *capiunt verbum istud*, Math. 19. *Quàm angusta porta, & arcta via est, quæ ducit ad vitam, & pauci sunt, qui inveniunt eam.*

Nec inter multos, inquit Arist. lib. 9. Ethic. c. 10. amicitia est, ideò vix contingere potest, Sacerdotes multos esse, & bonos:

nos: ut Roma olim ſuis viribus ruit, ut corpora naturalia, juſtam magnitudinem tranſgreſſa, debilitantur, ſic Clericorum ordo, ſuâ numeroſitate langueſcit. Rectè Juſtinian. Præf. Novell. 3. ad oſtendendam neceſſitatem determinandi; Clericorum Eccleſiæ Conſtantinop. numeri, ſententiam iſtam protulit, *οὐδὲν ἐν ἀμετρίᾳ καλὸν*, *nihil immenſum bonum.*

Urget idem Imp. ejuſdem legis neceſſitatem, ne expenſis Eccleſiæ graventur; adde etiam, ne ſuperfluis nutriendis populus oneretur; nevè charitatis ſubſidia, miſerabilibus perſonis neceſſaria, ad ſuperfluos Clericos deriventur; ne multitudo æmulationem, æmulatio diſcordias pariat; ne ex multitudine diſciplina concidat; ne in magno numero, animorum conſenſio minor ſit; ne vel otioſi, multi remaneant, in vitiorum prædam; vel dum operæ navandæ materiam quærunt, aliorum inceptam feliciter operam diſturbent.

Infinita propè alia ſunt, quæ ſicut occaſionem, Concilio Lateran. ſub Innoc. III. c. 13. prohibendi novarum Religionum inſtitutionem dederunt: Conciliis Arelat. VI. c. 8. Mogunt. c. 19. Rem. II. c. 27. Turon. III. c. 32. & aliis, Canonicorum, Monachorum, Monialium numerum, pro reditibus Monaſteriorum, reſtringendi, cauſam præbuerunt; ita Eccleſiam indu-

xerunt,

xerunt, ut & paucitate Clericorum delectata fuerit, & de eorum numero restringendo, leges tulerit.

Cap. III.

Pauci in Ecclesia primitiva Clerici, sed gnavi, & in officio assidui.

MIra sanè Clericorum, in veteri Ecclesia, paucitas, à quibus tamen sollicitè Ecclesiæ regebantur, ut divinos viros dicere debeam, qui tot officia tam pauci explerent. Epiph. hær. 56. alias 75. n. 5. unicum Episcopum, unius vel plurium Diaconorum officio adjutum, absque Presbyteris adjutoribus, in primitiva Ecclesia aliquando exstitisse, testatur. Multis in locis, si credimus Ambrosiast. in c. 3. prior. ad Tim. *Bini per Ecclesias Presbyteri erant.*

Sed & posthumianus in Conc. Carthag. 3. c. 45. ostendit, Presbyterum unum aliquando, in aliqua Ecclesia, cum Episcopo fuisse, ait enim, *Si* (Episcopus) *unum tantùm Presbyterum habuerit, nunquid debet ei, unus iste auferri?* Atque adeò Cornel. in Epist ad Fab. Antioch. apud Euseb. lib. 1. hist. c. 6. Ecclesiam Romanam summoperè commendat, quòd sub uno Episcopo, quadraginta sex, essent Presbyteri, ac determinato numero alii Clerici.

Neocæsar. Conc. c. ult. septem tantùm

Diaconos, in qualibet civitate ordinandos, statuit. Ambros. in c. 3. ad Tit. numerum Diaconorum & Presbyterorum definitum in Ecclesia esse, ostendit: *Nunc autem*, inquit, *septem Diaconos esse oportet, & aliquantos Presbyteros, ut bini sint in Ecclesiis, & unus in civitate Episcopus.* Sardic. c 6. in vico, vel parva urbe, unum Presbyterum sufficere, putavit. Tolet. habitum ann. 12. Recar. Reg. c. 2. vel Presbyterum, vel Diaconum in Ecclesia quavis vicana institui, jubet: Si minor est census, Ostiarium à Sacerdote eligi, qui nitorem ejus procuret.

CAP. IV.

Statutum ab Ecclesia, ut determinatus esset numerus Clericorum.

IN Remensi verò, can. 9. apud Yvon. p. 3. c. 49. plures in eadem Ecclesia vicana, prohiberi videntur Presbyteri: varia Concilia, quæ nempe legem istam Ecclesiæ, tot canonibus constitutam, supponunt, neminem, nisi alicui Ecclesiæ adscriptum, ordinari debere; in unaquaque Ecclesia, nonnisi certum numerum instituendum esse, præscribunt. Syn. Rom. sub Eug. II. & Leon. IV. c. 9. statuit, *Ut in congregandis Clericis, modus discretionis teneatur; videlicet ne plures admittantur, quàm*

quàm facultas rerum, eis canonicè attributa, sufficere possit. Deus enim noster omnipotens, tribus in rebus, universa constituit, pondere, videlicet, numero, & mensura, cujus nos saluberrimum perficere, & conservare præceptum, semper oportet.

Audis, Dei præceptum esse, ut sicut omnia in pondere, numero & mensura, creata sunt: ita & Clericorum numerus, certus ac definitus esset. Nos huic Divinæ institutioni parere, hanc Divinam regulam tenere, oportere. Quid ergò illos reprehendis, qui Clericorum numerum certum tenendum putant, certamque & definitam Sacerdotum multitudinem esse, contendunt?

Quamvis enim à Sacerdotio nobis, Divina beneficia proveniant, quibus nulla majora; quia tamen ipsa Deus ordinata esse voluit, ideò & certo numero conclusit, & qui Divinæ providentiæ atque institutionis fines excedit, hic superfluus dici potest. Non autem Sacerdotes Deus, propter solam sacrificandi functionem, esse voluit, sed propter reliquas etiam Sacerdotii functiones: quarum distribuendarum potestatem, pro populi necessitate, & ordinatâ officiorum Ecclesiæ dispensatione, Ecclesiæ reliquit.

Acephalos verò, & sine titulo Ecclesiastico Clericos, Ecclesia semper summoperè

deteſtata eſt. Veteres canones, Clericos non adſcriptos alicui Eccleſiæ, rejiciunt: nupera Trid. Syn. ſeſſ. 23. c. 16. de reform. ſtatuit, *Ut nullus in poſterum ordinetur, qui illi Eccleſiæ, aut loco, pro cujus neceſſitate, aut utilitate aſſumitur, non adſcribatur, ubi ſuis fungatur muneribus, nec incertis vagetur ſedibus.* Hæc conſtitutio ſi ſervetur, quam ſervari oportet, patebit, ſuperfluos etiam ſacrificio Divino offerendo miniſtros, ordinari non poſſe, qui Eccleſiæ, cui adſcribentur officiis, congruè & conſentaneè implendis non neceſſarii, non utiles fuerint.

Tu, vir Regularis, cui diſciplina Eccleſiæ videtur tamen fabula, cui Divinæ providentiæ fines ignoti, cui Conciliorum ſtatuta vileſcunt, vides hæc omnia. Et quia magnum à Sacerdotio nobis bonum contingit, Sacerdotum immenſum numerum exigis: eodem ſcilicet conſilio, quo, quia à potu, cibo, medicina, nobis accedit utilitas, horum omnium nullum modum eſſe vellet: quaſi verò non illud omne, quod immodicum eſt, eo ipſo malum ſit: nec poſſit dici etam boni nimia eſſe communicatio, ubi faſtidium & contemptum nimia diffuſione parit, quaſi non fructus Divini ſacrificii lædatur, vel irreverentiâ myſteriorum, vel comtemptu miniſtrorum.

Proſequamur cætera. Conc. Aquiſgran. ſub Ludov. pio, lib. 1. c. 118.

Caven-

Cavendum, inquit, *summoperè præpositis Ecclesiarum est, ut in Ecclesiis sibi commissis, non plures admittant Clericos, quàm ratio sinit, & facultas* Ecclesiæ *suppetit: ne si indiscretè & extraordinariè plures aggregaverint, nec ipsos gubernare, nec cæteris Ecclesiæ necessitatibus, ut oportet, valeant adminiculari. Sunt namque nonnulli vanam gloriam ab hominibus captantes, qui numerosam Cleri congregationem volunt habere, qui nec animæ, nec corporis curant solatia exhibere. Hi namque taliter aggregati, dum à prælatis stipendia necessaria non accipiunt, neque Canonicum servant ordinem, nec Divinis officiis insistunt, claustra, societatemque cæterorum relinquentes, efficiuntur vagi & lascivi, gulæ & ebrietati, & cæteris suis voluptatibus dediti, quicquid sibi libitum est, licitum faciunt; proinde præpositis solerter providendum est, ut in hoc negotio modum discretionis teneant, scilicet, ut nec plusquam oportet, & possibilitas* Ecclesiæ *suppetit, in congregationem admittant: nec eos, quos rationabiliter gubernare possint, causâ avaritiæ abjiciant.*

CAP. V.

Monachorum, in Presbyteros & Clericos promovendorum, ab Ecclesia potest numerus determinari.

NEc tamen hæc dicta putare quis debet, quasi vellem, ubi aliæ desinunt esse causæ, Religiosos omnes à Prælatis repelli, prætextu multitudinis: *Cui enim usui modo possunt esse Regulares, qui necessarias olim operas suppleverunt?* absit hoc à me, àbsit, omnes Regulares ab ordine excludi, aut velim aut cogitarim, sed eorum operas spiritales, pro multitudine populi necessarias, prudenter existimari posse, judico, ad plurium vel paucorum ordinationem procurandam. Nolo plures in Ecclesiastica militia duces, aut præcones, aut buccinatores creari, quàm milites.

Quod ab antiquo in Ecclesia, omnibus sæculis servatum, ut in locum unius Clerici, alter succederet, nec ordinaretur ullus, qui non populi utilitatibus ac necessitatibus deserviret, sive in offerendo sacrificio, sive in aliis officiis, ad quæ destinabatur, nunquam ferè tamen, soli sacrificio offerendo; quidni hoc ipsum hocce tempore observetur?

Num votum istud reprehendendum est, quod majorum nostrorum fuit, quod ad veteris Ecclesiasticæ disciplinæ, quantùm sine turbatione unitatis fieri potest, restaurationem adspirat? Num Regularibus infensus videbor (quibus à teneris annis, & etiam nunc addictum, ac me obligatum sentio) si quod circa sæculares fieri exopto,

exopto, id etiam circa Regulares observari expetam. Servetur nempe Trid. constitutio cit. quæ præcipit, ut juxta Chalced. can. Clericorum, qui vel Ecclesiæ civitatis, aut pagi, vel Monasterio, vel Martyrio adscribuntur, numerum, ad utilitatem, vel necessitatem populi metiamur.

Certum est, ex veteris Ecclesiæ disciplina, in Monasteriis paucissimos Sacerdotes fuisse: constatque ex Epiph. Epist. ad Joan. Hierosf. inter Epist. Hier. Pallad. c. 8. Lausf. Hist. Ruff. de vit. PP. lib. 3. n. 188. auctore alio Græco Anonymo, lib. 5. de vit. PP. quem Latinè vertit Pelag. Rom. Ecclesiæ Diac. libel. 5. n. 27. Alio item auct. incerto, lib. 7. ejusd. Oper. quem in Latinam linguam transtulit Paschasf. c. 33. Cassian. collat. 4. c. 1. multos ex iis Sacerdotibus, qui in Monasteriis, absque cura animarum ordinati fuissent, à sacrificii Divini celebratione abstinuisse.

Constat etiam ex reg. S. Bened. c. 69. §. 1. regulâ S. Aurel. c. 45. §. 2. in Monasteriis, unum Presbyterum & Diaconum fuisse. Constat ex Greg. Magn. Epistolis 44. lib. 5. indict. 14. & 12. lib. 1. summi beneficii loco concessum, Monasteriorum abbatibus fuisse, ut ordinarentur. Liquet etiam ex Justinian. Novel. 123. c. 36. in Monasteriis feminarum eligi

consuevisse, *Sive Presbyterum, sive Diaconum, ut pro ipsis respondeat, aut sanctam communionem eis deportet.* Imò & aliquando nonnisi Clericum iis, ab Episcopo dari, non quidem ad communionem eis impertiendam, sed *ad responsorum Monasterii munus.*

Ex novella verò 133. c. 2. quædam fuisse Monasteria virorum, absque Ecclesiis, quorum Monachi cum reliquis, ad communem Ecclesiam convenirent; quædam verò quæ haberent Ecclesias, in quibus numerus ordinatorum determinatus esset, de quibus scilicet hæc, ex more in Ecclesia recepto, constituit. *Porro si in sacrosancta Ecclesia, quæ in Monasterio consistit, quatuor aut quinque ex eadem mansione senes sint, quibus omnis jam difficultas in sacrosancta illa vitæ, ac fidei institutione superata est, & qui ordinationem in Clero meruerunt, Presbyterorum fortè vel Diaconorum, vel aliorum deinceps gradum tenentes.*

Quorum munus describit, nempe, ut adeuntibus sui copiam faciant, & de Scripturis SS. exquisitiùs sermocinentur, efficiantque, ut alii omnes tales reputentur, simul sacram odservantes ædem; simul juventutem insolescentem, & terminos suos egredi volentem, in tolerantia retinentes.

Innumera alia proferre possem, quæ in Mo-

Monasteriis, determinatum Presbyterorum numerum olim fuisse, doceant: imò licèt aliquando, ob eximiam sanctitatem quorundam, inducti fuerint Episcopi, ad Monachos ordinandos, sine ulla animarum cura, nullo alio sacro ministerio imposito quàm orationis & precum: id tamen rarum fuisse, nulláque Ecclesiasticâ lege firmatum, observari potest.

CAP. VI.

Inferuntur duo corollaria, ex dictis.

EX quibus omnibus, jam dictis, duo hæc inferuntur corollaria. I. Licèt contemplationis cælestis, precum, sacrificii Divini, infinitum sit pretium, tamen Ecclesiam, quæ novit Clericatum ac Sacerdotium, ad aliorum purgationem, etiam exteriori ministerio procurandam destinari: noluisse olim, ad solum precum aut sacrificii usum, quenquam ordinari; imò & qui ab eo exteriori ministerio cessarent, quamvis sacrificii istius, quantus esset fructus, mente caperent, nihilominùs ne unum ab alio disjungerent, etiam ab isto Divino opere interdum cessasse, eamque etiam quorundam Monasteriorum legem fuisse, ut ex Pallad. cit. supra colligere possumus.

II. Ex istius ministerii exterioris neces-

ſitate, vel utilitate, numerum Sacerdotum, in Monaſteriis determinatum fuiſſe, nec tot ordinatos, quot Deo colendo, per ſacrificium & preces, utiles viderentur: ſed quot regendis Monaſterii fratribus, iiſque inſtruendis, in officio continendis, Divinifque ſacramentis reficiendis, ſufficere viderentur.

Licèt autem eorum ordinum, qui in ſalutem ſpiritalem proximorum impenduntur, diſpar eſſe poſſit ratio, ut multò plures expediat, ex iis ad Sacerdotium promoveri, quia major & diffuſior eſt eorum opera, & labor ſpiritalis, in concionibus habendis ad populum, confeſſionibus excipiendis, aliiſque ſpiritualibus miniſteriis exercendis: nihilominùs in eo parem & antiquiorem eorum eſſe rationem, quòd ſicut in Monaſteriis Sacerdotes olim creabantur, plures vel pauciores pro exigentia Sacerdotalium functionum, in iiſdem Monaſteriis neceſſariò exercendarum, & numerus quidam eorum determinabatur; ſic jam habitâ quoque ratione ejuſdem exigentiæ, numerus Sacerdotum Monachorum determinari oporteat, ita ut in amplioribus civitatibus major ut plurimùm eorum debeat ordinari numerus, quàm in minùs populoſis: & ubi plures ſunt ordinarii Sacerdotes, in ſubſidium pauciores ſunt advocandi.

Hanc

Hanc Ecclesiæ mentem esse, colligitur ex Clement. *dudum de sepultur.* §. *numer.* in qua Constitutione, Clem. V. in Conc. gen. Vienn. hæc statuit, *numerus autem personarum assumendarum, ad hujusmodi officium* (audiendarum Confessionum) *exercendum, esse debet, prout universitas Cleri & populi, ac multitudo vel paucitas exigit eorundem.*

Colligitur ex extrav. Bonif. VIII. *super Cathed.* inter extravagant. communes, tit. *de sepultur.* In quo de religiosis, ad Confessiones assumendis, statuitur, similiter, *ut numerus personarum assumendarum ad hujusmodi officium, esse debeat, prout universitas Cleri & populi, ac multitudo vel paucitas, exigit eorundem.*

Colligitur etiam, ex prudentia, quam erga Societatem Jesu jam coalescentem, Apostolica sedes ostendit. Nisi enim & Clericorum & Sacerdotum, numerum aliquem definitum esse, sibi persuasisset Paul. III. perperàm in Bulla, quâ illius Societatis institutum, primùm approbavit, Professorum ejus numerum ad sexaginta duntaxat personas, Apostolico diplomate præscripsisset, cujus initium est, *Regimini militantis*, tom. I. Bullar. Cherub. cujus quidem constitutionis, meminit Orlandin. lib. 4. hist. Societ. n. 2.

Quantumvis enim, quos sedes Apostolica, huic ordini circumdederat cancellos,

dictus Pontifex, postulante Ignatio, revulserit, teste eod. Orland. bullâ quæ incipit, *licet debitum*, §.40. & coadjutorum numerum ad alios, quos idoneos præpositus generalis judicarit, extendi posse voluerit: quod nimirum, aperiente se ubique messe, messorum copia major desideraretur, nec jam paucis locis Societas concludi posset, sed ad plurima diffundenda esset, non tamen in unaquaque civitate, aut Diœcesi, ampliorem, aut Sacerdotum hujus Societatis, aut alterius copiam, summus unquam pontifex esse voluit, quàm ad Ecclesiæ ministeria obeunda, & populorum necessitatibus subveniendum sufficeret

Gravissima & idonea huic rei confirmandæ, auctoritas S. Thom. 2. 2. q. 188. a. 4. ad. 3. Objicienti enim, *inconveniens videri, quòd auctoritas prædicandi, & confessiones audiendi, infinitis hominibus committatur*, Respondet, *quòd à prælatis non conceditur talibus Religiosis, ut quilibet indifferenter prædicare, vel confessiones audire possit, sed secundùm moderationem eorum, qui hujusmodi Religionibus præficiuntur, vel secundùm taxationem ipsorum prælatorum.*

Ex iis autem quæ circa numerum confessariorum definiendum, & prædicatorum statuta, definita, asserta sunt, licet etiam argumento à simili ostendere, Sacerdotum, ad divinum officium offerendum, numerum,

rum, determinatum esse debere : maximè cùm ad solas preces, & sacrificium Divinum, Ecclesia non probarit, ordinari ut plurimùm Sacerdotes, qui in cæteris inutiles existant; nec ulli certo officio, Ecclesiæ necessario, addicantur.

Utroque igitur argumento, inferre licet, numerum Sacerdotum innumerabilem esse non debere, nec in immensum crescere, nec omnes homines ad Sacerdotium provehi expedire; multò minùs brutos animantes, & corpora omnia, sensus & vitæ expertia, in homines mutari, ea dignitate exornatos. Atque hæc de hisce thrasonicis, ex aggerationibus sufficiunt: non abs re tamen erit, quædam hîc subjungere, de sacro & Ecclesiastico principatu; de ejusdem distinctione à profano & politico; de eorundem principatuum diversis muniis, &c. quibus natura Ecclesiasticæ Hierarchiæ, quam hoc tractatu, ex SS. PP. elucidare conamur, percipietur, ac ejus adversarii, & perturbatores confundentur ampliùs. Sit ergo

---

QUÆ-

QUÆSTIO XII.

De ſacro, & Eccleſiaſtico principatu; ejusque diſcrimine, à profano & politico.

CAPUT. I.

Unicus inter Angelos, ſacer principatus; duplex inter homines, ſacer & profanus.

OBſervandum hîc imprimis, inter Angelos, hominesque beatos, & viatores, hanc eſſe differentiam quòd tàm beati ſpiritus, quàm homines, qui felicitatis ſtatum conſecuti ſunt nullo alio ordine, quàm ſacro contineantur, nulli regimini, præterquam ſpiritali obnoxii ſunt, quia nec pœnis corporalibus ampliùs ſubjacent, nec ad pacem temporalem quæ politicæ ſocietatis finis eſt, dirigendi ſunt, qui perpetuâ & ſtabili tranquillitate potiuntur, & ab omnibus, quæ nos jam terrent, vexantque corporis moleſtiis, & omnibus adverſæ fortunæ viciſſitudinibus, penitùs liberi ſunt atque immunes: quæcunque proinde inter eos guber-

gubernatio admittitur, Hierarchica est, nullusque alius principatus, quàm sacer & spiritalis: nullus profanus politicus, seu civilis, & corporalis.

Sacrum autem principatum, quemadmodum inter Angelos, ita & inter homines beatos, admittunt Theologi omnes, post Dion. lib de Cæl. Hier. inferuntque ex ipsis beatorum ordinum seu Angelorum nominibus, quibus S. Scriptura utitur, quorum plura sacrum significant principatum.

Utrum duraturus sit post judicii diem, principatus iste, controvertitur. Chrys. Hom. 39. in c. 15. 1. ad Cor. videtur affirmantem sequi sententiam, explicans verba ista Apost. *deinde finis, cùm tradiderit regnum Deo & patri, cùm evacuaverit omnem principatum, & potestatem, & virtutem.* 1. quidem, quia ex c 7. Dā. profert ista verba, quę Regni Christi, seu Hierarchiæ perennitatem significant *Regnum ejus, Regnum æternum, quod non præteribit.* Deinde, quia hæc verba subjungit, quibus ex professo quæstionem proponere, & pro affirmante sententia concludere videtur, *quemnam autem hîc dicit evacuari, & aboleri principatum, Angelorumne? absit: at fidelium? ne hoc quidem. Sed quemnam? dæmonum, de quo dicit, non est nobis colluctatio, adversus carnem & sanguinem, sed adversus principatus, adversus potestates, adversus mundi Rectores hujus sæculi.* Verùm

Verùm Chryſ. ibi non loqui de iis, quæ accident poſt diem univerſalis judicii, ſed potiùs quæ contingent ante illum diem, ab eo ſcilicet tempore, à quo Euangelii promulgatio facta fuerit; à quo tempore docet, Paulum ſignificare hoc cap. initium habiturum exterminium principatus, & amplificationem Regni Dei, quorum continuatio ad diem uſque judicii protrahetur, ad quem uſque diem ſemper præliando & vincendo Chriſtus regnabit, donec mors poſt omnia deſtruatur, Deo mortuos omnes ad vitam ſuſcitante; húncque Germanum eſſe ſenſum Pauli (ut reverà videtur eſſe genuinus) præter Chryſ. tradunt Theodor. œcum. Theophyl. & alii græci: Sedul. item Primaſ. & alii, ex latinis.

Quamvis & poſſint ipſa intelligi, de humanis principatibus & poteſtatibus, quæ in die judicii ceſſabunt; imò etiam, ſi ita lubet, de principatibus, & poteſtatibus Cæleſtis Hierarchiæ, ſecundùm interpretationem S. Thom. q. 108. a. 7. quæ quidem quoad actualia miniſteria, & novas revelationes, quibus ultra opus non erit, cùm ſuos Deus collegerit, & à malis ſeparaverit, & in ſtatu felicitatis immutabili collocaverit, poſt diem judicii pariter deſinent: ſed de hac re, ni fallor, ſupra diximus.

Interim autem habetur in Cœlis, inter ipſos beatos ſpiritus, & ſanctos homines, in

in Cœlis degentes, Hierarchia seu sacer principatus, ratione novarum revelationum, quæ inferioribus, superiorum operâ, immittuntur, & ministeriorum, quæ Angelis bonis demandantur, propter electos. Sed omnis principatus politici, ab eis imperfectio, procul abest, qui superiorem societate civili conditionem nacti, nec temporalibus bonis indigent, nec temporalibus pœnis coërceri possunt.

CAP. II.

Varia discrimina inter sacrum, & politicum principatum.

INter homines autem, quamdiu in hac mortali vita peregrinantur, duplex principatus necessarius est; unus politicus, qui habet potestatem in corpora, alter sacer & Ecclesiasticus, qui animam ipsam ligat: prior qui negotia profana procurat, posterior, qui res sacras administrat: prior qui pro fine habet, pacem temporalem, alter qui æternam felicitatem: prior qui homini, & ut sibi vivit, & ut in collectione aliorum versatur, consulit, ac providet, quatenùs æternam beatitudinem consequi possit, & prædestinatorum cætui aggregetur, posterior, qui ex suo præcipuo fine hominis, quatenùs sibi solitariè vivit, minùs sollicitus, ejusdem, quatenùs in societate civili

civili versatur, curam gerit, ne debita totius corporis harmonia concentúsque solvatur..

Quas differentias ostendunt passim SS. PP. ac primò Clem. Rom. lib. 2. constit. c. 34. comparans enim Regem cum Episcopo, hæc scribit, *Imò si quid ampliùs dicendum est, plùs hic accipiat, quàm ille olim accipiebat: siquidem ille militaria tantùm administrabat, bello & pace, ad custodiam corporis susceptis, hic verò Sacerdotium, ad Dei honorem administrat, ut pericula ab anima & corpore propulset. Quantò ergo anima corpore præstantior, tantò est Sacerdotium regno excellentius, ligat enim aut solvit, supplicio vel remissione dignos. Quocirca Episcopum oportet, ut patrem diligere; ut Regem metuere.*

Orig. lib. 8. contra Cels. in fin. *Quin & ad magistratus in patria gerendos, hortatur nos Celsus, si hoc in columitas legum ac pietatis tuenda postulet. Nos verò cùm sciamus oppidatim alias civitates per verbum Dei conditas, eos, qui vitâ & doctrinâ sacrâ, ut præsint, sunt idonei, hortamur ad præfecturas Ecclesiarum, non ambitiosos probando, sed modestos, & non temerè se in functiones arduas ingerentes: cogimus ad curas publicas: & Magistratus nostri benè rem administrantes, subpræfecti sunt magni Regis illius, quem filium esse Dei credimus: qui dum benè præsunt divinitùs constitutis patriis, hoc est, Ecclesiis, à quibus electi*

Eti sunt, regunt eas, juxta præscripta Dei, salvis etiam legibus publicis. Nec hoc faciunt Christiani, quòd ista publica vitæ munia refugiant, sed quòd se servent divinioribus & magis necessariis muniis Ecclesiæ, ad salutem hominum: quoniam & hoc justum existimant & necessarium; omnium rationem habentes, suorum quidem, ut indies proficiant, extraneorum verò ut eos ad pietatis ac religionis doctrinam, simul & opera pertrahant; & quantum possunt plurimos adjungunt suæ Reipublicæ, ut per divinas leges unum fiant, cum Deo, universorum Domino, idque uniente ipsius filio, Dei verbo.

Quasdam, iis verbis, Politici, & Ecclesiastici Magistratus, seu Hierarchici, differentias adnotabis, sed eas præcipuè, quòd diviniora sint, & magis necessaria hujus, quàm illius munia; quòd hi secundùm divinas leges, salvis legibus publicis, quatenùs cum divinis consentiunt, Ecclesias regere, illi legibus publicis, salvâ divinâ lege, Rempublicam administrare debeant: quòd hi præcellentiorem finem spectent, putà hominum salutem & unionem cum Deo: in quo consentiunt Orig. Dion. c. 1. Eccl. Hier. qui cùm definivisset, scopum & finem Hierarchiæ esse θεωθῆναι, id est, Deum fieri, quid sit ista θέωσις, iis verbis explicat, *Dei porro effectio, est Dei, quoad ejus potest, imitatio, & cum eodem conjunctio, atque ut ita dicam*

dicam, unio. Et Antioch. Hom. 122. *ſacri igitur principatus iſtius ſcopus hic eſt, Deo, quantum humanæ ſinunt vires, ut ſe aſſimilet, atque uniat, Deum habens ſacræ totius ſcientiæ, & operatoriæ virtutis præceptorem.*

Sed redeamus ad alios PP. qui ſacrum principatum, à politico & Regio diſcriminant. Oſius Cordub. Epiſc. hæc ſcripſiſſe ad Conſtantium Imp. refertur, quæ utrámque poteſtatem, ſacram & civilem diſterminant, referente Athan. Epiſt. ad ſolit. vit. agent. *Ne te miſceas Eccleſiaſticis, neque nobis in hoc genere præcipe. Tibi Deus imperium commiſit, nobis quæ ſunt Eccleſiæ, concredidit: & quemadmodum qui tuum imperium multis conatibus invadit, contradicit ordinationi divinæ; ita & tu cave, ne quæ ſunt Eccleſiæ, ad te trahens, magno crimini obnoxius fias. Date, ſcriptum eſt, quæ ſunt Cæſaris Cæſari, & quæ ſunt Dei Deo. Neque igitur fas eſt nobis, in terris imperium tenere, neque tu thymiamatum, & ſacrorum poteſtatem habes, Imperator.*

Hilar. ſimiliter libell. ad Conſtant. Auguſt. qui incipit, *benignif. nat. tua*, non longè ab init. duas iſtas poteſtates diſcriminat, quòd civilis circa publica & temporalia negotia, ſacra ſeu Sacerdotalis, circa religioſam obſervantiam, verſetur, *provideat*, inquit, *& decernat clementia tua, & omnes ubique judices, quibus provinciarum adminiſtrationes*

tiones creditæ sunt, ad quos sola cura, & sollicitudo publicorum negotiorum pertinere debet, à religiosa se observantia abstineant, neque posthac præsumant atque usurpent, & putent se causas cognoscere Clericorum.

Nazianz. differentiam inter illas potestates statuit, quòd prior exerceatur in corpus, posterior in animam; prior circa res terrestres, posterior circa cœlestes; prior legibus humanis intendat, posterior legem divinam habeat pro regula, & ad Deum ducat. Hinc enim orat. 1. n. 9. docet, sacros magistros, respectu cæterorum Christianorum, habere se velut animam ad corpus, aut mentem ad animam: ait enim Christum instituisse, *alios esse, ad Ecclesiæ perfectionem, Pastores ac magistros, nimirum qui virtute, conjunctionéque ac familiaritate apud Deum, vulgo sublimiores sunt, rationem animæ ad corpus, aut mentis ad animam obtinentes.* Hinc ead. orat. n. 21. Hierarchiam, seu τὴν ἀρχὴν ἱερὰν, *sacram gubernationem*, in lege divina sitam, & ad Deum deducentem appellat. Hinc orat. 17. n. 15. magnificè de sacro principatu, ita loquitur, *vos quoque imperio meo ac throno, lex Christi subjicit: imperium nos quoque gerimus: addo etiam præstantius ac perfectius, nisi verò æquum est, spiritum carni fasces submittere, & Cœlestia terrenis cedere.* Hunc orat. 19. in fun. patr. n. 41. Episcopatum, vocavit, *grave*

grave & insidiosum animarum forum. Hinc denique Epist 46. Afric. paucis verbis, duos istos principatus discriminat, dum imperium quod ipse, aliique Antistites gererent, *incruentum principatum* vocat: illud verò, quod præsides provinciarum haberent, *quod gladios & lorum juncta habet.*

Utrumque Valentinian. senior principatum ita distinxit, ut animarum sacro, corporum civili curam commissam crederet: refertur enim à Theodor. lib. 4. hist. c. 6. cùm Ambrosium, quem præfectum urbi Mediolanensi constituerat, in Episcopum electum, rescivisset, dixisse, *gratia tibi sit Domine omnipotens, & servator noster, quòd cùm ipse corpora huic viro commisissem, tu etiam animas ei commendasti.* Chrys. pluribus passim in locis, utrumque principatum discriminat. Præclarè quidem lib. 3. de Sacerd. c. 5. *Habent quidem principes terrestres vinculi potestatem, verùm corporum solùm: id autem quod dico Sacerdotum vinculum, ipsam etiam animam contingit, atque ad Cœlos, usque pervadit, adeo ut quæcunque infernè Sacerdotes confecerint, illa eadem Deus supernè rata habeat, ac servorum sententiam Dominus confirmet.*

Fusiùs serm. 10. de util. lect. script. & Ap. dig. magistratus civiles & sacros comparat, in *vinciendi & solvendi potestate*, in *jure habendi carceris*, in *potestate vitæ & necis*, in *facultate*

facultate remittendi debita, auctoritate tradendi carnificibus, aliisque ejusmodi: hisque, spiritualia assignat vincula, & carceres, quibus animas ligent, illis terrestria, quibus corpora; his debitorum spiritualium relaxationem, illis temporalium; his suscitationem à mortuis, & damnationem ad mortem æternam, illis adjudicandi morti temporali duntaxat facultatem; his dæmones ipsos carnifices parere, quibus contumaces & facinorosos tradant, illis homines solùm obsequi. Denique probare adnititur, hos τοὺς ἄρχοντας πνευματικοὺς, *spirituales Magistratus* esse, illos, τοὺς βιωτικοὺς, *sæculares*; atque adeò tantò præstantius priorum officium esse, quàm posteriorum, quantò digniores sunt ii, qui Magistratus gerunt, pueris, qui Magistratus ludunt.

Denique (plurima siquidem ejusdem generis prætermitto) eleganter idem S. Doct. utrumque principatum comparat, hom. 15. in poster. ad Cor. iis verbis, *at verò hîc aliud quoque imperii genus est, ac civili quidem imperio sublimius. Quodnam igitur hoc est? illud nimirum quod in Ecclesia viget, cujus etiam ipsius Paulus mentionem facit, cùm ait obedite præpositis vestris, & subjacete eis, ipsi enim pervigilant, quasi rationem pro animabus vestris reddituri: hoc enim imperium, tantò civili excellentius est, quantò Cœlum terrâ: imò etiam multò præstantius. Primum*

mùm namque non hoc præcipuo ſtudio ſpectat, ut perpetrata ſcelera vindicet, ſed ut ne omninò quidem perpetrentur: deinde ſi perpetrata ſunt, non ut ægrotantem de medio tollat, ſed ut ipſa deleantur. Ad hæc, rerum quidem hujus vitæ parvam omninò rationem habet, verùm pro Cœleſtibus omnia agit ac decernit. Quocirca non modò majorem, quàm provinciarum præfecti, ſed etiam, quàm illi ipſi, qui Diademate cincti ſunt, honorem acceperunt, qui hoc imperium gerunt, ut qui in majoribus rebus, & ad majora commoda homines fingant.

Epiphan. quoque in opere, quod Panarium inſcripſit, hær. 20. quæ eſt Nazaræorum, n. 3. & 4. fuſè thronum Davidis, Eccleſiam eſſe contendit, cui, nempe Chriſtus, Rex ſimul & Sacerdos, contulerit, *dignitatem Regiam ſimul ac Pontificiam*, ſed Regiam ſuperioris ordinis, ac cœleſtis, quia *ipſe Rex ſecundùm ſuperiorem, ac cœleſtem ordinem*; quippe, qui Joan. 18. faſſus fuerit, regnum ſuum non eſſe de hoc mundo. Unde colliges, verum principatum ac quaſi Regium, Eccleſiaſticum eſſe, qui tamen negotiorum mundanorum minimè curam gerat, ſed Cæleſtia meditetur.

CAP.

Cap. III.

Alii antiqui PP. pro discrimine, inter sacrum, & politicum principatum.

SYnes. Episc. Ptolemaid. Epist. 57. adversus Andronic. *Deus ambo vitæ genera separavit; unumque eorum sacrum, alterum ad regimen, atque imperium constitutum est: alios enim ad infirmarum rerum fæcem convertit, alios sibi sociavit. Illi in negotiis, nos in oratione collocati. Ab utrisque verò, quod honestum & consentaneum est, requirit Deus. Patrono opus habes: vade ad eum, qui Reip. præest; Deo quapiam in re indiges, vade ad urbis antistitem, &c.*

Hîc Synes. distinguit duos prædictos principatus, quòd Ecclesiasticus sit circa sacra, civilis circa negotia profana; civilis circa subditos solùm versetur, Ecclesiasticus circa Deum primò occupetur, à quo & scientiam Hierarchicam, & regendi prudentiam, & constantiam, & piam voluntatem haurit, gratiarumque divinarum distribuendarum, singularem potestatem, cujus cultum procurat, & sacrificiis, & sacramentorum celebratione, quæ potestas in homine Hierarchico potissima est, & alterius circa populum fons & origo. De-

nique quòd Ecclesiasticus, adversus pertinaces, non tam vim adhibeat, quàm orationem apud Deum, & exhortationes erga peccantes: Politicus vim potiùs inferat; unde absolutè vocatur *imperium* & *dominatio* quam dominationem ab Ecclesiasticis principibus, arcet S. Petrus dum ait, *non dominantes in Cleris, sed forma gregis facti ex animo.*

Eleganter etiam Isidor. Pelus. lib. 3. Epist. 249. Isid. Diac. cujus initio hæc scribit, *ex sacerdotio & regno, rerum administratio conflata est. Quamvis permagna utriusque differentia sit (illud enim veluti anima est, hæc velut corpus) ad unum tamen & eundem finem tendunt, hoc est, ad hominum salutem: quapropter cùm Iudaicæ res initium sumebant, sacerdotium ut magis necessarium institutum est, ac perdiu duravit. Postquam autem carni addictiores atque crassiores erant, Regnum poposcerunt: illud ipsis concessum fuit, quippe quod utilissimum esset, atque eorum qui sacerdotio minimè parebant, peccata coërceret ac restringeret.*

Sanè illud, circa ista verba, notandum est, non dici ab Isid. circa corpus, politicum principatum versari, vel circa animam, Ecclesiasticum, quod sup. cit. PP. docuerunt, & alii inferiùs citandi docent: neque in eo distingui, Ecclesiasticum principatum à civili, quòd hic ad pacem temporalem tendat,

tendat, ille ad salutem subditorum referatur, quod à præceptore suo Chrys. ac Naz. cit. addiscere potuerat, qui ad Cœlestia tendere sacrum principatum, atque adeò ob majora commoda, putà sempiterna, hominem formare; & ad Deum deducere, qui solus est vera hominum salus; politicum verò terrestria spectare, ac minoris momenti commoda procurare, & ad Deum per se minimè perducere, non obscurè ostendunt.

Neque tamen his repugnat cit. Isid. Illi siquidem principatum utrumque, secundùm se cogitant, prout inter proprias metas, propriosque terminos concluditur, quo sensu, non ulteriùs tendit, quàm ad commodi temporalis acquisitionem, & publicæ tranquillitatis felicitatem. Isidor. verò considerat, prout ab ipso Deo intentum est; vel prout à creatura rationali, sese dirigente in ultimum finem, refertur: quo sensu ad hominis salutem tendit, sicut & sacerdotium: nam Deus utrumque istum principatum, tam civilem, quàm sacrum, ad hominis salutem procurandam destinavit; sacerdotalem quidem immediatiùs, qui scilicet hominis perfectionem spiritalem proximè operatur, regium verò remotiùs, in quantùm à malo avertit, pœnarum metu; regiumque principatum, ad hominum salutem, per sacerdotalem dirigi, mo-

veri atque impelli, eodem nempe modo, quo corpus ab anima movetur, dirigitur atque impellitur: primasque & maximè necessarias partes dedit sacerdotali, sine quo nimirum dirigente, docente atque instruente, vix possunt homines ad Deum deduci, & salutem consequi, possunt autem sine regio principatu terrente.

In cujus rei confirmationem subjungit, populum Judaicum, qui à Deo singulariter diligebatur, ac fovebatur, ab initio habuisse sacerdotes, quorum ductu regeretur, Reges autem non habuisse, nisi cùm crassiores, ac rudiores effecti, indigerent scelerum vindice, & principe, jus gladii temporalis habente, ad ulciscendam rebellantis populi contumaciam.

Ad hanc necessitatem confirmandam, idem paulò post addit, ut ostenderet, regno ac sacerdotio sublato, nullum populo judaico salutis subsidium reliquum esse, ideoque Danielem prophet. ut illud ostenderet, fore, ut Judæorum res, post Christum in crucem sublatum, funditùs delerentur, nec ullum latioris spei vestigium ipsis restaret, nec melior ulla exspectatio eluceret, his verbis usum, *exterminabitur unctio, & judicium non erit in ea*: per unctionem videlicet sacerdotium, per judicium autem Regnum, & civilem statum intelligens.

Quæ

Quæ obiter notare voluimus, non tantùm ad Isid. mentem ostendendam, verùm etiam ad necessitatem sacri seu sacerdotalis principatus, & Hierarchici adstruendam: quam utique magìs ipse confirmat subdens, sublato Hierarchico statu, civilem quoque perire; cujus rationem hanc assignat, *sublato enim ac prorsus deleto eo, quod caput erat, majorisque momenti; nec aliud quidem quicquam consistere poterat: nam Regni quoque basis, pietas erga Deum, quæ in Dei cultu posita censebatur.*

Advertant ista, Hierarchici status osores, vel contemptores, observentque sedulò principes, eodem scilicet ictu, quo Hierarchicus principatus concutitur, regium quoque quati, & priori destructo, posteriorem quoque labefactari.

Quod autem cit. loc. Isidor. Ecclesiasticam potestatem politicæ præfert, quia hanc corpori, illam animæ comparat, adstipulatorem habet Nilum apud Damasc. lib. 2. parell. c. 21. scribentem, *tantò sublimius esse regno sacerdotium, quantò spiritus carne præstantior*: cujus rei ratio esse potest, egregia illa Nili sententia ibid. *quantùm corpori præstat animus, tantùm quoque is, qui animis medetur, eos antecellit, qui corpora duntaxat curant*. Adstipulatorem habet Innoc. III. c. *solitæ, de major. & obed. Non negamus*, inquit, *quin præcellat Imperator*

tor in temporalibus illos duntaxat, qui ab eo suscipiunt temporalia: sed Pontifex in spiritualibus antecellit, quæ tantò sunt temporalibus digniora, quantò anima præfertur corpori.

Cap. IV.

Prosecutio ejusd. argum. de diversitate inter sacrum, & politicum principatum.

Sed redeamus, ad principatus utriusque, sacri & politici, distinguendi susceptum negotium, pressiùs & accuratiùs discrimen istud, nobis videntur exhibere, seqq. à me laudandi PP. atque Imperatores Christiani, Gelas. Papa Epist. ad Anastas. Imp. apud Binium, cujus verba mutuati sunt Conc. Trosleiani PP. c. 2. & Paris. sub Ludov. & Lothar. lib. 1. c. 6. Greg. VII. lib. 8. Regist. Epist. 28. & alii, referuntque Gratian. d. 96. c. 10. Ivo Carnot. & alii.

Duo quippe sunt, Imperator Auguste, quibus principaliter regitur hic mundus, auctoritas sacra Pontificum, & Regalis potestas. In quibus tantò gravius est pondus sacerdotum, quantò etiam pro ipsis regibus hominum in divino reddituri sint examine rationem.

tionem. Nosti enim, clementissime fili, quòd licèt præsideas humano generi dignitate, rerum tamen præsulibus divinarum, devotus colla submittis, ab eis causas tuæ salutis expetis, inque sumendis Cœlestibus sacramentis, eisque, ut competit, disponendis, subdi te debere cognoscis, religionis ordine potiùs quàm præesse nosti. Itaque inter hæc & illorum, te pendere judicio, nos illos ad tuam velle redigi voluntatem: si enim quantum ad ordinem pertinet, publicæ disciplinæ, cognoscentes imperium, tibi supernâ potestate collatum, legibus tuis, ipsi quoque parent religionis antistites, ne vel in rebus mundanis exclusæ videantur obviare sententiæ; quo, rogo te, decet affectu eis obedire, qui prærogandis sunt atributi mysteriis, proinde sicut non leve discrimen incumbit Pontificibus siluisse pro divinitatis cultu, quod congruit; ita eis, quod absit, non mediocre periculum est, qui cùm parere debeant, despiciunt, &c.

Idem de anathematis vinculo, ubi ostendit, & apud Judæos fuisse, qui Sacerdotium regnumque conjungerent, & paganos Impp. simul Reges Pontificesque fuisse, hæc pro distinguendis istis potestatibus subjungit:

Sed cùm ad verum ventum est, eundem Regem atque Pontificem (Christum) *ultra sibi, nec Imperator Pontificis, nomen imposuit,*

nec pontifex Regale fastigium vendicavit. Quamvis enim membra ipsius, id est, veri Regis atque pontificis, secundùm participationem naturæ, magnificè utrumque in sacra generositate sumpsisse dicantur, ut simul regale genus, & sacerdotale subsistant; attamen Christus, memor fragilitatis humanæ, quod suorum saluti congrueret, dispensatione magnifica temperans, sic actionibus propriis, dignitatibusque distinctis, officia potestatis utriusque discrevit, suos volens medicinali humilitate salvari, non humanâ superbiâ rursus intercipi, ut & Christiani Impp. pro æterna vita pontificibus indigerent, & pontifices pro temporalium cursu rerum, imperialibus dispositionibus uterentur, quatenùs spiritalis actio à carnalibus distaret incursibus: & ideò militans Deo, minimè se negotiis sæcularibus implicaret; ac vicissim, non ille, rebus divinis præsidere videretur, qui esset negotiis sæcularibus implicatus: & ut modestia utriusque ordinis curaretur, ne extolleretur utroque suffultus, & competens qualitatibus actionum specialiter professio aptaretur.

Eadem verò inculcat, Nicol. I. Epist. ad Michael. Imp. quæ incipit, *proposueramus*, circa finem.

Ex utroque verò Gelas. testimonio, colligere licet, potestates istas, & subjectis, & officiis distinctas esse, nec uni in alterius jura involare, propriosque ter-

terminos transilire, fas esse. Priori porrò cit. testimonio, hos fines utriusque potestatis assignat, sacræ quidem potestatis, religionis cultum, sacramentorum administrationem, & eorum administrandorum dispositionem, doctrinam salutis, & eorum, quæ ad divinum cultum pertinent, institutionem; civilis autem, ordinem publicorum negotiorum & rerum mundanarum procurationem. Posteriori, & fines, & objecta, & actiones utriusque potestatis, diversa assignat: Ecclesiasticæ scopum *vitam æternam*; civilis, *felicem rerum temporalium excursum*: objecta prioris, *res divinas*; posterioris, *negotia sæcularia*: Denique, prioris, *actionem spiritalem*; posterioris *carnalem*.

Illum imitatus Sym. Papa, Epist. 4. Apol. ad Anastas. Imp. *Conferamus autem*, inquit, *Imperatoris honorem, cum honore Pontificis inter quos tantùm distat, quantùm ille rerum humanarum curam gerit, iste divinarum. Tu, Imperator à Pontifice Baptismum accipis; sacramenta sumis, orationem poscis, benedictionem speras, pœnitentiam rogas. Postremò, tu humana administras; ille tibi divina dispensat: itaque, ut non dicam superior, certè æqualis honor est: ne te putes, mundi pompâ præcellere, quia quod infirmum est Dei, fortius est hominibus, &c.* ac paulò post, *Cæterum, si omnis potestas à Deo est, magis*

gis ergò, quæ rebus est præstituta divinis.

Propter hanc differentiam, quòd humanis præsit politica potestas, divinis sacra seu Hierarchica, super humanam videtur hanc agnoscere, Horsmisda Pontif. epist. Presbyteris, Diaconis, & Archimandritis secundæ Syriæ, relatâ Act. 5. Conc. Constantinop. sub Agapeto & Menna, dum ait, *alia est hominum potestas, alia sunt sacerdotum officia*: Hæc verò in doctrinæ ministerio, sanciendi circa res fidei auctoritate, religionis functionibus versari, nec impunè à sæcularibus principibus invadi, exemplo Oziæ Regis, exponit.

CAP. V.

Quisnam illorum principatuum sit universalior occasione testimonii Cassiodori.

CAssiodorus lib. 11. variar: cum esset Senator & præfectus prætorio, Epist. 2. ad Joan. Pap. *nolite*, inquit, *in me tantùm rejicere illius civitatis curam, quæ potiùs vestrâ laude secura est. Vos enim speculatores Christiano populo præsidetis.*

sidetis; vos Patris nomine universos diligitis. Securitas ergò plebis ad vestram respicit famam, cui Divinitùs est commissa custodia: quapropter & nos decet custodire aliqua, vos omnia. Pascitis quidem spiritualiter commissam vobis gregem: tamen nec ista potestis negligere, quæ corporis videntur substantiam continere: Nam sicut homo constat dualitate, ita boni Patris est utraque refovere. Primùm penuriam temporis, quam delicta promerentur, orationibus sanctis amovere: monere me, quæ sunt gerenda sollicitè. Sum quidem Iudex Palatinus, sed vester non desinam esse discipulus: nam tunc ista rectè gerimus, si à vestris regulis minimè discedamus: Sed cùm me à vobis desiderem, & moneri consiliis, & orationibus adjuvari: jam vobis est applicandum, si quid in me fuerit aliter, quàm optabatur, inventum.

Eadem ibi Cassiod. cum cæteris, de vera & formali, ut loquuntur, ratione objecti sacræ potestatis, putà, quòd debeat esse negotium spiritale, seu ad salutem animæ spiritalem spectans: singulare verò istud docet, quod, ad Hierarchiæ, seu sacri principatus dignitatem, plurimùm facit, nimirùm magis universalem, generalioremque esse amplitudinem rerum, quæ sub principatum sacrum cadunt, quàm quæ sub dispositione civili continentur: nam & domestica negotia, quæ civilis principis co-

gnitionem fugiunt, objici sacræ potestati, cujus est secundùm Divinas leges, uniuscujusque mores formare, non solùm ut rectè se in Ecclesia gerat, verùm etiam, ut & sivè in privata vita, sive in societate œconomica, officio suo fungatur; cujus item est paternam charitatem omnibus exhibere, & paternam supplere atque herilem, in iis, in quibus deficiunt, potestatem: actus proinde sacri principatus, aliquos esse domesticos, seu domesticæ potestatis, putà docendi, arguendi, & coram domesticis testibus increpandi, corripiendi, & pœnitentias etiam privatas imponendi: quæ officia, nullo modo sunt publicæ potestatis politicæ.

Deinde civilia ipsa negotia, spectare pariter ad sacrum Magistratum, non quidem ut ipsa procuret, vel eorum procurandorum rationem, iis, qui potestati politicæ subditi sunt, per se singulariter præscribat; hoc enim proprium est officium politici Magistratus, quod sibi arrogare non debet Ecclesiasticus: Sed ut pro ipsis gerendis, apud Deum sit sollicitus, eaque Deo precibus suis commendet, quod supra ex Syn. notavimus, & apud ipsos principes satagat, quatenus secundùm Dei legem fiant; imò etiam delinquentes corripiat ac puniat: quod jus etiam ipsis tribuit Innoc. III. c. *Novit de judic.* his verbis, *cùm non humanæ*

con-

constitutioni, sed Divinæ potiùs innitamur, quâ potestas nostra non est ex homine, sed ex Deo, nullus sanæ mentis ignorat, quin ad officium nostrum spectet, de quocunque peccato corripere quemlibet Christianum, & si correptionem contempserit, per districtionem Ecclesiasticam coërcere.

Atque adeò, quod olim Volusiano suasit Sidon. lib. 7. Epist. 17. ut Abbas esset frater Auxianus supra congregationem, ipse verò & supra Abbatem: id servatâ proportione, à Christo, circa utrumque principatum institutum dici potest, ut in negotiis civilibus, sit Rex, Magistratúsque politicus, supra plebem, & supra ipsum Sacerdotem, qui in eo, quasi unus ex plebe esse videtur, ad obediendum Regio Magistratui paratissimus: ipse tamen aliâ ratione, sit supra ipsum Regem ac Magistratum, quatenùs consilio illum dirigit, & precibus apud Deum juvat, in suo munere rectè exercendo: cujus rei rationem habens, ead. Epist. Sidonius, Victorem Comitem, *se jure sæculari Patronum, jure Ecclesiastico filium, excolere ut clientem, ut Patrem eligere, profitetur.*

Cassiodorus igitur, tum propter protectionem Divinam Imperatoris, quæ à precibus Sacerdotis maximè pendet; tum propter exhortationes, & consilia salutaria, quæ in rebus civilibus, quotiescunque dubium

bium, num aliquid sit contra legem Divinam, à Sacerdotibus expetere debent Principes temporales, supra ipsos aliquâ ratione, Sacerdotes constituit. Hoc autem postremum, asserit etiam S. Bern. de consid. lib. 3. c. 3. iis verbis, *Uterque ergò Ecclesiæ, & spiritualis scilicet gladius, & materialis: Sed is quidem pro Ecclesia, ille verò & ab Ecclesia exercendus est. Ille Sacerdotis, is militis manu, sed sanè ad nutum Sacerdotis, & jussum Imperatoris.* Vide eund. Epist. 256.

Iis obiter addi potest, ad, majorem Hierarchicæ potestatis, quàm politicæ amplitudinem, ostendendam, occulta delicta, & intra animum conclusa, ad politicam potestatem non spectare, sive ut ligentur, sive ut solvantur, *cogitationis* siquidem *pœnam, neminem* pati, lege *cogitat. ff. de pœnis.* E contra verò, ad omnia penitùs peccata, Hierarchiam extendi, juxta illud Christi, Math 18. *Quæcunque solveritis, &c. Quæcunque ligaveritis, &c.* Quæ verba, Sacerdotalem ligandi atque solvendi auctoritatem, ad omnia penitùs peccata, licèt nondum opere perfecta, patere demonstrant: quod & receptus ab initio Ecclesiæ mos, confitendi etiam apud Sacerdotem, peccata solo animo destinata, ad obtinendam absolutionis gratiam, confirmat, cujus meminerunt Tert. lib. de pœnit. Cypr. de Laps. atque alii plures.

Deinde

Deinde quòd ea solùm peccata ulciscatur Magistratus civilis, quæ pacem publicam turbant, in omnia verò, quæcunque tandem illa sint, animadvertere possit Ecclesiasticus, quia legibus Dei repugnant, & gloriam Dei deprimunt, pro quo vindex, in foro saltem pœnitentiæ constitutus est. Quæ causa est, cur scripserit Aug. Epist. 54. ad Maced. *Nam quosdam quorum crimina manifesta sunt, à vestra severitate liberatos, à societate tamen removemus altaris, ut pœnitendo placare possint, quem peccando contempserunt, seque ipsos puniendo.*

Jure igitur Cassiod. universaliorem sacrum principatum, magisque extensum esse docuit, quàm politicum, cujus amplitudinis, explicandæ gratiâ, plurimas quoque Hierarchiæ, & sæcularis Monarchiæ, vel alterius generis principatus civilis differentias, observavimus, ut non tam à proposita quæstione diversio videri possit, quàm in suscepta disputatione, non infructuosa progressio.

CAP. VI.

Varii proferuntur auctores, pro differentiis, inter utrumque principatum, Ecclesiasticum & civilem.

VErùm redeundum videtur, ad alios, omni exceptione majores testes audiendos,

diendos, qui non minùs apertè, quàm præcedentes, utriusque principatus limites, finesque, intra quos sese continere uterque debeat, nobis exponunt. Primus secundùm rationem temporis profertur Justinian. Imp. cujus egregia ista verba leguntur, à quibus novellam sextam, quæ est de Clericorum ordinatione, exorditur.

Maxima quidem in hominibus sunt dona Dei, à superna collata clementia, Sacerdotium & Imperium, & illud quidem Divinis ministrans, hoc autem humanis præsidens, ac diligentiam exhibens: ex uno eodemque principio, utraque procedentia, humanam exornant vitam: ideoque nihil sic erit studiosum Imperatoribus, sicut sacerdotum honestas: cùm utique & pro illis ipsi semper Deo supplicent. Nam si hoc quidem inculpabile sit undique & apud Deum fiduciâ plenum: imperium autem rectè & competenter exornet, traditam sibi Rempubl. erit consonantia quidem bona, omne quicquid utile est, humano conferens generi, &c.

Citantur autem ista, & laudantur à summis Pontif. & sacerdotibus, scribentibus ad Tarasium, Constantinop. Patriarcham, Act. 7. 7. Syn.

Hanc autem divisionem duplicis potestatis, in Ecclesia, sacræ scilicet, seu Hierarchicæ, & politicæ, confirmant, Fulg. lib. de ver. præd. & grat. citatus à Conc. Paris.

ris. & Aquisgran. 2. PP. Ipsique Concilii PP. sub Ludov. Pio, & Lothar. c. 3. Aquisgran. 2. sub Ludov. in præf. Capitularia Caroli & Ludov. lib. 5. c. 167. eam, inquam, divisionem publicæ potestatis, tanquam adæquatam statuunt; & in Episcopis sacram, in Regibus politicam, residere docent, tanquam in fontibus, à quibus, ad alios derivatur, qui pro suo modulo, vel Regiæ, vel Episcopalis participes sunt potestatis.

Quibus proinde testimoniis refelluntur, qui Hierarchiam seu sacrum principatum, in aliis officiis reponunt, quæ nec sunt Episcopalis potestatis, nec alterius imminutæ, & minoris Episcopali, ab ipsa tamen derivatæ, ejusdemque cum eo ordinis, constituunt.

Verùm quia isti auctores, neque sacram, neque politicam potestatem, suis terminis circumscribunt, neque nobis utriusque munia accuratè describunt, ideo à me obiter duntaxat recensentur, quatenus ad alios tandem perveniamus, qui hoc munere, distinguendarum duarum istarum potestatum, diligentiùs perfuncti fuerint, cujus inquisitio hoc loco, præsentis potissimùm est instituti.

CAP.

CAP. VII.

Oppositiones quædam inter utrumque principatum, explicantur, occasione testimonii Gregor. II.

DIstingunt igitur alii, duas istas potestates: Greg. II. summus Pontif. adversus Leon. Isauric. scribens, qui & imagines sacras confregerat, & se Imperatorem, & Pontificem esse scripserat, fusè utriusque regiminis diversitatem ostendit, Epist. 2. ad ipsum, quæ Græca & Latina habetur, ante editionem VII. Syn. Ac. I. Doctrinam non spectare tradit ad Imperatores, sed ad Hierarchas, *non sunt*, inquit, *Imperatorum dogmata, sed Pontificum: quoniam Christi sensum nos habemus; alia est Ecclesiasticarum constitutionum institutio & alius sensus sæcularium: in administrationibus sæculi, militarem & ineptum quem habes sensum & crassum, in spiritalibus dogmatum administrationibus habere non potes. Et ecce tibi palatii, & Ecclesiarum scribo discrimen, Imperatorum & Pontificum; agnosce illud & salvare, nec contentiosus esto.*

Hanc autem differentiam, præter citatos, apertissimè tradunt Osius Cordub. apud Athan. Epist. I. ad solit. vit. agent. Athan. ipse ead. Epist. Lucif. Calarit. advers.

verſ. Conſtant. Greg. Naz. Orat. 9 ad Julian. præfect. Hilar lib. imp. ad Conſtant. Aug. Gratian. Imp. apud Ambroſ. in Conc. Aquil. Idem Ambroſ. Epiſt. 32. Theodoſ. 2. Imp. Epiſt. ad Conc. Epheſ. inter Epiſt. Cyr. Alex: Epiſt. 17. Gelaſ. Epiſt. 6. vel 7. ad Epiſc. Orient. circ. med. Horſm. Epiſt. ad Presbyt. Diac. vel Archimandr. ſecundæ Syr. relatâ, act. 5. Conc. Conſtantin. ſub Agap. & Menn. facund. Hermian. lib. 12. pro defenſi. 3. Capitul. c. 3. Avit. Vienn. nomine omnium Epiſc. Gall. Epiſt. 2. Damaſc. orat. 2. de imag. Nicol. 1. Epiſt. 8 & 10. ad Michaël. Imp. apud Bin. Baſ. Imp. act. 10. VIII. Syn. & alii paſſim.

Pergit paulò poſt, Greg. II. *Quemadmodum Pontifex introſpiciendi in palatium poteſtatē non habet, ac dignitates regias deferendi, ſic neque Imperator in Eccleſiis introſpiciendi, & electiones in Clero peragendi, neque conſecrandi, vel ſymbola ſanctorum ſacramentorum adminiſtrandi, ſed neque participandi, abſque opera Sacerdotis: ſed unuſquiſque noſtrum, in qua vocatione vocatus eſt à Deo, in ea maneat.* Plures hîc differentias, ratione diverſarum functionum ſacrarum, quas enumerat, utriuſq; poteſtatis recenſet Greg. quæ ex prædictis abundè innoteſcunt.

Duæ ſunt, quas præcedentibus adjungit, 1. quòd ſicut introſpiciendi in Palatium

tium Pontifex poteſtatem non habet, ita nec princeps politicus, in Eccleſias introſpiciendi; quam differentiam confirmant Conſtit. Apoſt. lib. 2. c. 57. & 58. nec non lib. 8. c. 11. Euſeb. lib. 6. Hiſt. c. 27. Chryſ. orat. de S. Babyl. adverſ. gent. Idem Hom. 8. in Act. & 83. in Math. Ambroſ. apud Theodor. lib. 5. c. 17. Zozom. lib. 7. c. 24. & alios; Iſidor. Peluſ. lib. 1. Epiſt. 28. Euſebio; Theodoſ. Magn. in actis Epheſ. Syn. edit. Pelt. tom. 5. c. 21. & alii plures.

Altera verò, quod electiones ſacrorum Magiſtratuum, ſecluſis privilegiis, quibus id principibus conceſſum ſit, Politici Magiſtratus, ſeu principis, juris non eſſe: neque enim antiquus Eccleſiæ mos fuit, ut principes temporales, ſacris ſe electionibus immiſcerent: & ne iis ſe immiſceant, vetant Apoſt. can. 30. ſeu in græco. 31. Syn. Rom. 11. ſub Symmach. c. 3. Syn. Nyc. 2. c. 3. Mogunt ſub Car. c. 29. Cabilon. ſub eod. c. 42. Turon. c. 15. Arelat. ſub eod. c. 4. Nicol. 1. Epiſt. *propoſueram.* ad Michaël. Mogunt. ſub Raban. c. 12. ſub Arnulph. c. 5. Holon. apud Meld. c. 10. Wormac. c. 57. Syn. VIII. ſub Hadr. 2. c. 2. & 22. decreta Nicol. II. in Syn. Rom. c. 13. Epiſcopor. Greg. VII. in Syn. Rom. ann. 6. c. 3. ann. 7. c. 1. & 2. ann. incerti c. 10. Victor. I. in Syn. Benevent. Urban. II. in Claromont. Conc. c. 13. & 15. Melphit. Conc.

c. 8.

c. 8. Paschal. II. Epist. ad Archiepisc. Vienn. in fin. in Conc. incerto pluribus Canonibus; Conc. Patav. sub eod. c. I. & apud Guardastall. c. 3. Callixt. II. in Conc. Rom. c. 4. & 14. in fin. Innoc. II. in Syn. Rom. c. 7. & 19. Alexand. III. in Conc. Lateran. gener. c. 14. Innoc. III. in Conc. gener. c. 25. & aliorum Conciliorum, & summorum pontificum passim.

CAP. VIII.

Diversus utriusque principatus modus procedendi, occasione testimonii ejusdem Gregor. II. Ubi de pœnis, à sacro & politico Magistratu infligendis.

DEnique modum diversum procedendi utriusque potestatis, subinde explicat Greg. II. copiosiùs, hæc scribens: *si quispiam te offenderit, domum ejus publicas & spolias, solam illi vitam relinquens, tandemque illum ipsum vel suspendio necas, vel capite truncas, vel relegas, eumque longè à liberis, & ab omnibus cognatis, & amicis suis amandas. Pontifices non ita, sed ubi peccarit quis, & confessus fuerit, suspendii vel amputationis capitis loco, Euangelium & crucem ejus cervicibus circumponunt, eumque tanquam in carcerem, in secretaria, sacrorumque vasorum æraria conjiciunt, in Ecclesiæ diaconia, & in* Cate-

Catechumena ablegant, ac visceribus eorum jejunium, oculisque vigilias & laudationem ori ejus indicunt. Cúmque probè castigaverint, eumque fame afflixerint, tum pretiosum illi domini corpus impertiunt, & sancto illum sanguine potant, & cùm illum vas electionis restituerint, ac immunem peccati, sic ad dominum pium insontemque transmittunt. Vides, Imperator, Ecclesiarum Imperatorumque discrimen.

Et Paulò post, *persequeris nos, ac tyrannicè vexas, militari carnalique manu: nos inermes ac nudi, qui terrenos ac carnales exercitus non habemus, invocamus principem exercitus omnis creaturæ, sedentem in Cœlis Christum, qui est super omnes exercitus supernarum virtutum, ut immittat tibi dæmonem, sicut dicit Apostolus, tradere hujusmodi satanæ in interitum carnis, ut spiritus salvus sit. Nam ubi præclarâ commonitione adhibitâ, & doctrinâ, Pontifices Deo exhibuerint Imperatores irreprehensibiles, & mundos à peccatis & delictis, magnam apud eum laudem & gloriam obtinent, in sanctam resurrectionem magnam, quo tempore, res ipsas occultas, opera nostra, in lucem prolaturus est, in confusionem nostram, coram Angelis suis.*

Nolim ad hujus discriminis, à Greg. traditi, explicationem, diversas pœnitentiæ impositiones, quarum aliquas ipse attigit, exponere; res immensi esset laboris, nec nostri

nostri instituti. Tria hîc tantùm observare, necessum est: 1. corporalem vitam, à sacra potestate, nemini auferri, citra mortem, peccata per pœnitentiam à sacerdotali potestate plecti; politicam verò potestatem, & mortem ipsam nonnunquam inferre. Non debuit sacra potestas, peccatorem è medio auferre, quæ instituta est, ut illum emendaret: cujus emendationis procurandæ gratiâ, vitæ hominùm parcere debet, & ut loquitur Augustin. Epist. 54. ad Maced. *Quantò magìs nobis displicet vitium, tantò minùs volumus inemendatum interire vitiosum.*

Hoc quoque Ecclesia cupit enixè, *ut qui liberantur à temporali morte, sic vivant, ne in æternum, unde nunquam liberantur, incurrant.* Unde quod contigit Ananiæ & Saphyræ, qui post voti infractionem mentientes Spiritui Sancto ad Petri vocem, *præsentem meruere vindictam*, non crudelitate sententiæ id factum interpretatur Hieron. Epist. VIII. ad Demetr. *Sed correptionis exemplo; nam & Apostolus Petrus nequaquam eis imprecatur mortem, ut stultus Porphyrius calumniatur, sed Dei judicium, Prophetico spiritu, annuntiat.*

Alterum pœnas ipsas temporales, ac pœnitentias, quas sacra potestas infligit, prout ab illa inferuntur, quodammodo spiritales esse. 1. quia priùs animam subigunt, quàm corpus; priùs animo pœnitentis persua-

dentur, quàm corpori infligantur, vixque nisi consentienti imponuntur: efficit autem sacra potestas, admonitione & doctrinâ, ut pœnitens consentiat; ideóque doctrina sacra, pars quædam potestatis sacræ, quod utique insinuat Apost. 2 ad Tim. 4. dum discipulo præcipit, *Argue, obsecra, increpa, in omni patientia, & doctrina*; & apertiùs docet, magnus Hierarchiæ magister Dionys. quem secuti sunt Maxim. & alii, dum in definitione Hierarchiæ meminit, *Divinitùs traditæ, divinosque efficientis, & scientiæ, & efficaciæ, & perfectionis*, c. 1. Eccl. Hierar. statim init. quas conditiones recto ordine statuit, utpote cùm per divinitùs datam scientiam, efficax reddatur sacer principatus, animósque subditorum inflectat, ac corpora subigat, per istam verò coërcitionem, perfectionem operetur.

E contra verò potestas politica, nec scientiâ opus habet, ut sit efficax, sed vi, nec coërcitione, perfectionem per se operatur, sed remotè duntaxat ad perfectionem præparat, quia metus iste quem infert, *nihil ad perfectum adducit*, *sed perfecta charitas*, ut ait Apost. *foras mittit timorem*, mundanum præsertim istum & carnalem; sed nec remotè quidem ad perfectionem aliquando disponit, tunc maximè, cùm peccatorem è medio tollendum judicat, tunc enim hoc unum spectat, ne flagitiosus cæteris

teris

teris noceat, eumque è medio proinde tollit, & à societate civili, atque ipso hominum cœtu per mortem abscindit.

Per doctrinam igitur, & fidem divinorum judiciorum, quam inculcat sacra potestas, efficax ipsa redditur, *vivusque sermo Dei efficax, & penetrabilior, omni gladio ancipiti*, ad Hebr. 4. c. sacræ potestati efficaciam præbet, & ἐνεργίαν, ad animum usque pervadentem: ideò doctrinâ opus habet ille sacer principatus, tum quia nisi probatio præcesserit, temerarius videbitur, qui peccantem divinâ se auctoritate castigare affirmabit, inquiunt Chrys. Theodor. Theoph. & Oecum. in cit. loc. Apost. ad Tim. Tùm quia, cùm sacri Magistratus, nullos alios homines tortores adhibeant, & vindices criminis, quàm ipsos peccatores, illos in se ipsos armantes, ut conceptâ detestatione criminis, in seipsos piè sæviant, quis dubitet, doctrinâ & verbo opus esse ut id persuadeant, & ad hanc vindictam pœnitentes adigant.

Cujus verbi divini efficaciam, notarunt Euseb. lib. 3. de demonstr. Euang. asserens, *servatoris nostri discipulos ejusmodi aculeos in auditorum animis reliquisse, ut penetraret eorum doctrina, in intimos thalamos, & cujusque conscientiam ita sauciaret, ut arcana ex latebris proferre, & pravitatem ante actæ vitæ, palam confiteri non dubitarent.* Dionys.

Eccl. Hier. c. 6. docens, ex tribus immundorum ordinibus, primum, qui est Catechumenorum, ad vitalem partionem efformari & effingi à ministris, *sermonibus obstetricandi vim habentibus*; alterum pœnitentium, qui à sancta vita desciverunt, à prioribus facinoribus revocari atque retrahi, *bonorum sermonum hortatrice institutione*; tertium tandem Energumenorum, qui à contrariis formidinibus adhuc per ignaviam terrentur, confirmari, *sermonibus virtutem adferentibus*; ac proinde, purgandi & expiandi vim, in doctrinæ traditione & instructione reponit.

Firmilianus quoque inter Epistolas Cyprian. Epist. 750. in doctrina, vim sacri principatus magnam reponit, dum ait, *Lapsis fratribus, & post lavacrum salutare, à Diabolo vulneratis, per pœnitentiam medela quæratur, non quasi à nobis remissionem peccatorum consequantur, sed ut per nos ad intelligentiam delictorum suorum convertantur, & Domino plenius satisfacere cogantur.* Sed & Tertul. Sacerdotalis correctionis, & censurarum efficaciam oriri, ex divinorum judiciorum metu, & divinæ providentiæ fide, in quibus animus, per doctrinam Christi susceptam, & exhortationes ac castigationes sæpiùs inculcatas, confirmatus fuerit. *Certè*, inquit, *fidem sanctis vocibus pascimus, spem erigimus, fiduciam figimus, disci*pli-

sciplinam præceptorum nihilominùs inculcationibus densamus: ibidem etiam exhortationes, castigationes, & censura divina: nam & judicatur magno cum pondere, ut apud certos de Dei conspectu, summumque futuri judicii præjudicium est, si ita deliquerit, ut à communicatione orationis, & conventus, & omnis sancti commercii relegetur.

Duplicem iis verbis rationem Tertull. nobis præbere potest, cur quodammodo spiritales dici possint ipsæ pœnæ corporales, prout ab ecclesia imponuntur; primam, quam explicuimus, quia non nisi in volentes & consentientes feruntur, nec ad eas subeundas Ecclesia vi adigit, sed propositis, divinorum præceptorum necessitate, judiciorum severitate, scientiæ perspicuitate, quibus omnibus qui fidem adhibent, metu majorum pœnarum, minores ab Ecclesia inflictas, lubenter subeunt, imò & Ecclesiam ipsam rogant, ut illas meritis imponat.

Alteram, eos, qui in fide tepidiores sunt, vel suæ salutis negligentiores, ab Ecclesia nullâ aliâ ratione urgeri, quam excommunicationis comminatione, quæ spiritalis est pœna: quam utique impœnitentibus inferendam, monent Apost. 1 Cor. 12. Constit. Apost. lib. 2. c. 41. Cypr. epist. 10. & alibi passim: Ambros. lib. 1. de pœnit. c. ult. Hier. c. 3. comment. in c. 6. ad Gal. &

in c. 5. Zach. Aug. Hom. 50. inter 50. & innumeri propè Conciliorum canones. Ubi autem excommunicationem Ecclesia inflixit, inquit Cœlest. 3. *si excommunicatus in profundum malorum venerit, cùm Ecclesia non habeat ultra quid faciat, ne possit esse ultra perditio plurimorum, per sæcularem comprimendus est potestatem*, cap. *non ab hom. de judic.* scilicet, quia, teste Aug. lib. de corr. & grat. c. 15. cujus sententia refertur. c. *corripiant.* 24. q. 3. excommunicationis *pœnâ, in Ecclesia nulla major est.*

Ob has itaque causas Cyrill. Alex. non carnalia Ecclesiæ arma, sed spiritualia esse, docuit, lib. 2. in c. 6. Joan. explicans siquidem ista Petri verba *Domine, ad quem ibimus, verba vitæ æternæ habes?* Exemplo urbis Hiericuntis, cujus mœnia, Arca Domini per Sacerdotes circumlatâ, non machinis aut arietibus admotis, sed tubarum sonitu, & clamantium voce quassata, corruerunt, modum vincendi Ecclesiæ à Christo præscriptum ostendit, iis verbis; *ipse enim (Christus) est, qui à sanctis viris portatur, & omnem diaboli vim evertit, non armis, sed clamore & tuba, hoc est, Evangelicâ prædicatione, & consensu omnium populorum, in rectitudine fidei Dominum confitentis. Quod in mysticis quoque rerum divinarum celebrationibus impleri videmus, Pontificali tubâ hoc est, ministrantis voce populo præeunte: ita verò cadit & con-*

& conteritur adversariorum vis; arma enim nostra non sunt carnalia, sed potentia Deo.

Nec iis obstat S. Aug. de fid. & oper. c.4. docens, *perversissimam securitatem præpositis tribuere, ut ad eos non pertineat, nisi docere, quid cavendum quidve faciendum sit, quodlibet autem faciat quisque non curare*: contendensque in Ecclesia malos tolerandos, quando corrigi non possunt; *cùm verò eis, per quos Ecclesia regitur, adest salvâ pace potestas disciplinæ, adversus improbos aut nefarios exercendæ, tunc rursus, ne socordiâ segnitiaque dormiamus, aliis aculeis præceptorum, quæ ad severitatem coërcitionis pertinent, excitandos nos esse admonens.* Non, inquam prædictis obstat, quippe cùm nequaquam nos omnem ab Ecclesia jurisdictionem coërcitivam, excludamus, sed solùm publicam Ecclesiæ potestatem, ita demum corporales pœnas, aut pecuniarias imponere, ac præcipere posse dicamus, ut si renuerit peccator illas subire, non aliud ordinarium, ac commune remedium Ecclesiæ suppetat, quàm à consortio Christi, & Ecclesiæ unitate, rebelles, istos exscindere.

Cap. XI.

Quid Ecclesiæ agendum cum iis, qui Ecclesiam non audiunt.

Si qui autem hanc extremam Ecclesiæ sen-

sententiam contempserint, nihil Ecclesiæ ut plurimùm superesse dicimus, nisi ut vel eos lugeat, ac pro iis ingemiscat, quatenùs ad saniorem mentem redeant, juxta sententiam Chrys. Hom. ult. in Epist. ad Hebr. & 1. in Epist. ad Tit. vel satanæ contemptores istos tradat, quemadmodum incestuosum Corinthium tradidit Paul. 1. Cor. 5. quâ de re interpretes in illud cap. nosque super. etiam aliqua; vel denique ad sæcularem potestatem recurrat, quemadmodum recurrendum consuluerunt adversus inobedientes, Aug. Epist. pluribus, ad Bonif. Maced. & alios plures: Conc. Antioch. PP. c. 5. Vernens. c. 9. Turon. 111. c. 4. Ticin. Ann. 855. rescripto ad Ludov. pium; Greg. 9. c. *statuim. de Maled.* Cœlest. 3. c. *cum non ab hom. de judic.* Hincmar. Rem. apud Flodoard. Hist. Rem. lib. 3. c. 18. Lup. Ferrar. Epist. 80. & 81. & alii passim: lege Can. *si quis Episc.* & seqq. 23. q. 1. c. 1. de offic. ordin. verbo *cùm opus est.* & Clement. *quia contigit*, junctâ glossâ, verbo *remediis*, *de religios. domib.*

Hicque recursus ad potestatem sæcularem, ut rectè notant Joan. Pap. in Syn. c. 1. cit. de offic. judic. ordin. *non ad præjudicandum, sed potiùs ad ea, quæ Deo sunt placita prosequendum*, valere debet. *ob hoc enim vir temperans* (Marcianus) *Imperator* (ait Facund. lib. 12. c. 3.) *suo contentus officio, Ecclesiarum*

clesiarum Canonum executor esse voluit, non conditor, non exactor. Lege ipsa Marc. verba, act. 6. Conc. Chalced. & Facundum, fusè toto isto lib. principibus, circa res sacras exequendi solùm, non statuendi potestatem contendentem. S. quoque Aug. Epist. 159. Marcell. Trib. in hujusmodi caussis, quænam Episcopi sit auctoritas, quod Magistratus exequentis officium, docet iis verbis, *si non audis amicùm petentem, audi Episcopum consulentem: quamvis, quoniam Christiano loquor, maximè in tali causa, non arroganter dixerim, audire te Episcopum convenit jubentem.*

Quod fusiùs explicat, Epist. seq. ad Apring. judic. ubi & nomine Ecclesiæ, agere judicem sæcularem, dùm inobedientes Ecclesiæ plectit, ostendit, hæc scribens, *time ergo nobiscum judicium patris* (Dei) *& & commenda mansuetudinem matris,* (Ecclesiæ) *cùm enim tu facis, Ecclesia facit, propter quam facis. & cujus filius facis, &c.* Ex iisque colligit, modum Ecclesiæ procedendi, in iis causis, sæculari magistratui esse imitandum.

Ne tamen exinde judicandi de spiritualibus, occasionem sumerent Magistratus sæculares, quòd ad executionem vocarentur, & imperfectam, sine sæculari præsidio, potestatem Ecclesiæ censerent, non immeritò fortassis veriti sunt aliqui PP. atque

adeo perniciosi exempli recursum istum putaverunt, Hilar. lib. advers. Auxent. & Sever. Sulpit. dial. 1. de virt. Monach. Orien. c. 2.

Obligantur verò principes temporales, non solùm, tanquam filii parenti, & multis beneficiis ab Ecclesia affecti, eidem benè merenti hoc auxilium impendere; verùm etiam ex institutione Christi, & fidei Christianæ susceptione, ut illud propheticum adimpleant, *erunt Reges nutritii tui, & Reginæ nutrices tuæ, vultu in terram demisso adorabunt te, & pulverem pedum tuorum lingent*, Isa. 49. Itemque 60. *surge, illuminare, Ierusalem; & ambulabunt gentes in lumine tuo, & Reges in splendore ortus tui: gens enim & Regnum, quod non servierit tibi peribit: suges lac gentium, & mamillà Regum lactaberis.* Item Ps. 71. *Et adorabunt eum omnes Reges terræ, & omnes gentes servient ei, &c.*

Lege, Aug. Epist. 50. Bonif. Com. *de moderatè coërcend. Hæret.* ut aliis ejusdem Epist. nec non lib. 3. contra Crescon. c. 51. Bonif. ad Honor. Imper. Leon. Magn. Epist. 85. ad Leon. Imper. c. 3. & Turrib. Asturic. Episc. in præf Isid. Hisp. de sum. bon. c. 53. Conc. Paris. sub Ludov. & Lothar. c. 1. propè fin. & Aquisgran. 11. sub Ludov. p. 4. c. 2. Conc. Holon. in Syn. Meld. c. 11. Synod. meld. c. 28. 7; & 81.

Alexand.

Alexand. III. in Conc. Later. c. 27. & alii passim.

Notandum verò, dum potestatem in invitos, Ecclesiæ quodommodo ademimus, nos duntaxat, Ecclesiæ universalem in omnes fideles potestatem, considerasse, ac publicam: nullam autem habuisse rationem potestatis ejusdem Ecclesiæ, quasi paternæ & domesticæ in eos, qui se Deo consecraverunt, & propriâ voluntate sese Ecclesiasticis Magistratibus corrigendos, etiam corporaliter subdiderunt, eodem modo quo servi vel famuli dominis suis, filii adoptivi patribus adoptantibus, discipuli præceptoribus sese subjiciunt: non enim dubium est, quin ea conventio æquissima, sit, eamque obligentur temporales principes custodire, & munire, utpote à Christo ipso delineatam, & Ecclesiastico Regimini necessariam, cujus meminit Aug. Epist. 159. Marcell. Trib. de coactione per virgarum verbera loquens, *qui* inquit, *modus coërcitionis, & à magistris liberalium artium, & ab ipsis parentibus, & sæpe etiam in judiciis solet ab Episcopis adhiberi*, adeoque hæc coërcitio Ecclesiæ propria censetur; ut si quis è Clero incorrigibilis, à laico Magistratu, in Ecclesiæ subsidium puniatur, auctoritate Ecclesiæ id facere videatur, c. *ut famæ*, *de sent. excomm.* sed hæc omnia, quæ leviter perstrinximus, fusioris sunt indagationis.

Cap. X.

Excellentia sacri principatus quoad modum procedendi.

Ex iis tamen differentiis, circa modum procedendi diversum, sacræ & politicæ potestatis, ejusdem sacræ potestatis excellentiam colligere licet, 1. quòd pœnam imponat Ecclesia, quam licèt in hac vita, aliqui proter vi ac rebelles effugiant; at in alia Deus, cujus manus nemo effugere potest, usque ad ultimum quadrantem, multiplicatâ pro contumaciæ crimine satispassione, exsolvi curabit: atque adeo inevitabiliter pœna, à Sacerdote peccatis assignata, vel in hac, vel in altera vita infligitur, quia quæcunque à sacerdote ligantur in terris, ligata erunt & in Cœlis. Cùm è contra, pœna publicæ potestatis, quia territorii cujusdam, vitæque hujus limitibus continetur, inevitabilis non sit, sed contrariâ vi, dolo, fugâ, evitari possit.

II. Quod Ecclesia percutiat, ut sanet, corripiat & corrigat, corpus opprimat, ut animam erigat: obliget ad pœnam, ut peccati obtineat veniam, quorum nullum per se politica potestas spectet, cujus unicus interdum scopus est, exterminatio vitiosi, ne publicam societatem turbet, malens unum perire, quàm unitatem: atque adeo sacræ

ſacræ poteſtatis animadverſio, non tam pœna, quàm medicina; non tam ſupplicium, quàm beneficium dicendum eſt: *Quis enim*, ut cum Aug. loquar, Epiſt. 59. Marcell. Trib. *non intelligat magis beneficium, quàm ſupplicium nuncupandum, ubi nec ſæviendi relaxatur audacia, nec puniendi medicina ſubtrahitur*? vel ſi ſupplicium pœna iſta dicitur, ſupplicium cum beneficio conjunctum dici debet, ubi juſtitiæ ultio, cum miſericordia, ſeveritas cum indulgentia copulatur: nam ut idem ſanctiſſimus pater docet in Pſ. 50. *miſericordia eſt, ut ignoſcat Sacerdos peccanti, juſtitia eſt, ut puniat peccatum.*

Ex quibus apparet, coërcitionem, quâ utiur Eccleſia, minùs efficacem non eſſe, quàm ſit coërcitio politica: utiliorem autem eſſe, & præſtantiorem, quia ad divinæ operationis formam magis accedit, quâ Deus & peccata aliquando diſſimulat, & in hac vita, nonnunquam impunita relinquit, in altera duriùs punienda, & miſericordiam cum juſtitia conjungit, juſtitiam cum pace, miſericordiam cum vindicta, juxta illud Pſ. *Univerſæ viæ Domini miſericordia & veritas*: & 1 Reg. 2. *Dominus mortificat & vivificat, deducit ad inferos, & reducit.* Hæc verò fuſiùs, occaſione traditâ à Greg. 11. differentiæ, inter ſacram & politicam poteſtatem.

CAP. XI.

Varia alia teſtimonia, quibus uterque principatus diſcernitur.

JAm verò, ad aliorum teſtimonia PP. quibus differentiæ, inter illas duas poteſtates, jam traditæ, illuſtrari poſſunt, proferenda, levique manu attingenda, regredimur.

Occurrit I. Damaſcen. lib. 2. de imag. *Regum*, inquit, *partes non ſunt, ut Eccleſiæ leges præſcribant*; *conſidera enim*, inquit, *quid Apoſtolus dicat, & quos quidem in Eccleſia poſuit primùm Apoſtolos, deinde Prophetas, tum Paſtores, & DD. ad Eccleſiæ conſtitutionem, non adhibuit Reges*: Et rurſum, *obedite*, inquit, *præpoſitis veſtris: verbum non locuti ſunt vobis Reges, ſed Apoſtoli & Prophetæ, Paſtoresque & DD. &c. Regum eſt civilis adminiſtratio, Eccleſiaſtica verò, conſtitutio Paſtorum atque DD. &c. paremus tibi, Rex, in iis, quæ ad vitæ civilis negotia pertinent, ut in tributis, vectigalibus, congiariſque ſolvendis, quorum tibi, quantùm ad nos ſpectat, munus eſt creditum atque demandatum: & in Eccleſiaſticis rebus ſtatuendis ac decernendis, habemus Paſtores, qui nobis locuti ſunt verbum, & leges, atque inſtituta Eccleſiaſtica tradiderunt.*

Occurrit II. Nicol. I. Epiſt. 8. ad Michaël. Imperat. apud Bin. qui ſtatuendi aliquid circa res fidei, auctoritatem Imperatori

tori denegat, & civilium negotiorum administrationem, unicam rem ipsius potestati subjectam, monet iis verbis, *Congregastis Concilium adversus Ignat. Episc. Constant. & ad Imperii vestri nutum, cuncti sunt famulati minores, & ad votum saecularium, ut cum pace vestra dicamus; de solio Imperiali descendentes, Cathedram praesularem, ut ita fateamur, ascendistis, & pro desiderio hostium ejus, augustalium obliti sceptrorum, quendam Regem Israël imitantes, adversus illum, Sacerdotalis ministerii arripuistis officium: praesertim cùm imperium vestrum, suis publicae rei quotidianis administrationibus debeat esse contentum, nec usurpare, quae Sacerdotibus Domini solùm conveniunt, &c.*

Et paulò post, *Vos autem, quaesumus, nolite praejudicium Dei Ecclesiae irrogare, illa quippe nullum Imperio vestro praejudicium infert, cùm magis pro stabilitate ipsius, aeternam divinitatem exoret, & pro incolumitate vestra, & perpetua salute, jugi devotione precetur. Nolite quae sua sunt, usurpare; nolite quae ipsi soli commissa sunt, velle surripere, scientes, quia tantò nimirum à sacris, debet omnis mundanarum rerum administrator esse remotus, quantò quemlibet ex catalogo Clericorum, & militantium Deo, nullis convenit negotiis saecularibus implicari. Denique hi, quibus tantùm humanis rebus, & non divinis praeesse, permissum est, quomodo de his, per quos divina ministrantur, judicare*

Judicare præsumant, penitus ignoramus. Plura subdit in eundem sensum, maximè quæ à Gelas. superiùs retulimus.

Occurrunt Episcopi Gallicani, Agobard. Lugd. opusc. de comparat. utriusque Regim. Eccles. & Polit. dicato Imp. Ludovic. Pio, neque inquit, *Ignorare debueratis majus esse regimen animarum, quod est Pontificale, quàm Imperiale, quod est temporale.* Plura alia ibid. de excellentia jurisdictionis sacræ, quæ non sunt hujus instituti.

Hincmar. Remens. Epist. 4. ad Episc. Franc. statim init. *Doctrina est Christiana, secundùm SS. Scripturarum tramitem, prædicationemque majorum, quâ Deo ac Domino nostro, Iesu Christo, conditore & redemptore nostro, qui simul solus Rex & Sacerdos fieri potuit, in cujus nomine, omne genu flectatur, cœlestium, terrestrium, & infernorum, disponente, sicut B. Gelas. Papa, ad Anastas. Imper. dicit, & in gestis, quæ nuper in martyrio S. Macræ gesta sunt, partim continetur, duo sunt, quibus principaliter, unà cum specialiter cujusque curæ subjectis, mundus hic regitur, auctoritas sacra Pontificum, & regalis potestas, in quibus personis, sicut ordine sunt divisa vocabula, ita sunt & divisa in unoquoque ordine ac professione, ordinationum officia: quamvis enim membra veri Regis atque Pontificis secundùm participationes naturæ, magnificè utrumque in sacra generositate sumpsisse dicantur,* &c. ut supra

ex

ex Gelaſ. tom. de anathem. quibus memoratis ſic pergit: *Sed tantò gravius pondus eſt Sacerdotium, quantò etiam pro iſtis regibus hominum, in divino reddituri ſunt examine rationem: & tantò eſt dignitas Pontificum major, quàm Regum: quia Reges in culmen regium ſacrantur à Pontificibus, Pontifices autem à Regibus conſecrari non poſſunt. Et tantò in humanis rebus, Regum cura eſt propenſior, quàm Sacerdotum, quantò pro honore, & defenſione, & quiete ſanctæ Eccleſiæ, & Rectorum, & miniſtrorum ipſius, ac leges promulgandp, ac militando, à Rege Regum, eſt eis curæ onus impoſitum.*

Plura ibid. Hincmar. ex quibus utriusque poteſtatis diſcrimina colligantur: quemadmodum & Epiſt. 6. cap. præſertim 32. & 34. ex Leon. Epiſt. 54. ad Marcian, Gelaſ. Epiſt. ad Anaſtaſ. legibus Valentin. Theodoſ. & Arcad. plura congeſſit, quod ipſum facit nomine Carol. Calv. Imp. ad Adrian. II. ſcripta, quæ habetur in auctuario Biblioth PP. Pariſ. Tom. 2.

Hildebert. quoque primo Cænoman. Epiſcopus, deinde Turon. Archi-Presb. Epiſt. 40. ad Herlon. Sagienſ. Epiſc. hoc argumentum tractat, *Membrum*, inquit, *Chriſti Rex, membrum Chriſti Sacerdos, ſcienti loquor, noſti gladium Regis, noſti gladium Sacerdotis. Gladius Regis cenſura curiæ, gladius Sacerdotis, Eccleſiaſticæ rigor diſcipli-*

næ.

næ. Hoc Euangelistam figurasse legisti, dicentem, Domine, ecce gladii duo hîc: si esset, qui in gladio regni liberaret nos, non peteretur educi gladius Sacerdotis propter nos. Arnulph. Lexov. Epist. 68. ad Alexandr. III. summ. Pontif. Dignitas *Ecclesiastica Regiam provehit, & Regalis dignitas Ecclesiasticam conservare potiùs consuevit, quàm tollere libertatem.* Etenim quasi quibusdam sibi invicem complexibus dignitas Ecclesiastica & Regalis occurrunt, cùm nec Reges salutem sine Ecclesia, nec Ecclesia pacem, sine Regia protectione consequatur.

Quibus Episcopis Gallican. addo celebrem, ex Anglia, Anselm. Cantuar. comment. in c. 27. Math. *Nota*, inquit, *duos esse gladios in Ecclesia: alter materialis est, alter spiritualis, sed spiritualis nonnisi volentes, materialis cogit etiam nolentes.* De utraque potestate Clericali & Laïcâ loquitur, quam dicit esse in Ecclesia, quia Ecclesia ex Laïcis & Clericis constat: à Laïca potestate seu civili, pacem & protectionem, à Clericali seu Ecclesiasticâ & sacrâ, doctrinam, salutis remedia, ac gubernationem habet.

Occurrunt & Abbates Gallicani maximi nominis, Lup. Ferrar. Epist. 81. ad Amal. Episc. ex parte Guenil. Episc. & Ger. Comit. *Præcipit itaque, Dominus noster Rex*, inquit, *ut ejus vobis sermonibus diceremus, se fi-*

se fideliter tenere, quod Rex Regum, idemque Sacerdos Sacerdotum, qui solus potuit Ecclesiam regere, quam redemit, postquam humanitatem suam in Cœlum evexit, semper cum suis futurus Divinitate potestatem suam, ad eam gubernandam Ecclesiam, in Sacerdotes divisit & Reges, ut quod SS. docerent Pontifices, & ipsi implerent, & impleri facerent devotissimi Reges. Quamobrem se cupere debitam sanctitati vestræ impendere reverentiam, sicut ei, quem sciat Divinitatis cultum integrè velle servare: atque vicissim postulare, cum eo tale fœdus concordiæ ineatis, ut ubicunque Ecclesiasticæ utilitati, in portione Regni, sibi Divinitùs collatâ, vestræ auctoritatis dispositione, in re tanta cupit consulere, unanimitate vestri consensus continuò adjuvetur.

Bernard. Clarevall. lib. 1. de consid. ad Eug. c. 6. *In criminibus, non in possessionibus est potestas vestra: quoniam propter illa, & non propter has, accepistis claves Regni Cœlorum:* sequitur, *quænam tibi videtur major potestas, peccata remittendi, an prædia dividendi: habent hæc terrena infima, judices suos, Reges & principes terræ: quid fines aliorum invaditis? quid falcem vestram, in alienam messem extenditis? cur major vis esse Domino, qui interpellatus, quodam dicente, dic fratri meo, ut dividat meam hæreditatem, respondit, quis me constituit judicem inter vos?* Denique Hug. Victor. de Sacram. fidel. lib. 2. p. 2. c. 4. *Ad pote-*

poteſtatem Regis pertinent, quæ terrena ſunt, & ad terrenam vitam facta omnia: ad poteſtatem ſummi Pontificis pertinent, quæ ſpiritualia ſunt, & vitæ ſpirituali attributa univerſa.

CAP. XII.

Iudicium S. R. E. Cardinal. ac ſummor. Pontif. de utriuſque principatus diſtinctione.

OCcurrunt etiam illuſtres S.R.E.Cardinales duo, 1. Petrus Dam. lib. 7. Epiſt. 3. ad Henr. Henr. 11. Imp. filium, quem iis verbis alloquitur, *utraque præterea dignitas, Regalis ſcilicet & ſacerdotalis, ſicut principaliter, in Chriſto, ſibimet invicem ſingularis ſacramenti veritate connectitur, ſic in Chriſtiano populo, mutuo quodam ſibi fœdere copulatur: utraque videlicet alternæ invicem utilitatis eſt indiga, dum & Sacerdotium Regni tuitione protegitur, & Regnum Sacerdotalis officii ſanctitate fulcitur. Rex enim præcingitur gladio, ut hoſtibus Eccleſiæ munitus occurrat, Sacerdos orationum vacat excubiis, ut Regi cum populo Deum placabilem reddat: ille ſub lance juſtitiæ terrena negotia debet dirimere: iſte fluenta Cœleſtis eloquii debet ſitientibus propinare. Ille conſtitutus eſt, ut nocentes atque ſceleſtos, legalium ſanctionum cenſurâ coërceat: iſte ad hoc ordinatus eſt, ut per claves Eccleſiæ*

clesiæ quas accepit, alios zelo canonici rigoris adstringat, alios per mansuetudinem Ecclesiasticæ pietatis absolvat.

Alter Petrus Cardin. Bertrand. Episc. Eduens. qui fusissimè tract. de Orig. & usu Jurisd. utriusque tam sacræ quàm profanæ limites statuit, & sacræ præsertim jura tuetur: quæ fusiùs quoque defendit adversus Petr. de Cugner. milit. & consiliar. Philipp. Vales. Francor. Regis, nomine prælatorum omnium Regis Franciæ, quibus à prædicto Regis consiliario, intentata lis erat, quòd plurima, quæ jurisdictionis temporalis erant, ad se traxisse viderentur: nec abnuebat Petr. de Cugner. potestati temporali nullum jus esse circa spiritualia; quin imò, eo præsertim argumento nitebatur, quòd distinctæ officiis & actibus, istæ potestates essent, atque adeo nulli earum in alterius fines invadere liceret. Unde hoc orationis suæ thema assumpserat, ex c. 23. Math. *Reddite quæ sunt Cæsaris, Cæsari, & quæ sunt Dei, Deo.*

Itaque dicam duntaxat Prælatis intentabat, quòd quæ jurisdictionis essent temporalis, ea, ac si sui fori, suæque cognitionis essent, sibi vendicarent. Cujus petitiones declinabat dictus Cardinalis, eâ exceptione, quòd licèt plurimorum, circa prædia, & rerum divisiones, quæ fori non sunt Ecclesiastici, cognitionem ad se traherent Antistites

ſtites Galliar. nihil tamen, inquam, contra officium ſtatumque ſuum committerent : utpote qui juriſdictionis temporalis capaces eſſent, quemadmodum & cæteri Regnicolæ, & jurisdictionem iſtam, diuturnâ poſſeſſione pluſquam trecentorum ſcilicet annorum, ſuam effeciſſent. Ultrò citróque per aliquot dies, res diſceptata eſt, tandemque Rex Philippus, pro Epiſcopis judicavit. legi poteſt iſta diſceptatio tom. 4. Biblioth. PP. p. 1.

Denique ultimo loco referendi nobis ſunt, duo ex ſummis Pontificibus, poſteriorum temporum; Innoc. III. & Urban. IV. prior ſcribens Illuſtriſſimo Conſtantinop. Imp. ut habetur c. *ſolit.* de major. & obed. *noſſe*, inquit, *debueras, quòd fecit Deus duo luminaria, in firmamento Cœli: luminare majus, ut præeſſet diei, & luminare minus, ut præeſſet nocti: utrumque magnum, ſed alterum majus: ad firmamentum igitur Cœli, hoc eſt, univerſalis Eccleſiæ, fecit Deus duo magna luminaria, id eſt, duas inſtituit dignitates, quæ ſunt Pontificalis auctoritas, & Regalis poteſtas: ſed illa, quæ præeſt diebus, id eſt, ſpiritualibus, major eſt: quæ verò carnalibus, minor; ut quanta eſt inter ſolem & lunam, tanta inter Reges & Pontifices differentia cognoſcatur.*

Eadem comparatione utitur, Urban. IV. litteris ad Romanor. Regem, quas lectione dignas

dignas censuit, auctor judicum rer. ab Arragon. Regibus gestarum, tom. 3. Hisp. illustratæ, easque proinde in indices suos retulit: orditur autem ab iis verbis sum. Pontif.

Qui Cælum terramque regit, is nimirum Cæli novit ordinem, & in terra potest cælestis ponere ordinis rationem. Is exempla de superis ad inferiora derivans, sicut in firmamento Cæli, duo luminaria magna constituit, ut mundum vicibus illustraret, sic & in terris maxima dona sua, Sacerdotium videlicet & Imperium, ad plenum spiritualium mundanorumque regimen, ad firmamentum Ecclesiæ militantis instituens, utriusque potestatis discrevit, officia, ut eorum officiosa diversitas nullâ sibi adversitate dissentiat: sed in commissi executione regiminis, ex officii debito, in voti unitate concordet: & ipsorum proculdubio profutura concordia, alterutrius alternis fulta præsidiis, ac utriusque mutuis fota favoribus, opus justitiæ liberiùs operetur, pacem mundo pariens, tranquillitatem inducens, & nutriens unitatem. Imperium siquidem ad salutem Sacerdotali auctoritate dirigitur, & ipsius adjutum suffragiis, sedatis procellosis interdum imminentium tempestatum turbinibus, tranquillum redditur & quietum: Sacerdotium verò pium & tutum habere debet refugium, imperialem mansuetudinem cum sua veneratione conjunctum; ut Imperii Rom. fastigium, & ejus culmini

mini præsidens, specialis advocati, & defensoris præcipui, circa Ecclesiam gerat officium, & in ipsius fortitudine brachii, defensentur Ecclesiæ libertates, & jura teneantur ipsarum, exstirpentur hæreses, cultus Christianæ fidei amplietur, & inimicis consternatis ejusdem, in pacis pulchritudine sedeat populus Christianus, & in Regis opulentia quiescat.

Alias comparationes, duarum istarum potestatum, tradunt alii; Ambros. potestatem sacram auro, mundanam plumbo, comparat, lib. 2. de dign. Sacerd. c. 2. iis verbis, *Honor igitur, fratres, & dignitas Episcopalis, nullis poterit comparationibus adæquari: si Regum fulgori compares, & principum diademati, longè erit inferius, quàm si plumbi metallum, ad auri fulgorem compares, quippe cùm videas, Regum colla, & principum, submitti genibus Sacerdotum, & exosculatis eorum dextris, orationibus eorum credant se communiri.*

Quæ verba Ambr. referuntur à Gregor. VII. Epist. 21. ad Herman. corruptè, Herimitens. Episc. Metens. Quâ Epist. Exorcistarum ipsorum potestatem, Regiæ præferendam esse, contendit, & fusè comparationem utriusque potestatis instituit. Bartol. autem in Novell. 6. in princ. duas istas potestates, tanquam fratrem & sororem, comparat: fratris locum, sacram tenére, profanam sororis, docet. Omitto innu-

innumera alia, quæ in hanc rem proferri possunt.

Ex iis verò posterioribus testimoniis, multa confirmari possunt, quæ superioribus tradita sunt, nimirum, potestatem sacram circa animas versari; ad earum salutem, ex proprio fine tendere; non violentiam inferre, sed suasionem præmittere; sæculari & nobiliorem esse, & quodammodò superiorem; tum quòd apud Deum, qui est fons totius dignitatis, primum locum habeat Sacerdos, cui scilicet Imperatores ipsos & Reges commendat: tum quòd Reges ac principes, divinam & naturalem, in Reip. administratione, sequi debeant legem, quam à Sacerdotibus debent addiscere: Sacerdotes autem à Regibus, circa suum officium, nec dirigi, nec juberi debeant, nec consilii accipiendi necessitate ducantur.

Sæcularem verò potestatem circa corpus versari, ad hominum salutem per se non referri, sed ad pacem, & tranquillitatem publicam, violentiam inferre, nec suasionem exigere; ignobiliorem esse sacrâ, seu Sacerdotali, quia ad Deum minùs, quàm illa accedit; inferiorem quodammodò esse, ac subditam, tum ut apud Deum benè illis sit, qui per Sacerdotem reconciliantur, ac grati efficiuntur, tum ut homines sibi subditos, rectè & secundùm Dei legem regere

ac gubernare possint, quemadmodum documus.

QUÆSTIO XIII.

In Ecclesia esse aliquam jurisdictionem coactivam.

CAPUT. I.

Damnantur, qui jurisdictionem coactivam Ecclesiæ adimunt.

EX ista verò doctrina, quam jam quæst. præc. fusè explicuimus, Corollaria quædam, adversus Hierarchiæ perturbatores plurimos, egregia deduci possunt. I. Suam esse Hierarchiæ, seu sacro principatui, jurisdictionem; nec omninò ab Ecclesiastica potestate, secundùm se, & ex institutione sua, omnem jurisdictionem, quam *coactivam* vocant, esse amandandam; quod olim defenderunt Marsil. de Padua, & Joann. de Janduno, ob hanc causam, à Joan. XXII. damnati, cujus damnationis verba audire præstat, quàm ineptè velle, aut istos auctores, malè sentientes, è cerebro nostro exponere, aut Joann. ac proinde Catholicam sen-

ſententiam, aliis ſeu noſtris, ſeu cujuſquam auctoris verbis, explicare.

Quintus autem error iſtorum hominum adverſus Hierarchicam juriſdictionem militabat, quem iis verbis proponit ſumm. Pontif. *Quinto adhuc iſti blaſphemi dicunt, quòd tota eccleſia ſimul juncta, nullum hominem punire poteſt, punitione coactivâ, niſi concedat Imperator; quod utique Doctrinæ Euangelicæ noſcitur obviare. Conſtat enim, quòd à Chriſto, Petro, & in perſona Petri, Eccleſiæ, poteſtas coactiva conceſſa, vel ſaltem permiſſa exiſtit; quæ quidem permiſſio fuit poſtea adimpleta, cùm ſibi Chriſtus dixit, quodcunque ligaveris ſuper terram, &c. Ligantur enim non ſolùm voluntarii, ſed inviti: adhuc ſicut ibi legitur in Mattheo, quòd ſi aliquis damnum alicui indebitè dederit, illudque ad mandatum Eccleſiæ noluerit emendare, quòd Eccleſia, per poteſtatem à Chriſto ſibi conceſſam, ipſum ad hoc per excommunicationis ſententiam, compellere poteſt: quæ quidem poteſtas utique coactiva eſt. Circa quod eſt advertendum, quòd cùm excommunicatio major, nedum excommunicatum, à perceptione ſacramentorum removeat, ſed etiam à communione fidelium, ipſum excommunicatum excludat, per quod corporalis à Chriſto coactio Eccleſiæ eſt permiſſa: quia ſecundùm leges imperiales, gravius reputatur, inter homines converſari, ipſorumque privari ſuffragiis, quàm*

ab hominibus separari. Ex quo sequitur, potestatem coactivam, non ab Imperatore terreno, sed ab ipso Christo fuisse originaliter Ecclesiam consecutam.

Præterea beatus Petrus, post ascensionem Domini, in personam Ananiæ & Saphiræ uxoris suæ, sine imperiali concessione aliqua, hac usus est potestate, in quos, quia de pretio agri, Ecclesiam fraudaverant, mortis sententiam promulgavit quæ quidem sententia non processit de conjugum voluntate. Item beatus Paulus Elymam magum, Sergium Paulum, à fide quærentem abducere, ad tempus luce privavit. Fornicatorem quoque Corinthium, in carnis interitum tradidit Sathanæ. Item ad Corinthios scribens, idem Apost. dixit, quid vultis, in virga ad vos veniam? in charitate & spiritu mansuetudinis? in quo satis coactivam potestatem supposuit se habere. Item scribens, eisdem alibi, dixit, arma, inquit, militiæ nostræ, non carnalia pro Deo, id est, à Deo concessa, ad destructionem munitionum, consilia destruens, & omnem multitudinem extollentem, se adversus scientiam Dei ut sequitur, in promptu habentes ulcisci omne malum. Ex quibus patet, Paulum non ab Imp. sed à Deo habuisse potestatem istam coactivam.

Joannes autem XXII. hunc articulum, qui omnium postremus est, cæterosque quatuor articulos, *Velut S. Scripturæ contrarios, & fidei Catholicæ inimicos, hæreticos seu hæ-*

hæreticales, & erroneos damnavit, nec non & prædictos Marsil. & Ioan. hæreticos, imò hæresiarchas fore manifestos, & notorios, finaliter declaravit.

Missa eadem damnatio est, ad Facultatem Paris. ac recepta, anno M. CCC. XXX. die prima Septembr. in congregatione habita in domo Cancellarii Paris. & decreta inquisitio adversus eos, qui dictos libros Marsil. de Pad. & Joan. de Jand. Gallicos fecerant, quemadmodum in publicis ejusd. Facult. tabulis habetur. Unde & potestatem coërcitivam, Ecclesiæ à Christo convenire, docuerunt semper ejusdem Facultatis Magistri: eamque iisdem ferè argum. quibus Joan. XXII. probat Gerson de potest. Eccles. consid. 4. fuse Herv. lib. de potest. Eccl. itemque Petr. de Alliac. & Joan. Major, in eodem argumento versantes.

Sed notanda verba Almayn. de auct. Eccl. c. 2. corall. 3. *Marsilius de Padua deviavit à fide, omnem jurisdictionem coërcitivam ab Ecclesia auferens.* Item de potest. Eccles. & Laïca, quæst. 3. c. 2. *Marsil. de Padua ponit, quòd Papa nullam habet potestatem coërcitivam sive coactivam, ex institutione Christi, sed ista opinio est damnata: erroneum enim est, quòd Papa non habeat potestatem coactivam, in ullis rebus.*

In Conc. quoque Senon. Provinc. habito

bito anno 1528. Præsidente Anton. Cardin. à Prato, Archiepisc. Senon. Regni Franciæ Cancellar. cui plurimi ex DD. Facultatis Paris. intererant, damnantur errores varii, Marsil. Patav. interque cæteros, ille, quem à Joan. XXII. damnatum diximus, *Post hos*, nempe Valdenses (inquit Concil.) *surrexit Marsil. Patavin. cujus pestilens liber, qui defensorium pacis nuncupatur, in Christiani populi perniciem, procurantibus Lutheranis, nuper excusus est. Is hostiliter Ecclesiam insectatus, & terrenis principibus applaudens, omnem prælatis adimit jurisdictionem, eâ duntaxat exceptâ, quam sæcularis largitus fuerit Magistratus.*

Verùm accurata hujus quæst. decisio, integrum librum exigeret, nec hujus temporis nec loci, nec mei instituti. Brevem duntaxat illius explicationem, ne quid ad opusculi nostri perfectionem desit, subnectimus.

Cap. II.

Fundamenta erroris contrarii refelluntur.

1. Quænam fuerint fundamenta erroris, Marsil. de Pad. explicandum est, quatenus ipsa contrariis rationibus Joan. XXII. ritè redargui, & ab Ecclesia-

stica

ſtica traditione convelli, penitùs innoteſcat.

Supponit igitur Marſil. de Pad. ut patet ex libro ab ipſo conſcripto, qui inſcribitur, *defenſor Pacis ad Ludov. Bavar. Imp.* juriſdictionem coactivam non eſſe, cui non conceditur facultas infligendæ alicujus pœnæ invito, cùm enim non cogatur, qui ſpontè aliquid facit, quia coactio voluntario & ſpontaneo opponitur, non ſolùm ex Philoſophis, Ariſt. in libr. Ethic. & cæteris; verùm etiam ex PP. Iren. lib. 4. c. 7. Tert. lib. 2. contr. Marc. c. 2. Hil. in Pſ. 2. Orig. Proœm. lib. Periarch. Euſ. de Præp. Euang. c. 6. Epiph. Hær. 5. & 16. & Macar. Hom. 15. Chryſ. Hom. 11. in Joan. & alibi ſæpe. Aug. paſſim, & cæter. ex iis ſequitur, juriſdictionem coactivam non habere, qui invito pœnam infligere non valet, Eccleſiam autem, defendebat Marſil. nullam poſſe infligere, niſi volenti.

Probare nitebatur his auctoritatibus, quarum aliquas ſuperiùs protulimus, quæ ſuadere videntur, nonniſi volentem ab Eccleſia puniri, & eum qui nolit Eccleſiæ judicium ſubire, aut pœnam ab ea impoſitam ferre, nec ad judicium, invitum per Eccleſiam adduci poſſe, nec compelli, ut pœnam in ſe admittat; nam, inquiebat ille, nec pœnitentias corporales, à Sacerdote impoſitas, aliquis ſubit, niſi volens;

 & li-

& licèt excommunicetur, aliquis nolens, excommunicatio ista non est pœna solius Sacerdotis, sed totius communitatis, seu judicis à communitate electi, sive ille sit Sacerdos, sive non sit; Sacerdos verò solùm clavigeri officium exhibet, pronuntiando maledicti sententiam in eos, qui judicio totius communitatis renituntur; judex civilis constringit, ut ipsa serventur.

Eadem ferè fundamenta, Anton. de Domin. lib. 5. de Republ c. 1. 2. & 3. quæ omnia, hoc loco, ex professo à nobis, impræsentiarum minimè refelluntur; quæ & ab aliis DD. seriò satis, Deo laus, refutata sunt: iis tamen obiter refellendis hîc, jam sufficiunt istæ elucidationes.

CAP. III.

Ecclesiastica potestas, quomodo corporales pœnas, prodigiosâ virtute inferat.

1. ELucidatio. Ecclesia nonnunquam, potestate Divinitùs traditâ, miracula faciendi (quæ licèt neque singulis Ecclesiæ Pastoribus, neque passim concessa sit, in Ecclesiæ tamen corpore jugiter perseverat) corporales pœnas, mirâ virtute inferendi, auctoritatem habet: hujusque potestatis exempla, Joan. XXII. protulit, Ananiam & Saphyram morte mulctatos; Ely-

Elymam magum cæcitate punitum; fornicatorem Corinthium satanæ discerpendum traditum. Nec ab iis abludit Chryſ. Serm. cit. 50. de ver. Script. & Apoſtol. dign. Cacodæmones, tanquam carnifices obſequentes præſtò eſſe docens, qui Sacerdotum ſententiam exequantur, & ab iis maledictos torqueant.

Idem quoque Chryſ. & reliqui Græci interpretes in 1 ad Cor. c. 5. hominem, qui excommunicationis ſententiâ olim afficeretur, tradi ſolitum dicunt ſatanæ, ut ab eo cruciaretur, vel per morbum, vel aliter, citra mortem tamen, quomodo S. Job traditus à Deo dicitur, ut citra mortem, variis ærumnis & tentationibus affligeretur. Theodor. inter Græcos, eandem quoque ſententiam inculcat, in prior. ad Timoth. c. 1. Ambroſ. lib. 1. de pœn. c. 12. eandem ſententiam amplectitur, quod confirmat c. 13. *Explanamus*, inquit, *Pauli ſententiam, nunc verba ipſa conſideremus, quâ ratione dixerit, quod tradiderit eum ſatanæ, in interitum carnis; quia tentator noſter Diabolus eſt, nam debilitates membris ſingulis inferre, & ægritudines toto ſolet movere corpori. Denique percuſſit S. Iob, ulcere malo, à pedibus uſque ad caput, quia poteſtatem acceperat, interitum carnis ejus, dicente Deo; ecce trado tibi eum, tantummodò animam ejus cuſtodi. Hoc iiſdem verbis Apoſt. tranſtulit, dicens, quod tradide-*

rit hujusmodi hominem satanæ, in interitum carnis, ut spiritus salvus sit in die Domini nostri Iesu Christi. Magna potestas! magna gratia! quæ imperat diabolo, ut se ipse destruat, &c.

Assentitur Pacian. Barcinon. Epist. 3. ad Sympron. iis verbis, *Deinde vides, quòd hic ipse peccator incestus, non morti traditur, sed satanæ, ad emendendum, ad colaphisandum, ad pœnitendum. Denique ait, ad interitum carnis: non tamen animæ, non etiam spiritus, sed ad solius carnis interitum, tentationes scilicet, carnis angustias, detrimenta membrorum: sicut alibi de intemperantibus dicit, tribulationes autem carnis patientur hujusmodi.* Assentitur Hier. Epist. 1. *Nunc verò inobediens, spiritali truncatur mucrone, aut ejectus de Ecclesia, rapido dæmonum ore decerpitur.* Assentitur Primas. & Haymo, in eund. loc. Apost. inclinat Aug. lib. 1. de Serm. dom. in mont. c. 20. lib. 2. contr. Epist. Parmen. c. 1.

Possuntque exempla hujus rei proferri plurima; v. g. quod in vitâ S. Ambros. refert Paulin. Ambrosium, cùm Stiliconis Comitis servum, anathemate percussisset, eodem momento spiritum immundum arreptum discerpere cœpisse. Quod, teste Marcellin. Presb. lib. de schism. Ursic. & Dam. cùm Zozimus, Neapolitanæ Cathedræ invasor, à Maximo, legitimo Episcopo, fuisset excommunicatus, *inter ipsa verba*

ipsa verba sacerdotalia, *ejus lingua protensa fuerit, nec valuerit eam amplius revocare, intra oris meatum, eo quod contra natura modum, extra os penderet, ut bovi anhelo*, nec sanari potuerit, nisi ubi Episcopatui cessit. Quod Eudoxia Imperatrix, à Chrys. & Innoc. I. excommunicata, infeliciter, juxta prædicationem Innoc. qui litteris excommunicationis, præsentis etiam vitæ mala comminatus fuerat, perierit; & urna, in qua corpus ejus quiescebat, jugi motu contremuerit, donec reducto in urbem Constantinop. Chrys. corpore, precibusque à filio fusis, ante venerabile cadaver, motus iste repressus fuerit, ut referunt auctor. vit. S. Chrys. Niceph. Cedren. & alii. Quod Dioscor. in Chalced. Conc. damnatus, infelicissimè in exilio mortuus fuerit.

Quod Carisius, Ecclesiæ S. Eleuth. Martyr. Clericus, contemptor anathematis, à Gennad. Patriarcha Constantinop. in eum, ob malos mores contorti, ubi litteris publicis Gennad. Martyrem deprecatus esset, ut eum vel emendaret, vel è medio tolleret, die crastina mortuus in lecto inventus fuerit, testibus Theod. lectore, lib. 1. collectan. & Sophron. c. 145. Quod Nantinus Engolism. Comes, ab Heraclio Episc. excommunicatus, obierit, inclamans, se ab Heraclio comburi, teste Greg. Turon. lib. 5. Hist. c. 36. Quod Sigebertus

Rex in Anglia, juxta prædictionem Episcopi, à suis in domo sua occisus fuerit, quod Comiti cuidam, ab Episcopo, ob illicitum conjugium excommunicato, communicasset, teste Bed. lib. 3. Hist. c. 22.

Quòd cùm B. Machutius seu Maclovius, sacrilegos suæ diœceseos homines, & impios satanæ tradidisset, & pulverem de pedibus suis excutiens, exiisset, terra sterilis & infructuosa reddita fuerit, homines, innumeris morborum generibus, affecti fuerint, alii scilicet membrorum debilitate cœperint contrahi, alii lepræ squalore, alii visu privari, alii oris officio destitui, alii auditu carere, donec Episcopum suum pœnitentes revocassent, eique obedientes effecti fuissent teste Sigeb. in ejus verba apud Sur. 25. Novembr. Attendant hæc contumaces, ac pervicaces & sanentur.

Quibus omnibus, & innumeris aliis, quæ brevitatis causa prætermitto, congruit, quod tradit. Joseph. de bell. Judaic. lib. 2. c. 7. eos, qui apud Judæos, pro peccatis suis, à congregatione ejecti fuissent, & extra Synagogam facti, miserabili morte consumptos fuisse. Eæ enim sunt, *immissiones per Angelos malos*, quarum meminit Propheta Regius, Ps. 71. ob quas, carnifices Reipubl. Christianæ cacodæmones, à PP. dici solent: eo enim nomine, præter citatos illos indigetant. Orig. lib. 7. contr. Cels.

in

in fin. & rursus lib. 8. Hieron. in c. 2. Joël. Chrysol. serm. 17. Basil. Synes. Aug. & alii.

Fundatur autem ista potestas, Ecclesiæ collata, in iis verbis Christi, Marc. 16. Quibus Apostolis donasse dicitur; potestatem spirituum immundorum; licèt enim potestas ejiciendi dæmonia præsertim iis verbis significetur, tamen & potestas tradendi satanæ videtur indicari, ut notat S. Thom. in eum loc. cujus potestatis exemplum pæbuit Christus, dum in porcos, dæmonia ab homine ejecta, immisit, quæ malè ipsos habuerint, & in mare præcipitarint, Math. 5. & Luc. 8.

CAP. IV.

Quomodo vim interdum adhibeat Ecclesia & pœnas corporales inferat, ratione domesticæ potestatis.

ELucidatio 11. videtur etiam statuendum, Ecclesiasticis prælatis, ratione potestatis œconomicæ, seu domesticæ, de qua inferiùs, posse ex institutione Christi, vim corporalem iisdem permitti, quæ Patribus familias permittitur: unde quemadmodum potest unusquisq; privatum quemvis è domo sua repellere, etiam adhibitâ, si aliàs exire nolit, corporali violentiâ; similiter & indignos, & excommunicatos, Præ-

lati Ecclesiastici, etiam adhibitâ corporali renitentiâ, ab Ecclesiæ liminibus, per se, vel per Ostiarios, Subdiaconos, Diaconos, ingredi prohibebant, vel ingressos olim ejiciebant: illudq; primò constat ex facto Christi, qui è domo Dei ementes & vendentes ejecit, formam dans Sacerdotibus novæ legis, ut idem sibi licere prætendant, quippe cùm Ostiariorum officium, eo facto, Christus Dominus demonstrarit, testibus Ivon. Carnot. serm. habit in Syn. de excell. SS. Ordin. & aliis Eccles. rituum scriptoribus.

Constat II. ex usu Mosaicæ legis, quâ vigente, Sacerdotes & legis DD. jus habebant è templis, & Synagogis, indignos ejiciendi: quod utique patet exemplo, quod habetur, cæci nati, de quo Joan. 9. *& ejecerunt eum foras*; quæ verba, Chrys. Caten. Græca in Joan. & Theophyl. in eum loc. de ejectione è templo; Leont. de ejectione è Synagoga, interpretantur. Et sanè clara sunt ista verba Christi, Joan. 16. *absque Synagogis facient vos*. Clarum & istud Judæorum decretum, Joan. cit. c. 9. & 12. ut qui confiteretur Christum, extra Synagogam fieret, seu è Synagoga ejiceretur.

Constat III. ex S. Paul. 1 Cor. 5. quo loco, excommunicationis actum, verbis *tollendi è medio*, & *auferendi*, exprimit, v. 2. & vos inflati estis, & non magis luctum *habuistis, ut tollatur è medio vestrum, qui hoc opus*

fecit

fecit; v. ult. *auferte malum, ex vobis ipsis*, quæ verba potestatem Antistitum Ecclesiæ ostendunt eam esse, ut possint jubere, è cœtu Ecclesiæ ejici eos, quos indignos ipso cœtu judicarint. Colligitur etiam ex verbis Joan. Epist. 2. can. v. 10. *Si quis venit ad vos, & hanc doctrinam non affert, nolite recipere eum in domum, nec ave ei dixeritis.* Si enim privatis licet imò præcipitur excommunicatos à domo sua excludere, non minùs Ecclesiæ Prælatis licebit, à domo Dei, quæ in Sacerdotis est potestate, non Imperatoris, ut fusè tradit Ambros. Epist. 33. in veter. edit. seu lib. 2 epist. 14. Marcell. sor. in novis, contestatus, ea quæ divina sunt, Imperatoriæ potestati, non esse subjecta; à domo, inquam, Dei, indignos, & per sententiam expelli jussos, facto ipso excludere.

Sed & notandum, eundem Ambrosium conc. ad Pop. adversus Auxent. Basilicam, quam auctoritate imperatoria, Auxentius junior Arrian. sibi vendicare studebat, *hæreditatem PP. hoc est, Dionysii, qui ex exilio in causa fidei defunctus fuerat, hæreditatem Eustorgii confessoris, hæreditatem Myroclis, atque omnium retro fidelium Episcoporum*, vocitare. Si enim à sua hæreditate, extraneum excludere licet, & ab Ecclesiis excludere indignum, Sacerdoti licebit.

Colligitur etiam ex continua Ecclesiæ praxi,

praxi; quam plurima egregia documenta ostendunt: ac 1. constat ex constitutionibus Apostolic. lib. 2. c. 57. & lib. 8. c. 11. Dion. c. 5. Eccl. Hier. & Maxim. Scol. in eund. loc. Hier. Epist 3. ad Heliod. Aug. 6. Confess. cap. 2. & lib. de Pastor. cap. 13. Conc. Carth. IV. c. 8. aliisque passim, quòd Diaconi, Subdiaconi, iisque inservientes Ostiarii, ad fores Ecclesiæ stabant, Antistitis jussa executuri, eumque vel admissuri, vel rejecturi, quem ipse designasset.

Deinde Constit. Apost. lib. 2. c. 58. Peregrinorum commendatitiæ litteræ, à Diacono inquiri jubentur, antequam in synaxim introducantur. Præterea Philippum Cæsar. ex fama refert Euseb. lib. 6. Hist. c. 27. cùm in die postrema vigiliæ Paschalis, cum multitudine in Ecclesiâ particeps fieri vellet, ab Episcopo, non priùs permissum intrare, quàm peccata confessus, & in pœnitentium ordinem redactus fuisset. Theodosium, ab Ambr. propter cædem Tessalonicæ factam, ab Ecclesiæ liminibus exclusum, tradunt, Theodor. lib. 5. c. 17. Zozom. lib. 7. c. 24. Niceph. lib. 12. c. 41. Eudoxiam Imper. Ostiarius, jussione Chrys. Ecclesiam intrare prohibuit, si credimus Pallad. Georg. Alexand. & aliis ejusd. vitæ scriptoribus.

Constat testimonio August. lib. 6. conf. cit. cap S. Monicam matrem ejus, cùm ad memo-

memoriam SS. ſicut in Africa ſolebant fideles, pultes, & panem & merum attuliſſet, ab Oſtiario prohibitam, neque graviter id tuliſſe, *ubi hoc Epiſcopum prohibuiſſe*, cognovit. Idem Sanct. lib. de paſt. c.13. vel per ſeipſum, vel per miniſtrum, ignotos, ad Eccleſiam accedentes probandi, Antiſtitis officium eſſe, deſcribit, *Ovis Dei*, (verba ſunt Auguſt.) *gregem ſuum quærit, puta ovem de oriente veniſſe in Africam, quærit gregem ſuum, incurrit in te, in Baſilicam tuam intrare vult, commoveris ignotâ facie, vel tu, vel miniſter tuus ſtans, vel ſedens ad oſtium, interrogat ovem, quærentem gregem ſuum, imò gregem Dei: cum grege ſuo intrare vult, ubi eum eſſe putat: quæris, Paganus es an Chriſtianus? reſpondet, Chriſtianus, ovis eſt enim Dei. Quæris, ne fortè Catechumenus ſit, & irruat ſacramentis: reſpondet, fidelis. Quæris, cujus communionis ſit? reſpondet, Catholicus.*

Huc etiam refer, quòd peregrini, ſine litteris communicatoriis ſui Epiſcopi, ab Eccleſia interdum excluderentur, ex Can. Apoſt. quibuſdam 9. quibuſdam 12. & Conſtitut. lib. 2. c. 58. Conc. Carthag. 1. c. 7. Arelat. 1. c. 9. & aliis: nonnunquam verò in Eccleſiam quidem, ſed non ad communionem, vel oblationem reciperentur.

Verùm poteſtatis iſtius apex eſt, quòd iceat Catholico Antiſtiti, divinas, atque eccleſia-

clesiasticas leges, eâ pœnâ confirmare, ut prævaricatores earum, ab Ecclesiasticis limitibus arceantur: cujus potestatis illustre exemplum, in Chrys. qui hom. 8. in Act. Apost. mensem tantùm populo Constantinopol. præstituit, quo elapso, si quis vel ex consuetudine juraret, ab Ecclesiæ ingressu removeretur, *Si quis noluerit hoc præceptum perficere, quemadmodum tubâ quadam per verbum denuntio: abstineat à liminibus Ecclesiasticis ille, sive princeps sit, sive alius diademate cinctus. Nunquid deposuistis me ab hoc principatu? vel si mansero, multa me manent pericula? non patiar, ut ascendam in hunc thronum, magna non faciens.* Et paulò post, *Ecce iterum denuntio, & clarâ voce clamo, jocum nullus esse putet: abarcebo & prohibebo non obtemperantes: & quamdiu in hac sede consedero, nihil illius justificationibus præferam: si me quis dejecerit, postea sine culpa fiam.* Lege pariter epist. Isid. Pelus. 28. Eus. Episc. lib. 1. Epist. ipsius.

Egregium verò hujus potestatis exemplum, in Babyla, Antioch Episc. qui Numerianum Imperat. inspicere Christianorum arcana mysteria volentem, ingredi prohibuit, nefas esse dicens, eum in domum Dei tam præcipitanter ingredi, & divina mysteria contaminatis oculis inspicere, teste Niceph. lib. 6. c. 37. in quo exemplo, id speciatim observandum, quòd à Chrys.

Chryſ. ſanctus ille præſul, non ſolùm Imp. ingredi volentem objurgaſſe, ſed dextrâ in pectus impactâ, ne ingrederetur, obſtitiſſe, referatur, lib. de Babyl. adv. gent. ſed plura in hanc rem, ſi de excommunicatione Eccleſiaſtica, ex profeſſo nos diſſerere, aliquando contingat.

Cap. V.

Confirmatur præcedens elucidatio.

Denique, quemadmodum filii à parentibus, ſervi à dominis, diſcipuli à præceptoribus, pœnis corporalibus caſtigantur; ſimiliter ii, qui in familiam Eccleſiaſticam tranſcribuntur, etiam corporali pœna, vel mulctâ pecuniariâ, putà ſtipendiorum Eccleſiaſticorum, divino jure debitorum, (quorum diſtribuendorum poteſtas, vel tempore ipſo Apoſtolorum, erat in poteſtate Epiſcopi, ut patet ex 1 ad Tim. 5. & aliis) privatione puniri, ex eadem inſtitutione Chriſti poſſunt; quam poteſtatem oſtendit Apoſtolus, dùm adverſus Presbyterum, accuſationes ſuſcipere, proprium officium Epiſcopi demonſtrat, cap. cit. prior. ad Tim.

Fundatur autem hæc poteſtas, in filiatione ſpeciali, quâ per ordinationem, Clerici incipiunt Epiſcopis, tanquam parentibus obſtringi: fundatur in adoptione, quâ

in

in Chrifti familiam, hæreditatem & fortem, transferuntur, cujus familiæ Epifcopus à Chrifto auctor eft conftitutus, *tanquam fidelis & prudens, quem conftituit Dominus, fuper familiam fuam*: Fundatur in fubjectione, quam habent inftrumenta & organa, caufæ fuæ principali: ita enim comparantur Clerici omnes cum Epifcopo, ut ejus quodammodo, in tota Hierarchica functione, inftrumenta fint, atque adeò eidem in officio fubjecti,& ab eo applicandi, vel removendi: fundatur in pacto & convento iftorum hominum, inito cum Ecclefia, in cujus corpus Hierarchicum admittuntur, cum fubjectione Epifcopo. Denique fundatur in profeffione obedientiæ, quam Epifcopo emittunt.

Quæ omnia, divinâ lege fancitâ obediendi neceffitate, Clericos Epifcopis fubjiciunt; Eodemque jure, domefticum in eos imperium, Epifcopis tribuunt, ita ut caftigationes quasdam corporales, ac pecuniarias quasdam mulctas, imponere poffint, quod ufus Ecclefiæ perpetuus, ab Apoftolis oftendit, quemadmodum fortè alibi, fingulari tractatu, Deo dante, oftendemus: hæc enim, quæ paucis iftis verbis conclufimus, integram & fufiffimam difputationem poftulant, alibi fortè in lucem emittendam. Lege & auctores, qui hoc argumentum copiofiùs tractant, maximè in fchola Sorbonica Parif.

Suffi-

Sufficiat hîc, ex August. proferre, quæ ipse in Psal. 102. de ea potestate domestica edisserit, *Quid ergo*, inquit, *dormiet disciplina? auferetur omnis correptio? non auferetur? quid enim de luxurioso filio facturus es? non castigabis? non verberabis? servum & ipsum tuum, si malè viventem videris, non pœnâ aliquâ, non verberibus refrænabis? fiat hoc, fiat, admittit Deus, imò reprehendit, si non fiat; sed animo dilectionis fac, non animo ultionis.* Hæc & alia, de potestate Ecclesiastica loquens, ut ex seqq. patebit, quam paternæ & herili, comparat August.

Unde innotescit optimè, Joann. XXII. ex illa potestate Episcoporum in Clericos, jurisdictionem Ecclesiæ, etiam in invitos exerceri, asseruisse, etiam cùm de pœnarum corporalium inflictione agitur. Et hanc saltem potestatem, juris divini esse, tradunt Joann. VIII. c. *si imperat*. d. 96. Bonif. VIII. c. *quamquam, de censib.* Conc. Lateran. sub Innoc. 3. c. 43. Lateran. sub Leon. 10. sess. 9. Conc. Colon. p. 9. c. 20. Trident. sess. 25. c. 20. de reform. Episcopi franciæ, in Syn. Caris. Epist. ad Ludov. Germ. Reg. Annuunt Dion. Epist. ad Demoph. Ignat. epist. ad Philad. Clem. Epist. 1. Constantin. Magn. apud Ruffin. lib. 10. Hist. c. 2. & alii passim.

Ad hanc quoque potestatem pertinet, dispensatio bonorum Ecclesiæ, quæ licèt tem-

temporalis ſit, ad Epiſcopos tamen, non ad Principes temporales pertinet, jure divino, ſecundùm definitionem Syn. Rom. IV. ſub Symmach. c. 3. & aliarum; & uſum Eccleſiæ, ab ipſis Apoſtolis initium habentem, ut patet ex actibus Apoſtolor. & Epiſtolis Paul. ſed hæc adnotamus duntaxat, non exponimus, multò minùs probamus.

Cap. VI.

Cogit Eccleſia, ad corporales pœnas ſubeundas, excommunicationis metu.

Elucidatio III. Pœnas quoque corporales, peccatoribus ad pœnitentiam accedentibus, poſſunt imponere Sacerdotes, eoſque vel per excommunicationem, quæ ſit vera cenſura, vel per refutationem abſolutionis, vel per ademptionem participationis Euchariſtiæ, ligare, juxta illa verba Chriſti, Math. 16. *Quodcunque ligaveris ſuper terram, erit ligatum & in Cælis, & quodcunq. ſolveris ſuper terram, erit ſolutum & in cœlis.* Mat. 18. *Quæcunque alligaveritis ſuper terram, &c.* Joan. denique 20. *Accipite Spiritum S. quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta ſunt.*

Quibus verbis apud Math. poteſtas extra Sacramentum confeſſionis, confertur à Chriſto ante paſſionem, Apoſtolis ſcilicet nondum in Sacerdotes conſecratis: iis verò,

rò, quæ leguntur apud Joan. poteſtas à Chriſto, jam à mortuis ſuſcitato confertur, in ſacramento exercenda, Apoſtolis jam in die ultimo Cœnæ, ab eodem Chriſto Sacerdotibus ordinatis. Utraque autem iſta poteſtas, prima quidem inferendi pœnitentias corporales pro peccato, & ad eas ſubeundas, atque exequendas, metu judiciorum divinorum atque excommunicationis compellendi; altera verò excommunicationis infligendæ, veram juriſdictionem coactivam arguit, quod eo loci explicandum eſt.

Prior quidem poteſtas coactiva dici poteſt, quia eſt obligatoria, & neceſſitatem, tum præcepti, tum pœnæ incurrendæ, velimus, nolimus, involvit. Negatur tamen aliquando, eſſe coactiva, inſtar nimirum juriſdictionis ſæcularis ac temporalis; quia executio præcepti nobis impoſiti, eſt in poteſtate noſtra, poſſumuſque impoſitam pœnitentiam non implere, & ſi inobedientes fuerimus, nulla nobis, pœna corporalis incutietur, quæ dolorem inurat, erimus quidem privati jure ſacramentorum, & ſuffragiorum Eccleſiæ, & conſortii domeſtici ipſorum fidelium: ſed nec bonis noſtris, nec corpori, Eccleſia vim ullam directè inferet; atque hic ſenſus eſt, ſecundùm quem docuimus ſup. plurimos P P. hanc differentiam inter utramque

tramque poteſtatem, ſæcularem & ſacram aſſignaſſe, quòd hæc vim nullam inferat, quam illa prævaricatoribus infert.

Eodem ſenſu intelligendus eſt Chriſtus Dom. dum ait, *Reges gentium dominantur, eorum, vos autem non ſic*, Luc. 22. intelligendi Paul. 2 Cor. 1. *non quia dominamur fidei veſtræ, ſed adjutores ſumus fidei veſtræ*; & Petr. Epiſt. 1. can. c. 5. *Paſcite qui in vobis eſt, gregem Dei, providentes non coactè, ſed ſpontaneè, ſecundùm Deum, neque turpis lucri gratiâ, ſed voluntariè, neque ut dominantes in Cleris, ſed forma facti gregis ex animo.* Quibus omnibus ſententiis, impotens dominatus vel violentus, qui vim corporalem infert ad legis executionem procurandam, videtur ab Eccleſiaſtico Magiſtratu, principatum ſacrum gerente, non poteſtatem merè domeſticam exercente, excludi, ſcilicet ut ſacer Magiſtratus, patris potiùs, quàm Domini perſonam induat, memineritque, ſe ex genere ſui principatus, ſpiritualem potiùs animadverſionem, quàm corporalem decere, demandatam potiùs ſibi, benevolam ſalutis ſubditorum procurationem, quàm terribilem, ſubditorum regendorum, corrigendorumque poteſtatem: nam verbum ipſum, κυριεύειν, videtur herilem ac deſpoticam ſeveritatem ſignificare, ut patet ex eo, quod κύριος τοῦ δούλου, *dominus ſervi*, in Scripturis perpetuò opponatur, v. g.

Math.

Math. 6. & 10. Luc. 7. & 12. ad Coloff. 1. ad Ephef. 6. ad Rom. 6.

Ita etiam explicandi plurimi PP. qui non folùm dominatum ipfum & truculentum imperium, à Prælatis Ecclefiafticis rejiciunt, verùm etiam principatum ac coactionem; nec in invitos dicunt eorum poteftatem exerceri, fed in volentes: quia nimirum pœnitentias, quas Sacerdotes imponunt, volentibus imponunt, nec renuentes, ad eas vi adigunt, fed metu excommunicationis, quæ per fe eft pœna fpiritualis; nec legum, quas condunt, obfervationem, aliter urgere folent, quàm comminatione ejufdem pœnæ, prævaricatoribus infligendæ, vel incurrendæ, quemadmodum fuper. explicuimus, pluriumque PP. auctoritatibus confirmavimus: quibus iftas quoque adjunges, fimili ratione exponendas.

Origen. fiquidem in hunc fenfum, Hom. 6. in If. ex verbis Chrifti cit. ex c. 22. Luc. hanc conclufionem elicit, *qui vocatur ergo ad Epifcopatum, non ad principatum vocatur, fed ad fervitutem totius Ecclefiæ.* Quod iterum confirmat, quia Chriftus in medio difcipulorum factus eft, non quafi difcumbens, fed quafi miniftrans. Naz. orat. 1. Apo. Præfectum Ecclefiæ feu Antiftitem quàm optimũ effe debere, & acceffiones virtutũ fubinde facere, probat, quòd eum oporteat, *nõ vi conftringere, fed perfuafione allicere.* Hier.

Epist. 3. ad Nepot. cum Rege, Episcopum comparat, iis verbis, *ille nolentibus præest, hic volentibus; ille terrori subjicit, hic servitute donatur; ille corpora custodit ad mortem, hic animas servat ad vitam.* Item epist. 62 adv. Joan. Hier. *patrias nostras dimisimus, ut quieti in solitudine viveremus, Pontifices Christi, qui tamen rectam fidem prædicant, non dominorum metu sed patrum honore veneremur, ut deferamus Episcopis, ut Episcopis, & non sub nomine alterius, aliis quibus nolumus servire cogamur: contenti sint honore suo, patres se sciant esse, non dominos.* Joan. Chrys. hom. 3. in Act. Episcopalem administrationem, multò difficiliorem civili prefecturâ, ostendit, I. quod principem sæcularem nemo accusare audet, Episcopos omnes audeant, *nam in Principibus urget metus; in his verò nequaquam, quando Dei timor apud istos* (populos) *valet nihil.* II. quia in prefectura temporali, *plures sunt, qui adjuvant, omnia legibus illic, & mandatis illic peraguntur; hîc verò nihil tale, neque enim licet ex auctoritate præcipere.*

Quæ duæ rationes supponunt, vim & rationem agendi, ex mera voluntate ac libidine, quæ in præfectura temporali aliquando vim habet, in spiritali abesse, quippe cùm sublatâ æquitate causæ, nec pœnitentiarum impositio, nec excommunicatio lata ab Ecclesiastico Magistratu, subditum liget: è contra verò, Magistratus tempora-

lis

lis sive justa sive injusta jubeat, pœnas inferre possit, quæ verè damnatum afficiant, eumque constringant; quæ ratio non impedit, quin jurisdictio coactiva, Ecclesiastico Magistratui, eo sensu, quo dixim. conveniat, tantò nobilior, quò strictiori vinculo, Ecclesiastica coërcitio, æquitati causæ copulatur, in quo Dei principatum æmulatur, qui non potest non justa præcipere, non potest non justè quemquam punire.

Clariùs idem Chrys. hom. 1. in Epist. ad Tit. ubi de Episcopo, *omittam enim interim dicere, possibile non esse, hujusmodi dici verè principem. Cur obsecro? quia in potestate subjectorum positum est obedire, vel non. Ac si quis rei veritatem diligenter exploret, non ad principatum promovetur, qui hujusmodi est, verùm potiùs ad serviendum innumeris dominis, qui contraria cupiunt semper & dicunt.* Lege eundem hom. 11. in Epist. ad Eph. & conc. quadam *in malum schismat.* & lib. 2. de Sacerd. Hom. 4. de verb. Is. *vidi Domin.* Adstipulatur Bern. de Consid. lib. 2. c. 6. *non enim tibi ille* (Petrus) *dare, quod non habuit, potuit, quod habuit dedit, sollicitudinem, ut dixit, super Ecclesias: nunquid dominationem? audi ipsum, non dominantes, ait in Clero, sed forma facti gregis: & ne dictum solâ humilitate putes non etiam veritate, vox domini est in Evangelio; Reges gentium dominantur eorum, & qui potestatem habent super eos, bene-*

 nefi-

nefici vocantur, & infert: vos autem non sic. Planum est, Apostolis interdicitur dominatus. Ergò tu & tibi usurpare aude aut dominans Apostolatum, aut Apostolicus dominatum.

Cap. VII.

Prædicta PP. testimonia, non omnem penitus coactionem, parendique necessitatem, removent ab Ecclesiastico Magistratu.

HÆc autem, & similia, dum apud PP. exhortatorio vel increpatorio stylo scripta legimus, non animum nostrum subire debet hæc cogitatio, quasi omnem penitus coactionem, parendique necessitatem omnem & obligationem, à Magistratu Ecclesiastico procul removeant, eorumque jussa inefficacia, cassa, infirma crediderint, qui obedientiam Præpositis Ecclesiæ deberi, statuerunt, juxta illud Paul. ad Hebr. 13. *obedite Præpositis vestris, & subjacete eis; ipsi enim pervigilant, quasi rationem pro animabus vestris reddituri.* Qui vindicandi & ulciscendi potestatem, adversus inobedientes, Ecclesiasticis inesse, sciebant, easque S. Pauli sententias, altâ mente retinuerant, 1 Cor. 4. *Quid vultis? in virga veniam ad vos? an in charitate, & spiritu mansuetudinis.* 2 Cor. 10. *in promptu ha-*

tu habentes ulcisci omnem inobedientiam, & c. 3. *si venero iterum, non parcam.* Et paulò post, *ideò hæc absens scribo, ut non præsens duriùs agam, secundùm potestatem, quam Dominus mihi dedit in ædificationem, non in destructionem.*

Qui denique passim, Ecclesiæ Principatum extollunt, & verè Principes Ecclesiæ Pastores agnoscunt esse: & sanè præter cit. PP. testimonia laudari possunt ista Ign. Epist. ad Trall. *Quid aliud est Episcopus, quàm is, qui omni principatu, & potestate superior est?* quibus assentitur, tum Epist. ad Smyrn. dum in Episcopo duo distinguit, *Principatum* & *Sacerdotium*: Principatum, ratione cujus imaginem Dei refert; Sacerdotium, ratione cujus, imaginem Christi gerit. Idem etiam Episcopo alibi, Principatum attribuit. Possunt & laudari, verba ista, Constit. Apost. lib 2. c. 26. *Hic* (Episcopus) *Princeps & dux vester est: hic vester Rex & Præfectus.* Et paulò post, *Episcopus igitur vobis præficiatur, ut dignitate Dei cohonestatus, qui Clerum sub potestate sua tenet, & principatum super Clerum exercet.* Citari etiam queunt verba Iren. lib. 4. c. 44. qui de Presbyteris (quo nomine Episcopos comprehendit) scribit, *quòd principalis confessionis tumore elati sint*; iisdemque mox applicat verba ista Is. secundùm 70. interpr. version. *Et dabo Principes tuos in pace, &*

Episcopos tuos in justitia. Eosdem Tert. *præsidentes*, Apol. c. 39. lib. de cor. mil. c. 3. lib. 1. ad uxor. c. 7. Cyprian. Epist. 55. 69. & 65. *Principes* appellat, iis applicans verba ista, quæ Pontificibus veteris legis aptantur à Paul. Act. 13. *Principem populi tui non maledices.* Eosdem passim *Præpositos* nominat quemadmodum & Justin. Mart. Apol. 2. προεστῶτας eos nuncupans.

Egregiè verò, Ecclesiasticam potestatem extollit pluribus locis Cypr. quam *Episcopatus vigorem, & sublimem ac divinam potestatem* nuncupat, Epist. 55. Cornel. quam & vegetam & fortem, & scelerum vindicem agnoscit, Epist. 65. Rogatian. ubi hæc habet, *at quidem honorificè circa nos, & pro solita tua humilitate fecisti, ut malles de eo nobis conqueri, cùm pro Episcopatus vigore, & Cathedræ auctoritate, haberes potestatem, quâ posses de illo statim vindicari.* Fusè Orig. hom. 22. in Num. Ecclesiarum Principes probat esse Episcopos: quo etiam nomine eos donat, hom. 11. in Exod. quo ultimo loco, duplicis generis eos constituit, alios qui de majoribus negotiis judicent, ampliorem potestatem habentes; alios qui minoribus judiciis præsunt, angustiorem habentes & restrictiorem potestatem. Hilar. *Euangelicæ dispensationis Principes, & Principes Ecclesiarum*, Antistites Ecclesiæ appellat, in Ps. 67. neque solùm principatum exercere, sed

re, sedregnare, Episcopos dici posse, ex Scriptura ostendit, in eund. Ps. 1. enim verba ista Proph. Reg. *dum discernit Cœlestis Reges super eam*, quæ immediatè verbis illis subnectuntur, *si dormiatis inter medios Cleros*, &c. de Clericis interpretatur, quos *Dominus de Cœlis discernens, eos, qui spoliati fuerant, constituit in Reges*. Tum ex aliis loc. eos Reges esse, paulò post demonstrat, addens, *Reges autem eos esse, non obscurum est, de quibus dictum est*, 1 Cor. 4. *jam sine nobis regnatis, & utinam regnaretis, ut nos vobiscum conregnaremus.*

Nazianz. orat. 20. ἐξουσίαν καὶ δυναστείαν Episcopis attribuit, quæ verba, potestatem coërcitivam, & veluti Regiam significant. Bas. similiter in c. 13. ad ista verba Is. *vox Regum, & gentium congregatarum*, Hier. in Ps. 2. ad ista verba David. *nunc Reges intelligite*, & Arnob. in Ps. 132. ad illa verba, *confiteantur tibi Domine, omnes Reges terræ*, Regum nomine, intelligi Sacerdotes putant, quemadmodum & Cyr. Alex. verba ista Abac. 1. c. *ipse de Regibus triumphabit*, vel ut est in Græco, *ipse in Regibus delectabitur, & Tyranni ludibria ejus*, Reges asserit eos esse, *qui Sacerdotii dignitate gloriantur.*

Sed hæc, aliaque id genus, omissa facio, quæ nomen Principis & Regis, quod in in uno sensu, Prælatis Ecclesiasticis adi-

munt aliqui PP. alio ſenſu, optimo jure iisdem, ex mente eorundem PP. & quidem plurium, convenire poſſe demonſtrant. Hier. quoque Aug. Euthym. in Pſ. 44. & alii, verba iſta Proph. Reg. dicto Pſ. *Conſtitues eos Principes, ſuper omnem terram*, de Apoſtolis, ac deinde de Epiſcopis, in eorum locum ſuccedentibus, prædicta eſſe, contendunt: ſi eidem Aug. credimus, hæc verba Proph. Reg. *Principes Iuda, duces eorum*, Pſal. 67. *veriſſimos nobis inſinuant, Eccleſiarum Principes, dignos ducatu.* Illa verò, *filiæ Regum, in honore ſuo*, Pſal. 44. animas ab Apoſtolis, per prædicationem ad Chriſti fidem adductas, *Etenim omnes animæ, quæ illis prædicantibus & evangelizantibus, natæ ſunt, filiæ Regum ſunt, & Eccleſiæ filiæ, Apoſtolorum filiæ Regum ſunt; ille enim eſt Rex Regum, & illi Reges, de quibus dictum eſt, ſedebitis ſuper duodecim ſedes, judicantes duodecim tribus Iſrael.* Diſces iſta ex Comm. Aug. in Pſal. cit. Proſp. lib. 2. de voc. gent. c. 16. *Sacerdotii Principatum agnoſcit, in arce Religionis fundatum.*

Innumera alia ejusdem notæ, citari poſſunt, quæ ſi non ſufficiant, ut Principatum Eccleſiæ, cum vera coactione conjunctum eſſe convincant, at ſufficient utique ut argumentum, ex PP. negantibus in Eccleſia Principatum, diluant; dum enim PP. Principatum in Eccleſia ſæpiſſimè agnoſcentes,

&

& Ecclesiæ Pastores, eosdem etiam Principes esse contestantes, legimus, proculdubiò, si quando rariùs, Principatum seu dominatum in Ecclesia, eosdem negantes advertamus, explicatione opus est, non quæ propriè dictum Principatum evertat, sed quæ differentem, à Principatu temporali, Ecclesiasticum esse, ostendat; non quæ coactionem omnem, cuivis principatui necessariò conjunctam tollat, sed quæ diversam rationem coactionis involvat, & vim annotet, non minùs efficacem, aut minùs potentem, quinimmò magis, ut suprà docuimus; at magis quoque suavem, magis æquam & rationabilem, ut hoc seq. capite patet ampliùs.

CAP. VIII.

Commendatur potestas Ecclesiæ, ab æquitate, & suavitate.

I. ENim, qui apud nos in Ecclesia imperant, *non dominandi cupiditate imperant*, *sed officio consulendi*, nec principandi superbiâ, sed officio consulendi, ut tradit Aug. lib. 19. de Civ. Dei c. 14. in quem sensum Bern. lib. 2. de consid. c. 6. *Blanditur Cathedra? specula est: inde denique superintendis, sonans tibi Episcopi nomine, non dominium, sed officium.* II. Corriguntur maximè à Sacerdotibus, fideles, exhor-

tatione, correptione, ſeverâ & acri
jurgatione, quæ ſunt pœnæ reales, v
animum pungentes, & infamiam aliqu
nonnunquam inferentes; ſed quæ tan
ſimul inſtruunt, & puniunt.

Corriguntur pœnitentiis corporalib
quæ diversâ ratione voluntariæ, & in
luntariæ dici poſſunt; voluntariæ quid
ſunt, quia à pœnitentibus ſibi ipſis libe
abſque ulla externa vi inferuntur, ſed int
na vis quædam à Sacerdote infertur, d
conſcientiæ ſtimulos excitat, & divinor
judiciorum metum, quibus pœnitent
inducat, dum obligationem præcepti,
lit, nolit pœnitens, ſuo judicio, ſuâ
ſententiâ, ipſi imponit: dum excomn
nicationis pœnâ, per ſe quidem ſpirit
quatenus animam ligat, per accidens c
porali, quatenus & infamiam quandam
bet adnexam, & corporalem à ſacris,
convictu fidelium ſeparationem, præce
impoſiti transgreſſores, ac pœnitentiar
contemptores coërcet.

III. Quia ſi ipſa excommunicatio ne
gatur, tum demum à Principe quidem
culari, contemptor punietur, *publicè n
que intereſt*, ut ait Petr. Bleſ. Epiſt.
ad tres Epiſcopos Angliæ, *ut materiali
dio cohibeantur, qui nec Deum timent, nec
ferunt Eccleſiæ, nec cenſuram Canonum r
rentur*. Sed quia divinâ lege, Princeps t
po

poralis adſtringitur, ad Eccleſiæ poteſtatem muniendam, ejusque, ac Dei contemptum vindicandum, ideò pœna, quæ à Principe ſæculari inferetur, quia ad Eccleſiæ ſententiam, executioni demandandam, non corrigendam, vel retractandam, valere debet, eamque, divinæ legis præcepto, accedere Eccleſiaſtico judicio, ut quid neceſſariò conſequens, oportet, ac Eccleſiæ nomine, & auctoritate quodammodò infertur, ut ſup. ex PP. oſtendimus, coactio iſta, licèt commodata, quia tamen debita, jurisdictioni Eccleſiæ poteſt attribui, eamque denominare coactivam.

Sicut enim, quamvis ſententia judicis togati, vim & coactionem mutuetur ab apparitoribus, & militaribus Magiſtratibus, in quantum debent arma togæ, præſidio eſſe, & Reip. ordo poſtulat, ut Judicum ſententiæ, per armatos, vim & auctoritatem habeant, ut inſinuat Imperator Juſtinianus, ſtatim init. inſtit. Nihilominùs togatorum judicum poteſtas, coërcitiva, & vi coactivâ prædita, cenſetur ab omnibus: ita, quia Eccleſiæ ordo, à Deo, Sacerdotii & Regni auctore, ſtatutus exigit, ut precibus Sacerdotii, apud Deum, Regnum muniatur; & æquitate legis divinæ, per Sacerdotem propoſitæ, dirigatur; ac vice verſâ, armis Regum, Eccleſiaſticæ leges aſſerantur, atque adverſus inobedientes vindi-

centur, ex isto strictissimo fœdere, & jurisdictio Ecclesiastica, coactiva, propter Regium subsidium, & imperatoria seu Regia, divina, propter consonantiam cum divina lege, divinumque subsidium, quod utrumque à Sacerdotio mutuatur, habere poterit.

Quod luculenter explicat prædictus Blesens. Epist. cit. iis verbis : *Ecclesia jurisdictionem suam prius exerceat, & si illa non sufficit, ejus imperfectum suppleat, gladius sæcularis ; hujus rei auctoritas, è Syn. Urbani Pap. de decr. Greg. ex Epist. Greg. ad Episc. Galliar. ex Conc. etiam Martini Papæ, & Concil. Cartag.* III. *& ex multis SS. PP. institutionibus emanavit. Nec dicatur, quòd aliquis puniatur bis in ipsum, nec enim iteratum videtur, quod ab uno incipitur, & ab altero consummatur. Duo sunt gladii, qui mutuum à se mendicant auxilium, atque ad invicem sibi vires impartiuntur alternas ; Sacerdotium Regibus, & Sacerdotibus regnum : ideóque si ab altero suppletur alterius insufficientia, non videtur duplex contritio, aut punitio combinata.*

Cap. IX.

Excommunicandi potestas est coërcitiva, seu coactiva.

IV. Tandem elucidatio : vel sola excommunicandi potestas, coactivam potest denominare jurisdictionem Eccle-

clesiasticam; ferri enim potest omninò in invitos, eosque velint nolint constringit, in quo propria ratio coactionis consistit: quamvis non eam vim inferat, quæ cum sensu doloris necessariò conjungatur, sed ejus illatio, eos tantùm dolore afficiat, qui fide Christi imbuti, quanta sit hæc pœna, quam perniciem, damnumque secum invehat, illuminato fidei oculo apprehendunt.

Prior pars clara est, quæ nempe tam Scripturarum, quàm P P. certissimis testimoniis comprobatur. Scripturarum quidem, hoc cap., SS.PP., seq. nam imprimìs, sui excommunicatur, dicitur *esse anathema*; at anathema dicitur, qui sit alienus à Christo. Et 1 Cor. 16. *Si quis non amat Dominum nostrum IESVM Christum, anathema sit.* Et eo sensu, vocem istam interpretantur, Chrysost. Homil. de anathem. & hom. 16. in Epist. ad Rom. non longè ab init. Hier. q. 90. epist ad Algas. & comm. in cap. 14. Zach. ad illud, *anathema non erit ampliùs.* Itaque operatur excommunicatio, separationem à Christo, quia separat ab Ecclesia, quæ corpus est Christi; & nemo potest Christo conjungi, nisi qui ejus corpori unitus sit.

Item qui excommunicatur, dicitur *tradi Satanæ*, 1 Cor. 5. & 1 ad Tim. 1. sive ad cruciatus, ut suprà explicuimus, sive ad

tentationem, cujus scilicet insidiis, ubi divinis subsidiis per excommunicationem privatur, longè periculosiùs patet, nudumque quodammodò habet latus, quo confodi possit, ut explicant Orig. hom. 2. in Judic. Hil. in Ps. 118. lit. *Ain*, ad illud, feci *judicium & justitiam*; Ambr. lib. 1. de pœnit. c. 14. Hier. in c. 14. Is. & in c. 19. ad illa verba, *Tradam Ægyptum in manus*, &c. Leo Epist. 89. c. 7. ad fin. Theoph. 1 ad Tim. 1. in fin. & alii passim.

Dicitur *tolli de medio, auferri*, c. 1. prior. ad Cor. quæ verba vim aliquam significant, & effectum, à voluntate excommunicati, minimè dependentem, & spiritualem quandam interfectionem, ut explicant Pacian. Epist. 3. ad Sympron. Hier. ad c. 32. Ezech. Aug. q. 39. in Deut. tractans verba illa Deut. 24. *Interficietur, & auferes malum de medio tui*, & lib. 22. contra Faust. c. 20.

Dicitur *abscissus*, Math. 5. *Si oculus tuus dexter scandalizat te, erue eum, & projice abs te; si dextra manus scandalizat te, abscinde eam, & projice abs te.* Quem locum excommunicationi accommodant, Orig. hom. 7. in Jos. sub fin. Pontif. Rom. p. 3. c. de ord. excomm. & alii aliqui, ex PP. tum ad Gal. 5. *Abscindantur, qui vos conturbant*: quod dictum Apost. excommunicatis aplicat, Innoc. I. Epist. ad Conc. Milev. quæ

est

est 93. inter Epist. Aug. adstipulaturque Cypr. Epist. 62. Ambr. lib. de Elia, c. 22. Hier. Epist. 1. ad Nepot. Prosp. lib. 2. de vit. contempl. c. 7. & alii passim, qui excommunicationem abscissionem, truncationem, sectionem esse, dicunt; quæ omnia verba violentiam significant, & punitionem etiam inviti.

Dicitur etiam excommunicatus *mitti foràs*, Math. 5. *Si sal infatuatum fuerit, in quo salietur? ad nihilum valet ultrà, nisi ut mittatur foràs, & conculcetur ab hominibus.* Quam sententiam de lapsis in hæresim, ab Ecclesia ejectis, forásque missis, interpretatur Chromat. in illud, c. 1. *Conculcatio* verò, cujus in eadem sententia fit mentio, ejaculatio execrationum ac maledictorum in excommunicatum, & proborum aspersio, videri potest, quorum meminit Clem. Rom. Constit. Apost. c. 20. & S. Paul. 2 ad Cor. 2. dum ait, *Sufficit illi, qui ejusmodi est, objurgatio hæc, quæ fit à pluribus.*

Ex quibus inferri potest, excommunicationem à Prælato Ecclesiastico latam, duos habere effectus, qui vim aliquam & coactionem indicant. 1. Ablegari excommunicatum ab Ecclesia, seu foràs mitti, etiam invitum; mitti, inquam, foràs, non sine violentia quadam saltem spiritali, in quantum contingit, per sententiam excommunicationis peccatores ab Ecclesiæ corpo-

corpore arceri, suffragiisque & fructibus communionis Ecclesiasticæ, vel invitos privari. 11. Infamiam etiam aliquam excommunicato inuri, quæ conculcationis nomine, id est, contemptus nomine significatur, & excommunicationi adhærescere videtur, ex natura ipsa actus, esseque proinde ab excommunicatione inseparabilem, & ab eodem infligi, à quo & ipsa excommunicatio pronuntiatur.

Præterea dicitur excommunicatus *habendus, sicut Ethnicus & publicanus*, Math. 18. Quibus nimirum verbis, cohabitationem, & familiaritatem cum excommunicato, interdictam sentire debemus. Nam Ethnicos, ex lege, evitabant Judæi, ne eorum contagio polluerentur, Deut. 7. Cui affine est illud Joan. c. 4. *Non coutuntur Iudæi Samaritanis.* Publicanos verò odio infensissimo prosequebantur, ut ex Euangelica Hist. colligere est, in qua, malè audivisse Christus, narratur, quòd cum Publicanis manducaret, & hæc hominum exempla, qui odio & execrationi esse solent, Christus Dominus attulit, ad ostendendum, excommunicatos à Christianis evitandos similiter esse, & execrandos, ut exponunt Hil. Hier. & alii, in eum loc. nec non Gelas. opusc. de anathem. aliique passim. Quæ pœna, partim divina, partim humana est; eaque Ecclesiæ propria, cui, hujus pœnæ infli-

infligendæ potestatem habenti, jurisdictio coactiva haud dubiè convenire, dici potest.

Propter hanc igitur causam, eod. cap. 18. Math. excommunicatus dicitur, *Ligari in Cælo, & in terra*, eaque potestas ligandi in Cœlo & in terra, Apostolis, eorumque successoribus conceditur, iis verbis, *quæcunque alligaveritis super terram, erunt alligata & in Cælo, & quæcunque solveritis super terram, erunt soluta & in Cælo.* Ligandi hæc potestas quid aliud, quàm potestas cogendi? qui enim ligatur, cogitur. *Vinculum autem illud Sacerdotale, ipsam animam contingit, atque ad Cælos usque pervadit, usque adeò, ut quæcunque infernè Sacerdotes confecerunt, illa eadem Deus supernè rata habeat, ac servorum sententiam Dominus confirmet* ut Chrys. lib. de Sacerd. c. 5.

Unde & duplex vinculum est, seu potiùs unicum, duplicem habens respectum, unum ad ea, quæ excommunicato interdicuntur in terris, quod interdictum invitos ligat, & inhabiles ad plurima, v. g. ad sacramenta recipienda, ac conferenda officia, ministeriaque suscipienda vel exercenda, indulgentias lucrandas, aliaque id genus plurima, excommunicatos efficit. Quis autem dubitet, quin inhabilitates istiusmodi ac privationes, quibus, velint nolint, aliqui puniuntur, potestati coactivæ pœnæ sint

sint proportionatæ? Quo nempe pœnarum genere, potestatem quoque politicam uti decet, ut sæpè utitur, quatenus immorigeros ad meliorem frugem revocet.

Aliud vinculum est respectu Cælorum, quod injicitur homini, ut Cœlestem felicitatem consequi non possit, quia cùm humanum Sacerdotis judicium, Deus sententiâ suâ confirmet, & extra Ecclesiam, nemini salutis æternæ obtinendæ aditus recludatur; eo ipso quo quis extra Ecclesiam, per excommunicationem rejicietur, extra salutis viam constituitur, ac proinde eo ipso, quo quis excommunicationis vinculo innodatur, à felicitate æterna arcetur, ne eam consequi possit; ab istis autem vinculis, liberari incipit, cùm eum prioris vitæ pœnitet, & Ecclesiasticæ communionis beneficium promereri satagit; sed perfectè solutus non est, nisi ubi Ecclesiasticæ communioni restituitur: quia quamdiu extra Ecclesiam fuerit, licèt absolutè, simpliciter salvari possit, tamen ægrè id potest, quia remedia adversus peccata, & insidias satanæ, Ecclesiæ relicta, ipsi subtrahuntur.

Quamobrem SS. PP. arctè illigari istiusmodi vinculo animas, docent. Præ cæteris legantur Nyss. orat. *in ægrè ferent. reprehension.* sub med. Chrys. hom. 4. in Hebr. Aug. Epist. 75. tract. 50. in Joan. & alibi sæpè. Et apposité ad nostrum institu-

stitutum, Clem. Alex. lib. 1. pædag. c. 7. visionem virgæ vigilantis, & ollæ succensæ exponens, docet, *virgam* illam *vigilantem*, animadversionem esse, Ecclesiastici Prælati, per quam, qui non resipiscunt, incidunt in *ollam ignis æterni.* Itemque Tertull. scorp. c. 10. excommunicatis, per Ecclesiæ claves, *Cœlum clausum*, asserens.

Verum quidem est, Deo præsertim attribui debere secundum istud vinculum, quod est subtractio quædam gratiarum, auxiliorum, ac mediorum, ad salutem obtinendam destinatorum; sed tamen & homo, vinculum istud injicit, auctoritate Dei utens, & Deus quodammodò hominis sententiæ obsequitur, iis peccatorem privans, ubi indignus à Sacerdote pronuntiatus fuerit, ut explicat Chrys. ibid. nec repugnant verba Jac. c. 4. *Unus est legislator, & judex, qui potest perdere & liberare*, verbis Christi, *quæcunque alligaveritis*, &c. quandoquidem quod Sacerdos ligat, Deus ligat; quod decernit Sacerdos, Deus decernit: Deus quidem principali auctoritate, Sacerdos tamen divinâ & acceptâ à Deo potestate.

Denique dicitur excommunicatus *virgæ subjici*, 1 Cor. 9. ut explicat Ambr. lib. 1. de pœn. c. 14. quæ virga coactionem haud dubiè sonat, & quidem severitatis multum habentem, quam ideo *ferream* dictam à Proph.

Proph. Regio, Pſ. 2. contendit Hier. non ad dirigendum tantùm, per Euangelica præcepta, ſed cogendum, conterendum, ulciſcendum; ita enim loquitur, Epiſt. 53. miror ſanctum Epiſcopum, in cujus parochia eſſe Presbyter dicitur, *acquieſcere furori ejus, & non virgâ Apoſtolicâ, virgaque ferreâ, confringere vas innutile, & tradere in interitum carnis.*

Cap. X.

Eadem eſt mens antiquorum PP. de excommunicandi poteſtate coactiva.

PP. quoque excommunicationi, vim cogendi attribuunt. Tert. *relegationis* nomine, illum inſignivit, Apolog. c. 39. excommunicatos *ab Eccleſia arceri*, docet, de idololatr. c. 11. *ab omni communicatione fraternitatis*, lib. 2. ad uxor. c. 3. prohiberi recipi in Eccleſiam, lib. 4. adverſ. Marc. c. 24. *Ab agmine pelli*, item *abjici*, lib. 3. adverſ. Marc. c. 9. *Sacramento benedictionis exauctorari*, lib. de pudic. c. 9. Quæ omnia verba, vim aliquam ſignificant. Orig. Hom. 14. in Levit. duplicem ab Eccleſia exitum diſtinguit, unum ſpontaneum, per deviationem *à veritate fidei, & Charitate*; alterum coactum, *per Epiſcopi vocem.*

Cypr. Epiſt. 38. & 40. diſtinguit item duplicem ab Eccleſia egreſſum, unum ſchi-

schismaticorum, qui spontè ab Ecclesia exeunt, conventicula extra eam congregantes, & factionem perditorum colligentes; alium, qui fit per sententiam Ecclesiæ, eos pronuntiantis abstinendos atque evitandos, qui indigni Ecclesiæ consortio fuerint judicati. Unde infertur, excommunicationem vim inferre, neque spontaneam esse. Epistolis quoque 27. 28. & 62. iis verbis, excommunicationem describit, quæ violentiam & coactionem connotant.

Iis adjungi debent Naz. Orat. 26. n. 52. Ambr. lib. 2. Off. c. 27. Hier. in c. 10. Eccles. Chrys. hom. de Anath. & 4. in 2. c. ad Hebr. Aug. de corr. & grat. c. 15. Serm. 20. & 40. novis; Leo Epist. 89. c. 7. ad fin. Faust. Reg. Hom. quad. ad Monach. quæ 3. est inter Epist. Pseudo-Eus. Emiss. ad Monach. & alii passim, statum miserrimum excommunicatorum nobis exhibentes, iisque verbis explicantes, quæ vim & coactionem sonant.

Quibus adjungo duo Aug. testimonia, quæ nobis id clariùs indicant, 1. ex l. 1. contr. advers. l. & proph. c. 17. petitur, quo scilicet vindicatricis & ultricis, ac coactricis potestatis actus, excommunicatio esse, manifestè describitur, *ignoscendi*, inquit, *misericors mansuetudo, propter quam dictum est, non solùm septies verùm etiam septuagesies septies,*

ſepties, fratri remittenda eſſe peccata, non ad hoc valet ut ſit iniquitas impunita, aut torpens, aut dormiens diſciplina, quod potiùs obſit quàm diligens vigilanſque vindicta. Claves quippe Regni Cælorum ſic dedit Dominus Eccleſiæ, ut non ſolùm diceret, quæ ſolveritis, &c. Ubi apertiſſimè bonum pro malo, reddit Eccleſia: verùm & adjungeret, quæ ligaveritis in terra, erunt ligata & in Cælo; quia bona eſt & vindicandi juſtitia; illud enim quod ait, ſi nec Eccleſiam audierit, ſit tibi tanquam Ethnicus & publicanus, gravius eſt, quàm ſi gladio feriretur, ſi flammis abſumeretur, ſi feris ſubigeretur: nam ibi quoque ſubjuxit, Amen dico vobis, quæ ligaveritis ſuper terram, erunt ligata & in Cælis, ut intelligeretur, quantò graviùs ſit punitus, qui velut relictus eſt impunitus.

Quæ poſteriora verba, non obſtant præcedentibus, nec indicant mentem Aug. eſſe, quòd excommunicatio non ſit dicenda, pœna, ſed ſolùm, quòd non ſit talis pœna corporalis, qualem infert Magiſtratus Politicus.

Alterum teſtimonium deſumitur, ex lib. de fid. & oper. c.4. ubi Aug. eos reprehendit, qui ſolam directionem, Eccleſiaſtico Præſuli tribuerent, coërcitionem denegarent, ſcribens, eos *perverſiſſimam ſecuritatem Præpoſitis tribuere, ut ad eos non pertineat, niſi docere, quod cavendum, quodque fu-*

fugiendum sit; quodlibet autem quisque faciat, non curare: hancque regulam indulgentiæ & coërcitionis statuens, c. 5. iis verbis, *Nos verò ad sanam doctrinam pertinere arbitramur, ex utrisque testimoniis, vitam sententiamque moderari, ut & canes in in Ecclesia propter pacem Ecclesiæ toleremus, & canibus sanctum, ubi pax Ecclesiæ tuta est, non demus.*

Cùm ergo, sive per negligentiam Præpositorum, sive per aliquam excusabilem necessitatem, sive per occultas abreptiones, invenimus in Ecclesia malos, quos Ecclesiasticâ disciplinâ corrigere, aut coërcere non possumus, tum nec ascendat in cor nostrum, impia & perniciosa præsumptio, quâ existimemus, nos ab his esse separandos: cùm verò eis, per quos Ecclesia regitur, adest salvâ pace, potestas disciplinæ adversus improbos aut nefarios exercendæ, tunc rursus, nec socordiâ segnitiaque dormiamus, aliis aculeis præceptorum, quæ ad severitatem correctionis pertinent, excitandi sumus, &c. Infinita ejusmodi sunt, quæ in hunc scopum proferri possunt, at hæc sufficiunt huic loco.

CAP. XI.

Respondetur effugiis adversariorum.

QUibus nec Marsil. nec aliorum effugia satisfaciunt, quasi potestas illa sit mul-

multitudinis, non Episcoporũ: præterquàm enim, quòd plura ex iis testimoniis, Episcopis potestatem excommunicandi propriam esse, ostendunt; Conciliorumque omnium canones passim id demonstrant, & antiqua Ecclesiæ disciplina ab Apostolis; quam quæst. hoc loco nolumus attingere, utpote diffusioris discussionis, & alibi fortassè discutiendam: tamen nec, si hoc adversariis daremus, intentum evincerent, nec Regi aut Imperatori hujus potestatis exercitio, jus quoddam exinde competere, demonstrarent: quandoquidem potestas hæc, Ecclesiæ esse, non Reip. innotesceret; in Ecclesia verò Imperator, ut ovis ac subditus, non ut Rector vel Pastor constituatur, non ovem aut subditum habeat: pateretque, etiam invitis Imperat. Ethnicis, in Ecclesia, pœnæ istius ac coërcitionis usum, semper fuisse: nec solùm viguisse excommunicationis censuram, prout spiritualibus bonis nos privat, verùm etiam, ut ab omni nos consortio, & conversatione fidelium repellit.

Ea siquidem censura, ab institutione Christi, ortum habet, quam citata ejusdem Christi verba ostendunt, Math. 18. & ab Apostolorum disciplina, quam laudata pariter ex Epistolis S. Paul. testimonia, demonstrant.

Quibus addi debent loca ista, Epist. 2 ad Cor.

Cor. 5. *Scripsi vobis in Epistola, ne commisceamini fornicariis, non utique fornicariis hujus mundi, aut avaris, aut rapacibus, aut idolis servientibus, alioquin debueratis de mundo exiisse. Nunc autem scripsi vobis, non commisceri, si is, qui nominatur frater inter vos, est fornicator aut avarus.* 2 ad Theff. ultim. *Quòd si quis non obedit verbo nostro, per epistolam, hunc notate, & ne commisceamini cum illo, ut confundatur.* Ad Tit. 3. *Hæreticum hominem, post unam & secundam correptionem, devita: sciens, quia subversus est.* Et 2 Joan. ℣. 10. *Si quis venit ad vos, & hanc doctrinam non affert, nolite recipere eum in domum, nec ave ei dixeritis; qui enim dicit illi ave, communicat ejus operibus malignis.*

Constit. Apost. lib. 6. c. 18. quo jubentur impii hæretici, non pœnitentes, excludi & semoveri à fidelibus, & eis Ecclesia Dei interdici, *ut omnibus modis, ab his fideles declinent, & nulla cum eis sit precationis, aut sermonis communitas.* Cujus constitutionis ratio redditur, *quia hi sunt adversarii, & insidiatores Ecclesiæ, qui corrumpunt gregem, & fœdant hæreditatem.*

Denique exemplum insigne habemus, in hanc rem, S. Joan. Apost. quod se à S. Polycarpo accepisse, narrat Iren. lib. 3. adverf. Hæret. c. 3. & refert Euseb. lib. 6.

c. 22. illum ſcilicet Joann. Apoſt. lavandi ſui cauſâ, balneum ingredientem, cùm certior factus eſſet, Cerinthum intus eſſe, actutum ex eo loco reſiliiſſe, atque in hunc modum ſuos hortatum fuiſſe, *Fugiamus extemplò, ne balneum, in quo Cerinthus, veritatis hoſtis, moratur, ſubitò concidens, nos opprimat.*

Quæ autem de vitanda Hæreticorum communione, decreta ſunt, quique mos ab Apoſtolis, eoſdem evitandi, ſervatus eſt, ea ad omnes excommunicatos haud dubiè extendi debent, (ſaltem publicè & nominatim denuntiatos, juxta Bullam Martini V.) quos tanquam Ethnicos evitari, Chriſtus voluit, & à quibus Eccleſia plùs quàm ab infidelibus, horrere ſuos juſſit, teſte Chryſoſt. hom. 25. in Epiſt. ad Hebr. docuitque S. Paul. 2 ad Cor. 5. cit. ſup. verb.

Atque hæc Eccleſiæ continua praxis fuit, ut teſtantur Ign. Epiſt. ad Philadelph. Tert. Apolog. c. 39. & lib. 2. ad Uxor. c. 3. Orig. hom. 9. in Hierem. Cypr. Epiſt. 62. Baſ. Epiſt. 47. Ath. Syneſ. Epiſt. 58. ad omn. Epiſc. Chryſ. hom. de anath. & in Pſal. 4. & ſæp. alibi; Aug. lib. de ver. Relig. c. 6. lib. 3. contr. Epiſt. Parmen. c. 2. lib. poſt Collat. contr. Donat. c. 20. Conc. in Pſ. 54. de corr. & grat. c. 15. & alibi paſſim; Iſid. Peluſ. lib. 4. Epiſt. 154. ad Anatol. & alii plurimi PP. Qui-

Quibus junge Ecclesiasticos Can. innumeros, videlicet 10. vel 11. Apost. 12. vel 13. nec non 32. vel 33. Eorund. Apost. Decreta summor. Pontif. Clem. Epist. 1. Anacl. Epist. 3. in fin. Alex Epist. 1. ant. med. Calixt. Epist. 2. Fab. Epist. 1. Zach. Epist. 5. ad Bonif. & aliorum. Item Conciliorum, Eliberit. c. 28. Antioch. c. 2. Tol. 1. c. 15. Arel. II c. 30. Antissiod. c. 38. Vasens. c. 6. Capitular. lib. 1. c. 1. & lib. 7. c. 295. & 461. aliasque passim ejusmodi sanctiones.

Sed notari speciatim debent, verba Origen. sup. quæ separationem istam, Dei dispensationi attribuunt, *Dissolvuntur ergò, inquit, & ad nihilum deducitur nequam cogitatio, cùm non habuerit collocutionem alterius nequioris. Idcircò per dispensationem Dei providetur, pessimos à pessimis separari: justum quoque & commodum est, ut à pristinis sceleribus, ipsâ solitudine, & penuriâ consortii, aliquando desistant.*

CAP. XII.

Quomodo excommunicatio est pœna spiritalis, & in ea sit vis & coactio.

HÆc autem excommunicationis pœna, non est omninò spiritalis, nisi ratione finis, & radicis: radix enim illius se-

parationis, à congreſſibus, conviviis, colloquiis, & aliis humanæ ſocietatis officiis, quæ per excommunicationem, etiam nolenti, videtur eſſe execratio iſta, quam contrahit peccator, ex eo, quòd tanquam membrum putridum, ab Eccleſiæ corpore reſecetur, & tanquam inimicus Chriſti, Principis noſtri, rebellisque adverſus matricem Eccleſiam habeatur: ex eo enim connaturaliter ſequitur, ut niſi accedat Eccleſiæ indulgentia, adeò execrabilis nobis debeat eſſe excommunicatus, ut ab ejus converſatione ac familiaritate, debeamus abhorrere, quemadmodum à convictu & converſatione proditoris patriæ, & læſæ Majeſtatis rei, abhorremus.

Finis verò ejuſdem ſeparationis, etiam quoad humanam & externam ſocietatem, eſt hominis, tum facinoroſi, tum alterius, qui ejus convictu perverti poſſet, ſpiritalis ſalus; dicit enim Apoſt. cit. ſup. 2 ad Theſ. ult. *Ne commiſceamini cum illo, ut confundatur*; de ea autem confuſione loquitur Apoſt. de qua Sapiens, Eccleſ. 4. *Et eſt confuſio adducens gratiam & gloriam*: idem quoque Apoſt. ad Tit. 1. *Increpa illos durè, ut ſani ſint in fide.*

Duobus ergò iſtis titulis, ſpiritalis eſt iſta ſeparatio in civilibus, & humanæ vitæ negotiis communibus, quæ per excommunicationem Eccleſiaſticam conſequenter infer-

infertur, quæ tamen in se considerata, humana, naturalis ordinis, & corporalis esse videtur, quomodo materia Sacramentorum, v.g. aqua elementaris, naturalis ordinis ut plurimùm est, sed ratione finis, ad quem refertur, & institutionis, quam habet à Deo, supernaturalis est.

Verè autem in ista separatione, aliqua cognoscitur vis atque coactio, quia cum sensu conjungitur, *quod enim sanare non potest, cum dolore abscindere* Sacerdotem, dixit Ambr. lib. 2. offic. c. 27. legantur constit. Apost. lib. 2. c 41. Orig. hom. 7. in Jos. & alii passim PP. qui acerbitatem istius separationis, dolore non mediocri, damnatos pungentem, amplificant, & egregiis comparationibus illustrant.

Eadem ratio est istius infamiæ & execrationis, quæ connaturaliter excommunicationem consequitur. Excommunicatos siquidem infames esse, colligitur ex c. *omnes verò* c. *illi qui*, c. *omnes illi qui*, 6. q. 1. & aliis: quibus consentiens Bas. Epist. 47. ad Athan. Præf. Lybiæ, excommunicatum, *infamis viri*, *τῷ δυσωνόμου ἀνδρὸς* notâ afficit, & omnibus execrabilem futurum, & *aversandum* visum *omnibus*, affirmat.

Infamia siquidem ista & execratio, quam quis ob excommunicationem incurrit, pœnæ sunt, tam potestati Ecclesiasti-

cæ, quàm civili communes, quia declarationem turpis facinoris consequuntur, potiúsque propriæ sunt Ecclesiasticæ quàm potestati politicæ, quia Eclesia certiùs, & ex principiis, quibus minor potest obrepere falsi suspicio, virtutem à vitiis discernit, verumque honorem ab infamia, & execrationis major occasio, quo quis à Deo longiùs abscedit, Deoque magis invisus est, quod utique, judicare, Ecclesiasticus potiùs debet, quàm civilis Magistratus.

Nihilominùs *PP.* aliqui, coactionem, & vim omnem Ecclesiæ adimunt, & excommunicare Ecclesiam posse fatentes, cogere posse, diffitentur, quorum plurimos sup. & ab adversariis, objectionis loco prolatos, retulimus, & in explicatione differentiæ, utriusque potestatis, adduximus: ii autem, in eum sensum sunt exponendi, quem tradidimus, nimirum, ut quemadmodum putridæ omninò carnes, & emortuæ, absque doloris sensu, à corpore abscinduntur; ita quoque quidam in peccatis obdurati reperiantur, qui sine doloris sensu, patiuntur se, à corporis unitate resecari; eò infeliciores, quò infelicitatis suæ sensum non habent, nec jacturam spiritualium bonorum dolent, nec bonorum consortium sibi ademptum gemunt, *quorum finis interitus, quorum Deus*

venter

venter est, gloria in confusione ipsorum, qui terrena sapiunt, ut loquitur Apost. ad Phil. 3.

Iis ergò, per excommunicationem, nulla videtur inferri violentia, quia voluntariè in eam incurrunt, & sponte in proprium exitium ruunt: atque adeò sublatâ omni fide, & piâ voluntatis affectione, quæ non datur nisi volentibus, excommunicatio nullam, vel exiguam, peccatoribus induratis molestiam exhibet: eoque sensu *PP.* neminem ab Ecclesia, nisi volentem, ligari docent: maximè verò, quia nemo per excommunicationem ligari potest, nisi qui in Ecclesiæ sinu fuerit, & per baptismi susceptionem Ecclesiæ mysteriis initiatus sit: baptisari autem adultus nemo debet, nisi volens, & Religioni Christianæ consentiens; nemo in Ecclesiæ corpore, nisi volens remanet, à quo per æternam infidelitatem exire potest.

Non requiritur tamen ad jurisdictionem coactivam, quòd pœnas exhibeat, quæ doloris sensum, aut violentiam semper inferant, dummodò ut plurimùm inferant, & ex se dispositis inferre possint, & debeant, aliàs nec corporales pœnæ, quas tortores infligunt, coactivæ dicerentur, si grato animo susciperentur, citra doloris sensum, aut displicentiam, sive propter Deum ex pietate, sive propter animi ægri-

tudinem, ex disperatione, sive denique propter membri defectum, sensu destituti, ex morbo.

Cap. XIII.

Quædam alia corollaria, ex præcedentibus deducuntur.

Corollarium II. ex prædictis confirmatur, quod quæst. I. à nobis sæpiùs inculcatum est, Hierarchiam, absque jurisdictione quadam nullam esse. Etenim quæ modò docuimus, ostendunt, *principatum* esse duplicem, unum sacrum, quem uno verbo Hierarchiam dicimus; alterum sæcularem seu politicum, sive ille sit Monarchicus, sive sit Aristocraticus, sive Democraticus: utrique autem principatui, jurisdictionem aliquam coactivam competere: unde nullo negotio deducitur, Hierarchiam nullam esse, quæ jurisdictionem coactivam adnexam non habeat.

Corollarium III. Deducuntur etiam ex præcedentibus, jurisdictionis Hierarchicæ, prærogativæ plurimæ, quarum sup.explicatarum recensio, ad refricandam memoriam, non inutilis videbitur.

Ratione finis, præcellit jurisdictio Ecclesiastica, seu Hierarchica, quòd unũ, tam publicum quàm privatum subditi bonum, propoſi-

positum habeat: politica verò solum bonum publicum, non autem privatum uniuscujusque, nisi in quantum publico conjungitur: sacra, inquam, respicit bonum privatum cujusque, ut castigatus resipiscat, & salutem consequatur, quemadmodum plurimis testimoniis, jam notum fecimus.

Quod ipsum colligo ex Walafr. Strab. de Reb. Eccles. c. 17. has causas excommunicationis, quâ præsertim Ecclesia contumaces castigat, referente, quæ ad privatum excommunicati bonum tendunt, *sciendum enim*, inquit, *à SS. PP. ob hoc vel maximè constitutum, ut mortaliter peccantes, à Sacramentis Dominicis arceantur, ne indignè ea percipientes, vel majori reatu involvantur, ut Iudas, vel ne (quod Apost. de Cor. dicit) infirmitatem corporis & imbecillitatem, ipsamque mortem præsumptores incurrant. Et ut à communione suspensi, terrore ejus exclusionis, & quodam condemnationis anathemate compellantur, studiosiùs pœnitentiæ medicamentum appetere, & recuperandæ salutis desideriis inhiare.*

Hanc postremam rationem, quæ apud PP. antiquos communis est, profert Innoc. IV. in Conc. Lugd. prout refertur cap. *pia, de exceptionib.* in sext. docens, *piâ consideratione statuisse Matrem Ecclesiam, quod majoris excommunicationis exceptio, in quacunque parte, judiciorum opposita, lites differat,*

& repellat agentes, ut excommunicati, dum à communibus actibus repelluntur, rubore suffusi, ad humilitatis gratiam, & reconciliationis affectum, faciliùs inclinentur: item politicæ finis est quies temporalis; sacræ, seu Ecclesiasticæ, salus æterna.

Ratione mediorum, sacra potestas pariter præcellit, quia sacra ex officio adhibet media supernaturalia, cujusmodi sunt sacramenta, & sacramentalia, quibus homo expurgetur & mundetur; sacram doctrinam, quâ moneatur & instruatur; divina judicia, quibus terreatur, etiam miracula, quibus fidem faciat: politica verò, sola humana media, ad terrorem, pœnam, vel excidium improborum.

Ratione objecti, similiter ante ponenda est potestas Ecclesiastica, civili, quia hæc in corpora duntaxat habet potestatem; illa verò in animas, quarum pernicies ac jactura, longè magis extimescenda est, quàm corporum, dicente Christo Dom. Math. 10. *Nolite timere eos, qui occidunt corpus, animam autem non possunt occidere, sed potiùs timete eum, qui potest & animam, & corpus perdere in gehennam.*

Ratione pœnarum, quia quæ pœnæ, ab Ecclesiastica potestate infliguntur, spirituales sunt, non autem corporeæ, quemadmodum pœnæ quæ à politica potestate inferuntur: item earum aliquæ supernatura-
lis

lis sunt ordinis, supernaturalibus nos bonis privantes, quas adhibere non potest politica potestas, sed solùm pœnas quasdam, quæ naturalibus bonis, expeti solitis, nos spoliant: deinde durabiliores sunt, pœnæ Ecclesiasticæ potestatis, quàm sæcularis: Ecclesiastica siquidem potestas, æternis pœnis hominem addicit, & quodammodo judicium Dei prævertit, illudque provocat, dicente Christo Dom: *quæcumque ligaveritis super terram, erunt ligata & in Cælis*: potestas verò sæcularis, nonnisi ad pœnam temporalem, per aliquod breve momentum subeundam, nos obstringit: ob eamque causam *temporalis* ista potestas dici solet.

Cap. XIV.

Aliæ prærogativæ Ecclesiasticæ potestatis.

EXtenditur potestas Ecclesiastica, ad ligandos etiam mortuos: nam & rebelles Ecclesiasticâ sepulturâ privat, cujus non minima commoda esse solent, testibus Aug. de cur. pro mort. c. 4. & 5. Greg. lib. 4. Dial. c. 50. Jul. Tol. lib. 1. prognost. c. 20. & aliis: privat sacrificii incruenti fructibus, quos Tert. lib. de cor. mil. & lib. de monog. Cypr. Epist. 66. Athan. lib. de var. qq. q. 34. Ambr. in fun. valent. Chrys.

 hom.

hom. 21. in Act. 41. in prior. ad Cor. 3. in Epist. ad Philipp. 69. ad pop. Antioch. Epiph. hær. Arrian. Aug. Serm. 32. de verb. Apost. lib. 2. de civ. c. 9. Confess. c. 12. & 13. de anim. ad Renat. c. 9. & 11. de cur. pro mort. c. 1. Enchr. c. 10. & passim agnoscunt.

Privat & publicarum precum, ac satisfactionum, tum Ecclesiæ, tum privatorum Emolumentis; de quibus legendi præsertim Chrys. hom. 41. cit. in 1. ad Cor. Damasc. orat: *quod hi qui cum fide, ex hac vita excesserunt, vivorum missis, ac beneficiis juventur.* Petr. Dam. opusc. 33. c. 5. & alii. In mortuos, iis aliique modis rebellionem ulciscitur, de qua re latissimè Justin. Imp. Epist. sua ad Joan. Pap. 11. inter acta v. Syn. plurimis exemplis, & testimoniis, id probans. Eodemque spectant, quæ Cypr. supra; D. Aug. lib. de unit. Eccl. c. 7. Epist. 152. ad Donat. & aliàs, scribunt; & de Origine post mortem damnato, referunt Socrat. lib. 6. c. 17. c. 40. Nicephor. lib. 7. c. 27. & 28. Liberat. in Breviar. c. 13. & alii.

E contra verò, nihil simile dici potest, de potestate Politica, cui mortuis nocendi potestas denegatur, testimonio ipsius Christi Dom. Luc. 12. *nolite timere eos, qui occidunt corpus, & post hæc non habent ampliùs, quid faciant*: Ex quibus verbis, non nocere:

re inhumanam quorundam, in ipsa cadavera sævitiem, iis, qui mortui sunt, ita arguit venerab. Bed. lib. 4. in Luc. c. 52. *si persecutores sanctorum, non habent ampliùs, quid faciant ergo supervacuâ furent insaniâ, qui mortua martyrum membra feris, avibusque discerpenda projiciunt, cùm nequaquam omnipotentiæ Dei, quin ea resuscitando vivificet, obsistere possint.*

Potestas item sacra propter Episcopatus unitatem, in suo territorio ligatum, ubique ligatum detinet, ut ostendit Syn. Epist. 58. contendunt Isid. Pelus. lib. 3. Epist. 259. & auctor libr. de 12. abusionib. & alii; Concilia verò innumera, observari jubent. Non eadem verò est vis, & efficacia potestatis politicæ, quæ extra territorium suum, vindictæ & ultionis locum non habet, propter principatuum temporalium differentiam, qui unum non efficiunt principatum, sicut omnes Ecclesiæ, efficiunt unam Ecclesiam.

Preterea pœnæ à Magistratu Ecclesiastico latæ, *clave non errante*, sunt inevitabiles, v. g. excommunicatio, hominem ubilibet apprehendit, & ligat: fugere nemo potest judicium Episcopi, quin eo percellatur: fugientem censura Episcopalis sequitur, & ut notat Panorm. in c. 1. de treug. & pac. non clauditur territorio, sed sequitur personam; non vi, non dolis evitatur, sed

aggravatur. Pœnæ corporales, in pœnitentiam, ab Ecclesia præscriptæ, possunt quidem non impleri, sed nunquam impunè cum culpa prætermittuntur, cum è contrario, corporales pœnæ, à magistratu politico statutæ, & fugâ, & vi maiore, & dolis, sæpiùs evitentur, & impunè possunt aliquando prætermitti.

Denique, cùm pœnæ, quas sacra potestas infligit, & pœnæ esse soleant, & medicinæ; Magistratus è contra politicus, pœnas, non remedia puniendo adhibere satagit, præsertim ubi mortem infert, ut suprà ex Aug. docuimus.

Exinde etiam patet, & efficaciorem simpliciter, & salubriorem, & universaliorem esse, sacram seu Hierarchicam potestatem, sæculari ac politicâ, quemadmodum jam observavimus. Confirmaturque, tum ex aureis istis verbis Constantini magni, ad Ablav. Præfectum prætorio, lib. 1. cod. Theodos. de Episcopor. judic. *Multa, quæ in judicio captiosæ præscriptionis, vincula non patiuntur, investigat & promit, sacrosanctæ religionis auctoritas:* tum ex consentientibus, Magn. Basil. verbis, Epist. 317. Commentariensi. *Nam quæ tribunalium officia, non potuerunt efficere, ea ipsa, tremenda Dei judicia effecisse scimus, & ad rectam deduxisse rationem.*

QUÆ.

QUÆSTIO XIV.

De Prærogativa honoris, modò ordini, modò jurisdictioni attributa.

CAPUT. I.

Nulli olim jurisdictionem, nisi in sui, vel inferioris ordinis viros, convenisse.

SUbordinationem ratione jurisdictionis, inter membra Hierarchiæ Ecclesiasticæ esse, nemini dubium esse potest, qui Ecclesiam Catholicam, aciem ordinatam credit: hanc copiosè explicant DD. Catholici, & inter cæteros præcipuè Franc. Hall. Sorb. in profundissimo suo opere, lib. 4. de Jurisd. Hier. per totum & nos supra quædam attigimus. Alia nobis affectio explicanda, quæ ad prælationem in honoribus attinet: circa quam, variis prætermissis, hoc præsertim hic tractandum est, utrum *ordinis* sacri, an *jurisdictionis*, ad honoris prærogativam deferendam major habeatur ratio; cujus quæstionis necessitas, ex eo oritur, quòd in Ecclesia aliquando contingat, ut qui ordine sacro

ſacro inferior eſt, is ordinarium in eos, qui ſuperiorem ordinem nacti ſunt, ſortiatur imperium: & vice verſâ, quod in Eccleſia veteri, rarò permiſſum, in qua proinde hæc quæſtio minimè movebatur.

Statim initio hîc demonſtrandum, Prærogativas ordinis Epiſcoporum, Preſbyterorum, & Diaconorum, adeò ſtrictè olim obſervatas, ut ultimus Epiſcoporum, ordinis Preſbyterorum nobiliſſimis quibusque præferretur, ultimus Preſbyterorum, præponeretur omnibus Diaconis, nec ullus ex Diaconorum ordine, Preſbyteris æquaretur, multò minùs poteſtate juriſdictionis antiſtaret.

Conſtit. Apoſtol. lib. 8. c. ult. exemplo Hierarchiæ legalis, hunc ordinem ſervandum præſcribunt, quòd ſicut in Hierarchia legali, Pontifex præferebatur omnibus Sacerdotibus, Sacerdotes Levitis; lexque ea, quæ à Pontificibus fieri oporteret, diſtinxerit, & quæ à Sacerdotibus, quæ item à Levitis, aſſignans cuique religionem, quæ eſſet cujusque gradus propria, eumque deceret, ut quæ Sacerdotibus præſcripta eſſent, hæc Levitæ non attingebant, ſed potiùs ſinguli, miniſteria certa & definita, quæ ſuſceperant, cuſtodirent: ita lex Evangelica (inquiunt iſtæ conſtit.) Epiſcoporum, Preſbyterorum, &

& Diaconorum diſtinxit gradus & officia.

Nec inferiores ordines, ſuperioribus ſubſultare, vel præferri voluit, Epiſcopis, quæ ad Principatum, Preſbyteris quæ ad Sacerdotium, Diaconis, quæ ad Miniſterium pertinent, aſſignans; nec unum ordinem in alium involare permittens, addunt, *ſiquidem non licet ordinem invertere, cùm non ſit Deus diſſenſionis, ut inferiores; quæ ſunt ſuperioris, per vim ſibi vendicent, novam legem in malum ſuum refingentes, ignorantes durum eſſe ſibi, contra ſtimulum calcitrare.*

Ignat. pluribus Epiſtolis, hanc graduum ſubordinationem commendat, ut ſcilicet Epiſcopis Preſbyteri, Preſbyteris Diaconi, parere debeant. Lege præſertim Epiſtol. ejus ad Tharſenſ. & ad Epheſ. Clem. Alex. lib. 6. Strom. Exemplo Hierarchiæ Cœleſtis, eaſdem progreſſiones Epiſcoporum, Preſbyterorum, & Diaconorum, nobis proponit, in eo ſcilicet ſitas, ut ſicut in Hierarchia Cœleſti, ordines inferiores, à ſuperioribus illuſtrantur, ita in Eccleſiaſtica.

Sed cæteris clariùs, Dion. magnus Hierarchiæ Mag. pluribus locis, à nobis ſuprà, in explicatione Hierarchiæ Eccleſiaſt. prolatis: quo loco, utriuſque Greg. I. & VII. Rom. Pontif. & aliorum *PP.* teſtimonia lice-

licebit intueri. Nec pigeat ex eod. Dion. c. 4. Cœl. Hier. obſervare, *à ſupereſſentiali omnibus eminente, ordinato Principatu*, ſtatutum eſſe, ut in unaquaque Hierarchia, & primi ſint, & medii, & poſtremi ordines, inferiorumque diviniores Doctores ſint.

Accipe etiam, ab eodem Doct. quæ tanquam ſua recepta commendat Epiſt. ad Demoph. *Nefas eſt, Sacerdotem à miniſtris, qui te ſuperiores ſunt, à tui ordinis Monachis corrigi, & reprehendi, ſive aliquid impiè, in divina facere videatur, ſive aliquid aliud eorum, quæ vetant leges, feciſſe arguatur*: rationem ſubdit, *ſi enim diſtinctionis, ordiniſque confuſio, quædam inſtitutorum, legumque Dei violatio eſt, nullam habet rationem de cauſa & nomine, divinitùs traditum ordinem pervertere.* Quæ poſtea confirmat iis verbis, *Ipſe ergo cupiditati, iracundiæ, & rationi, modum dignitatis ſtatue, tibi autem Dei miniſtri, & his Sacerdotes, Pontifices verò Sacerdotibus, atque Pontificibus, Apoſtoli, Succeſſoreſque Apoſtolorum. Quòd ſi quis etiam in illis deſit officio, à ſanctis ejuſdem ordinis corrigetur, atque ita ordo in ordinem non commutabitur, ſed in ſuo quiſque erit ordine.*

Ex quibus verbis duo diſces; 1. Superiores ordines, inferioribus imperitare, v. g: Monachis Miniſtros, ſeu Diaconos; Diaconis Sacerdotes; Sacerdotibus Epiſcopos, Epi-

Epiſcopis inferioris loci, Apoſtolicarum Eccleſiarum Præſules, Metropolitanarum vel Patriarchialium.

Alterum, in ſingulis etiam tribus iſtis ordinibus Hierarchicis, quoſdam eſſe, cæterorum ejuſdem ordinis primores, qui inferiores in officio ſuo peccantes, corrigere, & plectere poſſint, acceptâ ſcilicet à Superioribus ordinibus poteſtate. Ex qua obſervatione, diviſiones iſtorum ordinum aliquæ colliguntur, ut ſcilicet in Epiſcopali ordine, aliqui, qui Apoſtolicas Eccleſias tenent, aliis inferiorum Eccleſiarum Epiſcopis, præferantur: in ordine Preſbyterali, aliqui primum locum teneant, quos Decanos, Archi-Preſ byteros, Core-Epiſcopos, aliisve dignitatum nominibus, inſignivit Eccleſia. In Diaconorum ordine, Archidiaconi ſint, qui omnibus inferioribus miniſtris immineant, quos aliis nominibus dignitatum, ſimiliter Eccleſia diſcrevit. De quibus omnibus, Deo dante, dicturi ſumus.

Hîc verò ſufficiat obſervare, differentem in unoquoque ordine, cujuſque præpoſiti conſtitutionem, qui cæteris emineat, quemadmodum idem Dion. ſignificare videtur, dum c. 1 Eccl. Hier. duplicem Hierarchiæ notionem, nobis tradit, unam pro ratione ſacrorum, quæ ſubjecta ſunt; alteram, *pro univerſa ſacrorum hujus, vel illius*

illius Hierarchiæ, summa: quæ verba ita explicat S. Maxim. *Ait ergò, cùm Hierarchia de omni ordine dicatur, Hierarchiam esse principaliorem quandam ac generaliorem omnis Hierarchiæ summam; v. g. ut Hierarchiæ, sive ordinis Presbyterorum Hierarchia, sit Episcopus, qui debet nosse expiare, illustrare, atque perficere; Hierarchiæ verò Diaconorum Hierarchia, sit Archi-diaconus, qui officia Ministrorum nosse debet; atque ita cæteros deinceps ordines.*

Itaque Dion. secundùm interpretationem S. Maxim. nequaquam ex Presbyterali ordine, Presbyterum deligit, qui universam ordinis illius perfectionem contineat, sed Episcopum, tanquam summum illius ordinis complectentem, ei præficit. Ex Diaconali verò ordine, Archidiaconum, non solùm Diaconorum, sed reliquorum ministrorum doctrinam tenentem, ac disciplinam satagentem, nobis describit. Idem tamen super. in utroque ordine, Episcopali, Presbyterali, & Diaconali præpositos, unicuique ordini præfectos, & imminentes, nobis exhibet.

Conciliari autem facilè ista possunt; nam & tres ordines Hierarchicos statuere possumus, quemadmodum super. statuimus, & duos: alterum Sacerdotum, alterum Ministrorum: quam divisionem tradere videtur, Urban. II. apud Gratian.

tian. dist. 60. c. *nullus*, & Blesens. Serm. 47. ad Sacerd. & Prælat. tradit S. Paul. Epist. prior. ad Tim. 3. duos tantùm ordines, Presbyterorum & Diaconorum, commendans, in quem loc. PP. Episcopum & Presbyterum, unum Sacerdotii ordinem constituere, docent, majorum scilicet, & minorum Sacerdotum, quorum differentia, ex Constit. Apostol. suprà cit. ea est, quòd minores ea tantùm gerant, quæ sunt Sacerdotii, majoribus verò reserventur, quæ ad Principatum Sacerdotum pertinent.

Quod discrimen videtur amplexus, Dion. dum Episcopos à Presbyteris distinguit, quòd ii sunt ἱερεῖς, illi ἀρχιερεῖς; Ministros verò communi vocabulo, λειτουργοὺς nominat, ex quibus aliquos ἐκκρίτους, seu electos facit.

Atque eo sensu, rectè dicere possumus, Episcopum, Sacerdotii summam perfectionem, plenitudinem, ac fastigium continentem, Hierarchiam aliquo sensu, seu potiùs Hierarcham, à Dion simpliciter & absolutè existimatum. Archidiaconum verò, & ipsum Principatus nomine donatum, sed inferiori, quòd in Diaconos, & cæteros ministros inferiores imperium gerat, universamque rationem sacrorum, scire debeat, ut aliis in sacro ministerio præsit.

Propter

Propter has rationes, aliasque plurimas, quas inferiùs proponemus, Archi-diaconorum auctoritas adeò crevit, ut minores Episcopi viderentur, suumque, quod erga omnes ministros imperium exercebant, ad ipsos Presbyteros, progressu temporis, extenderint, Presbyteri eis subjecti esse cæperint, ex eoque ordine, paucæ dignitates, institutæ ad imperium Ecclesiasticum, & jurisdictionis exercitium, sed Presbyterorum ordo retentus, ad Episcoporum Concilium, atque ab eo paulatim exclusus, jurisdictionis Ecclesiasticæ, saltem exterioris fori, minùs particeps habitus sit.

CAP. II.

Diaconorum in Presbyteros insurgentium ambitus, & antiquus, & antiquis temporibus notus.

Diaconi veterem legem, quâ inferioris ordinis nemo, super aliquem superioris ordinis efferebatur, transilire conati sunt, & divitiarum, quas administrabant, potentiâ freti, & clientelâ ministrorum, quibus imperitabant, & Episcoporum, in quorum comitatu versabantur, amicitiâ & assiduo, quod illis impendebant, ministerio tumescentes, invaluerunt. Varia ejus rei testimonia proferen-

ferentur. Eorum autem audacia, à variis primùm auctoribus reprehensa, variisque decretis Ecclesiæ, ad tempus retusa, tandem consuetudine, ac postea lege probata, in legitimam potestatem & administrationem transiit.

Nycen. Syn. can. 18. Diaconorum reprimit audaciam, qui Presbyteris Eucharistiam dare, & ante Episcopos, attingere præsumebant, eosque in ordinem, hac contentione redigi voluit, *Hæc ergò omnia auferantur, & Diaconi intra suas mensuras permaneant, scientes, quòd sunt quidem Episcopis ministri, Presbyteris verò minores. Accipiant autem suo ordine Eucharistiam, post Presbyteros, eis præsente Episcopo vel Presbytero. Sed nec in medio quidem Presbyterorum, liceat Diaconis sedere; id enim fit præter canonem & ordinem. Si quis autem non vult obedire, etiam post has constitutiones, à Diaconatu desistat.*

Presbyteris subjectos Diaconos hic can. pronuntiat, Sacerdotibus scilicet ministros, in medio Presbyterorum sedere, cos vetat, vel quod medius locus dignior, ex Const. Apost. lib. 2. c. 61. Greg. Naz. in somn. de Anast. templ. Joan. Mosch. prat. Spir. c. 96. & aliis passim: necnon apud ipsos profan. ut ex Sal. in Jugur. colligis: vel certè, quòd omninò Diaconos sedere in sacris, nefas esset. Stare enim jubebantur,

tur, ex conft. Apoft. lib. 2. c. 57. fedebant Prefbyteri cum Epifcopo, ex Cypr. Epift. 35. de Numid. Prefb. ord. Et inter Prefbyteros locum habere, Diaconi vetabantur, fed inter fui ordinis viros, ex eodem c. conft. Apoft. & cap. 58. ejufd. lib. Dion. c. 6. Eccl. Hier. & aliis.

Quin etiam majores in conviviis, quæ agapæ vocabantur, partes Prefbyteris, quàm Diaconis, aut aliis inferioribus miniftris dabantur; earund. Conftit. lib. 2. c. 28. & fportulæ majores, nifi fortè ex privilegio, v.g. defignatis jam Prefbyteris, æquales darentur, ut Aurelio & Celerino, apud Cypr. Epift. 34.

Porrò Arelat. c. 15. & Aquifgran. c. 41. Nycen. legem renovarunt & inculcarunt. Syn. Rom. fub Sylv. 284. Epifcoporum eidem confentit, dum c. 7. Pontifici Prefbyterum, Prefbytero Diaconum, & ita cæteros inferiores Clericos, fuperioribus obfequium præftare, jubet.

Arelat. 1. Conc. ante Nycen. fub. eod. Sylv. c. 18. ftatuit, *de Diaconis Urbicis, ut non aliquid præfumant, fed honor Prefbyteris refervetur.* Urbicos præfertim reprimit ifte Can. quia ii maximè, qui in civitate degebant, & in Epifcopali gubernatione, Epifcopum fublevabant, referentes ad eum, quid ageretur, minora judicia exercentes, introducentes ad idipfum adventantes,

Eccle-

Ecclesiasticas substantias, dispensantes, ut fusè cit. lib. Constit. integro refertur, ii inquam, non autem Diaconi forenses, in sacris duntaxat Presbyteris ministrantes, adversos Presbyteros intumescebant.

Laodicen. hanc legem subordinationis Clericorum, ratione ordinum sacrorum, firmat, c. 20. *Quod non oporteat Diaconum coram Presbytero sedere, sed jussione Presbyteri sedeat: similiter autem & Diaconis honor habeatur, à Subdiaconis, & omnibus* *Clericis.* Carthag. 4. c. 39. *Diaconus, quolibet in loco, jubente Presbytero sedeat.* Agathens. c. 56. Mart. Brachar. c. 40. AquisGran. Conc. c. 77. hanc legem exscribunt.

Quam explicat. Tolet. IV. c. 39. *Nonnulli Diaconi in tantam erumpunt superbiam, ut sese Presbyteris anteponant, atque in primo Choro, ipsi priores stare præsumant, Presbyteris in secundo Choro constitutis; ergò ut sublimiores se Presbyteros agnoscant*, id est, supra se Presbyteros Diaconi recognoscant, *tam hi, quàm illi, in utroque consistant*, id est, Presbyteri in utroque Choro priorer Diaconis, utrimque pariter sedentibus sedeant.

Quo can. immutatus videtur antiquus ordo secundùm quem Presbyteri, circa thronum Episcopalem, sellis utrumque dispositis, sedebant, ministrorum turba adstabat, quemadmodum describuntGreg. Naz. in som. de Anast. templ. & constit.

 Apost.

Apost. cit. Concessum autem in hoc Concilio, ut in Choro, ex utraque parte, tam Presbyteri, quàm Diaconi consisterent, sed Presbyteri priori, quàm Diaconi loco.

Carthag. Conc. prædict. hanc etiam prærogativam, Presbyteris servavit, c. 40. *Ut Diaconus, in Conventu Presbyterorum interrogatus, loquatur*, id est, nonnisi interrogatus loquatur; cujus rei ratio continetur in eod. Conc. excerpto ex Nyc. & probata ab Aquisgran. Conc. Nycenum Can. exscribente, cap. 1. quod necessum sit, *ut Diaconus ita se Presbyteri, ut Episcopi ministrum esse cognoscat.* Ideoque Andegav. absolutè decernit, c. 3. *Ut Diaconi noverint, Presbyteris omni humilitate esse deferendum.*

Vetus ista videtur Diaconorum esse ambitio, quæ vetustissimis istis legibus reprimi debuerit, cujus, istis omnibus antiquior, Cypr. mentionem facit Epist. 65. ad Rogat. Episc. de superbo Diac. *meminisse autem*, inquit, *Diaconi debent, quoniam Apostolos, id est, Episcopos & Præpositos Dominus elegit: Diaconos autem, post Ascensum Domini in Cælos, Apostoli sibi constituerunt, Episcopatus sui, & Ecclesiæ ministros. Quod si nos aliquid audere contra Deum possumus, qui Episcopos facit, possunt & contra nos audere Diaconi, à quibus fiunt.*

Quæ verba, malè trahunt novatores, ad ordinem Diaconatus deprimendum, quasi divinâ

divinâ ordinatione constitutus non sit; cum non intendat negare S. Cypr. quòd institutio Diaconatus Divina sit, sed tantùm, quod Christus primos ex ipsis crearit, asserens Diaconorum creationem, Apostolorum arbitrio reliquisse, ut quando creandos illos ducerent, & quos honore isto dignos arbitrarentur crearent, cùm è contra, *Episcopos & Presbyteros*, *Christus ante suam ascensionem*, & designasset, & per seipsum creasset.

C A P. III.

Cætera, ambitionis Diaconorum, testimonia.

FUsissimè Hier. Epist. 85. ad Evagr. adversus Diaconos invehitur, qui adversus Presbyteros efferri vellent.

Ab eo primùm disce Diaconos ex eo, tumoris occasionem accepisse, I. quòd ad eorum testimonium, Presbyter ordinari soleret, *sed dicis*, inquit, *quomodo Romæ, ad testimonium Diaconi, Presbyter ordinatur?* Subdit autem, *quid mihi profers unius urbis consuetudinem?* II. quòd Presbyteris pauciores essent, nam paulò post subjungit, quid paucitatem, de quo ortum est supercilium, in leges Ecclesiæ vindicas? omne quod rarum est, plus appetitur. Pulegium apud Indos, pipere pretiosius est; *Diaco-*

nos paucitas honorabiles, Presbyteros turba, contemptibiles facit.

Quem autem morem Ecclesiæ, carpit eo loci Hieron. is postea in Ecclesia Occidentali, usitatus esse cæpit, ut patet ex veteri ordine Romano, & Pontificali, & cap. unico, *de scrutinio in ordine faciendo.* In Ecclesia tamen Orientali, quod munus Archidiaconi, Romæ fuit, in ordinationibus, hoc munus Chorepiscoporum antiquum videtur fuisse, qui assumpto consilio Presbyterorum, & Diaconorum, ad Episcopos, de ordinandis referebant, ut patet ex Epist. Basil. Canonic. *Chorepiscop.*

Veterem autem in Ecclesia Rom. ante Hier. morem fuisse, ut Archidiaconus Antistiti, Presbyteros ordinandos præsentaret, ex eo collige, quod auct. qq. ex utroque Test. apud Aug. qui quidem q. 44. annos à nativitate & passione Domini, vel certè, ab excidio Hierosolymorum, circiter 300. numerat, antiquior proinde Hier. & Aug. q. 101. adversus Rom. Ecclesiæ Diaconos declamitans, hujus moris meminerit, nec eum ac Rom. Ecclesiam, ut Hier. restringat, sed ex eo, Diaconorum aliquam prælationem inferri posse, negat. Ita enim sibi objicit, *sed testimonio*, inquit, *Diaconi, fit Presbyter, quasi istud ad prærogativam pertineat magnitudinis, legimus enim, ad plebem dixisse Petrum Apost. eligite, in-*

quit

quit, ex vobis, quos constituamus, deservire mysteriis Ecclesiæ: & paulò post, *ita & testis potest esse creandi Presbyteri.*

Neque verò adeò multò post Hier. obitum, Isid. Pelus. satis ostendit, quanta esset Archidiaconorum in Oriente potestas, in ordinationibus, dum Lucium, Pelusii Archidiaconum, accusat, quòd, Episcopo ipsi morem gerente, nummos ex ordinationibus corraderet, sibique aggereret, lib. 1. Epist. 29. & lib. 4. Epist. 118. eid. Luc. in Conc. quoque Chalced. Act. 10. in libello Samuelis, & aliorum Presbyterorum, adversus Ibam, oblato Concilio, legimus, prohibitum ab Archidiacono Episcopum, ne indignum ordinaret; verba libelli hæc sunt, *Post hoc nescimus, quomodo persuasus satisfactione, ab eo nullatenus proveniente, tentavit eum, Batenorum civitatis ordinare Episcopum, & prohibitus est ab eo, qui tunc Archidiaconus erat, & indignatus est.*

Quæ narratio, quantum auctoritatis habuerit, in Episcoporum ordinatione, Archidiaconorum testimonium, in Ecclesia Orientali, nemo non videt.

Respondet etiam Balsamon, ad interrogationem 40. Marci Alexandr. *Utrum Diaconi, præter Archidiaconorum voluntatem, Sacerdotalem gratiam possunt consequi, an non?* quæ habetur, lib. 5 jur. Græco-Rom. respond. inquam, *Episcopis ordinatio-*

 num

num potestatem, attributam esse, oporteret itaque, inquit, *ut ipsorum consensu, Diaconi sacrarentur Archidiacono tanquam fratre, solùm præsente,* seu testimonio suo suffragante.

Disce præterea ab Hier. loc. cit. jam tum cæpisse, in Ecclesia Rom. Diaconos adversus Presbyteros efferri, ita ut adversus Presbyteros, absente Episcopo, sedere vellent, & in conviviis coram Presbyteris, benedictionem darent, ut legit Gratian. in veterib. edit. d. 93. c. *legim.* seu, quod eodem recidit, *benedictiones dantes, omnium convivantium nomine, consequenter Presbyteris benedicere viderentur*, ut fert lectio vulgata Epist. Hier. *Cæterùm,* ait ille, *etiam in Ecclesia Romæ Presbyteri sedent, & stant Diaconi: licèt paulatim increbrescentibus vitiis, inter Presbyteros, absente Episcopo, sedere Diaconum viderim, & in domesticis conviviis, Presbyteris benedictiones dare.*

Hanc autem præsumptionem, iis verbis castigat idem S. Doct. Epist. cit. *Discant, qui hoc faciunt, non se rectè facere & audiant Apostolos* (Act. 6.) *non est dignum, ut relinquentes verbum Dei, ministremus mensis: sciant, quare Diaconi constituti sunt, legant acta Apostolorum, recordentur conditionis suæ Presbyter & Episcopus, aliud ætatis, aliud dignitatis est nomen: unde & ad* Tit. (1. cap.) Et ad Tim. (Epist. 1. c. 3.). *de ordinatione Episcopi,*

Episcopi, & Diaconi dicitur, de Presbyteris omninò reticetur, quia in Episcopo & Presbyter continetur. Qui provehitur, de minori ad majus provehitur. Aut igitur ex Presbytero ordinetur Diaconus, ut Presbyter minor Diacono comprobetur, in quem crescit; aut si ex Diacono ordinatur Presbyter noverit se lucris majorem, Sacerdotio esse minorem. Et ut sciamus, traditiones Apostolicas, sumptas de veteri Testam. quod Aaron & filii ejus, atque Levitæ in templo fuerunt, hoc sibi Episcopi, & Presbyteri vindicent in Ecclesia.

Prætermitto explicationem rationum Hieronymianarum, quæ satis seipsas produnt, vel ex prædictis intelliguntur. Ultimum istud annoto, jam tum Diaconos, contra veterem Ecclesiæ morem, Sacerdotibus, lucris majores fuisse, & sportulas majores habuisse.

CAP. IV.

Auctoris qq. ex V. & N. T. testimonium, ubi varia, circa reverentiam, singulis ordinibus exhibitam, observantur.

AUctor laudatus qq. ex V. & N. T. q. 101. cit. plura disputat, adversus Diaconorum insolentiam, suo tempore invalescen-

lescentem, præsertim in Ecclesia Rom. Falcidii cujusdam scriptum, quo Diaconi Presbyteris quodammodo coæquabantur, vel etiam præverebantur, exagitat, iisdem ferè rationibus, quibus Hier. quas repetere superfluum foret: ad illustrationem verò præsentis quæst. hæc annotasse sufficiat.

I. Ne quidem Romæ suo tempore, Diaconos sedendi inter Presbyteros, imò nec sedendi omninò in Ecclesia (qui honor ipsis, absente Episcopo, in Laodic. aliisque cit. Conc. tributus est) morem habuisse, *Quanquam*, inquit, *Rom. Ecclesiæ modicè inverecundiores videantur, sedendi tamen dignitatem in Ecclesia non præsumunt.*

Alterum Diaconos istos potissimum videri, hanc æqualitatem affectasse, non eos, qui ministrarent in altari, sed qui Ecclesiasticarum rerum procurationi, vel regimini invigilarent, qui ideò ministerio altaris, operam navare, non jubebantur, ait enim, *ut autem omnia ministeria obsequiorum, per ordinem agant, multitudo, facit Clericorum; nam utique & altare portarent, & vasa ejus, & aquam in manus funderent Sacerdoti, sicut videmus per omnes Ecclesias, & sicut constitutum est à Domino per Moysen, aut nunquid meliores sunt Heliseo, qui aquam fundebat, in manus Eliæ.*

III. Hu-

111. Hujus etiam ambitus notari præsertim, Ecclesiæ Rom. Diaconos, qui & Roman. Presbyteris coæquari aliquantum contenderent, licèt tamen in Ecclesia, sedentibus Presbyteris, ut supra vidimus adstarent; sed & aliarum civitatum Presbyteris, sublimiorem locum, vel parem ambirent, subdit enim paulò post, *sed quia Rom. Ecclesiæ ministri sunt, ideò honorabiliores putantur, quàm apud Cæteros Ecclesias, propter magnificentiam urbis Romanæ, quæ caput esse videtur omnium civitatum.*

Probat autem, si ex Rom. Ecclesiæ dignitate, habent Diaconi, quod sublimentur, habituros potiori ratione Presbyteros, ut & sublimiores evadant, *si itaque sic est hoc, debent*, inquit, *& Sacerdotibus suis vindicare, quia si ii, qui inferiores sunt, crescunt, propter magnificentiam civitatis, quantò magis, qui potiores, sublimandi sunt, quicquid enim officialibus præstatur, augmentum fit potestati, sicut honor servi, ad laudem proficit Domini.* Negat etiam, ex eo, quòd nobilioris Ecclesiæ sunt Diaconi, Presbyteris alterius Ecclesiæ, debere præferri, eò quòd, *apud justum judicem Deum, unicuique hic honor maneat, qui decretus est singulis Ecclesiarum officiis, ut qui Diaconus est, Diaconi honorem, per omnes Ecclesias habeat.* Item quia major ordo, intra se, minorem habet.

Ad hanc ſententiam arriguntaures quidam Eccleſiæ Rom. infenſi, & ejusdem Eccleſiæ Cardinalibus obloquendi, occaſionem ſumunt; eumque Canonem, quem in tota jam Eccleſia uſitatum, nec ſine ratione immutatum, putant, ut ab officio potiùs, & dignitate, Eccleſiaſticis ſedendi prærogativa, quæ ab ordine ſumatur, eum, inquam, in ſola Rom. Eccleſia, cui honoris Eccleſiaſtici faſtigium, & capitis dignitatem, auctor cit. non abnuit, canino dente arrodunt.

IV. Profert idem auctor inter cæteras, rationem, ad referendam Presbyterorum prærogativam ſupra Diaconos, quæ morem iſtius ſæculi non contemnendum continet, Epiſcopum nempe, Presbyteros, conſacerdotes, Diaconos non fuiſſe ſolitum, condiaconos dicere, *denique*, inquit, *non aliter, quàm Conſacerdotes hîc vocat, & Conſacerdotes ſuos: nunquid & miniſtros, condiaconos ſuos, dixit Epiſcopus? non utique; quia multo inferiores ſunt.* Et id in Eccleſia, ut plurimum, uſitatum credo, quemadmodum, & quòd fratres vocarent Presbyteros, Diaconos filios; nam v. g. Ignat. Epiſt. 13. Heronem Diaconum, *filium* ſalutat, Presbyteros, *fratres* vocat. Aug. Hieronymum Presbyterum, litteris omnibus ad eum ſcriptis, *fratrem*, & *Compresbyterum* appellat; Prefi-

sidium Presbyt. Epist. 16. *fratrem*, & *consacerdotem*; cæteris similibus elogiis donat. Cyprian. Diaconum, filium appellat, Epist. 10. & 15. quam loquendi rationem, in aliis passim observat.

Eandem S. Leo religiosè sectatur, v. g. Epist. 10. 12. 15. 18. 19. Jul. Coënsem Episc. & Renatum Presbyterum, vocat *fratres*; Hilar. Diac. *Filium*; Flavinian. & cæteros Episcopos, semper *fratres* nominat; Epist. 11. & 20 Basil. Diac. *filium* nuncupat.

Religiosè etiam id servasse videntur, varii Scriptores Epistolarum, quæ Epistolis Ruricii præfiguntur, tom. 2. Bibl. PP. Itemque Ruricus ipse, in Epistolis ad varios scriptis; nam v. g. Faust. Epist. 7. ad Ruric. *filios* & *Diaconos* suos, in ordine Diaconali positos vocat: idem Faust. Epist. 8. Memorium Presbyterum; Cæsarius Epist. 18. Capillutium item Presbyterum; Sedatus alium quoque Presbyterum, Epist. 19. *fratris* nomine donant: semel duntaxat iis Epistolis, Turent. Episcopus, Epist. 12. Ruricio scribens, Rusticum Presbyterum, *filium communem sui, & Ruricii* nominat, ut ita Ruricio honorem deferret; Ruricius verò, lib. 2. Epist. 13. Presbyterum *fratrem* vocat. Ejusdem verò lib. Epist. 8. & 39. & 55. *fratrem* & *compresbyterum*; quin etiam lib. 2. Epist. 10. miratos fuisse, qui Sacerdotalis gradus non essent, si fra-

tres ab Episcopis vocarentur, satis indicat, dum ait, *Relictis litteris meis, fortassè miraberis, quod venerationi tuæ fratri scripserim, cùm hoc nec ætati nostræ conveniat, nec honori, quia sicut me major es natu, minor es gradu.*

Rationem autem consilii sui subdit, fratrem illum vocasse, dicens, propter studium perfectionis, quod amplecteretur: fusiùs in iis morari nolim, si monuerim, ab hac aliquando regula deflexisse sanctissimos Præsules; nam v.g. Naz. epist. ad Cæsariens. nomine patris scriptâ, quæ 23. inter ejus epistolas legitur, Bas. Presbyterum vocat *filium*. Idem quoque Naz. Epist. 126. After. Georgium Diacon. *fratrem* & *Condiaconum*, seu comministrum, & Epist. 159. Amphil. & 182. Georg. Euthalium *Condiaconum*, appellat. Greg. quoque Mag. Rom. Ecclesiæ Diaconos, filios quidem sæpè nuncupat, v.g. Epist. 59. lib. 1. indict. 9. & lib. 2. Epist. 34. 58. & 66. indict. 11. lib. 4. Epist. 72. & 30. indict. 13. & lib. 5. Epist. 27. 55. 57. 58. 59. 60. & alibi.

Nihilominùs communes *filios* nominat, Georg. Presbyterum, & Theodor. Diaconum, lib. 6. Epist. 4. indict. 15. Candidum Presbyterum, *communem filium*, Epist. 53. & 54. lib. 5. indict. 13. quod tamen fortè honori alterius Antistitis dedit.

Sidon.

Sidon. quoque Apollinaris, Donidium (si tamen Presbyter fuit, quem Clericum Arvernum fuisse, constat) lib. 3. Epist. 5. *ætate fratrem, professione filium* vocat.

Evolve, si lubet, passim aliorum scripta, & exempla præscriptę denominationis cōquire, nos huic rei vacare, non convenit, sed hanc disputationem, observatione breviori concludimus, & *fratris* & *filii* nomina, amicitiæ aliquando fuisse; *fratris* verò potiùs, reverentiæ causâ, nomen impositum fuisse, quàm *filii*. Eo siquidem nomine, viri illustres, ab Imperatoribus honorabantur; cujus rei fidem faciunt, Theodos. novell. *de Tyron.* nov. *de Lampadar.* nov. *de Principibus agentibus in rebus, de ambitu, & loc. limitatis, de metat. de Patrimonial.* & aliis; Majorian. nov. *de bon. caduc.* Constant in. Epist. ad Porphyr. hoc nomine viros illustres afficientes: sed clariùs Cassiodor. lib. 6. Epist. 21. *additur, quòd à Principe frater vocaris*, loquens de Rectore Provinciæ. Sed hæc obiter notata sunt.

v. Proposito magis consentaneū, ex eod. auct. qq. v. & N. T. observandum est, Diaconos, aliqua Sacerdotalis officii propria munia, sibi arrogasse: *Nunc enim*, inquit, *videmus Diaconos temerè, quod Sacerdotum est, agere, per convivia, & in oratione id velle, ut respondeatur illis, cùm illud solis*

 liceat

liceat Sacerdotibus, Diaconi ergò ordo est, suscipere à Sacerdote, & sic dare plebi, vides, quid pariat vana præsumptio.

Ambigua hæc sunt, variaque significant: fortè, quòd sibi, Corpus Christi erogandi potestatem, concedi vellent, & sibi responderi, *Amen*, à communicantibus, ex antiqua formula; fortè, quòd benedictiones publicas vellent super populum fundere, eisque istâ salutatione, *Dominus vobiscum*, benè precari, ita ut responderet populus, *& cum spiritu tuo*, quod solis Presbyteris, tunc esset proprium; fortè quòd orationes publicas vellent dicere, & sibi populum respondere. Certè quicquid illud sit, in signum auctoritatis majoris, quam tunc temporis convenire, arrogare sibi aliquid volebant, quod auctor iste acriter reprehendit.

Cætera omitto, quæ ad antiquitatis Ecclesiasticæ illustrationem, minùs faciunt. Ex iis porrò innotescit; à multo tempore, Diaconos conatos fuisse, sese Presbyteris præferre, & quibusdam gradibus, ad hanc dignitatem, ad quam aliqui, ex ipsorum ordine provecti sunt, ascendisse. Neque verò tot decretis Conciliorum, eadem Diaconorum ambitio, omninò coërceri potuit, quin variis temporibus repullulasceret.

CAP.

Cap. V.

Decretum Quinisextæ Synodi, quo Diaconorum ambitio reprimitur.

AD eam reprimendam, Quinisexta Syn. in Trullo, can. istum 7. edidit, *quoniam in nonnullis Ecclesiis, Diaconos officia Ecclesiastica habere didicimus, & ex hoc nonnullos eorum, arrogantiâ & licentiâ fretos, ante Presbyteros sedere, statuimus, ut Diaconus, etiamsi in dignitate, id est, in quovis sit Ecclesiastico officio, ante Presbyterum ne sedeat; præterquàm si proprii Patriarchæ, vel Metropolitani vicem gerens, adsit, in alia civitate, super aliquo capite, tunc enim ut locum illius implens honorabitur.*

Nota exceptionem à Syn. Trull. appositam, ut Diaconi præferri possint, superiorum ordinum viris, si in aliam civitatem, vel à Patriarcha, vel à Metropolitano mittantur, ut vicem illius gerant, nam in propria civitate vicem Episcopi Metropolitani, aut Patriarchæ, minimè Diaconus gerere potest, sed Presbyter, Episcopus verò, Legatos, in alias civitates, in quibus alii præsideant Episcopi, mittendi, qui vicem suam teneant, consuetudinem non habebat, atque ita jure merito Metropolitani, vel Patriarchæ Legatos, excipit Synodus, qui, quamvis in ordine tantùm sint Diaco-

Diaconatus, tamen cæteris præferuntur, dum Patriarchæ, vel Metropolitani vice, jurisdictionem exercent.

Sic enim v. g. legimus, Cyprian. Diaconum, in varias civitates, à Gregor. missum, cum auctoritate, lib. 4. indict. 13. Epist. 22. 27. 28. lib. 1. indict. seq. Epist. 13. & 20. lib. 6. indict. 15. Epist. 19. 38. & 41. Castorium Diacon. Epist. 24. ejusd. lib. Sabin. lib. 7. indict. 2. Epist. 46. & alios; imò & Sub-diaconos quosdam missos legimus, quos omnes Rom. Pontificis locum tenentes, etiam in Episcopos inquisivisse, & imperium exercuisse, ex iisdem Epist. colligimus, nec dubitamus, quin eo titulo, iisdem etiam præferrentur, sed hæc alterius sunt instituti.

Ad hanc exceptionem spectat, quòd Diaconi, ac Presbyteri, missi à Patriarchis, Metropolitanis, Episcopis, nomine, eorum, à quibus mittebantur, etiam ante alios Episcopos subscripsisse legantur, in variis Conciliis, v. g. Ephesino, Chalcedon. aliisque: quod licèt graviter tulerit, Emeritens. Episcopus in Hisp. can. 5. prohibens, Diaconos ab Episcopis, ad Concilia, Episcoporum nomine mitti, ne in contemptum Presbyterorum, cum Episcopis sedere viderentur, tamen hoc decretum, vim in Hisp. ipsa non obtinuit, sed mox contrario usu abrogatum est, ut super. docuimus,

cuimus, probantes, Hierarchicam Diaconorum in Ecclesia auctoritatem.

CAP. VI.

Decretum Alexii Comneni, & Balsamonis testimonium, & variæ observationes, circa morem Græcorum.

SImiliter nec Syn. Trullana, huic controversiæ, finem imposuit, nam constitutionem Alexii Comneni, refert Balsam. in can. 18. Nicænum, cujus meminit in can. 17. Trullan. quâ ambiguum, ut refert eadem constitutio, priviligium Carthophylacis firmatur, ut qui hac dignitate ornatus esset, licèt ex Diaconorum ordine, tamen in congregationibus, præterquàm in divino altari, ante Presbyteros, imò & Episcopos sederet. Ejusdem contentionis meminit, in medit. de offic. defens. & Chartul. ex quibus hæc præcipuè notanda sunt.

I. Hanc pervulgatam quæst. multa diversis temporibus excitasse scandala, variéque disceptatam fuisse, inter Chartularium, & Pontifices solii Constantinopolitani. Alterum Patriarchale Concilium Pontificibus favisse. III. Alexium Comnen. eo tempore, pro Chartulario pronuntiasse, solo consuetudinis prætextu, & canonum distor-

distortione. IV. Occidentales Episcopos, huic præsertim edicto renitentes, jussos ab Alexio, in suas Ecclesias proficisci, ex ead. Constit. qualis refertur ab ipso, in can 18. Nyc. V. Longam consuetudinem, Principis edicto stabilitam, viguisse, ita ut Chartularius, quibuslibet Episcopis, etiam *superhonorati, & Protosyncelli dignitatem* habentibus, præponeretur.

VI. Non probari à Balsam. quòd solâ consuetudine, adversus canones, prima ista sessio Chartulario deferretur, quippe cùm consuetudo, etiam in judicio probata, & examinata, valere non debeat adversus Canones, cui in ea re favent, lex 34. digest. de legib. & lex 3. cod. *quæ sit longa consuet.* VII. Conari Balsamonem Canonum auctoritatem eludere, Nic. quidem, quasi prima sessio, Diaconis tantùm in altari prohibita sit, isto can. Trull. verò, quia cùm Chartularius, Patriarchæ os censeretur, ejus vicem gerebat; rationi autem consentaneum esse, ut qui alicujus personam sustinent, ejus loco sedeant, & insignia gestent.

VIII. Cardinalium exemplo id probare, qui pileis aureis ornarentur, veluti Papæ personam repræsentantes, ejusque jura fulcientes: prioris verò sessionis Cardinalium, ante Episcopos, non meminit, fortè quòd nondum usitata esset, sed invecta postea

poſtea fuerit, ne Cardinales Rom. Eccleſiæ, minus honoris haberent, quàm EccleſiæConſtantinop.officiales; omnes enim præcipuæ dignitates in Eccleſia Conſtantinop. quas ἐξωκατακοίλους vocant, Balſam. cit. medit. Joan. Epiſc. Citri, ad Conſtantin. Cabaſil. reſp. ad interrogat. 8. Codin. de offic. c. 9. n. 4 auct. actor. Conc. Florent. & alii; omnes, inquam, illi videntur in Syn. Patriarchali, etiam Epiſcopis Prælati.

I. Enim, ſi hæc Prærogativa Carthophylaci collata eſt, qui à ſup. laudatis, Balſam. Citr. Codin. 4. etiam loco poſt magnum œconomum, magnum Sacellarium, & magnum Schenophylacem numeratur, probabile non eſt, eum, qui ab iſtis dignitatibus præcedebatur, Epiſcopis priorem locum obtinuiſſe, quin & ipſi ſaltem obtinuerint. II. Quia de omnibus exocatacœlis, ait. Codin. c. I. *iſti ſedent in S. Synodo, cum Patriarcha.* Nihilominùs in Syn. OecumenicaFlorent.videntur poſtEpiſcopos ſediſſe. Iidem tamen, pari cum Epiſcopis honore affecti, in ſalutatione Papæ referuntur, quibuſcum nempe Epiſcopi Papæ ſedentis dexteram, atque genam dicuntur oſculati.

Illi porrò Exocatacœli, è Diaconorum ordine erant, quamvis olim Sacerdotes fuerint, nam ſi credimus eidem Codino c.

1 9. n.

9. n. 4. olim ipsi Sacerdotes erant, sub se habentes Clerum, & Ecclesias gubernantes, sed quia festis, & illustribus diebus, in propriis Ecclesiis, occupari eos contingebat, Patriarcha quidem, ne honoratioribus destitueretur ministris, eos ex Diaconorum ordine esse voluit; idcircò Exocatacœlos ipsos, vocat Cabas. *Diaconos habentes principalia Ecclesiastica officia.* Hæc maxima, Diaconorum ordinis, provectio fuit, ex quo tantæ dignitatis, & excellentiæ ministri assumpti, qui etiam Episcopis præirent.

CAP. VII.

De Prærogativa S. R. E. Cardinalium.

EOrum exemplo, videtur S. R. E. Cardinalibus, etiam ante Episcopos, ordo sedendi, ac procedendi attributus, quem Eugen. IV. in Bull. *non mediocr.* mag. Henr. Archi-Episc. Cantuar. n. 11. antiquis conc. generalibus, præsertim in duobus Lugdun. in unò præsidente Greg. IV. in altero, Greg. X. usitatum fuisse testatur: Item in Anglia dilatum à multo tempore fuisse, contendit, adversus eundem Henric. cedere nolentem, Witoniensi Episc. ad hanc dignatem promoto: ante tempora verò Concilior. Lugdun. vix apparet,

paret, in ullis Conciliis, Cardinalibus, preterquam legatis ſedis Apoſt. quibus ſemper hic honor, ante Patriarchas ipſos, habitus eſt, priori loco ſedendi, privilegium, fuiſſe conceſſum.

Hoc verò exemplo, ordinum ſacrorum Hierarchia, minùs turbata eſt, quàm apud Græcos, qui priores dignitates Eccleſiæ Conſtantinop. Diaconis addixerunt, cùm juſtior multò Rom. Eccleſiæ mos hic fuerit, ut cum ſummo Pontifice, Cardinales Epiſcopi, prioribus locis ſederent, hos ſequerentur Preſbyteri, infra quos, Diaconi Cardinales, *ita ut*, inquit prædicta Bulla Eugen. *in hac Rom. Eccleſia, tres conſtituerentur ordines, aſſiſtentium Papæ, qui purgantium, illuminantium, & perficentium, fungerentur officio, veluti ſunt Diaconi, Preſbyteri, & Epiſcopi Cardinales.*

Quòd autem ii tres ordines, cæteris poſtea reliquarum Eccleſiarum Epiſcopis, Preſbyteris, Diaconis prælati fuerint, factum, in honorem Romanæ Eccleſiæ, quæ cùm cæteris, tanquam Hierarchia quædam Eccleſiis-antiſtet, cæteris ordinibus reliquarum Eccleſiarum, etiam prælata eſt.

Quòd ſecundùm ordinem, qui jam in Eccleſia ſervatur, ut officium ac dignitas, ſive juriſdictio, præponderet ordini, ratione cujus Archi-diaconus, præfertur Archi-preſbytero, & electus Epiſcopus, quam-

quamvis in inferioribus ordinibus, Presbyteris quibuslibet, grave aut molestum cuiquam esse non posse, monet Eugen. prædict. num. 13. *Cardinales Episcopis præferri, qui Rom. Pontifici assistentes, etiam de Episcopis cum eo judicant, & universæ Ecclesiæ bono satagendo præficiuntur.*

Hæc ratio olim cessabat, nam nec Presbytero in Episcopos, nec Diacono in Presbyteros, ordinaria jurisdictio concedebatur; ideóque nec ratione jurisdictionis, Presbyter Episcopo, Presbytero Diaconus, præferri ambiebat, qui ordine inferior esset. Verùm, quoniam in Presbyteros, progressu temporis, & longâ Ecclesiæ consuetudine, Diaconi tandem, imperium & jurisdictionem consecuti sunt, quomodo id factum fuerit, breviter à nobis, seq. quæst. explicandum est.

QUÆSTIO XV.

Quomodo Diaconorum auctoritas, & jurisdictio, progressu temporis, ad Clericos superiorum ordinum, extensa fuerit.

CAP.

CAPUT. I.

Diaconos olim, in ſolos Diaconos, & inferiores miniſtros poteſtatem habuiſſe, iiſque prælatos fuiſſe.

QUicunque olim, ex ordine Diaconorum, dignitate aliquâ eminebant, in ſolos ordinis ſui Diaconos, vel inferiorum ordinum miniſtros imperium Eccleſiaſticum exercebant. Conſtitut. Apoſt. lib. 8. c. 28. non in Presbyteros, ſed in inferioris ordinis miniſtros, extenſam fuiſſe eorum poteſtatem, demonſtrant iis verbis, *Diaconus excommunicat Hypodiaconum, Lectorem, & Cantorem, & Diaconiſſam, ſi hoc facere opus ſit, abſente Presbytero.* Dion. Epiſt. ad Demoph. cit. Epiſcopos ab Epiſcopis, Presbyteros à Presbyteris, non autem à Diaconis, corrigi poſſe, expreſsè aſſerit. Ignat. Epiſt. pluribus, ex quibus aliqua ſuper. citavimus, Epiſcopis Presbyteros, Presbyteris Diaconos, Diaconis, nonniſi inferioris gradus Clericos paruiſſe, teſtatur.

Synod. Rom. ejuſdem veſtigiis inſiſtens, ſub Silveſt. c. 7. apud Gratian. diſt. 93. c. *à ſubdiacon.* Burchard. lib. 2. c. 224. Ivon. p. 6. c. 299. Anſelm. lib. 7. c. 66. juſſit, ut *à Subdiacono uſque ad lectorem, omnes ſubdi-*

ti

ti sint, Diacono Cardinali urbis Romæ. Isid. Pelus. l. 1. epist. 29. & lib. 4 epist. 188. Archidiaconi commendat potestatem, quòd Dei permissu, Diaconis præesset, sic enim utrobique, vix unâ Syllabâ mutatâ, rescribit, *oculi sunt Episcopi, venerandi altaris Diaconi; tu verò, cùm horum bis permissione divinâ, princeps, totus oculeus esse debes.* Ideò Archidiaconus dictus, non tam, quod Diaconus principes, quàm quòd princeps Diaconorum, cæterorumque sub eis constitutorum ministrorum, esset.

Theodor. lib. 1. Eccl. Hist. c. 26. Athanas. Alexandr. Ecclesiæ Archidiaconum, *Choro Diaconorum præsidentem* vocat scilicet, quia eorum collegio præficiebatur. Can. etiam Nicæn. 57. ex Arabicis translatus, hanc Diaconorum in Diaconos, singularem potestatem, nobis ob oculos ponit, iis verbis, *in omnibus verò, quæ ad Diaconos spectant, quibus præest Archidiaconus, sive quid inimicitiæ, aut peccati, aut litis, inter eos ortum fuerit, aut aliud quid, quod ad judicium ejus, necessariò pertineat, nihil referat Archidiaconus ad Episcopum, sed ipse potiùs eorum controversias dirimat, si quidem sub potestate ejus sunt Diaconi.*

Leguntur innumera veteris ævi exempla, potestatis Diaconorum in fideles & ministros; nullum eorum potestatis in Presbyteros, sed tantùm in graduum inferiorum viros

viros ac populos animadvertimus: ideoque rectè de ſuo tempore loquens, docuit Petr. Bleſenſ. Epiſt. 123. Richard. Londonin. Epiſc. quo quidem Archidiaconus, ex ordine Diaconorum eſſe debebat, ſui temporis morem, à veteri conſuetudine longè diſcrepare docet, *nam*, inquit, *dignitatis turbato ordine, Archidiaconi hodie, Sacerdotibus præeminent, & in eos vim, & poteſtatem ſuæ juriſdictionis exercent, ea propter Archidiaconum, in Presbyterum promoveri, non eſt honorem ejus augeri, ſed minui.* Et paulò poſt, *ſi diligentiùs attendatur Archidiaconorum præeminentia, & depreſſio ſimplicium Sacerdotum, quædam degradationis ſpecies eſt, in Archidiaconis, iſta promotio.*

CAP. II.

Ordo Prælationis Archidiaconorum, ſupra Presbyteros, in Gallia.

VIguiſſe videtur iſta Eccleſiæ praxis, ſaltem uſque ad V. ſæculum, quo ſæculo in Gallia, ſicut & in aliis deinceps provinciis, Archidiaconorum dignitas, ſupra Presbyteros, accreviſſe videtur, ita ut Presbyteros judicarent, vel ſaltem in eos inquirerent, eorum crimina deferrent, Epiſcopalibus judiciis ſiſterent, & ſententiam in eos latam, executioni demandari curarent, atque aliqua etiam imperarent, quę ad officium Eccleſiaſticum pertinerent.

Conc. Agathens. habitum ann. 506. c. 20. *Clericos, qui comam nutriunt, ab Archidiacono, etiamsi noluerint, invitos detonderi præcipit.* Utrum Clericorum nomine indefinito, etiam Presbyteri intelligantur, incertum est, ego non intelligendos arbitror. Archidiaconum Ecclesiæ ordinationi præponi, idem Conc. docet c. 23. quod ad commendationem ipsius officii valet, non ad præfecturam supra Presbyteros ostendendam.

A quo tempore, conscripti sint Nyceni Canones Arabici, incertum est, videntur certè antiqui, sed non à tempore conc. Nyc. absque ullo additamento, vel imminutione permansisse: ex istis verò Canon. 57. & 58. Archidiacono, etiam ante Chorepiscopum, & cæteros Presbyteros, ac Diaconos, sedendi prærogativam, & consentaneè Agath. constitutioni, universæ ordinationi Ecclesiæ, præsidendi potestatem tribuunt.

Vir Clarissimus Joan. Savaro, notis in Epist. 11. & 25. lib. 4. Sidon. Apollinar. putat, Archidiaconos Presbyteros, & secundi ordinis Sacerdotes, à Sidon. dictos fuisse. Neutrum meo judicio, sufficienter probat. Nam nec diu postea Archidiaconos solitos Presbyteros consecrari, sed statim atque ordinarentur Presbyteri, dignitate Archidiaconali excidisse, patet exemplo,

tum

tum Ætii Diaconi, quem eodem ferè tempore, quo Sidon. floruit, S. Leo Epist. 56. 57. 58. queritur, ab Anatol. Presbyterum factum, ut Archidiaconatus munere privaretur, tum Honorati, Salonitan. Archidiaconi, quem S. Greg. integro post Sidon. sæculo, similiter queritur, Epist. 10. & 20. lib. 2. ind. 10. aliisque pluribus, ordinatum Presbyterum, ut ab isto officio dejiceretur.

Tum ex ipso Sidon. qui de Joan. Cabilon. electo Episcopo, ait, eum *multum retentum, in Diaconi gradum, propter industriam, diu dignitate non potuisse augeri, ne potestate posset absolvi*, lib. 4. Epist. 25. cit. Unde cùm subjungit, *attamen hunc jam secundi ordinis Sacerdotem*, electum fuisse in Episcopum, ostendit, diu quidem ipsum, in Archidiaconatus munere mansisse, ne per ordinationem ad Sacerdotium, à potestate Archidiaconi absolveretur, tandem tamen in Sacerdotem ordinatum fuisse, & à potestate ac cura Archidiaconi, simul liberatum cùm in Episcopum electus est, non autem, ut contendit Savar. simul & Presbyterum; & Archidiaconum fuisse. Nam si hæc, ex consuetudine Ecclesiæ, consistere potuissent, non opus fuisset tantopere differri, ordinationem ejus in Presbyterum, quatenus in officio Archidiaconi permaneret.

 1. Ita-

I. Itaq; Argumentum Savaron. in ipsum retorqueri potest, ut probetur, Archidiaconos nullos Presbyteros fuisse, aut secundi ordinis Sacerdotes, sed desiisse esse Archidiaconos, cùm secundi ordinis essent consecrati.

II. Similiter, ejus Argum. nullius est ponderis, neque enim Claudianum Mammerc. S. Mammerci Vienn. fratrem, Archidiaconum fuisse, credimus, sed Presbyterum, quod utique testantur, Gennad. in catal. c. 83. & S. Ado Vienn. in Chron. Presbyterum autem eum fuisse, cæteris prælatum & præpositum, seu, ut loquitur Sidon. Epist. 11. cit. *Fratris Episcopi consiliarium in judiciis, vicarium in Ecclesiis, procuratorem in negotiis*, de quo proinde in carm. paulò post rectè cecinit.

Antistes fuit ordine in secundo,
Fratrem fasce levans Episcopali.

III. Autem ejus Argum. ex eo petitur, quod S. Justus, quem S. Gregor. Turon. lib. I. Hist. c. 45. & Chartelacei codices, Illidian. Cœnobii, Archidiaconum S. Hillidii, Arvernens. Episc. fuisse, testantur, nominetur Episcopus, in area marmorea, cum hoc tit. *ibi requiescit S. Iustus, Arverniæ urbis Episcopus*: unde infert, etiam Archidiaconos, utpote Presbyteros, Episcopi nomine, donatos fuisse.

Valeret utique hoc Argum. si non recens,

cens, ſed antiqua arca marmorea, ſi non ab imperito, ut ſuſpicari fas eſt, titulus iſte inſculptus foret. Sed quia in eo tit. errati ſuſpicio, non mediocris, ex dictis ſuboriri poteſt, ideò nullatenus inſcriptione moveor.

Quamvis, ut ingenuè fatear, mallem eum, quòd Epiſcopi adjutor fuiſſet, Epiſcopum ideò dictum (quemadmodum Chorepiſcopum olim Archidiaconum, Sigeb. in Chron. ubi de Damaſ. Pap. admiſit) quàm Archidiaconum Presbyterum, aut ſecundi ordinis Sacerdotem, admittere Nec repugnat, eum primò Hillid. Epiſc. Archidiaconum, poſtea Presbyterum adjutorem, aut Chorepiſcopum fuiſſe. Conſtat autem ex iis, quæ de Ætio, & Honorato Archidiaconis diximus, jam tum Archidiaconi poteſtatem, tantam fuiſſe exiſtimatam, ut per promotionem ad Presbyterorum ordinem, *degradari quodammodo*, ut ait Greg. *Diaconus videretur.* Conſtat etiam ex iis, quæ ex Sidon. Cabilon. Archidiac. protulimus, Archidiaconum poteſtatem majorem, & ſollicitudinem ampliorem Presbytero, habuiſſe, ſed dignitatem majorem Presbyterorum fuiſſe.

Conc. Aurelian 4. ann. 541. ſub. Childerb. Rege, can. 26. Clericos ab Archidiacono corrigi præcipit, jubet enim, ut *ſi quæ parochiæ, in potentum domibus conſtitutæ ſunt,*

 ubi

ubi observantes Clerici, ab Archidiacono civitatis admoniti, secundùm qualitatem ordinis sui, fortasse quod Ecclesiæ debent, sub specie domini, munus implere neglexerint, corrigantur, secundùm Ecclesiasticam disciplinam, & si ab agentibus, vel ab ipsis rei dominis, de agendo officio Ecclesiæ, in aliquo probibentur, auctores nequitiæ, à sacris ceremoniis arceantur, donec subsecutâ emendatione, in pace Ecclesiastica revocentur. Poteſtatem eo can. Archidiaconorum in Clericos indefinitè animadverto: ſed nondum apertè video, eandem ad Presbyteros, niſi fortè ad eoſdem inquirendos, & Epiſcopo deferendos, poteſtatem ipſis collatam fuiſſe.

CAP. III.

Magis prægnantia argum. in favorem Archidiaconorum.

FOrtior utique, ex Conc. Antiſſiodor. habito ann. 578 ab Amachar. Epiſc. regnante Chilperico, Francor. Rege in favorem Archidiaconorum probatio ducitur. 1. enim can. 20. ſtatuitur, *quòd si Presbyter, quod nefas est dicere, aut Diaconus, aut subdiaconus post acceptam benedictionem, infantes procreaverit, aut adulterium commiserit, & Archipresbyter* (de vicano loquitur, non de civitatenſi) *hoc Episcopo, aut Archidiacono non in-*

innotuerit, si scit, integro anno non communicet: illi verò, qui hoc commiserint, deponantur.

Quo quidem can. non solùm inferiorum Clericorum delinquentium, verùm etiam Presbyterorum nomina, ad Archidiaconum, vel ad Episcopum deferri, usitatum constat, & vicanis Archipresbyteris, superiores Archidiaconos existimatos fuisse, apud quos nempe Presbyteros accusarent. Deinde can. 43. decernitur, ut *quicunque judex, aut sæcularis, Presbytero aut Diacono, aut cuilibet de clero, aut de junioribus, absque voluntate Episcopi, aut Archidiaconi vel Archipresbyteri, injuriam inferre præsumpserit, anno, ab omnium Christianorum consortio, habeatur extraneus.*

Duo enim circa hunc can. observo, 1. Archidiaconum, ante Presbyterum, tanquam digniorem, numerari: alterum, supponi pœnam aliquam, per sæcularem infligi potuisse Presbyteris, aliisque inferioribus Clericis, ex voluntate Episcopi, Archidiaconi, vel Archipresbyteri, quod ultimum arguit, potestatem Archidiaconorum jam tum in Presbyteros ipsos viguisse; saltemque illis mandari solitum, ut latam ab Episcopo sententiam executioni demandari curarent.

Quemadmodum in Monasteriis, Cabilon. 1. Conc. can. 11. satis indicat, etiam Archipresbyteris potestatem fuisse, ut ju-

dices Laicos, ad infligendam Monacho damnato pœnam, ad monasteria ipsa advocarent. in eod. verò Cabil. I. c. 14. reprehenduntur illi, qui Clericos, qui ad oratoria deserviunt, ab Archidiacono coërceri, minimè permitterent. Ex iis verò aliquos Presbyteros fuisse, haud dubium est; eos ergò ab Archidiaconis coërceri potuisse, mos istius temporis fuit. Habitum autem, à Sirmond. hoc Concilium ponitur, ann. Christi 650. & sexto Regni Clodov. II. Francor. Regis.

Concil. verò Matiscon. I. ante Cabilon. habitum, anno, secundùm eund. Sirmond. 582. sub Pelag. II. eandem Archidiaconorum auctoritatem exhibet, dum cap. 8. statuit, ut *nullus Clericus, ad judicem sæcularem, quemcunque alium fratrem de Clericis, accusare, aut ad causam dicendam trahere, quocunque modo præsumat, sed omne negotium Clericorum, aut in Episcopi sui, aut in Presbyterorum, vel Archidiaconi præsentia finiatur. Quod si quicunque Clerus hoc implere distulerit, si junior fuerit, uno minus de quadraginta, ictus accipiat; sin certè honoratior, triginta dierum conclusione mulctetur.*

Patet etiam honoratiores è Clero (quo nomine Presbyteros, Abbates, levitas, comprehendi, indicat Brachar. III. Syn. c. 6) ab Archidiacono judicari potuisse, insequenti

quenti tempore. Conc. Metense, sub Pipin. Rege, c. 3. *de Presbyteris*, inquit, *& Clericis sic ordinamus, ut Archidiaconus Episcopi, eos ad Synodum commoneat, unâ cum comite, & si quis contempserit, comites eum distringere faciat, ut ipse Presbyter, aut defensor suus, sexaginta solidos componat.*

Conc. Cabilon II. sub Carol. c. 15. *Dictum est etiam, quòd in plerisque locis Archidiaconi, super Presbyteros Parochianos, quandam exerceant dominationem, & ab eis census exigant, quod magis ad Tyrannidem, quàm ad rectitudinis ordinem pertinet. Si enim Episcopi, juxta Petri Apost. sententiam, non debent esse dominantes in Clero, sed forma facti gregis ex animo, multò minus isti hoc facere debent, sed contenti sint regularibus disciplinis, & quod ab eis, ab Episcopis exigitur, hi per parochias suas exercere studeant, nihil per cupiditatem aut avaritiam præsumentes.*

In Conc. Suession. II. subscribit aliquis, *servans locum Archidiaconi*; quasi suo jure, Archidiaconus subscribere posset. Idem, Monachos & Presbyteros, ad audientiam Episcopi deducit, c. 5. ejusd. Conc. In Valentin. sub. Car. Calvo, Archidiaconus, ante præpositum numeratur.

Quæ omnia confirmantur ex constitutionibus Regiis, Carol. Magn. nam lib. 5. capitular. c. 9. ex Metens. Conc. verbis parum immutatis, sed diverso sensu, lex ista

promulgatur, *de Presbyteris & Clericis sic ordinavimus, ut Archidiaconus Episcopi, eos ad Synodum convocet, & si quis ire contempserit, tunc Comes, jussione Episcopi monitus, eum distringere faciat.* Capitulare verò 121. ejusd. lib. Conc. Antissiodor. cit. canonem 43. exscripsit. Capitulare tandem ejusd. Car. ann. 11. Regni ipsius, editum, in addit. 4. Ludov. Imp. c. 49. ejusdem consuetudinis fidem facit, statuens, *ut provideant Episcopi, ne cupiditas Archidiaconorum, culpas nutriat Sacerdotum, quia multis modis mentitur iniquitas sibi.*

Quibus adde, Lotharii III. Imp. Bullam, in privilegio S. Servatii, Trajectens. *& consuetudo, longo usu in habitum conversa, ut Presbyter Parochiæ S. Servatii, & Presbyter Parochiæ S. Mariæ, præsidente Archidiacono, communiter habeant Synodum, in Ecclesia S. Mariæ.* Innumera alia sunt, quæ ex more Ecclesiæ Gallicanæ de Archidiaconis dici possunt.

Cap. IV.

Occurritur duobus scrupulis, in hac materia.

DUo solùm hîc subtiliùs explicanda adjungo, quæ prædictis videntur officere 1. libellum quendam veterem, in append. Hist. Flodoar. de ministris Ecclesiæ Remens.

Remenſ. quos inordinatè Elbo Epiſcopus invenit, &c. omnium Eccleſiæ Remenſ. dignitatum officia, ſigillatim & accuratè explicare. I. quidem loco præpoſitum, ut digniorem, nominat. II. Archidiaconum ante Chorepiſcopum, Archidiacono autem hoc officium tribuit, *gradus Eccleſiaſticos, ſumma cum providentia ætatum & meritorum ordinare: de tempore in tempore, nominibus certis, uniuſcujuſque officium, de omni regione præfigere, ſubtiliterve merita probare, & gratiam S. Spiritus unicuique inveſtigando miniſtrare, &c.*

Circa quam officiorum Archidiaconi deſcriptionem, tria obſervo, quæ ad propoſitum pertinent. I. officium Archidiaconorũ Rem. Eccleſ. ſi vera narret iſte libellus, in formandis potiùs Clericis inferioribus & inſtruendis *uſque ad conſecrationem Presbyteri*, (ut ibid. poſtea ſubditur) quàm Presbyteris gubernandis, ac dirigendis (quod officium Chorepiſcopo idem libellus aſſignat) occupatum fuiſſe. Alterum, tamen Archidiaconum, Chorepiſcopo fuiſſe in honore, ac dignitate prælatum. III. Presbyterorum correctionem, nequaquam eis videri, eo libro, permiſſam. Tribuit enim Archidiacono, ut poſſit, *pro neglecta lectione, aut officio gradus ſui, à Diacono uſque ad infimum excommunicare etiam & juvenculos, talibus pro exceſſibus, verberibus coërcere.* Quibus verbis

 vide-

videtur, limitare potestatem coërcitivam Archidiaconorum, ut tantùm ad Diaconos, & cæteros inferioris gradus, non autem ad Presbyteros, extendi possit.

Alterum, Hincmarum Remens. qui Ebboni deposito, in eadem Cathedra successit, à quo Ebbone prædictus liber videtur fuisse conscriptus, vel ab aliquo ejusdem contemporaneo, capitula tredecim, ann. incarn. Dom. 874 dedisse *Gunthario & Odelhardo; Archidiaconibus Presbyteris*, ex quibus, jus visitationis, & Synodi, & eligendorum Decanorum, & in Presbyteros, jurisdictionem amplissimam, Archidiaconos habuisse, manifestissimum est; totumque illorum officium, vel potissimùm in parochiis visitandis, & iis, quæ à Presbyteris fiebant, vel in Parochiis, animadversione aut providentiâ eorum, digna erant, inquirendis, versatum fuisse: uno verbo, ea omnia præstare, quæ Chorepiscopis, prædictus libellus Ebbonis attribuit.

Quæ cum attentiùs considero, in rebus vix differentiam; sed tantùm in nominibus animadverto: nam & præpositum Canonicorum, in Ecclesia Rem. nominat Flodoard. libell. 3. Hist. c. 28. & Theodacium Præpositum, & Rodardum Canonicorum item Præpositum, ad quos litteras scripserit Hincmar. ex quibus litteris, eadem officia, quæ Præposito, libellus tempore

pore Ebbon. conſcriptus attribuit, penes Præpoſitum viguiſſe, innoteſcit. Chorepiſcopum quoque, & Archipresbyterum nominat, idem Flodoard. ad quos ſcripſerit Hincm. quibus ſcilicet ea demandarit, quæ cit. Capitul. *Archidiacon. Presbyteris* inſcriptis, ex officio conveniſſe colliguntur.

Quin etiam ad omnem tollendam dubitationem, Flodoard. eod. cap. refert, Hincmarum *Gunthario & Odelhardo Archipresbyteris*, commonitorium, miniſterio ipſorum aptum, deſcripſiſſe, in capitulis tredecim. Iisdem autem inſcribuntur cit. capitula, nūmero ſcilicet tredecim, quæ habentur tom. 3. Conc. Gall. Itaque eadem illa eſſe oportet, quorum meminit Flodoar. & Archipresbyteris data aſſerit. Ex quibus colligo eoſdem, qui *Archidiaconi Presbyteri* dicti ſunt, Archipresbyteros; imò etiam Chorepiſcopos videri dictos in Eccleſia Rem. Archidiaconos quidem, quòd eadem officia præſtarent, quæ Archidiaconi, ex ordine Diaconorum, in cæteris Eccleſiis obire ſolerent; Presbyteros verò Archidiaconos dictos, quod in Eccleſia Rem. nonniſi ex ordine Presbyterorum eligerentur, ideoque eoſdem, propter ordinem Presbyterii, Archipresbyteros, propter Epiſcopalis miniſterii participationem, Chorepiſcopos appellatos.

Scilicet Remenſ. Eccleſiam, quam Stephan. Tornac. Epiſt. 160. Magiſtro. R. Rem. Decano, ſupra cæteras Regni Eccleſias, diſciplinâ præcelluiſſe prædicat, ubi vidit, Archidiaconorum poteſtatem in Preſbyteros, Eccleſiæ uſu confirmatam; Canonum verò antiquorum auctoritate, Diaconis, juriſdictionem in Preſbyteros interdictam; ut & Canones antiquos ſervaret, nec ab Eccleſia recepto uſu abhorreret; ſtatuiſſe probabile eſt, ut Archidiaconi ex Preſbyterorum ordine eligerentur, eamque ob cauſam, & *Archidiaconos Preſbyteros*, & *Archipreſbyteros*, & *Chorepiſcopos*, eoſdem nominaſſe. Eandem tamen Archidiaconum alium habuiſſe, ex Diaconorum ordine, qui omnibus Eccleſiaſticis officiis, rectè & convenienter obeundis invigilaret, quod officium Archidiacono attribuit, Iſidor. epiſt. ad Ludifred. mox citandâ, & Diaconos, atque inferiores Clericos Eccleſiæ Cathedralis, ſui officii admoneret, ac delinquentes puniret, quos nempe inferiores Clericos, idem Iſidor. Archidiacono ſimiliter, Primicerio & Theſaurario, ſecundùm diverſas claſſes ſubjecit.

CAP.

Cap. V.

Origo præeminentiæ Archidiaconorum, ſupra Preſbyteros in Hiſpania.

HIs gradibus, Archi-diaconorum officium, ad illud dignitatis, ſupra Preſbyteros, faſtigium, ad quod progreſſum ipſum animadvertimus, in Galliis conſcendit. In Hiſpania, eodem ferè tempore, ac ordine, illa ipſa, ſupra Preſbyteros, Archi-diaconorum dignitas, ſublimata eſt. Conc. Tolet. IV. ſæculo, ſub Innoc. I. habitum, occaſionem dediſſe videtur, Archi-diaconorum poteſtati amplificandæ, can. 20. dum enim Archi-diacono iſtud officium commendat, ut aliquam conſtitutionem, editam in Concilio, Epiſcopis, tam præſentibus, quàm abſentibus, ſuggerat, videtur, tanquam vindicem Canonum, & conſiliarium Epiſcopi in judiciis, & deliberationibus, Archidiaconum conſtituiſſe.

Tolet. IV. VI. ſæculo ſub Honor. I. ann. ut ajunt, 633. eandem ampliavit, dum c. 3. ſeu 4. ſecundùm edition. Garſ. in Conciliis, Preſbyteros ab Epiſcoporum tergo ſedere; Diaconos verò ſtare in conſpectu Epiſcopi, præcipit, & ita, licèt Diaconorum ordinem, ordine Preſbyterorum, mul-

multo intervallo inferiorem faciat, nihilominùs Archidiacono prærogativam istam tribuit, ut si *Presbyter aliquis, aut Diaconus, Clericus, sive Laicus, de his, qui foris steterint, Concilium pro qualibet re, crediderit appellandum, Ecclesiæ Metropolitanæ Archidiacono, causam suam intimet, & ille Concilio denuntiet.* His enim verbis, actoris Concilii, ac Syndici munus, Archidiacono quodammodo tributum, à quo ad judicis delegati, ac mox ordinarii officium transire, facilè ei fuit. Dùm item c. 35. aliàs 36. Episcopo permittit, *ut si ipse, aut languore detentus, aut aliis occupationibus implicatus, id* (nempe, visitationem annuam Parochiarum omnium diœceseos) *explere nequiverit, Presbyteros probabiles, aut Diaconos mittat, qui & reditus basilicarum, & reparationes, & ministrantium vitam inquirant.*

Eâ enim permissione brevi factum est, ut quia Presbyteri, Sacramentorum administrationi, & Ecclesiasticis officiis magis addicti, quàm Diaconi erant; & Diaconi, ut plurimùm, magis industrii, & rerum gerendarum magis periti; ac Episcopis, in quorum semper comitatu versabantur, magis fidi erant; præsertim verò Archidiaconi; & Presbyterorum adversus Diaconos ulciscebantur injurias, ut constat ex Maræ Diac. excommunicatione,

ne, inflicta à proprio Archidiacono, quòd Presbytero suo fecisset injuriam, in Conc. Chalcedon. act. 10. ideò contigit, ut ipsi potiùs, quàm Presbyteri, non solùm ad ea, quæ ad reditus Ecclesiasticos spectabant, discutienda; verùm etiam ad lites, & causas instruendas, electi sæpiùs fuerint ab Episcopis, quàm Presbyteri: atque ità, tanquam ordinarium istud munus subierint, visitandi parochias, & de reditibus Ecclesiarum, & ministrantium vita inquirendi, & de plano saltem leviores causas dijudicandi.

In eo verò Conc. tres Archidiaconi, post Presbyteros, nomine Episcoporum, secundùm editionem Garsiæ, secundùm vulgatam turbatis ordinibus subscribunt. Nondum tamen ordinariam Diaconi, ante Presbyteros sedendi, vel iisdem imperandi, habuisse videntur potestatem, nam Conc. Emerit. sub Vitalian. Pap. c. 5. Diaconos ad Concilium provinciale mitti, nomine Episcoporum, graviter tulit, ne Presbyteris præferri, & cum Episcopis sedere viderentur. Decernit siquidem, ut Episcopus, absens à Conc. *ad suam repræsentandam personam, non aliter, nisi aut Archipresbyterum dirigat, aut si Archipresbytero impossibilitas fuerit, Presbyterum utilem, cujus dignitas cum prudentia pateat, à tergo Episcoporum, inter Presbyteros sedere, & quæ-*

que

que in eo Conc. fuerint acta, scire & subscribere. Injustum enim accipit cœtus noster, ut quisquam Episcoporum, Diaconum, ad suam personam repræsentandam dirigat; hic enim, quia Presbyteris junior esse videtur, sedere cum Episcopis in Conc. nullatenus permittitur.

Decretum tamen istud observatum minimè fuisse, & posterioribus Conciliis, Diaconos Episcoporum nomine subscripsisse, superiùs docuimus.

Nihilominùs usque ad Conc. Tolet. XI. Archidiaconos proprio nomine subscripsisse, minimè legimus. Sed Tol. VIII. Archipresbyterum, & Primicerium Tolet. Ecclesiæ; eosdemque Tol. IX. subscriptos legimus. In Conc. verò Tol. XI. Archidiaconi Tolet. solemnem subscriptionem iis verbis tenemus, *Gudila Ecclesiæ S. Mariæ, Regiæ Sedis Archidiaconus, hæc gesta Synodica, à nobis definita, subscripsi*: ad tantum scilicet honoris apicem, jam tum in Ecclesiis Hispaniar. Archidiaconi dignitas conscenderat. Habita sunt autem ista Concilia, Tol. IV. VIII. IX. XI. itemque Emeritense, VII. sæculo.

Verùm Isidor. Hispal. cæteris accuratiùs nobis describit, Archidiaconorum officium, ab eoque Archidiaconorum prærogativam supra Presbyteros, si quæ ipsius tempore fuerit, discere licebit. Floruit autem

autem paulò poſt tempora S. Greg. nam & S. Greg. & ſeqq. quorundam Rom. Pontif. ſententias, ſuis operibus plurimas inſeruit: electus fuit in Archi-epiſcop. Hiſpal. in locum fratris demortui, S. Læandri, ann. (ſi credimus Bar. not. in Martyrolog.) incarn. Dom. 603. præfuit Hiſp. II. ann. 619. tempore Bonif. Pap. celebrato, ante Tol. IV. & cætera cit. Concilia; ejuſque ſucceſſor Honoratus, Tol. VI. ſubſcripſit: ſententiam ergò Iſid. exquirere oportet.

Cap. VI.

Iſidor. Hiſpal. ſententia videtur dubia, propter quid?

DUbiam imprimis reddere videtur Iſid. Hiſp. ſententiam, pars aliqua Epiſt. ad Ludifred. apud Ivon. p. 6. decret. c. 20. & Gratian. c. *perlect.* d. 25. quæ etiam inſeritur eidem Epiſt. qualis excuſa habetur, inter opera Iſid. ſtudio & diligentiâ fratris Jac. du Breul, Monach. S. German. à Prat. quam nempe congruere manuſcriptis quibuſdam codicibus, à ſe lectis, aſſerit, dum poſtremam ejuſd. Epiſt. partem aliquam, nondum excuſam, edidit inter Epiſt. Iſid. Pars iſtius Epiſt. hæc eſt, *Archipreſbyter verò ſe eſſe ſub Archidiacono, ejusque præceptis, tanquam Epiſcopi ſui, ſciat obedire; & quod ſpecialiter ad ejus miniſterium perti-*

pertinet, omnes Presbyteros, in ordine positos, curam agere, & assiduè in Ecclesia stare, & quando Episcopi sui absentia contigerit, ipse vice ejus Missarum solemnia celebret, & Collectas dicat, vel cui ipsè injunxerit.

Hæc pars Epist. si verè est Isid. Hisp. non dubium erit, quin Archidiaconus, ipsius tempore, in Ecclesiis Hispaniensibus potestatem habuerit, non solùm supra Diaconos, & cæteros inferiores Clericos, verùm etiam supra dignissimum Presbyterum, & Archipresbyterum civitatis; cujus officium ibid. describitur; idemque Archidiacono subesse, eique obedire debere; statuitur. Verùm hanc partem, in Epistolam Isid. irrepsisse, ex aliquo Tol. Conc. cujus nomine citatur, lib. 1. decretal. tit. 24. c. 1. & à Bern. Præpos. Papiens. lib. 1. tit. 16. c. 1. probabilius est.

Correctores Romani, notis in cit. can. *perlectis*, in dubium eam revocant, quia omittitur à Burchard. lib. 3. decret. c. 50. Sed cùm Burchard. nec cætera ejusd. Epist. quæ ad Primicerium, & Thesaurarium pertinent, descripserit, de quibus agere debuisse videtur Isidor. ideò infirmum ex ea omissione, argum. sumi potest: quia omittitur ab Ivon. in Pannorm. lib. 3. tit. 4. c. 1. sed infirmum similiter ex eo argum. desumeretur, cùm Ivo alibi eam partem exscripserit.

For-

Fortius autem eſt, quod Correctores iidem aſſerunt, in manuſcriptis codicibus, ejuſd. Epiſt. hanc partem non haberi, quorum teſtimonio favet Garſ. Loayſ. qui in antiquo cod. Monaſterii S. Laur. quod à Philippo II. magnificentiſſimè ædificatum eſt, (quem cod. *Vigilanum* vocant) eandem Epiſt. abſque iſto additamento haberi teſtatur. Probatur autem iis argumentis: I. Quia cùm Iſid. prædicta Epiſt. poſt enumerata ordinum officia, hæc adjungat, *Hi ſunt ordines, & miniſteria Clericorum, quæ tamen auctoritate Pontificali in Archidiaconi cura, & Primicerii ac Theſaurarii ſollicitudine dividuntur*, quibus ſtatim iſta ſubnectit, *Archidiaconus enim imperat Subdiaconis*; videretur inordinatè propoſitam proſequi deſcriptionem, ſi officii Archipreſbytero demandati, quam iſta pars continet, explicationi Archidiaconi ſubjungeret; ac Primicerii & Theſaurarii expoſitioni præmitteret, ſic enim trium iſtorum officiorum ſuſceptam explicationem interrumperet: ex quo patet, aſſumendam eſſe iſtam Archipreſbyterorum officii deſcriptionem, nec geminæ Epiſt. Iſidor. partem.

II. Quia non congruit Tol. Conciliis cit. ut Archipreſbyter civitatis, quem in Conciliis prælatum Archidiaconis animadvertimus, ſubeſſe dicatur Archidiacono, ab Iſid.

Isid. Hisp. nec speciatim congruit Emerit. cujus can. 10. hæc continentur, *Communi deliberatione sancimus, ut omnes nos Episcopi, intra Provinciam constituti, in Cathedralibus nostris Ecclesiis, singuli nostrûm Archipresbyterum, Archidiaconum, & Primiclerum* (aliàs Primicerium) *habere debeamus, sanctus quippe est ordo, & à nobis per omnia observandus. Ideoque placuit huic magnæ Syn. ut quicunque ad hoc officium pervenerit, humilitatem Pontifici suo, & reverentiam præbeat,* &c. *Si quis ex his sui gradus ordinem non custodierit, & quæ illi pro tali officio, à suo Episcopo impetrata fuerint, adimplere distulerit, prout causa patuerit, excommunicationis damno mulctandum se noverit.*

Numerantur enim hoc can. tres dignitates Ecclesiarum Cathedralium totius Hisp. I. Archipresbyteri, II. Archidiaconi, III. Primicleri, seu Primicerii; gradus sui ordinem custodire, aliquam ex his dignitatibus adeptus, mandatur; innuiturque Presbyteros Archipresbytero, Diaconos Archidiacono, aliquos ex inferioribus ordinibus Primiclerio parere debuisse, quemadmodum in eum can. notat Fronto-Duc. qui *Primicerium* legit, non *Primiclerum.*

III. Quia nec ista obedientia Archipresbyterorum Archidiaconis, omninò consentit reliquis partibus Epist. ejusd. Isid. etenim ita

ita partitur inſpectionē in Clericorum miniſteria Iſid. ut Archidiacono inſpectionem in Diaconos & Subdiaconos tribuat, dicens, *Archidiaconus enim imperat Subdiaconis & Levitis, ad quem iſta pertinent miniſteria, ordinatio veſtiendi altaris à Levitis, cura incenſi, & Sacrificii neceſſaria ſollicitudo, quis Levitarum Apoſtolum, & Evangelium legat*, &c. Ad Primicerium pertinere dicat, inſpectionem in Acolythos, Pſalmiſtas, atque Lectores.

In qua partitione, Preſbyterorum nulla mentio, quorum officia non attingit Iſid. quia in celebratione Miſſæ, quæ propria eſt Preſbytero, nullum Preſbyterum habet ſuperintendentem, quemadmodum in Miniſteriis cæteris, ſupra Diaconos, & cæteros inferiores Clericos, aliqui Superintendentes, & inſpectores erant, qui unumquemque officii ſui admonebant: at quis credat, ab Iſid. ſi ipſe, Archidiaconum Preſbyteris etiam imperaſſe, ac præfuiſſe, credidiſſet, hanc prærogativam, in Archidiaconorum officio deſcribendo, prætermiſſam, quæ & potiſſima & nobiliſſima erat?

CAP. VII.

Vera Sententia Iſid. de præementia Archidiaconorum, ſuo tempore.

PArs itaque iſta Epiſt. ad Ludifr. quæ Archipreſbytero, ait Archidiaconum præ-

præfuisse, non videtur esse Isid. Hisp. quinimò videtur, ex ista Epist. Isid probabiliùs colligi, potestatem Archidiaconi, ejus tempore, nullatenus ad Presbyteros, sed præcipuè ad Diaconos & Subdiaconos extensam fuisse: alios verò inferiores Clericos, ad curam minorum dignitatum, putà Primicerii & Thesaurarii pertinuisse. Eadem tamen Epist. jam tum fundamenta potestatis, quàm postea Archidiaconi, Ecclesiæ consuetudine compararunt, jacta fuisse, libenter admitto, subdit enim, *sollicitudo quoque Parcchitanorum* (quæ lectio est Garf. Correct. Rom. & Burchard. suprà) aliàs *paræciarum* (quæ lectio est Gratian. c. *perlect.* cit. & Jac. du Breul) *& ordinatio, & jurgia, ad ejus pertinent curam, pro reparandis Diœcesanis Basilicis, ipse suggerit Sacerdoti; ipse inquirit paræcias, cum jussione Episcopi, & ornamenta, vel res Basilicarum Parochitanarum, gesta libertatum Ecclesiasticarum, Episcopo idem defert, & Clerico partes proprias, idem distribuit; ab Archidiacono, nuntiatur Episcopo, excessus Diaconorum.*

Nolim singula ista officia explicare; neque enim instituti mei illud est: solùm adnoto, ab istis principiis, Archidiaconorum jurisdictionem, originem sumpsisse. Nam inquisitio ista, & cognitio, Archidiacono demandari solita, ad instructionem Episcopi, jurisdictione postea armatam fuisse, tum

occa-

occasione conciliandorum jurgiorum, quæ inter Parochianos emergerent, Archidiaconos, potestatem Presbyterorum Curatorum in Parochianos, totam ferè ad se traxisse: maluisse scilicet Parochianos, extraordinarii sese visitatoris, cujus major è longinquo esse solet reverentia, quàm proprii Sacerdotis, cujus auctoritas, familiaritate vilior, judicio subdere.

Eosdem Archidiaconos, dum Parochi sententias retractant, judices se Parochorum constituisse, vixque populorum jurgia componere, ministrorum excessus Episcopo nuntiare potuisse, quin & Pastorum negligentias, & Presbyterorum crimina detegerent; vix ausos reniti Presbyteros, etiam injustæ ab Archidiacono vindicatæ potestati, à quibus in redituum Ecclesiasticorum perceptione penderent: atque ita tempore Isid. complanatam jam tum viam fuisse, quâ in Presbyterorum jura, Archidiaconi irruerent, eisque & sedendi prærogativam præriperent, & de iis judicandi potestatem usurparent.

Firmata est postea, non usu solùm, verùm etiam lege, eadem potestas, in Ecclesiis Hispaniarum. Supersunt enim aliqua fragmenta Conciliorum Tolet. absque numero, sed quæ ante irruptionem Saracenorùm in Hispanias, & destructum Gothicum imperium, habita fuisse fatentur omnes,

id est, ante ann. 713. quo irruptio ista contingit: in quibus Archidiaconorum potestas in Presbyteros, & dignitatis eorundem sublimatio, confirmata est. Referuntur ista à Garf. Loays. in not. ad Conc. Tol. I. Eorum I. habetur. antiq. Collect. I. Decret. apud Anton. Augustin. lib. I. tit. 15. c. 13. in quo, inter officia, Archidiaconi numeratur, *omnem causam seu querimoniam, vel injustitiam Presbyterorum, vel Subdiaconorum, debere deliberare, ordinare & facere.*

Alterum habetur lib. I. ejusd. Collect. tit. 16. *de off. Archipresb.* c. I. in quo monetur Archipresbyter, *ut sciat se subesse Archidiacono, & ejus præceptis omnibus, & præceptionibus, sicut Episcopi sui, obedire debere* dicitur. III. tit. 19. de *off. Custod.* c. ult. ubi de Archidiacono, Archipresbytero, & Custode hæc habentur, quæ potestatem Archidiaconorum, majorem cæteris esse dignitatibus, ostendunt: *In his tribus Ecclesiæ columnis, ut S. sanxit Syn. consistere debet alma Mater Ecclesia, ut ad hoc opus tales ordinentur, quales plus meliores & sanctiores esse viderint, ut nulla negligentia in sancta Dei Ecclesia esse videatur. Hi tres, Archidiaconus, Archipresbyter, Custos, providè simul juncti uno animo peragant, & perfectè, & non sit invidia, nec zelus inter illos.* Cætera minoris momenti omitto.

CAP.

CAP. VIII.

Origo præeminentiæ Archidiaconorum, in Italia & Oriente.

DE more Italiæ, plura dicere, supervacaneum fuerit, solùm observare sufficiet ex libello veteris ordin. Rom. antiquæ 1. Collect. decret. c. 2. & Collect. Greg. IX. c. 1. *de off. Archidiac.* ita referri *ut Archidiaconus post Episcopum, sciat, se vicarium esse ejus in omnibus, & omnem curam in Clero, tam in urbe positorum, quàm eorum, qui per parochias habitare noscuntur, ad se pertinere, sive de eorum conversatione, sive de honore & restauratione Ecclesiarum, sive de doctrina Ecclesiasticorum, vel cæterarum rerum studio, & delinquentium, rationem coram Deo redditurus est.*

Quæ verba, in veteri ordine Rom. qualis nunc separatim excusus est, minimè habentur, sed ista solummodò, *observandum est, septem esse regiones urbis Romæ, singulas regiones, singulos Diaconos Regionarios habere, & uniuscujusq; Regionis Acolythos, per manum subdiaconi Regionarii, Diacono regionis suæ, officii causâ, subditos esse, eos omnes Archidiacono, qui vicarius est pontificis, obedire, servato unicuique per eum, proprii gradus ministeriali ordine.*

Hæc quæ in ordine Rom. leguntur, antiquum Ecclesiæ Rom. morem referunt: illa verò, quæ ex veteri ordine Rom. in Decretalibus citantur, recentiorem morem exhibent; ideoque ab aliquo, ex Rom. Pontif. veteri ordini Rom. ex usu posteriori ejusd. Ecclesiæ addita, in librum Decretal. congesta sunt; quemadmodum, & quæ in prima collect. Decretal. cap. unic. *de off. Primicer*, ex Conc. Rom. ordine; in collect. Decret. Greg. cap. similiter unic. eod. tit. correctiùs ex lib. Rom. ordinis, in gratiam Archidiaconi laudantur, ut scilicet tam Primicerius, quàm Archipresbyter, Archidiacono subsint: ea, inquam, Gelasio posteriora sunt, qui, ut supra vidimus, Epist. ad Episcopos Lucan. Diaconos infra propriam mensuram continuit, nec supra Presbyteros efferri voluit; neque in veteri ordine Rom. eadem habentur, neque veterem, toto saltem V. sæculo, consuetudinem Rom. Ecclesiæ sapiunt.

Sub finem tamen V. sæculi, quantum accreverit Archidiaconorum Rom. Ecclesiæ auctoritas, ex eo patet, quod in Syn. Rom. I. sub Symmach. statim legatur, *Suggestio Fulg. Archidiaconi Ecclesiæ Rom. de congreganda Syn.* nihilominùs in hac Syn. lego, Archipresbyterum primùm subscripsisse, tum presbyteros, deinde Diaconos; lego etiam in V. & VI. Syn. sub eod. Symmach.

mach. Episcopos acclamasse, tacentibus Diaconis.

Initio verò VI. sæculi, lego, in Epistolis Pap. Hormisd. 24. & 63. Dioscorum & Felicem Diaconos, designatos legatos, priùs nominari, quàm Blondum Presbyterum, similiter designatum; eodemque ordine nominari, in exemplo libelli Joan. Episc. Constantin. & in suggestionibus variis, inter ejusd. Hormisd. Epistolas: nihilominùs nihil ex eo certi constitui potest, quandoquidem Epist. 32. ad Justin. Imp. idem Hormisd. Blondum nominet ante Felicem Diaconum; & liber pontificalis præferat Blond. Presbyterum, utrique Diacono legato.

Igitur vel ordo, in nominandis istis legatis, incuriosè prætermissus est, vel Diaconi Prælati, tanquam de rebus instructiores: nam ex iis Dioscor. relationes ad Hormisd aliquas misisse, & Hormisd. ad eum singulariter scripsisse lego; Blondum autem Presbyt. aut scripsisse quippiam ad pontificem, aut ad eum, singulariter ab eo scriptum esse, non observo.

Hoc etiam observatu dignum est, quòd Hormisd. Papa Epist. 26. ad *Theodos. Archidiac. & Clerum Constantinop.* inscribat, quasi Archidiaconum, Cleri istius principem, & antesignanum agnosceret. Nec prætermittendum puto, quòd in Syn. Rom. sub Leon. IV. IX. sæculo, presbyteri omnes, an-

te Diaconos quoslibet, legantur subscripsisse.

Cap. IX.

De Prærogativa Archidiaconorum, ex more Ecclesiæ Orientalis.

Aliqua circa Archidiaconorum auctoritatem, & Diaconorum præsidentiam, ex more Ecclesiæ Orientalis antiquo, adjungo, putà quòd Chrysf. ad Innoc. 1. per Archidiaconum Constantin. dicat, Theophilum totum Clerum sibi conciliasse, ac si jam Ecclesia vacasset; quòd Isidor. Pelus. lib. 1. Epist. 157. Pansoph. Archidiaconos moneat, *Ne forensem præfecturam, sed tranquillum imperium, munus suum* cogitent; quòd Joan. Hieros. per Archidiaconum, silentium imperarit Epiph. Salam. in Cypro Episc. prædicanti, teste Hier. Epist. 61. ad Pammach.

Quòd Concil. Chalced. Act. 10. referat, Maram Diac. à proprio Archidiacono excommunicatum, quoniam injuriam Presbytero intulerat; quòd ead. act. *ἀκροάσις*, seu *audientia* Abrahamii Diaconi memoretur, ad quam Diaconus alius vocatus fuerat; quòd in eod. Conc. maxima Ætii Diaconi auctoritas fuerit.

Quòd in Conc. Constantinop. sub Agap.

gap. & Menna, Act. 5. Romanus quidam Archidiaconus, se admonitum ab Episcopis Provinciæ, antiquas Ecclesiastici status consuetudines, idque ab eo totus Apamæarum Clerus exegisse referatur; quòd in eod Conc.non servatâ prærogativâ ordinis sacri, Diaconi aliqui Monachi, Presbyteris item Monachis, tum in epistolis quibusdam tum in Concilii actionibus præferantur, prioresque nominentur, & subscribant, eo fortè titulo, quòd in Monasteriis antiquiores essent.

Quem ordinem servandum voluit in Occidente, S. Benedict. c. 62. suæ Reg. quo præscribitur, ut Monachus ordinatus Sacerdos, *locum illum semper attendat, quo ingressus est Monasterium, præter officium altaris, etsi fortè electio congregationis, & voluntas Abbatis pro vitæ merito, eum promovere voluerit.* Nec dubium est, quin exemplum istud multum valuerit, ad infringendum istum ordinem, quo qui superiori ordine insignitus erat, cæteris inferiorum ordinum præferebatur.

Cap. X.

Posteriorum sæculorum testimonia, pro Archidiaconorum præeminentia.

VErùm antiquiora frustra prosequimur, quandoquidem constet, totius Ec-

clesiæ consuetudinem, jam receptam, & Canonibus probatam esse, ut & Archidiaconus, digniorem locum Presbyteris, & Archipresbyteris ruralibus obtineat, Presbyterosque ipsos visitet, in eos inquirat, eosdemque corrigat. Lege integros tit. *de offic. Archidiac. de offic. Archipres.* aliosque passim, toti juri canonico insertos canones.

Lege codicem donationum Auberti Miræi, in quo Archidiaconos, etiam ante Decanos subscribentes, observabis, in donat. Arnulph. I. cognomento *Magni*, Flandriæ Com. Monasterio Blandiniensi, & ante Præpositum, Decanum, Cantorem, in Theoduini Leodiens. Episc. diplomate, ann. 1066. Ante Decanum, & Subdecanum, in diplomate Gerard. II. Episc. Camerac. ann. 1089. Ante Decanum, Cantorem, Præpositum, in donat. Baldrici Noviomens. ann. 1105. Ante Decanum & Subdecanum, in charta donation. Odoardi Camerac. 1108. Ante Abbates, in Charta Eustachii, Comit. Bonon. ann. 1122. Post Præpositum unum majoris, ut opinor, Ecclesiæ ante Decanum & Præpositum alterius Ecclesiæ, in donat. Burchard Camerac. Episc. & in aliis passim, ante Abbates, Diaconos, Præpositos, aliosque Presbyteros Ecclesiastica dignitate fungentes.

Lege Epistolas, Fulberti Carnot. 34. Ivon.

von. Carnot. 203. Hildeb. Cænoman. SS. Arnulphi Lexovienſ. 43. Stephan. Tornac. 57. 58. 195. Joan. Sarisber. Epiſc. Carnot. plurimas; Bleſenſ. Sermones in Syn. & Epiſtolas plures; præſertim verò 123. *R. London. Epiſc.*

Lege de eadem poteſtate Archidiaconorum in Presbyteros, Math. Parid. in veteribus conſuetudinib. Angliæ, Baldric. Noviomenſ. apud Miræum, cod. donation. piar. c. 71. Orderic. Vital. lib. 3. hiſt. & alios.

LegeConc. Rom. ſub Greg. VII. anno incerto habiti, can. 4. Conc. ſub eod. apud Jullam bonam habiti, præſente Guiel. Rege, cap. 6. & 7. apud Orderic. Vital. lib. 5. Conc. Lateran. General. Callixt. II. præſente, can. 7. Londin. ſub Honorato II. ann. MCXXVII. can. 5. Remenſ. ſub Eug. III. can. 10. Turon. præſente Alexand. III. can. 7. Lateran. œcumen. eod. præſente, can 4. & 6. ſtatuta Odonis Pariſ. in præcept. commun. c. 16. & 54. Lateran. æcum. ſub Innoc. III. c. 33. Conc. Londin. ſub Greg. IX. cap. 3. 8. 21. 22. 24. 29. in quibus fusè de Archidiaconorum juriſdictione; Conc. habiti in Aleman. ſub Conrado Cardin. can. 3. aliaque plurima.

Quibus adde, varia Alex. III. & Innoc. adverſus Archidiaconorum indebitas, à

PresbyterisParochianis exactiones,rescripta *de Simonia*, & aliis titulis.

Quæ omnia, & quàm plurima, ostendunt, Archidiaconorum in Presbyteros potestatem, probatam fuisse, eisque honoratiorem locum concessum : quod etiam ex eo patet,quia à 1ɔcc. & ampliùs annis, ubi eorum mentio fit, presbyteris semper præferri solent.

Archidiaconi porro, ex Diaconorum ordine sunt: licet enim jam ii, qui ad Sacerdotium promoti sunt, Archidiaconatum & habere,& retinere possunt, quod in Ecclesia Rem. tempore Hincmari, communiter receptum fuisse, conjecimus; nihilominùs istud ab initio nequaquam admissum fuisse, exemplis Ætii Constantinop. Honorati Salonit. Joan. Cabilon. supra docuimus.

Quibus recentius testimonium addo, Petr. Blesens. Archidiaconi Bathoniens. in Anglia,quiEpist.123.*Richard. London.Episc.* Contendit, se non posse cogi ad Sacerdotium, quia ista promotio, in Archidiaconis, degradationis species esset, quæ omnia superiùs à nobis prolata sunt.

Quinimmò sensim, hominum ignaviâ factum esse recolimus, ut Archidiaconi aliqui eligerentur, qui nondum Diaconatus ordinem consecuti essent, quos intra annum saltem Diaconos fieri debere, districtè præcipiunt Conc. Claromontan.

sub

ſub Urb. II. c. 3. Pictav. ſub Paſchal. II. c. 7. Lateran. Oecum. ſub Callixt. II. c. 2. Londin. 1. ſub Honor. II. c. 6. & 11. ſub eod. c. 6. Lateran. item generale, ſub Innoc. II. c. 10. Remenſ. ſub Eug. III. c. 9. Lateran. maximè generale, ſub Alex. III. c. 3. & alia plurima.

Atque hæc de hiſce ſatis ad gloriam benedictæ Trinitatis, glorioſæque ſemper Virginis, Dei Matris, ac totius Curiæ cœleſtis.

Quicquid verò vel noſtrum hîc, vel alienum eſt, juxta S. Romanæ fidei regulas, & abſque bonorum offenſione, dictum volumus, quod aliter excidit, revocamus: neque inſtituti mei fuit, ullum gravem virum vellicare, quod vitium in aliis reprobo. Itaque ſi ſimile quid occurrat, quod inadvertenti excidit, cupio, ut corrigatur: neſcio enim, quâ noſtrâ ægritudine, dum animus in diſcurſum raptus, calamo non invigilat, quaſdam nonnunquam lituras pariat, ex quibus ſpinæ, quæ alios, & immeritos compungunt, ſuccreviſſe miramur.

Coronidis loco, ſubjicimus Tiaram hanc ſacram, Monilibus quinque adornatam, è ſacræ Scripturæ Theſauro, in cujuſlibet Prælati ſeu Eccleſiaſtici Principis Hierarchici, die inaugurationis ſuæ, dedicanda.

TIARA SACRA,
Monilibus quinque adornata.

MONILE I.

Domini est assumptio nostra, & sancti Israël Regis nostri, Ps. 88: 19. *Non irrepis, ut olim Abiron: sed vocatus es, tanquam Aaron. Esto floridæ virgæ memor*. Num. 17.

VOTUM SACRUM.

Fiat manus tua, Domine, super virum dexteræ tuæ: & super filium hominis, quem confirmasti tibi. Psal. 79: 18.

PARÆNESIS EXPLICANS VOTUM.

Gedum *Vir dexteræ*, sit Spiritus & manus Domini tecum. Illa te regat, erigat: illa te protegat, benedicat. Cur à sacrorum Hierarcha, Dei vices gerente, manus impositio tuo fit in vertice, in sacra inauguratione, nisi pro hac imploranda directione, protectione, benedictione? Olim

lim Jacob benedixit Ephraim cancellatis manibus, ut textus commemorat, Gen. 48: 14. Nec id ſine myſterio. Nempe Ephraim ſiniſtræ adſtabat ut junior, Manaſſes ſenior, dextræ. Voluit verò Jacob potiorem partem in benedictione Ephraim impertiri, præ fratre Manaſſe; ideò commutat manus, ut dexterâ valeat eum benedicere, ut *virum dexteræ* valeat eum efficere: ideò & meritò in ortu nomen *Ephraim* acceperat, id eſt *creſcens & fructificans*.

Sic tibi primas in benedictione inter fratres attribuit Dominus, ut ſis *vir dexteræ ejus*, ut ſis *Ephraim*, creſcens & fructificans præ cæteris. Si ergo *vir dexteræ es*, quæ à ſiniſtris ſunt deſpice, infirma & caduca: quæ à dexteris ſunt ſuſpice, ſublimia & æterna. Nec verò immemor ſis, in ſublimiori licèt dignitatis apice conſtitutus, te *filium Hominis*, imbellem, invalidum; ideoque indigere robore ex alto. Infirmitatis agnitio, divinæ virtutis eſt impetratio. De prælatis Eccleſiæ dicit ipſe: *Ego confirmavi columnas ejus.* Pſal. 74: 4.

Ecce erigeris, ut lapis ad fundamentum, ut columna ad ſuſtentaculum: efflagitanda igitur fortitudo ac ſoliditas à divina virtute, ut confirmeris, & aptus fias oneri ſuſtinendo totius imponendæ molis ſacri ædificii. Scire enim decet, ac ſæpius mente repetere, te electum eſſe, & erectum, ut infirma confirmes,

firmes, disrupta consolides, depravata convertas. Idcirco & nos pro te ad Dominum clamantes repetimus: *Fiat manus tua super virum dexteræ tuæ, & super filium hominis quem confirmasti tibi*, Psal. 79: 18.

Parænesis Explicans Monile.

Pedum Pastorale, quo inauguraris, memorem te reddere potest Aaronis. A Deo vocatus ille fuit, & virga portentosa, electionis divinæ symbolum extitit. Vitam autem Prælatorum, & dotes eorum virga illa signabat. Vis audire, (salvá auctoritate) qualis debeat esse Prælatorum vita? utique frondosa, florida, frugifera. Frondosa cælestis gratiæ virore. Florida boni nominis odore. Frugifera sancti operis fæcunditate. Sic poterunt verè isti dicere: *Domini est assumptio nostra, & sancti Israël Regis nostri*. Psal. 88: 19. Sic poterunt cum fiducia sibi persuadere, se non irrepsisse ad dignitates, aut contendisse, instar Abironis; sed vocatos esse instar Aaronis.

Audi ergò, audiant & Prælati Hierarchici, cæleste monitum sapientis: *Obaudite me divini fructus, & quasi rosa juxta rivos aquarum fructificate: quasi thus Libani odorem suavitatis date. Florete flores, quasi lilium, & frondete in gratiam*, Eccl. 39: 17. Audin' frondes, flores, fructus ab his requiri, qui

qui in Religione, aut in Ecclesia Dei, tamquam in fertili solo Domini plantati, aquis divinæ gratiæ sunt irrigui? Hujus te rei commonefaciat pedum istud adornatum, Prælaturæ tibi delatæ sacrum signaculum. Certè, illud ipsum quod olim virga florens ab Aarone deposcebat, designat modò à te gerendum. Ideò monemus, ut floridæ virgæ memor sis, & frondes, flores, fructus germines.

Sed perpende ulteriùs, virga illa non absque mysterio Amygdalina fuisse, perhibetur. Quid enim? Nonne Amygdalus inter arbores primigenia est, & flores prima parturit? Nonne citissimè excussâ hybernali aurâ vigilat? Nonne ventos, tempestates, grandines fortiter novit perpeti? ita noveris, te præ cæteris electum, ut virtutis & gratiæ vernantibus gemmulis, cæteris etiam præfloreas. Noveris quoque, pervigilandum tibi in commisso munere, omni excusso frigore & torpore. Noveris denique, non paucas tibi tempestates, ventos, & grandines imminere, si perfectè tuo volueris perfungi munere. Sed adversus hæc omnia infractus animus, fructum debet patientiæ conservare, sed amaro licèt cortice.

Meritò igitur virgam Aaronis, virgam Amygdalinam, tibi pro monili offero, quòd monitum sacrum contineat, nobilissimæ & sublimissimæ dignitatis tuæ: quodque excitare

citare te valeat, & in munere tuo, fortem pervigilemque reddere. Ergo eam conspiciens, dicere poteris, cum Jeremia: *Virgam vigilantem, ego video: mentem vigilantem gerere debeo*, Jer: 1. 11.

MONILE II.

Ut diligas justitiam, & oderis iniquitatem. Propterea unxit te Deus oleo lætitiæ. In vestis oram fluat unguentum à capite, Psal. 44. &. 132.

VOTUM SACRUM.

Det tibi Deus de rore cæli benedictionem,
Et de pinguedine terræ abundantiam.
Esto Dominus fratrum tuorum:
Incurventur ante te filii matris tuæ.
Qui tibi maledixerit, sit maledictus:
Qui tibi benedixerit, sit benedictus.
Gen. 27: 28.

PARÆNESIS EXPLICANS MONILE.

JUstitia & iniquitas adversantur sibi: Tu illam tuere, hanc torvo oculo intuere. Tibi

Tibi committuntur justitia & religio, utraque virgo incorrupta, pro cujus integritate oportet te, regio & excelso animo decertare. Ob eam rem defers Diadema, & sceptrum; Tiaram & pedum, Regiæ & Sacerdotalis dignitatis indicium. Nec unctio interior deest à Domino & Christo ejus, defluens. Sit ergò *virga directionis, virga regni tui*, imbelles sustentans, rebelles domans: segnes stimulans & pungens, recalcitrantes feriens, & expungens. Dilige justitiam, odi iniquitatem, & audi monitum sapientis: *Noli fieri Iudex, nisi virtute valeas irrumpere iniquitates. Noli esse pusillanimis, & ne ponas in agilitate tua scandalum.* Eccl. 7. 6.

Unctio cælestis gratiæ, quâ Christos suos, ungit Christus, roborabit te, & de omnibus docebit te, si modò aurem interiorem illi volueris inclinare. Quin imò illa, per te, in consortes poterit derivari, ut fiant Theodidacti, sive docibiles Dei. Ac sicut ab Aaronis perfuso capite, oleum sacratum in genas ac faciem, deinde & in oram vestis, defluebat: ita cùm in caput electus sis, decet te, divini ceromatis & unguinis fluorem, præ cæteris participare, & in inferiora membra refundere. Dicam igitur cum Ecclesiaste: *Omni tempore vestimenta tua sint candida: Et oleum de capite tuo non deficiat*, Eccl. 8: 9.

PARÆNESIS EXPLICANS VOTUM.

Dedit Dominus ſacro ordini Hierarchico, benedictionem de rore cœli, dedit & benedictionem de pinguedine terræ; hoc eſt providit ei copiosè opes terrenas, providit & cæleſtes. Et quidem ros cæli, terræ pinguedinem generavit; quia Religio & pietas peperit divitias. Sed, eheu! filia devoravit matrem. Nam variis in locis, copia opum abligurivit Religionem. Multi enim affluentes divitiis, affluxere & vitiis, neglecto rore cæleſtis gratiæ, & ordine diſciplinæ.

Tu verò, huic rei providè ſatage, ut ager, quem excolendum ſuſcipis, tanquam hæreditas Domini, primùm roris cæleſtis benedictione irrigetur, & diſciplinæ ſanctæ ſarculo à veptibus expurgetur. Sic ſemen ſacratum, germinabit Deo. Exinde advigilare poteris, ut hæreditas terrena patrimonium S. Petri, & poſſeſſiones, ad ejus pedes, priſcâ fidelium pietate oblatæ, integrè conſerventur, juſtè diſpenſentur. Det ergò tibi Dominus, primò quidem de rore cæli, irriguum ſuperiùs: deinde de pinguedine terræ, irriguum inferiùs; ut cæleſtem terrenamque ſubſtantiam ad ejus gloriam valèas diſpenſare.

Eſto quoque Dominus fratrum tuorum:

& in-

& incurventur ante te, filii matris tuæ, Gen. 27: 29. Volo, te Dominum, sed magis ambio patrem. Volo ante te incurventur filii matris tuæ, per eam quam debent obedientiam, honorem, timorem. At cupio magis, ut subdantur per filialem affectum, observantiam, amorem. Nomen Prælati, nomen est imperii & honoris. Nomen Abbatis, nomen est suavitatis & amoris. Utrumque junge, ut suadente Apostolo Petro, *non tam sis Dominans in Cleris, quàm factus ex animo, forma gregis*, 2 Pet. 5: 3. Memor sis Domini pronuntiantis: *Reges gentium dominantur eorum; qui autem major vestrum est, fiat sicut minor.* Luc. 22: 25.

Hæc si observes, à lingua malignantium, & à verbo aspero securior eris. Et qui tibi maledixerit, erit maledictus; qui benedixerit, benedictus. Tunc quoque de prænobili Clero tuo, & alumnis, tuæ curæ commissis, poterit illud dici: *quàm pulchra tabernacula tua, & tentoria tua! Ut valles nemorosæ, ut horti, juxta fluvios irrigui, ut tabernacula, quæ fixit Dominus, quasi cedri propè aquas*, Num. 24: 5.

MO-

MONILE III.

Imponitur vertici tuo, corona de lapide pretioso.
Illa ornat, sed onerat: nisi onus benedictio tollat.
Praevenias ex imo oratione: praevenieris ex alto benedictione. Ex Psal. 20.

VOTUM SACRUM.

Benedictio illius, qui apparuit in rubo, sit super verticem tuum,
Quia Nazaraeus es tu inter fratres:
Egressus es lapis, regressus Pastor Israël. Deut. 33: 16. &. 49: 24.

PARÆNESIS EXPLICANS MONILE.

NOn omne quod rutilat, aurum est, nec quicquid aureum, aut speciosum, mox ambiendum. An non aurea reperiuntur vincula, aurei compedes, aurei laquei præfocantes? Absolon aureis suis capillis, & coruscante cæsarie ad funestam arborem suspensus lugetur. Vitta aurea

aurea caput nimium ſtringens, vertici ornamento eſt, ſed & tormento: Galea auro ſplendeſcens, duci quandoque ob pondus oneroſa fit, & tædioſa. Diadema Regium ex gemmis contextum non deſinit torquere geſtantem : adeò ut Rex quidam ingemiſcens pronuntiarit: *O ſplendens corona, quas ſub rutilantibus gemmis ſpinas tegis! Has quicumque noſſet homo, haud te dignaretur tollere de humo.* Nempe honorum faſces, geſtantium humeris ſunt faſces, ſub quibus gemere coguntur. Dignitatum roſæ, non ſine aculeo ſunt pungente.

Viſum quandoque, in hujus rei ſymbolum & emblema, pedum Epiſcopale depictum, quaſi proſtratum humi, & in pulvere neglectum, cum hac inſcriptione: *Qui non novit me, tollat me.* Hoc igitur nec te lateat, Cidarim & Tiaram, monilibus licèt promicantem, grave pondus Prælatis advolvere, hoc te experientia pleniùs poterit erudire. Subtiliter & verè Urbanus VII. dum Pontificali veſte indueretur, cum vocis, & cordis ſingultu, dixiſſe fertur: *Quis credat tam ſubtili indumento tantum ponderis involvi?* Verumenimverò, onus Prælati non parum ſublevat benedictio Dei. Illa vires ſubminiſtrat, ad portandum cum ſolatio, quod vix attingi poterat gravi ſine tædio.

Hoc igitur Monile te admonet, divinam è Cœlo

è Cœlo opem fixis oculis suspicere, divinamque benedictionem ferventibus votis implorare, & dicere, *Levavi oculos meos in montes, unde veniet auxilium mihi.* Monet quoque onus, quod tuis incumbit humeris, ponderare in maturitate, in Sanctuarii siclo & pondere: ut cum agnoveris illud, & præveneris Dominum intimâ oratione, præveniaris ab illo supernâ benedictione. Tunc verò & illud, è Psalmis poteris ore & corde sonoro decantare: *Benedictus Deus, qui non amovit orationem meam: et misericordiam suam à me.* Pf. 65: 20.

Parænesis Explicans Votum.

CHristus in flammivomo crucis rubo, inter rubentes spinas, manus protendere cernitur. Sciscitatis rationem? paucis edisseram. Quemadmodum olim Dominus Moysi è rubo ardente, benedictionem est elargitus, legatum tùm eum inaugurans: sic & modò ex mystico crucis rubo, benedictionem expansis manibus impartitur Nazaræis: hoc est, Sacerdotibus & Prælatis, legatione pro ipso fungentibus. An non hi meritò dicuntur Nazaræi inter fratres, quandoquidem speciali ritu segregati sunt, consecrati, coronati? Ergò benedictio super verticem eorum. A quo verò nisi à Nazaræorum Principe, & summo Sacerdote?

Quis

Quis ille nisi Dominus Jesus Christus.

Quicumque ipsius exposcit benedictionem, in rubum oculos mentis convertat. Inspiciat frequenter, pietatis oculo, Sacerdotii ipsiûs, ac Nazareatus insignia. Cordi illa imprimere, operibusque eadem in seipso, quoad fieri potest, conetur exprimere. Intueatur sacratissimam ipsius Tiaram, & infulas, è spinis & rubeto contextas. Intueatur sanguineas guttas, quasi gemmas in vertice rutilantes. Perspiciat manus, & digitos transversis radiantes clavis, quasi pretiosis annulis. Contempletur ejus pedum Pastorale & Pontificale, asperum illum crucis baculum; cui innititur ingrediens sancta sanctorum. Attendat denique sacrificium & holocaustum, quod in odorem suavitatis offert, cruoris purpureâ veste, quasi podere Sacerdotali, adornatus.

Hæc sunt summi Sacerdotis, summique Pastoris, & Episcopi Pontificalia, & Episcopalia insignia. Hæc sacrosancta ejus stemmata, in quibus gloriatur; in quibus & optat ut Nazaræi omnes ac Religiosi, omnesque Sacerdotes, Abbates, Pontifices glorientur. Ab illis omnis derivatur benedictio, quam ipsi suo exoptare possunt in regimine. Hunc ergò Pontificem tuum, è Rubo flammante, manus protendentem, ut tuo illas imponat vertici, oculis fidei con-

tem-

MONILE IV.

Humilitas in honore, honor est ipsius honoris.
Humilitas sine honore, ipsa sibi sufficit ad honorem.
Noli extolli; illud time: elevans allisisti me. Ex Psal. 101.

VOTUM SACRUM.

Provideat Dominus spirituum,
Ut dignè sis super hanc multitudinem:
Possisque ante eos exire, educere, introducere. Num. 17: 16.

PARÆNESIS EXPLICANS MONILE.

NEutiquam tibi abblandiatur eminens celsitudo. Humiliare potiùs debet ejus pedissequa sollicitudo. Ab altiori gradu ruina periculosior; grave judicium his, qui præsunt. Audi S. Cyprianum, *Fœnore quodam, quantò amplior fuerit forma dignitatum & honorum, tantò major exigitur usura pœnarum.* An non & idipsum insinuat Rex & Propheta? *exaltatus autem, humiliatus sum, & conturbatus.* Confor-

miter his ſapiens, in ſuo Eccleſiaſtico, te, Prælatoſque omnes commonefacit, diſertis iſtis verbis: *Rectorem te poſuerunt? noli extolli. Eſto in illis quaſi unus ex ipſis, curam illorum habe, & ſic conſidera; & omni curâ explicitâ recumbe, ut læteris propter illos, & ornamentum gratiæ accipias coronam, & dignationem conſequaris corrogationis.* Aurea ſanè ſententia, inſcribi digna prælatorum aulæ, vel conclavi, magis autem penitiori mentis eorum ſacrario.

Sed & pleniùs de his, te erudire poteſt magnùs Gregorius, magni patris Benedicti ſectator eximius, ordinis ejus alumnus. Ille in opere ſuo Paſtorali Prælatos inſtruit, quomodo in gradu ſublimi ſe gerere debeant, ut ordinem ſuum illibatum tueantur. Ac in illis ſollicitè requirit humilitatem; talem ſed humilitatem, quæ ſit ſine diſpendio auctoritatis & diſciplinæ. Audi ejus monitum propriis verbis expreſſum, quod tuo recondas pectori: *humana mens plerumque extollitur, etiam cum nullâ poteſtate fulcitur, quantò magis in altum ſe erigit, quando ei poteſtas ſe adjungit? Hanc tamen poteſtatem rectè diſpenſat, qui noverit, & ſumere ex illa quod adjuvat, & expugnare quod tentat: æqualem ſe cæteris cum illa cernere, & tamen peccantibus Zelo ſe ultionis anteferre. Summus itaque locus bene regitur, cùm is qui præeſt, vitiis potiùs quàm fratribus dominatur.*

Quid

Quid elegantiùs, efficaciùsque dici potest, ad commendationem humilitatis, simulque ad custodiam auctoritatis & disciplinæ? Dispendiosa est enim humilitas, & inanis, quæ ordinem pervertit, vel perverti sinit disciplinam. Tumida quoque est auctoritas, & cœlo terræque odiosa, quæ humilitati non est conjuncta. Inflatio est, non magnitudo.

Audi iterum de utraque eundem S. Gregorium sic differentem: *Solerter intuendum est, ne dum immoderatiùs custoditur virtus humilitatis, solvantur jura regiminis: & dum prælatus quisque plus se quàm decet dejicit, subditorum vitam distringere sub disciplinæ vinculo non possit. Teneant ergò rectores exteriùs, quod pro aliorum utilitate suscipiunt, servent interiùs, quod de sua æstimatione pertimescunt. Sed tamen quibusdam signis decenter erumpentibus eos apud se esse humiles etiam subjecti deprehendant; quatenus & in auctoritate eorum quod formident videant & in humilitate quod imitentur agnoscant.*

En fœdus auctoritatis & humilitatis, planè admirabile, plenè amabile, quod Prælatis omnibus cordi esse decet, ut humilitas quâ intùs apud se deprimuntur, sit honor ipsius honoris, quo foris afficiuntur, & extolluntur.

PARÆNESIS EXPLICANS VOTUM.

DEus Spiritus eſt, & ſacris in litteris, *Dominus Deus ſpirituum*, *Pater ſpirituum*, *ponderator ſpirituum*, eſt nomen ejus. Utique omnium corda & ſpiritus creat, ingenerat, ponderat. Is qui cuncta ſuo temperat arbitrio, ſpiritum ac multiformem gratiam afflat unicuique, ſecundùm cujusque vocationem, ac ſecundùm varia ad quæ deſtinat munia. Hoc ergò ſacro voto obſecratum volumus, Dominum Deum ſpirituum univerſæ carnis, Patremque ac ponderatorem ſpirituum univerſi orbis, ut cùm te ad regendum deſtinarit, providere dignetur, & cummunicare huic ſublimi muneri, ſpiritum congruum, & efficacem, Spiritum utique benedictum benedicti Patris, tibi adoptamus; ut eodem Spiritu impulſus, illiusque exemplo præanimatus, ante gregem tuum egredi valeas & ingredi, educere & introducere. Paſtor gregem ſuum modò præit, modò ſequitur, ut dirigat, ut paſcat.

Quòd ſi per abrupta Paſtor graditur, facilè contingit, quòd ad præcipitium grex ſequatur. Tu Paſtor es electi gregis, cave abrupta, cave præcipitia. Ut verò perfectè Paſtorali fungaris munere, opus eſt ſibilo, opus eſt & virgâ. Sibilo, ut oves errantes revocen-

vocentur. Virgâ, ut dirigantur, & delinquentes feriantur. Et quidem duplex tibi virga convenit, ut possis dicere cum Propheta: *Assumpsi mihi duas virgas, unam vocavi decorem, alteram vocavi funiculum, & pavi gregem.* Quid binæ illæ virgæ? duplex regimen designant; diversæ subditorum conditioni pernecessarium. Unum & suave, speciosum & decorum; quando regi possunt amore, clementiâ, suavitate. Alterum est severum, minax, pænisque permixtum, quando duri sunt, cervicosi, elati. Hi cùm constringi magis debeant quam duci; virga quâ reguntur: *funis, & funiculus* nuncupatur.

Docebit te morum, & humorum conditio, quando virgâ *decoris* utendum fuerit. Spiritus prudentiæ suggeret, quando virga, *funiculus* nuncupata, sit exserenda, sed & regula Canonica & Ecclesiastica de eis te erudire est nata. Interim quicquid circa oves peragis; sive vocando, sive revocando; sive ducendo, sive reducendo; sibilo, sive virgâ utendo; hunc semper scopum specta, ut ad æternitatis virentia pascua, eas ducere valeas & introducere.

Tunc tibi erit merces à Domino, oves & Pastores recensente, quando erit unum ovile, & unus Pastor: quando qui deducit velut ovem Joseph, manifestabitur coram Ephraim, Benjamin, & Manasse (hoc est,

coram variis ordinibus electorum) limpidâ divinitatis suæ visione.

Hæc erit remuneratio Pastorum, Principem Pastorum claro intuitu cernere. Hæc erit remuneratio ovium, Agnum cælestem jugiter sequi, deducentem ad vitæ fontes aquarum. Tu verò, dum in Ecclesia Dei & pascis & pasceris, dic cum fiducia, & gratitudine: *Dominus regit me, nihil mihi deerit: in loco pascuæ ibi me collocavit*, Psal. 22: 1.

MONILE V.

Procul à luce, tenebræ & caligo:
Procul ab igne, fumus & fuligo.
Ardete, & lucete.

VOTUM SACRUM.

Sic luceat lux vestra coram hominibus:
Ut videant opera vestra bona,
Et glorificent Patrem qui in Cælis est. Ibid. 5. &. 16.

PARÆNESIS EXPLICANS MONILE.

CHristus Dominus de se pronuntiat? *Ego sum lux mundi*, Joan. 8: 12. & c. 1:9. Id verò non solùm quamdiu fuit in mun-

mundo. Sed & perpetuò verùm eſt, quamdiu ſtat mundus. *Illuminat enim omnem hominem venientem in hunc mundum*; illuminat omnem hominem egredientem ex hoc mundo. Quicunque oculos aperit, hanc lucem agnoſcit. Et licèt militantis Eccleſiæ Horiſontem, præſentiâ corporali reliquerit, ſupremum cæli verticem conſcendens: Radios tamen fulgurientes & coruſcantes hactenus miſit, & in finem uſque ſæculi promiſit. Hi variis in orbis partibus ſerie ordinatâ diſpertiti, lucem quoquovérſum diffundunt.

Quinam hi radii? Eccleſiæ ſunt Prælati, quorum fulgida vita, & fulguriens auctoritas, tenebroſis frigidiſque mentibus lucem & calorem valet impertiri. Facem ipſi deviantibus, in caliginoſa umbra præferunt, ut pedem, erroneumque greſſum in viam veritatis & æternitatis revocent. In his radiis evidenter æterni ſolis ſplendor, vigorque agnoſcitur; quando errorum fugant tenebras, & vitiorum eliminant catervas, quaſi noctuas, aut veſpertiliones lucis oſores, qui ad ejus præſentiam antris ſe remergunt. Prælatorum munus eſſe arguere opera tenebrarum, & diſterminare Tenebriones, à filiis lucis, quis inficiari poteſt?

Ergò, ô Prælati, meritò vobis inclamatur: *Vos eſtis Lux mundi.* Veſtrum eſt, ab Horiſonte, in quo conſtituti eſtis, omnem

caliginem, auctoritatis, ac vitæ piæ corufco jubare, propulſare. Ergo agite, puram fundite lucem pietatis, ac ſapientiæ. Hanc à ſolis æterni perennante ſplendore, veluti totius luminis fonte, poteſtis, cum volueritis, in vos derivare. Vos ejus eſtis radii igniti, & ſcintillantes. A vobis igitur diſſiliant ſcintillæ illius ignis, de quo dixit: *Ignem veni mittere in terram, & quid volo, niſi ut ardeat?* Luc. 12: 49. Terrena & frigida corda, calore cæleſti ſuccendite, algidæ, aridæque telluris viſcera, veſtro penetrate fervore, ut frugem ampliorem valeat producere.

Vos eſtis ſtellæ illæ, de quibus Propheta: *Stellæ dederunt lumen in cuſtodiis ſuis, & vocatæ dixerunt, adſumus. Et cum jucunditate luxerunt illi, qui fecit illas*, Baruch. 3: 14. Quid illæ cuſtodiæ ſtellarum, niſi Eccleſiæ & prælaturæ, in quibus poſiti eſtis, & à Deo vocati, ut lucem fundatis; Ergo ejus, qui vos vocavit, & ibi conſtituit, voto reſpondentes, lucete illi, cum jucunditate. Tandem verò è cuſtodia hac inferioris horiſontis, vos transferet, & cælis ſublimioribus figet, ut fulgere poſſitis, in perpetuas æternitates.

PARÆNESIS EXPLICANS VOTUM.

SIc luceat lux veſtra, ô Prælati, ut fumo, aut nebuloſo vapore non ſit permixta.

Quiſ-

Quisquis fastu honoris, vel scientiæ, se turgidum ostentat, aliquam fuliginem affricat propinquanti: aut velut titio fumigans, non lucem, sed obscuritatem parit, non discutit tenebras, sed excutit lachrymas intuenti. Vos verò non sic, quos elegit Dominus, & evexit latentes sub modio, ac in sublimi Ecclesiæ candelabro constituit, ut luceatis omnibus, qui in domo sunt. Imò vult etiam ut luceatis his, qui extra domum sunt, extra Ecclesiam Dei, jacentes in tenebris & umbrâ mortis; ut scilicet in domum veniant, & dirigant pedes suos, in viam lucis, de regione umbræ mortis.

Ardete igitur & lucete; Alioqui veniens veniet is, qui ambulat in medio candelabrorum aureorum; de cujus *ore gladius, & romphæa bis acuta procedit.* Apoc. 1: 16. Eccles. 21:4. Veniet autem, & movebit candelabrum vestrum, ac in perpetuum lucernam vestram extinguet. Imò verò gladio peracuto, oris sui succidet, flammis ultricibus æternùm devovendos: ideò enim describuntur. *Pedes ejus sicut in camino ardenti*, Apoc. 1: 15. ad reprobos ibidem proculcandos.

Ardete igitur, & lucete; sed lux vestra sic luceat, ut in gloriam Patris cælestis radii ejus jugiter tendant. Absit, ut propriam lucem, aut gloriam ambiatis, vel adametis. Vanitatis ventus, aut popularis

aura venenosum afflatum tegit, veritatis lucem perimit, vel inanem reddit. Hunc afflatum præcavete. Lux vestra Deum glorificet, & in subditorum profectum redundet. Illis præesse, non est, sine sollicitudine: illis prodesse, non est sine remuneratione.

Videant illi, in vobis dignitatis auctoritatem, videant, & operis sublimitatem. Audiant verba vestra, sed prævia simul intueantur exempla. Concipiant à luce vestra lucem, à zelo ardentem fervorem. Verbis sacris Ecclesiæ concludo, & postremum hoc, cum ipsa, Monile & votum, hoc est Monitum Sacrum, repræsento, & pectori vestro appendo. *Os, lingua, mens, sensus, vigor, confessionem personent: flammescat igne Charitas, accendat ardor proximos,* Amen.

HYMNUS SYNESII,
EPISCOPI CYRENES.

Memento, Christe,
Fili Dei,
Alte regnantis,
Servi tui,
Qui miserâ sorte est peccator;
Qui

Qui ſcripſit hæc.
Et mihi præbe,
Expiationem ſcelerum
Cordi inſitorum,
Quæ mihi ſunt innata,
Animo ſordido.
Da verò, ut aſpiciam,
Servator Jeſu,
Divinum ſplendorem,
Tuum, ad quem quum apparuero;
Canam Carmina,
Animarum medico,
Medico corporum
Patri ſimul excelſo;
Spirituique Sanćto.

ORATIO
VENERAB. BEDÆ,
Preſbyteri, ad Chriſtum.

TE deprecor bone JEſu, ut qui propitius donaſti, verba tuæ ſapientiæ, vel ſcientiæ, dulciter haurire: dones etiam benignus, aliquando ad te,

omnis ſapientiæ fontem, pervenire, & apparere ſemper ante faciem tuam, qui vivis & regnas Deus per omnia ſæcula ſæculorum, Amen.

Concludens, verbis venerab. Bedæ, ſuppliciter precor omnes, ad quos, hæc pauca ſcripta pervenire poterint, legentes, ſive audientes, ut pro meis infirmitatibus, mentis & corporis, apud ſupernam ſæpius intervenire meminerint, & hanc mihi ſuæ remunerationis vicem rependant, ut apud omnes, fructum piæ eorum interceſſionis, inveniam. Vale & fruere.

F I N I S.

INDEX

INDEX GENERALIS
Quæstionum & Capitum, quæ in hoc Tractatu continentur

QUÆSTIO I.
De Hierarchia generatim,

QUÆ-

QUÆSTIO IV.

De necessitate ordinationis, ad Ecclesiasticam Hierarchiam. 133

QUÆ-

QUÆSTIO V.

De divisione Hierarchiæ, ratione Ordinis, in Episcopos, Presbyteros, & Minist. 174

QUÆSTIO VI.

Solos ordines Episcoporum, Presbyterorum, Diaconorum, non cæterorum inferiorum, Hierarchicos esse. 207

IV. *Con-*

QUÆSTIO VII.

XXI. *Affe-*

QUÆSTIO VIII.

QUÆSTIO IX.

QUÆSTIO X.

VIII. Ec-

QUÆSTIO XI.

QUÆ-

QUÆSTIO XII.

De Sacro,& Ecclesiastico principatu, ejusq; discrimine, à prophano, & politico. 518

QUÆSTIO XIII.

In Ecclesia esse aliquam jurisdictionem coactivam. 576

Cap.

QUÆSTIO XIV.

QUÆSTIO XV.

FINIS.